Zuurder dan de citrus

is het eerste deel van de

Eden-trilogie

Hij die mensen doodt

is het tweede deel van de

Eden-trilogie

Dichtbij als een volkomen parel

is het derde deel van de

Eden-trilogie

© 2025 Erik Willems

D/2026/Erik Willems, auteur-uitgever

Kaftontwerp: Peter Vanbekbergen

Eerste druk: december 2025

ISBN: 9789082144819

Copyright: copyright@edentrilogie.eu

Contact, info en verkoop online: www.edentrilogie.eu

DICHTBIJ ALS EEN VOLKOMEN PAREL

naar het leven van Maria en Maria Magdalena

Erik Willems

Opgedragen aan Pieje Crabbé

Met dank aan Djibril

Inhoudsopgave

VOORWOORD 7

INLEIDING 16

HET OUDE TESTAMENT 19

INLEIDING OP HET OUDE TESTAMENT 19
BELIALS LAATSTE WOORD 37
EERHERSTEL VOOR JAKOB 51
NABESCHOUWING OVER VERHALERS ÉN SCHRIJVERS: 64
DE BOOM VAN GOED EN KWAAD 65

MARIA 74

DRUPPEL VAN DE ZEE 74
DE JONGE JAREN VAN MARIA EN MARIA MAGDALENA 76
DE GEBOORTE VAN JOHANNES DE DOPER 85
JOZEF BEDROGEN 104
DE GEBOORTE VAN CHRISTUS 111
DE BESNIJDENIS EN DE GETUIGENIS VAN SYMEON 128
DE KINDERMOORD 136
DE VLUCHT NAAR EGYPTE 151
ASJKELON 154
KINDEREN VAN DE KONING 158
DE KLEINE GROTE JEZUS 175
HET KIND VAN DE KONING 185

De Jordaan 211
Jezus en de geldwisselaars 225
Jezus en Belial in de woestijn – Het masker valt af 249
Drie dagen: dag 1 - Rust in stilte 252
Drie dagen: dag 2 – Deze Jahweh is Mijn Vader niet 256
Drie dagen: dag 3 – De stuwdam breekt 274
Het afscheid 293
Mijn leven, mijn eeuwigheid 296
Ein Karem 301
Kana 323
Kapernaum 326
Bethanië: de eerste bergrede 330
Geluk, Liefde en Dankbaarheid 340
Jozef van Arimathea en Nikodemus 347
Maria en Hannah 354
Samuel 369
Het einde van de oude wereld 374
Geen schuld in deze man 378
Simon, de kruisdrager 390
De laatste bergrede: het kruis op de berg 397
De Bloedakker 404
Belial 409
De boom van het goede 410
Het lege graf 411
Het Nieuwe Eden 418

HET EVANGELIE VAN MARIA MAGDALENA 419

Inleiding 419
Maria Magdalena 421

HOOG BEZOEK 425
SAMUEL EN DE HAVENMEESTER 453
AFSCHEID VAN EIN KAREM 467
OP NAAR MASSILIA 470
BETH-SÉMES 478
HET MES 496
THIMNAT 512
ASJDOD 514
DE EERSTE LEZING VAN MARIA MAGDALENA 518
STORM AAN WAL 530
KLEINE JOHANNES 536
DE VLUCHT VAN DE PAARSE VLINDER 547

VOORWOORD

Mijn leven veranderde drastisch op 23 maart 1994.
Op 12 december 2012 begon ik een dagboek bij te houden na het lezen van het boek *De Profundis* van Oscar Wilde, geschreven anno 1898 tijdens zijn gevangenschap vanwege zijn homoseksualiteit. Eén zin uit *De Profundis* bleef nazinderen en riep herkenning op: “Veraf, als een volkomen parel kan men de stad Gods zien liggen. Het is z’n wonderbaarlijk gezicht dat het lijkt alsof een kind haar kon bereiken binnen een zomerdag. En een kind kan dat ook.” Ik moest en zou het kind in mij opnieuw vinden. En ik begon daarop te schrijven zoals het ook nooit stopte en nooit zal stoppen. ‘Veraf’ moest ‘dichtbij’ worden. Het is nu 25 december 2025. Ik wilde mijn naam niet meedelen in de eerste twee boeken van de trilogie en heb lang getwijfeld of ik na dit derde deel mijn naam zou prijsgeven. Ik had en heb nog steeds een sterk gevoel dat ik alles ‘kreeg’ en dat het niet van mij komt. Juist daarom wilde ik ‘anoniem’ blijven zolang ik schreef. De ontknoping van het heilsverhaal van Oud Testament naar Jezus, mens én God, moest één zuivere lijn blijven voor zover ik deze ingeving zou krijgen, niet zelf maken: ingevingen waarvan ik vaak op het eerste gezicht niet eens besefte wat ze te betekenen hadden om soms pas na dagen rijpen plots de boodschap ervan te doorgronden. Mocht ik er ondertussen discussies over hebben gevoerd met notoire theologen, ze zouden me het uit mijn hoofd hebben gepraat

met verwijzingen naar grotere Bijbelkenners en exegeten. Maar ik had in vertrouwen geleerd om dat juist niet te doen: ik schreef en speelde ooit mijn monoloog Het Kind van de Koning op basis van pure intuïtie, en de ware boodschap maakte zich pas bekend één maand na de laatste opvoering op 23 april 1994. Wat ging eraan vooraf? Ik ben christelijk opgevoed, ik zat zeven jaar op internaat bij de montfortanen in Rotselaar. Ik ben steeds een zoekend mens geweest: ik had geen gemakkelijke jeugd ten gevolge van een minderwaardigheidsgevoel wegens een late puberteit. Maar ik vocht terug: ik ben huisarts geworden – veertig jaar lang – en heb veel geleerd van mensen, maar heb ook mensen kunnen helpen ten gevolge van mijn moeilijke verleden. Ik ben de God van liefde nooit verloren en ben steeds op zoek gegaan naar Hem: "Laat U zien, Heer, zodat ik niet kan twijfelen." Ik zocht Hem onophoudelijk. Ik zocht Hem, maar vond Hem niet. Ik besloot om een toneelstuk, een monoloog, van mijn zoeken te maken en ik schreef *Het Kind van de Koning*. Mijn regisseur kreeg het vaak moeilijk: "Maar wat wil je nu zeggen met dit stuk, Erik?" Mijn antwoord: "Ik weet het zelf niet, Matthias, ik weet enkel dat het zo moet." De laatste voorstelling[1] had plaats in de stadsschouwburg te Kortrijk op 16 maart 1994. Het stuk eindigde met de verdwaalde koning die heel op het einde met het kistje met

[1] Voor wie van piano houdt, beluister op Spotify het ontroerende themalied van het toneelstuk *Het Kind van de Koning* door componist en life performer *Corneille Driezen*.

de ziel van zijn kind in zijn handen de ware Koning in zichzelf terugvindt. De laatste zin was: ‘De troon was niet meer leeg.’ Eén kleine zin die me een belofte voorhield. En het doek viel. Ik zocht God en het mocht me kosten wat het wilde: “Laat U zien, Heer! Ik wil zekerheid!” En ik verkreeg wat ik vroeg.
Eén week na het laatste optreden in Kortrijk, op 23 maart 1994 begon mijn vrouw vruchtwater te verliezen en werd ons vierde kind, een jongetje,op 23 april 1994 te vroeg dood geboren door een lek in het vruchtwater: het kind kreeg de ruimte niet meer om te groeien. Tijdens de weeën werd ik herinnerd aan bepaalde teksten uit het toneelstuk *Het Kind van de Koning* van nog geen maand eerder, met de zoekende Koning: “Misschien moet ik het kind in mezelf vinden in een spiraalvormige beweging waarbij je na een lange omzwerving waarbij er langzaamaan, onmerkbaar, steeds iets in je kleiner wordt zodat je eindelijk thuiskomt op dat ene punt dat het midden houdt van al zijn cirkels.” En ik liep wanhopig steeds kleiner wordende rondjes om stil te vallen op dat ene punt en riep: “Ja! Dat is het wat ik wens: ontmoeten!” Toen ik ons dode zoontje in mijn handen kreeg, verkreeg ik wat ik een maand tevoren nog vroeg op de scène: “Heer, was U al die tijd zo dichtbij?” Hij raakte me aan. “Wie het onvolmaakte niet kan beminnen, kan het Volmaakte niet zien”, was de boodschap die ik kreeg, en ik beminde het onvolmaakte dode kindje mateloos en het Volmaakte toonde zich. Mijn leven was voortaan ‘anders’.

Ik was in die periode erg close geworden met de Nederlandse Jozef van den Berg, de poppenspeler, en Mieke en ik noemden ons zoontje dan ook Jefke. Jozef werd mijn peter bij mijn aanname in de orthodoxe kerk en ik kreeg de naam Gabriel, in het Arabisch: 'Djibri(e)l'.
Jozef had me al bij de voorbereiding van de monoloog voorspeld: "Je bent op de goede weg." Het was geen toeval. Net zomin als de vele 'toevallen' daarna een berg bouwden waar ik niet meer omheen kon. Ik werd een kind van de koning. In het religieuze jargon noemt men dit 'het verwerven van de goddelijke genade' (*Zuurder dan de citrus*, pagina 23). Ik begreep destijds niet wat mij overkwam, maar ik leerde snel van mensen met een gelijklopend verhaal als van Jozef van den Berg dat het normaal is dat een mens dit zelden lang kan behouden en het weer verliest ten gevolge het insijpelen van vleugjes hoogmoed, in mijn geval was dit na een vijftal maanden. Ik vergeleek en vergelijk het nog steeds als volgt: ik zat eindelijk bij Vader achter op de fiets en verkreeg alles wat ik nodig had om elke mens, vriend en vijand, spontaan lief te hebben, maar stilaan sprong ik al eens van de fiets af: ik zou het alleen ook wel kunnen klaren om deze geweldige boodschap aan de mens te tonen zonder dat ik het zelf zou verliezen. Ik kon in het begin werkelijk weer achterop het fietsstoeltje bij Vader springen, maar stapje voor stapje liet ik steeds wat meer afstand tussen ons beiden komen eer ik weer op het stoeltje sprong, en dat lukte wonderwel tot op een kritisch moment. De immense en spontane liefde die

ik verkreeg beschouwde ik hoe langer hoe meer alsof het mijn persoonlijke verdienste was, en Vader met de fiets verdween plots uit het gezicht. Mijn trots en hoogmoed fnuikten mij: ik verloor Eden. Een verlies dat een pijnlijk heimwee achterlaat, waarna de zoektocht weliswaar meer gerichter kan gebeuren om hopelijk Eden te herwinnen in het heden.

Luisteren of raad vragen aan religieuze mensen die zoiets zelf niet hebben meegemaakt, hoe geleerd ook, ze zouden me enkel sterk afgeremd hebben in mijn gnostisch trilogieverhaal. Wat ik wel deed, was opzoekingswerk verrichten in boeken, online, het Oude en Nieuwe Testament en hoe langer hoe meer vertrouwen opbouwen in schijnbare 'toevalligheden' en ervaringen van veertig jaar huisarts zijn, een beroep van ziekte, leven en sterven, waarvoor ik mijn patiënten dank. Mijn Vader had me na mijn val echter iets nagelaten, iets van onschatbare waarde: mijn blindelings vertrouwen in mijn intuïtie als een gave en onschatbaar geschenk, mijn ratio komt slechts op de tweede plaats. Het evangelie van Maria Magdalena is inderdaad een gnostisch geschrift dat niet geheel in lijn was met de overleveringen van de apostelen, uitgezonderd het evangelie van Johannes, dat eveneens gnostische aspecten vertoont. Zijn eerste hoofdstuk was al vrij gnostisch en geliefd.

Ik besef dat ik in dit boek vele christelijke religies tegen de haren in strijk. Ik heb de vier grote stromingen van de christenkerken – de orthodoxe kerk, de rooms-katholieke

kerk, de protestantse kerken en de gnostische kerken – mogen leren kennen met al hun sterktes en zwaktes. Ik heb respect voor alle vier, ieder op hun manier, maar geen van hen draagt de exclusiviteit voor de liefde (zie p. 14: het verhaal van Pieje). Het is net zoals ik mijn vier kinderen graag zie. Ook mijn kinderen zijn niet hetzelfde en toch wil ik en kan ik geen onderscheid maken. Ze zijn niet perfect, net zo min ikzelf perfect ben. Soms kan ik me ergeren aan hen, zoals ik me vaak erger aan mezelf maar dat duurt geen minuut. Mijn jongste kind, Jefke, is natuurlijk anders: ik heb me dus nooit aan hem kunnen ergeren maar dankzij hem heb ik de gnostische stroming leren kennen en appreciëren. Ik heb één dochter en drie zonen. Ik kan me niet inbeelden dat ik mijn dochter minder graag zou kunnen zien dan mijn zonen. Waarom spreek ik nu plots over mijn dochter?

Alle officiële christenkerken zijn ontsproten vanuit het allereerste Concilie van Nicea in 312 na Christus. Het roept veel vraagtekens bij me op wanneer je vaststelt dat er geen enkele vrouw mocht deelnemen aan het Concilie van Nicea: 318 heilige mannen en 0 heilige vrouwen. Tijdens dat belangrijke concilie werd het evangelie van Maria Magdalena niet geselecteerd omdat het al eerder als ‘maar’ apocrief werd beschouwd en niet voldeed aan de criteria voor de ‘mannelijke’ Bijbelse canon. Het evangelie van Maria Magdalena is een van de gnostische geschriften die ná het tijdperk van de apostelen werd

geschreven in 120 na Christus. Ben ik dan zo verkeerd dat ik mijn dochter even graag zie als mijn drie zonen?'
Ik ben echter hoe langer hoe meer de overtuiging toegedaan dat haar evangelie niet minder dan de canonieke evangelies, of zo niet meer, de weg naar de goddelijke genade kan tonen aan gelijk welke oprecht zoekende mens. En voor wie de boodschap van deze vrouw moeilijk kan aanvaarden omdat zij vrouw is, richt zijn aandacht dan best op Jezus' halfbroer Johannes, kleinzoon van Jozef de timmerman, en een vijftal jaar ouder dan Jezus, die samen met hem opgroeide, de vlucht naar Egypte meemaakte, en samen met Maria onder het kruis stond: "Vrouw, zie daar uw zoon." waardoor Johannes werkelijk als Jezus' 'volle' broer mag worden erkend. En sta dan alsjeblief even stil bij Joh. 14, 18-20. "Ik zal jullie niet als wezen achterlaten. Ik kom tot jullie. De wereld zal Mij niet meer zien, maar jullie zien Mij, want ik leef en jullie zullen leven. Op die dag zullen jullie weten dat ik in Mijn Vader ben en jullie in Mij en Ik in jullie."[2] Jawel: "Ik IN jullie."
Staat er iemand dichter bij ons dan iemand die elke seconde IN ons is? Hoe hartverwarmend is dit niet? Het

[2] Het spirituele niveau van deze uitspraak van Jezus aan Johannes spreekt boekdelen over het spirituele niveau van Johannes, Jezus' halfbroer. Jezus doet alleen zo'n uitspraak aan iemand die dit spiritueel ook begrijpt. Dit geldt evenzeer voor Maria Magdalena haar gesprekken. Als huisarts moest ik vaak hetzelfde ziektebeeld kunnen uitleggen van een lager tot een hoger intellectueel niveau. Het is niet omdat ik Einstein zijn relativiteitstheorie niet tot in de puntjes begrijp dat Einstein fout zit. Wie kan/durft Jezus tegenspreken?

breken van het brood is er slechts een klein onderdeel van. Geen van de 318 mannelijke leden van het eerste Concilie van Nicea durfden het evangelie van Johannes met nochtans overduidelijke gnostische inslag te schrappen… en terecht.
De strijd tussen ratio op basis van gnostiek, met name de kennis van jezelf – 'wie zichzelf kent, kent het AL', en de ratio op basis van rituelen en instituten met van buitenaf opgelegd leergezag, zal eeuwig spanningen opwekken, zoals we ook twisten over de letter van een wet en de geest van een wet. Beide kanten hebben hun zwaktes en sterktes, maar geen van beide moet zich hoger achten dan de ander. Ik kreeg hier ooit een voorbeeld en een antwoord op van een patiënt. Petrus was zijn naam en dat werd in ons dialect als 'Pieje' uitgesproken. Een arbeider in het kleinste werkman huisje van het dorp. Pieje was een eenvoudige timmerman van opleiding, en was getrouwd met een vrouw die zwakzinnig bleek te zijn en al vroeg na de geboorte van hun enige dochter in een psychiatrisch gesticht werd opgenomen om er vrij jong te sterven. Ik heb haar nooit gekend. Pieje had steeds een lach op zijn gezicht en léék niet gelukkig, want hij was steeds gelukkig. Zijn enige dochter leefde eveneens teruggetrokken op zichzelf. Klagen kende Pieje niet. Het enige dat hij las was de dagelijkse krant. Godsdienst leek hem vreemd. Ik kon niet zeggen dat hij iets miste: geen geld en geen God. Pieje werd 91 jaar en de laatste dagen voor zijn dood gingen mijn verpleegster Hilde en ik hem dagelijks opzoeken.

Van opname in een ziekenhuis was geen sprake. De man had geen noemenswaardige pijn en zijn lach en dankbaarheid stonden van de morgen tot de avond gebeiteld op zijn gezicht. Hilde en ik waren erdoor verrast en vroegen hem steeds of hij geen pijn had. Nee dus, en hij lag vredig op zijn bed te wachten. De laatste dag vroeg ik hem in het bijzijn van Hilde: “Pieje, hedde gene schrik um dood te gaan?” En Pieje keek ons verwonderd en lachend aan: “Waarum zaa (zou) ik? Ik zin (zie) alle mensen geire (graag).” En Pieje stierf die nacht in het bijzijn van zijn dochter. Hij was een gnostiscus pur sang. Een paarse vlinder. En dan voel ik me klein als iemand die met veel bombarie een trilogie moet schrijven om nog niet aan het niveau van Pieje’s enkels te raken: “Ik zie alle mensen graag.” Pieje kende het AL. Mijn diep respect, Pieje.
Kortom: de liefde heeft het laatste woord, en lidkaarten zijn niet onontbeerlijk en werken soms zelfs contraproductief. En dat viel ook Mahatma Gandhi sterk op: “I do like Christ, but I don’t like the Christians: they are so unlike Christ.” Maar zo maakt ook Gandhi dezelfde fout (I don’t like the Christians) als al de verschillende christenkerken onder elkaar en kan ook hij van Pieje nog iets leren. Ik eindig met een woordje voor Belial: “O ja, mijn beste Belial, ook ik maak veel fouten tegen de liefde, maar daarom heb je me nog niet.”
Erik Willems

INLEIDING

Het mysterie van de liefde zal steeds het grootste mysterie voor de mensheid blijven.

Liefde is an sich een universeel onbegrensd gevoel, door elke mens gekend, en laat zich niet inpakken in regels, geboden of wetten noch tijd. We kunnen er boeken over schrijven, maar botsen nooit op haar grens: de liefde is als de oerknal en deint steeds verder uit als een begin zonder einde. Liefde biedt levenskracht aan wat leeft. Zonder haar is er enkel materie. Wat we als individu van de liefde kunnen ervaren is nochtans luttel in vergelijking met wat ze kan geven: ons ego zit steeds ergens in de weg. Nochtans wordt elke mens graag bemind, hoe dom of vijandig hij zich ook mag gedragen. Liefde is steeds alom aanwezig als bevestiging of als ontkenning. We kunnen er oneindige namen en inhouden aan geven. Maria Magdalena omschreef de liefde in haar evangelie als de 'Natuur van de Wortel'. Het kleinste insect draagt zorg voor zijn nageslacht. Elke plant plant zich voort. Elk micro- organisme deelt zich. Elke cel draagt informatie om door te geven aan een nieuwe cel. 'Iets' heeft ooit die voortplanting getriggerd en kracht gegeven. In het woord 'voortplanting' zit 'plant', en een plant kan niet zonder wortel. De Natuur is een woord voor alles wat leeft. De 'Natuur van de Wortel' is de onbaatzuchtige leverancier van leven, van geluk, van geven, van respect, van liefde.

De tegenpool van deze pool is enkel een ontkenning van wat is en bestaat.

De strijd tussen pool en tegenpool om het hart van de mens is een bikkelharde strijd.
In het apocriefe evangelie [3] van Maria Magdalena dat pas in 1946 in Nag Hammadi slechts gedeeltelijk werd teruggevonden en werd gedateerd rond 120 na Christus, verhaalt zij hoe Jezus haar quasi dezelfde boodschap als Johannes duidelijk maakte: dat Hij IN ons verblijft, dat Hij niet meer hoeft te komen, en dat er tegelijk kwade tegenkrachten in ons wonen: duisternis, onwetendheid, begeerte en woede. Vele eerste christenen en 'parochies avant la lettre' hingen deze visie aan, die men verzamelde onder de naam 'gnostische christenen', waarover later meer. Het enige vrouwelijke evangelie kwam evenwel bij het Concilie van Nicea in 325 na Christus niet aan bod bij de 318 mannelijke afgevaardigden.

In één van de eerste hoofdstukken laat ik voor de laatste maal Belial aan het woord bij het begin van het Oude Testament, gevolgd door een voorbeeld van kwetsbare verslaggeving toen het schrift nog niet bestond: de eeuwen van de verhalers braken aan. Pas rond 900 voor Christus

[3] *Esther de Boer*: *Maria Magdalena, de mythe voorbij* Meinema

werd er schriftelijk[4] overgeleverd op basis van de vertellingen van Mozes 500 jaar eerder. Daarna vertel ik het geromantiseerde verhaal van twee sterke vrouwen en vriendinnen, Maria[5] en Maria Magdalena.

[4] De '*Jahwist'*, daarover later meer in het hoofdstuk 'Eerherstel voor Jakob'

[5] *The Life of the Virgin Mary*, *the Theotokos*, Holy Apostles Convent, Buena Vista, Colorado USA

HET OUDE TESTAMENT

INLEIDING OP HET OUDE TESTAMENT

Homo sapiens[6] ontstond 2,5 miljoen jaar geleden. Duizenden jaren eerder werd alles mondeling in diverse verhaallijnen en variaties overgeleverd van geslacht op geslacht. Het was dus wachten op de Mesopotamiërs voor de ontwikkeling van een volledig schrift. Zij voegden vanaf 3000 voor Christus aan het Soemerische schrift meer vocabularium toe en veranderden de tekens in spijkervorm. Vanaf 2500 voor Christus volgden het Egyptische, Hebreeuwse, Latijnse en Griekse volledige schrift, nog vele andere volledige schriften in andere werelddelen volgden iets later. De vertellingen van Mozes werden rond 900 voor Christus verzameld in een basistekst: de Jahwist[7], een amalgaam van geselecteerde geschriften waarin Jahweh centraal stond en die als basis voor het Jodendom gold.

---

[6] *Sapiens, een kleine geschiedenis van de mensheid*, Yuval Noah Harari

[7] De *Pentateuch* (‘de vijf rollen’) omvat de eerste vijf boeken van het Oude Testament, in de christelijke traditie aangeduid met hun Grieks-Latijnse namen: Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri en Deuteronomium. De Jahwist is daarvan de oudste bron, die zich voornamelijk met verhalen bezighoudt.

De eerste dag van de Genesis bleek volgens de huidige wetenschap een 'oerknal'[8] die 13,8 miljard jaar geleden plaatsvond voor er nog maar sprake was van een tweede dag van de Genesis. *Et alors?* Is dat een probleem voor het scheppingsverhaal door een God als dusdanig? Als volwassene verloren we, verstandig als we werden, de gave om in het raadselachtige 'hocus pocus pas' van vele tovenaars uit onze prilste jeugd te geloven, terwijl we het toveren of de sprookjes waarin dieren konden spreken graag doorvertelden aan onze onbevangen kinderen. Iets totaal onmogelijks uit het niets tevoorschijn toveren was voor velen onder ons een geschenk en een evidentie zolang we kind bleven. Eenmaal volwassen verloor het alle magie en nog meer de gave om ons open te stellen voor het zuiver verstandelijk onmogelijke. De wetenschap moest het voortaan eerst kunnen bewijzen. De wetenschap heeft nochtans een soort van haat-liefdeverhouding met fantasie en naïviteit, maar kwalificeert het zelf liever als intuïtie, en daar is niets mis mee. Het hoogst belangrijke intuïtieve in de mens vecht nog steeds om erkenning met de ratio van de mens[9]. Menig wetenschappelijke doorbraak vertrok immers vaak vanuit intuïtie en geloof. Je kunt gerust stellen dat Einsteins[10] relativiteitstheorie tot stand kwam

[8] *Oer*, Cees Dekker, Gijsbert van den Brink, Corien Oranje, Ark media

[9] *Gerd Gigerenzer*, psycholoog, is wereldwijd deskundige op het terrein van intuïtie.

[10] *Einstein* stelde: 'De intuïtieve geest is een gave en de rationele geest is zijn dienaar.' Dit thema keert steeds weer in dit boek.

dankzij een meer dan rijke fantasie in combinatie met een perfecte basiskennis van natuurkunde, een groot intellect, en analytische openheid en scherpzinnigheid bij het zien van een voorbijrijdende trein in een treinstation of bij het nemen van een lift. Alle grote uitvindingen en inzichten gebeurden door buiten de lijntjes te durven denken of door toevallige vondsten, maar ook dat vroeg om intuïtie om op zoek te gaan naar het 'waarom' of 'wat kun je ermee?'. Waarom zou je niet kunnen stellen dat de oerknal de allereerste daad van het plan van een oppermeester, een 'God', was om de bouwstenen te leveren voor de mens, het geslacht homo? Het geslacht waaruit de 'sapiens' na evolutie nog steeds elke dag opnieuw zichzelf probeert te verbeteren en steeds op zoek gaat naar het opperste geluk, ook al verwart de mens dit geluk vaak met geld. Vele mensen vinden het melig om het opperste geluk in goede tijden ook als 'liefde' te betitelen, maar in slechte tijden is elke mens het doorgaans in het hart erover eens, melig of niet, om het opperste geluk van de mens naar zijn meest ware en fundamentele waarde te benoemen: liefde. En als dit juist is, dan is deze oerknal, oerzacht of oerhard, de eerste plausibele en perfecte stap in de schepping geweest van een God die Liefde is.

Laten we even teruggaan in de tijd over het wonder van het ontstaan van het schrift, met de geschreven krant na millennia van de gesproken krant.

De mens, het geslacht homo of mens[11], ontstond in verscheidene primitieve vormen 2,5 miljoen jaar geleden. Of Adam of Eva nu een homo neanderthaler was of een homo sapiens maakt niets uit. Ze waren homo en niet dom. Pas rond 8000 jaar voor Christus bleef uit het geslacht homo de homo sapiens als laatste en enige soort over, niet zonder heel wat belangrijke genen te hebben bewaard van zijn voorgangers. Het allereerste schrift van deze homo sapiens kwam van het volk Soemer op kleitabletten daterend van 3300-3000 voor Christus. Hun schrift was letterlijk summier, het was slechts een gedeeltelijk schrift: je kon er nooit een verhaal of boek mee schrijven, enkel getallen en slechts een paar woorden kregen een symbool of tekening toegewezen. Het was van oorsprong een waardevol en onmisbaar boekhoudkundig instrument. Het was dus wachten op de Mesopotamiërs voor de ontwikkeling van een volledig schrift vanaf 3000 voor Christus. Zij voegden aan het Soemerische schrift meer vocabularium toe en de tekens veranderden in spijkervorm. Vanaf 2500 voor Christus volgden het Egyptische, Hebreeuwse, Latijnse en Griekse volledige schrift, en nog vele andere volledige schriften in andere werelddelen volgden iets later. Feit is dat de grote verhalen, waaronder de meest bekende, de Jahwist (het oudste deel van de Pentateuch en deel van het latere Oude Testament) en de Griekse *Ilias*, ons tot dan toe enkel

[11] *Sapiens, een kleine geschiedenis van de mensheid*, Yuval Noah Hariri

mondeling werden overgeleverd van geslacht op geslacht. Het was pas vele eeuwen tot zelfs millennia later dat schrijvers er hun hand op legden met alle voor- en nadelen van dien. Voordelen waren de vaak poëtische inslag en een begin van een uniformiteit[12], een nadeel was dat de inhoud niet altijd kon stroken met de inhoud van de allereerste verhalen. En komen we nu op een cruciaal punt in ons discours en ik citeer de wetenschap: "Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen de tijd waarover werd verhaald (en daar vindt men geen exact begin van schatting over: duizend jaar eerder?) en deze waarin deze verhalen in tekst werden gegoten vanaf ten vroegste 900 voor Christus, dat wil zeggen de tijd waarin de vertellingen anno 1400 voor Christus toegeschreven aan Mozes[13], maar helemaal niet bewezen, werden geboekstaafd als heilig. Dit is een omstreden punt in het onderzoek naar de

[12] Uniformiteit gold blijkbaar alleen voor de *Ilias* van Vergilius als een virtuoos poëet, maar wat de Bijbelse geschriften betreft werd er van in de middeleeuwen tot op heden nog lang onderzoek gedaan en naar compromissen gezocht. Een grote puzzel van verschillende en elkaar overlappende schrijvers met soms onvolledig leesbare en tegelijk afgebrokkelde en moeilijk in te passen puzzelstukken werden vaak tot één geheel gelijmd, wat mijn huidige 'kinderlijke verbazing en fantasie' millennia later ruimte biedt om er kanttekeningen rond te maken.

[13] Wikipedia, zoek op 'Mozes': zeer de moeite waard als een soort van synopsis van de zoekende mens van Spinoza einde 17de eeuw, die er een aanslag op zijn leven door overleefde, tot op de dag van vandaag.

Pentateuch."[14] Hoe dan ook zullen we een aanzienlijke kloof in tijd moeten accepteren tussen de mondeling overgeleverde gebeurtenissen (verhalen) en de schriftelijke overlevering vele eeuwen later. En dan komt het kind in mezelf naar boven, hoe ik mij nog levendig herinner hoe wij als twaalfjarigen in de jeugdbeweging in de wintermaanden het spelletje speelden van hoe een eerste 'verteller' een verhaaltje van één regel lang in het oor van de volgende in de ketting moest fluisteren, tot de twaalfde en laatste in de ketting gevraagd werd hardop te vertellen wat hij had vernomen. Het eindigde steevast in een lachorkest van alle twaalf de kettingleden, die verbaasd waren over het gebrekkige en als totale nonsens klinkende eindresultaat. Maar het kan nog gekker, want er bestonden vast en zeker meerdere verhaallijnen over gedeelde gebeurtenissen tussen verschillende woongemeenschappen, stammen, families. Laat eens vier scoutsgroepen van dezelfde leeftijd hetzelfde spelletje spelen met dezelfde beginzin, volledig afzonderlijk van elkaar. En elke laatste ontvanger van elke groep zondert zich, zonder de beginzin te vernemen, af in een apart lokaal met zijn drie 'collega's'. Zij moeten dan alle vier hun versie van wat ze hoorden samenleggen en zo tot een

[14] De Pentateuch omvat de eerste vijf boeken: Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium, die worden toegeschreven aan de 'vertellingen' van Mozes in 1400 voor Christus. Terwijl het geschreven evangelie van Maria Magdalena in 110 na christus, geschat op slechts 40 jaar na haar dood, niet volstond om weerhouden te worden in het concilie van Nicea. Twee maten, twee gewichten.

consensus zien te komen. Hoe speel je zoiets klaar? Wat schiet er nog over van de originele boodschap? Hoe ingrijpend moet dit effect dan niet gespeeld hebben in de hoofden van honderdtwintig[15] verhalende generaties over maximaal vierduizend jaar, voor het schrift het verhaal overnam van luisteraars naar lezers? Zonder nog maar over de vele verhaallijnen tussen diverse stammen te spreken? Welke verhaler/schrijver onderging invloed van Jahweh? Welke verhaler/schrijver onderging invloed van Belial? Het gevecht tussen de goede en de slechte engel speelde zich dus niet alleen in het hart van elke mens af, maar minstens zo heftig in het hoogst belangrijke verhaalde, en meer nog, geschreven woord. Menig

[15] Je kunt een grove schatting maken met de volgende rekenkundige gegevens: gemiddeld geschatte en overschatte ouderdomsoverleving, tijdspanne, aantal stammen en leefgroepen, en dan gok ik op minimaal honderdvijftig verhalers in één verhaallijn binnen één gemeenschap of stam die actief waren over drie tot vier millennia heen tot het geschreven woord werd ontdekt. De eerste geschreven bron van de bijbel, de Jahwist, werd pas geschreven rond 950 voor Christus. De allereerste homo sapiens (2,5 miljoen jaar eerder) is naar grote waarschijnlijkheid ook niet meteen begonnen met verhalen te vertellen. Hadden ze er duizend jaar voor nodig? Tweeduizend jaar? Er zijn heel veel onbekende factoren, maar één feit staat vast: het waren verhalen die initieel mondeling doorgegeven werden. En hoeveel verhaallijnen bestonden niet in naburige stammen of gemeenschappen, los van elkaar? Welke verhaallijn haalde uiteindelijk de definitieve geschreven versie? Of werd er een mix gemaakt van verhaallijnen, met compromissen om tot een consensus te kunnen komen? Kwamen de verhalers van die tijd ooit samen en waren ze bereid tot consensus? De eerste schrijver moet overrompeld zijn geweest door de vele gangbare ‘versies’, als hij ze al te horen kreeg.

verhaler over het verhaal van Kaïn, moet de aartsmoeilijke vraag toegeworpen hebben gekregen: waar haalt Kaïn zijn vrouw plots vandaan? Kaïn, die er een incestueuze relatie met zijn moeder op na moet hebben gehouden? Hoogst onwaarschijnlijk … De verhaler zal er blijkbaar in alle talen over gezwegen hebben, zoals ook de schrijver het later oploste door er zedig over te zwijgen, terwijl elk zinnig mens weet dat je een vrouw nodig hebt om kinderen te baren. Vele heikele punten en vragen werden in de geschreven Genesis omzeild. De toren van Babel, die de mensen plots in talen uit elkaar rukte: wat is de invloed van Jahweh? Wat is de invloed van Belial? Noah en de zondvloed, met de verdrinkingsdood van vele onschuldige kinderen tot gevolg? De diefstal van het eerste geboorterecht door bedrog van Jakob ten nadele van zijn oudere broer Esau? Twee zonen van de stamvader Jakob, Simon en Levi, die beginnen te moorden uit wraak voor de oneer hun zuster Dina aangedaan. Hele steden, Sodom en Gomorra, compleet vernield? De uittocht uit Egypte, waarbij honderden Egyptenaren, ook maar mensen in militaire opdracht, stierven in de zee: wat is de invloed van Jahweh? Wat is de invloed van Belial? Of vermomde Belial zich als Jahweh?

Heden ten dage wordt het Oude Testament nog steeds door exegeten, geestelijken, Bijbelliefhebbers en wetgeleerden ontrafeld en becommentarieerd, maar niemand van hen zal ooit de fout in de verhalende schakel met bijvoorbeeld

nummer 27 uit een vrij dominante verhaallijn 3 van de ketting kunnen rechtzetten. Beeld je in dat jijzelf een machtige duivel bent, is het dan niet je grootste triomf dat jouw verschrikkelijke helse streken en woorden duizenden jaren later nog toegeschreven worden aan het werk van God die Liefde is? Steeds Is? Heilig? Om iets als 'heilig' te bestempelen zou je toch wel over zeer geloofwaardige argumenten moeten beschikken.
Hoe kon een gemanipuleerd 'verhaal' van de Genesis en de vele andere boeken uit het Oude Testament ontstaan en het epitheton 'heilig' verwerven? Hoe kon die tijdsgeest van destijds überhaupt hebben ontstaan?
Er is maar één antwoord: de mens verwijderde zich steeds verder van het spirituele Eden. En was dit niet Belials enige doel en kon dit ooit de bedoeling van 'God die Liefde is' zijn geweest die alle mensen een plaats wil geven in Zijn Stad van Liefde?

Je kunt dus doen alsof dit heilige boeken zijn, maar de gevolgen ervan bleven niet uit. Vele mensen zijn gedood, en worden nog steeds gedood, op basis van uitspraken en verhalen uit dit boek van een allesbehalve liefdevolle 'god' die eerder aanleunt bij een straffende Belial dan bij een God van liefde en vergeving.
En het wordt nog complexer: hier komt nog bij hoe de taal zelf eeuw na eeuw evolueert met nieuwe woorden, nieuwe beeldspraak, en dus ook met de overdracht van andere gevoelens. Een voorbeeld. 'Ik heb het koud' of 'de kou

gaat door merg en been': het laatste roept medelijden op en het eerste is neutraal informatief.
Laten we bij wijze van groot voorbeeld stilstaan bij een van de belangrijkste eerste vertalingen van de Bijbel in het Nederlands in onze contreien: de Statenvertaling[16], een nieuwe Bijbel voor de Republiek Holland anno 1673. 'Eendracht maeckt macht'[17] staat op de titelpagina van de deze Statenbijbel.
En dat is gelukt: weinig boeken hebben zo'n grote invloed op de Noord-Nederlandse cultuur gehad als deze Bijbel. In bijna elke geloofsdiscussie – en die waren er veel in de zeventiende eeuw – speelde de Bijbel een belangrijke rol. Er waren veel verschillende Nederlandse vertalingen van de Bijbel in omloop. Daar zaten behoorlijk wat fouten in, zodat allerlei passages verschillend werden uitgelegd. Maar zelfs over dezelfde vertaling werd men het vaak niet eens. Toen in 1618-1619 op de Synode van Dordrecht de leer van het gereformeerde geloof vastgesteld werd, werd besloten dat er ook een correcte Bijbelvertaling moest komen. Er werd acht dagen over dit plan vergaderd en vervolgens werd intensief gelobbyd bij bijvoorbeeld

[16] Deze hele passage werd vrijwel letterlijk overgenomen van de website www. debijbel.nl. Het betreft een protestantse vertaling van 1637, terwijl de eerste nederlandstalige rooms-katholieke bijbel de Willibrordvertaling van 1975 betrof!
[17] '*Macht'*: meteen begint deze Bijbel met een valse noot. Deze nieuwe Nederlandse vertaling moest de inwoners van de Republiek verenigen – één volk, één taal, één Bijbel – en dus 'macht' vergaren: het woordje 'macht' blijft een vreselijk woord wanneer je je de liefde tot doel stelt.

theologen, uitgevers en de Staten-Generaal. Die beloofde de kosten te dragen en gaf in 1625 officieel de opdracht voor het project, vandaar de naam Statenvertaling. De overheid gaf met de opdracht ook aan dat zij een hoger gezag had dan de kerk. De vertalers kregen een zware taak. Zij moesten in correct Nederlands een nauwkeurige vertaling verzorgen uit de oorspronkelijke Bijbeltalen, onder andere het Hebreeuws van het Oude Testament en het Grieks van het Nieuwe Testament. Bovendien moest de vertaling in lijn zijn met de gereformeerde leer die vastgesteld was op de Dordrechtse synode. De tekst mocht verder absoluut geen verwarring zaaien. Met de Reformatie was persoonlijke geloofsbeleving belangrijk geworden. Daarom moest elke gelovige op eigen kracht de tekst kunnen begrijpen, zonder dat er aanleiding was voor twijfel. Om aan al deze eisen te voldoen werden zes vertalers en vijftien 'overzieners' (controleurs, ook 'revisoren' genoemd) geselecteerd uit de beste theologen en taaldeskundigen van het land. Zij werkten in ploegen in Leiden, waar boeken uit de universiteitsbibliotheek gebruikt konden worden en wetenschappers van de universiteit zo nodig adviezen gaven. De eerste vertalers begonnen in 1626, de eerste revisoren in juli 1633. Een van deze revisoren was de dichter-predikant Jacob Revius uit Deventer. De Deventer kerkenraad wilde dat hij vóór de winter terug was, maar dat weigerde Revius. "Dit project gaat boven mijn plicht als predikant," zei hij, "ik werk nu onder het gezag van de Staten-Generaal." In

september 1633 was Revius klaar. De Statenbijbel verscheen in 1637. De eerste druk was een luxe-uitvoering en een groot en duur boek; later kwamen er ook verkorte edities, die kleiner en goedkoper waren.
De Statenbijbel werd een groot succes. In calvinistische kerken en op calvinistische scholen werd het de standaardbijbel. In calvinistische gezinnen werd er dagelijks uit voorgelezen. Ook andere protestanten, zoals de doopsgezinden en de piëtisten, gingen het boek gebruiken. Alleen de lutheranen hielden vast aan vertalingen van de Luther-bijbel. Veel dichters werden (en worden) door de Bijbel geïnspireerd, bijvoorbeeld de predikant Jodocus van Lodenstein. In zijn bundel *Uyt-spanningen* (1676) staat een reeks meditaties naar aanleiding van 1 Johannes 2:16: "Want al wat in de wereld is, namelijk de begeerlijkheid des vlezes en de begeerlijkheid der ogen en de grootsheid des levens, is niet uit den Vader, maar is uit den wereld." Het laatste gedicht uit de reeks spoort aan tot rust en zelfbeschouwing, en veroordeelt overmoed:

"Grootsheyd des levens.

Waarheen mijn hert? Gij steigert niet, maar stijgt
en hijgt ook zonder trappen opwaarts; zijgt
gemetlijk raad ik u, want zo gij op
gemetlijk: voorzichtig; zo: als den top
in vollen run komt, en daar meent te staan:

’t zal wislijk tegen uwe mening gaan,
want uwen drift drijft u op ’t hoogste weer
ter neer.
En als gij dan aan ’t rollen zijt: och, och!
Uw vaart vergroot uw val: dies zeg ik nog
sta stil, en schouwt u zelf; ik wed’ gij ziet
een Niet.”

God sprak plots in het Nederlands! De vertalers en controleurs van de Statenvertaling hadden de opdracht gekregen correct Nederlands te gebruiken. Dat was gemakkelijker gezegd dan gedaan. Ze kwamen uit verschillende delen van het land en brachten hun eigen varianten van het Nederlands mee. Er moesten dus compromissen gesloten worden over spelling, grammatica en woordgebruik. Voor veel woorden, zinswendingen en uitdrukkingen was ook nog geen algemene Nederlandse variant beschikbaar, die moest dan ontworpen worden. De oplossingen waren de eerste stappen naar één Nederlandse taal. Omdat de Statenbijbel zoveel gelezen werd, kreeg hij grote invloed. In het huidige Nederlands is dat nog goed te merken. De vertalers werkten systematisch. Zo kozen ze bijvoorbeeld steeds voor ‘om’ in bijzinnen die een doel uitdrukten: ‘gekomen om dit land te doorzoeken’ in plaats van ‘gekomen het land te verspieden’ (Jozua 2:2). Ook maakten ze consequent een onderscheid tussen ‘liggen’ en ‘leggen’ en kozen ze voor ‘dacht’ in plaats van ‘docht’ en ‘vond’ in plaats van ‘vand’. Door de Statenvertaling werd

het wederkerig voornaamwoord ‘zich’ het algemeen gebruikte, en niet ‘hem’ en ‘haar’. Veel spreekwoorden en uitdrukkingen komen uit de Statenvertaling, zoals ‘iemand op handen dragen’, ‘in het duister tasten’, ‘niet van gisteren zijn’, ‘zijn haren rezen te berge’, ‘de appel valt niet ver van de boom’, ‘iemands hart stelen’, ‘je hart uitstorten’, ‘hemel en aarde bewegen’, ‘bij de pakken neerzitten’, ‘muggen ziften’, ‘iemand het mes op de keel zetten’ en ‘wie een kuil graaft voor een ander valt er zelf in’.
Het was een lastige klus die tot intensieve discussies en wijzigingen leidde. De secretaris van de commissie werd er af en toe wanhopig van. En een van de vertalers, Willem Baudartius, verzuchtte tegen revisor Revius: ‘Ik heb mijn leven lang nooit zo geblokt als ik nu in mijn oude dagen doen moet.’ Maar het succes vergoedde veel. Toen het boek uitkwam, werd opgemerkt dat God nu in het Nederlands sprak, zo goed was de taal.

Tot zover dit voorbeeld uit Nederland.
Wanneer we dit extrapoleren naar alle talen van de wereld met al hun dialecten van de wereld, dan kunnen we het niemand kwalijk nemen dat we, ondanks alle nobele bedoelingen, moeilijk kunnen spreken over eensluidende visies en interpretaties van het origineel waar gebeurde.
De komst van het schrift heeft hoogstwaarschijnlijk veel ergere ellende kunnen voorkomen, maar anderzijds kreeg het amalgaam van eerder opportunistische ‘aanpassingen’,

‘toevoegingen’ en ‘verduidelijkingen’ door diverse, en vooral menselijke vertalers, plots het epitheton ‘heilig’ toegedicht.
Je moet op zijn minst en zacht gezegd voorzichtig en karig omspringen met de term ‘heilig’.
Nederigheid gebiedt eerder te onderwaarderen dan te overwaarderen. De Bijbel werd verkocht alsof dit mensenwerk Gods eigen werk was, en dus ‘heilig’.
Niet weinig doelen van Belials acties werden plots ‘heilig’ en zouden vanaf dat moment niet meer in vraag mogen worden gesteld en worden nog steeds met de grootste eerbied rondgedragen en voorgelezen in alle abrahamitische religies. Het is een menselijk doch gebrekkig parcours. Toch moeten we ons ervoor hoeden het kind met het badwater weg te gooien. Het goede met het kwade weggooien is niet echt de oplossing, maar op zijn minst moeten we de moed[18] opbrengen de wolf in schapenvacht te ontmaskeren en liefst het woord ‘heilig’ voorbehouden voor wat onomstotelijk heilig genoemd kan worden. Maar de eerlijke vraag stelt zich of een mens wel in staat is zulke analyse te maken. Belial als een wolf in schapenvacht kan zelfs ‘goede’ wonderen verrichten om spreekrecht te verkrijgen in een groep. Het lijkt erop, en dit stemt tot ernstig nadenken, dat wat Belial blijkbaar

[18] *De Heilige Silouan de Athoniet*, Archimandriet Sophrony, lees op pagina 126 ‘Over de liefde voor de vijanden’ en op pagina 129 ‘Over het onderscheid tussen goed en kwaad’ en ik citeer: “Het goede door het kwade bekomen, is het goede niet.”

prioritair vond, met name een ‘dienst voor god(en)’ installeren, diezelfde Belial het middel bij uitstek bezorgde om mensen gerechtigd te doen moorden, te wreken, te straffen, ten oorlog te trekken, je broer te bedriegen of te doden, tweedracht te zaaien, selectief favoritisme voor te staan, met twee maten en gewichten te handelen en vooral, en dit was de doodsteek voor de mens van Eden: de vrouw voor eeuwig inferieur te stellen aan de man. Dit vanuit onze tijdsgeest afdoen als ‘maar’ de ‘tijdsgeest van toen’, als een cultureel gegeven dat je moet begrijpen in zijn tijd en dat je dus niet als dusdanig mag evalueren als werk van Belial, terwijl vele godsdiensten later hun vrouwen nog steeds als dusdanig behandelen en al hun oorlogen nog steeds stoelen op een opportunistisch scheefgegroeid verhaal? Om zo met ‘recht’ eeuwen ‘heilige oorlogen’ in alle vormen te rechtvaardigen én dit nog steeds als gerechtigd argument toe te passen om wapens te produceren, ze te zegenen om medemensen te doden en leed te veroorzaken omwille van ‘God die Liefde is’?

Zolang het christendom zelf vervolgd werd, was het puur. Elke martelaar was een nederlaag en gruwel voor Belial. Na het Edict van Nicomedia in 311 na Christus en dat van Milaan in 313 na Christus, met het stopzetten van de vervolgingen en het uitroepen van het christendom tot staatsgodsdienst, stond de deur open voor ‘opportunistische’ christenen, zoals velen toen en zoals

mezelf nu als een makkelijk prater die niet bang moet zijn voor vervolging. Je kunt het de islam in 610 na Christus haast niet kwalijk nemen om Jezus/Issa[19] te degraderen tot slechts een 'profeet' door onder meer het verdraaien van de vertaling uit het Oud-Grieks van 'de komst van de trooster/de heilige geest' tijdens het laatste avondmaal in 'de komst van de/hun 'geprezene'. Driehonderd jaar wettelijk beschermd christendom volstond blijkbaar voor de islam om de vaak zelfvoldane christen met de neus op de feiten te duwen. Zoals in het voorwoord al aangehaald, kon niemand het ooit beter weergeven dan Mahatma Gandhi, die in Londen rechten studeerde: "I do like Christ, but I don't like the christians: they are so unlike Christ." De huidige christenen, ikzelf op de eerste plaats, zijn het niet waard om christen genoemd te worden. Christenen vandaag lijken vaak niet op Christus. Anderzijds moeten we toegeven dat de lat voor elke christen enorm hoog ligt: "Heb je vijand[20] lief." Waarom zou je zo'n voorganger als Christus niet lief willen hebben die dat als zijn corebusiness vooropstelt? Kan een andere godsdienst iets hogers bieden? Bestaat er grotere liefde dan de liefde voor je ergste vijand?

Terug naar het Oude Testament. De mens verzeilde in een vicieuze cirkel, waar de naam van Jahweh en God keer op

---

[19] "We do like Christ, because this prophet for spelt the Praisen One", Islam 612

[20] Ik ken geen enkele andere godsdienst die dit even resoluut vooropstelt. 'Lief' is hier werkelijk als 'liefhebben' bedoeld en niet als enkel maar een ander mens 'verdragen'.

keer werd gebruikt maar misschien evenveel keer werd misbruikt. Hoe moest de God van Liefde dan omgaan met zulk geweld dat in Zijn naam werd voorgesteld?

Alleen een boodschapper in Zijn naam kon orde op zaken stellen en de mens van Eden redden.

Maar daarvoor was het lang wachten op een vrouw.

BELIALS LAATSTE WOORD

Belials discipelen waren erg onder de indruk van het feit dat Kaïn zich had kunnen herstellen in de ogen van Jahweh en dat uitgerekend Kaïns zoon, Henoch, verheven kon worden tot metatron[21]. Ze voelden zich verslagen. Belial, heimelijk jaloers op Henoch, moest hen dringend nieuwe moed inprenten.

Alzo dacht Belial tot zijn discipelen: “De twee-eenheid man-vrouw binnen Eden is gebroken, maar er zijn nog steeds krachten buiten Eden werkzaam die deze eenheid willen herstellen. De gelijkheid man-vrouw is de belangrijkste hoeksteen van Gods plan. Laten we daar de belangrijkste struikelsteen van blijven maken. Deze gelijkheid breken en bestendigen blijft cruciaal. De man en vrouw buiten Eden beseffen dit nauwelijks. Maar we mogen en zullen niet rusten om dit werk af te maken. Kracht wordt belangrijker dan krachteloos. Sterkst belangrijker dan sterker. Door haar lichamelijke kwetsbaarheid moet de vrouw volledig afhankelijk worden gemaakt van de kracht van de man. Zijn hoogmoed doet de rest. Brute kracht en brute ratio zullen de vrije intuïtie van de mens verpletteren. Aanvoelen

[21] (*H)Enoch*, de oudste zoon van Kaïn, verwierf als mens de status van engel en werd de metatron: de bemiddelaar tussen mens en God; lees deel 2 van de trilogie: *Hij die mensen doodt*

wordt ondergeschikt aan weten of denken te weten. Wij zullen de dieren evenzo woest maken, de oogsten vernielen, de weldadige regen veranderen in dodelijke stortvloeden, barre winters onleefbaar maken. Woestijnen zal ik scheppen. De vrouw zal de brute kracht van de man nodig hebben en zal uit levensbehoud graag zijn bezit worden, en zo de liefde overbodiger maken en zo, zo zal de man over haar heersen. Zoals wij, de geslachtlozen, nu oorlog voeren tegen de legers van Michaël, zo zullen wij mannen tegen mannen opzetten teneinde de vrouw nog kwetsbaarder te maken, zodat ze zich niet alleen afhankelijk zal voelen, maar ook hoe langer hoe minder Jahwehs liefde zal voelen. De man zal voortaan haar god worden en uit zijn hand en geslacht zal zij het brood en haar kind ontvangen. Lichamelijk en geestelijk. Vrouwen zullen met elkaar strijden om de sterkste man. Mannen zullen met elkaar strijden om de mooiste vrouw. Jaloezie zal hoogtij vieren. Genot zonder liefde zal ik vele malen hoger verheffen dan het genot van de liefde. Niets zal de man noch de vrouw eraan herinneren hoe één ze destijds waren in Eden."

Zijn discipelen werden enthousiast over het plan en dachten om ter luidst met elkaar. Maar voor Belial was dit slechts een begin: hoezeer was hijzelf, de Lucifer, destijds niet onder de indruk geweest van het trisagion tijdens zijn verblijf in het heilige der heiligen? 'Heilig, heilig, heilig', zo zongen alle machten en krachten in koor met klanken die rechtstreeks het schoonste en het puurste van elke

aanwezige en niet het minst in de kleinste vezel van de erg gevoelige Lucifer, de licht dragende, in zijn diepste wezen zelf troffen. Belial voelde meteen hoe deze plotse verre herinnering zijn discipelen onmiddellijk in verwarring bracht en gunde zijn opgezweepte discipelen geen seconde om vertwijfeld te raken: “Tegelijk zal ik heilige goden in varianten, vormen en soorten voor hen scheppen en om die goden zullen zij vechten. Ik zal me vermommen als Jahweh en zal me een schapenvacht aanmeten naar zijn maat, zodat niemand ons verschil kan merken. Ik zal heilige boeken schrijven en heilige oorlogen uitroepen. Gevechten totterdood hierom zullen zij heilig noemen, en Eden zal ik via handlangers herschrijven waarbij ik na mijn verschijning als slang als een aan Jahweh gelijke tevoorschijn zal komen en de vrouw voor eeuwig ondergeschikt maken aan de man. Zij alleen zal de schuldenlast dragen, zodat de man eeuwig over haar zal heersen. Meer nog, de mens zelf zal ik heilig noemen en daarmee zal ‘heilig’ hoe langer hoe holler en leger klinken. Ik zal hun adem en uitwerpselen doen stinken en tot mijn wierook van de heerlijkste solfer maken. Het woord ‘heilig’ zal ontwaarden tot een onbeduidende zandkorrel in een zengende woestijn, waarbij de zandkorrel al blij en dankbaar mag zijn dat IK,” hij schreeuwde het in gedachten krijsend uit, “IK de zandkorrel niet verbrand tot hij nooit zal hebben bestaan. O nee, zo dom kan ik niet zijn: ‘heilige god’ en ‘heilige god’ moeten elkaar met hun gelovigen kunnen blijven bevechten totterdood. Ieder

mens met een god zal zich hiertoe verplicht én gerechtigd voelen: kan het nog eenvoudiger om de andersdenkende medemens te doden? Wij hoeven enkel toe te kijken en te genieten." Zo klonken triomfantelijk zijn gedachten. "Beter nog, mensen zullen zelf onder elkaar varianten van een vergeldingszieke Jahweh scheppen. Ze maken hun goden zelf en ik hoef er nog enkel wrekende goden van te maken waardoor ze angst krijgen voor hun god. Ik zal hun angst voor de liefde groter maken dan hun liefde voor de liefde. Mensen zullen zichzelf of anderen uitroepen als heilig en zichzelf het middelpunt maken van een luttele gemeenschap, die voor hen de illusie schept van een eigen heelal. Mannen zullen heilige oorlogen uitlokken en die uitvechten onder elkaar, en de vrouwen en kinderen nog meer afhankelijk maken van hun spieren, durf, bloeddorst, wraak en ten slotte macht. Macht! Macht! De enige taak van de zwakke vrouw zal verworden tot het voortbrengen van meer mannen om meer oorlogen te kunnen voeren. Ik zal mij wreken op de weerspannigheid van de mannin van weleer en elk vrouwelijk gebroed zal enkel nog onderdaan worden van een man uit een ander gebroed. Ik zal er persoonlijk, hoogstpersoonlijk, voor zorgen dat hun God met 'hij' en nooit met 'zij' zal worden aangesproken. Ik zal elke tijd tot mijn tijdsgeest maken. Ik zal elk uur, elk woord, elke zin besluipen: elke verandering van gedrag of wending in de gewoonten van de mens zal ik mij eigen maken. Vermomd zal ik me tussen hen begeven en hun gewoonten en rituelen mee vorm geven, want wie de geest

en rituelen van zijn tegenwoordige tijd beheerst, is meester van heden en toekomst en wist mijn eerdere fouten: kijk! Kijk dan toch hoe snel ik mij aanpas en van mijn slachtoffers zonder moeite mag leren! Het zijn schatjes die ik koester en ja, ik schreeuw het uit: ik heb hen L I E F. Echt waar! Ik zal de spreektaal van de mens eeuw na eeuw aanpassen en verdraaien, zodat niets nog begrepen kan worden zoals het oorspronkelijk werd bedoeld of ooit werd overgeleverd vanuit het verloren Eden. Ik gebied jullie het woord 'Eden' enkel nog te gebruiken nadat ik Eden heb ingenomen als Jahweh, want wat geen woord is, is nooit een woord of begrip geweest. Inhoud van woorden van bij hun ontstaan zal ik tot in den treure veranderen en in een nieuw kleed steeds opnieuw doen verschijnen tot er van het allereerste gesprokene nauwelijks iets herkenbaars overblijft door het vele gissen van generaties die fout op fout op fout op fout zullen corrigeren en zich noodzakelijkerwijze of noem het…" En hij verbrak abrupt zijn gedachte in hun aanschijn, zodat hij zeker kon zijn van hun aandacht voor zijn apotheose. "Of denk het…" vervolgde hij, uitdagend hun leergierige ogen opzoekend, "noodzakelijkerwijze hongerig… slijmend… en zwakzinnig zich verwijderen van de verdroogde bron. Woorden zullen van betekenis veranderen en zelfs betekenis verliezen, waardoor hun handelingen en gewoonten als bij 'goddelijk wonder' eeuw na eeuw werkelijk echt veranderen. Nazaten van Eden, excuseer me voor dit vreselijke woord, zullen zo meer afbreken dan

dat ze denken op te bouwen. Vele kansen zullen zij mij bieden om deze metamorfose van woorden en gewoonten te voeden, en zo is steeds ieder meer dan welkom in MIJN wereld: o mens, mijn lieve slaaf, je bent meer dan welkom! Mijn gespleten tong zal jullie bij aankomst aaien, jullie zachtjes prikken van links naar rechts, soms eens in het midden, tot jullie gek worden en jullie voorzichtig, barmhartig als ik ben, ik herhaal, barmhartig als ik ben, o ja, mens: wat ben ik barmhartig!" Zijn discipelen werden uitzinnig van genot en werden gek. "Halt!" dacht Belial hun luid toe en van hoog naar laag in gedachten ging hij in fluisterende gedachten verder: "Om hen beetje bij beetje, een tikkeltje, een trappeltje, stapje voor kleiner stapje, soms even een klein stapje opnieuw achteruit, genadig zou je kunnen denken, met mijn diepe liefde… ja: ik beken, o ja, ik beken: met mijn diepe liefde zal ik hen…" en Belial genoot al: "… vergiftigen!!! Vergiftigen… hen met mijn diepste liefde vergiftigen! Waardoor ze meer dan ooit van liefde bang zullen worden en geen enkele richting meer uit kunnen." De hele bende werd gekker dan ze al waren. De ene duivel sprong al op de andere voor hem, op de stompen van verloren schoudervleugels, om te juichen. Belial genoot: "Wees welkom 'liefde', moederwoord van gisteren nu ook jij heden sterft en begraven wordt en vervangen wordt door iets dat zich steeds verder van je verwijdert, van wat je ooit betekende. Welkom vreemdeling in mijn tijd, en vreemdeling in deze tijd zult gij blijven en vreemdelingen zult gij voortbrengen!" Belial

beheerste zichzelf niet meer. “En als dat nog niet genoeg is, zal ik de natuur zo woest maken dat om elke rijst of graankorrel zal worden gevochten en elk greintje gezond verstand door de lege maag zal worden verbannen tot stront! Leeggezogen vrouwen met skeletten van kinderen en waar is hun God?” Hij brulde zijn gedachten vanuit het diep tot net niet aan de poorten van het heilige der heiligen. Michaël, Djibril en Henoch hoorden ze, nog steeds in gedachten bij de ingang. Ze bleven gefocust op het wentelen van de serafs hoog boven in het heilige der heiligen en verroerden geen vleugel. Michaël voelde[22] zonder enige gedachte of moeite hoe zwaar de strijd zou worden en hoe moeilijk het de mens gemaakt zou worden om Belials sterke wapens te weerstaan zonder dat zij de mens met gelijkwaardige wapens konden verdedigen. De goede engel heeft steeds een achterstand op de slechte engel: de slechte engel heeft ooit geleefd als goede engel, maar de goede nooit als slechte. Nochtans… “Nochtans is er een lichtpunt,” dacht Michaël tot Djibril na al het voorgaande, “Belial onderschat de kracht van het doen alsof.” Ook Djibril dacht meteen terug aan die eerste noodlottige nacht, toen de Mannin en de Man uit Eden werden verdreven en hoe Adam zich herpakte nadat hij

[22] Laat dit nu net de eigenschap zijn van een goede engel: intuïtie, weten enkel op basis van het voelen met als enige norm: is het liefde of geen liefde? Liefde hoeft immers geen plan te smeden. Ze zijn en handelen naar wat ze vertegenwoordigen en ook zijn: de liefde. De gevallen engel daarentegen verloor wat hij ooit was geweest. De rede nam de plaats van de intuïtie in en werd voor hem alles en het enige.

Eva die eerste nacht zonder liefde had misbruikt. “Laten we ten minste doen alsof”, fluisterde Adam haar daarna smekend in haar oor, zich nog helder en klaar herinnerend hoe hij haar toen in Eden vele malen meer liefhad dan tijdens deze daad. Zoals Michaël ook de gedachten van Belial nog kon opvangen, zo kon ook Belial de gedachten van Michaël lezen, en Belial, ‘alsof’ hij deze ‘zwakte’ niet zou onderkennen, dook meteen dieper weg in de aarde als deel van zijn plan totdat hij er zeker van was dat Michaël totaal niets meer zou kunnen opvangen van wat hij voortaan dacht. Belial dook weg ‘alsof’ hij verslagen was… Eenmaal onbereikbaar dacht Belial opnieuw zijn gefrustreerde troepen toe, ontgoocheld doordat ze weer verder van het begeerde slagveld verwijderd waren: “Arme Michaël! Wie is er nu beter in ‘doen alsof’ dan deze dienaar? Dan wij allemaal? Andermaal loop je weer achterop, strijder zonder wapens. Het spijt me zeer. Je bent slaaf doordat je de vrijheid van de mens moet eerbiedigen, terwijl ik vrij ben om de mens tot slaaf te maken met welke gedaante, goed of slecht, ik ook handel. Wees jij maar heilig, slaaf! Maak het jezelf graag moeilijk. Liefde bestaat niet!” Het kabaal in de gedachten van Belials discipelen, opgelucht door het gewiekste plan van hun meester, was andermaal nauwelijks te bedwingen en ze zouden door het kleinste gaatje uit hun hol weer naar de oppervlakte zijn gewrongen om onmiddellijk hun boze plannen ten uitvoer te brengen, ware het niet dat Belial dit nog net op tijd kon voorkomen. “Stop, mijn geliefde

heilige leerlingen!" dacht hij grijnzend sarcastisch. "Net dit moeten we tot elke prijs voorkomen. Stilte!" Belial, nu zeker wetend dat zijn vijanden onmogelijk nog zijn gedachten konden oppikken: "Ten eerste moeten we onze gedachten voortaan afschermen van Michaël, onszelf onzichtbaar maken voor de ogen van de mens, onhoorbaar voor hun oren, ontastbaar voor hun zintuigen, zodat wij zullen worden vergeten en zelfs als onbestaand zullen worden beschouwd door de mens. Ten tweede zullen wij, de misprezen geslachtlozen, wraak nemen door juist hun seksualiteit tegen hen te keren. Waar Jahweh met het vermogen tot voortplanting de grootste bron van liefde voor de mens kon maken, zal ik er met hun geslacht een slagveld van maken en Jahweh verslaan. Pas op de dag dat de mens zichzelf zal hebben vernietigd zal ik mij tonen. Ik ben God boven God en Apocalyps is mijn laatste en ware naam." Zijn discipelen werden nu nog doller en hitsiger, als een onderaardse vulkaan die zijn hete dodende brij waar ook ter wereld genereus zou prijsgeven aan de mensheid ware het niet dat Belial hen met moeite in toom hield. Leugen na leugen, intrige na intrige, valsheid na valsheid, haat na haat, zo leerde Belial hen hoe ze het glorievolle einde met geduld moesten opbouwen. De mens zou het steeds op de natuurelementen moeten kunnen steken, of op toeval, of pech, of juist op een gebrek aan voorzichtigheid of te weinig vooruitziendheid, maar nooit maar dan ook nooit op de hoogmoed van de mens, en zeker niet op het al of niet bestaan van hem en zijn discipelen.

Belial genoot, zag alles zo voor zich gebeuren, maar werd plots wakker geschud door de overdonderende gedachte van een van zijn discipelen. De gedachte weergalmde verschroeiend krijsend in de geest van iedere aanwezige: “Wat met het hart van de mens?” Belial hoorde het plots nog hoger uitschreeuwen en boven alle losgeslagen gedachten van zijn bende weergalmen. Belial schrok eerst onaangenaam, maar schakelde snel over naar geïntrigeerd zijn: “Maak je kenbaar en denk me je naam!” Zijn discipel dacht nogmaals schel, doch al iets meer gedempt: “Wat met het hart van de mens?” Hij wachtte zelfs niet meer op Belials gedachte: “Ik heb geen naam gekregen, er werd mij nooit een naam toebedacht. Daarom noem ik mezelf zoals ik ben: ‘Alleen’. En Alleen dacht krijsend opnieuw zijn vraag naar de hele bende: “Wat met het hart van de mens?” Alle discipelen stilden abrupt hun minste gedachte, en keken gespannen toe of Belial ook maar een teken zou geven om hem met z’n allen snel mores te leren om zoveel gebrek aan respect tegenover hun leider, waarmee ze verrassend blijk gaven dat ze toch niet alle aspecten van ‘liefde’ hadden opgegeven zolang het ‘liefde’ voor hun leider betrof. ‘Alleen’ hoorde hun gedachten, maar trok er zich niets van aan. Belial vond het per slot van rekening geweldig dat ten minste één van zijn discipelen zo’n belangrijke vraag stelde en heel de meute daarvoor trotseerde. Het sterkte Belial in zijn kansen op overwinning en hij dacht: “STILTE… Wij… die de… liefde bevechten… moeten doen… alsof… alsof… alsof

… we… de… liefde ZIJN.” Hij zocht Alleens ogen indringend op, maar drong niet direct door tot de overweldigde Alleen, en Belial priemde zijn ogen nog dieper in Alleens ogen en kreeg hem nu volledig in zijn greep: “Niets is sterker om de liefde na te bootsen dan valse nederigheid, mijn teergeliefde Alleen. Het hart van de mens kan enkel zo veroverd worden.” Alleen wierp zich neergebliksemd voor Belials voeten: “Ik heb u lief, meester.” De hele bende, eerst geschrokken en daarna onder de indruk, volgde meteen het inspirerende voorbeeld van Alleen. Ze leerden elkaar ‘doen alsof’ aan. En het feest diep in de aarde kon beginnen en ze oefenden met elkaar om de woorden, handelingen en gedachten te leren van de liefde zonder evenwel liefde te voelen, want liefde was hen totaal vreemd en zou hen totaal vreemd blijven.

Michaël, Djibril, Henoch en Raphaël hadden zoveel vertoning niet nodig: zij hoefden geen energie te verspillen aan ‘doen alsof’. Er veranderde immers niets in het heilige der heilige: de serafijnen, de cherubijnen, de wielen van de troonwagen, de machten en krachten, de aartsengelen en engelen, de metatron, het trisagion ‘heilig, heilig, heilig’, het leek misschien op het eerste gezicht op een nederlaag, op een overgave, maar dat was het niet. De zet van Belial om dieper[23] dan diep in de aarde te kruipen bracht tegelijk

[23] Vele schilderijen uit de middeleeuwen en erna (bijvoorbeeld Rubens) tonen de gevechten tussen goed en kwaad met wapens (dood

ook meer rust in het heilige der heiligen. Liefde kon immers nooit verdelgd worden, nooit worden uitgeroeid. Steeds zou ooit wel een mens op aarde geboren worden, net als Kaïn, die zich kon ontdoen van zijn merkteken. Als dit voorlopig al volstond voor Michaël en de zijnen, wat zou dan de volgende zet van de Schepper Zelf niet betekenen?

'Doen alsof' zou misschien een van de meest complexe vraagstukken worden in het menselijk wezen buiten Eden. Binnen Eden bestond er immers geen 'doen alsof' en hoefde het er niet te zijn. Doen alsof is ofwel een goede ofwel een slechte kracht eigen aan de mens die pas tot leven, tot betekenis, tot belang kwam buiten Eden. Noch de goede noch de slechte engel heeft een hand in hoe de afloop zich voorspelt in het vrije hart van elke mens. De strijd tussen goede en slechte engel om het hart van de mens zou in wezen een strijd zijn rond het voeden van de vrije gedachten en daden van de vrije mens. De vrije mens is verplicht om deze gedachten, onafhankelijk van zijn eerdere goede of slechte daden, te sturen en om keuzes te maken. Gedachten sturen daden, maar veel minder is geweten hoe daden ook gedachten kunnen sturen. Het is belangrijk om goede gedachten te hebben, want wij worden wat wij denken[24]. Maar net zozeer is het belangrijk

---

en verderf). Dat is jammer, het is vooral jammer omdat wapens juist wapens van het kwaad zijn en zo is het kwaad steeds overwinnaar, wie er ook wint. Wapens hadden nooit mogen bestaan.

[24] Uitspraak van *Boeddha*

om goede daden te stellen omdat wij er verborgen aspecten van de liefde uit kunnen leren kennen. Liefdevolle gebaren en rituelen zijn net zo belangrijk als liefdevolle gedachten en woorden. De valstrikken zijn legio, met de geveinsde liefde als wolf in schapenvacht ten top. Juist daarom is eerlijk zijn met zichzelf een noodzakelijke basis en voorwaarde voor woorden en handelingen verricht in een oprechte poging tot liefde, of minstens een 'al dan niet' mislukte oprechte poging tot liefde, zolang ze maar diep genoeg pijn doet en aanzet tot een rechtzetting of vergeving of een hulpvraag. Alleen eerlijkheid en de aanwezigheid van inzicht ontmaskeren, oordelen en corrigeren een gedachte en handeling. Hoe eenzaam ook de mens na één schuchtere poging, zoals één zandkorrel schijnbaar niets kan betekenen in de zandwoestijn maar een woestijn zelf niet kan bestaan zonder zandkorrel, zich helemaal alleen in het leven en het universum voelt, toch zal deze onvrijwillig gezochte eenzaamheid uiteindelijk leiden tot een oprechte, vanuit het hart schreeuwende kreet om hulp teneinde de goede engel een opening te bieden om op een onvoorspelbare manier discreet te hulp te komen door één zaadkorrel[25] van nederigheid in diens hart te planten. Uiteindelijk finaliseren gedachten én handelingen samen de strijd van de engelen in zijn hart.

[25] Eén zaadkorrel van nederigheid verschilt niet van één zandkorrel van een woestijn: ze leiden beide tot nederigheid, sereniteit, kalmte, geluk, vrede, nietigheid, oneindigheid. Een zandkorrel is het eindproduct van breken, net zoals nederigheid dat is van hoogmoed. Daarna toont zich pas de zuivere liefde.

Alleen deze strijd van elk individueel mens buiten Eden mag als de enige heilige oorlog beschouwd worden die gerechtigd mag, en meer nog, willens nillens gevoerd moet worden. Een strijd totaal overbodig binnen Eden, doch levensnoodzakelijk buiten Eden. Samengevat: je kunt oprecht doen alsof (je wilt een nobele herkansing nastreven ook al voel je jezelf compleet falen, of je vraagt een rustpauze om wanhoop te voorkomen) als een schaap in wolvenvacht of je kunt vals doen alsof (je veegt je voeten aan een herstelbeweging en wilt slechts je uiterlijke blazoen opsmukken) als een wolf in schapenvacht. In beide gevallen gaat het steeds over een zwakke mens, met dat verschil dat in het geval van het oprechte 'doen alsof' God, die de liefde is, begrijpt dat zo'n poging in extremis een poging is om niet in wanhoop te vervallen en tegelijk een oprechte poging is om je verloren Eden te herwinnen. Doen alsof mag niet het finale doel zijn, maar hoogstens een pauzeknop betekenen om op adem te komen, om het probleem ten gronde op te lossen, en mag geenszins het begin zijn van uitstel en nog minder van afstel dat leidt tot schijnheiligheid.

EERHERSTEL VOOR JAKOB

Homo sapiens ontstond 2,5 miljoen jaar geleden en de Jahwist[26] werd geschreven rond 900 voor Christus: honderden jaren eerder werden de verhalen uit de Jahwist mondeling in diverse verhaallijnen en variaties overgeleverd. Pas vanaf 900 voor Christus kwamen er dus geschreven[27] versies. De verhalers zouden logischerwijze in het begin de stamvaders zelf zijn geweest, maar daar is niets over geweten en onmogelijk over geschreven.

Stel nu dat tijdens de lange opeenvolgende eeuwen van verhalers onterechte misdaden werden toegewezen aan nochtans nobele mensen. Het verhaal dat volgt, is louter speculatief en hypothetisch. Ik wil enkel een voorbeeld 'vertellen' over hoe kwetsbaar het wel was voor verhalers om een rechte lijn te bewandelen en het verhaal exact door te geven door de toenmalige eeuwen heen.

---

[26] Jahwist = een amalgaam van geselecteerde geschriften waarin Jahweh centraal stond en die als basis voor het Jodendom gelden.

[27] Als je weet dat de eerste twee eeuwen na Christus de vele evangelies, de vier canonieke (Marcus, Lucas, Johannes, Matteüs) naast vele apocriefe evangelies (Thomas, Jakobus, Nazorenen, Ebionieten, Hebreeën, Egyptenaren, Maria Magdalena, Judas...) zoveel verschillende varianten opleverden over bijvoorbeeld de doop van Christus door Johannes de Doper, hoezeer zouden de verhalende versies dan niet geleden hebben onder subjectieve toevoegingen, interpretaties of schrappingen gedurende zovele verhalende eeuwen tot aan hun eerste geschreven woord?

Twaalf zonen, twaalf verspreide geslachten, en meer dan waarschijnlijk dus twaalf verhalers met twaalf verhaallijnen door de ongeletterde eeuwen heen. Al deze verhalers vertrokken ooit van die ene verhaler uit de stam van hun grootvader Isaak, die zo hun vader Jakob leerde, zoals ook deze de traditie doorgaf aan zijn twaalf zonen.

Laten we even teruggaan naar Zenoch, verhaler nummer 27 na Jakob uit een vrij dominante verhaallijn 3 van het huis van Levi, een van de twaalf zonen uit het rijke nageslacht van Jakob, zoon van Isaak. Laten we kennismaken met Zenoch, die zelf ooit de leerling was van zijn voorganger Ebal, verhaler nummer 26.

Zenoch was geboren als een verre en hoogst belangrijke afstammeling van Levi, zoon van Jakob, de vader van twaalf zonen, stamvader aller Joden. Levi genoot als belangrijke rechtsgeleerde bijna zoveel faam als zijn vader Jakob. Zijn verre nazaat, Zenochs oudste zoon, heette Abiram, maar Zenochs jongste dochter, Sela, was Zenochs oogappel. Verhaler zijn in de stam van Levi was een van de hoogste functies die je kon beoefenen en iemand kreeg automatisch ook de autoriteit om in verdere aftakkingen van jongere familieleden de jeugd te mogen onderwijzen en de verhalen van de voorouders over te dragen. Zenoch kon prachtig navertellen wat hij van zijn oom Ebal, nummer 26 in de verhaallijn, had geleerd. De mensen hingen aan zijn lippen. Het verhaal van hun beroemde

rechtstreekse voorouder en stamvader Jakob eindigde steevast met ‘hij was een eerbaar mens’. Ze vonden vooral de manier waarop Jakob zich verzoende met zijn broer Esau terecht indrukwekkend en eerbaar. Zenoch geloofde heilig in traditie en vond het een plicht in eer en geweten de familiegeschiedenis uiterst nauwgezet en gedetailleerd voort te zetten. Maar dit zinde Belial al lang niet.

Sela, de jongste dochter van Zenoch, was erg gegeerd door haar afkomst en schoonheid. Een aanbidder en zoon van een naburig ingeweken stamhoofd, geen nazaat van Jakob, werd door haar afgewezen, waarna hij haar onstuimig verkrachtte zodat niemand anders haar ooit nog ten huwelijk zou kunnen nemen. Zenoch kende maar al te goed van Ebal het verhaal over Jakob die hetzelfde met zijn geliefde dochter Dina had meegemaakt. Jakob, die al veel eerder vergeving had gezocht en gekregen voor het feit dat hij van zijn oudere broer Esau het eerste geboorterecht had gestolen door bedrog, vergaf op zijn beurt zelfs de verkrachter van zijn dochter Dina. En daarom kende men Jakob terecht als een eerbaar mens en een waardig voorbeeld voor de mensheid, die zijn schreden richtte naar een toekomst in een God van liefde, vergeving en rechtvaardigheid. Een voorbeeld voor iedereen. In zijn brede familievertakkingen werd juist naar dit hoofdstuk uit de rijke familiegeschiedenis steeds opnieuw gevraagd om nog maar eens te vertellen aan de jongere generaties: ze hadden een hoge morele afkomst en waren daar fier op. Terecht. Het is niet makkelijk om de

verkrachter van je dochter te vergeven en uitgerekend dat voelen Zenoch en zijn echtgenote nu aan den lijve.

Maar Zenoch is geen Jakob. Zenoch raakt er niet overheen. Hij kruipt weg. Hij poogt onder te duiken waar zelfs een mier zich niet kan verbergen. Het verdriet en de pijn van Sela, maar ook van zijn wraakzuchtige zonen, voeden elke dag zijn ongeloof in een God van vergeving. Hij kan het verhaal van Jakob niet meer over zijn lippen krijgen zoals het al eeuwen werd verteld en omzeilt nu steeds de heikele kwestie, op de eerste plaats al door over Jakob en Dina te zwijgen. Ook Zenochs zonen en andere dochters reageren woest en willen van de vergevingsgezindheid van de oude Jakob niets meer horen. Zijn echtgenote vermagert zienderogen. Geen man in zijn stam wil Sela nog ten huwelijk. Sela weent tranen van bloed en Zenoch weet zich geen raad meer. De avond verteert hem, de nacht krijst om vergelding en maakt hem gek. De opgaande zon doet steeds meer pijn. Hij, van wie men verwacht dat hij weet wat hij zou moeten doen, weet totaal niet meer wat hij moet doen. Hij wordt verscheurd, nee, hij is verscheurd. Als verhaler kan hij nergens om raad gaan vragen aan een naburige verhaler, want hij weet als geen ander hoe vergevingsgezind Jakob destijds handelde en het zou zijn dilemma enkel groter maken. Sela komt elke avond uithuilen in zijn schoot. Zijn vrouw staat dan op en bekijkt hem met beschuldigende ogen. Het verhaal van de genadige Jakob hangt als een molensteen rond zijn nek.

Hij bezit noch de kracht van Jakob, noch de rechtsgeleerdheid van overgrootvader Levi, noch de jarenlange ervaring van zijn vorige leermeester Ebal. De nachten onthouden hem steeds langer van het daglicht. Hij blijft ’s morgens in zijn bed liggen, angstig om de dag te beginnen, angstig om bevraagd te worden. “Ik ben ziek”, geeft hij zijn vrouw bitsig ten antwoord en hij draait zich nogmaals om, want dat is hij ook: ziek door een alles opschrokkend haatgezwel voor de verkrachter van zijn dochter. Hij hoort zijn zonen door het open raam in het openbaar morren over zijn houding en hoort hen plannen beramen om wraak. De frisse kijk van een dageraad verdwijnt als sneeuw voor de opkomende zon telkens als hij de genadige slaap moet verlaten. Hij snakt enkel naar de volgende nacht. Het put hem uit. Uiteindelijk wint de roep om vergelding. Maar hoe moet hij dit verenigen met zijn belangrijke functie van verhaler, hoe moet hij dit rijmen met het aanzien dat zijn stam geniet van heinde en ver? Hij komt niet meer uit zijn bed. De derde nacht ziet hij met wijd open pupillen een plan rijpen. Zijn gedachten kristalliseren zich tot een gitzwarte diamant, zo hard en koud als eeuwen zonlicht dat de zwartste steen opslorpt. Hij staat de volgende dag bij het ochtendkrieken op en wankelt zo vermagerd en verzwakt als hij is, naar de eetplaats. Hij drinkt zoete thee en de hele familie is verbaasd en verheugd tegelijk. Zijn zonen vooral zijn verontrust, want ze zijn erg met hem begaan. Hij spreekt met een schorre stem en maakt zich op wankele benen

klaar voor een verre reis naar een naburige stam. Zegt hij. Kraakt hij, schor als een krekel: “Het is mijn plicht om na te gaan of Ebal wel juist gesproken heeft over onze vader der vaders, Jakob. Ik moet nagaan of het verhaal over Jakob en zijn dochter Dina wel klopt.” En hij voegt eraan toe: “Heb vertrouwen. Jahweh is met ons.” Bedroefd gaat hij op weg. Niet zozeer bedroefd om het weggaan van zijn familie, maar wel om wat hij van plan is te doen. Deze keer vertrekt hij, ondanks alle protest van zijn bezorgde zonen, helemaal alleen. Zijn ezel kent immers de weg. Honger kent hij nauwelijks, haat en wraak zijn zijn voedsel, maar niemand kan dit aan hem zien. Zijn ezel stopt als altijd na twee avonden bij de peilloze bron Misdar Bihla Fahm. Peilloos is ook de pijn in zijn hart. De nacht vult zijn droge bron met droge tranen van onmacht, haat en wrok. De dag probeert te zalven, maar verliest steeds meer aan kracht. De ene nacht wacht hij op Jakob, de andere op Levi, de volgende nacht in ultieme wanhoop op Jahweh zelf. Maar geen van hen verschijnt aan hem. Verlaten. Dagen en nachten verblijft hij helemaal alleen, eet nauwelijks van de voedselvoorraad die zijn bezorgde vrouw meegaf. Immer wachtend en wachtend. Uren. Dagen. Op het einde eerder smekend om te sterven dan om nog een antwoord te krijgen. In het holst van de zevende nacht lijkt het of hij een antwoord krijgt. Een antwoord dat hem tegemoetkomt. Hij voelt zich opnieuw gesterkt, neemt een beslissing en kruipt bij dag en dauw op zijn ezel om huiswaarts te keren. Hij weet wat hem te doen staat. Het is genoeg geweest.

Meer dan genoeg. Hij kan alleen maar op zichzelf vertrouwen. Hij is alleen. En verantwoordelijk. Door mens en God verlaten. Jakobs verhaal is larie. Waar hield hij zich mee bezig? Sela… Sela… Sela… Zijn ego is te klein om sterk te zijn en te groot om vergeving in zijn hart nog een plaats te geven. Sela… Sela… Sela…

Abiram, zijn oudste zoon, ziet hem van ver aankomen en snelt naar hem toe. “Vader!” roept Abiram bezorgd bij het zien van een uitgemergelde en verzwakte oude man. Zenochs verzwakte stem kan nog slechts fluisteren: “Roep al mijn zonen en dochters en de oudste stamleden samen. Ik heb belangrijk nieuws.” Zenoch laat zich helpen. Het gerucht van zijn thuiskomst verspreidt zich als een lopend vuurtje. Niet veel later staat iedereen ongeduldig te wachten op de marktplaats, waar Zenoch stilaan op krachten komt. Ook Sela is er. Hij strompelt naar haar toe en drukt haar liefdevol tegen zich aan. Abiram snelt hem te hulp en helpt hem plaats te nemen: “Vader, vertel ons over je reis.” Zenoch gaat zitten en wacht tot het stil wordt. Dreigend stil. Zijn stem draagt niet ver. De droge lucht probeert in extremis zijn stembanden nog aan elkaar te kleven, maar worden uit elkaar gerukt omdat hij schrikt als de baby van zijn oudste dochter plots begint te huilen. Zenoch voelt zich erdoor aangemoedigd en zijn bedrukte gezicht verandert in een verlossende glimlach voor alle aanwezigen. De menigte herademt opgelucht en Zenoch schraapt zijn keel zoals een oude krekel met raspende littekens op de vleugels: “Ik heb belangrijk nieuws.” Zijn

vrouw reikt hem een kelk met honingthee aan. Hij drinkt. Het wordt muisstil. “Ik ontmoette bij de Misdar Bihla Fahm de verhaler Shirezh uit de stam van Juda, verre nazaat van de broer van onze stamvader Levi, hij kon nog nauwelijks lopen, maar zijn kleinzoon vergezelde hem.” Zenoch neemt weer een slok van de thee. Hij sterkt zich met de aandacht en geniet ervan: “Shirezh vertelde me dat hij naar zijn geboortedorp in Kanaän reist om er te sterven. Ik heb hem nooit eerder ontmoet, zoals ook mijn leermeester Ebal hem nooit heeft ontmoet. Zijn lichaam is stokoud, maar zijn geest klaar en helder als de peilloze bron zelf. Zijn kennis van de verhalen is bewonderenswaardig.” Zenoch richt zijn ogen naar zijn jongste en getroffen dochter en vervolgt vastberaden in zijn leugen: “Shirezhs verre afkomst van Juda is niet zo hoog als die van onze stamvader Levi, zijn verre grootoom, maar ook hij was erg onder de indruk van onze stamvader Levi. Hij vond het een voorrecht een verhaler uit de stam Levi te ontmoeten voor hij zou sterven. De eer was wederzijds.” Zijn publiek mompelt van goedkeuring en Zenoch neemt onmiddellijk een nieuwe slok thee. Niet omdat hij nog dorst voelt, maar omdat hij liegt, en hij kijkt nogmaals naar zijn dochter Sela, wier ogen hem niet loslaten. Hij smeekt haar met zijn ogen om naast hem te komen zitten. Hij wil haar lijden dichtbij kunnen voelen om nu de laatste stap te kunnen zetten. Sela komt naast hem zitten en hij legt zijn arm om haar schouder. Zenoch vervolgt met een opnieuw heldere stem: “Ik vroeg Shirezh

om mij te onderrichten over wat hij wist van Jakob, wat hij graag deed. Maar hij stond erop dat ik hem eerst zou vertellen wat ik van Esau wist. Ik vertelde hem alles wat mij door Ebal over Esau werd overgeleverd en dat klopte wonderwel. Maar toen ik vroeg wat hij over Jakob kon vertellen, vertelde hij me eerst hoe nobel hij het vond dat Jakob zijn broer Esau vergoedde voor het gestolen verlies van zijn eerstgeboorterecht, maar dat hij daarentegen lang moeite had om te begrijpen dat Jakob de verkrachter van zijn dochter Dina en zelfs hun hele stam uitmoordde. En hij voegde eraan toe dat het vooral Simeon en onze eigen stamvader Levi waren die de wraak uitvoerden." Alle aanhoorders schrokken en sloegen een kreet van verbazing en enthousiasme voor hun voorvader Jakob en nog meer om Levi. Zenoch vervolgde: "Stilte!" Maar zijn zonen riepen uit één mond: "Wraak! Ten strijde!"

"Stilte!" brulde Zenoch, die zijn stem had hervonden, alsof hij er niet mee akkoord ging. Het contrast met zijn eerdere verzwakte stem was als een donderslag. De gemoederen en kreten bedaarden tot binnensmonds luid gemompel, en vele ogen wierpen al blikken van wraak en steun naar hun getroffen zus. De moeder van Sela kwam gesterkt dichtbij aan Zenochs andere zijde zitten. Zenoch vervolgde, erdoor aangemoedigd: "Ook voor mij was het een schok. Ik kon het gewoon niet geloven", en hij keek ieder een voor een in de ogen tot de rust moeizaam weerkeerde. "Ik vroeg hem nogmaals of dat wel zo was en hij verzekerde mij dat hij bij meerdere verhalers in de verste streken hetzelfde

verhaal hoorde over onze grootouder Jakob en onze stamvaders Levi en Simeon, die zijn dochter en hun zus hadden gewroken en de hele stam van de verkrachter uitmoordden ter vergelding.” Hij schudde zijn hoofd en bracht de overweging van vele toehoorders zelf in vraag: “Waarom loog onze directe en hooggewaardeerde stamvader Levi dan wel? Het antwoord is duidelijk.” De toehoorders luisterden nu met nog meer spanning, al voelden ze hoe in zijn evidente vraag zich een even gerechtigd antwoord aandiende. Ze waren toch wat ongerust of er geen nieuwe kink in de kabel kwam. Het werd muisstil. Donkere wolken schoven beschaamd en haastig samen om te proberen zo de leugen te ontmoedigen. Zenoch, verhaler 27 van misschien wel de belangrijkste verhaallijn 3 ooit, toonde een gebroken houding bij het vuur: “Levi, onze stamvader, werd op latere leeftijd eveneens een rechtsgeleerde. En ook was bekend dat hij op jonge leeftijd al erg principieel kon zijn. En eveneens was bekend dat zijn bloedbroeder Simeon zich net zo radicaal opstelde. Het is niet onmogelijk dat Levi zijn vader Jakob volgde in de wraak om de verkrachting van zijn zus en zelfs mee ten strijde trok en vijanden doodde. Later kreeg hij misschien spijt en vond hij het zo nodig de nochtans gerechtigde wraak te verzwijgen en zijn vader Jakob, waar hij terecht immens veel respect voor voelde, voor te stellen als een vergevingsgezinde mens. Levi wilde waarschijnlijk zelf zijn geweten zuiveren en dit zo doorgeven naar ons, zijn

nageslacht.” Zenoch liet slechts een kleine pauze toe om het laatste niet te diep te laten doordringen, sprong verrassend op en riep luid: “Maar Jakob is de stamvader van Israël! Niet Levi! Wij halen gerechtigheid net zoals Jakob ons voor deed! Oog om oog, tand om tand!” En hij stond op met de vuist in de hand en iedereen sprong op, luid roepend om wraak en verheugd om Sela’s glimlach. Maar dat was zonder Abiram gerekend, de oudste zoon van Zenoch, verre kleinzoon van Levi, die niet akkoord ging met de gang van zaken. “En wat met Ebal?” schreeuwde hij tot iedereen verstomde. Inderdaad, wat met Ebal? “En wat met Ebal? Was hij dan een leugenaar? Was Ebal dan een leugenaar?” herhaalde Abiram zichtbaar geschokt telkens opnieuw dezelfde zin over iemand van wie hij als jonge snaak met dankbaarheid jarenlang onderricht had gekregen. “Als dit een leugen was van Ebal, wat is er dan nog waar van al de rest?” Alle oudere toehoorders verstomden op slag, waardoor de jongeren zich ook plots inhielden. De immer minzame Ebal had terecht veel geloofwaardigheid en respect verworven tijdens zijn leven. De sluwe nachtvos Zenoch had dit evenwel voorzien en vervolgde: “Abiram heeft gelijk! Ik ben en was bang om de waarheid te vertellen, maar de waarheid heeft haar rechten. Het waren Levi en zijn broer Simeon die de wraakactie beraamden en uitvoerden. Hun vader Jakob ging er niet mee akkoord, zo bleek later, want Jakob maakte zich terecht grote zorgen over wraakacties van naburige stammen. Ik maak me vandaag zorgen over

de reputatie van onze stamvader Levi als rechtsgeleerde. Het maakt echter alles nu veel duidelijker: als een rechtsgeleerde destijds zelf de doodstraf uitvoerde, dan is de vergelding nu voor Sela meer dan gerechtigd!" En hij stak het zwaard hoog in de lucht. Alle aanwezigen schreeuwden nu om wraak. Zenoch had enkel oog voor de reactie van Abiram, die verstomd, verbaasd, verrast, aan de grond genageld, perplex niet wist wat hij nog moest denken van de opgehitste bende en met grote ongelovige ogen zijn vader aanstaarde. Zenoch reageerde bliksemsnel om het sluitstuk van zijn plan aan te vatten. "Stilte!!" riep hij, zijn zwaard opheffend, en hij ging voor zijn zoon staan: "Abiram, mijn oudste zoon, ik zegen je om vanaf heden deze stam te leiden. Kniel!" Abiram, nu compleet overmand door zo'n grote eer en emoties, knielde en Zenoch gaf zijn oudste zoon de handoplegging. Gejuich overstemde de marktplaats. De zonen van 'verhaler' Zenoch namen onder leiding van de nieuwe leider Abiram de dag daarna hun zwaarden op en trokken nu 'gerechtigd' meteen op represailles uit. Geen God hield hen tegen, want God is te allen tijde met Jakob. Belial kon enkel maar genieten. Verhaallijn 3 van de nazaten van Levi sinds het ontstaan van de 12 zonen na Jakob met ook 12 verhaallijnen gaat het sindsdien voor de wind, temeer daar stap voor stap gewin door het zwaard hen nooit vreemd werd en soms zelfs lucratief bleek te werken. Het gevolg: verhaler 28 in de Levi verhaallijn 3, ook maar een mens en het steeds goed menend, verhaalt zijn kroost later tot in

den treure het verhaal van over-over-overgroottantes verkrachting in combinatie met het ‘gerechtigde’ verhaal van Jakobs zonen, die gerechtigde mannen waren en de verkrachting van hun zus vergolden met bloed. Nog een detail: verhaler nummer 72 in dezelfde verhaallijn 3, met een dochter die hetzelfde vreselijke misdrijf overkwam, voegt er vele tientallen jaren later in zijn versie nog empathisch aan toe dat Jakob zich toen ook alle eigendommen van de familie van de verkrachter ‘rechtmatig’ toe-eigende. Het mag gezegd: het gaat verhaallijn 3 voor de wind en hun invloed breidt zich sneller dan de wind uit. Verhaler nummer 122 uit dezelfde lijn maar veel later, en als meest invloedrijke overgebleven verhaler ondertussen als verhaler van de belangrijkste Levi-stam van Jakobs twaalf zonen, betwijfelt al lang niet meer of dit alles zich zo wel zou hebben afgespeeld. Wie zou Jakob, de aartsvader van Israël, in twijfel durven trekken? Het is dan ook niet verwonderlijk dat een van de belangrijkste rechtsgeleerde stammen van die tijd de meeste invloed had én de meeste middelen bezat om een eerste geschreven versie algemeen ingang te doen vinden. Wraak werd aanvaardbaar en verleende het recht tot doden in de naam van God die Liefde is. Verhaler nummer 152 was dan ook de laatste die alles nog vanbuiten moest leren. Daarna werd zijn gesproken woord geschreven tekst, niet veel later met de allures van geschreven onfeilbare wet.

NABESCHOUWING OVER VERHALERS ÉN SCHRIJVERS:

De vier officieel erkende evangelies[28] met vaak verschillende belangrijke details over nochtans hetzelfde topic (bijvoorbeeld de opstanding van Christus) werden vrij kort na het gebeuren neergeschreven.

Als je deze vier verschillende scenario's naast elkaar legt en toch wel belangrijke verschillen opmerkt in handelingen en dialogen, dan zie je dat tussen deze vier scenario's niet alleen de verhalers, maar eveneens de schrijvers in die tijden zonder bandopnames, fotografie of filmopnames erg kwetsbaar waren. Alleen in het evangelie van Johannes lees je hoe Johannes zichzelf tweemaal omschrijft als een getuige ad hoc ('de beminde leerling' 20,2 en 'de andere leerling die het eerst bij het graf was' 20,8) en dus werkelijk als een ooggetuige verslag kon uitbrengen. Bij de drie andere evangelisten mag je je dan toch vragen stellen over hun soms zelfs méér gestoffeerde verslag over hetzelfde onderwerp waar Johannes in leven bij aanwezig was en waar de drie anderen geen directe ooggetuigen bij waren. Net zomin ikzelf erover schrijf zonder getuige te zijn geweest: "Lord Jesus Christ, please correct me if I am wrong."

[28] De vier synoptische evangelies de dato 325 na Christus in Nicea bepaald, met name Marcus, Lucas, Mattheüs en Johannes, vormden dus de basis voor de leer van Christus in de jonge kerk.

Het is hard en pijnlijk om vast te stellen dat het helemaal niet lang duurde voor Belial al zijn meedogenloze plannen voor elkaar kreeg. Mensen voerden vreselijke 'heilige' oorlogen totterdood en geloofden 'heilig' in de naam van hun god, die nog heiliger was dan de god van hun tegenstrever, om medemensen gerechtigd te mogen doden. En voor de winnaars was het een bewijs dat god met hen was, waardoor hun volgende vijanden nog meedogenlozer werden afgemaakt. God was immers met de sterkste, zo werd met bloed bewezen dat wie het meeste doden maakte de juiste god aanbad.
De beste discipel van Belial, Alleen, werd een van Belials beste aanvoerders en werd al snel door Belial bevorderd tot generaal 'Iedereen'. Generaal Iedereen schonk het Oude Testament later sarcastisch de naam 'De Geschonden Appel'. Eén zaak kon Belial echter onmogelijk teniet doen en dat was de boom van goed en kwaad op de bloedakker uitroeien. De boom groeide gestaag en zijn ringen werden steeds breder en groter door de vele tranen van de gevallen mensen. Zijn hout werd steeds harder en sterker, zodat de takken niet onder de zwaarte zouden breken. Geen duivel durfde de grond nog te beroeren om het bloed van Abel tevoorschijn te doen komen, grond waaruit de wortels van de boom enkel goeds hadden te puren. In de grot lagen de twee onaangeroerde lichamen van Adam en Eva in liefde zijdelings versmolten

tegenover elkaars aangezicht, om met gekruiste arm en hand elkaar hun eeuwig bloeiende appelbloesem van de boom van goed en kwaad aan te reiken. De geur van de bloesems vervulde de grot, en geen discipel van Belial kon deze stank harden.
Belial buitenspel gezet? De appels boven de aarde konden niet meer geschonden worden en verdwenen mettertijd, op één laatste ongeschonden appel na, ten einde voor de boom meer krachten vrij te maken in zijn strijd tegen het kwaad onder de grond. Belial bleef immer de alleenheerser onder de grond vanwaar hij in het diep verborgene de wortels van de boom van goed en kwaad gestaag bekampte en verbrandde met zijn vuur. Hoe meer schade hij aanrichtte onder de mensen, hoe meer tranen de stam kreeg, hoe rabiater Belial tegen de wortels tekeerging. De boom van goed en kwaad bleef het symbool van de strijd tussen goed en kwaad. En het moet gezegd dat de strijd hoe langer hoe meer in het voordeel van het kwaad kantelde. De val van de mens speelde zich immers bovengronds af, waardoor de mens bijna als vanzelfsprekend blind en onwetend was voor duivelse ondergrondse krachten. Belial voelde er zich in zijn sas. Zo bedreven hij ooit was geweest in het heilige der heiligen door het licht van elke dag te dragen, zo bekwaam en behendig hij nu werd om dit licht te mijden. De drager van het licht werd heer en meester van de duisternis. De mens buiten Eden zonk steeds dieper en dieper weg in een moeras van kwaad. Belial moest het kwaad niet eens meer opdringen, het kwam hem haast als

vanzelf vinden en hij werd euforisch om nieuwe ingenieuze facetten van kwaad te leren van de mens zelf. De mens vernederde zich tot zijn speelgoed. Generatie na generatie werd de ziel van de mens immers besmet met schuld. Schuld werd geboren als een onvoorzien nevenproduct van de onvolmaakte liefde en zette een morbide vicieuze cirkel in werking. Schuld ontstond buiten Eden en werd een absoluut negatief gevoel zolang men niet meer wist waar men de weg naar herstel moest zoeken. Schuld groeide van een individueel begrip steeds meer uit tot een collectief bezit als gevolg van een kettingreactie onder mensen, waarmee we schuld vaak bewust doorschuiven naar de ander. Bij de geboorte van elke nieuwe mens ontstaat er een primair onderbewust referentiekader van de liefde vanuit de gratuite ouderliefde die refereert naar Eden – noem het een 'Edens' referentiekader. Elke afbreuk daarna aan dat primaire gevoel laat zich voelen gedurende de beginnende jaren van discretie als een 'gemis', als een verlies van een terecht paradijselijke toestand. Een verlies dat in extremis zelfs kan leiden tot wanhoop en zelfdestructie. Het gemis wordt veroorzaakt door een soortgelijk onverwerkt verlies aan volmaaktheid van de ouders toen zij baby's en kinderen waren van hun ouders, die eveneens leden onder dit gemis met alle traumatische gevolgen van dien. Dit breidt zich daarna van het gezin uit naar familie, leerkrachten, opvoeders, vrienden, de partner, en zal zich zo verder als een kettingreactie verspreiden, als een verweer van 'eigen'

trauma tegen trauma van de ‘ander’. Dit verweer kan zowel offensief als defensief zijn, doch is voor geen van beide partijen, dader of slachtoffer, gelukzalig te noemen. Beide partijen zullen disproportioneel lijden. Hoe dan ook, het primaire referentiekader van de ouderliefde zal in verschillende mate deze natuurlijke reflex van aanval en verweer een moeilijke spiegel voorhouden en de mens zonder verbloemen duidelijk maken wat hij ooit is geweest en wat hij bijgevolg verloor. Dit verweer creëert immers in meer of mindere mate een pijnlijke ‘dader’ schok én/of een pijnlijke ‘slachtoffer’ schok die onbewust of bewust smeekt en tracht om herstel. De mens buiten Eden lijdt. Steeds. Of hij nu ten volle beseft vanwaar dit komt of niet, hij lijdt. ‘We all kill the thing we love’[29], terwijl de mens in Eden leefde als een kind van de liefde in de liefde dat elk ding, elk wezen liefhad en geen reden had om de liefde te doden. Alleen wie erin slaagt om dat primaire onderbewuste referentiekader van ouderliefde te vervangen door een referentiekader van goddelijke onvoorwaardelijke liefde, waar totale vergeving aan zowel dader als slachtoffer centraal staat, kan dit zonder kleerscheuren overleven en de persoonlijke kettingreactie naar zijn medemens makkelijker, niet zonder oefening maar met vallen en opstaan, een halt toeroepen. Vanuit al het voorgaande kwam het vroege katholieke dogma, dat een doodgeboren kind of een kind voor het enige spraak

[29] Deze quote schreef *Oscar Wilde* tijdens zijn gevangenisverblijf in 1898

had (baby) en stierf, een engel [30] in de hemel mocht worden genoemd. Welk kwaad zouden ze verricht kunnen hebben?

Schuld verwordt tot perpetuum mobile van het kwaad, waarbij ieder meent zijn trauma's 'gerechtigd' te mogen compenseren in het kwade, om zelf vroeg of laat andermaal lik op stuk te krijgen. Enzovoort. Dader[31] wordt slachtoffer, waarna hij zich andermaal gerechtigd voelt om compensatie te zoeken en te vinden als dader. Het werd de basis voor wat men later als de erfzonde bestempelde. Het hart van het jonge kind wordt al van bij zijn eerste levensjaren bestormd met zwakheden van ouders of andere zorgende mensen, om in onbewuste shock een verweer te vinden en tegelijk te rouwen om het bittere verlies. Het verweer is te zwak, het gemis des te scherper. Het woord 'erfzonde' heeft een moeilijke connotatie verzameld: enerzijds klinkt het woord 'erfelijk' als iets

[30] Mijn oudste broer Hugo stierf als baby 1 maand na de geboorte. De abt van de abdij van Walcheren/Middelburg troostte mijn vader: "C'est Dieu qui passe." Ik begreep er maar pas iets van toen ik op mijn beurt Jefke in mijn handen had.

[31] Het vraagt tijd en inzicht van een dader om doorheen een spiegel als doorheen glas te kijken naar wie je werkelijk bent, niet naar wie je lijkt. Vele lagen weerstand (angst, haat, zelfmedelijden, schaamte, vluchtgedrag, onderschatting, ijdelheid, dwaasheid, ongeloof, jaloezie, wraak enzovoort) moeten worden overwonnen. Enkel weerstand tegen weerstand biedt de verlossing, niet eens menselijk verdiend maar louter goddelijk gegeven, steeds betaald met losgeld van tranen als diamanten, minstens zo kostbaar, waar we best rijk aan worden.

waar niet aan te ontkomen valt, anderzijds klinkt het woord ‘zonde’ als onmogelijk van te worden verlost. Het is zo’n zwaarbeladen woord dat het een jong opgroeiend kind haast verplettert voor hij nog maar tot de leeftijd van verstand komt. Er is één sleutelwoord dat het van die betekenis kan verlossen en dat is ‘liefde’. Maar juist daar begint deze vicieuze cirkel aan te knagen: het liefdeloze ‘geweld’ wordt steeds erger, complexer, ingenieuzer, subtieler wanneer kwaadheid zich verplaatst van gezin naar familiaal, naar school, naar lokale gemeenschap en landen met wapens die steeds maar wreder en efficiënter en jammer genoeg steeds maar dodelijker worden.

Het ging zover dat de boom van goed en kwaad op de bloedakker zo te lijden had en het onderspit zou delven onder het gewicht van tranen, dat hij uiteindelijk nog maar kracht genoeg had om één laatste ongeschonden appel voort te brengen. De stam vocht verbeten om te overleven, maar kon nauwelijks nog leven puren uit zijn geschonden wortels in de liefde om het leven bovengronds verder te steunen. Het hout zelf van de stam kon Belial niet innemen, maar de vruchten stierven een voor een. Eén appel bleef uiteindelijk dus over. Eén appel die het verschil moest maken en de redding zou betekenen van de mens.
Belial had de mens vergiftigd van geslacht op geslacht. De mens? Elke mens?
Ja, elke mens.
Nochtans.

Nochtans kon slechts één mens in die vreselijke periode tussen de val van de mens en diens opstanding hoopvol en geduldig blijven waken: Henoch, zoon van Kaïn én metatron. Hij bleef het anker van het mensdom in de alles verwoestende stormen waar de nederigheid van de mens zich in eb en vloed pijnlijk verloor. Hij behield het overzicht als een toren van vuur, die door geen storm kon worden neergehaald. Hij was de zoon van 'Hij Die Mensen Liefheeft', ooit de moordenaar van Abel, en bestaat er een beter voorbeeld voor een dochter of zoon van een vader-moordenaar die berouw leerde om te zetten in een voorbeeld van onbaatzuchtige liefde?

God riep Henoch in het heilige der heiligen bij Hem: "Henoch, ga naar de bloedakker en neem de laatste ongeschonden appel. Open daarna het graf van je grootouders en ga binnen in de grot. Leg deze allerlaatste ongeschonden appel te rusten tussen beiden in. Verlaat daarna de grot en sluit ze opnieuw."
Henoch deed wat hem gevraagd werd. Hij plukte de enige overgebleven appel van de immense boom, opende de grot en legde de appel tussen de immer geurende bloesemtakken van beide grootouders Adam en Eva in. Hij boog daarna helemaal voorover, en liet telkens *hé noch*, 'één traan', vallen op beider ongeschonden gezicht. Hij stond op en sloot de grot achter zich. Hij begaf zich naar de imposante stam van de boom, omarmde de stam met beide vleugels en drukte zijn wang dicht tegen hem aan.

Onmiddellijk ontsproot een urenlang durende stroom van duizenden en duizenden tranen uit zijn ogen: voor elke mens één. De laatste ongeschonden appel was in veilige handen en het kwetsbare hout sloot zich voortaan af van de onderwereld, maar bleef de gastheer voor miljoenen tranen van de mens tot het hout een kruis zou baren.
Van ver keek een slang verbijsterd toe en wist met zichzelf totaal geen blijf en kroop zo snel als mogelijk terug in de aarde. Generaal Iedereen wachtte hem ongeduldig op, maar Belial was zo van slag door het hele gebeuren dat hij geen gedachte meer kon overbrengen en trok zich bliksemsnel terug. Hij wist het even niet meer. Iedereen zag het en zelfs hij kreeg geen toegang tot zijn meester. Het maakte hen allemaal zenuwachtig en vertwijfeld. En reden tot zorgen had Belial. Zijn magistrale plan om zich bijwijlen als de echte Jahweh te vermommen voor de mensheid zou niet langer standhouden. De schade die het had toegebracht was gigantisch, maar God had eveneens Zijn gigantische antwoord klaar: Zijn Zoon in persoon zou komen. God wachtte geduldig op een ‘Druppel van de Zee’.

Eeuwen vroeg het om een vrouw te vinden die zou kunnen dragen wat er gedragen moest worden. En zo geschiedde: Hij vond de geschikte ouders voor de geschikte dochter.
God riep Henoch en Michaël bij zich: “Ga naar de grot op de bloedakker. Open de grot en neem Eva en Adam met de enige ongeschonden appel met jullie mee naar het

heilige der heiligen. Laat de appelbloesemtakjes achter. Sluit de grot zorgvuldig en leg Adam en Eva in de Troonwagen te rusten met de laatste ongeschonden appel tussen beiden in."
Henoch en Michaël deden wat hen gevraagd werd.

Belial en generaal Iedereen keken van verre argwanend toe.
De geur van appelbloesem verhinderde hen om de grot voor eeuwig te betreden.

MARIA

DRUPPEL VAN DE ZEE

God schiep de mens in vrijheid, het was dus lang wachten.

Heel lang wachten… eeuwen wachten… wachten… niet op de zoon, maar op een moeder voor zijn zoon, een moeder als een Eva-gelijke.

Alzo sprak God tot Djibril: “De tijd is gekomen. De rechtvaardige Joachim[32] en de nederige Anna[33] beiden uit de stam Juda, treuren al jaren om hun kinderloosheid. Hun oprechte smeekbeden worden verhoord. Ga naar Joachim, daarna naar Anna en vertel ze dat aan hen een dochter wordt gegeven die zij Maria, ‘Druppel van de Zee’, zullen noemen. Zeg tegen hen dat ze hun belofte gestand moeten doen om het meisje in haar derde levensjaar toe te vertrouwen aan de tempel van Jeruzalem. Daar zal Maria, verstoken van enige onreinheid, zich voorbereiden op de komst van de Verlosser.”

En zo geschiedde.

Daarna riep God Michaël: “Houd je ver weg van wapens, maar wapen je enkel met de liefde. De strijd met je

[32] *Joachim* betekent ‘moge de heer opstaan’
[33] *Anna* betekent ‘*genade’*,

gevallen broeders is geen strijd voor de overwinning, maar een strijd voor herstel. De liefde heeft steeds het laatste woord. De boom van goed en kwaad op de bloedakker zal getuige zijn van Mijn liefde voor de gevallen mens, zoals Kaïn bewees. Geen bloed mag er nog vloeien."

De appelboom op de bloedakker in de vallei bleef eenzaam achter. Geen vrucht kon hij nog dragen, doch zijn stam bleef alle tranen van de mensheid verder in zich opnemen.

De naam 'bloedakker' werd overgeleverd van generatie op generatie zoals stenen elkaar het verhaal eeuwen bleven doorvertellen, maar geen mens die eeuwen later nog zou weten waar de naam vandaan kwam.

Maria

Opperpriester Zacharias van de tempel in Jeruzalem was meer een vader voor mij dan mijn ouders, van wie ik me nauwelijks iets herinner. Mijn vader Joachim was welgesteld, veehandelaar, erg vrijgevig en was bij mijn geboorte 70 jaar oud. Mijn moeder Anna, 69 jaar, zo mogelijk nog godvruchtiger, leed onder een gesloten baarmoeder tot zij beiden in de ogen van Jahweh genade vonden en ik uit het schijnbaar onmogelijke werd geboren. Hun vreugde was groot en ze beloofden Jahweh dat ik op de leeftijd van drie jaar zou binnentreden in de tempel van Jeruzalem als maagd voor de Heer, naast de andere maagden uit de twaalf stammen van Israël. Ik herinner me mijn eerste stappen vaag, of is het enkel maar dat ik me iets voorstel omdat Zacharias mij zo dikwijls vertelde hoe iedereen verbluft was toen ik als driejarige de vijftien hoge treden van de tempel nam zonder enige hulp van een mens en zonder nog om te kijken naar mijn ouders.

Ik was juist drie en een half jaar. Het voelde er snel aan als mijn natuurlijke thuis en de kinderloze Zacharias voelde eveneens aan als mijn natuurlijke vader.
In de tempel van Salomon was er één plaats waar niemand mocht komen: het heilige der heiligen, waar de Ark van het Verbond tussen Jahweh en de Joden werd bewaard.

Enkel opperpriester Zacharias mocht één keer per jaar de ark met de stenen tafelen bezoeken. Een oud, prachtig geweven voorhangsel scheidde het heilige der heiligen van het wierookaltaar, de tafel met het brood en de gouden kandelaar waar de gelovigen konden deelnemen aan de rituelen.

Toen ik ongeveer zeven jaar werd, werd ik op een nacht gewekt door een engel die me door het voorhangsel heen naar de Ark van het Verbond geleidde. Het zal je niet verbazen dat het Djibril was. Hij ontstak een kaars, zodat ik de heerlijkheid van de ruimte kon aanschouwen. De gouden ark schitterde en bracht me in vervoering. Djibril had een deken en een brood meegebracht. Ik voelde niet de minste angst, net of ik er al altijd was geweest. Ik legde mij te slapen onder aan de voet van de ark. De ochtend daarna stond heel de tempel in rep en roer: iedereen was op zoek naar mij. Nergens was ik te vinden. Tot ik de stem van Zacharias van dichtbij mijn naam hoorde roepen en ik zachtjes durfde te antwoorden. Hij stormde haast door het voorhangsel naar binnen, eerst opgelucht om me daarna snel te vermanen tot hij plots de deken en het brood zag liggen. Zijn bezorgdheid maakte snel plaats voor verwondering. Hij kon zijn ogen niet geloven. Hij vroeg me vriendelijk of hij de deken even mocht zien: pure zijde met gouddraad getooid. Met nieuwsgierige ogen vroeg hij me wat er gebeurd was. Ik antwoordde dat iemand gelijkend op een cherubijn van het voorhangsel mij wakker maakte en me hier te slapen legde, maar hij was

wel groter en had veel grotere vleugels, verduidelijkte ik nog. Zacharias' mond viel net niet open en hij vroeg me nog of deze engel iets had gezegd. "Hij zei enkel: 'Ik ben Djibril en ik kom morgen terug.'" Toen nam Zacharias het brood. Hij brak het, proefde ervan en herkende onmiddellijk de milde zoetsmaak van manna met de wit korrelige afscheiding van de tamariskboom. Nooit had hij manna als één brood gezien of gegeten. "Dit brood is voor jou en alleen voor jou bestemd", zei hij en hij legde het eerbiedig in de ark bij de stenen tafelen.
De volgende nacht kwam Zacharias mij wakker maken en nam mij opnieuw mee naar het heilige der heiligen. Hij ontstak de vier kaarsen rond de ark. Hij gaf me wat te eten van het brood, had ondertussen voor mij een zachte matras voorzien met kussen en gaf me de zijden deken. Hijzelf verliet het heilige der heiligen. Ik was alleen, maar voelde me niet alleen. Ik heb me geen seconde onveilig gevoeld bij Djibril. Alles leek me gewoon en normaal.
De volgende avond verzekerde Zacharias mij dat ik elke nacht daar mocht gaan slapen en dat ik niet meer op hem hoefde te wachten.

De schoonheid, de reinheid, de rust, het brood dat ik als vanzelfsprekend kreeg aangereikt van Djibril in het heilige der heiligen, met aan de andere zijde van het voorhangsel in de morgen de gebeden, gezangen en muziek, de steeds voelbare nabijheid van de vaderlijke Zacharias, blijven mij nog steeds nabij. Tijdens de lange diensten op de sabbat keek ik vanuit de plaats waar enkel de maagden mochten

staan naar mijn ouders, die ook mij zochten met nieuwsgierige ogen, maar met elkaar spreken mocht niet. Jaar na jaar zag ik hen verouderen tot op een dag, ik was toen net tien jaar oud, ik hen niet meer kon vinden tussen de andere gelovigen. Zacharias merkte mijn vragende ogen op, nam me terzijde en vertelde me dat beiden waren gestorven. Hoe of wanneer vertelde hij er niet bij, want dat hoefde ook niet. Ik herinner me dat ik er geen traan om kon laten, want ik ervaarde toen al instinctmatig als kind door mijn contacten met Djibril, dat de dood geen eindpunt was. Zacharias dacht me te moeten troosten, maar ik begreep dat toen niet: ik was een kind van het heilige der heiligen, waar de dood niet bestond. Het was niet toevallig dat ik op het moment van mijn eerste maandelijkse bloeding het besluit nam dat ik voor eeuwig en altijd voor de Heer maagd wilde blijven, ook al was het de gewoonte dat de maagden van de tempel op hun dertiende jaar werden uitgehuwelijkt om kinderen voort te brengen voor de twaalf notabele stammen van Israël. Maar ik kende het gewone ouderschap helemaal niet. Mensen spraken over de dood als een leegte, maar voor mij was die al gevuld met iets wat ik nog niet kon benoemen op dat moment. De andere maagden kon ik vaak niet begrijpen in hun voelen of spreken. Toen wij dertien jaar oud werden, stond Zacharias dan ook voor een probleem toen ik de tempel moest verlaten en ik volgens de voorschriften moest worden uitgehuwelijkt. Ik was dertien jaar en drie maanden en ten opzichte van de andere maagden zag ik er

nog steeds uit als een kind van elf jaar, wat me vreemd genoeg eerder geruststelde. De andere meisjes keken wat medelijdend naar mij, maar dat deerde me niet. Ik was immers vastbesloten: ik zou een maagd blijven voor de Heer, ook al had ik niet het minste idee wat dit kon betekenen. Het leek me gewoon evident. Vele jaren en gebeurtenissen later kon ik pas inzien hoe het voorbeeld van mijn ouders, die op hoge leeftijd nauwelijks een vader en een moeder waren geweest van mij, het begin en voorbeeld zijn geweest voor mijn levensverhaal met mijn kind Jezus. Ook ik schonk mijn kind een leven in het heilige der heiligen, waar ik grotendeels slechts een toeschouwer van was. Ook tussen mijn zoon en mij was er een voorhangsel. Ik had destijds immers het centrale deel van het nieuwe voorhangsel in de tempel in opdracht van Zacharias gemaakt tijdens mijn zwangerschap, jawel, terwijl ik mijn kind droeg, en met ouder te worden begrijp je pas hoe alles een betekenis had voor je het maar zelf kunt beseffen en doorgronden. Paars en scharlaken waren de achtergrondkleuren van het centrale deel van het nieuwe voorhangsel[34], met daarop de figuren van twee cherubijnen die de toegang tot het heilige der heiligen moesten bewaken met hun vlammende zwaarden. De paarse en scharlaken verticale kettingdraden van het weefgetouw noemde ik *elon*, 'liefde'-draden omdat zij alle

[34] De twaalf maagden moesten ieder een stuk van het voorhangsel weven en moesten de kleur bij lotje trekken. Maria trok het paars wat overeenkwam met het centrale deel van het voorhangsel.

horizontale draden innig met elkaar verbonden. En ook hier begreep ik pas later wat dit alles betekende: mijn baarmoeder en het weefgetouw werkten immers gelijktijdig aan dezelfde opdracht. Ik gaf mezelf aan beiden over omdat het slechts over één ding ging: de liefde. Toen mijn zoon stierf aan het kruis, scheurde tegelijk het voorhangsel dat ik gemaakt had doormidden tussen beide beeltenissen van de twee cherub bewakers in, waarbij hun brandende zwaarden werden gebroken en waardoor de Ark van het Verbond zich niet langer verborg en zich in alle pracht vertoonde aan eenieder in de tempel die het wilde zien. Het was geen toeval: mijn zoon was het sluitstuk van de Ark van het Verbond. Mijn zoon was de Verlosser en een bevrijder van het juk van alle duivelse krachten.

Jozef

Ik ben maar een gewone mens. Mijn leven verliep eenvoudig tot ik mijn tachtigste levensjaar bereikte. Eenvoudig is misschien veel gezegd, ik had met mijn eerste vrouw zeven kinderen: vier jongens en drie meisjes, waarbij mijn jongste dochter Salome stierf in het kraambed en een jongen achterliet, Johannes. Mijn vrouw stierf niet lang erna van verdriet om Salome. De kleine Johannes was een schrander en erg leergierig kind. Een zon in huis. Het kind had alles, maar miste een moeder. Toen hij vijf jaar was en ik 85 jaar werd, gebeurde er iets

dat mijn eenvoudige leven volledig op zijn kop zou zetten. Er kwam bericht vanuit de tempel van Jeruzalem dat elke weduwnaar vanuit de stam van Juda en het huis van David zich kenbaar moest maken en zijn herdersstaf moest aanbieden in de tempel. De oproep kwam van de opperrabbi Zacharias zelf. Mijn oudste zoon bood aan me te vergezellen, ik op zijn ezel en hij zou te voet gaan. Ik had geen keuze: ik nam mijn oude herdersstaf van toen ik nog geen timmerman was en samen trokken we naar Jeruzalem. Bij aankomst aan de tempel waren er al enkele weduwnaars voor ons en natuurlijk waren wij benieuwd wat de bedoeling was van dit alles. Het was Simeon, de hulprabbi, die ons opving. Hij nam onze herdersstaf in ontvangst en gaf uitleg: “Eén van de twaalf maagden uit de tempel zal worden uitgehuwelijkt aan een weduwnaar uit het huis van David. De herdersstaven worden verzameld in het heilige der heiligen en degene op wiens staf na deze nacht een bloemknop zal verschijnen, zal de maagd tot vrouw nemen, haar maagdelijkheid beschermen en dienen.” Ik protesteerde: “Simeon, met alle respect maar ik ben achtenzeventig jaar en de oudste hier: deze maagd kan mijn kleinkind zijn. Wat zullen de mensen ervan zeggen?” Maar niets hielp en ik moest mijn staf afgeven. “Morgen, wanneer de zon op haar hoogste staat, verwacht ik jullie allemaal terug”, en Simeon kwam nog even naar me toe en fluisterde: “Heb vertrouwen, Jozef.” Ik droop af en samen met mijn zoon konden we overnachten bij een ver familielid van mijn vrouw zaliger,

niet zo heel ver van de tempel. Ik deed geen oog dicht en ik sprak in gedachten met mijn vrouw: “Mijn lieve echtgenote, wat moet ik met een jonge vrouw? De mensen zullen mij uitlachen en wat als zij zwanger zou worden van een vreemde man, wat zullen ze dan van mij zeggen? Wat zullen onze kinderen dan denken?” En zo viel ik doodvermoeid in slaap. De volgende middag stonden wij met ongeveer twintig man bij de hoofdingang te wachten op Simeon.

Simeon opende de poort en twee dienaren droegen alle herdersstaven naar buiten. Ik stond helemaal achteraan, want ik was te verlegen om naar voren te moeten komen. Maar Simeon riep plots luid: “Jozef, kom en neem je staf in ontvangst, want we zijn op jou aan het wachten!” Ik kwam aarzelend naar voren en toen ik de staf in ontvangst nam, verscheen er een bloem uit een knop uit de kop van mijn staf. Het was moeilijk om dit te bevatten. Een kind van dertien jaar en drie maanden oud… Ik kan er nog steeds niet bij waarom ik uitverkoren werd om officieel een bruidegom te zijn van dit… ja, dit kind. Maar Simeon stelde me gerust: “Heb vertrouwen, Jozef.” Ik onderbrak hem abrupt: “Simeon, ik moet binnenkort samen met al mijn zonen een nieuw huis gaan bouwen en wij zullen minstens drie maanden van huis zijn, ik kan haar toch niet alleen laten?” Simeon ging zich onmiddellijk bij Zacharias beraden en kwam terug met de boodschap dat er vijf andere maagden mee zouden gaan om Maria gezelschap te houden gedurende die tijd en ja, zo had ik ook geen verhaal

meer. Het was slechts langzaam dat alles mij stapje voor stapje duidelijk werd, en achteraf kan ik zeggen dat het mij alles waard was. Om te beginnen al voor de kleine Johannes, het zoontje van mijn lieve dochter Salome, die een nieuwe moeder kreeg die hem vanaf het begin dolgraag zag. Hij zou later een speelkameraadje krijgen en later zouden ze werkelijk broers worden voor elkaar.

Opperrabbi Zacharias

Hoe dom en onwaardig kan een mens toch zijn, hoe terecht de straf! Mijn tong voortaan gebonden in de mond! Dom was ik en stom werd ik. Meer dan terecht. De jonge maagd Maria dertien jaar van dichtbij mogen zien openbloeien in de tempel, haar in het heilige der heiligen bij de Ark van het Verbond bevoorraad weten te worden door Djibril, haar man Jozefs staf van nabij mogen zien bloeien en dan nog twijfelen aan Gods engel Djibril! Wee mij, ongelovige! Djibril naast mij zien staan aan het altaar van de Heer voor het grote voorhangsel terwijl ik het wierookoffer mocht brengen voor het volk van Israël, en toch aan diens woorden twijfelen: “Uw vrouw Elisabeth zal een zoon krijgen en gij zult hem Johannes noemen.” Ik luisterde versteend met een geest in angstige beroering. Ik twijfelde of ik zo’n groot geschenk wel had verdiend, dat de Allerhoogste de moeite zou hebben genomen om een engel vanuit de hemel te sturen met zo’n duidelijke boodschap van de Heer. Ik vreesde om misleid te worden door een duivelse kracht. Ik dacht dat het misschien een droom was. Mijn kleine geloof vroeg om duidelijke bewijzen en maakte mij op slag ontrouw. Mijn onvruchtbare oude vrouw zou een zoon krijgen die ik Johannes moest noemen en ik kon niet geloven in het wonder dat zou geschieden. Ik twijfelde of het dan wel

mijn zoon zou zijn. Djibril besloot met te zeggen dat ik enkel nog zou zwijgen tot op de dag dat onze zoon zou worden geboren en Johannes zou worden genoemd. Mijn tong werd ogenblikkelijk vastgemaakt in mijn mond. Geen woord kreeg ik nog gezegd. Onmiddellijk doch veel te laat, voelde ik mijn falende geloof als een gerechtigd zwaard op mij neerkomen. Ik verliet ontredderd het altaar en stom moest ik de tempel voor alle ogen van Jeruzalem verlaten. Schaamte werd mijn gerechtigde deel toen mensen mij vragen stelden en ik slechts dierlijke klanken kon uiten. Ik kon mijn vrouw Elisabeth zelfs niets vertellen over het kind dat ze zou krijgen. Het enige waar ik nog kon mee spreken waren mijn ogen en mijn tranen van berouw voor mijn ongeloof. In de tempel nam Simeon mijn taken over. Ik was een gebroken man en het duurde dagen voor ik de moed vond om met schrijven mijn vrouw diets te maken dat wij een kind zouden krijgen. Zij kuste mij met tranen van vreugde op mijn gesloten mond.

Maria

Toen ik werd uitgehuwelijkt aan Jozef, kreeg ik vijf maagden mee om mij te beschermen, temeer omdat hij met zijn zonen onmiddellijk voor enkele maanden moest vertrekken voor een groot werk. Het gaf hem ook de zekerheid dat deze vriendinnen steeds zouden kunnen getuigen dat hij mijn maagdelijkheid steevast had gerespecteerd. Het schonk ons beiden rust. De kleine

Johannes was een schat van een kind en het duurde niet lang of hij wilde liefst in ons huis blijven wonen, en al mijn bewaarengelen beschouwden ook hem als hun kind. Het was een mooie tijd. Jozef zag dat het goed was en vertrok. Op een dag waren de vriendinnen met de kleine Johannes eropuit getrokken en bleef ik helemaal alleen achter. Ik was aan het werken aan het voorhangsel en zong zachtjes de hymnen die ik geleerd had tijdens mijn verblijf in de tempel. Telkens als ik mijn schietspoel door de strakke verticale elondraden joeg, zongen ze hun zacht ruisende lied. Toen ik even ophield om van schietspoel en kleur te verwisselen, hoorde ik plots achter mij een soortgelijk geruis, doch veel luider. Ik keek om. Ik herkende meteen Djibril. Hij hield in zijn hand een brood zoals hij me vaker gaf terwijl ik in de tempel dagenlang soms alleen in het heilige der heiligen verbleef.

“Gegroet Maria, Druppel van de Zee, de Heer is in U.”

“Gegroet Djibril, Machtige van God, mijn hart verheugt zich. Ik heb u gemist. Wees welkom in dit huis van vrede.”

“Ik breng U groot nieuws. God heeft mij opgedragen u te melden dat u binnen negen maanden Zijn zoon ter wereld zult brengen. Vrees niet. U hoeft geen man te bekennen. Eet deze appel met het pure goede vanuit het verre Eden en uw baarmoeder wordt gezegend met de zoon van God.”

Ik twijfelde geen seconde: “Mij geschiede naar uw woord.” En Djibril verdween.

Ik herinner me nog elk woord alsof het gisteren was. Ik voelde niet de minste angst of twijfel: ik at even later van de appel, terwijl ik het weefgetouw mijn vreugde liet uitzingen. Ik begreep dat een andere vrouw die nooit in het heilige der heiligen zou hebben verbleven compleet van de kaart zou zijn geveegd door zo'n verschijning, maar voor mij was het eenvoudig evident, ik had Djibril meermaals ontmoet en daardoor twijfelde ik geen seconde aan diens woorden, ofschoon ik heel goed het verhaal kende van Eva die door Belial werd overgehaald om van de verboden appel te eten. God vroeg om van de appels af te blijven en waarschuwde voor de slang. Heden kreeg ik de appel uit Zijn hand. Hoe zou ik kunnen twijfelen? Ik wilde steeds een maagd voor de Heer blijven en ik mocht moeder worden van Zijn zoon, wat uiteindelijk veel belangrijker was dan of ik al dan niet geloofd zou worden als ik zou zeggen dat ik mijn maagdelijkheid bleef behouden. Wie de Heer en mij niet gelooft, zal mijn leven nooit begrijpen, en dit is alleen jammer voor deze mens die van het grootste wonder uit de mensheid niet kan meegenieten. Ik at de appel met de grootste eerbied op en prevelde onophoudelijk: "Mijn God, ik ben niet waardig dat U tot mij komt maar Uw wil geschiede." De dagen erna aan het weefgetouw trok ik de elon kettingdraden met de pedalen soms onbewust strakker aan, en wanneer ik ze dan zachtjes aaide, klonken ze als een harp die mijn hart van blijdschap sneller deed slaan en mijn stembanden uitnodigden zachtjes mee te neuriën om te eindigen in tranen van

dankbaarheid. Wanneer ik me soms toevallig omdraaide, zag ik hoe mijn vriendinnen achter mijn rug in vervoering en in hemelse stilte als cherubijnen met ingehouden adem luisterden naar deze hemelse klanken, ook al had ik ze niet verteld over mijn ontmoeting met Djibril en over de boodschap die ik had gekregen. Een maand later vloeide mijn baarmoeder niet meer en mijn borsten werden zwaarder. Ik vertelde mijn vriendinnen hoe een maand tevoren Djibril mij had bezocht met de boodschap dat God mij verkozen had om moeder van Zijn zoon te worden. Ze stonden aan de grond genageld, alsof ze plots beelden waren. Eerst was er een heilige stilte en verdwazing, niet van ongeloof, maar alsof de tijd gewoon stilstond omdat het nu eenmaal tijd vereiste om door te dringen tot de essentie van dit wonder, tot Maria Magdalena, de jongste onder hen, naar me toe kwam en op haar knieën voor me neerviel en mijn buik omarmde, mijn buik kuste, waarna ik door de vier anderen bestormd werd en zij met z'n allen mij omarmden en als het ware mijn lichaam en mijn vrucht beschermden tegen gelijk welke aanval van gelijk welk kwaad. Vanaf toen lieten ze mij geen seconde meer alleen. "En als Djibril nog eens langskomt? Wat gaan jullie dan doen?" grapte ik plagend, waarop Maria Magdalena direct haar antwoord klaar had: "Dan vraag ik of hij ook een appel voor mij meebrengt." Allemaal riepen ze: "Voor mij ook!" Het was groot feest in het huis. De kleine Johannes begreep niets van al die herrie en keek beteuterd toe om al de aandacht die ik kreeg. Maar zodra de vrouwen even

bedaarden en afstand namen van mij, vloog hij op me af, sloeg zijn armen rond mijn knieën en keek de maagden tegelijk uitdagend aan: “Mijn mama!” Ik aaide hem over zijn krullen en bukte me tot voor zijn aangezicht: “Ik ben jouw mama”, terwijl de andere vrouwen vertederd een traan wegpinkten. Ik had op dat moment nooit kunnen vermoeden dat mijn zoon dit voor ons beiden vele jaren later aan een kruis zou bevestigen. Ik besloot met ze allemaal duidelijk te maken dat er met geen woord over mocht gesproken worden, met niemand, voordat Jozef terugkeerde naar huis. De ernst op hun gezicht vertelde me dat ze zich bewust waren van de mogelijk vreselijke gevolgen.

Niet lang erna was ik bijna klaar met het weven van de laatste motieven, van de vlammende zwaarden van de cherubijnen met zachte oranje-rode tinten als de avondstond. Ik voelde aan de elondraden plots een aparte zindering die ik niet kon thuisbrengen. Ik was aan het nakijken of er iets met de pedalen scheelde, maar de oorzaak viel mijn kamer holderdebolder binnen. Maria Magdalena met wijd open ogen en buiten adem viel hijgend letterlijk de kamer binnen. “Maria, Maria, ik kom van rabbi Simeon in de tempel, die me meldde dat de oude Elisabeth, de vrouw van opperrabbi Zacharias, al in haar vierde maand is en een kind verwacht. Elisabeth liet weten dat ze graag haar vreugde met jou wil delen en of je haar wilt bezoeken?” Ik keek haar aan en geen spier op mijn gezicht vertrok.

“Je weet toch hoe oud Elisabeth is? Net zo oud als de stomme Zacharias, die niet meer kan spreken? Hij schreef het voor mij en Simeon las het mij voor. Het is een wonder, toch?” Maria Magdalena leek ontgoocheld door mijn zwakke eerste reactie, terwijl het in mijn hart meer dan stormde. Ik dacht in een flits terug aan mijn eigen ouders Anna en Joachim en voelde geen verwondering of nog minder twijfel. Integendeel, ik wilde er onmiddellijk naartoe gaan om mijzelf een beeld te kunnen vormen van hoe mijn even oude ouders destijds hadden gereageerd toen mijn moeder van mij zwanger werd. Ik wilde niets liever dan hun geluk zien, horen, proeven. “Weet jij, Maria Magdalena, dat Elisabeth mijn nicht van moederskant is?” De mond van die lieve Maria Magdalena viel nu helemaal open: “Dat kan dat toch allemaal geen toeval zijn?” duizelde het in haar hoofd. Ik ging naar haar toe en sloot haar in mijn armen. “Ik wil ook een kind krijgen van God en een man hoeft ook voor mij niet.” Ze keek me zelfverzekerd in de ogen, goed wetend dat dat toch nooit zou gebeuren.

“Wil jij nooit een man hebben op wie je verliefd bent en die verliefd is op jou en je aanbidt? Elk kind is een geschenk van God, elk nieuw leven van mens, dier, plant of insect komt uit Gods hand. Wat zou je ervan denken als wij overmorgen, als het voorhangsel klaar is, bij het eerste ochtendgloren samen Elisabeth bezoeken?” En of Maria Magdalena dat graag wilde, en ik moest haar stoppen of ze zou voor de avond nog vertrekken. Ik riep de andere vier

oudere inwonende maagden samen en zei dat ze vrij konden beslissen of ze graag meegingen of liever naar huis wilden gaan omdat we toch enkele maanden zouden wegblijven. Ik kende hun antwoord, want ik had hen al meermaals horen vertellen hoe hun familie al op zoek was naar een geschikte partner voor hen. Ze waren dus razend benieuwd en nu ze wisten dat ik zwanger was, werkte dit nog meer aanstekelijk. Drie van de vijf vertrokken graag huiswaarts. Alleen de jongste, Maria Magdalena, en de oudste, Esther, zouden blijven Wanneer ik spreek over de jongste, Maria Magdalena, dan moet ik duidelijk maken dat er werkelijk niet zoveel jaren verschil tussen ons beiden waren. Ik was op dat ogenblik ongeveer veertien jaar en zij was elf jaar. Drie jaren verschil die snel zouden verdampen, zodat we uiteindelijk als gelijken ons verdere leven samen als zusters met elkaar op zouden trekken.

Esther daarentegen was een jaar ouder dan mij, had een sterk verantwoordelijkheidsgevoel en mensenkennis, en wilde er zeker bij zijn wanneer Jozef zou thuiskomen. Ik moest eerst nog de laatste hand leggen aan het voorhangsel, dat enkel nog moest afgewerkt worden door de laatste randen om te zomen en te versterken. Maria Magdalena en de andere meisjes hielpen me, en een dag later tuigden we de ezel op met het zware pak van het voorhangsel en gingen op weg. Vijf tot zes dagen zou het vragen om Ein Karem, het dorp waar Elisabeth en Zacharias woonden, te bereiken. De derde dag kwamen we langs de tempel van Jeruzalem om het purperen

voorhangsel af te geven aan een opgetogen rabbi Simeon. Ik toonde Maria Magdalena het voorste deel van de tempel, maar kon haar enkel maar van ver aanwijzen waar het heilige der heiligen zich bevond achter het oude, haast kleurloos geworden, rode voorhangsel. “Jouw werk is veel mooier. Paars is het mooiste”, opperde ze. Ik vroeg haar waarom. “Paars is rood van bloed en pijn, en blauw van zee en berusting. Paarse bloemen staan bekend voor hun geestelijke kracht, herschepping en gedaanteverandering, zo leerde mijn moeder me nog net voor ze vermoord werd.” en ze glimlachte triest verlegen en keek even omhoog naar de hemel om direct erna de andere kant op te kijken. Ik pakte haar even vast en fluisterde: “Alles mag veranderen, maar niet onze vriendschap. En als onze paarse vriendschap dan toch wil groeien, dan wordt het ontegensprekelijk zuivere liefde.” Ze fluisterde in mijn oor: “Ik wil paars sterven met jou.” We lieten elkaar los en we knikten bevestigend naar elkaar. En paars zouden we ook beiden worden.

We trokken verder naar Ein Karem. Ik nu op de ezel, met een overbezorgde Maria Magdalena te voet die voortdurend vroeg of het wel ging, en of ze mij met meer kon helpen, ook al droeg ze al de zwaarste lasten. Ze bestookte me met honderd vragen over hoe het mij destijds verging in de jaren van mijn verblijf in de tempel van Jeruzalem, wie Zacharias voor mij was, hoe het kwam dat ik de engel Djibril had ontmoet en of ik er iets speciaal voor gedaan had. Ik was soms meer moe van het

antwoorden dan van het schokken en mijn evenwicht bewaren op de ezel, maar ik voelde haar honger naar het hogere en begreep dat dit zuiver en oprecht vanuit haar diepste verlangen kwam en niet vanuit nieuwsgierigheid. Ze bleef nederig en gunde mij alles zonder de minste schijn van jaloezie. “Ik zou ook graag Djibril ontmoeten, maar ik ben het niet waardig”, sprak ze gemeend, waarbij ik wist dat dit juist de enige weg was om Djibril te ontmoeten, maar dit antwoord zou het slechtste antwoord zijn dat ik haar kon geven en zwijgen kon in deze niet verbeterd worden. Ik vond het anderzijds wel moeilijk om nu te zwijgen, maar het antwoord verscheen onverwacht als bij wonder vanzelf. Plots streek er een duif recht voor ons neer, en de ezel hield bruusk halt en rechtte zijn lange oren. De duif keek ons onbeweeglijk aan. Maria Magdalena ging stilletjes naar de duif toe en aaide het dier: “Ben je moe? Of heb je honger?” en ze nam een stukje brood en gaf het de duif. De duif nam het tot zich en de duif keek mij recht in de ogen. Hoe dikwijls had Djibril mij niet in het heilige der heiligen een brood gebracht toen ik er alleen verbleef en niemand mij durfde te benaderen omdat niemand in het heilige der heiligen mocht komen en nog minder er verblijven? Ik vertelde dit ook niet aan de andere maagden in de tempel, want wie zou me geloven? Ze vonden het al een wonder dat ik zo lang zonder eten kon. Zacharias heeft me er nooit om gevraagd, maar het kan niet anders dan dat hij er zich iets bij moest voorstellen, want ik hoorde hem vaak voor het

voorhangsel nog tot laat in de nacht bidden en hymnes zingen alsof hij me het gevoel wilde geven als een vader, om me niet alleen te voelen terwijl ik het brood at dat Djibril me die dagen dagelijks aanreikte. “Djibril?” sprak ik onhoorbaar zachtjes…en knikte terwijl naar de duif en zij knikte terug en vloog meteen op. Maria Magdalena’s gezicht straalde van blijdschap, ook al wist ze niet precies wat haar overkwam. Zij begreep niet dat ze Djibril te eten had gegeven. Pas veel later zou ik het haar vertellen. Als Djibril zich vermomt, dan heeft dit een reden die een mens niet mag ontbloten. Nu de betekenis uitleggen zou haar schaden. Een goede engel wil de vrijheid van de mens immers onder geen beding schaden of dwingen en toont zich in het begin enkel in de vorm van een schijnbaar toevallige, onverklaarbare gebeurtenis. Eerst vond ik per toeval een brood in het heilige der heiligen achter de Ark van het Verbond. Ik stelde me geen vragen en was enkel dankbaar, daarna begon ik met het brood te spreken en dankte ik het brood van waar of wie het ook kwam, daarna dankte ik God, om daarna pas Djibril in persoon als een vanzelfsprekendheid te ontmoeten die me het brood bracht.

De derde dag trokken we verder. Steeds opnieuw vroeg Maria Magdalena me of het nog wel ging, of ik iets nodig had. Water? Honger? Pijn in de buik? Even uitblazen? Wat ze niet kon weten was dat ik gedragen werd en het zou me niet verbazen dat zij, dat tere meisje met het grootste pak op haar rug, eveneens werd gedragen, want Djibril was ons

steeds nabij… Hoe anders, als ik er nu op terugblik, verliep Maria Magdalena's levensweg als jongvolwassene niet zonder doornen, alhoewel doornen mij ook niet werden bespaard. We bleven voor elkaar wat we toen ook waren en nog steeds zijn. Zij zag mijn zoon minstens zo graag als ik. Ik denk zoveel later, nu ook ik op het punt ben gekomen dat ik zal sterven, dat ik mijn zoon nooit op de eerste plaats als een God aanzag, maar steeds als mijn kind, mijn zoon. Ik bleef mezelf ondanks alle wonderen van mijn zoon, op de eerste plaats steeds een moeder van een zoon voelen en niet de moeder van een god. Mijn tien jaar als kind in de tempel hebben me zo gevormd, ik beschouwde het bovennatuurlijke als normaal, alsof ik niets anders had gekend. Mijn ouders, hoe weinig ik ze ook zag en sprak, bleven mijn ouders. Natuurlijk viel het mij erg op dat de ouders van al de andere maagden uit onze groep zoveel jonger waren, maar dat deerde mij niet. Ik denk dat de relatie van mijn gemaal, die God De Vader heet, met onze zoon net eenzelfde relatie had als mijn lieve ouders van op afstand met mij hadden. Ikzelf heb meer geluk gehad dan mijn ouders, zo voelt het toch. Mijn ouders werden jaren zwaar beproefd voor God hen erkende. Ik was daarentegen jong en mij leek alles zo logisch verklaarbaar en evident door mijn dagen alleen in het heilige der heiligen. Dagen alleen? Alleen? Door alleen te zijn leerde ik me integendeel niet alleen te voelen. Er werd mij getoond en geleerd dat we nooit alleen zijn. Mijn geest werd niet gestuurd, er werd mij hoogstens stapje voor klein stapje

iets aangeboden en bij elk aanbod had ik de vrije keuze. Wat er werd aangeboden was de pure liefde door het bevechten van de tegenkrachten, zoals ook mijn zoon me later duidelijk maakte: na-ijver, hoogmoed, woede, zwaarmoedigheid, begeerte, duisternis, jaloezie. En ook de afwezigheid van deze krachten ontbraken ten huize van Zacharias en Elisabeth. Ze moesten onze komst hebben aangevoeld, want Zacharias met de gesloten mond stond ons op te wachten en wuifde enthousiast van ver. Ik had nochtans medelijden met Zacharias, die zijn spraak had verloren. Tot dan toe wist niemand hoe dat juist kwam, want hij kon het ook zelf niemand vertellen. Elisabeth vervoegde hem en toen ik haar omhelsde, raakten onze buiken elkaar. Elisabeth schrok plots hevig toen ze het kind in haar buik voor de allereerste maal voelde bewegen. Ze nam snel mijn hand en liet me haar buik voelen. En ja, het kind in haar buik bewoog. Het was Elisabeth die me als allereerste aanspraak met “Moeder van God, Gij zijt gezegend onder de vrouwen en gezegend is de vrucht van uw schoot”. Ik schrok niet minder van wat zij, die onmogelijk kon weten dat ik zwanger was, zo stellig kon beweren. Zacharias zag en hoorde onze vreugde en legde ook zijn hand op Elisabeths buik, voelde beweging, en hij keek zijn vrouw met een grote glimlach aan. Daarna knielde hij voor mij en omarmde voorzichtig mijn buik en, zo vertelde hij later, vroeg hij vergiffenis aan mijn kind om zijn twijfel en ongeloof aan het wierookaltaar, en

ogenblikkelijk werd zijn tong los gemaakt, maar hij gebruikte zijn spraak vooralsnog niet.

Zacharias

Toen ik het kind van de Verlosser in Maria's buik wist, ook al kon zijzelf het nog niet voelen, smeekte ik het kind om vergeving voor mijn ongeloof en onmiddellijk kwam mijn tong los. Ik had opnieuw kunnen spreken, maar deed het niet. De engel had me gevraagd pas te spreken na de geboorte van onze zoon wanneer ik hem zijn naam, Johannes, zou geven en niet eerder. Ik wilde deze keer niet dezelfde betweterige fout maken als toen aan het altaar. Het was een wonder hoe het huis van Elisabeth en mij als het ware veranderde in de heiligste tempel van de voorloper en Verlosser van de mensheid: een tempel waarin elk woord met de nodige omzichtigheid moest worden gekozen, en ik vreesde ervoor om nog eens domme dingen te zeggen. Zien hoe deze twee zwangere vrouwen, de één heel oud, de ander heel jong, vaak enkel met hun ogen met elkaar spraken of met eenvoudige gebaren elkaar perfect verstonden, was een hemels geschenk. Minstens elke dag omarmden ze elkaar innig en raakten beide buiken elkaar en leek het alsof beide vruchten elkaar al leerden kennen nog voor hun geboorte. En daar was ook nog Maria Magdalena om hen te dienen! Hoe wonderlijk had de Heer dit alles zo voorzien! Maria Magdalena, Maria uit het verre Magdala aan het meer van

Galilea, zij bood zich destijds helemaal alleen als jong meisje van negen jaar aan in de tempel van Jeruzalem en smeekte me om als maagd te mogen dienen in de tempel. “Waar zijn uw ouders?” vroeg ik haar, maar haar antwoord was kort: “Dood.” Haar vader was een zeloot die de Romeinse bezetter bevocht en stierf in de strijd, terwijl haar moeder en haar drie broertjes uit wraak werden vermoord door de Romeinen. Als oudste kon alleen zij ontkomen, en ze werd na een zwerftocht opgevangen in een bordeel in Nablus, op 37 mijl van Jeruzalem. De bazin van het huis, Euphrosyne, een niet onaardige vrouw, kwam snel onder de indruk van het scherpe en leergierige verstand van het kind en beschouwde haar al gauw als het kind dat ze ooit gewenst had maar door een ziekte niet kon krijgen. Zij leerde haar lezen en schrijven, Aramees, Hebreeuws, Grieks en zelfs een mondje Latijn. Ik heb die vrouw nooit ontmoet en ben haar dankbaar dat Maria Magdalena zelf geen courtisane moest worden. Elke sabbat kwam het jonge kind uit Nablus helemaal alleen te voet naar Jeruzalem om in vurige aanbidding toe te kijken hoe de maagden hun taken volbrachten, de gaven aanreikten, hymnen zongen, de dans van het komende licht uitvoerden op de heilige centrale plaats voor het altaar van wierook, dat door het voorhangsel werd gescheiden van het heilige der heiligen. Met gretige ogen en in tranen smeekte ze me om als maagd aanvaard te worden, maar dat kon gewoon niet: daarvoor moest een meisje nu eenmaal tot een van de twaalf stammen van

Jeruzalem behoren. Jaren gingen voorbij, en toen het tijd was voor Maria om uitgehuwelijkt te worden aan de oude Jozef en rabbi Simeon me kwam vragen om maagden te zoeken voor Maria tijdens Jozefs lange afwezigheid, dacht ik er onmiddellijk aan om naast vier andere maagden uit de tempel ook Maria Magdalena te vragen. Dat uitgerekend Maria Magdalena van de vijf maagden de enige was die hier nu in mijn huis vertoefde was een wonder op zich, en ik mocht vaststellen hoe Maria en Maria Magdalena als de twee helften van de oester de meest kostbare parel bescherming boden. Het bleef moeilijk om mijn stem in te tomen om mijn vreugde niet uit te bazuinen. Drie hemelse vrouwen die samen in deze kleine tempel de hymnen in drie stemmen konden zingen en neuriën, mijn menslievende God! Liever was ik niet alleen stom maar ook onzichtbaar geweest bij dit heilige schouwspel dat ik niet waardig was. Ik besefte toen en nu nog meer hoe onze God een God van liefde is.

Maria

“Moeder van God, Gij zijt gezegend onder de vrouwen en gezegend is de vrucht van uw schoot.” Elisabeth die dit spontaan uitriep zonder dat iemand haar dit verteld kon hebben! Ook Maria Magdalena was het niet geweest! Voor mij als jonge vrouw was deze gebeurtenis enorm belangrijk als bevestiging van wat Djibril me beloofd had. Ik kon mijn kind nog niet voelen, maar deze getuigenis van

Elisabeth over mijn vrucht, die ze bevestigde puur vanuit haar geloof en ervaring met het hogere, sterkte me om de moeder te zijn van Gods zoon. En even later zat ik aan tafel met twee oude mensen die even oud waren als mijn ouders destijds waren toen zij in verwachting waren van mij. Het was een openbaring om in hun immense vreugde te mogen delen. Mijn God, ik besefte toen pas: ik ben werkelijk een dochter van zulke ouders. En ik begreep dat ik, zonder hen persoonlijk te hebben gekend, veel, zo niet alles, aan hen te danken had. Drie maanden van heiligheid in het kleine huisje gingen voorbij alsof het drie dagen waren. Het viel me op hoe het gedrag van Maria Magdalena in die maanden veranderde en ze zich niet alleen als een vriendin gedroeg, maar eerder als een dienstmaagd, zoals ik in de tempel tien jaar lang het altaar in het heilige der heiligen diende en verzorgde met hymnen en gebeden. Zij gedroeg zich uiterst nederig, en dat kwam soms eerder over als onderdanig, wat in het geheel niet hoefde. Ik vroeg haar dan ook waarom ze zo teruggetrokken en stil was: “Voel je je niet goed soms? Je bent zo stil en je lach is verdwenen… wil je graag dat we terug naar Nazareth gaan?” Maar zij antwoordde: “Ik ben beschaamd omdat ik jaloers ben op jullie moederschap. Jullie verdienen het.” “En jij niet?” vroeg ik haar. “Denk je dat ik het waard ben? Als ik mezelf waardig zou vinden, dan was het nooit bij mij of Elisabeth gebeurd. Denk jij dat jouw aanwezigheid hier niet minstens zo wonderlijk is als wat Elisabeth en mij nu overkomt? Het is goed dat je jezelf niet waardig vindt,

maar het is niet goed dat je je dankbaarheid en vreugde verliest om wat je nu mag beleven samen met ons beiden." En ze viel wenend voor mijn voeten neer en schreide hartstochtelijk haar spijt uit. Ik boog me, nam haar hoofd tussen beide handen en drukte deze tegen mijn buik aan. Zij sloeg haar armen om me heen en snikte onophoudelijk tot ze plots uitriep: "Het kindje beweegt!"

"Zie je nu hoe graag God jou ziet, kleine ongelovige? Jij mag het als eerste voelen!" Ze begreep, stond op en diende drie maanden lang voor wie de wereld zouden veranderen: Johannes de Doper en Jezus van Nazareth. Maar ik begrijp nu voor het eerst, op mijn oude dag, dat hier ook grote gevaren in schuilen. Maria Magdalena heeft later moeilijke dingen moeten leren overwinnen die ik juist door die tien jaar lange leerschool nooit heb moeten ervaren. Een vrucht die te snel rijpt kent soms een kortere levensloop, maar haar scherpzinnigheid, zelfkennis en openheid gaven haar een grote kans op slagen.

Op het einde van die drie maanden bekroop mij plots een angst, mijn buik verborg het kind niet langer en ik besefte dat bij mijn terugkeer Jozef mij misschien al opwachtte en hoe kon ik hem duidelijk maken hoe ik zwanger werd? Ik wilde huiswaarts gaan, maar Maria Magdalena stelde voor, gezien Elisabeths en Zacharias hoge leeftijd, hen te blijven helpen wegens de nakende geboorte van hun zoon. Zacharias zou me nadien rustig naar huis brengen op de ezel. En zo gebeurde. Na drie dagen kwamen we thuis aan en Esther was immens blij en onder de indruk van mijn

zwangere buik. De kleine Johannes was dat nog meer. Hij kon maar niet van mijn buik afblijven, maar het was enkel stilte voor de storm. En of er een storm op ons afkwam.

Jozef

Ik schrok me dood toen ik thuiskwam. Zes maanden was ik weggebleven. Ik liet een meisje achter, ik kwam thuis en ik zag een hoogzwangere vrouw. “Met wie heb je mij bedrogen? Wie heeft dit kwaad hier binnengebracht in mijn huis? Wie heeft je verleid en ontmaagd? Hoe kon jij zoiets doen, jij, die opgroeide in het heilige der heiligen en die dagelijks brood kreeg aangereikt door engelen? Ik ben niet dom! Mijn God, laat me hier en nu sterven, zodat ik deze schaamte niet langer moet verdragen.”

“Jozef, ik ben enkel de dienstmaagd des heren!” weende zij voortdurend ten antwoord, maar dit leek me al te makkelijk en ik maakte aanstalten om het huis te verlaten, maar toen plaatste Esther zich voor mij. “Jozef, ik en de vier andere maagden hebben steeds over haar gewaakt en samen steeds gebeden. Geen man heeft hier een voet binnen gezet, alleen de engel van God bracht haar brood en meldde haar dat zij een kind zou baren, een zoon van God en haar. Wij vermoeden dat alleen de Heilige Geest zoiets kan bewerkstelligen zonder een man te hoeven bekennen. Luister ten minste naar haar verhaal!” Maar ik had er geen oren naar. Het stormde in mijn hart, en jaloezie vergiftigde mijn geest. Volgens de wet moest ik haar aangeven en zou ze gestenigd worden. Als ik haar verborg in huis, was dit net zo goed een overtreding van de wet en

konden wij beiden gestenigd worden daar ook ik beschuldigd zou worden van schuldig verzuim door haar niet te hebben beschermd. Ik smeekte haar om de waarheid te vertellen, maar zij vond geen woorden meer en toonde me enkel haar tranen, die haar droeve ogen deden overlopen van ellende terwijl Esther haar met haar lichaam beschermde. Ik sprak toen woorden waarvan ik nog steeds niet weet waar ik ze vandaan haalde: “Ik kan niet geloven in de manier waarop je zwanger raakte tot ik de geboorte van het kind zal zien.” Het was al laat, ik stond op, ging naar mijn kamer en doodvermoeid viel ik in slaap. Hoe vreemd ik het ook vond dat ze zich niet verweerde met argumenten of details, zo werd dit mij door een engel in mijn slaap verstaanbaar gemaakt: “Jozef, zoon van David, heb geen angst om Maria tot vrouw te nemen. Het kind in haar schoot is van de Heilige Geest. Zij zal een zoon ter wereld brengen die gij ‘Jezus’ moet noemen.” Ik schrok wakker. Het bracht me terug bij mijn zinnen. Voor ik het huis maanden geleden verliet, beschouwde ik haar als mijn vrouw. Net daardoor was ik zo in de war geraakt en kwaad geworden toen ik haar zwanger zag. Maar de engel zei me iets dierbaars: “Jozef, gij zult het kind de naam Jezus geven”, en net dat is volgens onze traditie wat alleen een vader toekomt. Ik werd door de engel als rechtmatige aardse vader van het kind beschouwd en zou dit vanaf dat ogenblik nooit meer opgeven: Maria is mijn vrouw en Jezus zal mijn zoon zijn en als een vader zou ik voortaan voor hen zorgen, en ik dankte God voor zoveel vertrouwen

en genade en vroeg vergiffenis voor mijn kwaadheid. Ik ben niet dom, maar ik gedroeg mij dom. Jaren later werd me alles duidelijk: zoals eerder uit mijn herdersstaf de bloemknop van Maria verscheen, zo zou nu uit Maria's bloemknop Jezus ontspruiten. Allen deel van de stam van David. Het was goed zo.

Maria

Johannes had alles gehoord en van dichtbij gezien. Zijn grootvader zo tekeer zien gaan, maakte hem angstig en 's nachts kroop hij naast mij in bed. "Mama, ween niet. Mag ik mijn hand op mijn vriendje leggen?" En ik zocht zijn hand en legde zijn hand op mijn buik, en ik begon zachtjes een hymne die steeds gezongen werd voor het wierookaltaar te neuriën. Het was niet toevallig een hymne die smeekt om de komst van de Verlosser van de mensen. Johannes schrok plots: "Ik voel kindje bewegen."

"We moeten voor kindje samen neuriën, zodat het kan slapen", zei ik. En zachtjes neuriede ik de tonen nu trager, zodat hij makkelijk kon volgen met zijn kinderlijke engelenstem, en alle drie vielen we samen in een hemelse slaap. De rust zou evenwel niet lang duren. De volgende morgen maakte Jozef zich niet onterecht grote zorgen omdat hij vreesde dat ik beticht zou worden van overspel. Er waren misschien buren die al hadden opgemerkt dat ik zwanger was en we zouden zeker voor het gerecht komen. Zijn woorden waren nog niet koud of Annas, een

schriftgeleerde en buur, stond aan de deur en vroeg Jozef waar hij bleef voor het beloofde werk in zijn huis. Hij zocht mij overduidelijk met zijn ogen en keek me onderzoekend aan, zag dat ik zwanger was en haastte zich om Abiathar, de rabbi in Jeruzalem, ervan te verwittigen dat Jozef me mijn maagdelijkheid had ontnomen. Beiden moesten we een dag later al verschijnen voor Abiathar, die mij publiekelijk betichtte van overspel ten opzichte van mijn belofte van maagdelijkheid voor God. Ik weende bitter en kon enkel maar herhalen dat ik zuiver was en dat ik geen man had bekend. Daarna kreeg Jozef het te verduren: "Hoe hebt gij uw vrouw zo misleid die als een duif in de tempel destijds verbleef te midden van de engelen? Ze wilde nooit een man bekennen! Als jij haar niet misbruikt had, dan was ze nu nog maagd!" En toen brak de arme Jozef: "Ik zweer dat ik haar niet aangeraakt heb…" en hij barstte eveneens in tranen uit. Rabbi Abiathar voelde zich evenwel niet geheel zeker en hij koos voor een test, bekend als het 'drinken van het water[35] van de getuigenis', het water wordt vermengd met het stof van op het 'tabernakel van de getuigenis' in de tempel: wie ervan drinkt en diens dijbeen begint af te sterven en diens buik opzwelt, die liegt. Jozef en ik ondergingen beiden de

[35] Naar huidige geneeskundige inzichten kan men deze test als een puur psychosomatische test beschouwen: wie recht in zijn schoenen staat heeft minder kans om zichzelf de 'schrik'symptomen aan te praten van obstipatie. En een dij die afsterft op drie dagen? Elk minuscuul begin van een wondje kon al als een begin worden geïnterpreteerd. De jury kon er alle kanten mee uit. Echt wel bangelijk.

test, dronken van het water en we mochten elkaar niet zien of spreken tot de dag erna om opnieuw apart te verschijnen voor Abiathar. De volgende dag was ik eerst aan de beurt en ik vertoonde niet de minste zwelling of verrotting van mijn dij. Na mij was dit voor Jozef evenzeer zo. Alle aanwezigen keken met verbazing toe en konden maar niet vatten hoe mijn zwangerschap dan wel uitgelegd kon worden, maar Abiathar vroeg om stilte en oordeelde: “Als God uw zonde ons niet openbaart, dan wil ik jullie niet straffen. Ga heen in vrede.” En wij gingen heen en dankten God. Niet zoveel maanden later vertrouwde Zacharias me toe hoe hij er bij Abiathar op had aangedrongen om het water van de getuigenis te laten beslissen en er volledig op te vertrouwen.

Maria Magdalena

Telkens als ik Elisabeth verzorgde, dwaalden mijn gedachten af naar mijn vriendin. Ik kon ze na onze laatste ontmoeting, niet anders meer benoemen, een vriendin. Ja een vriendin krijgen en worden is echt wel iets ‘paars’, een gedaanteverandering. Ik vroeg me tegelijk af wat voor de eerste maal moeder worden dan wel niet moest betekenen. Ik voelde me er alleszins niet klaar voor en wist zelfs niet of ik het zou wensen voor mezelf. Ik wist helemaal niet wie er op mij verliefd zou kunnen worden en nog minder op wie ik zou verliefd kunnen worden. Ik was gewoon veel te eigenzinnig, niet onderdanig genoeg, soms zelfs

betweterig, vond ik van mezelf. Hoewel… hoewel wanneer ik bij Maria was dan… dan… voelde ik net het tegenovergestelde. Stel nu dat zij een man was, ja, ja dan… misschien. Gek hoe ik toen al een voorgevoel had.

Drie weken later beviel Elisabeth van een zoon. De vroedvrouwen waren in de wolken dat ze op zo'n gezegende leeftijd nog een gezonde jongen op de wereld bracht. Een wonder was het voor hen en ze vroegen onmiddellijk naar de naam van Elisabeths vader, want de traditie gebood dat de eerste zoon vernoemd moest worden naar een grootvader. De naam Zachëus, vader van Elisabeth, dook op. Plots kwam Zacharias tussenbeide en sprak voor de eerste maal sinds lang: "De engel heeft me opgedragen aan het altaar van de wierook dat hij Johannes zal heten." En hij ging onmiddellijk weer zitten, nam het kind in zijn armen en zei met een duidelijke stem: "Welkom, kleine Johannes." Hij gaf hem een kus op het voorhoofd en zegende hem. Daar hadden de verbaasde vroedvrouwen geen antwoord op en het duurde geen dag of alle mensen in het dorp wisten ervan, maar niemand durfde het oordeel van de plots van stomheid genezen opperrabbi Zacharias te betwisten. Ik had zelf toen ook niet het minste idee hoe belangrijk dit kind wel zou worden. Nu dit kleine wonder was geschied, kwam er van alle kanten hulp opdagen om toch maar een glimp op te vangen van het kind. Ik miste mijn boezemvriendin steeds meer en de drukte van het bezoek werd me na twee maanden te veel. Tegelijk verlangde ik er erg naar om zo

snel mogelijk terug te keren naar Galilea. Zacharias zegende me, bedankte me en Elisabeth fluisterde in mijn oor: “Vrees niet voor het paars.” Ik was verrast, wist niet wat ik ervan moest denken, maar het zou me mijn hele leven lang bijblijven. Paars zou inderdaad de leidraad worden in mijn leven. Ik vertrok. Ik was al een eindje onderweg toen ik moest vaststellen dat er veel mensen op de been waren en vaak in de tegenovergestelde richting van waar ik naartoe ging. Bij het tweede grote kruispunt werd het klaar en helder, alle mensen sloegen de weg in naar Betlehem vanwaar ik juist kwam. Een vrouw klampte me aan: “Weet u waar we juist moeten zijn voor de inschrijving in het bevolkingsregister van keizer Augustus?” Ze zag mijn grote ongelovige ogen en vertelde dat alle mensen van Galilea zich moesten inschrijven en dat ze nog maar één week de tijd hadden. Ik maakte rechtsomkeert en ging onmiddellijk met hen mee.

Maria

Drie maanden gingen voorbij na het bezoek aan Elisabeth. Keizer Augustus kondigde een decreet af dat elke inwoner van zijn immense keizerrijk zich moest aanbieden om ingeschreven te worden in het bevolkingsregister, zodat de gouverneur van het gebied de belasting zou kunnen innen. Jozef maakte zich klaar samen met zijn zonen, maar wist eerst niet goed hoe hij het moest aanpakken met mij. Of hij mij zou inschrijven als zijn hoogzwangere vrouw, maar dan voelde hij als oude man veel schaamte, of dat hij mij zou inschrijven als zijn dochter, terwijl iedereen in Galilea sinds ons verschijnen voor Abiathar wist dat ik zijn dochter niet was. Uiteindelijk besloot hij om gewoon af te wachten, maar het woog hem zwaar. Hij zadelde de ezel op en hielp me erop. Een zoon van hem leidde de ezel, en Jozef, gebukt en met mankende gang, volgde met zijn andere zonen achterop. Jozefs oude lijf had het moeilijk, al was het maar vijftien mijlen[36] ver, een afstand die je in gezondheid op één dag kon stappen, maar met Jozef erbij lukte dat niet. De winter naderde met rasse schreden en de dagen werden korter. De eerste sneeuw meldde zich aan. Drie dagen deden we erover en Jozef bleef bedrukt en terneergeslagen. Ik probeerde hem op te beuren door hem duidelijk te maken dat hij binnen enkele stonden de

[36] Dat komt overeen met 24 kilometer moeilijk begaanbare wegen.

Verlosser zou zien waar hijzelf al van in het eerste begin naar uitkeek. “Herinner je je nog, Jozef, wat je de eerste dag zei? ‘Ik kan niet geloven in de manier waarop je zwanger raakte tot ik de geboorte van het kind zal zien.’ Wel, dat ogenblik breekt aan en jij zult hem zijn naam geven!” Bij deze gedachte kreeg hij weer moed ondanks alle pijn en vermoeidheid. We naderden de rijke velden rond Betlehem, daarom ook ‘Het huis van Brood’ genaamd en ‘Stad van David’. We kwamen te laat, want alle huizen en herbergen waren volzet door de massale toeloop. Jozef sprak iedereen aan, maar niemand kon ons helpen. Tot een herder die zag dat ik hoogzwanger was ons voorstelde om in zijn schapenstal in een grot aan de rand van de stad de koude nacht door te brengen. Jozef was overbezorgd voor me, ofschoon ik niet de minste pijn voelde of kou. Ik voelde wel dat het nakende was. In de stal in de grot stonden een os en enkele schapen, met daarnaast balen met hooi en stro en een krib. Zijn zonen lieten zich dankbaar in het hooi vallen, kropen dicht tegen elkaar aan en vielen onmiddellijk in slaap. Jozef hield zich als bij wonder wakker, kwam tegen mij aan zitten, sloeg zijn zware mantel om mij heen en hield mij warm, wachtend op de zonsopgang om een vroedvrouw te zoeken. We zijn elkaar lichamelijk en geestelijk nooit zo dicht genaderd als toen op dat ogenblik, omdat alleen wij tweeën de grootsheid beseften van wat er stond te gebeuren. Ik nam, dankbaar voor alles, zijn hand en legde deze op mijn buik. Het kind in mij duwde zachtjes tegen

zijn hand. Liefde straalde uit Jozefs donkere ogen. Het was een mooie nacht, het sneeuwde zachtjes, de sterren fonkelden aan de hemel en de volle maan maakte haast om plaats te maken voor een meer dan nieuwsgierige zon. Jozef viel in slaap. Ik voelde mijn uur komen en maakte hem zachtjes wakker: “Jozef, de zon komt stilaan op…” En hij stond op, zadelde de ezel op en vertrok in de schemer om een vroedvrouw te zoeken in de stad. Ik was alleen. Of toch niet? Ik sprak zachtjes, zodat de zonen zeker niet wakker werden: “Djibril, wees welkom”, en ik draaide me half om. “Gegroet, druppel van de zee die de zee zal baren”, sprak de engel mij toe en Djibril reikte me een appelbloesemtak aan. Ik rook eraan en vertoefde plots in een zonovergoten wereld, waar alle dieren, vogels en insecten en alle schepselen van God zich broederlijk hadden verzameld onderaan een heuvel waar op de top de appelboom van Eden in volle bloesem stond. Ik en een kind stonden onder de appelboom. Het kind nam mijn hand en vroeg me hem op te tillen om samen aan de bloesem te ruiken, en samen roken we eraan en toen werd ik wakker. Djibril was nergens meer te bespeuren. Ik voelde en zag meteen mijn naakte zoon, op mijn schoot zachtjes sabbelen aan zijn vingertjes. Onze ogen vermengden zich met elkaar zoals seconden zich vermengen tot eeuwen. Naweeën van appelbloesem vulden de stal. De navelstreng bleek van in ons allereerste begin een geestelijke navelstreng te zijn geweest die nooit kon worden doorgesneden. Ik knuffelde hem, wikkelde

hem in wit linnen, en hield hem warm tegen mij aan. Zijn guitige ogen en lach drongen tot diep in mijn hart door en ik zong zachtjes een hymne die ik al jong leerde in de tempel van Jeruzalem: “De grote koning komt haastig een kleine grot binnen om mij groot te maken die was klein geworden. En zo kan Hij door zijn armoede zonder maatstaf mij verrijken die arm was.”

Wanneer ik in de ogen van het goddelijke kind keek, zag ik hoog boven de serafijnen uit in het heilige der heiligen de ent van de appelboom van het zuiverste goed tot leven komen. Ootmoedig boog ik mijn hoofd voor kind en ent voor de langverwachte verlossing van de gevallen mensheid. Het was bijzonder toen ik hem na een tijdje mijn eerste tepel aanreikte, het voelde eerder aan of hij mij voedde in plaats van ik hem. En zo zou het voortaan ook blijven. Wat ik gaf kreeg ik meer dan honderdvoudig terug. Zoals het ook de hele mensheid zou vergaan. Ik legde het kind in de kribbe van de schapen te rusten. In de verte zag ik Jozef terugkeren met een vrouw, Zelomi was haar naam. Toen ze het kind vredig zag slapen in de kribbe van de schapen, keek ze naar mij en verbaasde ze zich dat ik geen zichtbaar spoor van een bevalling vertoonde. Ze vroeg beleefd of ze mijn kleed niet moest wassen en hulp moest bieden bij het reinigen. Ik stond voor haar en toonde mijn kleding zonder één spatje bloed, waardoor ik volgens de Joodse wet geen zuiveringsritueel hoefde te ondergaan veertig dagen na de geboorte, en net dat deed Zelomi zo verstomd staan. Zij viel voor me neer en riep: “Mijn ziel

is verheerlijkt, omdat mijn ogen vreemde dingen hebben gezien, omdat aan Israël verlossing is gebracht." Daarop nam Jozef het kind in zijn armen en gaf hem de naam Jezus, zoals hem was opgelegd door de engel. Jozef schrok niet in het minst van het hele gebeuren. Zoals hij helemaal in het begin ontzet en kwaad tekeerging, zo zacht ging hij nu met mij en het kind om. Hij vertelde me later dat hij op dat ogenblik pas besefte dat ook hij zich op een manier uitverkoren voelde om aan dit heilsmysterie deel te nemen. Wij hadden geen band met elkaar zoals een normale vrouw en een normale man, maar eerder een puur geestelijke band van elkaar helpen om het allerhoogste doel te bereiken dat elke mens voortaan een nieuwe kans zou krijgen om Eden te herwinnen.

Het nieuws verspreidde zich en twee dagen later kwam er nog een vroedvrouw langs, Salome, een verre nicht van mijn moederskant. Zij vond het moeilijk te geloven dat ik nog maagd was en reikte haar hand al uit naar mijn onderkleed, maar ogenblikkelijk verdorde haar hand. Zij jammerde van spijt om haar ongeloof tot een engel haar aanmoedigde om het kind in haar armen te nemen, wat ze ook deed en onmiddellijk werd haar hand genezen. Daarna kwamen herders van heinde en ver op de ster af om eer te brengen. Jozef zag hoe vermoeid ik wel was van alle emoties rondom mij en ging meteen op zoek naar een huisje in Betlehem stad. We bespraken met elkaar wat we zouden doen met de besnijdenis van onze zoon en met mijn zuiveringsritueel. We oordeelden dat we het best

eraan toegaven om geen discussies uit te lokken. Ja, we zouden in de tempel van Jeruzalem de kleine Jezus opdragen. Misschien zagen we dan opperrabbi Zacharias terug die ondertussen al een tijdje geleden vader zou zijn geworden…

Maria Magdalena

Ik was op weg naar Betlehem, ik had geen enkele keuze en misschien kon ik Maria daar wel vinden. Het was een lastige weg. Ik naderde een belangrijke bron waar veel mensen even halt hielden. Ik had geen voedsel meer bij me, maar water was minstens zo belangrijk. Ik bukte om te drinken, hoorde plots vreemde stemmen achter mij en keek benieuwd achterom. Drie mannen met vreemde kleren, vreemde talen en drie kamelen die zich dorstig met lange teugen laafden aan het water. Drie mannen met een donkere huid, als koningen gekleed, ernstig en voornaam in gebaren. Ik volgde mijn gevoel en stapte recht op hen af. “Vrede zij u”, sprak ik eerst in het Hebreeuws, ze knikten enkel en ik zag dat ze het niet begrepen, daarna probeerde ik het in het Aramees, maar ook daarop kwam er geen antwoord, dan maar Grieks, de voertaal van de handelaars proberen en ja, dat verstonden ze en opgelucht antwoordden ze me in perfect Grieks.

“Ik ben Maria Magdalena, vanwaar komen jullie?”

“Ik ben Caspar en kom van Arabië”, dat was duidelijk de jongste van de drie, met een rode teint en baardloos glimmende kin.

“Ik ben Melchior en kom van Perzië”, dat leek me de oudste te zijn met lang wit haar, een lange baard en een erg verrimpelde huid.

“Ik ben Balthazar en kom van Egypte”, zei de man met een donkere huid en een sterke zwarte baard. Het was hij die blijkbaar de leider was en verder sprak: “Wij zoeken de Messias. Wij zijn astronomen. Zes eeuwen geleden heeft een profeet, Daniel[37], mijn verre overovergrootvader, voorspeld dat rond deze tijd een ster zou verschijnen die de plaats zou aanwijzen waar de Messias zou worden geboren. En ja, negen maanden geleden vertoonde een totaal nieuwe heldere staartster zich in het oostelijke sterrenkwadrant. En wij, wij volgden de baan nauwgezet, maar eenmaal we aan de grens van koning Herodes’ gebied kwamen, verdween de ster en viel ze niet meer te bespeuren. Eergisteren werden we verplicht ontboden bij koning Herodes, die erg geïnteresseerd was in die Messias en die ons bijna dwong om hem onmiddellijk te verwittigen zodra we de Messias hadden gevonden. Maar we maakten hem duidelijk dat de ster plots verdwenen was sinds we de grens hadden overgestoken. Hij werd kwaad, maar herpakte zich snel. We beloofden dat we hem onmiddellijk zouden verwittigen, maar vertrouwen doen

[37] De profeet Daniel werd destijds uit Israël verbannen naar Egypte.

we het nog steeds niet. Groot was onze verbazing in de nacht na ons gesprek met Herodes, toen de ster zonder staart plots terug te zien was in deze richting, ergens boven Betlehem, vermoedden we. Dat de ster zich opnieuw vertoonde kon geen toeval zijn na ons bizarre gesprek met Herodes en is voor ons het bewijs dat we Herodes niet mogen vertrouwen." Ik stond aan de grond genageld. Betlehem? Natuurlijk was dat juist. Ook Jozef en Maria moesten zich daar inschrijven! Ik vertelde in grote lijnen Jozef en Maria's verhaal aan de drie wijzen en hun ogen fonkelden zoals ook hun geliefde ster dat genereus deed. Ze konden nog nauwelijks wachten en smeekten me om mee te gaan met hen. "De avond gaat stilaan vallen en de ster laat zich opnieuw gemakkelijk zien." We spraken af dat ik bij Caspar, de jongste en de lichtste van de drie wijzen, vooraan op de kameel zou plaatsnemen om samen de ster te volgen. "Het kan niet ver meer zijn", zei Caspar erg gedecideerd en ook mijn hart begon sneller te slaan. "Vanwaar kom jij, Maria Magdalena, als ik je dit mag vragen?" sprak hij me erg lief toe. "Van Magdala", antwoordde ik wat verlegen. Hij liet zijn kameel knielen, maakte het zadel breder en gaf zijn slaapmat aan Balthazar. "Magdala? Vandaar kwam ik Galilea binnen… Kom, ik zal je even helpen. Jij zit vooraan." Hij tilde me op en een minuutje later zat hij achter mij op hetzelfde zadel en porde zijn kameel aan om op te staan terwijl hij me stevig omarmde. We vertrokken.

Het leek alsof ook de kamelen hernieuwde kracht kregen en gedreven werden door dezelfde hartstocht. Ik sloot mijn ogen en Caspar omklemde me stevig. Het wiegen op de golvende beweging van zijn kameel bracht me in vervoering en een visioen ontvouwde zich in mijn geest: ik keek naar de horizon die volledig zachtpaars kleurde met daarin slechts één ster die zich niet bewoog, hoe ik ook mijn hoofd draaide in gelijk welke richting: de ster volgde steeds mijn blik, zodat ik ze niet kon ontlopen. Ik opende mijn gesloten ogen niet, want het leek of ze klaar open waren, waardoor ik geen drang of reden meer voelde om ze te openen. Ik bleef gefocust en hoefde niets anders in mijn leven nog te zien: deze ster in haar paarse nevel was voor eeuwig een begin zonder einde. Hoelang dit duurde weet ik niet. Plots werd ik wakker geschud door het bruusk stoppen van de kamelen en verdwaasd hoorde ik van verre erg geagiteerde vreemde woorden klinken. Ik opende verdwaasd mijn ogen. Caspar voelde dat ik wakker werd en wees direct met zijn vinger naar de plek waarboven de ster stil bleef staan. Ik zag dezelfde ster uit mijn droom schitteren te midden van paarsblauwe wolken boven een huisje[38] aan de rand van Betlehem, richting Beth-Sémes. In een gewijde stilte en met ontzag gingen de drie kamelen stapje voor stapje naar de plek, alsof ook zij wisten dat de Messias, hun einddoel, was gevonden. Wij allemaal zaten als versteend op hun rug, de stilte van de

[38] Volgens de officiële geschriften ging Jozef na de geboorte in een grot een huisje zoeken om moeder en kind erin onder te brengen.

nacht ademend, onze kleinheid erkennend, dit gebeuren in elke hersencel opslaand, met een hart dat overstroomde van dankbaarheid met de schroom van onwaardigheid. We stopten voor de deur. De kamelen knielden uit zichzelf, alsof ook zij beseften wat zich achter deze deur bevond. Wij stapten af en knielden voor de gesloten deur. Wachtend. Geen van ons voelde zich waardig genoeg om aan te kloppen. De deur ging open en Jozef kwam haastig naar mij toe, hielp me overeind en omarmde me, en sprak zachtjes in mijn oor: “Maria Magdalena, het is geschied: de Verlosser is ons geboren… Wie zijn deze mensen?” Hij richtte zich vreugdevol tot deze vreemde mensen. Ze zaten alle drie diep voorovergebogen op de knieën. Jozef ging naar hen toe en legde zijn hand op de schouder van de oudste wijze. Ik stelde hem voor aan Jozef: “Dit is Melchior uit Perzië.” De oude Jozef hielp de oude man overeind en boog eerbiedig voor hem: “Wees welkom.” Ik vervolgde: “Dit is Balthazar uit Egypte.” En Jozef steunde ook hem en boog voor zoveel eer voor de Messias. Tot slot kwam ik bij Caspar: “Dit is Caspar uit Arabië.” Jozef hoefde hem niet te helpen en heette hen allemaal nogmaals welkom. Hij keerde zich al om naar de deur, maar de wijzen vroegen even wat tijd voor ze konden binnengaan. Ik vertaalde wat ze zeiden, Jozef glimlachte vriendelijk en vroeg me om te zeggen dat hij al naar binnen zou gaan om Maria te verwittigen. Maria en Jozef zelf kenden enkel Aramees en geen enkel mondje Grieks, zodat ik me erg nuttig mocht maken. De drie wijzen begonnen de pakken

van hun kameel te halen, en wat er in die minuten daarna gebeurde had ik niet voor mogelijk gehouden: drie mannen die hun beste gewaden zochten, met speciale, ons totaal vreemde schoenen, de meest sierlijke hoofddeksels, juwelen, sjaals, mantels van satijngouddraad geweven met vreemde motieven die ik nooit in mijn geboortestad Magdala, toch een rijke handelsstad en handelsknooppunt aan het meer van Galilea, heb gezien. Helemaal op het einde toverde ieder van hen een geschenk tevoorschijn in een oogverblindende prachtige verpakking, die op zich al een geschenk was zonder dat je het hoefde te openen. Het hele plaatje was een openbaring van koninklijke waardigheid, respect en nederigheid. Ze knikten naar mij om mij duidelijk te maken dat ik voorop moest gaan. Ik, vuil, onfris en zonder geschenk, aarzelde, maar Balthazar drong aan en gaf me zijn geschenk om het voor hem te dragen. Ik had nooit kunnen vermoeden hoe dit geschenk ook mijn leven zou veranderen. Ik opende de deur voorzichtig. Het eerste wat me greep waren de grote ogen van blijde verbazing van Maria die me toelachten, om haar blik snel af te wenden naar het kind in een kleine kribbe. Haar ogen vertelden me: “Mijn lieve Maria Magdalena, het is gebeurd. Ik ben zo blij je hier te zien. Hoe wonderlijk zijn Gods wegen. Ik heb de Verlosser al over jou verteld.” Ik kon me niet beheersen en snelde naar haar toe, en als kleine meisjes onder elkaar weenden we tranen van geluk. Het kind was klaarwakker en keek het bonte gezelschap geamuseerd aan. Ik knielde neer voor het kind en durfde

het nauwelijks aan te raken, maar Maria moedigde me aan en ik kuste het op zijn voorhoofd. Een zindering ging door mij heen en meteen wist ik hoe en wie in mijn leven alles bepalend zou worden. Ik draaide me om naar Balthazar en wenkte hem zijn geschenk klaar te houden. Plechtig ontdeed hij het van de verpakking en ik vertaalde zijn woorden: “Ik ben Balthazar en kom uit Egypte. Ik schenk de koning der koningen mirre voor de zuivering van lichaam en geest na de dood en voor een zuivere liefde tijdens het leven.” En hij knielde neer voor Maria en kuste haar voeten. Daarna volgde Melchior: “Ik ben Melchior en volgde de ster vanuit Perzië. Ik schenk de Verlosser goud als teken van wijsheid voor de koning der wijzen.” Ook hij kuste haar voeten en deed een stap terug. Caspar, de jongste, voelde zich wat bedeesd in dit hoge gezelschap. Hij stapte naar voren en knielde voor het kind zelf neer: “Ik ben Caspar en kom uit Arabië. Ik breng wierook voor de Messias, voor de god van alle mensen. Wierook om hun gebeden met kracht ten hemel te dragen.” Het kind keek met een intense aandacht toe, wat je niet zou verwachten van zo’n pasgeboren baby. Ik vertaalde wat Maria tegen hen zei: “Jullie zijn koningen”, en de drie mannen vielen alle drie op hun knieën neer, alsof het afgesproken was, en Balthazar antwoordde: “Er is maar één Koning.” Maria raakte hem teder aan en sprak haast profetisch: “Balthazar van Egypte, verre nazaat van onze profeet Daniël drie maal honderd jaren geleden verbannen naar jouw land, omhoog jullie hoofd, omhoog jullie harten,” en ze wachtte even,

“wij zijn familie, zoals alle mensen broeders en zusters zijn van elkaar en mijn zoon hun Verlosser zal zijn.” Ik had het nog niet vertaald of Jozef die de kamelen water was gaan geven kwam enigszins verbaasd binnen: “De ster… is weg, ze is nergens nog te bespeuren.” En hij keek de drie koningen aan. Ik vertaalde zijn woorden en het was Melchior die met grote ogen snel antwoord gaf: “Toen de ster zich verstopte voor ons toen wij het land van Herodes betraden, was het om ervoor te zorgen dat we Herodes niet konden vertellen waar de Verlosser juist zou worden geboren. Eenmaal buiten zijn paleis liet de ster zich weer zien en zo is het geen toeval dat wij door haar de Verlosser vonden, en opnieuw wil de ster er nu voor zorgen dat Herodes het kind niet kan vinden.” Terwijl ik wat hij had gezegd vertaalde voor Jozef en Maria, trokken de koningen zich met z’n drieën terug. Balthazar nam nu het woord: “Drie kamelen bij het ochtendgloren aan jullie deur en Herodes vindt jullie morgen zonder veel moeite. Wij vertrekken onmiddellijk, zodat wij jullie verblijfplaats niet kunnen verraden. Herodes wil het kind doden.” Zij knielden eerbiedig voor het kind en het was Caspar die in het Arabisch alsnog vroeg aan Maria: “Wat is de naam van de Verlosser?” Maria bleek als bij wonder geen vertaling nodig te hebben en antwoordde in het Arabisch met perfecte tongval: “Zijn naam is Jezus, wat wil zeggen ‘*Jahweh die redt’*.” Ik stond aan de grond genageld omdat ik zeker wist dat ze geen Arabisch kende en ze sprak het uit alsof ze zelf niet wist dat ze Arabisch sprak, want geen

vijf seconden later vroeg ze me opnieuw in het Arabisch of ik de koningen nog ergens mee kon helpen voor hun vertrek. Ze knikten van neen, hoewel Caspar speciaal naar me toe kwam, me met betoverende ogen aankeek en me toefluisterde: “Tot weerziens.” Het maakte het hele gebeuren alleen maar meer wonderlijk. Toen de drie koningen, ik noem ze koningen omdat ze zich vele malen koninklijker gedroegen dan koning Herodes, vertrokken waren, vroeg Maria mij om de geschenken op te bergen. Het goud, de wierook, tot Maria de mirre in haar handen nam en me plots indringend aankeek. Het kind staarde eveneens roerloos naar mij, alsof de mirre al smeulde met een zachtpaarse gloed, net zoals de ster van even tevoren bij Caspar achter op de kameel. Ik nam de mirre aarzelend aan: “Maria? Wat wil je dat ik…”, maar ze onderbrak me en fluisterde: “Bewaar dit… voor later”. Ik schudde mijn hoofd wakker, nam de mirre in ontvangst en zocht naar de verpakking. Jozef had ze al opgeruimd. Ik verpakte de mirre in de originele Egyptische verpakking van frêle papyrusvezel, maar toen ik het in mijn reistas wilde steken begreep ik dat deze verpakking niet sterk genoeg was. Ik vond de verpakking van de wierook uit Arabische zijde al wat sterker en gaf de mirre daarmee een tweede laag. Maar nog voldeed het mij niet om de tand des tijds te weerstaan, tot ik zag hoe het goud werd aangeboden in een verpakking met sterk Perzisch katoen. Ik gaf de mirre zo haar derde verpakking en stak ze veilig weg in mijn reistas. Jozef kwam terug binnen nadat hij de koningen had

geholpen. Hij vroeg me of ik al was ingeschreven in het bevolkingsregister en zei me dat ik gerust morgen met hem mee kon gaan als dit nog niet was gebeurd. Zo geschiedde.

Jozef

Toen ik het kind voor het eerst zag in de stal, verdween mijn vermoeidheid van het nachtelijke zoeken naar een vroedvrouw. Maria bood aan het jongetje vast te houden. “Het is ook jouw kind”, zei ze me, maar ik durfde gewoon niet. “Ik voel me niet waardig genoeg, geef me wat tijd.” “Goed,” zei ze, “maar je tijd komt.” Ik stond gewoon versteld van alles wat op geen enkele manier normaal kon worden genoemd. Had ik nooit aan Maria’s buik mogen voelen hoe het kind in haar buik leefde, ik zou het nooit geloofd hebben om het kind naast haar in de kribbe te zien liggen, met Maria zonder één spatje bloedverlies in dezelfde kleding als toen ik haar de avond tevoren verliet. Ik zou het nooit hebben geloofd. Het eerste beeld dat ik aantrof hielp niet om me onmiddellijk een gerechtigde vader te voelen, zoals zij zich een gerechtigde moeder kon voelen van dit kind. Anderzijds leek het of Maria net zo ver van het kind afstond als ik, ook al is dit niet juist, maar het hielp me wel. Haar lichaam leek net zo onaangeroerd gebleven als het mijne. Tegelijk was ik juist daardoor erg boos op mezelf dat ik Maria niet van in het begin had geloofd op haar woord. Met de komst van de drie vreemdelingen op hun kamelen, Maria Magdalena

noemde ze niet onterecht koningen, met hun verhaal over de ster en de ongelofelijk verre reis die ze aflegden, werd het laatste greintje ongeloof zo verpulverd dat ik me zo klein voelde als een zandkorrel uit de heetste woestijn, maar door mijn herwonnen geloof kon ik met deze kleinste onder de zandkorrels nu bergen bouwen. De dag erna vertrok ik samen met Maria Magdalena om ons in te schrijven in het bevolkingsregister, en ik gebruikte haar aanwezigheid om haar mijn dochter te noemen en als extra getuige dat mijn vrouw thuis bij het pasgeboren kind moest blijven. De wat oudere Romein van dienst nam het aan en wenste ons oprecht veel geluk met het kind. Deze Romein zal nooit beseffen vanwaar hij in zijn verdere leven zoveel genade zal mogen ontvangen. Maria Magdalena vertrok van daaruit verder naar ons huis in Nazareth om alles klaar te maken voor onze thuiskomst, want binnen een week zou onze zoon besneden worden in de tempel van Jeruzalem en drie weken later zou Maria op de veertigste dag na de bevalling de reinigingsceremonie moeten ondergaan in de tempel. Volgens de wet van Mozes betekende het bloedverlies van de vrouw tijdens een bevalling dat ze manifest levenskracht was verloren, waardoor ze te verzwakt werd om Jahweh krachtig te kunnen aanbidden. Volgens de Joden zoekt de tortelduif, éénmaal haar partner verloren, geen nieuwe partner omdat ze te vermoeid en krachteloos werd en op basis hiervan was de prijs die de bevallen vrouw moest betalen een koppel tortelduiven: de vrouwelijke duif werd geofferd

voor het ‘zondeoffer’, ook al werd haar ‘zonde’ onbewust, of noem het naïef, bedreven. De overblijvende mannelijke duif werd gedood voor een ‘brandoffer’: eerst werd het bloed opgevangen waarmee het altaar werd besprenkeld, wat symboliseerde hoe het verspilde bloed tijdens een bevalling werd teruggeven aan God, waardoor de vrouw weer gelijk in kracht stond aan de man. De duif zelf werd daarna verbrand tot as en mocht in geen geval worden gegeten.
Niets van dit alles was van toepassing in ons geval, maar we durfden de priesters niet voor het hoofd te stoten, om zeker Zacharias niet in problemen te brengen.

Zacharias

Ik vernam met blijdschap van Maria Magdalena dat Jozef en Maria met het kind thuis in Nazareth waren aangekomen voor de besnijdenis en later op de veertigste dag na de geboorte voor het zondeoffer en het brandoffer, en tot mijn grote blijdschap werden deze rituelen mij als opperrabbi toegewezen om ze te leiden. Ik kon niet wachten tot dan om de Verlosser te ontmoeten en zodra ik tijd vond, bezocht ik het jonge gezin. Jozef liet me hartelijk binnen en knielde, wat ik niet wilde. Ik trok hem tegelijk overeind, omarmde de oude man en dankte hem om zijn zorg voor vrouw en kind. “Hoe is het met jullie kleine Johannes en Elisabeth?” vroeg Jozef. “Hier loopt ook een jonge Johannes rond, maar ik vind hem niet…” En de kleine snoodaard kwam van onder de tafel gekropen en pakte me bij mijn benen vast. “Vertel eens, Johannes, hoe gaat het met je nieuwe broertje?” vroeg ik, hij nam me bij de hand en trok me naar de achterste kamer. Maria was Jezus juist borstvoeding aan het geven. Ik durfde haar niet te storen en wachtte geduldig tot zij opkeek. “Vader Zacharias,” glimlachte ze, “hoe gaat het met Elisabeth en Johannes?” Ze sprak zacht, met de stem van een engel. “Alles gaat goed met beiden, hoe ouder ik word, hoe jonger Elisabeth wordt. Het is een wonder, maar jouw verhaal is vele malen…” Ik werd plots gestopt door het kraaien van het kind, alsof hij me wilde zeggen dat ik hem

stoorde bij zijn eten. Ik wilde haar vertellen hoe wij, priesters van de tempel onder elkaar, destijds niet wisten wat we moesten doen wanneer de kleine Maria zich voor de duizendste keer in het heilige der heiligen terugtrok terwijl de regel was dat niemand, zelfs geen hogepriester, er mag komen, tenzij één keer per jaar op het feest van de Ark van het Verbond. En dan hoorden wij Maria achter het voorhangsel onverstaanbaar praten met iemand zonder stem, zo leek het wel, maar zo was het niet. We dachten dat ze er van de honger wel achter vandaan zou komen, maar niets was minder waar. Het bleek de engel Djibril te zijn geweest die haar dagelijks brood bracht en toen we dit eenmaal doorhadden, konden we niets anders dan haar te laten betijen en te laten onderrichten door de engel van God in hoogsteigen gedaante. Terwijl ik met mijn gedachten in mezelf verdwaalde, zag ik plots hoe het kind stopte met zuigen en me indringend aankeek. Maria zag het ook, ze vroeg zich af waar hij naar keek zij draaide haar hoofd om vast te stellen dat ik met de Verlosser oog in oog stond, en de boodschap die hij me gaf was klaar. Ik ging voor hem op beide knieën zitten en vertelde hem dat ik niet zou wijken, wat er ook zou gebeuren. En Maria moet het ook hebben begrepen, want zij liet een traan vallen met een dankbare glimlach. Maria noemde mij toen voor de eerste keer: “Kijk, Jezus: mijn vader” en ik antwoordde: “Kijk, Jezus: mijn dochter” en plots verscheen er een overduidelijke glimlach op het gelaat van het kind. Maria

Magdalena opende heel zachtjes achter ons de deur en kwam op haar tenen binnen.

Maria Magdalena

Ik zag onmiddellijk dat er iets gebeurd was, of minstens stond te gebeuren. Of het goed of slecht zou zijn kon ik niet uitmaken, maar het was iets dat mijn verstand te boven ging. De besnijdenis op de negende dag verliep zonder enig probleem en in de twee volgende weken voor het zondeoffer en brandoffer, werd Maria steeds stiller. Ik vroeg haar of ze ziek was, of we het misschien niet beter uitstellen vroeg ik haar maar ze antwoordde met: “Wat komen moet zal komen.” De dag zelf van haar zuivering in de tempel nam ze het kind op en vertrokken we met Maria en zoon op de ezel naar de tempel. Geruchten hadden hun doel niet gemist, velen wilden het ritueel bijwonen en vooral vele priesters en rechtsgeleerden waren van heinde en ver gekomen om te zien wat er van de wilde geruchten waar was. Alles zou zich snel uitwijzen door de plaats die Maria zou worden toegewezen in de tempel: de loge van de gehuwde vrouwen of de loge gereserveerd voor de maagden. Zacharias wachtte haar op met het kind en begeleidde haar met het kind in de armen naar de plaats van de maagden. Onmiddellijk was er grote beroering! Hoe kon een moeder met kind maagd zijn? De

vele sadduceeën[39] en farizeeën reageerden verdeeld in mening met een overgrote meerderheid die verbijsterd was om zoveel heiligschennis. Het was angstaanjagend om te zien hoe vijandelijk sommige opperpriesters en wetgeleerden zich opstelden. Hun ogen bliksemden vuur en onbegrip. Haat voor Zacharias vulden hun ogen. Daarop ontstond een tweede golf van beroering: de komst van de stokoude Symeon werd aangekondigd en de dienaren van de tempel ruimden snel plaats om een stoel op de voorste rij te plaatsen voor deze alom gerespecteerde schriftgeleerde en gerenommeerde vertaler. Het woord 'stokoud' was op zijn plaats: 306 jaar oud was hij, en dat hij aanwezig wenste te zijn was zonder twijfel een teken aan de wand. Het werd muisstil in de tempel toen men hem hielp plaats te nemen. Symeon schraapte zijn stem en kreeg het woord.

Symeon

"Balthazar, de sterrenwichelaar, is me onlangs komen opzoeken met twee van zijn collega's in het holst van de nacht, want hij had haast om Israël te verlaten. Hun kamelen waren doodop. Wat deed het deugd om deze nobele dieren nog eens te mogen aanschouwen. Onze

[39] De hogepriesters kwamen doorgaans uit de rangen van de sadduceeën, terwijl de schriftgeleerden doorgaans uit de rangen van de farizeeën kwamen. De sadduceeën waren doorgaans veel fanatieker dan de farizeeën en hadden de verre overhand in het grote Sanhedrin.

ontmoeting was niet toevallig, want we zijn verre familie van elkaar. Zoals mijn overgrootvaders grootvader de profeet Daniël was hier in Israël, zo was ook Balthazar een verre afstammeling van diezelfde Daniël, die verbannen werd naar Egypte. Hij vertelde over de ster die ze gevolgd waren en hoe ze zo de Verlosser hadden gevonden in een kribbe in een huisje aan de rand van Betlehem. Ik voelde me plots tweehonderdvijftig jaar jonger. 'Eindelijk' gonsde het in mijn hoofd. Blijkbaar leeft mijn faam van de beroemde priester-vertaler Symeon die maar niet sterft nog steeds levendig in het huidige Egypte, en zo vertelde Balthazar me dat ze me nog steeds eerbiedig aanspreken met 'de eeuwig wachtende Symeon op de Verlosser van Israël'. Hoeveel generaties geliefden heb ik al niet weten komen en ook weer gaan?"

Zijn levensgeschiedenis was in Israël alom gekend. Tweehonderdvijftig jaar geleden ongeveer vertrok hij samen met andere vertalers van de zeven heilige joodse boeken, de Septuagint, onder leiding van Eleazar naar de grote bibliotheek van Alexandrië in Egypte. Vele Joden waren na de uittocht uit Egypte daar blijven wonen en konden met de jaren het Hebreeuws niet meer goed spreken noch lezen. Ptolemaeus II was een erkentelijk heerser voor hun werk in Egypte en stelde daarom voor om Hebreeuwse vertalers aan te trekken die de Septuagint in het Grieks wilden vertalen. Eleazar en Ptolemaeus legden de lat extreem hoog. Uit elk van de twaalf stammen van Israël werden minstens zes ouderen geselecteerd.

Geen van de 72 vertalers mocht contact houden met de anderen: ieder leefde er apart en werkte apart. Na jaren werden de 72 verschillende vertalingen naast elkaar gelegd, en groot was de verbazing dat elke vertaling identiek was, niet alleen van inhoud maar zelfs van woordgebruik. Ptolemaeus was erg onder de indruk en Eleazar werd geroemd om zijn werk.

Symeon vervolgde zijn verhaal: “Bij het huiswaarts keren vroegen wij, vertalers, ons af door welk sleutelfragment uit de zeven boeken elk van ons het meest getroffen werd. Zelf was ik erg onder de indruk van de profeet Isaias, hoofdstuk 7, vers 14, jullie meer dan bekend: “Zie de maagd die een zoon zal voortbrengen en zij zal hem Emmanuel noemen.” Ik stond versteld van deze profetie. Hoe kan een maagd een kind krijgen zonder haar maagdelijkheid te verliezen? Hoe zou God zo kunnen worden geboren? Dit kon ik onder geen voorwaarde geloven. Tegelijk sloeg plots een onzichtbare hand op mijn mond en hoorde ik een stem zeggen: “Gij zult de Christus aanschouwen en gij zult hem in uw handen houden. Gij zult niet sterven vooraleer ge hem gezien hebt.” Ik durfde mijn vrienden er niets over te vertellen, en we trokken verder tot we aan een rivier kwamen. Ik trok mijn ring van mijn vinger en gooide hem in de rivier zo ver ik kon. Als het vers van Isaias waarheid is, zal ik mijn ring terugkrijgen, dacht ik in mijn ongeloof. We trokken twee dagen verder langs dezelfde rivier en kwamen aan in een stad waar we op de markt vissen kochten als avondmaal.

Toen ik mijn vis fileerde, kwam plots mijn ring weer tevoorschijn. Kijk maar! Deze ring!"

Jozef

Sommige jongere aanwezigen waren erg onder de indruk, maar de meeste ouderen reageerden eerder spottend: "306 jaar oud?… zegt hij… kan hij wel rekenen? Je moet gek zijn om dit te geloven", hoorde ik achter mij. Zacharias ging naar Symeon en vroeg hem iets, Symeon knikte op zijn beurt. Zacharias ging naar de maagdenloge om Maria met Jezus te halen en haar voor te leiden voor Symeon, die ondertussen recht werd geholpen door dienaren van de tempel. Maria gaf Symeon Jezus in zijn armen en met luide stem sprak Symeon voor al wie het wilde horen, maar jammer genoeg waren hier slechts weinigen toe bereid: "Mijn Heer, laat uw dienaar nu in vrede sterven, want mijn ogen hebben uw heil heden aanschouwd als het licht voor uw openbaring aan alle naties. Zie, dit kind is bestemd tot val of opstanding van velen in Israël." En het leek alsof de ogen van Symeon wijd opengingen en hij de hemel al voor hem zag opengaan. En Symeon besloot naar Maria toe: "En ja, ook uw ziel zal door een zwaard worden doorboord." Dit deed Maria erg schrikken en werd uit haar lood geslagen, ja, wat kon hij daarmee bedoelen? Zacharias was er blijkbaar ook door getroffen. Hij nam het kind weer over en begeleidde Maria terug naar de maagdenloge onder afkeurend gegrom en geroezemoes

van misnoegde, haatzuchtige farizeeën en sadduceeën. Ik was blij toen het laatste deel van de zuiveringsceremonie met het brandoffer van de mannelijke duif voorbij was en we huiswaarts konden.

Zacharias

Na de plechtigheid nam ik afscheid van Symeon. Hij keek me recht in de ogen en verzekerde me: “We zien elkaar snel weer.” Ik wist waar hij op doelde, want ook ik had de enorme haat gevoeld van de schare farizeeën en sadduceeën. Wat me echter meer verontrustte, waren de geruchten over Herodes, die blijkbaar plannen maakte om de Verlosser te doden. Ik verwittigde Maria Magdalena hierover: “Ik verlaat deze avond weliswaar met bezwaard gevoel de tempel om huiswaarts te keren, want Elisabeth en Johannes verwachten mij. Mijn ezel is al opgetuigd en proviand al aangevuld. Binnen twee dagen zal ik weer thuis zijn.” En ik nam afscheid van Maria, Jozef en Maria Magdalena onder de vijandige ogen van velen.

Maria Magdalena

Alles ging razendsnel. De schrift- en wetgeleerden waren blijkbaar al lang met Herodes plannen aan het smeden om het kind en Zacharias te doden. Zacharias werd de avond zelf nog vermoord voor het altaar in de tempel. Tegelijk verscheen er een engel in een droom aan Jozef die hem aanmaande om onmiddellijk te vluchten naar Egypte. Jozef had genoeg haatspraak gehoord en gezien in de tempel en twijfelde geen ogenblik. Ik kon hen nog net melden dat Zacharias werd vermoord voor ze halsoverkop vertrokken met Jezus en Johannes, Jozefs kleinkind. Ik zou me onmiddellijk naar Elisabeth en haar kleine Johannes reppen om haar het droeve nieuws te melden over Zacharias. Het was de hel en ik leefde in angst om zelf niet het slachtoffer te worden van deze mensen zonder de minste scrupules. Iedereen in Betlehem en Jeruzalem wist dat ik erg bevriend was met Maria en Jozef. Ik verkleedde me in een man met de kleren en laarzen van een van Jozefs zonen, nam een staf in de hand, en gelukkig was het winter zodat ik alleen mijn ogen moest vrijlaten. De mirre in het pakje van Balthazar borg ik veilig weg. Op de weg naar Ein Karem kwam ik net buiten de stad achter een verdoken bocht plots een versperring tegen van enkele ongure mannen met twee Romeinse soldaten. Hun paarden waren afgepeigerd en dampten van het zweet. Mogelijk

waren het de moordenaars die Zacharias in de tempel hadden gedood, maar hun aandacht verplaatste zich snel naar enkele gesluierde vrouwen net achter mij. Ik hoefde mijn stem zelfs niet te verheffen. Ik kon niet snel genoeg Elisabeth op de hoogte brengen van het trieste nieuws. De geruchten deden al snel de ronde dat Romeinse soldaten op bevel van Herodes begonnen waren met alle kinderen jonger dan twee jaar af te slachten. Kinderen werd zelfs het hoofd afgeslagen terwijl ze nog aan hun moeders borst zogen. De brutaliteit kende geen grenzen. De waanzin heerste. Groter onschuldig bloedvergieten heeft de geschiedenis van de mens niet gekend.

Maria

Zacharias! Mijn tweede vader! ‘Een zwaard zal mijn ziel doorboren’. Was het dat wat Symeon bedoelde? Het voelde nu ook echt zo aan. Ik wist zelfs niet dat dit bestond: een mens doden. In het heilige der heiligen was ik opgegroeid om dan nu erbuiten te moeten leren overleven? Stonden er mij nog ergere dingen te wachten? Djibril, waar ben je nu? Waar is je brood nu? Maar juist deze gedachte bracht me het antwoord op mijn vraag en ik verontschuldigde mij onmiddellijk tegenover Djibril. Ik zat op de ezel. De jonge Johannes van vijf jaar gedroeg zich dapper en probeerde te helpen waar hij kon: een knapzak voor onderweg op zijn rug dragen was zijn taak, terwijl de ezel, zwaarbeladen met mij, Jezus en dekens en

voedsel, onze bewondering afdwong om zoveel gewicht te dragen. Jozef liep en trok aan de ezel zoals alleen angst het verstand van de mens overneemt. Ik drukte Jezus dicht tegen mij aan. Ik drukte dit 'brood' al sinds zijn geboorte tegen mij aan. Het brood hoefde niet te komen omdat het er al was. Mijn kleine Jezus was het brood dat ik kreeg en mocht vasthouden, koesteren, brood om aan ieder mens te geven. Ik had al die jaren dat ik in het heilige der heiligen verbleef dit brood gekregen en zoals Djibril het mij haast dagelijks gaf, zo zou ik dit brood, dit kind, voortaan elke dag genereus delen met elke mens die erom vroeg. "Halt, Jozef", zo vroeg ik hem meteen te stoppen. Hij was buiten adem en keek verbaasd om, bezorgd of er iets misliep. Ik stapte van de ezel af met het kind in mijn armen en ging meteen naar hem toe: "Hier Jozef, houd dit kind, dit brood vast, het is ook jouw brood…" En Jozef wist niet waar hij het had, want het was de eerste keer dat hij het kind in zijn armen nam. "Het is brood voor alle mensen en zeker voor jou…" Jozef weende. Ik hielp daarna Johannes om het kind even vast te houden en ook zijn vermoeidheid verdween zichtbaar. Wie het kind draagt, wordt immers gedragen. We wisselden elkaar voortaan af om het kind te dragen. Jozef en ik werden een bondgenootschap, geen van ons was meer dan de ander. Jozef en ik werden, zo leek het, even oud: hij jonger, ik ouder. We waren de wereld in het klein of toch zoals de wereld eruit zou moeten zien. We voelden geen haast noch angst meer. We werden een ster zoals de ster van de koningen en wie ons

zou volgen, zou het kind vinden, leren kennen en… vasthouden… om kind van God te worden. We hoefden niet meer te vluchten en leerden onszelf te laten dragen. Het waren belangrijke lessen voor wat ons zou te wachten staan.

Jozef

De kleine Jezus voor de eerste maal in mijn handen houden was een openbaring en veranderde heel mijn denken en handelen: denken werd onvoorwaardelijk geloven en handelen werd op gevoel handelen in vertrouwen. Het was ondenkbaar dat God Zijn zoon als kind niet zou beschermen voor hij zijn verlossingswerk had kunnen verrichten. We trokken verder, veertien dagen zou het zeker duren voor we de grens met Egypte bereikten. Het was fijn om mijn kleinzoon Johannes nu beter te leren kennen. Onderweg begonnen mensen ons spontaan te vertellen over het verschrikkelijke nieuws van de kinderslachting in heel Judea: alle kinderen jonger dan twee jaar werden er gruwelijk en nietsontziend vermoord om er maar zeker van te zijn dat de Verlosser dood zou zijn. Vele vrouwen op onze weg reageerden vertederd toen ze de kleine Jezus zagen, en wie hem zag kon niet anders dan bezorgd zijn en ons met raad en zelfs daad bijstaan om te melden waar er controleposten van Herodes stonden en hoe we deze konden ontwijken. Bijna elke nacht werden we ergens welkom geheten en genereus ontvangen. De

ezel werd zelfs verwend en Johannes ontfermde zich met veel zorg over het dier. Voor zijn vijf jaar was hij al erg zelfstandig en hij leerde snel en graag. “Hoe ga je jouw ezel noemen, Johannes?” En hij dacht een tijdje na: ‘Langoor’ werd het. Langoor spitste beide oren tegelijk en Johannes lachte van plezier.

Maria Magdalena

De volle maan was de enige die me in die nacht van mijn vlucht gezelschap hield en me hielp. Ik voelde me vreselijk alleen en door die mannenkleren te dragen leek het alsof ik zelfs op de vlucht was voor mezelf, voor wie ik ooit was en misschien nooit nog zou terugvinden. Er leek geen hoop meer te bestaan. Ik leek het niet, ik wás een zwerfhond. Door te beseffen hoe gelukkig ik was geweest de vorige jaren door al die wonderlijke en intense gebeurtenissen, voelde ik me ongelukkig en meer verlaten dan ooit. Ik was kwaad op mezelf door mijn wankele geloof dat het ooit nog goed zou kunnen komen. Waar ben je, Djibril, juist nu ik je nodig heb? Ik kruiste op dat ogenblik een bedelaar die aan de kant van de weg zat. Ik boog me voor hem en verontschuldigde me dat ik zelf geen eten bij me had en of ik iets anders voor hem kon doen. “Nee,” antwoordde hij me, “maar ik kan wel iets voor jou doen: ik kreeg een uurtje geleden een heel brood van iemand: laten we het delen, eens met iemand kunnen praten doet me deugd.” Hij

brak het brood al meteen in tweeën terwijl ik naast hem plaatsnam en hij vroeg andermaal: “Waar ga je heen?”

“Ik ga naar Ein Karem.”

“Wat een toeval, ik kom net van daar.”

Ik wachtte even tot ik mijn hongerige mond leeg had en was op slag erg benieuwd: “Ken je het huis van opperrabbi Zacharias dan?”

“Ik ken ook zijn dichtbije buren, doe hen mijn groeten, neem een stuk brood met je mee: ik ben oud en heb niet veel nodig.”

“Van wie mag ik hen de groeten doen, lieve man?”

“Van Gabriël, zeg maar, wacht ik heb nog wat olijfolie voor het brood, dat maakt het heerlijk.”

“O, dank je, Gabriël. Gabriël is wel een vreemde naam, nooit eerder gehoord…”

“Mijn verre overgrootouders kwamen van het verre noorden, hoe ze tot hier geraakt zijn weet ik niet.” De man stond op en vroeg: “Hoe heet jij?” terwijl hij het stof van zijn sjofele mantel afklopte.

“Ik ben Maria Magdalena.”

“Maria uit het mooie Magdala! Wel, mooie Maria Magdalena: dat God je mag zegenen!”

En voor ik mijn volle gulzige mond andermaal niet op tijd leeg kreeg om hem te danken, was hij al een eindje weg. Mijn lege maag nam al mijn gedachten en verstand in

beslag en pas toen ik een tijdje verder op weg was naar Ein Karem begon het te dagen: nee toch? Zou het kunnen? Ja, natuurlijk wel! En ik draaide me nog eens om, maar er viel geen reiziger meer te bespeuren op de lange, kaarsrechte weg. Ik riep niet, ik brulde: “Dank je Djibril!”

Elisabeth

Een engel bezocht mij in een droom, vertelde me dat Zacharias gedood werd en drong erop aan om bij het ochtendkrieken alles achter te laten en te vluchten met Johannes naar de berg Horeb. De moordenaars die Zacharias hadden vermoord in Jeruzalem waren onderweg om mijn zoon en mij te doden. Ik kreeg geen kans om te wenen, scharrelde het hoogstnodige bijeen en vertrok meteen, nog voor het eerste ochtendgloren. Ik kende de wegen van ons dorp uit mijn hoofd, de oudste bomen waren mijn richtingaanwijzers en ik behoefde niet direct licht. Ik trok verder naar het zuiden, zodat ik deze bende vanuit het noorden niet kon tegenkomen. Ik liet niet alleen mijn dorp achter mij, maar ook alle mooie herinneringen met mijn man. Zacharias! Mijn lieve, nobele Zacharias. Dood? Hoe moet ik nu verder? Ik kende buiten het dorp een rustig plekje aan een beekje, niet ver van de weg waar ik Johannes de borst kon geven en zelf wat kon rusten en drinken. Ik zat. De zon kwam op. Ik herkende Zacharias in de ogen van mijn kleine jongen, die me tijdens het eten doordringend liefdevol aanstaarde met zijn grote ogen.

“Wees maar zeker dat je vader voor ons zal zorgen”, en toen pas kwamen er kristallen gerold uit ogen en neus… Het kriebelde en ik moest niezen, wat Johannes erg grappig vond, waardoor ik me snel van mijn triestheid kon herpakken en beseffen welke schat ik van mijn man had gekregen. Er kwam een vrouw rustig aangewandeld met een grote mand linnen. Ik had haar nooit eerder in het dorp gezien. Ze keek naar Johannes en zei: “Wat een mooi kind! Het moet een zegen zijn om zo te mogen zorgen voor zo’n lief wezen, ikzelf kan geen kinderen krijgen.” Het verbaasde me op slag dat ze onmiddellijk praatte over haar gemis. Haar spontane openheid bood mij ruimte om ook over mijn gemis te spreken: “Ik heb zojuist mijn man verloren, dit kind heeft alleen mij nog en ik ben op de vlucht.”

De vrouw ging naast mij zitten en keek me met azuurblauwe ogen aan: “Op de weg vind je straks mijn ezel gebonden aan een boom, hij wacht op je. Ga naar de grote berg, beklim hem met je kind.” En ze stond op, liet haar mand met linnen achter en verdween net zo stil als ze gekomen was. Ik was als van Gods hand geslagen. Ik waste me in de beek, ververste Johannes, en opende de mand met linnen. Alles, maar dan ook alles wat ik in mijn haast had vergeten mee te nemen door mijn angst van dat moment, was netjes verpakt: eten, reservekleding, een beker, een kruik, een borstel. Hat pak was zwaar, maar het was licht als een veertje om te dragen omdat ik besefte dat

ik er plots niet alleen voor stond om voor Johannes te zorgen. Ik hoorde de ezel al van ver balken.

Maria Magdalena

Ik kwam in de late middag aan in Ein Karem en er hing een sombere nevel over de vallei. De winterzon leek nog steeds te slapen in haar grijze wolkenbed. Ik haastte me naar het huis van Elisabeth dat tegen de zacht glooiende zuidkant van de vallei aanleunde. Ik was brandend benieuwd om haar met de kleine Johannes te ontmoeten. Ik nam de laatste bocht en verstarde meteen: de deur hing aan de hengsels te bengelen, de kast en tafel waren naar buiten gesleurd en in stukken geslagen, gebroken aardewerk van de keuken lag in scherven… Ik kreeg een krop in de keel. Ik liep niet, ik vloog door mijn tranen heen ernaartoe. Alles binnen was kapotgeslagen, enkel de kookplaats, een ingebouwde kast met kleding en het bed waren nog intact. “Elisabeth!!!” Ik bleef haar naam roepen tot ik kromgebogen door mijn knieën zeeg en alleen nog haar naam met van tranen gescheurde stembanden kon prevelen. Ik vermande me, ik moest weten wat er gebeurd was. Leefden ze nog? Ik ging de ruimten een voor een af, hoe moeilijk het ook was om de gezegende herinneringen met tranen van vreugde te moeten beleven met tranen van pijn. Keuken, woonkamer, slaapkamer uitgezonderd het bed, wasplaats, de wieg!! Een veldslag. Wie dit gedaan had moest werkelijk woest en uitzinnig geweest zijn. Eén

ding was enigszins geruststellend: nergens zag ik bloedspatten… Waar waren Elisabeth en Johannes dan? Och ja, de naaste buren…. De meest dichte buren woonden op een steenworp. Ik klopte aan en een niet zo oude vrouw deed open. Ik legde verward uit dat ik Elisabeth en de kleine Johannes zocht en vroeg haar of ze al wist dat Zacharias vermoord was. De bleke vrouw staarde naar me met lege ogen, met vale rimpels door haar voorhoofd getrokken. Haar stem klonk zwak en traag: "Ik ben Hannah[40]. Ik herken je: je hebt samen met Maria nog Elisabeth bezocht toen beiden zwanger waren", en ze wachtte even op nieuwe kracht… "Kom binnen, maar schrik niet… wil je iets eten?" De zorgen op haar gezicht spraken boekdelen. "Eten is niet echt nodig, ik heb nog brood, gekregen onderweg van een bedelaar die jullie kende", zei ik.

"O ja? Bedelaar… vreemd." En ik betrad de woonkamer. Ik schrok me dood, want mijn aandacht werd onmiddellijk getrokken door een man die in een bed in de woonkamer lag, onbeweeglijk, met een verband rond zijn linkeroog, zijn armen ingepakt… "Wat is er gebeurd? Is dat je man?"

"Drie dagen geleden…" en ze zakte ineen op haar stoel, "Elisabeth was nog maar net vertrokken met haar baby of een bende wildemannen met enkele Romeinse soldaten vielen binnen in haar huis." Andermaal moest ze even rusten. "Ze sloegen heel de inboedel van woede kort en

[40] Hannah betekent '*God is genadig'*.

klein. Daarna kwamen ze mijn man bedreigen en vroegen waar ze naartoe waren. Wij konden niet antwoorden omdat we het echt niet wisten." Toen begon ze te wenen: "Mijn man Jair[41] beschermde mij en dat werd hem fataal. Ze koelden hun woede op hem. Ze zeiden hem dat als hij het niet wist, dat hij dan niet goed had gekeken, en sneden zijn linkeroog uit zijn oogkas en braken zijn beide armen. Toen hij nog steeds niet kon zeggen waar ze naartoe waren, sneden ze zijn tong uit: 'Die heb je dan ook niet meer nodig…'

Ik moest zelf bekomen van de schok en zeeg neer op de stoel naast haar. "Het was en is nog steeds verschrikkelijk. Zijn laatste woord was zijn smeekbede om genade, maar dat kenden zijn beulen niet. Hij verloor heel veel bloed en komt zelden bij bewustzijn, en maar goed ook. Ik ben doodmoe. Dag en nacht moet ik hem bijstaan als hij even bijkomt. Ik sta machteloos en zwak en… ik zou moeten sterk zijn, ik dacht dat ik sterk was", eindigde Hannah haar verhaal in een rivier van snikken en tranen. Ik moest niet nadenken, nam haar vast en keek haar in de ogen: "Ik zal je helpen. Ik zal het huis van Elisabeth later wel beetje bij beetje opknappen en op haar wachten tot ze weerkeert, hoelang het ook mag duren. Maar ik zal je nu niet alleen laten: samen kunnen we dit aan." Ik omarmde haar en liet haar uithuilen op mijn schouder. Ik zag de bedelaar zo voor mijn ogen minzaam en bezorgd toekijken.

---

[41] Jair betekent '*De Heer verlicht'*.

Elisabeth

De engel, want daar was ik van overtuigd, stuurde me naar de Horeb en het kon niet anders zijn dan dat er nu sneeuw lag. Het verbaasde me, want de grootste berg in de buurt viel nauwelijks te beklimmen, zeker niet op mijn leeftijd en dan nog met een kind. De ezel bleek door te hebben dat ik wat hulp kon gebruiken, was uiterst geduldig en gedroeg zich als een standbeeld dat mij tien keer liet proberen om de mand te bevestigen aan de ene zijde, en mijn andere draagzak te bevestigen aan de andere zijde. Het werd helemaal te gek toen hij zich als een kameel aanbood en door zijn knieën ging, zodat ik met het kind tegen mij aangedrukt op zijn rug kon kruipen. Het deed me deugd om even al mijn ellende te vergeten. Ik schrok nergens meer van. Ik probeerde: “Breng ons naar de grote berg.” Hij wachtte. “Als het u belieft… mijnheer”, voegde ik eraan toe en hij vertrok. Mijn God, ik kon nog lachen!

Maria Magdalena

Jair leed verschrikkelijk en Hannah niet minder. Ik gaf alle voorrang van hulp aan hen, terwijl ik erop vertrouwde dat Elisabeth ook zou worden geholpen. Ik ververste Jairs verbanden. Een bedorven, misselijkmakende geur verspreidde zich meteen en Hannah haastte zich om de deur open te zetten. Hij kreunde, roepen van de pijn kon hij niet. Met zijn armen kon hij ook niet aanwijzen waar

hij het meeste pijn leed. Zijn rechteroog draaide dol van de pijn. Zijn linker oogholte was één gapende, bloederige wond, zijn mond een complete ravage. Het was hopeloos. Hannah durfde niet eens te kijken. Ik knikte op mijn benen en kon me zelf nauwelijks staande houden. Met mijn kruidenkennis kon ik weinig of niets aanvangen: het was winter. Ik moest buiten even op adem komen en riep het uit: “Djibril, hier ben ik nu en waar ben jij? Jij weet toch hoe erg hij eraan toe is?” En ik huilde de ziel uit mijn lijf tot ik leeg van tranen weer bij zinnen kwam. Het klaarde op in mijn hoofd: Elisabeth had mij ooit een verdoken kastje in de berging getoond waar ze droge papaver bewaarde voor de jichtaanvallen van Zacharias: “We steken het hier hoog genoeg veilig weg zodat de kleine Johannes het nooit kan vinden.” Het kastje was ook perfect geschikt om de mirre droog in te bewaren.

“Dank u, Djibril.” En ik liep zo snel als ik kon naar de berging en vond een behoorlijk voorraadje papaver. Ik keerde terug naar Hannah en we maakten er een thee van, lieten het afkoelen en gaven het Jair in kleine slokjes te drinken. Niet lang erna viel hij in een diepe slaap. Hannah duizelde van drie dagen en nachten van vermoeidheid en ik hielp haar in haar bed en stelde haar gerust dat ik zou waken…

Elisabeth

Ik zat blijkbaar op een ezel die de weg naar de grote berg Horeb veel beter kende dan ikzelf. Ik drukte kleine Johannes dicht tegen mij aan, en het zachte wiegen op de voorzichtige stappen van de ezel deed me mijn ogen sluiten. Mijn liefste Zacharias, liep jij nu maar aan mijn zij. Kon ik je baard nog maar eens proeven als je me kuste en kon ik nog maar de wierook van lavendel of lotusbloem in je kleren bij je thuiskomst van de tempel ruiken, en bovenal: kon je Johannes maar zien opgroeien! Ook ik ben moe, mijn lieve man. Ik wil bij je zijn… Ik kon al mijn verzuchtingen eindeloos blijven opnoemen, ik was al van de wereld weg ondanks de warmte van de opkomende zon. Ik weigerde mijn ogen te openen om dit hemelse gevoel van Zacharias' nabijheid niet kwijt te raken. Ik voelde de ezel voorzichtig aan de klim van de grote berg beginnen. Ik gaf mij eraan over, net zoals Johannes die ook geen vin verroerde. Eindeloos mocht dit voor mij duren… Ik kende geen tijd meer. De ezel stopte zo zachtjes langzaam dat het even duurde voor ik het doorhad. Aarde en natuur leken stil te staan. Johannes haalde me uit mijn droomwereld en ik opende noodgedwongen mijn ogen: voor ons rees een kolos van een rotswand steil ten hemel en onder ons leken de huizen nauwelijks kleine kiezelsteentjes. We stonden op een plateau en ik keek omhoog en kon het einde van de berg niet zien. Lichamelijk stond ik machteloos, maar mijn vertrouwen was groter dan de berg: "Berg van God, ontvang moeder en kind!" en de berg opende een spelonk

met toegang tot een grot en liet het licht rijkelijk naar binnen schijnen. Een engel wachtte ons op, liet een bron ontspringen en toonde ons een palmboom met vruchten. De engel waakte over ons, ofschoon mijn krachten dag na dag afnamen. Gedurende veertig dagen kon ik zien hoe de engel voor Johannes zorgde en ik elke dag steeds minder hoefde te doen, tot ik zelfs niet meer hoefde te ademen. Johannes was in goede handen. Zacharias verwachtte mij. En ik… ik mocht gaan.

Maria Magdalena

Hannah bood me een bed aan uit haar aanpalende kamer, zodat ik die nacht in de woonkamer bij Jair kon slapen en hulp bieden wanneer nodig. Zij kon in de kamer ernaast hopelijk rust vinden voor de nacht. De papaver werkte uitstekend en Jair leek eindelijk pijnvrij.

Maria

Jozef verwonderde zich voortdurend over hoe mensen ons zo behulpzaam konden zijn, maar ik kon hem dit niet uitleggen, de lieve man zou het niet kunnen geloven. In elke man of vrouw, elk kind dat ons hielp herkende ik Djibril, en was het niet zijn hand, dan was het zijn stem, zijn kleinste gebaar, zijn lach, zijn ogen… het was zelfs grappig en totaal nieuw voor mij in hoeveel gedaanten en leeftijden hij zich kon hullen en toch aan mij tonen. Hoe kon ik toen bang zijn? Hoe kon ik niet dankbaar zijn? En dit bleef de volgende drie jaar zo duren, tijdens ons hele verblijf in Egypte, waar we op Langoor en boten op de Nijl werden vervoerd van stad tot dorp, en verbleven in grotten waar we de wonderlijkste gebeurtenissen meemaakten. Vele afgoden werden ontmaskerd door de komst van de zoon van God en vluchtten voor de kleine Messias. Hun afgodsbeelden vielen letterlijk in grote stukken uit elkaar, en vele mensen maakten daarna gedenktekens op de plaats waar de zoon van God sliep zonder de diepgang te beseffen van wat ze deden. Het gebeurde allemaal schijnbaar toevallig. Maar van al die wondere gebeurtenissen is er slechts één gebeurtenis die mij tot op heden, elke dag opnieuw, troost biedt. Een schijnbaar eenvoudige gebeurtenis die alleen Jozef en ik kunnen navertellen. Wij kwamen aan in Tell al-Bastah. Er was ons

verteld dat er een gevaarlijke bende rovers rondzwierf, maar we hadden geen keuze en moesten erdoorheen reizen. Jozef vond het beter om dit dan 's nachts te doen. We waren stil en kwamen door een holle weg, maar vonden plots twee slapende dieven aan de kant van de weg, terwijl de overgrote meerderheid van de bende hogerop bleek te slapen. Een van de twee rovers, Dismas, werd wakker en stak de weg naar ons over om te kijken wat voor kostbaars ik vasthield tegen mijn borst. Toen hij het kind zag, sprak hij met oprechte verbazing en bewondering: "Als God menselijk vlees zou aannemen, dan zou hij er niet anders uitzien dan dit kind!" De ander, Gestas, was inmiddels wakker geworden en kwam erbij staan. Dismas draaide zich snel naar hem om en zei: "Ik smeek je, Gestas, laat deze mensen in rust verder trekken. Maak de anderen niet wakker en vertel ze niet over deze ontmoeting." Maar Gestas ging hier niet mee akkoord. Opnieuw richtte Dismas zich paniekerig tot hem: "Ik geef je veertig drachmen en als pand geef ik je mijn riem." En hij gaf meteen zijn riem aan Gestas, opdat deze toch onmiddellijk zou zwijgen en de anderen niet wakker zou maken. Ik was ontroerd door Dismas en dankbaar en beloofde hem: "Mijn kind zal je rijkelijk belonen omdat je hem vandaag hebt gespaard. De Heer zal je ontvangen aan zijn rechterhand en al je zonden vergeven." Ik wist op dat moment in het geheel niet wat mijn zeggen inhield, ik wist enkel dat ik dit mocht zeggen. Ik weet nu zeker dat het de vader van mijn zoon in mij was die sprak. Van al de

wondere gebeurtenissen in Egypte was dit het minst spectaculaire, er waren ook geen andere getuigen van dan Jozef, Johannes en ik, maar de enorme troost die hier later en nog steeds elke dag van uitgaat, kon ik destijds onmogelijk bevatten, maar nu des te meer.

In het volgende stadje kwam er ons het bericht ter ore dat Herodes was gestorven en dat het gevaar geweken was. Jozef vertrouwde Herodes' zoon en opvolger Archelaus in het zuidelijke Judea geenszins. Hij besloot daarom dat het veiliger was om te blijven wonen in het noordelijker gelegen Nazareth.

Die drie wondere jaren waren voorbijgevlogen. Ze waren voor Jozef en mij als een inwijding in de grootheid van Gods kracht en goedertierenheid tegenover Zijn kinderen. Johannes en Jezus werden voor onze ogen snel groter. Langoor en Johannes werden dikke vrienden en Johannes was fier op zijn kameraadje, dat puur door zijn vriendelijke woorden en gebaren gedwee luisterde naar al zijn wensen, want Langoor bevelen geven wilde hij niet. De verstandige Johannes, kleinzoon van Jozef, was acht jaar bij onze terugkomst in Palestina en voelde zich na de reis voortaan de grote broer van de driejarige Jezus. Zijn hele verdere leven lang zou deze reis de basis leggen voor Johannes' onwankelbare geloof in de missie van zijn stiefbroer. Toeval bestaat niet.

ASJKELON

Jozef

Het eerste wat mensen ons vertelden toen we Palestina terug binnenkwamen was dat er veertienduizend kinderen waren afgeslacht die de kans niet hadden gehad om te vluchten zoals wij. We maakten ons nu nog meer zorgen om Elisabeth en haar baby. Hopelijk had Maria Magdalena beter nieuws. Het was andermaal oppassen en aanpassen.

Maria

Raphia was de grens waarlangs we Egypte verlieten. Bij de eerste ruststop te Asjkelon in Judea kwam plots een jonge vrouw briesend op mij afgestormd: “En waar is mijn kind, denk je?” en ze trok haar hemd omlaag om haar afgesneden borst te laten zien. “Waar was jij? Oorzaak van de dood van duizenden kinderen! Kijk! Ze sneden mijn borst af tijdens het zogen van mijn kleintje en doodden hem erna.” Ze zou op de kleine Jezus gevlogen zijn als Jozef hem al niet in bescherming had genomen. Omstanders keken boos naar ons en gingen met vijandige blikken achter haar staan. Haar onmenselijke pijn verlamde in dat moment mijn hart. De kleine Jezus wrikte zich plots los van Jozef en liep naar de vrouw toe, bleef pal voor haar staan en keek haar recht in de ogen naar omhoog. De vrouw schrok eerst, keek in zijn ogen, schrok

nog meer en knielde voor hem neer. Jezus stak zijn armpje uit, raakte haar litteken aan en haar geschonden borst werd geheeld. Alle aanwezigen slaakten een kreet van verwondering en vielen een na een op hun knieën. Ik bukte me naar de vrouw en vroeg haar om op te staan, ik omarmde haar en fluisterde haar woorden in het oor die niet ik, maar de vader van Jezus sprak: “Mijn zoon is het lam voor het offerfeest.” Zij antwoordde mij zachtjes in mijn oor: “Vergeef me. Het is goed dat uw kind Herodes overleefd heeft. Zonder nu is er geen later[42]. Vergeef me.” “Wat is uw naam?” vroeg ik fluisterend.

“Ik ben de moeder van veertienduizend kinderen en heb veertienduizend namen, maar u bent de moeder van de zoon van alle mensen”, zei ze. Ze glimlachte nog eens dankbaar naar Jezus, draaide zich om en verliet ons. Alle andere mensen volgden haar uiterst benieuwd naar haar verhaal over die plotse ommekeer. Het was ook voor mij een gebeurtenis die mij eerst overrompelde en compleet oversteeg. Ik had nog nooit zo’n vreselijke wond als die verminkte borst gezien in mijn beschermde leven, en vervolgens zag ik mijn kind van amper drie jaar een eerste genezing verrichten. De boodschap die ik via haar voor mezelf ontving: het zou ook voor mij pijn doen, zoals het ook voor haar pijn deed. Bij elke wondere genezing die mijn zoon daarna nog zou verrichten, waar hij geestelijke

[42] Het woord ‘later’ verwijst naar Maria haar gebed aan het kruis: zonder nu is er nooit later.

of lichamelijke pijn wegnam, leerde hij mij stapje voor stapje om mijn pijn als moeder van hem aan het kruis in een breder geheel, ja in een goddelijke context, aanvaardbaar en begrijpelijk te maken, zodat ik rotsvast kon blijven geloven in zijn missie voor de mensheid. De pijn die ik zou voelen zou slechts een groeipijn zijn om zich te ontpoppen tot mijn universele en eeuwige liefde voor elke mens in heden, verleden en toekomst. Dit gebeuren in Asjkelon was het begin van mijn ultieme opleiding in de allerhoogste graad, zo besefte ik pas veel later onder het kruis. Dit werd voortaan de leidraad in mijn leven waar ik sinds deze gebeurtenis ook vrijwillig in vertrouwen voor koos. Ik werd op slag volwassen, ik was twintig jaar. Ik ben daarna ook nooit meer aangevallen noch aangesproken geweest door ook maar één getroffen moeder, waardoor ik nu wel moet besluiten dat mijn kleine zoon van toen op dat moment de littekens en pijn van elk van de veertienduizend moeders genas. Ik stond daar met Jezus aan mijn hand terwijl een beetje verder Jozef op zijn gezegende leeftijd met Johannes aan zijn hand stond. We vormden weliswaar één gezin, maar toch was er een verschil tussen beide partijen. “Mijn zoon is het lam voor het offerfeest.” Zelfs ik begreep toen niet wat dit concreet inhield, en probeerde me er wel iets bij voor te stellen, maar ik was nog te jong om aan de ergste dingen te durven denken. Dit uitzoeken was een weg waar Jozef, de goede en bezorgde man, me nooit in zou kunnen bijstaan. We trokken verder. Nazareth wachtte op ons. Ik verlangde

naar een oase van rust. Hopelijk zou ik er Maria Magdalena aantreffen.

Jozef

De gebeurtenis in Asjkelon betekende een mijlpaal in ons gezin.

De kleine Jezus van drie jaar toonde voor de eerste keer zijn ware afkomst. Enkel zijn moeder kon het plaatsen, maar voor mij en mijn kleinzoon Johannes van acht jaar was het een onbegrijpelijk wonder, waar we enkel de grootste eerbied en dankbaarheid voor konden opbrengen. Ik voelde me zo klein en dacht vaak: waaraan heb ik het verdiend om dit alles te mogen aanschouwen?

Een duif streek neer vlak voor mijn voeten en keek me aan.

Maria Magdalena

Iets dat ik tot dan toe niet kende: wachten op wachten. Ik had immers mijn handen in het begin meer dan vol. Jair verzorgen was een zorg van dag en nacht. Hannah en ik werden een goed team en deden ons uiterste best, maar het kon niet baten. Vast voedsel lukte helemaal niet en vloeibaar voedsel was niet sterk genoeg voor zo'n volwassen man. De voorraad papaver slonk zienderogen en baarde ons grote zorgen want, nog steeds hoorden we hem dierlijk huilen van de pijn telkens als we hem pap of water te drinken gaven. Jair zelf had alle levenslust verloren en je las in zijn enige oog zijn smeekbede: 'Laat me gaan!' Hannah vroeg het hem letterlijk, vroeg of hij wilde knipperen met zijn oog als hij dit werkelijk wilde. Hij hoefde er niet over na te denken en knipperde meteen, gevolgd door een traan van opluchting, zo leek het ons. Hannah en ik lieten hem even alleen en gingen naar buiten om te overleggen. We namen elkaar vast en snikten zachtjes zodat hij het niet kon horen. Ik fluisterde dat ik alle papaver zou gaan halen om hem diep te laten slapen en daarna zouden we wel zien. Hannah knikte, vermande zich en ging terug naar binnen. Ik hoorde haar nog tegen Jair uitleggen wat wij konden doen en of dat goed was voor hem. Ik wachtte niet op een bevestiging en ging alvast met trage schreden de laatste voorraad papaver

ophalen in het huis van Elisabeth. De zon verstopte zich al achter de kruin van de vijgenboom om zo snel mogelijk te verdwijnen achter de horizon. Ik bleef een tijdje in het huis zitten op de enige stoel die niet stuk was met het zakje papaver in de hand. Ik keek om me heen en probeerde met Zacharias te praten: “Help ons, mijn lieve vader.” Wat later: “Help ons, kleine Verlosser.” Ik stond op. Ik bereidde de papaver in het huis van Jair, terwijl Hannah voor de laatste maal de mond van Jair vrijmaakte om de papaver te kunnen drinken. Ze hield zich net zo sterk als hun liefde voor elkaar was. Ik reikte Hannah de papaver aan, en Jair keek me met een dankbaar oog aan en knipoogde. Ik probeerde terug te knipogen, maar het lukte nauwelijks. Jair deed zijn uiterste best om alles op te drinken, waarna Hannah hem een kus gaf op zijn lippen. Ze keek uitnodigend naar mij en ik gaf hem een kus op zijn voorhoofd. “Goede reis, Jair”, prevelde ik. Ik denk dat Jair daarna zijn ene oog bewust toedeed om ons verdriet niet te moeten zien en ons gejammer de vrijheid te gunnen zonder dat we er achteraf spijt van zouden krijgen, maar het mooiste afscheidsgeschenk dat hij ons kon geven was een glimlach van lang geleden. Het bood ons onnoemelijk veel troost, waar we vele dagen daarna elkaar nog mee konden recht houden: hij glimlachte toen hij stierf! We begroeven hem in de tuin. We kregen niet veel tijd om te rouwen, want de winter stond voor de deur en veel voorbereidingen hadden we niet kunnen treffen. We werden andermaal opgeslorpt door dagelijkse zorgen over voedsel en

warmte. Ik was dat ene jaar vijf jaar ouder geworden en het haar van de oudere Hannah werd van dan af grijs. Terwijl ik vroeger steeds onderweg was naar waar de wind ook maar waaide, leefde ik nu op een eiland. Een klein eiland waar ik me genoodzaakt voelde om te wachten op Elisabeth en Johannes. Het was misschien de moeilijkste opdracht in mijn leven, maar denken aan Maria's verhaal over haar zeven jaar durend verblijf als kind in het heilige der heiligen, hielp me om vol te houden. Djibril, waar ben je? dacht ik vaak, en niet zelden kwam dan Hannah aankloppen. Ze hielp mij om de rommel op te ruimen en de tafel en stoelen te herstellen, of we werkten samen in de tuin voor groenten en kruiden, of sprokkelden en kliefden het hout voor het kookvuur of de haard voor de twee huisjes, en zo leerde ik mezelf in een schema te wurmen voor elke dag, voor elk uur, en me over te geven aan wat komen moest, en wat of wanneer het ook zou zijn: ik zou het aanvaarden.

En toen sneeuwde het plots en viel alles stil.

Het wachten begon. Het zou wel lukken, ik had al wel het ergste gehad, toch?

De sneeuw lag er nog maagdelijk bij en ik besloot alsnog een bezoek te brengen aan Hannah, zodat zij niet door de koude hoefde te trekken. Ik zag geen rookpluim uit haar schouw en dat verbaasde me enigszins, ik zou warme wijn meenemen voor ons beiden en pakte me goed in. De sneeuw was al behoorlijk dik en elke stap sneed er al

krakend doorheen. Ik haastte me en klopte aan. Blijkbaar sliep ze nog en ik duwde de deur open: “Hannah!!!” schreeuwde ik verbijsterd. Zij hing, mijn lieve God! Haar stoel onder haar vandaan geschopt. Ik vloog op haar af en probeerde haar omhoog te tillen, maar veel, veel te laat. Ik begroef mijn gezicht in haar buik en weende mijn ziel uit mijn lijf: “Mijn lieve Hannah, doe Jair mijn groeten, Hannah! Hannah! Ik ga je zo erg missen, lieve vrouw. Ik ga het niet kunnen zonder jou… Hoe moet ik dat doen?” Ik bemerkte door mijn tranen heen plots een afscheidsbrief op de tafel. Ik liet haar zachtjes los, zocht een mes en sneed haar van de koord. Ik legde haar uitgemergelde lichaam op haar bed. Ze keek zo vredig… De rimpels waren weg en ze leek zelfs een glimlach te hebben op haar lippen. Het kalmeerde me en ik begon de brief te lezen. Duizend keer heb ik hem gelezen, ik ken hem nog steeds vanbuiten.

“Lieve Maria Magdalena,

Het spijt me dat ik dit achterhield: bij de eerste sneeuwval zou ik Jair vervoegen. Ik heb zo lang gewacht: ik wilde er zeker van zijn dat jij deze winter zou overleven, want op deze hoogte overleven is iets helemaal anders dan overwinteren in het mooie Magdala aan het meer van Galilea. Jij kon blijkbaar niet inschatten dat de voorraad hout en voedingsmiddelen die wij voor ons beiden hebben gespaard en onder ons verdeeld, absoluut niet afdoende zou zijn geweest voor twee mensen. Mede daarom, maar meer nog uit dankbaarheid voor wat je voor Jair deed en omdat je de papaver wist te vinden, daarom lieve en beste

vriendin die ik ooit heb gehad, vertrek ik nu met vreugde naar mijn Jair. Dat jouw God je moge zegenen,

Je Hannah”

Ik kreeg het ijskoud en ging naast haar op bed liggen. Ik legde alle dekens die er waren op ons beiden en mijn tranen veranderden in woorden van verdriet en dank. En andermaal zei ik nu hardop en enigszins verwijtend: “Wel, Djibril, waar ben je nu? Ik voel je niet en bevries van de pijn, jij bracht me hier, verlaat me nu niet, ik smeek je, ik kan het niet aan alleen, spreek tegen mij: spreek of leg woorden in mijn gedachten die me troosten, want van de stilte word ik gek.” En mijn tranen namen het daarna weer over. Zo viel ik steeds weer van twijfel naar hoop naar zelfverwijt naar spijt naar vreugde naar zelfmedelijden naar geloof naar ongeloof naar pijn, en bij pijn stopte het plots. En ja, het was de pijn die me weer bij elkaar kon schrapen. Wat zat ik te kniezen, als ik mezelf vergeleek met de pijn waar Hannah mee moest leven? Ik bedankte Hannah zonder tranen: “Wanneer het vriezen voorbij is, zal ik jou bij je Jair begraven. In afwachting zal ik elke dag langskomen en je huis bewaken.” Ik keek haar proviandkast na en nam mee wat kon bederven. Ik sloot de deur en vocht tegen een sneeuwstorm die al mijn aandacht en kracht vergde, om in mijn koude huisje binnen te vallen en snel actie te ondernemen en het vuur weer op te poken.

De nacht viel en ik beloofde Hannah en mezelf om niet te wenen.

De dagen daarna waren troosteloos, de nachten brachten verlossing. Ik begon al hardop te praten met mezelf. Hoe zou het met Maria en Jezus zijn? Waar zijn ze? Nog in Egypte? Mijn gedachten werden steeds donkerder, wat had het nog voor zin? Ik werd haast kwaad op Djibril, nee: ik wás kwaad: “Jij bent een mooiprater. Jij zit daar ergens hoog en droog. Je bent nooit een mens geweest en weet niet wat wij moeten meemaken in dit leven. Wie komt mij nu verlossen? Als ik je nodig heb, zie ik je niet.” Ik zakte moe van het vechten met mezelf neer voor mijn bed, plat op de grond, en ik had mezelf ter plaatse willen begraven als dat kon. Lang uitgestrekt, als een dode. Het plafond staarde naar mij. Ik was overrompeld door zelfmedelijden en ik haatte mezelf tegelijk om zoveel zwakte. Het was deze haat en afkeer voor mijn zelfmedelijden die me letterlijk deed omkeren en ik zag plots onder het bed een koffer. Ik greep ernaar. Het bleken zelfs twee grote ondiepe koffers te zijn. Ik was razend benieuwd en opende de koffers een voor een op de keukentafel. De eerste koffer was gevuld met alle naaigerief van naalden en draden van Elisabeth en met fijne stoffen in verschillende soorten paars. Het paars verwonderde mij niet, want toen ik afscheid nam van Elisabeth fluisterde ze raadselachtig in mijn oor: “Vrees niet voor het paars.” Opnieuw kon ik het niet vatten, maar dat het belangrijk moest zijn stond buiten kijf en prikkelde mijn curiositeit. De tweede kist deed mijn

mond openvallen: de koffer was gevuld met een achttal papyrusrollen, waarvan vier rollen in het Grieks, ook al was ik op dat ogenblik het Grieks niet helemaal machtig, maar gelukkig bleken die vier andere rollen een woordenboek en grammatica van Grieks naar Hebreeuws te huizen, alles zo te zien met het handschrift van Zacharias. Ik dacht terug aan de lessen van Euphrosyne van weleer.

Για τον Ζαχαρία, τον φίλο μου για μια ζωή, σε ευγνωμοσύνη για τη θεραπεία μου.

'Voor Zacharias, mijn vriend voor het leven, uit dank voor mijn genezing.'

Η υπέροχη ιστορια του 'παιδιου του βασιλη'.

'Het wonderlijke verhaal van "Het Kind van de Koning".'

Συγχωρέστε την κακή μου γνώση της εβραϊκής γλώσσας.

'Vergeef me mijn slechte kennis van het Grieks.'

Mijn God! Plots scheen de zon in mijn hart! Ik schreeuwde het uit: "Vergeef me, Djibril! Dank u, Zacharias en Elisabeth voor dit geestelijk voedsel!" Ik was niet meer alleen… de winter heerste buiten, maar in mijn hart kondigde de lente zich al aan. En die lente kleurde paars: ik zou mijn gevoel blind vertrouwen. Ik voelde me meteen verwelkomd in een goddelijke cocon. Intuïtie zou mijn creatieve inspiratie bepalen en dit wilde ik Hannah graag eerst nog meegeven naar haar nieuwe leven. Ik begon

meteen de paarse stof op te meten voor haar lijkwade en te kijken hoe ik het zou aanpakken…

Maria

Met een bang hart naderden we Nazareth. Het was niet te verwonderen dat de kinderslachting ook in deze contreien hard had toegeslagen, en zou de kleine Jezus hier nog wel jaargenootjes treffen om mee te spelen? We werden alvast door de buren niet vijandig ontvangen, integendeel: het leek voor hen een opluchting omdat er ook nog andere zwangere vrouwen aan waren ontsnapt dankzij onze vlucht naar Egypte, zo bleek nu. De soldaten van Herodes waren duidelijk gebriefd dat het Jezus was die ze moesten doden, en toen ze eenmaal betrouwbare getuigen hadden die bevestigden dat wij op de vlucht waren naar het buitenland, verplaatsten ze meteen hun aandacht naar de grenzen en lieten ze Nazareth met rust. De zonen van Jozef hadden het huis drie jaar lang goed onderhouden en waren erg verheugd om de opgeschoten Johannes en de kleine Jezus, waar zoveel om te doen was geweest, te zien. Wat mij veel zorgen baarde was de aanblik van Jozef: hij was doodop en zelfs het blijde weerzien met al zijn kinderen kon de sporen van deze zware reis niet uitwissen. Het stond buiten kijf, God had mij nooit een betere man kunnen toebedelen: betrouwbaar, bezorgd, zichzelf wegcijferend, zachtmoedig, trouw, eerlijk, plichtsgetrouw en bovenal nederig. Ik dacht vaak terug aan zijn

herdersstaf waaruit de bloem ontsproot, want de bloem had perfect dezelfde kleur als de stof die niet lang erna aan mij werd toegewezen voor het voorhangsel: paars. Wij leven in een waarachtig gevoel van vrijheid terwijl toch zovele gebeurtenissen gestuurd worden, en daar is maar één verklaring voor: er is iets veel hogers dan wij dat ons net zo liefheeft als wij ons kind liefhebben en ons kind in liefde tracht te sturen naar diens geluk, nietwaar, Djibril?

Eén ding vond ik jammer: Maria Magdalena werd al die jaren door niemand meer gezien. Plots riep een vrouw die ik helemaal niet kende van ver en uit het niets me toe: “Het komt goed, Maria!”

Ik maakte me geen zorgen meer.

Maria Magdalena

Het doodskleed voor Hannah was eindelijk klaar. Het vroor nog steeds ’s nachts en haar begraven kon nog niet. Ik ruimde alle stoffen en naaigerief op. De dagen waren kort en ik had nauwelijks kaarsen en ook niet genoeg olie om te branden. Elke dag dat ik overleefde dankte ik Hannah, want met ons beiden hadden we nooit genoeg voedsel gehad voor deze taaie winter. Er waren soms bedelaars op weg en ik kon het niet over mijn hart krijgen om hen zonder een stuk brood door de sneeuw te sturen. Op een avond kwam een jonge vrouw aankloppen met een baby aan de borst, rillend van de kou. Ik liet haar binnen en pookte meteen het vuur op, maakte warme thee, gaf

haar al mijn warme eten van die dag, en stilaan kwam ze op adem en begon ze haar leven te vertellen. Je zou denken dat ze een last was, maar niets was minder waar. Ik had al maanden niet meer met iemand kunnen spreken en ze gaf mij misschien meer dan ik haar gaf. Ik voelde me zelfs slecht omdat ik mij nu beter voelde, omdat er zichtbaar mensen bestonden die het veel moeilijker hadden dan ik: vondeling geweest, mishandeld, verkracht, zwanger, een dochtertje, te weinig eten, verstoten en hopeloos op de dool… Haar naam was Rebecca en daarna vroeg ik naar de naam van haar dochtertje. Ze antwoordde me verlegen: "Ik durf haar geen naam te geven, ik kan haar nooit in leven houden, ik zou het graag willen, maar durf niet van haar te houden. Een naam, om haar dan steeds opnieuw te herinneren? Dat overleef ik niet." De tranen rolden over haar wangen. Mijn hart smolt voor dit kind met een kind. "Wel, Rebecca, wij gaan elkaar helpen. Je bent moe, jij blijft hier slapen bij het vuur, je dochtertje blijft dicht bij jou, en ik beloof jou één ding: zolang het wintert woon je hier en morgen geef jij je kindje een naam."

De kist met de papyrusrollen van Zacharias die ik die middag al had klaargelegd, vloog meteen terug onder het bed voor later. Ik gaf Rebecca een teil met water en een doek om zich af te drogen, ondertussen hield ik de kleine baby in mijn armen. Schattige blauwe oogjes keken me aan. Ik was verloren. Nooit was ik met kinderen bezig geweest, zelfs niet toen ik zelf nog een meisje was. Ik hield me eerder afzijdig en was al van jongs af aan bezig met

‘nadenken’, proberen te doorgronden wat het leven kon betekenen. En nu had ik een baby in mijn handen die me confronteerde met de vraag of ik wel de juiste weg bewandelde. Ik antwoordde heel zachtjes in haar piepkleine oortje: “Ik kan je alleen maar graag zien, meer heb ik en kan ik niet.” Misschien kraaide ze omdat het kriebelde in haar oor ofwel omdat ze me verstond, maar het maakte me in elk geval gelukkig en ook Rebecca keek vertederd naar ons beiden. Ik liet Rebecca slapen in mijn bed in de warme woonkamer en zelf ging ik in het gastenbed slapen. Ik kon die nacht nauwelijks een oog toedoen en sprak met Djibril: “Wie helpt nu wie, Djibril? Ik voel me gelukkig, ik kan het niet anders noemen. Help me, mijn dierbare vriend, want morgen ga ik met Rebecca naar het huis van Jair en Hannah, en nu het einde van de winter in zicht is, kan ik de hulp van Rebecca wel gebruiken om Hannah het paarse doodskleed aan te doen. Jij weet, Djibril, wat ik van plan ben, maar verbeter me als ik het verkeerd heb.” En zo viel ik gerustgesteld in slaap. Ik droomde die nacht dat ik Maria ontmoette en ik zag haar met de kleine Jezus spelen, maar plots draaide Jezus zich om, keek mij aan en knikte naar me, en hij draaide zich meteen weer om naar zijn moeder, waarop ook Maria bevestigend naar mij knikte. Ik schrok even wakker, maar viel snel weer in slaap, niet zonder eerst al murmelend “Dank u, Djibril” te zeggen.

Rebecca

De koude van de winter was niet te vergelijken met de koude van jaren in mijn lijf en geest. Ik leerde enkel te snauwen, te roepen, van me af te bijten en te tieren. Zelfs op mijn pasgeboren baby. Ik stop nu met eraan te denken uit angst dat ik zou herbeginnen. Gelijk had hij alvast, de vreemde man onderweg die me de weg wees naar dit huis.

Maria Magdalena

Die morgen scheen de zon door de kieren binnen en ik zag buiten sneeuwkristallen schitteren als de zuiverste diamant. Ook binnen was het koud en ik haastte me naar de woonkamer, waar Rebecca nog lag te slapen. Ik stak het vuur opnieuw aan en maakte alvast thee. Bij het kijken naar de jonge vrouw en het kind gingen mijn gedachten uit naar Johannes en Elisabeth, alsof zij beiden in dat bed lagen, verenigd, verstrengeld, ja, misschien vergroeid met elkaar. Ik kon en kan mezelf nog steeds niet zoiets voorstellen. Ik was net zoals tijdens mijn kinderjaren weer 'hard' aan het denken, zo hard dat het leek of het hoorbaar werd en het zelfs lawaai maakte, want Rebecca en het kind schrokken plots wakker. "Heb ik jullie wakker gemaakt?" "Nee, hoor, lang geleden dat ik… dat wij zo goed geslapen hebben", zei ze en ze suste de kleine meid, dekte haar goed toe en kwam naar me toe. Ze ging voor mij op haar knieën zitten: "Ik heb de woorden nooit geleerd in het huis vanwaaruit ik halsoverkop vertrok, maar ik heb ze gisteren

geleerd van een oude man toen ik op de vlucht was. Hij was gevallen op het ijs en ik hielp hem overeind, en hij antwoordde met ‘dank u’. Die vriendelijke man keek me aan en zei me dat ik naar dit huis moest komen. En ik zeg u nu: ‘dank u’. Het zijn rare woorden, want ze geven me meer terug dan dat ik er mee geef, ja, zo voelt dit nu. Het is de eerste keer dat ik ze uitspreek. Als u nog betere woorden kent dan ‘dank u’, leer me ze alstublieft.”

Ik pakte met beide handen haar hoofd vast en fluisterde: “Ik zie je graag.” En mijn tranen deden haar tranen uit haar diepe, droge bron hoog opwellen. “Leer me alles”, snikte ze en haar kleintje werd meteen wakker.

“We gaan straks naar Hannah en Jair, onze naaste buren.” “Hannah? … Hannah?” herhaalde ze. Ze nam haar baby op, verwonderd om wat ze voelde, en sprak resoluut: “Kom, lieve Hannah, wij gaan samen straks naar Hannah, een mooiere naam bestaat er niet, en die krijg jij!” Ze keek me daarbij aan en ik kon het andermaal niet droog houden: “Wat een natte morgen is dat toch!” Rebecca en ik schoten in de lach en kleine Hannah leek het ook leuk te vinden.

Tijdens de borstvoeding vertelde ik het verhaal van Hannah en Jair in grote lijnen, de gruwelijkste details zou ik misschien ooit vertellen als dit misschien belangrijk zou zijn, en ik eindigde met het paarse doodskleed dat ik voor Hannah had gemaakt.

“Mag ik het zien?” Natuurlijk liet ik het haar zien. Rebecca’s handen streelden de stof en ze vroeg: “Heb je

nog overschot van deze stof?" Ik kon haar gedachten raden: "Genoeg voor een klein meisje?" Ze glimlachte, knikte en fronste plots de wenkbrauwen terwijl ze me aandachtig aankeek: "Is dit het normale leven zoals het overal is?" Ze doelde op het ruwe leven dat ze tot dan toe had geleefd. "Ja, dit zou het normale leven moeten zijn voor iedereen: liefde, of toch alleszins een poging tot liefde." Ze knikte begrijpend: "Leer me alles en verbeter me, want ik ken enkel wraak, boosheid, leugens, kwetsen." Ik probeerde haar gerust te stellen: "Nu ben je nog een gekwetste vlinder, maar ooit zal de hoogste hoogte je niet tegenhouden. Je bent al perfect begonnen, lieve Rebecca, het komt goed. Ook ik moet nog elke dag bijleren."

"Dat is dan jouw eerste leugen van vandaag!" lachte ze, en ik wees haar 'boos' terecht met de vinger terwijl we het beiden uitproestten. Ach, humor kan zo'n deugd doen en genezen.

Later zou ik haar wel vertellen wie die oude man op het ijs was geweest die haar 'dank u' leerde zeggen. Maar alles op zijn tijd.

Rebecca

Die eerste morgen bij Maria Magdalena was als een hergeboorte, als een totaal nieuwe start. Je zou haast kunnen zeggen dat ik geboren werd na Hannah. Hannah en ik hebben daar vele jaren later vaak om gelachen: "Ma

Ma, jij moet mij toelating vragen om ergens naartoe te gaan, ik niet, ik ben ouder dan jij!"

Tegelijk was die eerste morgen ook een tweede ontmoeting met de dood. Niet erg op mijn gemak duffelde ik de slapende kleine Hannah warm in en volgde Maria Magdalena door de sneeuw naar het huis van Jair en Hannah. Ik legde Hannah eerst nog verder te slapen in het gasten bed terwijl Maria Magdalena de deken rustig weg trok van het lichaam van Hannah. Het was moeilijk om de herinnering aan het eerste lijk dat ik ooit zag – mijn stiefmoeder vermoord en vreselijk verminkt door mijn stiefvader – te verdringen, maar de lieve respectvolle gebaren van Maria Magdalena hielpen om me in te leven in de schoonheid en liefde die Hannah voor haar had betekend. Maria Magdalena begon meteen Hannah het paarse doodskleed aan te trekken terwijl ik Hannah kon opheffen. Alles had Hannah blijkbaar gegeven aan haar Jair: haar dag, haar nacht, haar voedsel, kracht, slaap, maar dit alles was nog het minste: wat ze blijkbaar totaal gaf was haar onbaatzuchtige zorg en liefde voor haar man, net zoals Maria Magdalena haar nu met tranen in haar ogen eer bracht. Het paarse kleed paste bij haar, vertelde Maria Magdalena: "Paars helpt je te verbinden met je voorgevoel, en Hannah leefde met haar intuïtie voluit gericht op de liefde." Ik pakte mijn kleine Hannah op en drukte zachtjes haar voorhoofd op het voorhoofd van de dode Hannah. Ik wilde en hoopte dat ze ook zo'n Hannah mocht worden. Toen de zon en de aarde Hannah welkom

heetten, begroeven we haar in haar tuin naast Jair onder de vijgenboom. Het was goed zo.

Maria Magdalena

Rebecca, de analfabete, de verstotene, de misbruikte, alles hadden ze haar kunnen ontnemen, behalve haar oprechte gevoel en haar vertrouwen in dat gevoel. Het was nu duidelijk wie ik voor mij had en ik kon gerust zijn in wat ik haar ging voorstellen. Ik zocht Rebecca's ogen op: "Ik maak later, wanneer de tijd erom vraagt, een paars kleedje voor de kleine Hannah en er is nog iets: van zodra de lente ontwaakt zal dit huis jullie huis worden. Jair en Hannah hadden geen kinderen en geen familie meer. Ik zal jullie helpen en Hannah onderwijzen, maar ik zeg nu al dat ik jullie ooit zal verlaten, maar niet voordat jullie er klaar voor zijn." Rebecca was compleet van slag en ging onmiddellijk met Hannah naar de twee graven, viel op de knieën en bedankte Jair en Hannah voor zoveel vertrouwen. Wat ze niet zag was de oude man op het ijs achter haar die voorzichtig zijn hand op haar schouder legde. Daarna draaide hij zich weer om en keek me even aan om te verdwijnen zoals hij kwam: uit het niets. Ik gooide hem een kushand toe, terwijl Rebecca zich omdraaide en me verwonderd aankeek. Stralend van geluk kwam ze naar mij toe, viel me in de armen en fluisterde me zacht toe: "Ik zie je graag." Vijf seconden later, zelfs niet, fluisterde ze me: "Heb ik het goed gezegd?" Ik

fluisterde haar terug: “Het komt uit je hart, lieve, niet uit je verstand, zodus is het goed.” En ik vervolgde zachtjes: “Zonet stond de oude man van het ijs, herinner je je nog, achter je en legde zijn hand zachtjes op je schouder. Hij is een boodschapper van god en zijn naam is Djibril.” Rebecca keek me opnieuw aan en smeekte als het ware: “Leer me, leer me alles.” Ze pakte Hannah weer op en met een laatste knuffel onder ons drieën gingen we naar mijn huisje.

De koffer met de papyrusrollen moest andermaal wachten.

Moederschap en grootmoederschap gingen voor.

Maria

De volgende jaren in Nazareth verliep alles rustig. Het enige dat ik echt miste was Maria Magdalena, ik had niet het minste idee of het goed ging met haar. Iets zei me dat geen nieuws goed nieuws was. Graag was ik naar Ein Karem gereisd, maar voor Jozefs beendergestel was dat niet meer haalbaar en hij verdiende al mijn hulp en liefde. De reis naar Egypte had hem zijn laatste krachten gekost. En dat Maria Magdalena ons niet kon opzoeken moest zeker een goede reden hebben waar ik niet aan hoefde te twijfelen. Anderzijds had ik mijn handen meer dan vol met de kleine Jezus met zijn wonderlijke[43] gaven. Het begon op een sabbat. Onze kleine Jezus, inmiddels zes jaar, was samen met zijn onafscheidelijke stiefbroertje Johannes vogeltjes van klei aan het maken, maar dat was buiten Jozef gerekend: hij wees er hen terecht op dat het die dag de sabbat was en dat zoiets hoorde niet op een sabbat. Zowel Johannes als Jezus keken beteuterd naar hun creaties, maar Jezus wist raad alsof hij zei: “Het zijn wel echte vogeltjes, papa!” Hij klapte in de handen en de vogeltjes vlogen kwetterend weg onder luid gejuich van Johannes. Met verbazing keek Jozef de kleine Jezus aan

[43] Deze gebeurtenissen werden beschreven in de apocriefe geschriften over de kleine Jezus.

die het maar normaal vond, opstond en zich terugtrok in zijn kamer. Johannes keek boos naar zijn grootvader wegens spelbederf en ook hij trok naar hun gezamenlijke kamertje. Jozef kon er net als ik achteraf om lachen, anderzijds stelden we ons toch de vraag: wat staat ons nog te wachten? 'Het is in Gods hand' was de enige conclusie die we er beiden van konden maken. Het was inderdaad maar een begin. De jonge jaren van onze zoon waren niet altijd makkelijk. Jozef, in zijn oude dagen, kreeg het steeds moeilijker om het te begrijpen. Jezus wist met zijn vreemde krachten soms zelf geen blijf. Het kind was nog te jong om te begrijpen wat hij aanrichtte en speelde soms met zijn macht. Een speelkameraadje even doden om hem daarna weer te doen opstaan uit de dood. Als kinderen Jozef uitlachten om zijn hoge leeftijd als vader van Jezus, maakte hij hen tijdelijk blind. Het veroorzaakte in het begin heel veel onrust bij de buren, en vele kinderen werden angstvallig weggehouden van hem. Jezus was met zijn zes jaar schrander genoeg om dit te beseffen, en stilaan begon hij zijn macht te gebruiken ten goede: dodelijke adderbeten genezen, zelfs onze buurjongen Zeno die van het dak viel uit de dood doen opstaan… kortom, hij werd steeds meer bekend voor zijn goedheid en soms kwamen mensen van heinde en ver naar deze wonderlijke kleine genezer. Zelfs Jozef, voor zover hij nog iets deed in zijn werkplaats, stond versteld en vertelde met verbaasde ogen hoe Jezus een balk die hij te kort had afgezaagd snel terug een eindje langer maakte zodat hij er opnieuw kon

aan beginnen. Nu hij zes jaar was, diende hij hier in Nazareth in een van de scholen van Rabbi Joshua ben Gamala lessen gaan volgen in de Thora en de wetgeleerdheid. Er kwamen snel problemen van. Zijn eerste meester, Zacheüs, begon met het alfabet aan te leren en al vanaf de betekenis van de eerste letter alpha liep het mis. Jezus begon met hem te discussiëren en de arme Zacheüs wist blijkbaar op geen enkele vraag van Jezus te antwoorden. Zacheüs smeekte Jozef om hem terug mee naar huis te nemen. Een nieuwe leermeester leerde Jezus daarna op een dwingende autoritaire manier het alfabet aan en Jezus vervloekte hem. De arme man viel op de grond en werd naar zijn huis afgevoerd. Een derde leermeester pakte het verstandiger aan en liet Jezus zelf onderricht geven en betoonde hem respect. Mijn zoon waardeerde dit erg, hij begreep dat hij wat te hard geweest was voor zijn vorige leermeester en genas hem. De mensen van Nazareth schrokken nergens meer van en voelden zich stilaan eerder veiliger bij hem dan onveilig. Temeer omdat er op een moment een bouwvakker van het dak viel en zijn nek had gebroken. Jezus werd dringend gevraagd om te komen ‘kijken’ in de hoop dat hij meer kon doen. Het was vanaf het begin van groot belang dat de mensen geloof en vertrouwen toonden in zijn kunnen als voorwaarde om mensen terug tot leven te wekken. Wie erbij stond kon er maandenlang niet over zwijgen en de geruchten reikten tot aan en in de tempel van Jeruzalem.

Maria Magdalena

Hannah en Rebecca deden het goed en verbleven nu in hun eigen nestje, zodat ik weer wat tijd kreeg voor wat me al lang een doorn in het oog was: het werd tijd dat ik als stiefmoeder van de papyrusrollen van Zacharias een moeder voor ze zou worden. Ze schreeuwden luid om aandacht en ik kon niet langer hun gejammer aanhoren. Ik haalde ze van onder het bed uit en kuste elke rol een na een, en jawel, ze zwegen. Maar dan wordt daar plots op de deur gebonkt: Rebecca met Hannah. Ik doe open en Rebecca valt met de deur in huis: “Ze kan je naam uitspreken… Kijk eens, Hannah, wie is dat?” Hannah keek wat bedeesd bij het overdonderende enthousiasme van moeder: ze keek me aan, dacht precies nog eens diep na, want zo’n lange naam vraagt toch wel concentratie en ja! “Ma… Ma.” Rebecca wilde het mij niet te moeilijk maken om te weten of het dat nu was of slechts een begin: “Goed zo, Hannah: dat is Ma Ma! Hannah en Ma Ma!” Ik werd gek van geluk en pakte Hannah vast: “Je krijgt een dikke kus van Ma Ma.” En ze kirde van plezier en stopte niet meer met Ma Ma, Ma Ma, Ma Ma. Ik danste met haar rond de tafel.

Rebecca merkte de papyrusrollen op de tafel op en keek er zeer nieuwsgierig naar, maar durfde ze niet aan te raken. “Rol ze maar voorzichtig open, Rebecca”, zei ik en ze gaf haar ogen de kost aan de fraaie letters van het schrift en er ontviel haar: “Kon ik dit maar lezen en schrijven… ik kan geen enkele taal lezen en schrijven.”

“Wil je dat echt? Ik kan het je leren. Grieks is een mooie taal, ik ken er de basis van…” Ze knikte heftig: “O ja, dat wil ik graag.” “Voor je kunt lezen en schrijven, moet je de basisregels kennen en ik zal ze je leren, en daarna pas kunnen we deze tekst ten gronde begrijpen.”

De vier papyrusrollen met het verhaal van Het Kind van de Koning vonden het allemaal maar niets: “Daar gaat ze weer… en wij weer vijf jaar onder het bed!” Nadat Rebecca en Hannah vertrokken waren, bood ik de rollen mijn oprechte excuses aan en begon ze een voor een mijn aandacht te geven. Het duurde geen half uur of er bestond niets belangrijkers meer op aarde dan deze geschriften. Zacharias had ze allemaal genummerd, het leek wel of het over één boek zou gaan. Eén handschrift en alles compleet in het Grieks geschreven, en wat was ik blij dat ik bij Euphrosine in Magdala toch al een initiatie in het alfabet, de spraakkunst en taalregels had gekregen. In de eerste rol papyrus zat een handgeschreven tekstje van Zacharias in het Aramees[44].

“Beste vinder,

Om deze tekst te lezen wordt een grote inspanning van de lezer gevraagd: Grieks is voor ons, Joden, niet makkelijk. Ik heb in de laatste rollen de belangrijkste regels van de

[44] Aramees was de gewone spreektaal van de Joden, Hebreeuws was eerder elitair en weggelegd voor gestudeerde mensen en Grieks was meer de universele taal voor het hele Middellandse Zeegebied.

spraakkunst neergeschreven en er ook de woordenschat met alle vervoegingen aan toegevoegd. Wie een schat wil delven moet grote offers brengen, en de schat die ik mocht lezen, gekregen van een nobele bezoeker van vermoedelijk hoge afkomst in de tempel te Jeruzalem, was het meer dan waard. Toen ik hem vroeg waarover het ging, antwoordde hij me: ‘Het is het verhaal van het Kind van de Koning’ en ik kreeg al dadelijk het gevoel dat hij zelf een koning was, maar dat ontkende hij. Voor hij mij verliet, zei hij nog: ‘Want hij moet nog komen.’ En hij vertrok. Na de weken zwoegen tot ik het Grieks machtig was en enigszins begreep, dacht ik hieraan terug, en wie weet was hij wel het kind uit het verhaal of was hij een engel? Ik wens de lezer moed, volharding en doorzetting, want de kans op nakende verlossing voor de mensheid lijkt groot.

Je Zacharias.”

Ik drukte dankbaar mijn lippen op zijn naam en het werd helemaal stil in mijn hart, alsof ik er de immense holle leegte aanschouwde die ik nu moest vullen. Vier papyrusrollen van vreemde hand zwegen ingetogen, want zij kenden het geheim en waren blijkbaar blij dat ze met z’n vieren waren om de boodschap niet alleen te moeten dragen. De andere papyrusrollen waren van de hand van Zacharias met de Griekse spraakkunst, vervoegingen en woorden vertaald naar het Hebreeuws. Ik riep het uit met

de handen in mijn haar: “Help! Help me, Djibril, ik ken onvoldoende Grieks!” Er viel één rol van de tafel, ik nam hem op en deze rol met spraakkunst deed me precies denken aan mijn lessen van weleer in Magdala. Ik begon eraan. Nee: ik was al bezig!

Maria

Toen Jezus bijna dertien jaar werd, mocht hij voor de eerste keer samen met Jozef en mij en vele Nazareeërs naar de tempel van Jeruzalem reizen om er het belangrijkste feest van de uittocht van Egypte, het Pascha, te vieren. Dertien jaar was de leeftijd dat elk kind moest deelnemen aan de belangrijkste feesten. Jozef stond erop dat ik elk jaar meeging, hoewel de meeste vrouwen van hun man niet mochten meegaan. Jozef vond het uiterst belangrijk om mij niet alleen te laten omdat ik ooit beticht werd van overspel tijdens zijn afwezigheid. Zelfs alleen de tempel binnengaan vond hij beter van niet. De verhalen rond Jezus waren ons al voorgegaan en we zouden er wel op aangesproken worden, en dan konden we beter samen als een vader en een moeder staan om minder verwarring te zaaien. Jeruzalem en Jozef! Zou hij het nog halen? Hoe erg hij ook opzag tegen de grote inspanning, hij stond erop om te gaan. Het paasfeest duurde drie dagen, de eerste twee dagen werd er aan één stuk gevierd met continue diensten, waarbij meerdere rabbi’s elkaar aflosten zodat de hele massa verplicht aan bod kon komen in een doorlopend

komen en gaan. De laatste dag was maar een half heilige dag, mensen mochten dan als ze dat wilden een halve dag eerder huiswaarts gaan. Op een bepaald moment waren we Jezus uit het oog verloren. We zochten en zochten tot een van onze pelgrimsbroeders uit Nazareth ons erop attent maakte dat Jezus helemaal achteraan in de tempel te midden van wetsgeleerden, ouderlingen en geleerden tot ieders verbazing het woord voerde. We sloten ons aan en durfden niet echt binnen te gaan, maar hem horen in de muisstille zaal was voldoende. Op een bepaald ogenblik vroeg iemand hem: “Welke boeken heb jij gelezen?” Onze zoon begon alle boeken die hij ooit had gelezen op te noemen, met de grote inhoud van wetten, voorschriften, statuten, en daarna had hij het over de mysteries in de boeken van de profeten, waar hij dieper op inging met een vanzelfsprekende uitleg en verduidelijking waar geen mens met zijn verstand bij kon. Enkele wetgeleerden probeerden te doen alsof ze het begrepen en Jezus luisterde met respect naar hun antwoorden. Hij was zo fair om aan hen wedervragen te stellen waarvan hij zeker wist dat ze de antwoorden kenden om hen zo gerust te stellen dat hij ook niet alles wist. Hoe dan ook, de farizeeën waren niet alleen verbaasd maar evenzeer verontrust, met vertwijfelde verwondering hoe zo’n simpele jongen uit het hoofd zo’n sublieme lezing kon geven van de moeilijkste boeken ooit. Jozef en ikzelf trokken ons snel terug en gingen weer op in de massa. We kwamen niet veel later een groep van Nazareense vrouwen tegen die me

aanklampten om mee te gaan met hen naar een speciale dienst voor vrouwen. Ze stelden Jozef meteen gerust, daarna zou ik 's avonds in hun gezelschap naar het vrouwenkamp gaan en Jozef naar het mannenkamp om de morgen daarna te vertrekken naar Nazareth. De volgende morgen vertrok ik al vroeg met de eerste vrouwen huiswaarts. Jozef deed hetzelfde, in de veronderstelling dat ik Jezus bij mij had. De volgende avond konden we elkaar terugvinden in de massa en gingen ervan uit dat een van ons beiden Jezus bij zich had. Niet dus! We waren verbijsterd en erg ongerust, we voelden ons beiden verantwoordelijk voor het misverstand en zonder nog een oog dicht te doen maakten we bij het eerste ochtendkrieken rechtsomkeert naar Jeruzalem. Ik liet Jozef op de ezel zitten, want dit was al te veel voor zijn ouderdom. We stapten zo snel mogelijk, maar werden erg gehinderd door de immense mensenzee tegen onze richting in. Pas laat in de avond kwamen we aan in Jeruzalem en ik liet Jozef achter om me naar de plaats te begeven waar we Jezus het laatst gezien hadden helemaal achteraan in de tempel. Er brandde nog steeds licht en nog steeds bleven mensen buiten wachten om toch maar een glimp op te vangen van wat zich binnen afspeelde… Als een leeuwin vocht ik me door de ingang naar binnen en zag mijn zoon nog steeds op dezelfde plaats discussiëren met de ouderlingen. Drie dagen lang, zo bleek achteraf. Ik ging naar hem toe: "Zoon, waarom heb je zo gehandeld met ons? Wij waren ongerust…" En toen antwoordde hij,

toen toch nog steeds maar een kind: “Wist je dan niet dat ik in het huis van mijn Vader moest zijn?” Het werd plots muisstil in de zaal en geen wetgeleerde of farizeeër durfde zich te roeren, want ze voelden zich ontiegelijk klein tegenover dit kind van net geen dertien jaar oud op wiens kracht en kennis ze niet de minste vat hadden gekregen na drie dagen discussiëren. Ikzelf en Jozef voelden ons net zo klein als alle aanwezigen, want mijn zoon had mij een belangrijke les geleerd: ik had als dienstmaagd hem mijn vlees gegeven, maar hij was in waarheid God als zoon van zijn Vader in de hemel. De terugtocht verliep stil en ingetogen en Jezus gedroeg zich net als eerst als de dertienjarige die zich aan ons onderwierp en alles deed wat we hem vroegen.

Maria Magdalena

Hannah en Rebecca voelden zich snel thuis in hun huisje, wat mij de tijd gaf om verder Grieks te studeren uit de gebruiksaanwijzingen van Zacharias. Rebecca kon al de eerste simpele oefeningetjes maken, en mijn basiskennis leerde me snel vooruitgang te maken. Na drie maanden kon ik de eerste rol papyrus al ontcijferen.

Το παιδί του βασιλιά – Het Kind van de Koning

Πρόλογος: ‘Ο άνθρωπος στην Εδέμ ήταν εξαρχής ‘ο βασιλιάς της συνείδησης και της αγάπης του, και έτσι, το δέντρο του καλού και του κακού ήταν απαραίτητο για να μιλήσουμε για μια αγάπη σε ελευθερία.

‘Voorwoord: de mens in Eden was bij aanvang de koning van zijn geweten en zijn liefde en daarbij was de boom van goed en kwaad onontbeerlijk om van een liefde in vrijheid te spreken.’
God hoefde hiervoor maar één bewijs te vragen en dat was om niet van de appel van de boom van goed en kwaad te eten, zo niet zou de liefde haar vrijheid verliezen en zouden Adam en Eva hun koninklijke status verliezen. Volmaakte liefde zonder dwang, dat was wat God voorhad met zijn schepsel.

In het verhaal van het Kind van de Koning leefde er ooit een koning van liefde die meer wilde, die het absoluut nodig vond om eindeloos te groeien en voor wie de volmaakte grenzen aan zijn liefde niet meer als volmaakt werden aangevoeld, en hij laat zijn Tovenaar komen om dit voor hem op te lossen. De Tovenaar voelde zich heel belangrijk en maakt de zoetste toverdrank van appels, waardoor alle onderdanen een gevoel van extreme gelukzaligheid kregen en geen onderscheid meer maakten of de koning nu de vader of diens piepjonge zoon was. Zo nam zijn kind tijdelijk de plaats van de vader in op voorwaarde dat het kind zelf nooit van de appeldrank zou drinken. Zogezegd, zo gedaan: koning prins de troon op en koning vader op zoektocht naar de grootste wijsheid, en niemand zou er iets van merken. De koning liet zijn kind binnen de muren aan diens lot over. De Tovenaar zou wel voor alles zorgen. Het zou helemaal niet lang duren, dacht hij. Hij zou wel terugkeren als hij 'het' gevonden had. God keek met medelijden toe hoe zijn koninkrijk onder de leiding van de Tovenaar veranderde in één leugen terwijl vader koning dacht niets te verliezen. Hij vertrok vastberaden en was onverzadigbaar, kreeg veel verstand, werd buiten zijn muren meer op handen gedragen dan destijds binnen zijn muren, hij werd aanbeden omdat hij op elke vraag het gepaste antwoord had. Overal werd hij gelauwerd en vroegen ze om zijn standbeeld, telkens weer werd hij uitgenodigd in de koninkrijken rondom om zijn fabuleuze kennis over te brengen. En nederig dat hij was,

je zou het hem niet nageven dat hij ooit koning was geweest. En dat was ook zo, hij verdiende het ook niet meer om koning te worden genoemd, tenzij hij tot koning van de hoogmoed zou worden uitgeroepen. Hij herinnerde zich zijn zoon, kind koning, zelfs niet meer. Vele jaren gingen zo voorbij."

Ik legde de papyrusrol even opzij.

Rebecca en ik werden er helemaal stil van, en dit was nog maar een begin.

Maria

Mijn zoon deed alles zonder enig verzet tot hij dertien jaar was. Alles? Nee, één ding weigerde hij. De dag dat hij dertien jaar werd weigerde hij deel te nemen aan het ritueel waarbij de tefilin[45] van linkerarm en voorhoofd door de rabbi in Nazareth geschonken werden aan alle dertienjarigen als teken van volwassenheid. "Waarom, mijn lieve zoon?" was natuurlijk mijn vraag. "Mijn Vader houdt niet van uiterlijke schijn", was zijn antwoord. Het was de tweede keer dat ik hem zelf over zijn Vader hoorde spreken. Het verheugde mij zeer omdat het vanuit hemzelf

[45] Een tefila was een zwart doosje waarin een stukje tekst van de Thora in werd bewaard dat tijdens het ochtend en avondgebed gedragen moest worden: één doosje rond de linkerarm en één rond het voorhoofd. Deze doosjes werden gegeven bij de overgang van kind naar jongeman. Tefilin is het meervoud van tefila.

kwam, want noch Jozef, noch ik hadden hem over zijn hemelse Vader ingewijd en het bewees hoezeer hij verbonden was met zijn echte Vader. Jozef en ik waren des te meer gerustgesteld dat hij op de een of andere manier werkelijk kon spreken met zijn Vader en begeleid werd. Wij stonden er niet meer alleen voor, ook al schaam ik me ervoor dat ik dit nu zo zeg alsof ik de hulp van Djibril niet waardeerde. Vergeef me, Djibril, nogmaals. Maar ik kreeg het gevoel dat zijn Vader het nu verder van mij volledig zou overnemen, waarvoor ik hem alleen maar dankbaar kon zijn. Ik was een dienstmaagd van de Heer en ik zou het nu meer dan ooit met vreugde en dankbaarheid blijven.

Maria Magdalena

Ik was erg opgewonden om almaar sneller te werken aan de vertaling van het verhaal. Rebecca volgde mijn vertaling op de voet en elke dag kwam ze langs met haar kleine deugniet om elke nieuwe zin te verwelkomen en in zich op te nemen… Rebecca's zelfvertrouwen en zelfrespect groeiden bij elke papyrusrol.

Πέρασαν πολλά χρόνια.

'Vele jaren gingen voorbij.'

Ηαπλότητα και η καλοσύνη έκαναν τον βασιλιά Πρίγκιπα έναν πολύ αγαπητό μονάρχη.

'Eenvoud en vriendelijkheid maakten Koning Prins een zeer geliefd vorst.'

“Met een minzame blik droeg hij de zware last van het koninkrijk op zijn frêle schouders. Iedereen deed alles om Koning Prins te plezieren. Ja, er werden zelfs speciale lekkernijen vanuit de verste landen ingevoerd voor Zijne Majesteit. Hoe ouder Koning Prins werd, hoe meer vragen hij zich stelde over zijn vader, de Koning. Telkens antwoordden de hovelingen: ‘Maar, Sire, er is geen vader van Zijne Majesteit in het koninkrijk bekend. Er is maar één Koning!’ en ze glimlachten minzaam onder elkaar. De eenzame prins ging eraan kapot en smeekte om raad bij de sluwe Tovenaar. Deze schreef hem een ‘slaapdrankje’ voor. De gebroken prins belandde snel in een schijndood, zijn lichaam sliep wel, maar zijn geest stierf niet en waarde wanhopig dolend rond op zoek naar zijn vader, eerst binnen en daarna ver buiten de muren. Op een dag was vader Koning andermaal op weg naar een koninkrijk, een uiterst belangrijk en alom geroemd koninkrijk. De tocht was lang, maar dat deerde hem niet. Hij zag in de verte de prachtige burcht opdoemen en versnelde zijn pas. Nooit had hij zo een fabelachtige vesting gezien, doch nergens zag hij mensen komen noch gaan. Hij ging, nee, hij liep verbaasd verder en zag plots een heel eind verderop een kind zitten in het midden van de zandweg. Hij vroeg aan het kind wat er gaande was, maar het kind antwoordde niet, integendeel: het kind stelde hem één vraag: ‘Koning, wat doet U hier zo ver van uw koninkrijk?’ Het kind speelde verder in het zand en maakte voor zijn neus met één uithaal van zijn hand het zandkasteel met de grond

gelijk. De Koning keek op en de burcht leek in lucht te zijn opgegaan. De Koning wilde nog iets zeggen aan het kind, maar ook het kind was nu verdwenen. De Koning van de eigenliefde begreep wat hij verloren was: een Koning zonder liefde voor een kind en onderdanen is geen koning. Eindelijk vond hij wat hij nog zoeken moest en hij keerde om.

En zo gebeurde het dat op een dag de Koning weer bij de grenzen van zijn vergeten koninkrijk kwam. Hij was niet jong meer en haast niet meer te herkennen. De oude Koning kon het zich nauwelijks herinneren.

Herinneren?

Ja, herinneren wat hij als Koning had achtergelaten. Na een lange reis kwam hij bij de poortwachter aan en riep met krachtige stem: ‘Poortwachter, doe open! Hier is uw Koning!’

De Poortwachter lachte de oude man uit om deze wansmakelijke grap en hoe meer de oude man aandrong, hoe bozer de Poortwachter werd tot deze uiteindelijk zijn geduld verloor en de oude Koning gevangen nam: ja, deze oude man was krankzinnig en betekende een gevaar voor Koning Prins.”

Rebecca weende toen ik deze tweede papyrusrol voorlas. Wanneer ik haar vroeg waarom, schudde ze alleen maar haar hoofd: “Ik weet niet waarom.” Hannah kwam haar

troosten en kusjes geven. Rebecca wist het weer: “Ik heb ook zo lang zonder liefde geleefd.”

“Doen we dit niet allemaal min of meer, Rebecca, voor we goed weten hoe belangrijk liefde wel is?”

“Έχεις δίκιο”, antwoordde ze glimlachend met een mondje Grieks.

“Inderdaad: je hebt gelijk”, vertaalde ik haar terug en we namen elkaar vast.

Jozef

Ik was de 80 jaar ruim gepasseerd en nu Jezus ouder werd, voelde ik aan alles dat mijn leven stilletjes zou uitdoven. Ik besloot om nog een laatste maal de tempel van Jeruzalem te bezoeken om Michaël, aartsengel en leider der engelen, te vragen me bij te staan tijdens mijn sterven. Ik was bang voor het sterven. Voor het paarse en scharlaken voorhangsel dat Maria als jonge vrouw had geweven wilde ik een laatste maal vergiffenis vragen voor alle tekortkomingen in mijn leven. Toen ik weer thuiskwam, werd ik ziek en voelde alle levenskracht langzaam wegvloeien. Angst overviel mij. Ik kreeg er geen vat op. Het was een vreselijk gevoel. Maria week geen ogenblik van mijn zijde en neuriede de hymnen die me tot rust brachten.

Maria

Jozef vroeg me op zijn sterfbed om Jezus te roepen en hij begon hem de zonden van zijn leven op te biechten, met de nadruk op zijn wantrouwen en woede tegenover mij toen hij me eerst niet op mijn woord geloofde bij mijn zwangerschap. Hij bedankte Jezus voor het respect dat hij steeds voor hem had betoond en voor de vele hulp in zijn schrijnwerkerij. Jezus antwoordde hem kort: “Zalig zijt gij, mijn vader Jozef. Met de schaaf van rechtschapenheid en met de houtbeitel van eerlijkheid heeft u zich een plaats gemaakt naast mijn vader in de hemel.” En ik zag voor de allereerste keer mijn zoon ontroerd een traan wegpinken en ook Jozef had dit opgemerkt: “Zalig zijt gij, mijn geliefde zoon, de angst voor de dood kwelde mij, maar nu ik je stem hoor valt elke angst weg en kan ik rustig sterven… aanvaard de ziel en de tranen van deze stervende man, mijn God en Verlosser.” Jezus sloot Jozefs ogen, omhelsde hem en stond erop hem te begraven in de vallei van Jehoshaphat naast Jeruzalem. En zo geschiedde.

Maria Magdalena

Ik werkte koortsachtig verder en Rebecca hielp me door de grootste taken op zich te nemen terwijl ik Hannah af en toe oppaste. De laatste twee rollen dreven onze nieuwsgierigheid ten top en we schatten het in als één rol per seizoen en de winter mocht zich snel aanmelden. Het

was spannend en Rebecca en mezelf hielden een wedstrijdje om wie het dichtst de ontknoping zou benaderen. Elke nieuwe zin dat we ontrafelden deed ons elke hypothese afgaan. Maar wat zo dankbaar was, was dat we stilaan samen één hypothese bedachten, samen werkten en dachten als een eenheid. Het verbond ons beiden des te sterker. Oh ja, het mocht lang duren!

Βαθιά μέσα στα μπουντρούμια του παλατιού του, ο γέρος βασιλιάς ήταν τώρα φυλακισμένος.

'Diep in de kerkers van zijn eigen paleis zat de oude Koning nu gevangen.'

Eén geluk echter: zijn kerker liep juist naast de slotgracht en er sijpelde voortdurend water naar binnen, zodat hij niet hoefde te drinken van de betoverde appeldrank die men hem dagelijks aanbood. Hij herinnerde zich nog vaag hoe hij als kind speelde tussen de stenen van het in aanbouw zijnde slot, hij maakte er een spel van om stenen op te stapelen tot ze een heuse muur vormden waarachter hij zich verstopte en hij hield toen van die stenen, die hem geborgenheid zouden bieden. Geborgenheid!

Hij herinnerde zich plots vaag hoe hij zijn jonge zoon onder een veel te zware kroon op de troon aan zijn lot had overgelaten.

Bij al deze gedachten werd de oude Koning triest, weende bitter en verlangde ernaar om zijn zoon vergiffenis te vragen.

Het nieuws ging bliksemsnel rond dat zich een oude gek had aangemeld aan de stadspoort als de koning en op staande voet gevangen was genomen op last van de Tovenaar. O ja, de Tovenaar twijfelde er niet aan dat het de oude koning was en vaardigde meteen een oorkonde uit om iedereen gerust te stellen dat Koning Prins zelf de persoon in kwestie was gaan opzoeken in diens cel en de bevolking kon verzekeren dat de betreurde Koning nog steeds niet was teruggekeerd. De oudste Poortwachter wiens echtgenote ooit door tussenkomst van de Koning was gered, twijfelde echter al lang aan de Tovenaar en dronk al jaren niet meer van appeldrank. Hij besloot resoluut om persoonlijk Koning Prins in te lichten. Hij klopte aan aan de deur van de koningskamer, maar de Tovenaar deed open. “Laat ons alleen? Tovenaar! Ik wil Koning Prins spreken.”

“Spreken? Je kunt het altijd proberen”, spotte de Tovenaar zeker van de overwinning en hij verliet met pretoogjes de kamer. De Poortwachter schrok hoe verzwakt Koning Prins was en hoopte dat hij nog bij bewustzijn zou komen. Al de potjes en kannetjes van de Tovenaar gooide hij onmiddellijk weg. Hij waakte drie dagen en drie nachten lang aan het bed om er zeker van te zijn dat Koning Prins nog enkel zuiver water zou drinken en zorgde ervoor dat de Tovenaar geen voet meer binnen kon zetten.

Koning Prins kwam tot bewustzijn, maar was erg verzwakt. Wat met zijn mondspieren niet meer lukte, lukte nog met pretoogjes bij het zien van de oude Poortwachter. Hij probeerde te praten maar dat lukte niet, alleen luisteren ging nog. De Poortwachter sprak langzaam en vertelde hem van de oude gevangene die zich uitgaf voor koning. “Ik heb nu al maanden geen appeldrank meer gedronken, Sire, en ik ben afgedaald in de kerkers en heb een sterk vermoeden dat die stokoude man in de kerker uw vader is. Hij bevestigt het niet, maar ontkent evenmin. Maar ik herken hem aan zijn ogen van weleer.” De Poortwachter gaf Koning Prins een slokje water te drinken en met zijn vinger veegde hij de droge slijmen uit diens mond. Daarna gaf hij de Koning Prins opnieuw wat water. Deze probeerde al wat te gorgelen, maar wachtte daarna niet langer met spreken uit angst om opnieuw in zwijm te vallen. Hij fluisterde: “Poortwachter, ik leef mijn laatste dag. Laat niemand binnen, blijf bij me en verlaat deze kamer niet.”

Hier eindigde de derde papyrusrol.

Het werd plots stil aan de tafel. Het was nu niet meer alleen Rebecca die weende, ook ik kon mijn tranen niet bedwingen en Hannah kwam ons beiden tegelijk troosten met kleine armpjes en grote kusjes. Toen we een beetje rustig waren, begonnen we opnieuw te fantaseren hoe het nu verder zou aflopen met prins en koning. We hadden zoveel medelijden, zowel met het kind als met de koning. Zouden ze elkaar opnieuw vinden, vroegen we ons af.

Ik dacht terug aan Zacharias' inleiding: "Wie een schat wil delven moet grote offers brengen, en de schat die ik mocht lezen, gekregen van een nobele bezoeker van hoge afkomst in de tempel te Jeruzalem, was het meer dan waard." Ik kon er stilaan iets van begrijpen, want dit verhaal voelde niet echt aan als louter een verhaal: Rebecca, de vondeling, de prinses die haar ouders was verloren, kon zich beter inleven in de eenzaamheid van de prins, terwijl ik me eerder identificeerde met de koning: ik wil weten, steeds meer weten.

"Zouden wij elkaar kunnen vinden?" vroeg ik Rebecca.

"Dat doen we toch al?" Ze keek me aan.

"Maar ik zei je toch ook in het begin van onze ontmoeting dat ik je ooit zou verlaten?" Ik twijfelde plots zelf aan wat ik had gezegd.

"Dankzij onze ontmoeting en je liefde kreeg ik een hart en dat hart zal je volgen waar je ook bent." Hannah kroop tegen haar aan en Rebecca voegde er al snikkend aan toe: "En Hannah ook…"

Het verhaal was nu al een immens geschenk van verbondenheid en het was nog maar de derde papyrusrol van de vier.

Nadat ze vertrokken waren, zocht ik het eerste deel van het verhaal weer op en vond: "Maar, Sire, Zijne Hoogheid weet toch dat het een koning niet geoorloofd is om ongestraft de grenzen te buiten te gaan!" Zou het dan

werkelijk pijn doen als ik toch de koning zou zijn? Ik moest en wilde het zo snel mogelijk weten en ik kon nauwelijks wachten op de morgenstond om aan de laatste papyrusrol te beginnen.

Ik kon de slaap niet vatten. “Djibril, kun jij me dan zelfs niet helpen? Ik tril helemaal vanbinnen…”

Maria

Er deed een vreemd bericht de ronde en het was sneller dan de zeewinden vanwaar ze ook kwamen: een jonge man beweerde een nieuwe Messias aan te kondigen en hij nodigde iedereen uit om gedoopt te worden in de Jordaan. Ik vertelde het Jezus. Hij keek me liefdevol aan en fluisterde: “Ik ga naar mijn Vader.” “Is die jonge man je vader?” Ik begreep er niets van. Jezus glimlachte me toe en knikte van nee. “Geef me je zegen, moeder”, zei hij en hij knielde voor me neer. Ik trok hem overeind en fluisterde: “Jij, Zoon van God, jij moet mij zegenen, want ik ben dienstmaagd des heren tot aan mijn dood.” En mijn zoon sprak: “Ik zegen jou, Maria, dochter van Anna en Joachim, moeder van de Zoon van God die je oneindig liefheeft, wat er ook gebeurt.” En mijn zoon zegende mij en vertrok. Ik dankte God voor Zijn vertrouwen, maar tot op deze dag zelfs kan ik nog steeds niet begrijpen waarom ik zijn dienstmaagd mag zijn. Ik hoorde toen iets achter mijn rug en daar lag een brood. Ik wees, in mezelf lachend,

met opgestoken wijsvinger naar de hemel. Ik was niet alleen. Ik was nooit alleen.

Maria Magdalena

Ik begon die morgen uiterst hongerig aan de vertaling van het vierde en laatste deel van ‘Het Kind van de Koning’. Het vlotte eens zo snel als eerst en na vier weken waren Rebecca en mezelf klaar.

Οι ώρες περνούσαν αργά. Ξαφνικά, τα μάτια του πρίγκιπα άνοιξαν: “Πάρε το στέμμα μου και κατέβα κάτω.”

“Uren slopen traag voorbij. Plots sperde Koning Prins zijn ogen open en sprak tot de Poortwachter: ‘Neem mijn kroon mee en daal af naar beneden, diep in de kerkers: neem alle sleutels van het koninkrijk met je mee en je zult je Koning vinden. Alle sleutels…’ Toen werd er op de deur geklopt.”

En plots werd ook echt op mijn deur hier in Ein Karem geklopt! Voorzichtig deed ik open en ik zag een verwilderde jonge man voor mij in een kameelleren boven- en onderpak. Een onverzorgde baard verborg een mond met spierwitte tanden en zijn zware wenkbrauwen verborgen de mooiste ogen die je je maar kunt inbeelden. Djibril vermomd als een verwilderde jonge man. Wat een verrassing!

“Djibril, ik schrijf en lees juist ‘er wordt op de deur geklopt’ en je klopt op de deur: dat kan geen toeval zijn…

Wat een vermomming heb je nu? Was de vermomming van bedelaar niet beter? Iedereen vlucht zo van je weg." Ik bleef maar razen, terwijl de jonge man glimlachend buiten bleef staan en probeerde tussen mijn geraas door iets te zeggen: "Mijn naam is Johannes en ik bezoek mijn geboortehuis…" en hij lachte zo vriendelijk dat ik er alleen maar blijer van werd en hem andermaal niet verder liet praten: "Johannes? De kleine Johannes? Dat lieve ukkepukje! Kom binnen in je huis! Vanwaar kom je? Ik ben zo blij je te zien. Kom binnen. Kom binnen. Ik maak direct wat eten voor je klaar …" maar hij onderbrak me: "Wat is jouw naam lieve dame en hoe kom je hier? Heb je mijn ouders gekend?"

"O ja, Johannes, je lijkt als twee druppels water op je vader Zacharias zaliger. Mijn naam is Maria van Magdala, maar iedereen noemt me Maria Magdalena. Ik hielp hier jouw ouders toen je pas geboren was." Ik gaf hem een stoel aan de tafel en begon meteen thee te zetten en een broodmaaltijd te bereiden, terwijl ik mijn ogen niet van hem kon afhouden. Onderwijl zag hij de papyrusrollen op tafel liggen, keek ernaar, nam er mijn vertaling bij waar ik mee bezig was. "Mag ik?' vroeg hij. "Natuurlijk, Johannes, de rollen waren van je vader." Hij las mijn laatste stukje vertaling en legde daarna alles snel terug, waarna ik de vier rollen meteen neerlegde op het bed zodat we samen aan tafel konden eten en onze verhalen met elkaar delen. "Vertel me, hoe is met je moeder, Elisabeth?"

Opnieuw werd er op deur geklopt.

“Alles oké met jou, Ma Ma? Ik zag daarnet een vreemde man aan je deur kloppen en wilde er zeker van zijn dat alles oké is.”

“Kom binnen, Rebecca, ik heb hoog bezoek… Johannes, dit zijn mijn naaste buren, Rebecca, en achter haar loopt een deugnietje en dat kleine meisje heet Hannah. Rebecca, dit is Johannes en hij is de zoon van Zacharias en Elisabeth.” Het was eerst wat onwennig en al zeker voor Hannah, die zich nog meer verlegen achter Rebecca’s kleed verstopte en af en toe naar ‘die rare man in het rare pak’ kwam piepen. Rebecca en Johannes waren nagenoeg van dezelfde leeftijd en toen we allemaal rond de tafel zaten, begon Johannes over zijn moeder te vertellen en hoe hij overleefde op de berg en later in de woestijn, maar ik voelde dat hij niet alles kon vertellen in Rebecca’s bijzijn. Ik nam snel het gesprek over door over zijn vader en de dramatische gebeurtenissen eromheen te vertellen om dan bij Jezus terecht te komen. Zijn ogen fonkelden meteen, maar ik kon spijtig genoeg niets recents vertellen omdat ik al jaren hier op een eiland woonde om te wachten op… ja… op hem en Elisabeth. Ik voelde aan zijn houding dat hij meer wist over Jezus en Maria dan ikzelf en hij was zo lief dat hij er zelf over begon. Met ontzag sprak hij over beiden en de heimwee in mijn hart groeide met de seconde. Vooral het uitgebreide verhaal van Jezus als dertienjarige in het huis van zijn Vader in Jeruzalem maakte een enorme blijdschap vrij in mijn hart. Rebecca zag het en al

voorvoelde ze wat er zou komen, ze bleef intens meegenieten van mijn vreugde.

“Wil je nog wat thee, Johannes? Ik ben bang dat je stem het zal begeven na zo’n mooi verhaal.”

“Graag, Maria Magdalena, graag. Maar mag ik je vragen, ik zag toen ik hierbinnen kwam die papyrusrollen met het verhaal van het Kind van de Koning. Van mijn vader?”

“Nee, hij kreeg het blijkbaar van een vreemdeling in de tempel van Jeruzalem.”

Ik zag hem verwonderd kijken en hoorde hem denken en kwam hem tegemoet. “Ik zal de rollen hier even terug op tafel leggen zodat je kunt kijken en lezen. Ken jij Grieks?” Rebecca begon al meteen de tafel te ontruimen.

“Ik leerde Aramees, Hebreeuws en Grieks van mijn beschermengel.” Hij schrok er zelf van dat hij met het woord ‘beschermengel’ meer losliet dan hij wilde zeggen, maar ik deed alsof ik het niet opmerkte en legde de vier rollen op tafel met mijn vertalingen ernaast. Ik gaf hem tijd. Hij las plots geëmotioneerd hardop: “Wie een schat wil delven moet grote offers brengen, en de schat die ik mocht lezen, gekregen van een nobele bezoeker van hoge afkomst in de tempel te Jeruzalem, was het meer dan waard.” En hij begon gefascineerd de rollen dieper te onderzoeken en keek nog eens naar mijn laatste vertaling, die abrupt stopte omdat hij toen aanklopte.

“Je bent er bijna? Ik bedoel, van deze rol toch?” Ik wist niet goed wat hij bedoelde en knikte van ja, het einde van het verhaal was in zicht, zoveel was zeker. En Rebecca’s en mijn mond vielen open toen hij van de rol het verdere verloop voorlas zoals wij geen Grieks konden lezen. En al vloeiend vertalend uit het Grieks begon hij het ons rechtstreeks voor te lezen in het Aramees:

“Toen werd er op de deur geklopt.

De Poortwachter deed open en liet de Dood het lichaam van het Kind van de Koning ver buiten de grenzen van het koninkrijk voeren met een rust en een vrede die het tijdens zijn leven niet had mogen kennen.

De troon was nu leeg.

Toen de Poortwachter de deur weer achter zich sloot, bemerkte hij, achtergebleven op het doodsbed van het Kind, een klein ebbenhouten kistje met gouden beslag. Dit kistje had noch sleutel noch slot.

De oude en wijze Poortwachter, de drager der sleutels, begreep en nam alle sleutels van het koninkrijk, alle, met zich mee en daalde af naar de kerkers. Honderdelf treden telde hij.

Hij kwam aan bij de kerkers, maar hoe moest hij in hemelsnaam de Koning herkennen? Hij riep: ‘Wie van jullie is de Koning?’

Toen legde Johannes de rol neer en vertelde verder vanuit zijn geheugen. Hij keek voor zich uit in het verre ijle alsof hij zelf in de kerker het gebeuren lijfelijk bijwoonde.

Hij riep: ‘Wie van jullie is de Koning?’

Alle gevangenen sprongen op en riepen om ter hardst: ‘Ik ben de koning! Nee, ik ben de koning!’ Als razende gekken gingen ze tekeer.

Slechts één gevangene, de Vreemdeling, bewoog zich niet en zweeg.

De poortwachter opende de poort van zijn kerker en zag een man, gesloten mond, gesloten ogen.

‘Bent U de koning?’ vroeg de Poortwachter.

De gevangene schudde ontkennend het hoofd.

‘Weet u het dan niet?’ vroeg de Poortwachter zachtjes.

Er kwam geen antwoord en nooit zou er een antwoord komen.

De Poortwachter nam daarop het ebbenhoutje kistje en legde het te rusten in de schoot van hij die niet meer wist, en opende het kistje.

Alsof de aanraking met de inhoud een sleutel was, openden zich plots de trieste ogen van de Vreemdeling.

Toen de Poortwachter in hun donkere holten keek, was het alsof hij werd neergeslagen door de aanblik van de ziel van het Kind.

‘Mijn Koning!’ Hij viel wenend neer en zette de kroon op het hoofd van de oude Koning.”

Johannes zweeg en keek ons allemaal diep in de ogen, die overliepen van diep geluk, maar wat wij zagen in zijn ogen was een glimp van een wereld boven onze wereld in een tijd die de aardbol tegenhield. Zelfs Hannah bewoog niet. Toen hij zijn ogen van ons wegtrok, vroeg hij meteen naar de volgende papyrus. Wij schrokken: “Er is geen andere papyrusrol, toch??” Hij stond verbaasd op en vroeg of hij even naar buiten kon gaan. “Natuurlijk, Johannes, je bent hier thuis.” En hij ging naar buiten. Rebecca en ik keken elkaar in paniek aan: “Een vijfde rol van het verhaal? Heb je al eens onder de matras gekeken?” Nergens iets te vinden. Rebecca keek door het achterste raam in de tuin: “Hij praat met iemand…” Johannes kwam even later terug binnen.

“Johannes, jammer, maar wij vinden echt geen vijfde rol meer…”

“Dat is niet erg, Maria Magdalena, mijn vader was een wijs man. Ooit zal iemand je er meer over kunnen vertellen. Er is slechts één mens die de diepte van de laatste rol kent. Voor mezelf is het ook nog niet geheel duidelijk, en het zou dom van me zijn als ik je foute dingen zou meegeven”, besloot hij met een brede glimlach.

Rebecca pakte Hannah op en ging voor hem staan: “Zegen ons alsjeblieft.” Johannes keek even naar mij met een

vragende blik. Ik ging direct achter Rebecca en Hannah staan en herhaalde: “Zegen ons alsjeblieft.”

Johannes leek vertwijfeld te zoeken wat hij moest doen: “Ik kan niet iemand zegenen… ik kan enkel iemand… dopen… onder water. Op tien uur stappen van hier is er een ondiep stuk van de Jordaan. Ik kom er net vandaan.” En hij sloeg zijn ogen neer.

Maria

Het huis voelde leeg aan en alsof het ook leeg zou blijven. Jozef weg, Jezus weg. En Johannes was Jezus gevolgd. Mijn buren waren wel heel erg lief voor mij en vroegen me vaak of ze iets voor mij konden doen, maar ikzelf was met mijn 41 jaar nog jong genoeg om anderen in nood te helpen met het goud van Melchior. Met de wierook van Caspar kon ik zo nodig mijn eenzaamheid verzachten als ik het moeilijk zou krijgen. Ik hoefde het zelfs niet te branden, als die maar in zijn fraaie verpakking in mijn keuken stond was het oproepen van de herinnering al een troost. De mirre van Balthazar had ik Maria Magdalena toevertrouwd. Aan haar denken deed altijd wat pijn. Ik had haar zoveel te vertellen. Gelukkig was er steeds die ene vriend waar ik onvoorwaardelijk op kon steunen en dat was Djibril. En alles wees erop dat Maria Magdalena vroeg of laat…

Maria Magdalena

Diezelfde avond voor we naar de Jordaan zouden gaan had ik nog een lang gesprek met Johannes. Ik voelde dat ik eindelijk met iemand openlijk kon spreken over mijn ervaringen met Djibril. Hij luisterde aandachtig naar de tekenen en de vele toevalligheden die ik had ondervonden. Hij stelde me meteen gerust en twijfelde niet aan mijn verhaal, want hij vertrouwde me toe hoe hij als vijfjarige de vroege dood van Elisabeth had overleefd in een grot en hoe hij werd grootgebracht en opgeleid door een engel die van ochtend tot avond voor hem zorgde. Het werd echt wel heel grappig toen hij het verhaal van de slimme ezel vertelde waarmee Elisabeth met hem op de vlucht ging naar de Horeb, en hoe die hem nog steeds hielp en alle wegen en binnenwegen beter kende dan alle Joden bij elkaar. Je hoefde hem maar te vertellen waar je naartoe wilde gaan, bijvoorbeeld naar zijn geboortehuis, want het dier verstond alles, maar op één voorwaarde: je moest het beleefd vragen. Hij lachte er vrolijk om. “Maar ik heb toch nog geen ezel gezien hier?” merkte ik op. Johannes lachte: “Als ik alleen al maar aan hem denk, is hij er en staat hij klaar. Kom, we zullen samen eens kijken.” Hij stond op en liet mij de deur openen, en daar stond het dier al te wachten. Hij sprak even heel discreet in zijn lange oren en wendde zich daarna tot mij: “Ik stel jullie voor aan elkaar: ‘Lem, dit is Maria Magdalena, Maria Magdalena, dit is Lem.’ Hij gaat ermee akkoord: morgen kunnen Hannah en Rebecca samen op zijn rug.” Hij keek me lachend aan.

“Aangenaam kennis te maken, Lem. Als ik je met iets kan plezieren?” zei ik, kijkend naar Johannes of het wel beleefd genoeg was… Johannes knikte van ja en sloot de deur achter ons. We gingen beiden geamuseerd terug naar binnen. Ik vulde de bekers met thee en vroeg of ik hem iets mocht vragen wat me heel erg bezighield sinds vanmorgen. Hij knikte. “Ik was vanmorgen uit mijn lood geslagen toen jij het einde van het verhaal van het Kind van de Koning zelfs vanbuiten kende. Waar en van wie heb je dat geleerd, als ik je dit mag vragen?”

“Mijn moeder kende het van mijn vader, die het had gekregen. En ze lazen elke avond voor het slapengaan stukken ervan aan elkaar voor. De ene avond vader voor moeder, de andere avond moeder voor vader. Elke avond. En zo kenden beiden het verhaal op de duur vanbuiten en vertelde moeder mij dit verhaal elke avond in stukjes tot ik sliep. Toen ze stierf, nam de engel Raphaël het jarenlang van haar over tot ik op eigen benen kon staan. Ik vroeg hem voor hij afscheid nam: “Raphaël, wat gebeurt er met de Koning beneden in de kerker?”

De engel antwoordde: “Mijn naam Raphaël betekent ‘hersteller van God’ en dat is ook mijn opdracht, en jij bent de voorloper van de Messias, en wat er zal gebeuren met de Koning beneden in de kerker, dat begint bij jou. Jij bent het begin van het herstel.”

“Waaraan kan ik de Messias herkennen, Hersteller?” vroeg ik aan Raphaël.

“Jij gaat rond en verkondigt de komst van de Messias, en al wie in de Messias gelooft laat zich door jou dopen in de Jordaan. De Messias onder hen zal zich eveneens bij je aanbieden en een duif zal nederdalen op diens hoofd.” En Raphaël onttrok zich aan het gezicht. En zo, lieve Maria Magdalena, zo ben ik beginnen dopen. Massa’s mensen die geloven in de komst van de Messias, die ongetwijfeld komende is, laten zich nu dopen als voorbereiding op zijn komst, tot de Messias zich openbaart aan de mensheid. Morgenvroeg vertrekken we naar Bethanië en komen er aan tegen de avond. De dag erna zal ik jullie dopen, samen met andere mensen. Mijn helpers ter plaatse weten ervan.” Daarop begon er mij iets te dagen… De Messias waarover hij het had kon niet anders dan de kleine Jezus zijn die ik de eerste dagen samen met de drie wijzen heb mogen ontmoeten, toch? Ik haalde de mirre van Balthazar tevoorschijn in de prachtige verpakking en gaf die in handen van Johannes, en ik vertelde hem het hele verhaal eromheen. Johannes was verrukt en weende van ontroering. Plots werd zijn blik somber en leek hij compleet weg van de wereld: “Mag ik een klein beetje van de mirre?” Ik schrok niet zozeer van de vraag maar eerder van zijn soort van verdriet, van melancholie, van ingetogen vreugde en pijn, van heimwee naar zijn ouders? Ik had ooit van de buren Hannah en Jair een lederen tasje gekregen bij wijze van dank. Het voelde perfect aan om dit te gebruiken: enerzijds was het vrijwel waterdicht en handig voor iemand die moest dopen, anderzijds kon er

ook iets van Hannah dicht bij de voorloper van de Messias blijven. “Draag het zo dicht mogelijk bij je hart als dat kan”, zei ik en Johannes maakte het behendig vast aan de binnenzijde van zijn kameelleren vest ter hoogte van zijn hart. Hij wilde niet binnen blijven slapen, want hij kende dat niet, en verkoos om buiten bij Lem te slapen. Lem betekent ‘behoort aan God’ en daar kon ik niets tegen inbrengen.

Ik wist niet wat ik er mij allemaal bij moest voorstellen: ik was veel te klein om het grote geheel te begrijpen met mijn verstand, maar het was onmogelijk om niet met mijn hart vertrouwen te hebben in de zoon van Zacharias en Elisabeth. En zo kwam Elisabeth mij plots terug voor de geest zoals ik destijds hun huis had verlaten met de kleine Johannes, en ik zocht meteen naar haar paarse stof om er zes eenvoudige sjaals van te maken. Ik viel daarna als een os bijna staand in slaap.

Maria

De stilte deed me deugd. En ik haalde mijn weefgetouw weer tevoorschijn. Ik spande de verticale elondraden weer aan, en met de overschotten van scharlaken en paarse wol van weleer begon ik opnieuw te weven. Ik dacht terug aan het gekrakeel van de vijf jonge maagden die over mijn maagdelijkheid moesten waken en waar Maria Magdalena ver bovenuit stak. Och ja, nu weet ik voor wie ik aan het weven ben, en het sterkte me in het idee dat ze onderweg

was van zeer ver en dat ze net zozeer naar ‘ons’ hunkerde als ik. De elondraden zoemden zacht bij elke doortocht van de spoel. Ik was niet alleen. Achter mij wist ik steeds Djibril, met wie ik de intiemste gesprekken voerde van hart tot engel. Ik had het druk.

Maria Magdalena

Ik sliep nog.

Ik hoorde plots buiten gekrakeel van een uitbundige piepjonge stem met daartussen een even enthousiaste ezel die aan het balken was van plezier. “Sst, Hannah, Ma Ma slaapt nog”, maakte Rebecca het nog rumoeriger. “Blijf rustig zitten, Hannah. Lem, jij moet even zwijgen,” hoorde ik Johannes al lachend zeggen, “dan kan ik Rebecca even helpen.” Door de spleten van het luik genoot ik van het schouwspel tussen mens en dier. Als een dief sloop ik langs achteren naar buiten om daarna om het hoekje alles beter te kunnen volgen. Ik trok me terug toen de eerste oefenrit voorbijkwam met Johannes achteraan als ezel-leraar die constant aanwijzingen gaf aan Rebecca en Lem. Ik was gelukkig om dit te zien, maar anderzijds voorvoelde ik plots dat ik niet van de Jordaan zou terugkeren. Het ging allemaal veel sneller dan ik twee dagen geleden had kunnen bevroeden. Als ik het einde van het verhaal van het Kind van de Koning wilde kennen, moest ook ik dit koninkrijk verlaten. “Wie een schat wil delven moet grote offers brengen.” Het beangstigde me eigenlijk vanwege het onbekende, maar mijn honger naar waarheid was vele malen groter. Ik werkte snel verder aan de afwerking van de sjaals, ik mocht ook zeker niet vergeten de mirre mee te nemen en daarna de tafel te dekken voor het vertrek. Bij

alles wat ik aanraakte nam ik met pijn afscheid, maar één grote zekerheid en troost had ik: “Maria, ik kom…”

Rebecca

Wat een belevenis was dat! Met ons tweetjes op een ezel, excuseer: op mijnheer Lem, die je taal verstaat en beter weet waar je naartoe wilt zonder dat jij zelf het al weet. Hannah kraaide onophoudelijk en Lem hield zijn gevoelige oren de hele tijd erg gemotiveerd naar voren gedraaid om ze tegen haar scherp gekir te beschermen. Johannes genoot mee met ons genieten. Oeps, Ma Ma roept ons aan tafel. Hannah was compleet buiten zichzelf, vergat zelfs te eten en bazelde en frazelde waar niemand iets van verstond, maar haar grote ogen vertelden alles: Lem was haar idool! Na het eten nam Johannes Hannah mee naar buiten om samen Lem eten te geven, terwijl ik Maria hielp opruimen. Ik voelde hoe abnormaal zenuwachtig ze was. Ze borg de kostbare papyrusrollen allemaal netjes op en stak ze opnieuw in de kist: “Dit zijn de vier rollen van het verhaal en hier zijn mijn vertalingen en dat is de woordenschat en spraakkunst van Vader Zacharias. En dit hier…” Toen barstte ze in tranen uit en omhelsde me hartstochtelijk. In één luttele seconde begreep ik wat me te wachten stond en slechts één seconde had ik nodig om te beseffen dat ik haar geen groter geschenk kon geven voor al wat ze voor ons gedaan had, dan nu sterk te zijn en zeker niet te beginnen janken, zodat

zij met een gerust hart haar weg kon volgen. “We zien elkaar zeker terug, Ma Ma, ik heb zoveel van je geleerd. Laten we afspreken: we stoppen nu met wenen om het afscheid en zullen pas wenen, en wees maar zeker dat het tranen met tuiten zullen zijn, van blijdschap als we elkaar weerzien.” Ze begon zelfs te lachen en terwijl haar ogen nog nadruppelden: “Heb ik jou dat geleerd?” Ze droogde haar gezicht af en voegde er al schertsend aan toe: “Ik geloof er niets van.” En we konden beiden alweer lachen. Het leven ging voort. Maar die nacht in mijn bed, nu ik mijn enige echte moeder moest loslaten, kwam mijn oude leven weer helemaal voor mijn ogen en voelde ik des te dieper hoeveel ik deze jaren had gekregen van deze moeder om zelf een goede moeder te kunnen worden voor Hannah. De noodlottige kringloop was doorbroken en voor de eerste keer in mijn leven kon ik ook mijn natuurlijke ouders danken om dit nieuwe leven. En als tranen konden spreken en schrijven, dan schreef ik die nacht een dik boek met als titel ‘Dank u, Ma Ma’.

Lem

Ie AAA! Ie AAA!

Maria Magdalena

Lem roept. Het was haast grappig om zo wakker te worden gemaakt te midden van mijn triestige stemming van bij

mijn eerste oogopslag die morgen. Ik handelde puur automatisch en verborg me achter een veilige muur, maar dat was buiten de lieve Hannah gerekend die het gevoeld moest hebben en mijn vertrek van deze dierbare plek net zomin kon vatten als ikzelf. Het was of het onophoudelijk wenen van Hannah mijn wenen was. Rebecca kwam me te hulp en het was haar lieve begripvolle blik die me ontdooide, waardoor ook Hannah weer rustig werd.

We vertrokken.

Lem met Rebecca en Hannah op kop.

Daarachter Johannes om de meisjes in het oog te houden en zo nodig te hulp te schieten.

Ik verstopte me achter Johannes, zodat ik af en toe stiekem nog eens achterom kon kijken naar een huis vol met uiterst dierbare herinneringen in mijn leven. De schoonheid van de natuur ontging me totaal. Hoe staalblauw de hemel ook straalde en een mens goedgehumeurd kon maken, het lukte mij niet. Ik dacht in deze toestand te kunnen ontsnappen aan Johannes' blik, maar blijkbaar had hij een paar extra ogen op zijn rug. Toen hij zag hoe Lem en de kinderen het samen voorbeeldig deden, vertraagde hij even om zich naast mij te plaatsen. Hij viel met de deur in huis. "Het vraagt moed, Maria Magdalena, om het koninkrijk te vinden."

"Waarvoor, Johannes, om weg te rotten in de kelders van een burcht?"

“Nee, om te vinden wat je al heel je leven zoekt.”

“Als je weet wat je zoekt is dat misschien makkelijk, maar ik…”

“Ik kan je maar één raad geven: heb vertrouwen. Je hart zegt dat je moet blijven, maar je intuïtie zegt dat je moet gaan. Ik zag je paarse sjaals maken, en ik merkte dat ze je mee hebt genomen op deze reis. Volg dit spoor.”

Ik zat op dat ogenblik, ik herinner het me nog goed, heel diep. Heb vertrouwen? In wat? Er was geen licht om iets te zien, geen oren om goed nieuws te horen, nauwelijks zuurstof om te ademen, geen tranen om te wenen, geen stem om te spreken, geen idee van waar ik was, en nog minder waar ik naartoe ging. Plots stopte Lem. Voor hem stond een vreemdeling. Lem stond stil, Rebecca en Hannah leken bevroren, Johannes verroerde geen vin. Ik liep naar voren en keek de man in de ogen. Ik sprak in gedachten met hem: hoe zou ik jou niet kennen, mijn lieve engel. Dank voor je komst. Ik heb opnieuw vertrouwen. En hij knikte eventjes, liep mij voorbij, aaide Lem en passeerde Rebecca en Johannes. Ik keek hem na tot hij uit het zicht was en ik weer kon ademen en mijn stem gebruiken: “Meisjes en meneer Lem? We gaan verder!” Ik liep weer achteraan naast Johannes en zei hem wat hij al meteen wist: “Djibril” en Johannes antwoordde me: “Alles komt goed, Maria Magdalena.”

Ik focuste de hele tijd op de behendigheid en voorzichtigheid van Lem bij elke hindernis in het eerste

deel van de tocht, tot we op makkelijkere platgetreden paden zouden komen, zo had Johannes ons beloofd. Rebecca hield zich kranig en tijdens elke rustpauze ging Johannes een praatje maken met Lem en hem wat lekkers toestoppen met zijn lievelingskruiden, die Johannes voortdurend verzamelde tijdens het stappen.

Toen de zon op het hoogste punt stond, kwamen we aan bij een brugje over een kleine rivier, een zijarm van de Jordaan, wist Johannes ons te vertellen. “Is het nog ver, Ma Ma?” zeurde Hannah en Johannes greep meteen in: “We gaan hier even rusten en eten, we zijn halfweg.”

Rebecca kroop stijfgezeten niet echt handig van Lem af, maar gaf geen krimp. Voor ik het haar kon vragen, was ze me al voor: “Gaat het, Ma Ma? Misschien moet jij straks met Hannah op Lem zitten, ik zou graag wat wandelen, want ik voel me stram na dat lange zitten.” Had ik het niet gedacht: wat een schat! Natuurlijk voelde ze zich niet ‘stram’, ze wilde alleen mij het gevoel geven dat ik haar erdoorheen hielp zodat ik niet zou weigeren. Het was een zuivere daad van zelfopoffering en ik gunde haar dit gebaar ten zeerste. “Erg mooi van jou, mijn lieve schat, dat ga ik graag doen, dank je zeer.”

We aten iets, we dronken iets en ik sloot even mijn ogen.

Daarna trokken we verder. Ik zat met Hannah op Lem. We volgden de meanders van de rivier stroomafwaarts, wat voor Lem en ook voor ons meer comfortabel was. Het wiegde Hannah in slaap in mijn armen. Ik dacht terug aan

Maria en de kleine Jezus op de ezel in Betlehem. Ik kon me nu iets voorstellen over moedergevoelens, die ik nooit heb gekend. Het was alsof ik straks mijn kind moest afgeven. Ik slikte even. Wanneer Lem heel voorzichtig een moeilijke hindernis moest nemen, ging hij steeds extra traag om Hannah zeker niet wakker te maken. “Dank je, Lem”, zei ik steeds zachtjes na elke moeilijkheid en aan de stand van zijn oren kon ik goed zien of hij het had gehoord. Een heilig dier, zou dat bestaan? Ik vroeg het me even serieus af. Ik zou het zulke dieren gunnen, al ging ik in mijn fantasie misschien toch wel wat te ver. Johannes kwam naast mij lopen: “Gaat het?” Nog zo’n heilige! Johannes zag meteen mijn pretoogjes en las mijn gedachten: “O nee, mevrouw, zet dat maar uit uw hoofd.” “Ik ben je erg dankbaar, Johannes, zoon van Zacharias en Elisabeth, voor wat jij voor ons doet en voor de mensheid.” “Het komt goed, Maria Magdalena, wat er ook mag gebeuren: de Messias zal het kwade overwinnen.” We wisselden met onze ogen onze dankbaarheid uit, waarna Johannes zich opnieuw aansloot bij Rebecca, die moedig standhield. Bij de volgende stopplaats zou ik deze moeder weer verenigen met haar dochter op de nobele rug van meneer Lem. Telkens als ik Johannes zag, vroeg ik me af of ik de baby Jezus nog zou herkennen. Johannes en Jezus waren leeftijdsgenoten en beiden had ik als baby verzorgd. Ik had Johannes helemaal niet herkend, hoe zou ik Jezus dan herkennen? Geen schijn van kans om hem te herkennen dus. Na de doop zou ik me naar Nazareth

spoeden om Maria weer te zien en daar zou ik Jezus vast nog ontmoeten.

We kwamen net voor zonsondergang aan in Bethanië. Er heerste een drukte van jewelste. Vele mensen zouden de nacht doorbrengen op de oevers van de Jordaan in afwachting van morgen. Johannes had blijkbaar afgesproken met een van zijn medewerkers: “Maria Magdalena, dit is Rachel, zij zal voor jullie zorgen. Het spijt me dat ik jullie nu moet verlaten, maar morgen zien we elkaar weer.” Lem begon te balken en hij ging naar hem toe en sprak een tijdje in diens oor en Lem werd rustig. Rachel nam ons op sleeptouw en had een slaapplaats voorzien. Wij werden hartelijk ontvangen door Rachels moeder, en na het eten waren we zo doodop dat ik erop aandrong om ons wat vroeger dan gepland wakker te maken om dan kennis te maken. Rebecca was echt wel ‘stram’ nu, Hannah deed vervelend en ik sliep al terwijl ik sprak. Ik stop nu met schrijven: ik wil slapen!

Rebecca

Ik lag in bed. Doodmoe maar klaarwakker. Doodmoe van de emoties eerder dan van het stappen. Die vreemdeling van vanmorgen… Ma Ma was allesbehalve zichzelf, onherkenbaar, en ik kon het ook niet bedroefd noemen of ongelukkig. Tot die vreemdeling kwam. Ik kon hem niet direct thuisbrengen, ik pijnigde mijn hersenen, hij gaf Lem nog een aai terwijl hij me een seconde in de ogen keek en

ja, toen dacht ik het weten: de man van het ‘toeval’ op het ijs, denk ik toch, de man aan wie ik veel te danken heb. Ik vraag het morgen aan Ma Ma voor ik haar lang niet meer zal zien.

Maria

Mijn zoon was nu al maanden weg, ik hield de dagen niet bij. De nieuwe dag scheen een dag te worden zoals alle andere dagen, ware het niet dat er een brood lag aan mijn weefgetouw. Ik keek meteen rond, maar er was niets te bespeuren. Ik sloot mijn ogen: “Djibril? Dank je voor het brood.” Ik opende opnieuw mijn ogen en vatte de dag goedgemutst aan. Het werd een schitterende dag: de blauwe schering elondraden boden hun mooiste klanken als dansende druppels aan de rode kleuren van de horizontale inslagdraden van het weefgetouw. Van morgen tot avond voelde ik me diep gelukkig.

Achteraf, veel later pas, kon ik me diezelfde dag weer voor de geest halen toen bleek dat er ver weg iets belangrijks gebeurde voor de mensheid. Om hoe kleine dingen je soms overgelukkig maken, om hoe belangrijker en waardevoller het achteraf blijkt te zijn. Een gevoel voor iets dat er direct op volgt vanuit het schijnbare niets. Toeval bestaat niet. Het lijkt wel te bestaan, maar zo is het niet.

Maria Magdalena

Johannes stond tot zijn middel in de Jordaan en een zee van mensen stond in één lange rij aan te schuiven voor hun geloof in de komst van de Messias. Ik kon het niet laten om te zien of ik Jezus zou herkennen in die lange rijen. Het was onbegonnen werk, ik dacht bij minstens tien mannen dat hij het kon zijn. De man achter mij in de rij was zo iemand, maar hij was het niet. Ik gaf het op en concentreerde me op Johannes zelf: hij leek zo anders dan hoe wij hem kenden: ernstig, diepgelovig, overtuigd van dat waarvoor hij was gezonden. Hij dwong immens veel respect af bij ieder die zich aanbood. Het was geen spel, het was pure ernst, maar veel belangrijker nog: hij straalde een en al liefde uit. Beeld je in: al eeuwen werd de komst van de Messias voorspeld en nu, uitgerekend nu, zou de Messias zich die dag misschien openbaren. Alle tekenen waren aanwezig, veertienduizend ouderparen van afgeslachte kinderen waren getuigen geweest van hoe zelfs de overheid dit gerucht au sérieux nam, in Betlehem hadden herders en inwoners de ster gezien en de komst van drie wijzen uit verre landen. Deze honderden mensen die zich dagelijks bij de Jordaan meldden hadden allemaal een overtuiging van hoop en vertrouwen in een verwilderde jongeman, gehuld in kamelenvel, die onbevreesd zijn nek uitstak om de mensen voor te bereiden op de komst van de Messias. Terwijl we stonden aan te schuiven, zagen we farizeeën, sadduceeën en wetsgeleerden in hun prachtige

kleding met hun paard of koets heen en weer rijden. Ze konden hun bezorgdheid of kwaadheid niet onderdrukken.

We bereikten het water. Rebecca stond voor mij en ik hield Hannah in mijn armen. Hannah was stil en keek de hele tijd achterom. Het was alsof ze bang was van water en het niet wilde zien, ofschoon haar gezicht helemaal niet leek op angst. Integendeel. Niet veel later begreep ik waarom ze steeds achterom keek. Ik moest me echter concentreren om niet te vallen en we schoven stapje voor stapje in het water tot het Rebecca's beurt was. Een helper van Johannes vroeg naar de namen van haar ouders, maar ze bleef het antwoord schuldig. "Niet erg, Rebecca", stelde Johannes haar gerust. En zij gaf zich over aan Johannes. "Ik doop jou, Rebecca, dochter van Aliza en Joah, tot nieuwe mens." En ze werd meteen ondergedompeld en overeind geholpen door Johannes' helpers. Ze wilde meteen Johannes iets vragen, maar hij was haar voor: "Je ouders heetten Aliza en Joah. Hoe heet de vader van Hannah?" "Uri", stamelde ze en ze wreef snel haar ogen droog om Hannah te kunnen aanpakken. "Ik doop jou, Hannah, dochter van Rebecca en Uri, tot nieuwe mens." Hannah schrok, weende en Rebecca nam haar snel aan. Ik vertelde spontaan de namen van mijn ouders. "Ik doop jou, Maria Magdalena, dochter van Lott en Levi, tot nieuwe mens." Ik rees uit het water op en voelde me vreemd. Daarna waadde ik langzaam naar de oever, waar Rebecca me opwachtte. We keken toe. De twee mannen vlak achter mij zouden worden gedoopt, maar blijkbaar was er wat

heen en weer gepraat en verwarring, net of Johannes weigerde om de personen te dopen, maar uiteindelijk gaf hij toe. Ik was verrast, net als zovele mensen op de oever en benieuwd en spitste mijn oren.

“Ik doop jou, Johannes, zoon van Salome en Zebedeüs, tot nieuwe mens.”

Daarop volgde zijn vriend en ik hoorde: “Ik doop jou, Jezus[46], zoon van Maria en Jozef en de Allerhoogste, tot nieuwe mens.”

Ik kon mijn ogen niet geloven. Plots daalde er een duif neer en plaatste zich op het hoofd van Jezus, de Messias! Natuurlijk! En Johannes, de kleinzoon van Jozef en Maria! Mijn blijdschap kende geen grenzen en mijn gedachten gingen onmiddellijk naar Maria. Wolken schoven plots open en een stem weerklonk: “Dit is Mijn Zoon, Mijn welbeminde in wie Ik welbehagen heb.” En Johannes de Doper riep zo luid als hij kon zodat iedereen het kon horen: “Zie het Lam Gods dat de zonden wegneemt der wereld en die niet doopt met water, maar met de heilige geest.” Johannes vroeg Jezus om hem te dopen. “Ik doop jou, Johannes, zoon van Elisabeth en Zacharias, tot nieuwe mens.” Al de mensen bogen hun hoofd terwijl Jezus en Johannes naar de oever kwamen, en ook ik viel op mijn

[46] Mens onder de mensen maar met een goddelijke afkomst. In de apocriefe Jezus evangelies van Ebionieten en Hebreeërs de eerste twee eeuwen na Christus, werd de mens Jezus door de doop van Johannes pas daarna ‘ als Zijn Zoon door Zijn Vader bevestigd.

knieën en boog het hoofd, en Rebecca volgde mijn voorbeeld. Ik zag een paar voeten in het zand voor mij halt houden. “Maria Magdalena, sta op!” Tranen van vreugde verhinderden me om een woord te zeggen, want geen woord kon uitdrukken wat ik voelde. En nog steeds niet. Het zou afbreuk doen aan die meest heilige seconden van mijn leven. In zijn liefdevolle ogen kijken was als spreken, en ik wist dat hij wist wat ik voelde en dacht. Hij knikte enkel en zei zonder woorden: Jij gaat naar Nazareth en vertelt mijn moeder wat hier gebeurde? Ik knikte. Johannes, die vijf jaar ouder was dan Jezus, herinnerde zich mij blijkbaar nog goed en hij omarmde me: “Waar zijn je paarse sjaals?” En ik verontschuldigde me, uit mijn lood geslagen als ik was, zocht ze zenuwachtig en gaf Jezus en Johannes een sjaal van de stof van Elisabeth. En zo vertrokken beiden en overal waar ze voorbijkwamen volgden de mensen mijn gebaar en knielden voor de Messias en Johannes, zijn toekomstige meest geliefde apostel. In Bethanië stad hadden inmiddels vele mensen de stem uit de wolken gehoord en spoedden zich met haast naar de Jordaan. Johannes de Doper ging verder met dopen tot laat in de avond, met fakkels, tot de allerlaatste mens zich aanbood.

Ik wachtte hem op terwijl Rebecca en Hannah al lang naar de slaapplaats waren vertrokken. Ik gaf Johannes een paarse sjaal als afscheidsgeschenk met een boodschap van zijn moeder: “Wees niet bang voor het paars!”, een afscheid voor altijd, zo zou gauw blijken. Op een heuvel

zag ik de laatste spionnen van de farizeeën toekijken en rechtsomkeert maken om met hoge spoed verslag uit te brengen in Jeruzalem.

De morgen daarna nam ik afscheid van Rebecca en Hannah en gaf elk ook een van mijn laatste sjaals. De paarse vlinders vlogen uit naar alle windstreken. Ieder van ons hield zich sterk, ook Hannah en een zwijgende Lem. Rebecca was overgelukkig dat ze de namen had gekregen van haar ouders, Alizah en Joah. “Ik heb eindelijk de namen van mijn ouders en misschien kan ik ze ooit vinden. En Ma Ma, ik heb nog een vraagje: eergisteren toen we pas vertrokken waren, die vreemde man, was dat Djibril?” Ik knikte. “En is Jezus de koning uit het verhaal van het Kind van de Koning?” Ik antwoordde: “Misschien is hij het kind van de koning, of de poortwachter? We weten het niet, maar ooit zal het ons duidelijk worden.”

Ik aaide mijnheer Lem nog eens en vroeg hem om voorzichtig te zijn. Hannah smeekte met gestrekte armen om nog een laatste knuffel. Lem vertrok zachtjes en Rebecca draaide zich nog om: “Je komt ons toch bezoeken?”

“Natuurlijk, schat!”

Maria

Het nieuws van de doop van de Messias door Johannes de Doper veroorzaakte een storm van geruchten over hoop, twijfel maar ook jaloezie, rancune en zelfs haat. Mijn gedachten gingen vooral uit naar Elisabeth, Zacharias en Jozef. Hoe hard miste ik hen wel niet op dit ogenblik. Het voelde aan alsof ik de enige op de wereld was die onmogelijk kon twijfelen aan de missie van mijn zoon.

Maar ik vergiste mij schromelijk. Er werd op de deur geklopt. Maria Magdalena! Zonder dat er nog maar iets was gezegd, zag ik in haar grote ogen dat ik niet alleen was in mijn geloof in mijn zoon en nooit alleen zou zijn. Mijn hart verwarmde zich aan haar aanstekelijke lach en we vielen als jonge meisjes in elkaars armen. We waren terecht elkaars godsgeschenk. Zij was en is nog steeds de enige mens in mijn leven aan wie ik soms inzage durf te geven in mijn hart. En ik durf ook nu nog voor haar te spreken en te zeggen dat het volledig wederzijds is. Onze vreugde veranderde snel in een tranendal van emoties door ons wederzijdse wedervaren: Zacharias, Elisabeth, Jozef, de vlucht naar Egypte, veertienduizend kinderen, Hannah, Jair met af en toe ook belangrijke lichtpunten: de drie wijzen, Rebecca met de kleine Hannah, Djibril, Johannes de Doper en natuurlijk het door Maria Magdalena lang uitgesponnen grappige verhaal van Lem, de wonderlijke

ezel, het deed deugd om te horen hoe ook sommige dieren blijkbaar zich Eden konden herinneren. Maria Magdalena dacht plots ergens aan, zocht en vond het in haar bagage. “Ik heb Johannes de Doper wat van de mirre meegegeven als je het niet erg vindt?” vroeg ze en ze gaf me het prachtige kostbare geschenk terug. “Natuurlijk niet, maar waarom?”

“Toen hij Jezus doopte, de duif nederdaalde en vanuit de wolken een stem weerklonk, zag ik hoe spionnen te paard met verachting toekeken en hoe sommigen spoorslags vertrokken. Na de moord op Zacharias ben ik er niet meer gerust in. Ik hoop dat de mirre Johannes de Doper beschermt. En hij was er erg gelukkig om.”

Ik voelde meteen rillingen over mij heen lopen en durfde Maria Magdalena niet te vertellen wat ik tijdens mijn jaren in het heilige der heiligen voorvoelde en geleerd had over de betekenis van mirre, want mirre diende immers om zowel geestelijke als fysieke pijn te verzachten of om een dood lichaam te balsemen en niet zozeer om de mens te beschermen. Dat was juist de reden, zo begrijp ik nu, waarom ik als jonge moeder bij de geboorte van Jezus de mirre instinctief aan haar in bewaring gaf. Ik was toen nog bang van mirre, niet sterk genoeg en zeker niet oud genoeg om het onder ogen te durven zien. En ik wou dit haar nog steeds niet uitleggen omdat het geen zin had om haar ongerust te maken. Ik kon haar anderzijds oprecht bedanken dat zij het al die tijd dat ik het nog niet kon, goed bewaard had, maar tegelijk overviel me telkens opnieuw

die zwaarte als ik mirre als een geschenk voor mijn zoon zag.

Ik veranderde snel van onderwerp en vroeg haar of zij nu iets meer wist over waar Jezus ergens verbleef. Ze antwoordde dat het laatste dat ze vernomen had, was dat hij naar de tempel van Jeruzalem was gegaan, samen met Johannes en enkele volgelingen van hem. Ik hoopte dat hij tijdig weer thuis zou zijn omdat we een uitnodiging hadden gekregen voor een bruiloft in Kana van de zeloot [47]Simon en Rachel. Maar feest of geen feest, de tijd van moederlijke zorgen was duidelijk aangebroken. En dat kwam veel sneller dan verwacht. Drie dagen later kreeg ik bij valavond opnieuw hoog bezoek: Johannes, mijn lieve stiefzoon, stond aan de deur. Johannes was eigenlijk mijn stiefkleinzoon, maar omdat hij maar paar jaar ouder was dan Jezus en hij zijn moeder nooit gekend heeft, beschouwde ik hem als een zoon met de zegen van Jozef zaliger zoals ook hij mij als zijn moeder beschouwde. Onze vlucht naar Egypte smeedde een onvergetelijke band tussen ons. Maria Magdalena en ik waren uitgelaten om hem te zien, en hij leek altijd maar zachter en liever worden dan dat hij ooit was geweest. Het was een schat

[47] Een "zeloot" is eenfanatieke ijveraar voor een religieus, politiek of ideologisch doel, die zich soms ook met geweld of fanatieke middelen inzet om zijn of haar ideeën te verspreiden. De term is oorspronkelijk afgeleid van de historische Joodse groep van de Zeloten, een opstandige beweging die zich met geweld verzette tegen het Romeinse bewind.

van een jonge man geworden en onze eerste vraag was: “En Jezus?”

“Hij komt nog, hij zou morgen pas vertrekken, dat hoop ik toch, want het ging er heftig aan toe in de tempel in Jeruzalem.” Ook Maria Magdalena fronste meteen haar voorhoofd en keek ogenblikkelijk ongerust naar mij. We gingen aan de tafel zitten: “Maar, maar wat is er dan gebeurd Johannes?”

“Niets ergs, hoor. We kwamen aan op de binnenplaats van de tempel en Jezus werd kwaad, gooide de tafels van de geldwisselaars omver en verjoeg de duivenhandelaars, geitenhoeders en rundveehouders. Hij riep luid: ‘Maak van het huis van mijn Vader geen marktplaats.’ En gelijk had hij. De kooplui waren angstig én kwaad, pakten hun spullen snel weer in en verlieten de binnenplaats niet zonder hun haat duidelijk te tonen. Ook de farizeeën keken woedend naar hem. Ik schrok wel een beetje van Jezus’ handeling, zo furieus had ik hem nooit gezien.” Dat Johannes, die Jezus kende als geen ander, zei dat hij hem nooit zo kwaad had gezien, schokte mij zeer. Ik denk dat ik bleek werd van angst: mijn lieve zoon, zoon van God, van een God die Liefde is, die geweld gebruikte? Ik kon het nauwelijks geloven. Wat was er met hem gebeurd?

Als kind[48] had hij ooit een van zijn leermeesters in de Thora 'vervloekt' en die viel met schuim op de mond op de grond. Liefde en geweld gaan nooit samen, of toch? Ik dacht dat hij toen zijn lesje had geleerd. Ik voelde geen grond meer onder mijn voeten. Had ik iets fout gedaan in zijn opvoeding?

Johannes

Ik schrok om de blijheid van mijn lieve stiefmoeder zo te zien omslaan in bezorgdheid en ja, zelfs paniek. Ik ging snel naar haar toe, omarmde haar, liefkoosde haar zacht terwijl ik haar zachtjes hoorde snikken. "Misschien is het

[48] In het apocrief evangelie der Ebionieten wordt verhaald hoe Jezus bij zijn doop door Johannes de Doper in de Jordaan werd 'geadopteerd' door zijn Vader, wat een officieel einde kon betekenen aan zijn soms 'verkeerde' gebruik van zijn wonderlijke kracht. Zijn geweld daarna in de tempel was echter niet van wonderlijke aard, maar van puur menselijk fysieke agressie, iets wat hij later niet meer zou herhalen, net zoals hij zijn woordelijke agressie tegenover de witgekalkte graven (Matteüs 23) ook nog moest 'afleren' en niet meer herhaalde bij zijn arrestatie. Dialectiek = door vraagstellingen en antwoorden komen tot een coherente synthese. Jezus' levensverhaal is een menselijk én goddelijk verhaal op een dergelijke dialectische basis gestoeld. Zijn moeders opvoeding en opleiding vanaf haar drie jaar in de tempel was zo speciaal en uniek, dat zijzelf zo'n leerproces op dialectische basis niet eens hoefde te doorlopen, wat sommige van de handelingen tijdens het leerproces van de zoon van de God van liefde voor ons soms moeilijker verstaanbaar en aanvaardbaar doet overkomen. Maria blijkt eens te meer van immens belang te zijn geweest voor de menselijke en ook goddelijke aspecten van zijn geestelijke groei.

van oververmoeidheid en is de zoon van God soms ook maar een mens. Jou treft geen schuld, mijn lieve moeder."

Maria Magdalena was ook zeer ongerust. Ook zij voelde zich ontredderd. Hun beider verbijstering deed mij schrikken. Ik sprak tot hen beiden: "Het is goed dat jullie er hem samen over aanspreken. Mijn broer is een heel lieve mens en de wonderen die hij onderweg verricht heeft bevestigen onmiskenbaar dat hij de Messias is. Ik vermoed dat het daarom was dat hij me vroeg om naar jullie te gaan, zodat jullie het niet van vreemden zouden vernemen." Ik was er evenwel niet zo zeker van of dit wel juist was en twijfelde er nu aan of ik er wel goed aan had gedaan om dit spontaan te vertellen. Ik had hun ontreddering zwaar onderschat. Ik voelde me een beetje schuldig, al was het de waarheid en goedbedoeld. Waar ik wel zeker van was, was dat ik doodop van vermoeidheid was. De emoties van de laatste weken waren niet min: geen ogenblik rust en steeds maar vragen van mensen beantwoorden, de zieken tot bij Jezus brengen, de mensen tot geduld aanmanen, luisteren naar hun vragen, antwoorden op al hun mogelijke zorgen alsof ook ik een Messias was. En nu dan Maria en Maria Magdalena zien treuren was de druppel te veel, mijn hart en mijn oogleden werden zwaarder en ik smeekte om een bed.

Maria

Ik hoorde hoe Maria Magdalena de uitgeputte Johannes naar zijn bed bracht. Het meest pijnlijke aan de woede van mijn zoon in de tempel was dat ik het niet begreep en dat ik al minstens te weinig inzicht had om het te kunnen plaatsen. Ik had hem nochtans van in zijn jonge jaren bijgebracht dat wanneer hij ruzie maakte met een buurjongen bijvoorbeeld die hem plaagde om zijn stokoude papa en dit jongetje al schuimend en schokkend bewusteloos deed neervallen, dat zoiets niet kon en dat hij moest begrijpen dat hij anders was dan zijn kameraadjes en dat zij geen vader hadden in de hemel. Maar nu was ik erg ongerust dat hij erom gedood zou worden, zoals ook met Zacharias was afgerekend. Het was Maria Magdalena die me hierin bijstuurde en me duidelijk maakte dat hij een missie had als Messias en dat wij nooit de diepte van deze missie zouden kunnen vatten als hij er ons niet zelf over sprak. “Ik vermoed dat we het vaak niet zullen begrijpen,” zo besloot Maria Magdalena wijs, “en wat we niet begrijpen mogen we niet goedkeuren noch afkeuren. We moeten wachten tot we er met hem zelf over kunnen spreken.” Ik had dringend de behoefte nu om alleen te zijn en trok naar mijn bedstee, en ook Maria Magdalena trok zich terug in haar kamer. We waren allemaal op. Ik kon de slaap niet vatten, ik had veel vragen maar geen antwoorden.

Maria Magdalena

Jezus' kabaal in de tempel na zijn doop verwonderde ook mij diep. Toen hij samen met ons werd gedoopt door Johannes de Doper wees niets erop dat hij geweld zou gebruiken op gelijk welke manier: de duif van vrede die neerdaalde en op hem rustte, zijn Vaders stem uit de hemel die hem bevestigde in zijn afkomst… Ik vroeg me af wat Johannes de Doper hiervan zou denken en of hij dit kon begrijpen. Ik was erg benieuwd om Jezus hier na zoveel tijd opnieuw hier in zijn thuis te ontmoeten en er met hem over te spreken. Wat ik wel al rotsvast geloofde was dat er een goede uitleg voor moest bestaan, want dat kon niet anders door al de wonderen die hij had verricht bij het genezen van de blinden en lammen. Ik had er alle vertrouwen in en liet het los, tot ik er met hem over had kunnen spreken. In afwachting leek het me de volgende morgen een goed moment om Maria's gedachten wat te verstrooien door haar het verhaal te vertellen van de vier papyrusrollen van Zacharias met het verhaal van het Kind van de Koning. Ik had de woorden bij het vertalen letterlijk in mijn geheugen bewaard en kon als bij wonder elk detail vertellen. Maria luisterde aandachtig. Ik eindigde met de poortwachter die de ziel van het kind als een sleutel in de schoot legde van de koning en er diens ogen mee opende, ogen die roerloos starend in de eeuwigheid hun tranen in het ijle lieten dwalen en waarachter zich iets afspeelde waar geen mens de zin en de betekenis van kon doorgronden. Ik zweeg. Ik wachtte. Het was verrassend

om ook in Maria's ogen zo'n blik te ontwaren. Ik wachtte zonder verwachting. Het werd me duidelijk dat ik er nog niet klaar voor was en zeker niet voor het verhaal op zich. Ik wachtte zoals ik al maanden op de ontrafeling van het mysterie in de vijfde papyrusrol wachtte en ik vroeg me af of Maria de vijfde papyrusrol misschien al kende via haar nauwe contact met Djibril. Maria leek wel een standbeeld. Geen antwoord was in deze ook een antwoord en het voelde alsof het onuitsprekelijk pijnlijk zou zijn. Beseffen dat het onbegrip aan mijn eigen gebrek aan rijpheid lag bleek achteraf al een belangrijk begin. Het ging mijn begrip inderdaad en voorlopig ver te boven. De tweede stap die tot inzicht zou leiden was Maria immens lief te hebben. De derde stap was er een van beseffen dat ik er zelf niet de minste verdienste aan had om de kennis ervan te vergaren. En na drie stappen was ik er nog niet.

Johannes

Ik sliep erg onrustig en in mijn droom herbeleefde ik een gebeurtenis van vroeger, toen Jezus en ik nog speelvogels waren. Het was blijkbaar geen toevallige droom. Ik zag opnieuw voor ogen hoe boos de jonge Jezus reageerde op de zoon van Annas en hoe hij de jonge Ethan liet verdorren als een struik. De vader van de jongen was uiteraard boos en Jezus maakte de betovering ongedaan. Ik schoot wakker en hoe moe ik ook was, ik kon de slaap daarna niet meer vinden. De vrouwen waren inmiddels ook gaan slapen en het was muisstil in huis. Terwijl ik vijf jaar ouder

was dan Jezus, voelde ik me nu vijf jaar of wel tien jaar jonger dan hij. Hij had de maturiteit van een hogepriester ruimschoots ingehaald. Deze gedachte deed mijn zelfvertrouwen helemaal wankelen. Ik was zo dom geweest om Maria en Maria Magdalena bij het weerzien onmiddellijk te vertellen van het kabaal in de tempel en waarom moest ik daar dan nog zoveel details rond vertellen? Ik voelde me triest omdat ik de vrouwen compleet van slag had gebracht en Maria zo angstig had gemaakt. Ik was dom geweest door het Jezus zelf niet te laten vertellen aan hen. Ik woelde de hele nacht in mijn bed en als ik in slaap viel, was het om direct weer wakker te schieten. Ik beken: ik was schuldig en ik verdiende de genadige slaap niet.

Maria

Die nacht keek ik met gesloten ogen in de nacht. Open ogen in de nacht zijn als sterren die naar het zwart van het heelal turen, gesloten ogen in de nacht daarentegen werken omgekeerd en zijn als het heelal dat tuurt naar miljoenen sterren en er niet op uitgekeken raakt. Gesloten ogen die kijken in de nacht doen je intens luisteren naar je gedachten, bevrijd van elke afleiding. Je gedachten worden sterren, steeds meer, en gaan op ontdekkingsreis, gefascineerd, veilig en het maakt je steeds nieuwsgieriger naar het diepere vraagstuk van je leven. Eén ster trok mijn aandacht en leerde me hoe belangrijk het was dat Jezus

god én mens was om in de hoedanigheid van de menszoon van God de Vader erkend te kunnen worden. Stel dat hij geen enkele fout tegen de liefde maakt, dan is hij geen mens en is hij enkel god. Stel dat hij enkel fouten maakt zoals wij, dan is hij geen zoon van God. Ik kon nu doorgronden wat er gebeurde in de tempel en dat het niet anders dan zo kon zijn: of hij was geen mens, of hij was geen god.

Hoe dieper je gaat, hoe dieper je wilt gaan en ik bezocht die nacht nog veertienduizend moedersterren. Een voor een. Als laatste toonde zich de moeder in Asjkelon: “Ik ben de moeder van veertienduizend kinderen en heb veertienduizend namen, maar u, u bent de moeder van de zoon van alle mensen.” De boodschap was duidelijk: mijn beurt zou volgen. Ik was nummer veertienduizend en één en ik had er vrede mee. Ik hoefde niet meer bang te zijn voor de pijn die zou komen. Ik kende geen vijanden meer, want ik had elke mens lief. Ik gaf me over en verbleef voortaan in de hand van de vader van onze zoon en Zijn wil zou geschieden. Ik hoefde geen angst meer te hebben. Het was een godsgeschenk dat Johannes ons dit kwam melden voor we Jezus zelf zagen en zo de tijd kregen om ons voor te bereiden op zijn komst.

Ik kon slapen.

Maria Magdalena

Die morgen lukte opstaan niet bij een eerste poging: alles van gisteren spookte nog door mijn hoofd. Mijn doop in de Jordaan waar ik getuige was van Jezus' doop en hoe liefdevol hij me aansprak. En nu deze storm in mijn hoofd met de vraag: hoe kan dat? Hoe moeilijk moest dat voor Maria wel niet zijn? Ik kon maar beter stilletjes opstaan om de anderen niet wakker te maken en het ontbijt klaarmaken. Ik schrok me halfdood. De tafel stond al klaar en een rustige Maria heette me welkom en schonk meteen mijn lievelingsthee in… Ik observeerde haar minutieus, maar zag niet de minste verstoring en dit verwonderde me des te meer. Ze was me voor, alsof ze mijn gedachten had gelezen: "Ik heb vannacht het antwoord gekregen en Jezus zal je zelf wel antwoorden. Nog een beetje thee?" En dit was nu net wat onze vriendschap en liefde betekende, want dit antwoord zou voor een andere sterveling nooit voldoende geweest zijn en een gevoel aan gebrek aan vertrouwen en liefde opwekken, maar zo was het niet tussen ons beiden. Ik was blij dat zij al gerustgesteld werd en zij was blij daar ik nu wist dat Jezus het mij zelf zou uitleggen. En we begonnen andermaal elkaar weer over onze ervaringen van al die jaren te vertellen en we gingen er samen erg in op. Niet veel later voegde een bedremmelde Johannes met wazige oogjes zich aan onze tafel. "Gaat het, jongen?" vroeg Maria hem. Hij gooide het er meteen uit: "Ik had jullie niet over de gebeurtenis in de tempel mogen vertellen. Het spijt me erg." Natuurlijk liet

ik het antwoord aan Maria over omdat zij er al volledig mee klaar was: “Herinner je je nog Asjkelon? De vrouw van Asjkelon? Je was erbij toen de piepjonge Jezus een daad stelde die de hele kosmos op zijn kop zette? Hij is een kind van een mens én van God. Wanneer hij je erover spreekt, moet je tegelijk de herinnering oproepen aan de vrouw van Asjkelon wier borst hij genas.” Maria stond op en streelde lief over zijn haar: “Je moet je nog eens netjes scheren.” En we schoten allemaal in de lach.

Johannes

Al wat mijn moeder zei, moest je werkelijk ernstig nemen behalve dat scheren. Het lachen maakte eigenlijk alles makkelijker omdat het goede wil en ruimte vrijmaakt voor iets ernstigers en het versterkt de herinnering aan de boodschap voor later. Zoals nu ook dus. Ik wachtte op de volgende nacht om te proberen alle details van de gebeurtenis in Asjkelon weer op te halen. Want geloof me, het was voor zo’n kereltje van acht jaar heel moeilijk om er een touw aan vast te knopen. ‘U bent de moeder van alle mensen’, dat is bij mij blijven hangen en ik vond dat toen al een mooi compliment voor haar, maar het draaide helemaal niet om een compliment… De volgende nacht kreeg ik er enkel één stukje van de puzzel bij: de vrouw die haar eerst agressief benaderde, begreep blijkbaar een paar minuutjes later alles, betoonde haar verrassend respect en werd haar zelfs onderdanig toen ze zei ‘u bent

de moeder van alle mensen', blijkbaar ook van haarzelf dus. Dat was alles wat ik me nog vaag herinnerde. Ik was toen ook zo bang en bezig met mijn angst voor de kwaadheid van de vele mensen om ons heen, dat ik me verborg achter de ezel, en ik zag vandaar alles maar in stukjes. Ik durfde pas tevoorschijn te komen toen de menigte plots kalmeerde en boog voor haar en Jezus, en schuilde daarna opnieuw veilig achter Jozefs mantel. De mensen trokken zich verontschuldigend terug en verlieten het plein erg onder de indruk. Maar waarvan waren ze erg onder de indruk? Ik vergat misschien wat ik zag, of minimaliseerde het belang van iets, of ik zag het niet of ik hoorde het voornaamste gebeuren niet… Meer zag ik die avond echt niet en het zou ook nog lang duren voor ik de hele puzzel zag. Eén ding wist ik wel: ik zou moeders raad niet in de wind slaan: de vrouw van Asjkelon was haar heel dierbaar blijkbaar. Mijn moeder, zo zie ik het nu pas na vele jaren, wilde toen al in het bijzijn van Maria Magdalena ons beiden voorbereiden op het volledige eindbeeld van de puzzel.

De zon komt al op en nu ga ik me scheren!

Maria Magdalena

Er heerste een zekere spanning in huis. Maar niet alleen in huis: het kleine stadje Nazareth stond in rep en roer en onopgemerkt zou zijn komst niet blijven. Vooral onze buren die hem goed hadden gekend als kind keken

reikhalzend uit naar Jezus' bezoek. En in mijn hoofd was ik constant bezig met wat ik hem allemaal moest vragen. Ik droeg mijn paarse sjaal van de morgen tot de avond. Eén vraag brandde op mijn lippen: of hij het vijfde deel kende van het verhaal van kind van de koning. Op een dag bereikte ons nieuws, zeer droevig nieuws: het bleek dat Johannes de Doper op vraag van de farizeeën aangehouden was door Herodes en in de gevangenis was beland. Johannes en ik sloegen in paniek terwijl Maria ons verbaasde door haar kalmte te bewaren. "Jezus' tijd is nog niet gekomen", stelde ze ons gerust, maar deze uitspraak voorspelde evenmin veel goeds. Johannes en ik trokken er regelmatig op uit en gingen al eens bij de buren op bezoek zodat Maria wat kon rusten.

Maria

Maria Magdalena en Johannes waren nog maar net naar de buren op bezoek of er klopte iemand aan en ik deed open. Het was mijn geliefde zoon. Hij was helemaal alleen. Zijn mantelkap verborg zijn gezicht, zodat hij ongestoord Nazareth kon doorkruisen. Ik omarmde hem en fluisterde in zijn oor: "God zij dank, mijn zoon. Johannes en Maria Magdalena zijn in de stad mensen aan het bezoeken. Ga zitten, ik heb nog thee in de pot op het vuur. Je lievelingsthee. Je ziet er moe uit…"

Ik ging naast hem aan tafel zitten en liet hem even op adem komen terwijl we elkaars ogen niet konden loslaten. Ik

doorbrak de stilte en viel meteen met de deur in huis, en gooide al mijn vragen tegelijk op tafel: “Is het niet verschrikkelijk moeilijk en verwarrend voor je om soms een zoon van God te zijn en soms een zoon van een mens? Wanneer reageer je als mens en wanneer als God? Schrik je dan soms zelf niet van jezelf? Het spijt me dat je ook nog wat temperament van mij in je hebt. Kabaal in de tempel is des mensen, vrees je niet dat de mensen de boodschap van jou en je vader hierdoor moeilijker begrijpen? Kun jij dan zo snel aanvoelen dat er alleen slechte mensen waren daar?” Jezus keek me niet echt verrast aan. “Je hebt gelijk, moeder, dit had zo niet moeten gebeuren. Het zal misschien ook niet de laatste[49] keer zijn dat zoiets gebeurt, ik hoop van niet, want het zou andermaal verkeerd zijn. Maar je hebt gelijk: daarom heb ik juist een vader als God en een moeder als mens. Het wisselt als vanzelf en zo is dit dus mezelf en ben ik geen van jullie beiden alleen. Mijn vader heeft mijn moeder lief zoals mijn moeder mijn vader lief heeft. Ik heb bij mijn weten nooit geweend als kind of volwassene. Ik draag mijn tranen vanbinnen. Ik ben het omgekeerde van Henoch, de metatron. Zoals hij als mens een engelenstatus kreeg, zo kreeg ik als zoon van God een mensenstatus. Henoch en ik geven elke mens die sterft één traan. Ik ben erg geschrokken van het verschil toen ik als dertienjarig kind de tempel met jullie bezocht en de mens in me wond zich

[49] Matteüs 23: een waterval van verwijten aan de farizeeën

erover op.” Ik antwoordde hem meteen: “Ik weet best hoe moeilijk het soms is om kwaadheid te beheersen en ik heb het ook moeten leren van Djibril.” Hij onderbrak me: “Mijn vader heeft je die kwaadheid al lang vergeven, hij had je anders nooit verkozen om mijn moeder te zijn en ik dank mijn vader elke nacht dat jij mijn moeder mocht zijn.”

“Is het toegestaan, mijn zoon, dat ik fier op je mag zijn, hoewel ik er zelf geen verdienste aan heb? Ik denk dat het een puur menselijk gegeven is waaraan ik moeilijk kan ontsnappen als mens.” Hij dacht even na, glimlachte al bij voorbaat, verzette zijn stoel tot heel dicht bij mij en fluisterde in mijn oor: “Ik wil een geheim delen met mijn lieve moeder: ik ben ook fier op jou als mijn moeder, maar mijn vader mag dit niet weten.” Hij keek me aan met de liefste pretogen.

Ik antwoordde hem: “Ik hou erg veel van je vader, want hij is ook mijn vader.”

Hij vervolgde: “Ik weet dat je een van de vorige nachten gedroomd hebt van de vrouw van Asjkelon, ik stond toen naast jou als kind en ik weet dat je er nu klaar voor bent: ziedaar welke puur menselijke moeder tot zoiets in staat is. Het was lang wachten voor mijn vader tot hij zo’n moeder voor mij vond.”

“Ik ben zoiets niet waard, en het is mede dankzij Djibril die me hielp.”

“Dat is zo en daardoor hielp jij mij, zodat ik nu de wereld kan helpen.”

Ik voelde meteen waar het op dit moment van ons gesprek naartoe ging en ik aarzelde niet meer: “Het verhaal van het Kind van de Koning lijkt een voorspelling, maar de vijfde papyrusrol is zoek. Johannes de Doper vertelde Maria Magdalena dat zijn moeder Elisabeth hem vertelde van het bestaan van deze vijfde rol maar dat die niet te vinden is.”

Mijn zoon keek me diep in de ogen, alsof hij er wel zeker van mocht zijn dat ik het antwoord zou kunnen dragen. Hij antwoordde: “Het kind van de koning verlaat de kerker, maar eenmaal boven in de gevallen wereld wordt hij gekruisigd.”

Ik hoefde niet te wenen. Ik werd eerder in mijn droom al verlost van alle twijfel, angst en onrust en nu werd mij de belangrijkheid van zijn komst voor de mensheid duidelijk gemaakt. Ik werd me ervan bewust dat ik zijn verdere missie van op een afstand goed moest volgen om bij hem te zijn wanneer dit dramatische moment zou komen. Ik dacht meteen aan Maria Magdalena: “Mag ik Maria Magdalena er iets van vertellen?”

“Ik zal het haar te gepasten tijde zelf vertellen als je dit goedvindt. Daarna kunnen jullie het met elkaar delen.”

Ik knikte en vervolgde: “De vrouw van Asjkelon vertelde me, nadat jij haar borstwond had geheeld, dat ik de moeder ben van alle mensen, maar ik zeg jou, mijn zoon, en dus

ook jouw en mijn vader: jullie zijn vader en zoon van alle mensen."

"Het is de poortwachter uit het verhaal die nu in je spreekt. En u, moeder, ik spreek mede in naam van mijn vader: u bent gezegend onder alle vrouwen en werkelijk de moeder van alle mensen."

Het werd even stil tussen ons. De tijd nam zijn tijd. Hij sloeg zijn ogen neer en ik zag plots hoe één hoogst zeldzame traan over zijn wang rolde. Hij opende zijn ogen en hij sprak me zacht toe: "Op dit ogenblik wordt Johannes de Doper onthoofd." Ik schrok en schrok niet, kuste hem op het voorhoofd en fluisterde: "Ga even op mijn bed rusten, mijn zoon, tot Maria Magdalena en Johannes straks thuiskomen." Hij stond op en trok zich terug.

Ik voelde evenzeer de nood om alleen te zijn en zocht het bankje aan mijn weefgetouw op. Ik herkende mezelf nauwelijks. Het was alsof ik een onbekende nieuwe kamer in mijn geest binnenging en verwonderd stond te kijken naar een totaal nieuwe wereld. Ik was er plots niet meer de moeder van een kind, maar bleek de moeder van een heilsplan voor de mensheid te zijn, nu en later. Het had ook niets met kennis of verstand te maken. Integendeel, er kwam slechts één gevoel bovendrijven in deze nieuwe kamer en dat was vertrouwen, heb vertrouwen. Ik hoefde niet meer te denken. En juist deze gedachte deed me aan een zeer dierbare herinnering denken, jawel, dan toch denken. Ik herinnerde mij plots dat toen ik nog als kind in

het heilige der heiligen verbleef, er een onhandig dienstmeisje binnenkwam in het heilige der heiligen dat blijkbaar nieuw was en niet wist dat ze daar niet mocht komen en ik opperde in mezelf één slechte gedachte. Diezelfde avond nog ontmoette ik Djibril, zonder brood evenwel, die me aansprak met identiek dezelfde woorden die ik in gedachten had voor de bediende: “Dom mens.” Ik viel haast in zwijm en kon nog net uitbrengen: “Waarlijk, Djibril, ik ben een dom mens.” Ik was immers dom, niet de bediende was dom. Ik leed er eerst dagen onder om er daarna voor mijn verdere leven uit te leren hoe ik mijn gedachten moest zuiveren. Zelfs mijn zoon nu, voor de helft mens, moest nog leren zoals ik destijds en nog steeds van Djibril moest leren met vallen en opstaan. Mijn dierbare Djibril, wat kon ik zonder jou beginnen? En ik schrok plots: mijn God, die nieuwe kamer waar ik net over sprak had veel weg van het heilige der heiligen waar ik jarenlang verbleef!

De elondraden achter mijn rug roerden zich niet toevallig, ik sloot mijn ogen en de hymne met de offerzang diende zich in mijn hart aan. Ik dankte de Vader van mijn zoon omdat Hij me voorbereidde op wat komen zou.

Maria Magdalena

De avond viel. De buren waren zo blij om hun kleine Johannes van weleer te ontmoeten en vertelden menig verhaal over zijn jeugd samen met Jezus, en over diens

wonderbaarlijke verhalen waar ook zij soms getuigen van waren geweest. We namen afscheid van hen.

De buitendeur stond op een kier. Johannes en ik gingen voorzichtig naar binnen. Maria legde onmiddellijk haar wijsvinger op haar lippen. Ze droeg de paarse sjaal rond haar hals en nodigde ons met een handgebaar uit om mee aan te schuiven aan de keukentafel. Er was nu nog één stoel vrij en Johannes en ik keken haar aan. Ze knikte enkel. Ik zette grote ogen op! Ik articuleerde "Jezus?". Maria knikte. Johannes en ik, wij wisten met onze blijdschap geen blijf en Maria maande ons aan om kalmte. Zij sprak muisstil: "Jezus rust nu uit in mijn bed. Maar ik heb ook slecht nieuws: Johannes de Doper is onthoofd." Johannes, vaak meegereisd met Johannes de Doper naar de vele doopplechtigheden in de Jordaan, reageerde verbijsterd en kon zijn tranen amper verbijten. Hij perste uit alle macht zijn ogen en mond toe, maar het mocht niet baten. Zijn tranen liepen door zijn neus. Ik stond langzaam op, gebarend naar Maria dat ik ook zijn sjaal zou halen, en kwam snel terug en gaf hem aan Johannes. Hij droogde er zijn tranen mee. Johannes vertelde dat het deze sjaal was die hij van Johannes de Doper kreeg nadat ik deze aan hem had geschonken. Johannes vertelde dat hij een stuk eraf had gesneden en er het kleine buideltje met de mirre in had gewikkeld om het dicht bij zijn hart te bewaren. Maria en ik schonken onze tranen aan de sjaal van Maria. We waren allemaal zo verdrietig dat we niet opmerkten dat Jezus plots achter Johannes' schouders opdook en zijn hand op

zijn hoofd legde: “Ween niet, mijn broer, er komt een tijd dat je hem opnieuw zult ontmoeten.” Johannes stond meteen op en omarmde zijn broer innig. Jezus staarde voor zich uit als zag hij ver in de toekomst, en de enige emotie die onmiskenbaar duidelijk te zien was, was liefde. Maar geen traan. Maria vertelde me een dag later dat hij zijn tranen vanbinnen droeg.

Jezus ging op de vierde stoel rond de kleine tafel zitten en nam van elke sjaal één eind in elke hand, Maria aan de overkant deed hetzelfde en Johannes en ik namen de sjalen tussen ons in ook zo in onze handen. We vormden een cirkel van paars. De stilte deed de rest. Paars en stilte brachten ons opnieuw evenwicht en harmonie tussen geest en emotie. Wat me toen in die stilte opviel was hoe Maria op één dag zo sterk in wezen veranderd was en ook hoe hard Jezus nu ook uiterlijk op haar leek. Jezus stond plots op, zocht zijn mantel en begaf zich al naar de deur. Ik… ik kon mezelf niet tegenhouden. Ik vloog naar hem toe: “Jezus, mag ik een eindje meewandelen met jou?” Hij knikte en we gingen de avondzon tegemoet.

Johannes

Ik bleef samen achter met Maria. Wij hadden beiden de paarse sjaal niet losgelaten. Zij keek me aan: “Heb je nog nagedacht over de vrouw van Asjkelon?” Ik knikte: “Ik was in het begin erg bang van de boze menigte. Het enige dat ik me nog herinner was helemaal op het einde toen de

menigte plots ingetogen kalm werd toen die vrouw tegen je zei: 'Je bent de moeder van alle mensen.' En toen onderbrak ze me abrupt: "En dit zal snel zo gebeuren." Ze keek me strak aan om te peilen of ik het begreep. "Bedoel je dat Jezus hetzelfde lot te wachten staat als Johannes de Doper?" Ze bevestigde het met een korte knik. Ze was zo vriendelijk om snel over te gaan naar haar vraag, zodat mijn gedachten niet op hol konden slaan tot ik in tranen zou uitbarsten. "Wat ik je wil vragen, Johannes: volg hem overal, en help ons hem te volgen op zijn weg. Wacht even." Toen stond ze op en begaf zich naar haar slaapplaats, en ze kwam terug met een buidel goud. "Dit heb ik gekregen van Melchior bij Jezus' geboorte, koop er voedsel mee, maar ook twee ezels zodat Maria Magdalena en ik hem kunnen volgen van op een afstand. Zo het jou of anderen uitkomt mag jij ook steeds gebruikmaken van dit goud. Een ezel voor jullie apostelgroep? Jij beslist." Ze stond meteen op, kwam naar me toe en omarmde me teder, zoals alleen een moeder zich ontfermt over een zoon, en fluisterde in mijn oor: "Alles komt goed."

Ik ben ver over de honderd jaar terwijl ik dit schrijf en denk nog steeds elke dag van mijn leven aan deze woorden, nadat ze in mijn huis in Efese stierf in het bijzijn van Gods engelen. De engelen wikkelden haar in het gescheurde paarse voorhangsel van de tempel dat zij ooit als jonge maagd had geweven en droegen haar zo ten

hemel. Zij was mijn moeder en ik was haar zoon. O ja, het kwam goed, mijn lieve moeder.

“Waar ben je, Belial, mijn vriend?” riep Jezus luid in het rotsgebergte in de woestijn. “Wees niet bevreesd, Belial, ik wil je spreken. Of zal ik je aanspreken met ‘Jahweh die mensen doodt’?” Jezus verwachtte hierop geen antwoord en ging onmiddellijk verder: “Ik heb een geschenk voor je meegebracht van mijn Vader, iets dat je kan helpen.” En Jezus stak zijn hand uit met daarop de allerlaatste ongeschonden appel. Jezus hoefde niet lang meer te wachten en de heerser van de onderwereld verscheen in een spelonk en krijste: “Wat kom jij hier zoeken in mijn koninkrijk? Eet je appel zelf op! Miljoenen mensen hebben al in jouw appel gebeten sinds ik hen het Edenverhaal samen met de appel door de strot heb geduwd. Er is geen weg terug, mijn dierbare vriend. Kom je me een beetje uitlachen?”

“Nee, ik kom zeggen dat mijn Vader jou nog steeds liefheeft. Wat je ook gedaan hebt, Hij wil je vergiffenis schenken. Bewaar deze appel ongeschonden. Daarom dit geschenk.”

“Een beetje laat, nee? Het kan toch de bedoeling niet zijn dat jullie mij nog extra komen jennen en ophitsen? Hoor je mij al opnieuw het trisagion zingen in het heilige der heiligen? Heilig, heilig… ” Belial begon werkelijk al te kokhalzen. Hij vervolgde: “Zal ik jou vertellen wat jij komt doen, beginneling? Luister goed!

Eén: je Vader beseft blijkbaar nog maar pas hoe mijn plan werkt en hoe de ongelijkheid van man en vrouw tot stand werd gebracht. Proficiat daarvoor na zovele eeuwen.

Twee: je beseft dat het onomkeerbaar is. De ongelijkwaardigheid van man en vrouw staat nu voor eeuwig in wetten en regels gebeiteld.

Drie: je bent deel van een plan van je Vader dat dit probeert te herstellen.

Vier: dit plan van je Vader komt te laat en zal enkel meer ongelijkheid scheppen tussen man en vrouw en verdeeldheid zaaien tussen volkeren, waarvoor mijn uiterste dank aan je Vader, want ook deze stap, mijn lieve vriend, was door mij zo gepland. Ik verwachtte je al veel véél eerder!" antwoordde hij triomfantelijk, en zeker van de overwinning vervolgde hij: "Ik geef jou een geschenk, goedhartig als ik ben: jij krijgt binnenkort het mooiste kruis dat er bestaat." Hij kon er maar niet genoeg van genieten en zijn brede glimlach niet verbergen.

Jezus bleef rustig en sereen: "Mijn Vader heeft je steeds liefgehad, je droeg het licht voor de wereld. Je kunt steeds terug. Mijn Vader is vergevingsgezind. Leg de wapens neer."

Belial kreeg er stilaan genoeg van: "Wat kom jij hier eigenlijk zoeken, snotneus? Heb je niet genoeg werk met al die synagoges af te lopen en de gebreken en ziektes van de mensen te genezen? O ja, ik geef toe, het komt werkelijk zeer indrukwekkend over bij de mensen, maar ik

beloof je dat na jouw dood geen mens nog in je wonderen zal geloven. Of er minstens toch sterk aan zal twijfelen. En ja, ik weet dat je Vader mij kan doden, maar ik weet evenzeer dat hij dat nooit zal doen, zoals hij ook geen enkele van mijn discipelen zal doden, waarvoor onze oprechte dank. Met andere woorden, mijn allerbeste vriend, door mijn duivels niet te doden, doden wij zonder enige weerstand de mensen die je Vader niet wil doden. Je Vader is dus medeplichtig, beste vriend, door schuldig verzuim en dat noemt zich de liefde! Ik noem dat schijnheiligheid en ik smeek jullie nederig om zo verder te doen. Ik ben voor eeuwig dank aan jullie verschuldigd."

Jezus antwoordde niet en hoe minder hij zei, hoe kwader Belial werd. Jezus zweeg en wist wat hij deed. Hij bood zich aan Belial aan als het ultieme lam aan het kruis. Belial zou nu niet en ook later nooit beseffen welke onomkeerbare fout in zijn plan hij hiermee beging.

Jezus trok zich terug en Belial vierde samen met generaal Iedereen diep in de aarde triomfantelijk zijn overwinning op Jezus.

Maria Magdalena

De zomer zou zich stilaan aandienen. De zon had nog geen zin om onder te gaan. We zaten aan de oever van het kleine riviertje waar Jezus en zijn kameraadjes destijds graag speelden.
“Ben je moe?” vroeg ik om toch ergens mee te beginnen. Zijn antwoord was erg leerrijk, want het leerde me onmiddellijk dat ik geen omweg hoefde te zoeken. Hij viel meteen met de deur in huis.
“Ik kom de mens de juiste weg wijzen naar zijn Schepper. De vrije mens verkoos een weg van het kwade, maar verlangt als vrije mens de weg naar zijn ware Vader terug te vinden. De vrije mens is op zich een schoon wezen, maar in gemeenschap schept die vrijheid moeilijke opgaven om met elkaar in schoonheid te leven. Moeilijk omdat er twee krachten aanwezig zijn: de ziel van de mens zoekt enerzijds een weg omhoog naar de Rust[50] in Stilte, naar de ervaring van het goddelijke en van innerlijke stabiliteit. Anderzijds zijn er vier tegenkrachten in de mens: duisternis, begeerte, onwetendheid en woede, die proberen de ziel weg te houden van deze rust. Deze vier krachten gebruiken hiervoor valse redeneringen in de geest van de mens. De mens moet zich van deze

[50] Naar het Evangelie van Maria Magdalena 15,1-17. Papyrusrollen daterend van ongeveer 120 na Christus en gevonden in Nag Hammadi in 1946.

redeneringen verlossen door ze te doorzien en er afstand van te nemen om zo deze krachten te ontkrachten. De tegenkracht van de onwetendheid is de meest sluwe van de vier. Zolang de mens niet aanneemt dat ik [51] voortdurend IN hem ben, heeft Belial vrij spel met de drie andere tegenkrachten in deze mens. Ik ben de mens' alpha èn zijn omega."
Ik schrok enigszins van deze spontane ontboezeming, maar tegelijk voelde ik me vereerd: "Is liefde dan niet voldoende of komt liefde pas vanzelf na de nederlaag van deze tegenkrachten?"
"Je zegt het: de Rust in Stilte schept de ruimte in je geest voor een onmetelijke liefde voor elk levend en niet levend wezen."
"Ben jij dan niet bang om te eindigen als Johannes de Doper?" vroeg ik.
"Het antwoord van mijn moeder hierop zal makkelijker te begrijpen zijn voor jou dan mijn antwoord, maar vraag het haar nadat ik Nazareth heb verlaten."
Hij nam een steentje en gooide het in het water. "Kijk!" zei hij. "Je ziet hoe de loop van het water slechts even werd verstoord en toch zal dit zijn invloed blijvend behouden tot en met de verste einder na de verste einder van de zee. Zo is het met de ziel van elke mens: wat zij verstoort is

[51] Met 'ik' hier bedoelt hij 'ik, die de liefde ben', maar dit kan je net zo goed veralgemenen met 'elke mens die de liefde heeft'. Het kan immers niet zijn dat er voor Jezus komst nooit liefde is geweest.

onrust voor eeuwig, wat zij tot rust brengt blijft rust voor eeuwig."
"Hoe mooi is dat beeld!" zei ik. "Onze doop in de Jordaan is dus even eeuwig."
"Al wat Johannes de Doper gedaan heeft is liefde voor eeuwig. Waarom zouden we nog bang moeten zijn voor de dood?"
"Denk je dat ik je moeder dan nog moet bevragen over de dood? Misschien jaag ik haar alleen maar schrik aan of dus juist helemaal niet?"
"Het antwoord ligt op het einde van je vraag. We gaan terug, want je bent een veel te slimme leerling." Hij lachte en stond al op: "Kom je? we gaan naar moeder voor jij slimmer wordt dan ik." En hij keek me met guitige ogen aan.
"Je lacht nog steeds even aanstekelijk als toen je baby was", antwoordde ik. Hij vond het grappig, maar hij antwoordde eerder ernstig: "Ik lachte als baby naar jou omdat ik jou toen leuk vond." Bij de terugweg probeerde ik me de hele tijd voor te stellen of een volwassen man zich echt kan herinneren wat hij als baby dacht, als hij toen al kon denken tenminste, en toch geloofde ik in zijn eerlijke antwoord. Mijn verstand was er te klein voor, zoals voor veel van zijn uitspraken, maar mijn gevoel overtuigde me honderduit, zeker toen ik me zijn vaders stem uit de hemel herinnerde bij zijn doop in de Jordaan: 'Hij is waarlijk de zoon van God.' Hoe zou ik de diepte van al zijn daden en woorden zelf onfeilbaar kunnen

peilen? Ik voelde me die avond toch wel een tikkeltje hoogmoedig en mogelijk te nieuwsgierig, ofschoon ik aanvoelde dat ook hij genoot van mijn haast kinderlijke openheid en vrijpostigheid als je het op mijn middelbare leeftijd nog zo zou kunnen noemen. Kinderlijk? Tja, blijft toch een fijn gevoel… De laatste zonnegloed begeleidde ons huiswaarts.

Maria

De volgende morgen spraken Johannes en Jezus met elkaar af voor de volgende dagen. Johannes zou naar de markt in Magdala gaan waar veel kooplieden uit alle hoeken hun koopwaren kwamen slijten en waar dus ook veel lastdieren te koop waren. Tegelijk kon hij voedsel, dekens, kaarsen en olie aankopen. Johannes vertrok voor minstens vier dagen en Jezus trok er andermaal met Maria Magdalena op uit naar de rivier. Voorlopig had niemand in ons dorp in de gaten dat Jezus thuis was. Ik trok me terug achter mijn weefgetouw en dankte de vader van mijn zoon. Wat er ook zou gebeuren, ik was zijn dienstmaagd en zijn wil mocht geschieden, nu en altijd. Ik was begonnen met een nieuw werkstuk met de beeltenis van de engel met één traan. Een mens begrijpt veel later pas waarom je intuïtie de meest gevoelige en juiste richtingaanwijzer is in je leven. Mijn hele leven was als één traandruppel van heel hoog die zich overgaf aan de zee.

Maria Magdalena

Jezus en ik kwamen opnieuw aan bij het riviertje. De middagzon was andermaal van de partij en beloofde alle goeds. We hadden wat eten meegekregen van Maria.

“Ik dacht vannacht de hele tijd aan het verhaal van het Kind van de Koning op de papyrusrollen van Zacharias.

Johannes de Doper vertelde me dat de vijfde rol slechts door één iemand echt gekend is en nog geschreven moet worden."
Verder zweeg ik.
Ik was geduldig. Het was voor mij al genoeg om hier samen met hem te mogen zijn. Stilte kan soms het perfecte antwoord zijn: ruimte scheppen en tijd gunnen aan diegene die de vraag krijgt, en de vraagsteller leert zichzelf geduld aan. Ik zweeg en zou vrede nemen met het ontbreken van een antwoord. Hij keek plots omhoog naar een adelaar hoog in de lucht, keek daarna bewonderend en vredevol naar de natuur rondom ons. Alles was goed voor mij en daarom was het ook goed voor hem. Hij keek mij aan: "Het verhaal van Het Kind van de Koning is geen verhaal. Het is jammer voor de mensheid dat het geen fantasie is maar realiteit. Ik ben gezonden door mijn hemelse Vader om te tonen aan de mensheid waar het fout gaat in deze oude wereld, om zo de wereld een nieuw begin te bieden." Hij keek me uiterst teder aan met zo'n oprecht meevoelen en bezorgdheid voor mij alsof ik het uitgelezen voorbeeld van de mensheid was. Het voelde ongemakkelijk aan, want ik voelde me eerder klein dan uitverkoren.
Ik vroeg hem waarom het herstel moest komen vanuit de Joden. Waren zij dan de gemakkelijkste of de moeilijkste leerlingen?
Hij hoefde niet na te denken: "Beide: de Joden onderscheidden zich van de andere volksgemeenschappen door hun jarenlange gedwongen slavernij en ballingschap

in het machtige Egypte. Zij leefden al eeuwen met heimwee naar hun verloren land. Zij smeekten hun Jahweh om verlossing uit de slavernij en om herstel, ook al betekende dat op de eerste plaats een materieel herstel naast een zucht naar vrijheid en zelfbestuur. Profeten verkondigden eeuw na eeuw het beloofde land. Het is mijn Vader die besliste, maar zelfs Hij diende te wachten."
Ik kon volgen, maar begreep niet waarom zo lang wachten aanvaardbaar was wanneer een volk eeuwenlang zo hard moest lijden en ik voelde zelfs woede opkomen in mezelf want het ging ook over mijn voorouders die hadden geleden: "Maar wachten waarop dan, Jezus?" antwoordde ik brutaal.
Hij keek me met zachte begrijpende ogen aan, want hij wist dat ik zou breken van schaamte na zijn antwoord: "Mijn vader diende eeuwen te wachten… op een vrouw die moeder kon zijn voor mijn vaders heilsplan voor de nieuwe mens."
Ik schaamde me dood en barstte in tranen uit. Ik voelde me dom, zo brutaal, zo stout, zo lelijk, zo onnozel, zo… zwak. Het gutste eruit. Ik kon niet stoppen: bij elke nieuwe gedachte aan mijn lieve vriendin Maria begon ik te wenen, minutenlang, tot hij me omarmde om mijn verdriet weg te nemen en ik begroef mijn hoofd tegen zijn hart en zag een glimp van de paarse sluier van Elisabeth. Bloed en zee. Het werkte op me als een medicijn, verstilde me en bracht me terug bij zinnen. Jezus wachtte geduldig tot ik volledig

rustig was: “Gaat het? Of wil je misschien thuis wat rusten?” vroeg hij zacht.
“O nee, lieve vriend, alsjeblieft… ik smeek je: vertel verder. Ik ben het volkomen eens met je Vader: Maria is een unieke vrouw, ik zou het soms vergeten door haar haast spontane, als vanzelfsprekende nederigheid en zachtheid. Je hebt nu zelf gezien dat ik boos op mezelf kan worden …” en ik probeerde te lachen door mijn snikken heen, maar dat lukte niet echt.
Hij glimlachte zo troostend lief naar me dat ik hem had kunnen opeten: “Ga alsjeblieft verder, Jezus, met je verhaal van het Kind van de Koning…”
Hij dacht even na en stelde me de vraag: “Wie is het kind op de zandweg dat de oude Koning de vraag stelt: ‘Wat doet u hier zo ver van uw koninkrijk?’”
Ik begon hier lang over na te denken, maar dat nadenken lukte helemaal niet. Ik volgde dan maar puur mijn gevoel en gooide het zonder verder nadenken eruit: “Dat was een kind met een ziel van een koning.” Ik stond verbaasd van mezelf en was tegelijk benieuwd of het juist was.
“Juist. En hoe worden pasgeborenen onthaald?”
Ik antwoordde hardop nadenkend: “Ik heb nooit zelf kinderen gebaard, maar ik was een tijdje helpster van een vroedvrouw bij Euphrosyne: de eerste dagen bij een eerste bevalling heeft een moeder het niet altijd gemakkelijk, ze is moe van het lange persen en de pijnlijke weeën, maar uiteindelijk, eenmaal de borstvoeding goed vlot, zie je de moeder haar kind als de grootste schat op aarde

verwelkomen. Er zijn soms uitzonderingen, vrouwen die verkracht werden bijvoorbeeld. Maar je kunt toch stellen dat een kind krijgen de makkelijkst toegankelijke en overdonderende liefde is die je in je leven kunt ontvangen, zo vermoed ik toch. Toen ik jou destijds in Betlehem in mijn armen kreeg, was ik onmiddellijk zelf vervuld van liefde. Jij was mijn koning!"
Jezus keek mij aan: "Jij zegt het: in de oude wereld worden de meeste kinderen ook nu nog geboren als koningen en zij zijn dus werkelijk koningen. En wat gebeurde er met de vader van Koning Prins?"
"Hij was ook koning, maar hij wilde meer kennis en inzichten verwerven en vergat zelfs het bestaan van zijn kind. Hij zocht verstand en eer en werd graag aanbeden."
Ik begreep nog steeds niet waar hij naartoe wilde, maar ik was erg benieuwd.
Jezus ging verder: "Op het moment dat de koning zich bewust werd van zijn falen verdween het kind op de zandweg voor zijn ogen nadat het kind de burcht van zand met de grond gelijk had gemaakt, en begreep hij dat de liefde van een kind belangrijker was om terug te winnen dan alle verstand, eer, roem of rijkdom. De koning besefte plots dat hij het door zijn gedrag niet waard was om nog koning te worden genoemd. De koning die zich terecht koning mocht noemen was niet hij, maar een koning die kind bleef tot hij stierf. De oude man meldde zich aan bij de poort van zijn koninkrijk van weleer, werd niet meer herkend en opgesloten in de kerker. Zijn zoon stierf als een

ware koning en gaf als laatste opdracht aan de poortwachter om zijn ziel als sleutel te schenken aan zijn dwalende vader, zoals het een echte koning van liefde betaamt om liefde te geven. De oude poortwachter gaf deze sleutel aan de oude vader in de kerker, en de vader voelde meteen in zich de liefde van het kind opnieuw openbloeien en wist zich herboren als een heel nieuwe koning: een koning in de kerker die weliswaar gevangen lijkt, maar liefde vult de hele kosmos. Liefde doet de gevallen mens opstaan in welke diepe put hij zich ook bevindt." Ik snakte naar adem en keek naar Jezus' ogen, die blonken van verrukking alsof hijzelf die kosmos was. Ook ik voelde mij innerlijk blij als een kind, alsof ik op dat moment zelf zo'n sleutel kreeg: "Stop even alsjeblieft…" Ik kon niet meer, het was een pijnlijk liefdesverhaal dat me zo diep ontroerde dat ik naar adem moest happen. Mijn ogen kregen geen tijd om te drogen. Ik keek naar hem tussen mijn tranen door en zag een vreemde blik, alsof hij met iemand aan het praten was. Het bracht me tot rust: "Lieve Jezus, mag ik proberen het zelf te verwoorden om er zeker van te zijn dat ik nog mee ben?" Hij knikte.

"We worden terecht als koningen onthaald bij onze geboorte. Of nee, we zijn écht koningen. Om als koningen te kunnen sterven moeten we dàt kind in ons steeds blijven koesteren?"

“Je zegt het. Ik ben nu het kind op de zandweg. Meer nog, ik ben het kind in u, in ieder mens. Later krijg ik in het verhaal een zwaardere taak.”

“Ik zou echt wel graag uw kind of uw moeder zijn, maar ik begrijp het niet. Nogmaals niet…” zei ik wat verlegen.

Het ontroerde hem en hij gaf me wat tijd. Hij vroeg of het ging. En ik knikte van ja en zachtjes vertelde hij verder: “De vierde papyrusrol stopt bij het einde van de oude wereld bij de oude gelouterde koning die zit vastgeketend in de kerker, en boven in de wereld raast de wereld als gek door onder leiding van een sluwe tovenaar. Maar de maskers vallen af: de duivelse tovenaar Belial overheerst de wereld, maar de ziel van het kind in de gevangen koning is nog steeds intact. De strijd is niet verloren. De vijfde papyrusrol vertelt het verhaal van de ultieme strijd tussen goed en kwaad om het hart van elke mens. Zoals de duivel bovengronds al regeerde, zo zou er werkelijk een kind komen met een hartstocht en liefde voor het hart van elke mens.”
Ik keek hem onverschrokken aan, alsof ik hem kon corrigeren: “Zou er? Er zou? Ik ken hem! Van bij zijn geboorte. Ik heb gezien hoe engelen, een ster, drie wijzen hem eer brachten, ik ken zijn moeder, eergisteren zat ik nog samen met zijn broer te praten bij de buren over zijn wonderen als kind, ik begrijp niet waar ik het aan verdiend heb, maar ik heb hem ontzettend lief.” Ik keek hem in de

ogen, maar hij richtte zijn blik stilletjes naar opzij, waar een echtpaar hun kinderen aan de overkant in de rivier al spelend aan het wassen waren, en hij sprak haast als verlegen: “Ik heb alle mensen lief, Maria Magdalena.”

We zwegen beiden en keken samen geboeid naar het schouwspel aan de overkant: het spelen van de kinderen met elkaar, het lachen, het gek doen, de ouders gelukkig zien, het was eenvoudig maar uiterst kostbaar.
Jezus, het kind van de koning in de nieuwe wereld, mijmerde hardop: “Wie niet wordt als een kind zal het Koninkrijk van mijn vader niet binnengaan en dat koninkrijk[52] van liefde zit in jou en is onsterfelijk en werkt als een spiegel, eerlijk en streng, maar bovenal zo liefdevol dat Belial niet langer vat heeft op het gebeuren.”

Ik begreep het nu volkomen. Alleen met vertrouwen en liefde voor mijn medemens kan ik de zee bereiken en eenmaal ik de zee bereik, ben ik als de zee. Net zoals Maria dat nu reeds is.

Hij stond op, reikte mij de hand: “Het wordt avond.” Ik omarmde hem heel even zoals een kind zijn ouder omarmt. Het begon tegelijk zachtjes te regenen. Hij richtte zijn hoofd op naar de hemel en genoot van de regendruppels, stak zijn handen uit, ving de druppels op in beide

[52] Dat ‘koninkrijk van liefde in ons’ staat voor de goddelijke genade die in ieder mens potentieel aanwezig is en op ons wacht.

handpalmen en stapte voorzichtig met de druppels in zijn handen de rivier in en schonk ze aan de rivier en keek ze na voor hun tocht naar de oneindige zee. Ik deed hem na, diepe ontroering overmeesterde mij en een traan vermengde zich met de regendruppels, en ik voelde dat geluk en liefde ook zachtjes pijn mag doen. Zachte pijn om de mens te laten voelen dat het een opdracht blijft en dat de mens niet bepaalt wat de zee al dan niet is. Het leek me geen slecht idee om het er met Maria, druppel van de zee, over te hebben.
“Mag ik met je moeder over dit alles spreken?”
“Zeker, het is voor haar niets nieuws.”

Alles wat die middag gebeurde was van zo’n grote eenvoud, intensiteit en wijsheid dat het me nog steeds kippenvel bezorgt en die dag aan het simpele riviertje betekende een mijlpaal in mijn leven. Maar evenzeer kan ik nog steeds niet begrijpen dat mij tegelijk ook een angst overviel die alle rust op slag wegnam. Ik kon het niet verzwijgen en mijn bange ogen begonnen te spreken: “Zacharias werd vermoord, Johannes de Doper werd vermoord, ken jij dan geen angst? Ik hoop dat je vader jou ten minste spaart…” klonk het wanhopig. Het was ook pure wanhoop en wanhoop is zelden een goede raadsman. “Mijn Vader doodt geen mens noch dier noch insect,” klonk het streng, “alleen Belial doodt. In de Oude wereld lijkt Jahweh een straffende en wrekende god, mijn Vader daarentegen geeft enkel leven en doodt niet. Integendeel?

Hij lijdt mee met het lijden van de mens. De regendruppels zijn ook Zijn tranen."
"Vergeef me, het is dom? want ik ken je vader niet. Is je vader dan Jahweh niet?"
"Mijn naam *Jezus* betekent 'Jahweh die redt' en niet 'Jahweh die doodt'. De echte Jahweh is de Vader, de Zoon en de Geest maar de Jahweh door Belial geïnspireerd zijn wij niet! Ik ben de zoon van de Vader en Maria. Ik geef het leven terug aan de doden." Hij hamerde hier nog eens stevig op om er zeker van te zijn dat ik er nooit meer aan kon twijfelen en keek me indringend aan.
"Maar zijn er dan twee Jahwehs?" Ik raakte volledig verward.
"Er is een Belial die zich vermomt als Jahweh. Vele malafide verhalers en later ook schrijvers door Belial aangestuurd, misbruikten de naam van Jahweh al van in het eerste scheppingsverhaal met Adam en Eva. Het was Belials grootste triomf om op een voor hem cruciaal moment een geschikte menselijke mannelijke handlanger en invloedrijke leider te vinden op aarde die dit verhaal manipuleerde in de mensheid om zo de vrouw te onderdrukken door haar voortaan met alle schuld te beladen. Belial misbruikte het Edens verhaal van mijn Vader. Belials aangepaste versie verspreidde zich razendsnel en zeker bij een uiterst kwetsbaar volk in ballingschap waar uiterst teleurgestelde machteloze mannen elke kans schoon zagen om toch maar opnieuw voluit over de vrouw te kunnen heersen. In essentie ging

het om de jaloezie van de man op het vermogen van de vrouw om kinderen ter wereld te brengen, terwijl de man door de Egyptenaren als een slaaf werd behandeld, zich diep vernederd voelde en daarnaast nog naar de vrouw moest opkijken om dat waar geen duivel haar van kon beroven: nieuw leven ter wereld brengen. Belials doel was duidelijk en dodelijk: de gelijkheid tussen man en vrouw in Eden moest worden verbroken en de man moest heersen over de vrouw. Zij moest haar man onderdanig zijn, want zij was de schuldige van de val van de mens uit het valse verhaal van Eden en zou de schuldige blijven tot aan het einde der tijden. Belial voegde er iets aan toe waar geen mens zich sindsdien zelfs nog vragen durfde over te stellen: Kaïn kreeg kinderen zonder vrouw. Heel de mensheid zou dit voortaan klakkeloos aannemen zonder enig vraagteken, meer nog: ze durfden dit niet aan te vallen omdat het verhaal van Eden 'heilig' was geworden. Het was een grapje van Belial en was Belial ten top: de mensheid in het gezicht onverbloemd uitlachen om haar domheid en er gloriërend eeuw na eeuw mee wegkomen. Het gemanipuleerde verhaal van Eden werd door de eerste priesters, natuurlijk mannelijke priesters, onmiddellijk heilig verklaard en vrouwen mochten al blij zijn dat ze hun kinderen mochten baren in de hoop dat er veel jongens tussen zaten. Het was een feest van de hoogmoed: de man verloor zijn minzaamheid en de vrouw verloor haar stem. Er waren slechts enkele profeten in de oude wereld die de mensheid verwittigden van de komst van een Verlosser die

hen zou verlossen van Belials slavernij, waarbij Belial ervoor zorgde dat het verbannen volk dacht dat het draaide rond de verlossing van hun lichamelijke slavernij in Egypte. Zelfs Mozes met de beste bedoelingen was verblind. Wees gerust, Maria Magdalena, de Jahweh zoals Hij aan de mens werd voorgeschoteld door Belial is mijn Vader niet. Mijn Vader is de Liefde en doodt geen Egyptenaar of geen Jood. Mijn Vader heeft de macht om Belial te doden, maar ware Liefde wil niet handelen tegen ware Liefde. Integendeel, mijn Vader wacht nog steeds op Belial, Zijn verloren zoon."

Ik schrok en was verheugd tegelijk: ik was een vrouw en hoe vaak heb ik moeten voelen hoe mijn broertjes in alles voorgingen. Zacharias en Jozef waren rechtvaardig in hun handelen tegenover vrouwen, maar op de markt was het vaak anders: wanneer een man aankwam bij een kraam, werd hij steeds eerst bediend tenzij hij zelf me voorrang gunde. Hoe mooier je was, hoe makkelijker. Hij keek me glimlachend aan en vroeg me: "Waarom denk je dat ik geen dochter van mijn Vader ben hier op aarde? Als vrouw zou men mij niet aannemen als Verlosser en ik zou onmiddellijk worden gestenigd."

Ik vroeg me af: "Is dat wat je bedoelde met de negatieve kracht van onwetendheid? Dat op dit moment geen enkele man of vrouw nog beseft dat het verhaal van Eden vervalst werd waarbij de man evenveel schuld treft als de vrouw aan hun verbanning uit Eden?"

“Juist, man én vrouw beseffen niet dat het huidige verhaal onwaar is. Zo is de triomf van Belial totaal. Belial vermomde zich als een Jahweh van Liefde om de vrouw in het gemanipuleerde Edens scheppingsverhaal tot slaaf van haar man te maken. De man wentelt zich voor duizenden jaren in onschuld door de schuld eeuwig in haar geweten te schuiven, om zo over haar te heersen. Er is geen groter gevaar dan een religie die niet voor de zuivere liefde én de gelijkheid van zijn medemens ijvert. Belial wilde de schepping van mijn Vader fundamenteel verminken en daar slaagde hij in.”
Ik daverde op mijn grondvesten: “Ik ervaar dit als een vreselijk misbruik van de vrouw, maar ook misbruik van Gods ware liefde. Ik word daar erg kwaad van: zoveel eeuwen van ellende, zoveel pijn, dit is pas slavernij!”
“Hoe jij nu reageert is net verkeerd: woede helpt je niet, integendeel, het verlamt je liefde en liefde is net de reden van je bestaan. Je doodt het belangrijkste in jezelf. Ook dat is een deel van Belials plan: dat als het plan zou uitkomen, de vrouw met de man zou afrekenen. Daarom greep mijn Vader in op een manier waarop ook dat plan van Belial niet zou slagen en de gelijkheid tussen man en vrouw op een eerlijke en zuivere manier zou worden hersteld. Deze onwetendheid moet met liefde en wederzijds respect worden ingevuld.”

Het werd even stil tussen ons beiden en ik had tijd nodig om alles te laten bezinken. Jezus had gelijk: uiteindelijk

was de huidige man ook maar een kind van de rekening die hier nooit om gevraagd had. Anderzijds was het wel billijk dat de man stappen zou ondernemen en de gelijkheid en plichten aanvaarden, en zich al op zijn minst niet meerderwaardig of in schijn gelijkwaardig te gedragen. Jezus las mijn gedachten: “Het is niet de bedoeling om vrouw tegen man op te zetten. We moeten er tot elke prijs over waken dat Belial deze correcties niet opnieuw kan misbruiken. De man moet de vrouw terugvinden en de vrouw moet de man terugvinden zoals ze in Eden leefden als één eenheid.”
Toch leek het me in dat geval wat te traag te gaan. “Ik zou zo snel mogelijk een nieuwe mens willen worden zoals jij bent, en ook Johannes de Doper is.” Zijn ogen werden weer milder: “Je bent al een nieuwe mens, want je werd gedoopt door Johannes de Doper, Maria Magdalena, dochter van Lott en Levi: je naam staat voor immer geschreven in de handpalm van mijn Vaders hand. Alleen moet je het oude kleed nog van je leren afschudden door meer inzicht te verkrijgen, en pas daarna kun je je nieuwe kleed stapje voor stapje laten aanmeten. Maar ik zeg je nu al: je bent op de goede weg, twijfel niet, aarzel niet, wees niet bang, heb vertrouwen en val als een regendruppel hartstochtelijk van heel hoog van wolk naar plas, van beekje naar rivier, wees niet bang voor de watervallen, val en rust even uit in een meer, maar twijfel niet: reis verder, want de beloning is groot en laat je samen verwelkomen met miljoenen druppels als kinderen in een zee van Rust

en Stilte om allen samen één in zee te zijn, en zo als de zee te worden."
Het voelde alsof ik opnieuw door hem gedoopt werd in een plasje. Het deerde me niet dat ik nu nog maar in een plasje vertoefde, want ik was vastberaden om de zee te worden. Dat bracht me wonderlijk bij mijn volgende vraag, en ik voelde ook geen angst meer om al dan niet domme vragen te stellen.
"Vanwaar kwamen daarjuist plots die woede en wanhoop in mij opzetten, Jezus? Zijn dat zonden?" klonk het, al niet meer wanhopig, want ik voelde nu dat leren uit falen uiterst heilzaam kon zijn.
"Je vraag bewijst hoeveel vooruitgang je al hebt geboekt, beste Maria Magdalena. Zonden bestaan niet zolang je zelf je fouten herstelt door te erkennen dat jij fout was voor jezelf, en dat je geen verontschuldigingen zoekt buiten jezelf om. Ik benadruk het woord 'jezelf'. De vijand zit in de mens en niet buiten de mens net zoals ikzelf in je ben, maar daarover later meer. Het kwaad bestaat niet als zodanig. Zonde is enkel de ontkenning van het goede in jezelf door jezelf. Een ander mens is er niet of nooit verantwoordelijk voor en bijgevolg mag je de andere dan ook niet als je vijand benoemen of als zodanig behandelen. De liefde oordeelt alleen over en voor zichzelf en niet over een ander. Je vijand ben je enkel voor jezelf. Een mens van liefde ziet in elke mens de liefde en niets anders, hij kent geen 'ja, maar'. Verantwoording voor daden die tegen de liefde zijn bestaat niet en is van de mensen maar niet van

de liefde, zoals mijn Vader en nu ook mijn moeder geheel uit liefde bestaan. Ik ben de zoon en als zoon moet ook ik leren. De wonderen die ik mag verrichten kan ik slechts doen op een moment dat ik één ben met mijn Vader. Ik alleen heb die macht niet, ik krijg ze blijkbaar alleen wanneer we alle drie één zijn: vader, geest en zoon. Ik heb geleerd dit aan te voelen of ik op dat moment in staat ben om een mens zijn leven al dan niet terug te geven, om mensen van hun ziektes te genezen, blinden te doen zien, lammen te doen opstaan. Het belangrijkste gevoel daaromtrent is nederigheid, ik moet de dienaar zijn van de heer en niet de heer zijn, net zoals mijn moeder dienstmaagd moest zijn van de heer. Net zoals mijn Vader een dienaar wil zijn voor elke mens die hem erkent als Vader.

Morgen zal ik je onderwijzen over de vier fundamenten van het kwaad in elke mens: woede, onwetendheid, duisternis en begeerte; elk met hun valse redeneringen: denk er vanavond in bed over na en probeer hun valse redeneringen te ontmaskeren… Over onwetendheid weet je al het belangrijkste. Het is een leerproces, maar het komt goed met jou. Koester de nacht met gesloten ogen en kijk met open geest."

"Ik wil geen valse redenering met een even valse redenering corrigeren, dat maakt me bang. Hoe raak ik uit zo'n cirkel?"

"Vraag het me en bid als volgt: 'Heer Jezus Christus, Zoon van God, ik doe dit in Uw naam, maar alsjeblief, corrigeer me[53] indien ik verkeerd ben."
Ik knikte opgelucht.
We kwamen thuis… en ik ging heel vroeg mijn bed in om Maria en Jezus de kans te geven met elkaar te spreken.
Ik sloot mijn ogen en liet zijn woorden zich herhalen in mijn hoofd: woede, onwetendheid, duisternis en begeerte; elk met hun valse redeneringen… en corrigeer me wanneer ik verkeerd ben…

Maria

Ik merkte onmiddellijk verschil in hoe Maria Magdalena 's morgens vertrok met Jezus en hoe zij `s avonds binnenkwam. Er was een rust over haar neergedaald.
"Heb je met haar kunnen spreken over de vijfde papyrusrol?"
"Ik heb haar de achtergrond ervan verteld en ze is klaar om het van jou te vernemen, maar wacht nog even tot ik met Johannes weer verder trek. Ze is sterk en kan het aan. Morgen vertrek ik opnieuw met haar om haar verder te onderrichten. Ze is slim en leergierig en heeft alles in zich om later zelf onderricht te geven. Laat ik je niet te veel alleen?"
"Nee, hoor. Ik ben niet alleen. Kom eens naar mijn weefgetouw kijken…"

[53] Deze wijsheid komt uit de orthodoxe kerk.

Mijn zoon riep uit: “Henoch! Prachtig!” Hij kuste zijn vingertoppen en betastte eerbiedig het hoofd van de engel? en meteen borrelde er één traan uit diens rechteroog die meteen verdroogde in de wollen stof en de kleur zachter maakte. Ik boog me voorover en kuste de traan. Mijn zoon omarmde me, kaak tegen kaak, en onze harten versmolten. Ik sloot mijn ogen en hij sloot zijn ogen. De tijd was ons genadig en maakte geen haast om aan een nieuwe dag te beginnen. Als twee verstrengelde standbeelden vervloeiden we in elkaar tot één beeld van liefde. Ik droeg hem en hij droeg mij en geen van ons beiden werd moe. Er ging niets door mijn hoofd. Wij waren één koninkrijk van liefde. De moeder droeg het kind en het kind droeg de moeder.
Pas bij het eerste ochtendgloren lieten we elkaar voorzichtig los en begonnen de dag met samen thee te drinken. Gemis aan slaap voelden wij niet.

Maria Magdalena kwam binnen en Jezus en ik keken elkaar onmiddellijk aan. Ik stond op en zette meteen een beker gemberthee voor haar klaar. Niet veel later gingen beiden de deur uit en ik ging achter mijn weefgetouw zitten. De spoel dirigeerde de elondraden tot hemelse gezangen.

Maria Magdalena

Mijn bed was een puinhoop van al het woelen. De dag van gisteren was zo mooi, te mooi om aan een nieuwe dag te beginnen. Angst, faalangst om alles weer te verliezen. Ik bracht niets terecht van mijn huiswerk over de vier machten. Ik had plots nergens meer vat op. Hoe meer ik het terug wilde grijpen, hoe meer er wegglipte tussen mijn vingers. Gisteren wist ik helemaal zeker dat ik alles vanaf dan nooit meer kon verliezen, dat mijn nieuwe leven begon. Maar het was angst die kwam opzetten: wat als Jezus een van de volgende dagen zijn missie voort zou zetten in de wereld en ik hem niet meer kon bevragen? Ik had gisteren de schoonheid van de wereld als een regendruppel van heel bovenaan mogen aanschouwen en tijdens het vallen de wind zijn welkomstlied mogen horen zingen, diep in mijn hersenen. Ik werd zachtjes opgevangen door een wiegend blad van de kamperfoelie die me haar geur cadeau gaf en me zachtjes naar beneden liet glijden. Daar werd ik feestelijk onthaald in een onooglijk schattig beekje, waar piepkleine insectjes zich als in een meer voelden opgenomen. Hoe graag ik het ook zou willen, mijn ziel zou nooit deel kunnen uitmaken van de goddelijke zee.

Ik stond op en ging aan de keukentafel zitten, en het was of ik niemand zag. Ik zag enkel twee onbeweeglijke, ‘onbekende’ schimmen voor mij. Ik verbleef in

niemandsland en staarde naar een beker thee. De zekerheid van gisteren leek weg. Alleen van die beker thee die daar stond was ik nog zeker. Ik smeekte om tranen, maar die kwamen niet. Iets in mezelf maakte een stuwdam en ik was nog maar tot aan een beekje geraakt.
Jezus sprak zacht in het bijzijn van zijn moeder tot mij: "Herinner je dit voor je hele leven: ik ben in je, ik ben als een kind in je. De zee bereik je maar stapje voor stapje, leren doe je stapje voor stapje. Telkens als je valt, moet je je voorbereiden op je volgende val, zo wordt je Nous[54] telkens groter en klimt je ziel steeds hoger op haar weg naar mijn Vader. Telkens twee stappen naar voor met één stap naar achter en zo verder. Het vraagt telkens opnieuw moed, Maria Magdalena. Elke dag een nieuw begin." En hij nam de beker thee die voor mij bestemd was op en reikte hem mij aan. Ik nam een slok. Zijn warme stem deed wonderen. Ik nam nog een slokje, haalde diep adem en sloot mijn ogen: "Ik voel me als gevangen in een stoffelijk lichaam en wanneer ik sterf verdwijnt alles. Kunnen wij, gewone mensen, wel een kind van God worden zoals jij

[54] De gnostische (gnosis = kennis door openbaring) mens is een zoekende mens wiens *Nous* (het vermogen om te kennen) ervan overtuigd is dat hij niet op de wereld thuishoort maar bij God, maar wiens ziel (psyche) tegelijk door vier machten: onwetendheid, begeerte, woede en duisternis, op weg naar zijn goddelijke bestemming wordt tegengehouden. Ik geef in de volgende alinea's van elke macht een klein voorbeeld in vraag en antwoord van Maria Magdalena met Jezus. Ik begin met onwetendheid.

zijn zoon bent? Het voelt aan alsof ik nooit een kind kan worden van God zoals jij een kind bent van hem."
Jezus antwoordde: "Denk aan de oude koning in het verhaal van het Kind van de Koning, hoe die van ver verdwaald was en opnieuw zijn weg moest zoeken om het kind in zich opnieuw te vinden. Zijn kind was nochtans steeds in hem, zoals ook ik steeds in jou ben."
Ik ging verder met gesloten ogen en was blij dat ik ze niet hoefde te openen, want ik schaamde me diep voor het volgende: "Ik ben jaloers omdat ik niet van goddelijke afkomst ben zoals jij. Ik benijd jou. Het lijkt me makkelijker om een god te zijn dan een mens. Waarom mogen we niet allemaal een god zijn?" Ik schaamde me tijdens dit razen, maar het was kiezen: huichelen of eerlijk zijn.
Jezus antwoordde: "Jaloezie is dodelijk voor de liefde waaruit je werd geboren en die liefdevol op je wacht. Je bent al van goddelijke afkomst, Maria Magdalena. Heb jezelf lief, heb je medemens lief, heb je hart en ziel lief, want deze liefde gaat je voor in de hereniging met de goddelijke liefde. Elke mens heeft alles in zich om de goddelijke genade te bereiken. "
Ik voelde me nu nog opstandiger: "Ik ben kwaad, heel erg kwaad omdat ik op dit moment geen enkel bewijs of steun krijg of ik wel een ziel heb die kan opklimmen tot bij God. Is dat dan liefde, om een mens zo te laten sukkelen en te laten lijden?"

Jezus antwoordde: “Laat je niet knechten door je verstand. De regendruppel denkt niet, maar valt. Ik ben in je, en volg me op weg naar de Vader. Heb vertrouwen. Ik ben de weg en sta hier voor jou: gebruik mij, maar gebruik je woede alleen tegen je woede. Je woede dient enkel maar tegen je woede.” Ik schrok van zijn felheid van spreken, waaruit ik een enorme bezorgdheid en liefde voor mij kon bevroeden. Ik was erdoor geraakt en het voelde als helende zalf op een open wond. Ik vervolgde: “Ik wilde zojuist nog zeggen dat wanneer ik sterf er alleen nog duisternis rest die mij niets meer kan tonen of leren aan mijn ziel, als een ziel al zou bestaan. Dat wilde ik zeggen, maar ik voel nu al zelf dat dit niet waar, dat dit een valstrik is, want u bent steeds in mij, dood of levend.” Ik snikte: “Mag ik mijn ogen opendoen alsjeblieft?”

Jezus omarmde me en hij omklemde me terwijl hij zachtjes in mijn oor sprak: “Houd ze nog even dicht, Maria Magdalena. Ik wil je leren hoe je kan zien zonder ogen. Je ziet me nu niet, maar je weet me met zekerheid in je nabijheid doordat je me voelt. Je kunt niet anders nu dan me te voelen. Ik laat je even los en ik doe slechts één stapje naar achteren.” En hij liet me los en zweeg even. “Je weet zeker dat ik er nog ben, ook al zie je me niet. Bedenk nu een vraag zonder het uit te spreken en wacht af met gesloten ogen.” En hij zweeg en ik zat daar, nog steeds met mijn ogen dicht. Ik hoorde niets meer om mij heen, ook Maria niet. Was ik zelf nog wel in het huis van Maria? Het duurde. O ja, ik was razend benieuwd hoe het ging met

Rebecca en Hannah. Het bleef maar duren en ik ging even op de grond zitten, met mijn ogen steeds gesloten. Ik wachtte af. Ik meende een deur te horen opengaan en wat geschuifel, en ik voelde dat hij naast mij kwam zitten.
"Open je ogen, Maria Magdalena. Ik heb iets bij voor jou."
Ik deed mijn ogen open en moest wennen aan het licht. Ik zag Maria nog steeds zitten aan de tafel. Hij wachtte even en toonde me eerst een lange bruinzwarte haarlok van Rebecca, daarna een mooie blonde lok van Hannah en daarna, jawel, een pluk zwart haar. Ik vloog hem om de hals! Het kon me niet schelen of hij het leuk vond of niet. Ik was in de wolken. Jezus en Maria moesten erom lachen.
"Heeft Rebecca een man leren kennen?"
"De man heet Samuel[55] en ze verwachten een kindje."
Hij wachtte even tot ik weer wat gekalmeerd was en bracht me terug bij de les: "Alleen als jij vertrouwen hebt in mij kan ik het licht voor je zijn in je duisternis. Ik ken je ziel en je ziel zal mij in het duister herkennen, maar kan me niet zonder moeite volgen. Alleen omdat jij volhield je ogen in vertrouwen gesloten te houden, zoals ik het je vroeg, kon ik antwoord geven op je vraag. Duisternis smeekt om vertrouwen opdat het licht kan worden. Elke mens kent het licht van de zon met dag en nacht. Niemand hoeft daaraan te twijfelen. Spirituele duisternis of licht zijn niet anders. Vertrouwen in mijn liefde voor de mens is de zon. Wantrouwen in mijn liefde is de duisternis. Duisternis

[55] *Samuel* betekent 'God heeft verhoord'.

verhult het kwaad. Duisternis is de minst agressieve van de vier tegenkrachten, maar daarom juist de moeilijkste om te onderscheiden. Duisternis wacht geduldig op een nacht met een verborgen maan. Maar je wist dit al eerder, bij vorige gesprekken, dat ik je gedachten kan lezen en nog geloofde je me niet op mijn woord. Ooit zul je de aartsmoeilijke taak krijgen om dit alles over te brengen aan andere zoekende mensen."
Zijn zachte stem doorbrak de laatste duisternis. Mijn geestelijke ogen gingen open en mijn regendruppel viel in een rivier.
Maria stond op en vroeg zachtjes: "Wil je nog wat thee?" Ze wachtte niet op een antwoord en schonk al in. "Een beetje suiker? Ik heb ook nog iets lekkers." Er leek niets veranderd bij haar. Ik besefte plots hoe zij geestelijk veel hoger stond dan ik en toch zo bescheiden en lief bleef naar mij toe. Maria leefde als kind al lang zo en beheerste de vier struikelblokken zonder nadenken. Waar had ik het aan verdiend om zo dicht bij hen te mogen verblijven? Ik lachte al in mezelf om deze foute duistere gedachte, ik keek naar Jezus en hij knipoogde al lachend terug naar mij, 'ik heb het wel gezien'. Jezus stond na een tijdje op: "Kom, we maken nog even een wandeling door het dorp." Hij omhelsde zijn moeder en we verlieten samen het huis. Maria liep me nog even achterna, nam me vast en fluisterde: "Dank je voor je liefde" en ze keerde weerom. Ik stond aan de grond genageld: kan een mens die zelf in alles de liefde is méér bescheiden zijn? Veel later begreep

ik het pas: oprechte nederigheid is de kern van de ware liefde.
We passeerden de eerste buren en voor we het goed en wel beseften stond heel de buurt om ons heen verzameld. Jezus' faam was onmogelijk te verbergen in Nazareth. Zovele vragen werden er op ons afgevuurd en vele mensen dachten dat wij een koppel waren, hoewel ik er toch heel wat ouder uit zag dan de dertiger, maar eerlijkheidshalve moet ik bekennen dat ik er als goede veertiger ook nog niet zo slecht aan toe was. Het streelde mijn ijdelheid, maar ik wimpelde het weg met humor: "In Magdala, daar woont een goede kwakzalver."
Jezus en ik wandelden gewoon verder. We kwamen voorbij het huis van Annas, die inmiddels was gestorven, maar diens zoon Ethan woonde er nu met zijn vrouw en kinderen. Ethan kwam naar buiten: "Dag Jezus, ik wil me nogmaals verontschuldigen voor wat ik destijds deed om in de tuin van vader zo het kostbare water te verbrassen, en ja, het was wel even schrikken toen je me veranderde in een struik. Ik vertel nu nog aan mijn kinderen als ze stout zijn, dat ik je ga zoeken, maar je bent hier nu…" Plots kwamen zijn vier kinderen achter zijn rug naar buiten gestormd en giechelden verlegen. Jezus hurkte voor hen neer en ze sprongen allemaal tegelijk rond zijn nek en op zijn rug, trokken aan zijn armen en benen. Het was kriebelen, lachen, aan de oren trekken, joelen, 'au!', 'nee!', gekke bekken trekken, 'niet doen!', aan zijn baard trekken, giechelen. Ethan en ik lagen kreupel van het

lachen: het kind van de koning in volle noodsituatie! Jezus overleefde ternauwernood de aanslag en Ethan omhelsde hem: “Dit is mijn wraak voor jouw struik, mijn lieve vriend.” We trokken verder. Twee stegen verder stopte hij plots bij een huis en keek omhoog naar het hoge dak. “Hier woonde…” begon hij, maar de deur vloog al open: “Jezus! Mijn beste vriend! Wat een verrassing!” Ik schrok nergens meer van. “Maria Magdalena, dit is Zeno[56], een van mijn betere vrienden”, knipoogde hij ostentatief naar mij. Zeno protesteerde: “Betere? ‘Allerbeste’ vriend, ja! Ik heb mijn leven aan hem te danken!” En Zeno begon me meteen uit te leggen dat hij als kind van het dak was gevallen en dood was en dat Jezus hem spelend weer tot leven had gewekt. Zeno keek naar mij en dan weer naar Jezus: “Gaan jullie trouwen? Ik wens jullie beiden minstens zo veel geluk als ik heb.” En hij doelde op zijn vrouw en schatten van kinderen. Jezus antwoordde: “Ik ben getrouwd, zo je het zo wilt noemen, met elke mens, Zeno. Ik heb alle mensen lief.” Zeno zakte voor hem op de knieën en vroeg hem om zijn gezin te zegenen. Zeno’s kinderen en vrouw volgden zijn voorbeeld en Jezus legde elk van hen de hand op het hoofd en noemde ieder bij zijn naam. Ik keek met ontroering en knielde evenzeer voor hem neer. Hij trok me daarna overeind en fluisterde: “Laten we naar de rivier gaan.” Zijn zegeningen veroorzaakten echter een kettingreactie in het dorp: vele mensen volgden het

[56] Eveneens vanuit dezelfde apocriefe geschriften overgenomen.

voorbeeld van Zeno's gezin. Het maakte diepe indruk op mij en sterkte mij uitermate in mijn geloof: "Hij is waarlijk de Zoon van God." Later vernam ik hoe zijn buurt hem erg genegen was, maar de rest van het stadje helemaal niet, daar wilden ze hem zelfs verjagen vanwege uitspraken in de synagoge toen hij jonger was. Er bestaat geen 'profeet' in eigen land.

Het duurde even voor we aan de rivier kwamen. Eenmaal daar aangekomen betoonden de mensen respect om ons rust te gunnen. We waren weer alleen.

"Mag ik je een vraag stellen?" Dat vond ik de beste vraag om mee te starten, want mijn respect en liefde voor hem groeiden met de dag na alles wat ik al had mogen zien en leren.

Hij keek naar me en knikte.

"We spreken steeds over de geest, maar wat met het lichaam? Ik ben een vrouw, ik ben geschapen om kinderen te dragen. Stel dat ik geen kind krijg, heb ik dan gefaald?"

"Om hierop te antwoorden moeten we terug naar het verhaal van Eden. Het verhaal dat Belial ervan maakte was zeer gewiekst opgebouwd in die zin dat hij het beeld bevestigde van hoe Jahweh de vrouw als een eigen entiteit uit het vlees van de man laat ontstaan: enerzijds is het een prachtig beeld van eenheid, gelijkheid en onverbreekbare wederzijdse liefde, anderzijds zou de man dan bij de fout van de vrouw mee verantwoordelijkheid moeten opnemen en opkomen voor zijn vrouw, zijn gelijke, want een fout onder twee gelijken is meteen een gelijk gedeelde fout. En

dat laat de sluwe Belial juist niet gebeuren in zijn versie van het verhaal van mijn Vader, want zo kan de man niet voor het slachtoffer van de fout van de vrouw blijven doorgaan in de volgende eeuwen. Daardoor is de vrouw gedoemd haar straf, verwijten en onderdrukking voor eeuwig te ondergaan en wordt ze zo gereduceerd tot een baarmoeder voor kinderen. En daarna stuurt Belial zichzelf als een Jahweh in schapenvacht op hen af en verdrijft ze meedogenloos, een God van liefde totaal onwaardig, uit het paradijselijke Eden, en zo bevestigt Belial de schijnbaar onschuldige man voor eeuwig in zijn slachtofferrol ten gevolge van de onherstelbare fout van zijn domme vrouw, en zo beschouwt de man haar als zijn eigendom. Tot zover Belials funeste en verdraaide verhaal over Eden, dat tot op heden als het goddelijke Edens verhaal wordt geboekstaafd. Het ware goddelijke Edens verhaal is iets heel anders: de Natuur[57] in Eden is er de zuivere wortel van het absolute goede waar de Vader zijn goddelijke genade genereus deelt met zijn schepping, maar al wat de mens denkt er zelf mee te kunnen scheppen met aanpassingen, verordeningen, regels voor eer en

[57] 'De Natuur met haar zuivere wortel' wordt werkelijk zo bij naam vermeld in het Evangelie van Maria Magdalena (EvMar 7, 5-8) en kent haar bron vanuit de leer van de stoa van Marcus Aurelius en het platonisme. Naar mijn persoonlijke gevoelen komt het op hetzelfde neer als het zuivere Eden uit het eerste boek van de trilogie, tweede hoofdstuk 'Eden' op pagina 23.
Kort samengevat: de Natuur = Zuivere Liefde waarmee elke mens wordt geboren.

glorie, leidt enkel tot lijden of verwarring. De Natuur zelf zal dat ooit weer ontbinden en corrigeren tot haar wortel, tot haar zuivere eerste begin en doel: glasheldere liefde. De Natuur beschouwt de bewust of onbewust gemaakte fouten tegen de liefde als overspel en bedrog. Zonde bestaat niet op zich, maar ontstaat enkel door dit overspel of verraad van het goede. In het ware goddelijke Eden bestond er geen zonde zolang de Man en de Mannin één waren in de zuivere wortel van de Natuur. Alle lijden en verwarring komt van de tegennatuur, veroorzaakt door de mens zelf. Daarom richt ik mij heden tot de mens: wees allen één van hart en vermeng dat zuivere hart met niets: geen regels, geen hiërarchie[58], geen listen, geen eigenliefde, geen machtsdrang, geen bedrog, en zonde zal niet bestaan. Ik herhaal je vraag: 'Ik ben een vrouw, ik ben geschapen om kinderen te dragen. Stel dat ik geen kind krijg, heb ik dan gefaald?' Mijn antwoord: er bestaat geen regel dat je kinderen moet hebben of niet mag hebben. Er is slechts één regel: heb elkaar lief, ongeacht geslacht." Jezus zweeg en keek voor zich uit

Desondanks voelde ik me meer verwant met de fouten die hij aanhaalde dan met het goede. Ik deed blijkbaar iets verkeerd. Niet door hem maar door mezelf dus. Ik was

---

[58] Het woord 'hiërarchie' is afkomstig van het Griekse woord *hierarchia*, wat letterlijk 'heilige orde' of 'heilige heerschappij' betekent. Het is samengesteld uit de Griekse woorden *hieros* ('heilig') en *archein* ('leiden' of 'heersen'), wat samen een goddelijke of sacrale structuur van macht en autoriteit aangeeft. De hamvraag is of deze twee woorden geen contradictio in terminis zijn.

wanhopig in mijn binnenste en vocht ertegen, maar raakte het niet kwijt. Ik scharrelde alle beetjes moed die ik in mij voelde bijeen en begon: “Mag ik je nog één vraag stellen, een voor mij moeilijke vraag…”
“Natuurlijk, Maria van Magdala. Wees niet bang.” Het voelde alsof Hij al wist wat ik zou vragen. Ik flapte het er dan maar snel uit: “Wat?…Wat?…Wat moet ik met verliefdheid aanvangen? Ik ben erg verliefd op jou. Ik denk elke seconde aan jou, ik zou elk ogenblik bij jou willen zijn, ik kan niet zonder jou zijn, ik wil je kussen, jouw kind dragen, ik kan niet helder meer denken. Ik denk dat elke vrouw op jou verliefd zou worden. Is dat dan… is dat dan overspel van de liefde? Is dat eigenliefde?”
Ik durfde niet in zijn ogen te kijken, het was zo al moeilijk dat Hij in mijn hart zag.
“Jouw liefde voor mij is oprecht en is dus liefde. Net zoals mijn liefde voor jou oprecht is, maar er is een groot verschil in natuur tussen ons beide. Jouw puur menselijke natuur is niet zoals mijn goddelijke natuur. Ik probeer het je uit te leggen vanuit jouw natuur: mijn Vader bleef bekommerd om zijn schepsel en zou zelf de Liefde niet zijn als hij de gevallen mens niet een hulpmiddel zou aanreiken, anders zou alle kennis van de liefde verdwijnen. Hij gunde hun het vermogen tot verliefdheid. De voornaamste eigenschap van verliefdheid is haar kosteloze vanzelfsprekende liefde die nauwelijks inspanning vraagt en eeuwig gewaarborgd lijkt te zijn. Deze gelukzalige toestand tussen twee vrije mensen toont

hen een glimp van het verloren Eden. Te midden van de vele verschrikkelijke oorlogen tussen volkeren blijft de verliefdheid van mensen vaak getuigen van de Edense liefde van weleer en blijft het een bron van de drang om te overleven om het kwade te overwinnen. Zonder verliefdheid kon en zal de mens buiten Eden niet overleven. Maar, er is een maar, de gevallen mens wordt verliefd op een gevallen mens en natuurlijk is dit een rijk geschenk, maar hoogst zelden is de mens in staat om dit hemelse geschenk volledig intact te bewaren omdat het vroeg of laat een werkwoord wordt. Bijna elke verliefdheid verliest vroeg of laat haar vanzelfsprekendheid en moet zich met vallen en opstaan de liefde opnieuw aanmeten, ik zou haast zeggen 'heruitvinden', ook al is dit woord verkeerd, want de liefde is nooit afwezig geweest. Het is een rechtstreekse naschok van de val van de mens in Eden waar de zwaarste aardbevingen op aarde niet mee te vergelijken zijn. Alleen de man én vrouw van het verliefde koppel die de oorzaak van het verlies van de verliefdheid enkel in zichzelf zoeken en niet bij de wederhelft, kunnen hun aardbeving overleven en hun liefde alsnog bestendigen."

Hij zweeg en ik zweeg, en ik voelde me plots rustiger worden door het gekregen inzicht. Ik legde mijn hoofd op zijn schouder en wist dat dit nu kon zonder te vragen, omdat ik inmiddels had geleerd dat hij mijn gedachten kon lezen, dat ik begreep dat hij me nu al zijn liefde had gegeven en ik niets meer hoefde te verwachten. Ik kreeg

tegelijk de volgende gedachte: ik krijg al zijn liefde, maar wat kan ik verliezen? Wat is het moeilijkste verdriet dat een mens kan voelen? Hij beantwoordde de vraag zonder dat ik ze hoefde te stellen: “Verdriet om een dood kind.” Ik zweeg en herinnerde me mijn drie vermoorde broertjes. Ik werd niet meer overvallen door gedachten van ‘drang naar liefde’ of van ‘verlies’, maar ondervond een begin van rust, rust in de stilte. Het leek alsof ik nu liefde voor hem voelde als een stokoude vrouw zonder nog enige kinderwens die al jaren met hem had samengeleefd. Ik voelde me verlost van mijn verliefdheid in ruil voor een niet minder zuivere liefde voor hem. Ik keek terug naar hem en in zijn blik zag ik een glinstering waaruit ik begreep dat hij wel degelijk mijn gedachten kon lezen. Ik hoefde de volgende vraag aan hem niet meer woordelijk te stellen en dat deed ik ook niet, maar voor de lezer kan ik niet anders dan de vraag hier neerschrijven: “Jezus, kun jij dan bij ieder mens de gedachten lezen?” Hij antwoordde dat hij dat kon: “Als mensen mij inwendig aanvaarden als Christus of de Zoon van God, dan is Belial meteen afwezig en staat niets nog in de weg.”

Hij besloot: “Ik zal nu spreken vanuit mijn goddelijke natuur. Ik heb alle mensen lief, zelfs als ik de duivelse krachten ontwaar in de farizeeën heb ik hen lief omdat zij het slachtoffer zijn van een gebrek aan inzicht in en kennis van de vier machten: woede, duisternis, onwetendheid en begeerte. O ja, ieder mens draagt hiervoor de eindverantwoordelijkheid, maar ik ben gekomen om aan

hen te tonen dat zij deze duivelse krachten niet moeten volgen, en aan hen duidelijk maken dat ieder mens in zich de kracht heeft om deze duivelse krachten te ontkrachten. Als ik er nu al in slaag om hen lief te hebben als mensenzoon, als een zoon van mens en god, hoe zou mijn zuiver goddelijke Vader die de Liefde is dan zelf geen liefde en medelijden voelen voor alle afstammelingen van de gevallen Adam en Eva? Ik word door Hem gezonden om het lam te zijn voor het paasfeest. Dat is mijn opdracht. Beste Maria Magdalena, probeer dit nu nog niet te begrijpen: alles op aarde heeft een tijd."

Ik besefte toen inderdaad niet in het minst wat 'het lam zijn voor het paasfeest' betekende. Ik wist niet zo heel veel van de Joodse rituelen. Mijn vader was een zeloot en mijn moeder, broer en zusjes werden vermoord door de Romeinen, ik overleefde het als enige. Het was moeilijk, zo niet onmogelijk voor mij om Romeinen graag te zien. Ik wilde Jezus meteen nog een vraag stellen, maar hij was me opnieuw voor: "Het verschil tussen jouw natuur en mijn goddelijke natuur is dat ik niet enkel geboren ben vanuit de nazaten van de gevallen Adam en Eva. Mijn Vader heeft eeuwen gewacht op een vrouw even zuiver als Eva uit Eden. Het was voor hem wachten op één druppel uit de zee. Verliefdheid gaat aan mij voorbij, want ik heb alle mensen even lief. Je zou kunnen stellen dat ik verliefd ben op alle mensen, maar geen mens kan dit begrijpen. Met jou kan ik hier open over spreken zoals ik met mijn moeder of met Jozef zaliger hierover kon spreken. Maar

wanneer ik op straat mensen tegenkom, moet ik mij aanpassen en de taal spreken die zij verstaan. Niemand kan zijn innerlijk voor mij verbergen noch huichelen en niemand kan mijn innerlijk kennen, tenzij mijn Vader." Hij keek zwijgend voor zich uit in het oneindige. Ik schrok echter door de woorden 'tenzij mijn Vader'. En waarom ook niet zijn moeder? dacht ik, maar ik kreeg op dat moment geen antwoord van hem. Veel later onder het kruis begreep ik pas waarom: hij wilde ons beiden, Maria en mij, nog sparen. Ik aanvaardde het destijds en drong niet verder aan.

"Die aanpassing zoals je net zei, aan de taal van de gevallen mens, kunnen dat ook daden zijn? Ik denk nu terug aan hoe wij, Maria en ook ik, ontzet waren toen we vernamen dat je in de tempel de kooplui had weggejaagd. Was het iets anders dan woede dat erachter schuilde? Kan woede een uiting zijn van liefde?"

"Nee, dat kan niet en is onmogelijk. Het bewijst dat ook ik een stukje afstam van de gevallen mens, ondanks het feit dat mijn moeder een onbesproken levensweg bewandelt waar ik alles wat menselijk is van kan leren. Ik kan voor mijn Vader spreken, want dit was zeker niet wat mijn Vader voor ogen had.

Het is ook voor mij groeien en aanpassen geweest in mijn dubbele[59] rol als stukje mens in een stukje God. Ik herinner me toen ik die kooplui met geweld naar buiten joeg, hoeveel pijn het van binnen in mij deed, iets wat ik nog nooit eerder als mens gevoeld had. Mijn geest en lichaam revolteerden in mij zonder genade voor mezelf. Terecht. Het toont de ware aard van mijn Vader dat ook Hij, die lijdt als ik lijd, elke gevallen mens eeuwig blijft liefhebben. De wonderen die ik mag verrichten kan ik slechts doen op een moment dat ik één ben met mijn Vader. Ikzelf heb die macht niet, ik krijg ze blijkbaar alleen ter beschikking wanneer mijn Vader en ikzelf beiden één zijn in één en dezelfde geest. Ik heb vanaf mijn kindertijd[60] met vallen en opstaan geleerd aan te voelen of ik op dat moment in staat ben om een mens te genezen of zelfs zijn leven terug te geven of niet. Het belangrijkste gevoel daaromtrent is nederigheid: ik mag de dienaar zijn van de Vader, net zoals mijn moeder de dienstmaagd is van de Vader. Of zoals mijn Vader dienaar wil zijn voor elke mens die Hem in dank erkent als zijn Vader. Zonder de Vader ben ik en is de mens niets. Ik heb ten andere ook

---

[59] Ondanks de verwarring die deze bipolariteit lijkt te scheppen, is het juist deze eigenschap die de god toegankelijk menselijk maakt en goddelijk. Het geeft zuurstof aan onze intuïtie en ons heimwee om Eden te blijven zoeken.

[60] Merk op hoe dit volledig in tegenstrijd lijkt met bijvoorbeeld het eerdere verhaal van Ethan en de struik in de apocriefe evangelies. Het is een mooi voorbeeld hoe tegenstrijdig sommige wonderen lijken als men ervan uitgaat dat er geen evolutie met vallen en opstaan aan te pas kwam.

nooit het heilige der heiligen zelf ooit aanschouwd. En terecht."

De avond viel snel. De vogeltjes zochten hun slaapplaats op. En met de stilte viel er een rust in de stilte. Ik overliep de drie dagen dat we heel nauw met elkaar waren opgetrokken. We hadden ons beiden blootgegeven aan elkaar. Ik had op alles een antwoord gekregen. Maar één open einde bleef puzzelen in mijn hoofd en ik wilde net de vraag nog stellen of Jezus hield halt, ging zitten, keek naar de hemel en begon er zelf over: "De Koning met de ziel van het kind keert weer in de wereld om de wereld te redden en zal door de mensen worden gekruisigd." Ik stopte even, doch niet van verbazing. Zijn edele gelaat in het gouden licht van de volle maan verraadde zijn koninklijke afkomst. Zijn bewonderende ogen peilden verrukt de diepte van het heelal. Ik betastte zachtjes met mijn vingertoppen de lijnen in zijn gezicht en sprak tegenover hem mijn geloofsbelijdenis uit: "Jij die de macht en de kracht van de liefde hebt en je als voorbeeld voor de mens stelt dat geen mens het recht heeft om een vijand te doden tenzij de vijandelijke krachten in mezelf, jij die in mij bent, kan nooit sterven." Ik gaf hem één kus op zijn voorhoofd en behoefde geen traan, want een afscheid tussen ons beiden kon nooit bestaan. Het zou het laatste diepgaande gesprek tussen ons zijn geweest, ook al zouden Maria en ik hem op een afstand blijven volgen.

We kwamen thuis en er stonden drie ezels gepakt en gezakt bij het huis. Johannes was aangekomen!

Maria

Ik schrok een beetje, want ik kon amper geloven dat Johannes al terug was. Hij lachte om mijn verbazing: “Kijk, moeder, ik ben teruggekomen met drie kampioenen. Ik stel ze je even voor: Oz, Uz en Az. Ik heb ze, dankzij God, heel in het begin van mijn heenreis kunnen kopen van een veehandelaar die eveneens op weg was naar Magdala, waardoor ik zelf niet verder te voet hoefde te gaan en ik de dieren regelmatig kon afwisselen zodat we snel in Magdala aankwamen. Ik stel ze even voor: dit is Az en niet de snelste maar wel de liefste en hij luistert het beste naar een lieve vrouw, en dat ben jij, mijn lieve moeder. Dit is Oz en hij is geknipt voor Maria Magdalena: er zit iets meer pit in maar hij is toch nog meegaand. En Uz is de koppigste maar ook de sterkste en dus ideaal als lastdier voor de voedselvoorraad voor de andere apostelen, zoals je kunt zien.” Hij wilde me het overblijvende goud overhandigen, maar ik weigerde: “Help de armen onderweg, Johannes.” Een beetje later zaten we aan tafel en kwamen ook Jezus en Maria Magdalena aanzitten. Johannes bracht verslag uit van zijn reis naar Magdala. Maria Magdalena stelde de ene vraag na de andere, waar Johannes juist was geweest, waar hij had geslapen, waar hij had gegeten. Ze waren allemaal mijn kinderen. En Djibril was ook aanwezig, want ik vond

vanmiddag een brood bij mijn weefgetouw. Jezus was de eerste die opstond en zijn bed opzocht.
Wat hij deed voor Maria Magdalena die drie dagen, deed hij evenzeer voor mij, zodat ik na zijn sterven een ware vriendin naast mij zou krijgen die mij kon begrijpen.
Zonder mijn twee geliefde zonen zou morgen het huis leeg lijken, maar nooit leeg zijn. Maria Magdalena en Djibril waren er nog.

Maria Magdalena

Nu ik 's morgens wist dat ik afscheid zou nemen van Johannes en Jezus overviel me geen zwaarte, integendeel: ik fladderde als een paarse vlinder in het rond en ik vond er niets beters op dan voor dag en dauw op te staan om alles voor te bereiden voor het ontbijt en proviand te voorzien voor onderweg, zodat Maria niets meer hoefde te doen en zij alle tijd had om van Johannes en Jezus afscheid te nemen. De ezels nam ik er graag bij, want ze deden me met dankbaarheid denken aan Lem, Hannah en Rebecca met haar Samuel en het baby'tje op komst. Ik had hun haarlokken bij elkaar gevoegd om het in één zakje uit de paarse stof van Elisabeth te bewaren. Ik zou het overal meenemen en elke avond zou ik het zakje een nachtkus geven, en dat doe ik nu nog steeds. Ik hoefde hen niet noodzakelijk nog terug te zien, want ze waren steeds bij mij. Alles was klaar, de tafel was gedekt en ik ging buiten op het bankje zitten en genoot van het zachtjes klimmen van de zon en het welkomstconcert van de vogeltjes.

Er was een rust over mij gekomen sinds onze gesprekken. De zekerheid dat Hij nooit weg kon zijn uit mij en hoe ik Hem steeds in mij kon vinden en steeds beroep op Hem kon doen, was een hemels gevoel. De vier machten leren kennen die in al hun kleinste facetten bevochten moesten worden was de sleutel naar de liefde, liefde voor je medemens maar ook liefde voor jezelf. En pas zo begreep ik hoe ik in de grootste woestijn nooit alleen meer kon verdwalen of niet kon overleven. Ik had geen stenen tempel meer nodig, geen regel of plichtpleging noch grote gebaren, uitgezonderd die ene boodschap: overwin de duisternis, de woede, de begeerte en je onwetendheid in je diepste gedachten, en zo ken je geen vijand meer en wordt je ziel een tempel van liefde waar God zelf in je woont en waar elk van je bezoekende medemensen graag in vertoeft.

Ik had gekregen en voortaan werd het geven.

Maria Magdalena

De dag nadat Jezus en Johannes voor het ochtendkrieken vertrokken waren met de twee ezels en Maria en ik hen uitwuifde, zaten wij voor de eerste maal weer alleen aan tafel. Maria zag hoe erg ik onder de indruk was van hun vertrek en het verbaasde me dat het bij haar niet zo was. Integendeel, zij bediende mij alsof ik boven haar stond, maar zo was het natuurlijk niet: ze leek immens gelukkig te zijn met de verandering die ik had ondergaan na drie dagen gesprekken met Jezus. Ik kon het niet aanzien en gooide me voor haar voeten op de grond. Ze trok me zachtjes overeind en omarmde me moederlijk. Ik fluisterde in haar oor: “Vertel me over jouw leven, hoe ben jij zo sterk geworden?”

Maria

Ik fluisterde terug: “Jij drie dagen, ik mijn leven.” Ik had immers in het heilige der heiligen geleerd hoe de tijd er tijdloos werd en ik telkens opnieuw, seconde na seconde, een glimp te zien kreeg van de eeuwigheid die steeds maar eeuwiger werd. Meer kon ik er haar niet over duidelijk maken. Ik kon het zelf enkel voelen, maar niet onder woorden brengen voor mijn medemens: elk woord ervoor is te zwak, te weinig van betekenis. Het enige dat ik zou kunnen zeggen was dat ze op de goede weg zat en dat zei

ik haar ook, ook al stilde dit niet haar honger en leek het haar enkel een woord van troost. Mijn zoon stond op het punt een loodzware berg te beklimmen met de last van alle mensen op zijn schouders, en voor hij eraan begon wilde hij me als een bezorgde zoon een hartsvriendin toewijzen die mijn verdriet mee zou kunnen aanvoelen en werkelijk ook mede kon lijden. Maria Magdalena, naast Djibril, zo zou later bewezen worden, was als het ware zijn afscheidsgeschenk voor mij, waardoor zijn afscheid op aarde door mij onmogelijk als wanhoop kon worden aangevoeld. Mijn zoon had een tipje van de sluier opgelicht over het hele heilsplan van de Vader en ik kreeg iemand naast mij die dat weinige evenzeer kon begrijpen. Ik dacht plots terug aan Dismas en Gestas, de twee rovers tijdens onze vlucht in Egypte, de goede en de slechte, maar wat had de 'slechte' Gestas misschien wel niet meegemaakt in zijn jeugd? Ikzelf kon het verband op dat ogenblik niet leggen tussen de twee rovers en mijn gemijmer over Maria Magdalena en mezelf. Misschien waren de goede en de slechte rover wel elkaars beste vrienden?

Maria Magdalena

Ik hoorde me mijn gedachte plots hardop aan haar vertellen: "Jezus vertelde me in alle rust dat hij, het kind van de koning, gekruisigd zal worden." Maria knikte enkel en ik vervolgde: "Zijn korte mededeling voelde voor mij aan als een vreemde vanzelfsprekendheid. Ik reageerde

nauwelijks, want het was deze dagen duidelijk geworden dat hij in mij is, en dat beeld kan nooit worden gekruisigd, hij kan nooit sterven in mij." Ik stond versteld van mezelf. "Ik kan anderzijds niet ontkennen dat ik bang ben om zoiets vreselijks te aanschouwen." Maria kwam naar me toe, omarmde me en fluisterde: "Je hebt het antwoord op je vraag zelf gegeven. Hij kan inderdaad niet sterven. Herinner je zijn wonderlijke geboorte, de drie wijzen. Zij waren er zo van overtuigd dat ze van zo ver op zoek gingen. Vergeet de mirre nooit meer mee te nemen." Het was alsof we op dat moment met elkaar een verbond voor de eeuwigheid smeedden om na de opstanding van Jezus ieder onze weg te gaan om te getuigen van het kind van de koning dat nooit zou sterven. Zoals de drie wijzen van heel ver de geboorte van het kind eer bewezen en uit elkaar gingen, zo zouden Maria en ik de dood van het kind waar ter wereld ook eer bewijzen.
Ik zou een apostel van Jezus worden, zo leek het wel.

De mirre lag klaar.

Maria

Bij het vertrek van mijn zoon en Johannes vroeg Johannes me nog hoe ik best bereikt kon worden wanneer Maria Magdalena en ik zouden komen en waar ze ons dan konden ontmoeten. "Maak je geen zorgen, Johannes, we zullen er zijn op het ogenblik dat het nodig is", zei ik en ik gaf hem mijn zegen. Daarna nam ik afscheid van mijn zoon, ik omhelsde hem en hij fluisterde me toe: "Tot

weerzien, moeder van Asjkelon, weldra is het mijn beurt." Hij liet me los en glimlachte zachtjes om mij gerust te stellen. Ik knikte en streek nog eens door zijn haar en gaf hem een kus. Ik draaide me om en sloot me aan bij Maria Magdalena, die de ezel in bedwang hield terwijl Johannes de laatste bagage aan het vastsjorren was. Even later vertrokken ze.
Maria Magdalena en ik keken hen lang na tot ze uit het oog waren verdwenen.

Maria Magdalena

Het was daarna stil aan tafel. Ieder zat op zijn eigen manier het afscheid te verwerken. Maria trok zich terug aan haar weefgetouw en ikzelf deed alsof ik iets deed, maar deed eigenlijk niets. Ik wist met mezelf geen blijf. Tot ik het buideltje met de haarlokken van Hanna, Rebecca en ook Samuel zonder het goed te beseffen in mijn handen krampachtig vasthield. Ik keek ernaar. Maria keek vanuit haar kamer naar mij en kwam naar mij toe: "Rebecca zal binnenkort bevallen. Neem de ezels Oz en Az mee zodat ze je allebei leren kennen. Rebecca zal je nodig hebben. Ga gerust, je hebt de tijd en vertrouw op Djibril. Kijk niet naar mij: het zal me goeddoen om een tijdje alleen te zijn en Djibril waakt over mij. Ik zal je wat van het goud meegeven voor Rebecca. En doe ook meneer Lem mijn groeten." Ze lachte. Ik keek haar dankbaar aan en haar voorstel haalde me uit mijn sombere stemming. Ik stemde in en maakte alles klaar voor de reis naar Ein Karem. De

volgende morgen vertrok ik met beide ezels, en mijn ervaring met Lem zou van pas komen. Ik hoefde met Maria niets af te spreken wanneer ik zou terugkomen. Beiden wisten we dat de engelen onze intuïtie wel zouden voeden wanneer de tijd rijp was.

Maria

Het huis was weer leeg, maar ik voelde me nimmer alleen. De elondraden zongen van blijdschap en verdrongen mijn zorgen. Wat er ook stond te gebeuren, het was Gods heilsplan voor de mensheid en waarvoor zou ik bang moeten zijn?
Ik zong de psalmen en hoorde in mijn hoofd de gebeden van Zacharias klaar en helder mijn geheugen opfrissen en waande me opnieuw in het heilige der heiligen. Ik hoefde zelfs geen brood meer te bakken. Djibril was nooit ver weg. Welke storm op mij af zou komen, ik was er klaar voor.
Het zij zo.

Maria Magdalena

Oz en Az waren opgetuigd en we vetrokken. Ik kende de weg op mijn duimpje, bij dag en bij nacht. Ik wisselde de ezels regelmatig af zodat ik ze alletwee kon leren aanvoelen en de makkelijkste, de minst koppige dus, voor Maria kon kiezen. Tegen de eerste avond was het duidelijk: Az zou voor Maria zijn en ik feliciteerde hem voor de goede keuze. Oz stond erbij alsof hij alles begreep en leek ontgoocheld en jaloers. Ik fluisterde hem in het oor zodat Az zeker niets kon horen: "Oz, jij bent mijn kampioen, maar zeg het niet tegen Az." Beiden waren nu tevreden en kregen de tijd om zich in de graskant van voedsel te bedienen. Waar ik er vroeger te voet minimaal acht dagen overdeed, zou ik het nu makkelijk op vier dagen doen. Morgenavond! Wat keek ik ernaar uit!

Rebecca

Ik vond die morgen een brood aan mijn deur. Ik herkende het meteen. Maria Magdalena had er me over verteld en het beantwoordde perfect aan hoe Maria Magdalena het had beschreven: de Griekse *chi* en de Griekse *ro* in de korst, symbool voor de Verlosser. Ik toonde het met grote ogen en verwachting aan Samuel. Ik wist direct wat ik ermee zou doen, ging op het bed liggen en legde het brood op mijn hoogzwangere buik. Hannah en Samuel kwamen naast mij liggen. "Ons kindje is gezegend! Djibril is aan

de deur geweest. Was Maria Magdalena nu maar hier!" En het kindje schopte plots hevig. Hannah moest erom lachen omdat het brood moeite had om te blijven liggen, en met ons drieën legden we onze handen op het brood en het kindje kwam tot rust. Mijn lieve Samuel had al mijn wonderlijke verhalen gehoord en voor hem was het nu de eerste keer dat hij zelf iets wonderlijks meemaakte. Alhoewel dit niet juist was, het was de tweede keer, maar de eerste keer kon hij niet geloven dat het geen toeval was.

Samuel

Ik ben de zoon van een schatrijke koopman in Massilia[61] en ik werd voor de eerste keer door mijn vader helemaal alleen op missie gestuurd met rijke koopwaar voor een handelaar in Jericho. Joden stonden bekend om hun betrouwbare handel. Na een lange en gevaarlijke zeereis meerde ik aan in de haven van Asjdod en trok verder met een zware karrenvracht goederen, getrokken door twee buffels. Het werd avond en halverwege mijn bestemming kwam ik op een kruispunt en zag wonderlijk genoeg op deze eenzame weg een oude man die me spontaan aansprak: "Waar moet je naartoe, jongeman?" "Naar Jeruzalem en daarna naar Jericho, goede man", antwoordde ik beleefd. "Ik wil niet indiscreet zijn, maar ik vermoed dat je kostbare handelswaar vervoert? Dan denk ik dat je het best hier rechts afslaat. Daar woont iemand

[61] Het huidige Marseille

die rijker is dan wie ook in Jeruzalem en je veel meer zal geven voor je goederen dan wie ook. Heb vertrouwen, het is iemand die ik goed ken. Ik was er vanmorgen nog. Zeg maar dat Djibril je stuurde." En hij keerde zich om en verdween in de nacht. Ik aarzelde eerst, maar mijn nieuwsgierigheid was groter dan geld. De volle maan liet mij toe de reis voort te zetten en de weg te volgen die de man mij toewees. Tegen de morgen merkte ik in een dal een klein stadje en begon erg te twijfelen of ik wel de juiste keuze had gemaakt. Ik zag geen paleis of grote stapelplaats. Ik zag enkel in de verte op mijn weg boven op een heuvel een huisje waar licht brandde en ik zou daar voor raad gaan aankloppen. Ik voelde me behoorlijk boos worden, vooral op mezelf, en bedrogen door die 'goede man'. Ik bereikte het huisje, mooi onderhouden en gezellig. Ik klopte aan. De deur ging open en een bloedmooie vrouw deed open: "Welkom in het geboortehuis van Johannes de Doper."

Rebecca

Ik was op slag verliefd op zijn mooie donkere lieve ogen. We konden beiden onze gevoelens niet lang voor elkaar verbergen en alleen al onze wederzijdse glimlach van puur geluk deed ons voor elkaar smelten. Ik werd plots onhandig aan het vuur en hij handelde net zo stuntelig toen hij zijn buffels vastmaakte. We moesten er beiden om lachen en wisten niet hoe we ons moesten gedragen. Daar

kwam ineens Hannah aangelopen: “O! Een papa!” Het ijs kon niet smelten, want ijs was er nooit geweest.

Samuel

Ik was overdonderd. Op de eerste plaats door deze lieve vrouw en haar schattige kind, maar ook was ik er ook erg van onder de indruk dat ik hier in het geboortehuis van Johannes de Doper aanbeland was. Bij mijn aankomst in Asjdod werd maar over twee personen gesproken: Johannes de Doper en Jezus de Verlosser. En ik kon niet weten of Rebecca hier in dit verre oord al vernomen had dat Johannes de Doper onthoofd werd. Ik was meteen erg nieuwsgierig naar het verhaal van Johannes de Doper, maar nog meer benieuwd was ik naar het verhaal van Rebecca zelf. Dit huis ademde enkel liefde terwijl ik in het paleis van mijn vader enkel kilte had gekend. Het was een geschenk. Het was een godsgeschenk, en dat woord leerde ik diezelfde nacht nog kennen. Ze verwonderde zich erover dat ik haar taal wonderbaarlijk goed kon verstaan en spreken. Ik vertelde haar dat ik al vele malen met mijn oom in Haifa aanmeerde om handel te drijven in Magdala, en dat ik nu in de haven van Asjdod had aangelegd omdat dat veel dichter bij Jeruzalem lag, om zo verder naar Jericho te trekken.

Rebecca

Hannah was ondertussen gaan slapen en wij bleven bij een olielampje aan de tafel ons levensverhaal met elkaar delen.

We begonnen als vreemden en gingen over naar deelgenoten in pijn en vreugde en tegenslagen en gelukkige gebeurtenissen en kwamen zo steeds dichter naar elkaar toe. Onze verschillen en onze wederzijdse geheimen werden als nevel door de ochtendzon weggetoverd en maakten plaats voor wederzijdse warmte, geborgenheid en respect zoals we beiden nooit eerder hadden gekend. Ik vertelde hem bij het ochtendgloren van die wonderlijke nacht dat het een godsgeschenk was. Hij fronste de wenkbrauwen. “Kom, ik leg het je morgen wel uit. Ga jij nu maar slapen in mijn bed. Ik blijf wel op: Hannah gaat wakker worden. Niet protesteren, lieve vriend!” en ik toonde hem mijn bed. Ik bleef op voor Hannah.

Samuel

Ik was verliefd. Ik vocht tegen het wakker worden van mijn lichamelijke driften. Ik snakte ernaar haar te kussen, te minnekozen. Hoe ze over haar jeugd had verteld, enkel maar om te vertellen en helemaal niet om aandacht te vragen of medelijden te krijgen. Nee, het was eigenlijk puur bedoeld om de rol van een zekere Maria Magdalena op te hemelen. Ook zij had een oude man op het ijs ontmoet die haar de juiste weg wees. En ja, die oude man had toen en nu gelijk. In Massilia zouden ze me gek verklaren. En daarom wilde ik hier graag blijven: ver weg van het geld van mijn vader en winstbejag. Haar geur in haar bed deed me denken aan de lavendel in mijn verre

thuisland. Deze stilte had ik nooit gekend. Ik kon het niet verdragen dat ze daar nu alleen op een stoel zat te wachten op Hannah en stond op: “Rebecca, kom naast mij liggen op je bed met onze kleren aan, zodat je Hannah direct kunt opvangen.” En zo lagen we even later muisstil naast elkaar en lieten we de stilte onze prille gevoelens voor elkaar met een zachte vederpen neerschrijven in ons hart. De volgende dag vroeg ik haar naar Johannes de Doper. Ik moest wel, ik moest zekerheid hebben en wilde zeker niet het terechte verwijt krijgen dat ik zoiets zou hebben verzwegen. Ik had niets te verliezen en aan tafel zette ik een eerste stap: “In de haven van Asjdod gonsde het van de geruchten over Johannes de Doper en Jezus de Nazareeër, en het was geen prettig nieuws.” Ze keek me onmiddellijk aan met open ogen, het was duidelijk dat ze het nog niet wist en ik sprak zachtjes: “Johannes de Doper werd onthoofd door Herodes.” Ze stond bruusk op en wilde weglopen, maar ik was haar voor en drukte haar tegen mij aan. Ze snikte en jammerde en gaf zich aan mij over. Ze liet zich na een tijdje weer zakken op haar stoel en Hannah kroop meteen bij haar op schoot: “Waarom Ma Ma wenen? Heeft papa Ma Ma pijn gedaan?” “Maar nee, lieveling, papa is heel lief voor Ma Ma.” En Rebecca keek mij in de ogen. Ik streelde haar betraande wang en streelde Hannah. En ik, ik weende zachtjes om zoveel schoons op aarde en fluisterde in haar oor: “De oude man had gelijk. O ja, Djibril heette hij, dat ben ik je nog vergeten te zeggen.”

Rebecca herpakte zich, erdoor gesterkt: “Kom, laten we samen van zijn brood eten…” Het voelde als een huwelijksmaal.

Rebecca

Zo weinig liefde ik tussen mijn ouders had gezien, zovele bittere gevechten tot bloedens toe ik had meegemaakt, zo veel slagen ik had gekregen, zo stond ik nu elke dag verstomd hoe lief en teder liefde tussen man en vrouw wel kan zijn. Samuel begon plannen te maken: de handelswaar afleveren in Jeruzalem en met dat geld een ploegschaar kopen en druivenstokken, allerhande zaden van gras tot graan, plantenknollen, fruitboompjes, een zaag en kapmes, hamer en houweel, en een hoop touwen om op de zuidelijke hellingen onder ons huis druiven te telen om wijn te maken. De buffels bleven om te ploegen en de kar te trekken. “Mijn vader zal me niet missen, hij zag mijn andere broers altijd al liever en zij zullen blij zijn dat ze niets meer met mij hoeven te delen.” En hij voegde er al schertsend nog aan toe: “Maar ik heb het mooiste en liefste erfdeel gekozen.” En dan moest ik lachend weglopen om niet in het bed te belanden: we speelden dit vaak omdat Hannah steeds zo gelukkig was als ze ons zo bezig zag. “Snel, Ma Ma, sneller!” en dan deed Samuel alsof hij volledig buiten adem was en knipoogde naar haar. “Ma Ma kan veel harder lopen dan jij, papa!” Maar toch waren er momenten als Hannah er niet was, dat ‘Ma Ma’ zich graag liet inhalen door ‘papa’ en plots, maar niet onverwacht,

bleef mijn bloeding achterwege en werden mijn borsten weer steviger… Samuel glunderde en Hannah was in de wolken en ging het onmiddellijk aan Lem vertellen. En ik… ik miste Maria Magdalena om dit feest met haar te delen.

Samuel

We waren hemels gelukkig. Het aanleggen van de wijngaard verliep volgens plan en ik had nog geld in reserve. Hannah kon stilaan alleen van op een boomstronk Lem bestijgen en durfde al een klein wandelingetje met hem te maken. Ik dacht vaak aan Lems vroegere baas Johannes de Doper en zijn ouders, en ik was meer dan dankbaar om in dit geboortehuis waar lieve mensen hadden gewoond zelf te mogen opgroeien tot een stamvader van mijn gezin. Wanneer ik aan het bruisende en eerzuchtige Massilia terugdacht, besefte ik pas in wat voor oase van rust en liefde ik mocht terechtkomen met de liefste vrouw, die meer dan een andere vrouw besefte hoe kostbaar liefde wel is. Het was prachtig om ons kind te zien groeien en voelen wanneer ik ’s nachts mijn handen op haar buik kon leggen. En als Hannah al zo’n goed kind was, hoe zou dit kind dan slecht kunnen zijn. Ik maakte me alleen maar zorgen om de bevalling, ik wist niet hoe dat in zijn werk ging. Was Maria Magdalena hier nu maar.

Rebecca

Nog geen week geleden gebeurde er iets raars. Ik stond op en keek in de spiegel en zag een kleine hap uit mijn haar. Ik riep naar Samuel om eens te kijken of ik ook vanachter soms geen haar had verloren en terwijl hij me aankeek, zag ik bij hem hetzelfde: een stukje zwart haar was weg. Hannah voelde onze onrust en kwam naar ons toe, en jawel, ook zij miste een haarlok. Hannah liep onmiddellijk naar buiten en kwam even snel terug: “Lem heeft geen haar verloren!” We moesten erom lachen, hoe vreemd alles ook leek, niets wees erop dat iemand iets had gestolen, en met ons haar zou de haardief niet veel kunnen aanvangen. Samuel legde zijn hand op mijn hoogzwangere buik: “Alles rustig aan doen, hè, schat. Als er iets is, ik ben nooit ver weg.” En hij vertrok naar zijn wijngaard in wording.

Maria Magdalena

Ik was net overgestapt van Az op Oz. Het was niet ver meer. Ik kwam aan de afslag naar rechts, nog een uurtje in dit tempo en ik zou er zijn. Mijn hart ging tekeer van opwinding, de vele herinneringen aan deze plek overvielen mij en ik kon mijn tranen niet beheersen: Zacharias, Elisabeth, Hannah en een onbekende Samuel, Johannes de Doper, Rebecca en de kleine Hannah, de papyrusrollen, Lem… het was mijn familie. Ik maande Oz aan om het weer rustiger aan te doen, ik genoot immens van dit verlangen naar ontmoeting en het mocht nu plots

langer duren: ik wilde alle details van de herinneringen zoveel mogelijk herbeleven, ze waren te waardevol om ze niet te herbeleven zoals ze mij destijds verrasten en me rijk hadden gemaakt om wie ik was mogen worden. O ja, Djibril, jou vergeet ik zeker niet. Ik hoorde in de verte een ezel balken. Lem! En Oz liet zich niet meer intomen…

Rebecca

Ik was net alles in korte stukjes aan het opruimen: iets doen, even gaan zitten en zo voort. Hannah was als baby veel rustiger. Het kindje moest een jongen zijn, zo vitaal als zijn papa. Oeps, dat beloofde! Mijn adem stokte van de plotse pijn. Er werd op de deur geklopt. Ik wachtte even tot de pijn verdween en opende de deur. “Mijn lieve God! Maria Magdalena! Moeder!” Wij vielen in elkaars armen. “Wat ben jij mooi!” fluisterde ze in mijn oor, maar ik kreeg plots opnieuw een hevige kramp in mijn buik! Ik schrok en voelde vruchtwater langs mijn benen lopen. Mijn ogen en mond waren groot van paniek!

Maria Magdalena

Er was geen tijd voor groeten en ik begreep onmiddellijk wat er stond te gebeuren: “Komt goed, Rebecca, je vliezen zijn gebroken, dat is heel normaal, je kindje is onderweg. Ik ben er. Ik help je zo naar je bed.” Ik pookte het vuur op voor warm water. En plots hing Hannah aan mijn rok en keek lachend omhoog, niet beseffend wat er stond te gebeuren. Ik knuffelde haar even: “Mijn lieve schat, ga jij

je papa even roepen?" Ze schoot al weg. De weeën volgden elkaar steeds sneller op en ik gaf Rebecca een stukje hout waar ze de pijn op kon op verbijten. Het ging snel blijkbaar, wat niet abnormaal was bij een tweede bevalling en daar kwam het hoofdje al. Ik oefende tegendruk uit op de randen om het scheuren tegen te gaan en langzaam maar zeker liet het neusje zich al zien en daarna ging het snel: "Nu persen, Rebecca! Nu!" En het hoofdje floepte tevoorschijn. Het hoofdje draaide zich gewillig met de schoudertjes mee en hop! Daar verscheen de kleine prins in al zijn glorie. Ik legde de kleine man op haar buik en Rebecca aaide en suste de krijsende baby. Ik bond de navelstreng af, wachtte tot de moederkoek zou loslaten en ik de navelstreng kon afbinden en doorsnijden. Alles verliep zoals het hoorde en al van ver hoorden we Hannah roepen en de stem van een ongeruste vader. Ze stormden tegelijk binnen en Samuel vloog eerst op Rebecca af en overdonderde haar met kusjes en tranen. "Kijk, mijn lief, kijk: zwarte haartjes en een jongetje, een kleine Samuel!" Samuel betrok Hannah erbij: "Kijk, Hannah, dit is je broertje en jij bent nu grote zus." Ik besefte plots dat zo'n liefde nooit voor mij zou zijn weggelegd, maar ik gunde het hun meer dan wie ook. Ik trok me even terug in de keuken om de doeken te spoelen en hoorde Rebecca van ver: "Lieve Samuel, jij mag een naam voor jouw zoon kiezen." Ik luisterde benieuwd en het was goed dat ik er niet bij aanwezig was. Zijn antwoord bleef niet lang uit. "Johannes, ja, Johannes wil ik hem

noemen, maar alleen als jij het goed vindt. Dit was zijn geboortehuis en hij is gestorven voor zijn overtuiging. Heel Israël spreekt over hem. Het is een eer dat onze zoon in dit huis werd geboren." Dit werd me te machtig: een vreemdeling uit een ver land, die vreemde namen had kunnen bedenken en die zonder veel kennis van onze godsdienst toch zoveel respect kon opbrengen… Ik moest even lucht scheppen en ging naar de ezels toe. Lem had al kennisgemaakt met Oz en Az. Ik fluisterde in Lems lange oor: "Een nieuwe Johannes is geboren" en hij begon te balken van vreugde. Hannah kwam erop af en sprong me in de armen. "Wat ben jij groot geworden, mijn lieve Hannah! Fijn voor jou om nu een broertje te hebben, niet?" "Ik heb jou gemist, Ma Ma. Ik wil jou zoveel kusjes geven…" en ze begon eraan. "Stop, lieverd! Je moet zien dat je er nog over houdt voor je broertje straks", en ze liet haar armen rond mij niet los. Ik zag plots de plaats waar haar haarlok werd afgeknipt. Ik kuste de plaats, wetend dat Jezus die had aangeraakt. Ik tastte nog even of het paarse buideltje met hun lokken nog op zijn plaats zat en het stelde me gerust. We gingen terug naar binnen. Samuel schoot naar mij toe.

Samuel

"Maria Magdalena, ik weet niet hoe ik je moet bedanken! Dankzij jou is alles goed verlopen. Ik ben je eeuwig dankbaar… Rebecca en Hannah hebben zo naar je verlangd. Ik kan niet geloven dat je toevallig net op tijd

kwam. Dit is een wonder, ook al ben ik niet geneigd in wonderen te geloven, maar bij ons in Massilia zijn er veel zieners en die beweren dat mensen die veel aan elkaar denken, op een of andere manier verbon…" Rebecca kwam tussenbeide: "Lieve man, laat het even, wij geloven al lang niet meer in toeval." Ik begreep dat ik alles het best even liet bezinken. De kleine Johannes begon te wenen en ik vond het beter om hen even alleen te laten. Ik was in de war en tegenstrijdige gevoelens vochten om mijn aandacht. Ik had de Joden altijd een vreemd volk gevonden, maar een vrouw als Rebecca had ik in Massilia nooit kunnen vinden. Een zoon! O, ik zou nooit dezelfde fouten maken als mijn vader. Het was een warboel in mijn hoofd. Ik had dringend frisse lucht nodig.

Rebecca

Eindelijk kregen we wat tijd en waren we even alleen: "Maria Magdalena, Ma Ma, het is een wonder dat jij net op tijd kwam en dat was geen toeval. Ben je niet geschrokken van Samuel? Hij komt van Massilia en kent onze gebruiken nauwelijks." Maria Magdalena schrok er niet van. Ze vertelde hoe ze in haar geboortestad Magdala, waar grote handelskaravanen van heinde en ver toekwamen, vele vreemde kooplieden had gezien van diverse pluimage.
Samuel is een lieve en zorgzame man en eigenlijk ben ik blij dat hij de Joodse tradities niet kent. Sinds mijn doop in de Jordaan en mijn ontmoeting met Johannes de Doper

en Jezus zelf voel ik ook niet de minste behoefte om me naar de oude gebruiken van het Jodendom te plooien. Johannes raakte me hier in dit huis aan, hij doopte mij en gaf mij de namen van mijn ouders, zodat ik eindelijk iemand werd, en Jezus sprak mij aan na zijn doop: aan deze twee mensen kan ik mijn leven toevertrouwen.
En ik sprak Maria Magdalena aan: “Ik ben vandaag de gelukkigste mens op aarde: mijn ongelovige man en vader van mijn zoon gaf mijn zoon de naam van Johannes, met wie wij hier, op deze plek, het laatste deel van het verhaal over het Kind van de Koning mochten horen. Ik ben dubbel zo gelukkig omdat mijn ongelovige man Samuel helemaal niet ongelovig denkt en ongelovig handelt, alleen weet hij het nog niet en is dat wel nodig ?” Johannes begon te wenen en mijn borsten antwoordden meteen. Maria Magdalena hielp me en even later was de kleine Johannes zich van de rijkste melk aan het bedienen.

Maria Magdalena

Wat een rijke vrouw was Rebecca geworden in dit laatste jaar! Hoeveel ellende een mens ook kan meemaken, een geboorte kan alle ellende in de wereld doen vergeten. Ik durf toe te geven aan mezelf dat ik het moederschap soms mis. Maar wanneer ik dan denk: stel dat ik moet kiezen tussen zelf een kind op de wereld brengen of, mijn recente gesprekken met Jezus indachtig, Jezus zelf elke dag in mij weten leven, dan denk ik dat het laatste wint. Als ik terugdenk aan mijn ouders, dan moet ik er op volwassen

leeftijd moeite voor doen om me daar nog iets bij voor te stellen. Hoe lief moeder ook was voor mij, en vader had ik nauwelijks gekend, ik kan mij er weinig van herinneren. Samuel geeft er ook een voorbeeld van: hij verlaat zijn geboorteland voorgoed, zo blijkt. Ik draag Jezus in mij en kan hem niet vergeten, elke handeling en gedachte wordt getoetst en als ik het vergeet te toetsen aan hem, dan mag ik het soms slechts seconden later dankbaar voelen dat ik het vergat. Jawel, Samuel intrigeerde mij en ik zou hem graag leren kennen. Maar eerst Rebecca en Johannes nu én de nieuwsgierige Hannah natuurlijk. Samuel kon het niet laten om nog even te komen kijken naar dit wonder en maakte me duidelijk waar ik hem steeds kon vinden als er iets was. 'Ik kom straks terug' was om het uur een zinsnede van hem en zou een gewoonte worden. Rebecca en ik moesten er telkens om lachen: "Daar is hij weer!"
Hij is een schitterende vader!
De volgende dagen begon Rebecca steeds meer te vragen naar mijn verblijf bij Maria. Ze vertelde hoe hard ze had geweend toen Samuel haar vertelde dat Johannes de Doper onthoofd werd, en nog steeds kreeg ze het moeilijk als ze terugdacht aan toen hij hier de vierde papyrusrol uit het hoofd begon voor te dragen. "Heeft hij niet gezegd dat er nog een vijfde papyrusrol bestond?" Ik had deze vraag verwacht, maar hoopte stiekem eraan te ontsnappen. Niet dus. Ik ging aan het tafeltje zitten, Rebecca eveneens, met de kleine Johannes aan de borst. "Je moet het me niet vertellen, Ma Ma, is niet erg", zei ze, het bleek blijkbaar

door mijn zwijgen zo over te komen. “Ik weet niet hoe ik erover moet beginnen. Ik wil wel, maar weet niet hoe. Geef me nog wat tijd. Is dat goed voor jou?” Ze knikte overtuigd bevestigend. De kleine Johannes begon plots te huilen en ik schrok van het toeval. Wat betekende het? Wilde hij me helpen om niets te hoeven zeggen of wilde hij me juist zeggen dat ik moest spreken? Toen hij stopte met wenen, keek hij me aan en liet mijn ogen niet los. “Kijk, Ma Ma, hoe hij naar je kijkt, een schat toch?” Ik wist wat me te doen stond. “De vierde papyrusrol eindigt met de koning in de kerker die de ziel van zijn kind ontmoet en zo opnieuw het kind wordt. De poortwachter helpt hem om zijn kerker te verlaten en de verloren gelopen mensen in zijn koninkrijk te verlossen van de duivelse tovenaar.” Ik moest even zwijgen. Ik zag Rebecca met haar ogen vol hoop, vol verwachting naar een gelukkig einde van het verhaal. De kleine Johannes wendde zich opnieuw naar mij met zijn grote ogen. “Maar de koning met de ziel van het kind wordt zelf gedood door de mensen. En alleen zo kon de koning van de liefde die in liefde stierf voor de mens, de mens de ware liefde betonen. En hij toont dit door in ons hart te wonen.” Het werd stil en de kleine Johannes zocht nu de ogen van zijn moeder. “Het spijt me, lieve Rebecca, dat ik je dit moet vertellen.” Rebecca antwoordde gedecideerd: “Oké, Johannes eerst en Jezus later, maar niet zonder ons eerst te redden van de duivel. Ik ken de duivel, ik was zelfs ooit één van zijn beste leerlingen, maar zie: ik werd gedoopt

door Johannes en Jezus kende mij bij mijn naam en ik kreeg de liefde niet enkel in mijn hart, maar ook in mijn man en dit kind."
O, wat voelde ik me klein en dankbaar om aanwezig te mogen zijn bij deze grote dame.
Een van de dagen daarna aan tafel, het was een mooie middag, bleven we nog wat napraten. Samuel was al zo gewoon geworden aan mijn aanwezigheid dat we al eens over belangrijkere zaken konden praten dan alleen maar 'wat gaan we eten vandaag', en ik was hoe langer hoe meer benieuwd naar zijn levensverhaal en de stad waar hij vandaan kwam en welke goden zij kenden. Hij was enthousiast en vroeg om een stuk onbeschreven papyrusrol. Hij nam een pen en tekende in grote lijnen het hele traject naar Massilia. "Eerst voorbij Kreta varen, daarna Sicilië passeren en dan naar het noorden Rome passeren en daar dan wat hoger in de bocht ligt de stad Massilia. De afstand? Je kunt je iets voorstellen van de afstand van Asjdod naar Kreta? Wel, die afstand haast viermaal afleggen! Met volle vracht is dat bijna een maand varen als je geluk hebt met de wind. Ik heb dat vele maanden gedaan, tot ik dit jaar de schat hier vond." Hij straalde. Zelden heb ik iemand met zoveel geluk in zijn ogen zien spreken. Ik vroeg hem: "Ik vermoed dat deze grote stad dus onder het gezag van Rome staat, maar misschien ook een eigen godsdienst heeft?" Samuel moest even lachen om deze vragen: "Noem mij een God en in Massilia wordt hij aanbeden: wij kennen de Griekse

goden, Keltische goden, Oosterse goden zoals de goden Isis of Mithras en natuurlijk de Romeinse goden dus. Voor elk wat wils." Hij zweeg. Hij besefte dat dit een heikel onderwerp was. De evidente vraag zou zijn: "Welke godsdienst hang jij aan, Samuel?" Ik durfde die niet direct te stellen, maar hij beantwoordde de vraag spontaan: "Ik hoop wel, maar neem het me niet kwalijk alsjeblieft, dat ik in geen enkele god meer geloof. Als er al iets gebeurt dat op het eerste gezicht raar of onverklaarbaar is, dan is het toeval. Ik heb alleen nog het geloof in de liefde en die vind ik hier bij jullie hier samen: jullie zijn mijn goden." We werden allemaal stil aan tafel en we voelden ook werkelijk zijn liefde voor ons. Hij was een schitterende mens. Ik antwoordde na een kort tijdje: "Je bent een mooie mens, Samuel. Maar wat toeval betreft, ik kan er niets aan doen en ik was ook niet van plan om het op tafel te brengen en aan iemand te geven omdat ik er zo erg van houd. Het kleinood heeft me de laatste weken zoveel kracht gegeven en zonder dit schijnbaar waardeloze geschenk was ik op dit moment zelfs niet hier bij jullie. Maar nu ik je hoor en je eerlijkheid heel erg waardeer, nu wil ik dit kleinood aan jou geven. Het is niet veel, het lijkt immens waardeloos, maar wil je wel met dit toeval geconfronteerd worden, Samuel?" Samuel hoefde er niet lang over na te denken: "Lieve Maria Magdalena, Rebecca heeft zoveel goeds verteld over jou dat ik er het volle vertrouwen in heb dat je het goed met ons voorhebt." Rebecca keek haar man fier aan en Hannah was erg onder de indruk van de serene sfeer

aan tafel en vroeg niet de minste aandacht. Ik ging naar mijn bagage in mijn kamertje en haalde het paarse buideltje tevoorschijn: “Dit buideltje bevat een schat van waarheid en ikzelf kreeg de inhoud niet zo lang geleden. Ik bewaarde het in een lapje van de paarse stof die hier lag toen ik hier voor het eerst kwam. Het gaf me zoveel kracht de laatste weken. Rebecca zal zeker deze stof herkennen…” Rebecca knikte: “De stof komt van hier, van Elisabeth, de moeder van Johannes de Doper.” “Ik schenk jou dit buideltje, Samuel. Doe het maar open.”
Samuel opende het en drie verschillende haarlokken vielen op tafel. “Mama, kijk, dat is mijn haar!” riep Hannah uit. “En dat van papa en mama ook!” Samuel en Rebbeca stonden aan de grond genageld: “Hoe?” Samuels ogen werden groter en zijn hoofd schudde: “Hoe?” hij keek naar Rebecca: “Hoe kan dat, schat?” Rebecca keek hem lief aan: “Ik vind dat niet zo moeilijk: voor mij is het een groot geschenk en hopelijk maak je er een plaatsje voor open in je hart, mijn lief… Ma Ma, hoe kom jij daaraan? Ik herinner mij die morgen nog goed… wij vonden het gek, maar maakten er niet veel van.”
“Ik had het grote voorrecht om drie dagen in de leer te gaan bij Jezus. Ik was benieuwd, ik geloofde niet zomaar alles, ik kon bijvoorbeeld niet geloven dat Jezus steeds in mij aanwezig is zonder dat ik hem in levendelijve hoef te zien. Toen droeg hij mij op mijn ogen te sluiten. Nog geen vijf minuutjes later mocht ik mijn ogen weer opendoen. En ziedaar: jullie haarlokken liggen hier voor jullie. De

zwarte haarlok deed mijn hart opspringen van vreugde: Rebecca heeft een man! En hij vertelde erbij dat je zwanger was. En zo haastte ik mij naar hier. Zonder hem was ik te laat gekomen voor je bevalling. Toeval bestaat niet en moeten we steeds weten hoe dit kan? Wij zijn geen god en kunnen er met ons verstand niet bij. Ons hart kan meer dan ons verstand. Geloof is niets anders dan een hulpmiddel om in vrijheid onze keuzes te kunnen maken tussen goed en kwaad, tussen liefde en haat." Rebecca voegde er iets verrassends aan toe: "In toeval geloven heeft iets weg van verliefdheid, een soort van blind vertrouwen in iets of iemand waar je geen garanties hebt op slagen. Je gevoel durven volgen, waarbij het bange gevoel stapje voor stapje kan groeien naar steeds meer vertrouwen en geleidelijk minder te hoeven durven." Vooral deze tussenkomst van de verliefde Rebecca deed de verliefde Samuel helemaal overstag gaan. Samuel nam het buideltje, vulde het met de haarlokken, maar keek naar mij. Hij ging in de keukenkast een mes halen, sneed een haarlok van mij af en voegde het bij 'de familie' zoals hij het noemde, knoopte het buideltje met het touwtje dicht en kuste het. De kleine Johannes zag dat het goed was. Rebecca straalde. En Hannah zou nooit dit ogenblik kunnen vergeten, ook al begreep ze het niet helemaal. We hoorden plots Lem balken. Samuel ging direct buiten kijken en kwam met een plukje haar van Lem weer binnen, en terwijl hij het in het buideltje stak, zei hij: "Lem is nog steeds de ezel van Elisabeth en Johannes de Doper, toch?"

Hannah, die nu het meest met Lem optrok, vloog naar Samuel en omarmde zijn benen: “Jij bent de beste papa.”
Ik zuchtte in mijn binnenste van hemels geluk: wat is liefde tussen mensen krachtig!
De dagen gingen voorbij en de weken precies nog sneller. Ik moest terugkeren naar Maria. Ik kreeg onrust over mij heen en zou de volgende morgen al vertrekken. Ik kon met een gerust hart dit gezin verlaten. Samuel werkte zich uit de naad op zijn helling, en de wijnstokken planten zou voor zeer binnenkort zijn. Het laatste avondmaal samen begon bedrukt. De kleine Johannes stopte maar niet met wenen. Hannah zat er beteuterd bij. Samuel was superzenuwachtig en Rebecca bleef maar proberen de kleine Johannes te kalmeren. Ik probeerde het gehuil te doorbreken en richtte me tot de kleine Johannes: “Kleine man, ik zal je het verhaal vertellen van de kleine Jezus met de drie wijzen op grote kamelen.” En hij zweeg en keek me nieuwsgierig aan. Rebecca gaf me de kleine Johannes in mijn armen en ik begon hem te vertellen hoe ik voorop bij Caspar op zijn kameel zat en hoe wij door de nacht zweefden op zoek naar de kleine Jezus. Ik stond op en liet hem rond de tafel zweven. We zagen plots een ster en zoefden ernaartoe. We kwamen bij het huisje en vonden daar de kleine Jezus… en de kleine Johannes viel in slaap van het zweven in de lucht en ik legde hem zachtjes opnieuw in Rebecca’s armen. “O ja,” zei ik, “nu ik eraan denk: ik heb nog een geschenk voor jullie van Maria.” Ik ging het halen en kwam terug: “Dit is voor jullie van

Maria.' Ze openden het mooi versierde papyrus eromheen en waren verbaasd toen ze het massieve klompje goud zagen. "Dit is een deel van het goud dat Melchior van Perzië schonk bij de geboorte van Jezus. Maria stond erop dit aan jullie te schenken." Vooral Samuel schrok: "Ik dacht dat je een sprookje aan het vertellen was." "Lieve Samuel, het is werkelijk zo gebeurd: drie wijze sterrenkundigen op hun kamelen: Caspar uit Arabië, Melchior uit Perzië en Balthazar uit Egypte die elkaar troffen omdat ze alle drie vanuit hun land de speciale ster hadden gezien en gevolgd. Het was zo voorspeld door Joodse profeten eeuwen terug. Maak je geen zorgen, Samuel: alles op zijn tijd. Het komt goed. We zien elkaar weer." De woorden 'we zien elkaar weer' deden me terugdenken aan die lieve ogen van de jonge Caspar. En ik was toen ook zo jong… Hoe fijn zou het zijn elkaar ooit weer te zien? Ik herpakte me, toen ik 'we zien elkaar weer' tegen Samuel zei, had ik nooit kunnen bevroeden hoe waar deze woorden zouden zijn.

De dag erna vertrok ik heel in de vroegte, alleen Rebecca was wakker en hielp me om zachtjes te vertrekken. Ze fluisterde me in mijn oor: "Doe jij de groeten aan Maria en Jezus? Heb jij Djibril nog gezien?" Ik antwoordde al fluisterend: "Draai je om en kijk: zie je die oude man daar in de verte die naar ons wuift?" Ze glimlachte dankbaar en ze wuifde terug naar hem, en ik vertrok blijgezind met Az en Oz.

Maria

Maria Magdalena was nog maar een week weg of een bode met Uz, de ezel van Johannes, meldde me dat ik was uitgenodigd op de derde en laatste dag van het bruiloftsfeest van een zekere Simon de zeloot, in Kana. Ook Jezus en al enkele van zijn volgelingen waren uitgenodigd. Sinds zijn doop in de Jordaan hadden zich verscheidene mannen aangesloten bij hem, waaronder ook zijn halfbroers Johannes en Jakobus.

Kana lag op slechts vijf mijlen van Nazareth en stond bekend om de huizen op de helling met prachtige terrassen gebouwd. Ik ging met de bode mee. Nadat ik mijn handen langdurig had gereinigd, verwelkomde Johannes mij aan zijn tafel, terwijl Jezus bij zijn leerlingen aanzat. Jezus keek even naar mij en met gesloten ogen boog hij zijn hoofd voor mij, en ik beantwoordde zijn groet met hetzelfde gebaar van respect. Ik hoorde plots enkele dienaars achter mijn rug zich zorgen maken dat de wijn haast op was terwijl het eindfeest nog maar pas was begonnen. Ze waren ontstemd omdat zoiets gewoon niet mocht gebeuren op een trouwfeest. Joden kunnen erg goed vasten, maar op een trouwfeest mogen alle remmen los en zijn er geen regels. Het was de derde en laatste dag van het trouwfeest en het was geen wonder dat de zes grote stenen kruiken haast leeg waren. De bruidegom, Simon, was niet te spreken over het tekort en was in paniek. Er volgde veel

gemompel en rumoer. Ik stond op, ging naar mijn zoon en fluisterde hem in het oor: “Hun wijn is op.” Hij keek me lief aan: “Vrouw, wat betekent dit voor mij en voor jou?” Mijn gedachten waren voor hem steeds een open boek. Het was alsof mijn zoon had gewacht op mijn vraag om wijn te maken terwijl hij al goed wist dat er te weinig was en hij het ook spontaan zou hebben gedaan als ik er niet bij was geweest. Hij had al gevoeld wat ik dacht, en hij had gewacht tot ik het zou vragen, zodat hij het mij kon gunnen dat het door mijn tussenkomst was dat er opnieuw wijn was. Hij wilde de eer bij mij leggen en niet bij zichzelf, goed wetend dat eer mij niet zou bekoren. Dat was wat het betekende voor mij, en voor hem betekende het veel meer: ik had vertrouwen in hem getoond om voor de allereerste keer een wonder te verrichten in het bijzijn van zovele mensen die hij niet persoonlijk kende. Zo eerde hij mij in het openbaar om te tonen dat hij mij hoog achtte en dat hij zich onder mij plaatste. Het was een wederzijds eerbetoon met nauwelijks woorden en niet voor mij alleen, maar voor elke vrouw in de wereld. Vele aanwezige mannen keken er verbaasd van op, maar durfden het feest niet te bederven. Vele vrouwen voelden zich enorm gerespecteerd maar bleven nederig teneinde de mannen niet te bruuskeren.
Ik had al zovele mirakels en wonderen meegemaakt, ook al voor mijn zoons geboorte, hoe Elisabeth nog voor de geboorte van mijn kind sprak over ‘de moeder van de Heer’, de drie wijzen uit het oosten, de ster, de wonderen tijdens onze vlucht naar Egypte. Daarna de wonderen van

het kind Jezus zelf nog in de buurt: de kleiduifjes, de wederopstanding van Zeno, te veel om op te noemen. Steeds gebeurden deze wonderen echter in uiterst kleine kring, zodat alle verhalen daarna steeds in twijfel werden getrokken en niemand ze nog durfde te geloven. Maar dit was een bruidsfeest met mensen van heinde en ver die plots wijn dronken na er getuige van te zijn geweest hoe mijn zoon water in deze wijn veranderde en die bij thuiskomst niet konden zwijgen over wat ze hadden meegemaakt, tot grote ergernis van de farizeeën en nog meer van de strengere sadduceeën. Simon de zeloot zelf was zo onder de indruk en dankbaar, dat hij na het feest Jezus volgde en een trouwe discipel van hem werd.

Maria

Het was een geschreven wet dat gelijk welke volwassen Jood ouder dan dertig jaar vrij zijn inzichten mocht delen over de teksten uit de Thora in gelijk welke synagoge. Dit recht kon men niet of nergens verbieden.
In elke stad of dorp waar een synagoge was, nam Jezus het woord en zijn faam en genezingen snelden hem vooruit, waardoor steeds meer toehoorders nieuwsgierig kwamen luisteren naar de blijde boodschap, en hij genas de mensen die geloof in hem betoonden. Voor velen werd hij een profeet, maar in onze eigen familie werd hij allerminst aanzien als een profeet. Ik kreeg bezoek van allerlei familieleden van Jozefs kant. Er heerste blijkbaar veel verwarring in de grote familie: er waren onder hen slechts enkelen die geloofden in Jezus' missie, de overgrote meerderheid vond dat hij naast zichzelf leefde en wilde hem tegen zichzelf beschermen. Ze eisten dat ik met hen meekwam om hem ervan te overtuigen om te stoppen met al dat gedoe. Eigenlijk ging het hen er niet zozeer om hem te beschermen, maar eerder om zelf niet door hun familieband met hem, een afvallige, in ongenade van de farizeeën te vallen die overal machtig waren in de besturen van synagogen en gemeenteraden. Zijn stiefzusters en stiefbroers waarvan sommigen werkelijk uit de hand aten van farizeeën, verdachten Jezus ervan op aangeven van deze farizeeën dat hij wonderen deed bij de kracht van de

duivel Belial. Dit viel mij zeer zwaar en ik werd gedwongen om met hen mee te gaan naar Kapernaüm, waar hij tijdelijk verbleef. Mijn aanwezigheid moest hen helpen om mijn zoon te overtuigen. Als Jozef nog had geleefd, dan zou deze zijn staf hebben genomen en hen bezworen hebben Jezus te aanvaarden als de zoon van God, de Messias. Hij zou zijn opstandige dochters en zonen hebben gesmeekt om tot inkeer te komen. Hij zou zijn baard hebben uitgetrokken van teleurstelling en pijn. Maar Jezus had zelf geen staf nodig en sprak hen in het openbaar toe. Hij vroeg zijn familieleden zonder omwegen: “Wie zijn mijn broeders en wie is mijn moeder?” En hij wees naar mij en zijn discipelen, maar niet naar ooms, tantes, neven of nichten. Alleen wie in hem geloofde was zijn familie. Geen van zijn broers of zusters was nog familie voor hem en vrijwel iedereen viel hem af uit angst voor de farizeeën. Voor mijn zoon was spirituele verwantschap belangrijker dan bloedverwantschap.

Hoe dan ook, het was een gitzwarte dag. Ik kreeg daarna nauwelijks nog bezoek van de familie, en als er iemand langskwam, was het in het grootste geheim. Ik werd getroost door te weten dat Jozef dit niet meer hoefde mee te maken.
Jezus trok verder rond in Galilea en via Samaria naar Judea, als het ware de hoofdstad van de Joden zelf. Overal lagen de farizeeën op de loer, terwijl steeds meer mensen hem trouw volgden van stad tot stad. De vrouwen onder

hen verzamelden zich in een groep apart, zodat ze veiliger waren en niet beticht konden worden van promiscuïteit. Het net spande zich dag na dag strakker rond hem. Het was een geluk dat onze jonge buurman Zeno een marktkramer was die onder die dekmantel steeds ook naar de steden trok waar Jezus zou spreken, zodat hij me zelf persoonlijk op de hoogte kon houden of, als hij mij zelf niet kon verwittigen, bodes naar mij kon sturen. Zijn verslagen werden steeds onrustwekkender. Het Loofhuttenfeest in Jeruzalem brak aan en Jezus was er bewust zonder leerlingen naartoe getrokken om hen niet in gevaar te brengen. Hij nam zeer gedurfd het woord in de tempel, tot afgrijzen van de meeste farizeeën. Zeno was hem andermaal gevolgd, maar werd steeds banger om ontmaskerd te worden en gezien te worden als een leerling van Jezus. Vele gewone toehoorders raakten steeds meer overtuigd door zijn woorden en zijn wonderlijke daden, zodat de farizeeën in die drukte niet durfden toe te slaan om hem gevangen te nemen. Jezus verborg zich niet voor hen en verliet de stad zoals hij gekomen was. Zeno bracht verslag uit en weende dat hij Jezus, die hem als kind het leven had teruggegeven, zich niet in het openbaar aan zijn zijde durfde te scharen en te getuigen voor hem. Ik troostte Zeno en was er zeker van dat Jezus ook niet zou willen dat hij er zichzelf en zijn gezin mee in gevaar zou brengen. Ik bedankte hem en benadrukte hoe erg ik apprecieerde wat hij nu deed en verzekerde hem dat ook Jezus het heel erg op prijs stelde dat hij me op de hoogte hield.

Ook al wist ik dat het slecht zou aflopen, dat hij zoals Johannes de Doper ook dat lot zou ondergaan, het bleef mijn moederhart pijn doen. Ik was vele dagen alleen en de gedachte aan mijn vroegste jaren in het heilige der heiligen hadden me geleerd om in vertrouwen stand te houden tegen wanhoop. Ik zocht met gesloten ogen naar licht in het donker van de nacht en ontmoette andermaal de moeder van Asjkelon: “Ik ben de moeder van veertienduizend kinderen en heb veertienduizend namen, maar u, u bent de moeder van alle mensen.”
Djibril was nooit ver weg.

Maria Magdalena

Nog even en ik was thuis en mijn thuis was Nazareth. Oz en Az hadden het mogen voelen en zagen sterretjes. Ik was opgewonden en opgejaagd: zovele mensen onderweg die het steeds hadden over Jezus en dat hij het had aangedurfd om zich in de synagoge van Jeruzalem te vertonen en hoe ze de farizeeën openlijk onder elkaar erover hadden horen spreken om hem gevangen te nemen, maar het nog niet echt durfden omdat al zovele mensen in hem de Messias zagen. Ik dacht constant aan Maria en Jezus. Mijn emoties zagen alle kanten van de regenboog: aan de ene kant lachen van puur geluk om de kleine Johannes, in het midden onrust en bezorgdheid om Maria en Jezus, met aan de heel andere kant vechten tegen de tranen om de zekere dood van Jezus.
Ik spartelde in een woeste rivier en botste op de keien zodat het keihard pijn deed bij elke meter dat ik de zee kon naderen. Het werd duister voor mijn ogen. Maar erger was de duisternis in mijn hart. Ik vocht terug: ik ben niet onwetend! Ik voel geen woede! Ik voel geen begeerte! Hij is helder aanwezig ín mij! Ik zie elke mens graag! En de rivier mondde uit in een meer en ik zag de keien nu helder diep onder mij en de rust in mij keerde weer tot ik afstapte van Az aan het huis van Maria.

Maria

We vielen in elkaars armen en weenden van blijdschap. “Gaat het?” We stelden elkaar dezelfde vraag op hetzelfde moment en giechelden als jonge meisjes met elkaar. Maria Magdalena maakte van de gelegenheid gebruik om me de ezels voor te stellen: “Welke denk jij dat de jouwe zal zijn: Oz of Az?” Ik moest al op voorhand lachen en koos voor de ezel met de langste oren en dat bleek Az te zijn. “Juist! Je bent een ezelkenner!” Al lachend gingen we binnen. Ik zette haar lievelingsthee, en ze bracht haar bagage binnen en vond haar bed zoals steeds wachtend op haar. Even later zaten we aan tafel en ik stond erop dat zij eerst verslag uitbracht, ik had echt wel behoefte aan een verhaal zonder slecht nieuws en haar gezicht sprak al boekdelen. Haar glunderende ogen konden mijn gedachten wegvoeren van de donkerste gedachten die ik meesleurde in mijn gemoed. Ik ervaarde het als een geschenk van mijn zoon en zijn vader. Ik vond het vooral fantastisch dat Samuel een haarlok van de ezel in het buideltje wilde. Ons beider conclusie was dat we ook een beetje ezel zijn, hardleers en koppig soms. Ik herinner me nog als gisteren hoe onze blijdschap toen plots werd verstoord: geklop aan de deur. Zeno! Met het trieste nieuws dat een goede vriend van ons, Lazaros, de dag tevoren was gestorven. Wat een drama voor zijn zussen Maria en Martha! Toen Jezus twaalf jaar was en in de tempel van Jeruzalem drie dagen lang de schriftgeleerden met zijn heldere kennis overdonderde, waren ook zij tussen de toehoorders, en ze vertelden ons

in detail hoe alles was verlopen en hoe ze Jezus hadden opgevangen in afwachting van onze hereniging. Het was geen toeval, het moest gewoon zo zijn. Lazaros handelde toen als een vader voor hem en ik twijfelde er niet aan dat Jezus afscheid van hem zou nemen.

Maria Magdalena

Bethanië was iets minder ver dan Ein Karem en een iets makkelijkere weg voor de ezels door de Jordaan te volgen tot op de hoogte van Jeruzalem. Zeno vertelde dat hij had horen zeggen dat Jezus ook naar daar zou komen om afscheid te nemen van zijn vriend. Ik zorgde die valavond meteen nog voor extra krachtvoeding voor de ezels. Maria maakte voedselpakketten klaar en bij het ochtendkrieken zouden we vertrekken. Maria had maar weinig vriendinnen, en we hadden Martha, Maria en Lazaros leren kennen toen ze zwanger van Jezus en we in Ein Karem de zwangere Elisabeth gingen opzoeken. We hadden een verkeerde afslag genomen en kwamen tegen de avond aan in Bethanië en bij het eerste het beste huis klopten we aan. Lazaros deed open en we werden met open armen ontvangen. Toen we terug naar Nazareth gingen, namen we dezelfde weg terug om ze nogmaals te bedanken en ook toen verbleven we er een hele dag. De zussen waren wat ouder dan wij, maar Lazaros was minstens tien jaar ouder dan de zussen en moest nu op een gezegende ouderdom zijn overleden. Ik had de laatste paarse stof van Elisabeth meegenomen om Lazaros te

eren. Vroeg in de morgen vertrokken we. De zon kwam niet graag uit haar bedstee en verstopte zich uit schaamte achter een deken van schapenwolken. Het deerde Oz en Az helemaal niet, want de weg richting Jordaan volgden ze onderhand blindelings. Het waren sterke dieren die ontzag afdwongen. Ze waren in de fleur van hun leven. Ik liep voorop, want Oz wilde altijd de eerste zijn en dat kwam goed uit voor Maria omdat ze zo beter kon letten op de vele kleine hindernissen in de weg. Ons echt haasten om nog afscheid te nemen hoefde niet. Het was immers volgens de gewoonte dat Lazaros snel zou worden begraven in een van de vele grotten vanwege het warme voorjaar. De eerste nacht overnachtten we in het dorp Enon in Samaria, aan de Jordaan. De volgende nacht brachten we de nacht door in een afspanning aan de Jordaan op de grens met Judea. De dag erna naderden we Jericho en vanaf een heuveltop konden we in de verte een hele menigte zien. We moesten erlangs zien te komen. Van boven op een berg zag ik een man de menigte toespreken. Ik draaide me met een vragende blik om naar Maria. Ook zij knikte van ja en ik stuurde Oz erop af. Onderweg ernaartoe bleven de mensen toestromen. Toen we Jezus' stem konden opvangen, stopten we en gaven de andere mensen voorrang. Ik herkende sommige apostelen van in Kana, en Simon de zeloot wenkte Johannes dat wij er waren. Johannes keek aangenaam verrast en gebaarde dat hij naar ons toe zou komen. Even later stond hij bij ons en vroeg: "Hoe wisten jullie dat hier een samenkomst was? "

En hij fluisterde meteen: “Achter jullie zijn farizeeën aangekomen te paard, blijf rustig staan maar spreek niet te luid.” Maria vertelde hem dat wij onderweg waren naar de begrafenis van Lazaros in Bethanië. Toen keek Johannes ons met verheugde ogen aan: “Dan heb ik uitermate goed nieuws voor jullie, Jezus heeft hem drie dagen na zijn dood uit de dood doen opstaan. Hij leeft! Maria en Martha zijn dolgelukkig, en doe hen nogmaals onze groeten. Blijven jullie hier vanavond of reizen jullie verder?” Ik antwoordde dat we zeker verder zouden trekken, maar nu luisterden we nog graag even naar Jezus. Johannes sprak stilletjes: “Wees voorzichtig…” Hij doelde andermaal op de farizeeën en rechtsgeleerden achter ons en verliet ons onopvallend met een grote omweg om terug naar zijn medebroeders te gaan.

Jezus

“Jullie hebben gehoord dat er gezegd is: een oog voor een oog en een tand voor een tand. Ik zeg u echter: wie u op de rechterwang slaat, keer hem ook de andere toe en als iemand u voor het gerecht wil dagen en uw onderkleding wil nemen, geef hem dan ook uw bovenkleed en wie u zal dwingen één mijl te gaan, ga er twee met hem. Geef aan hem die iets van jullie vraagt, en keer je niet af van hem die van jullie lenen wil.
Jullie hebben gehoord dat er gezegd is: je moet je naaste liefhebben en je vijand moet je haten.

Maar Ik zeg jullie: “Heb jullie vijanden lief en zegen hen die jullie vervloeken; doe goed aan hen die jullie haten; en bid voor hen die jullie beledigen en jullie vervolgen, zodat jullie kinderen zullen zijn van de Vader, die in de hemelen is, want Hij laat Zijn zon opgaan over slechte en goede mensen, en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. Want als jullie alleen hen liefhebben die jullie liefhebben, wat voor loon hebben jullie dan? Doen ook de tollenaars niet hetzelfde?

Maria Magdalena

Er ontstond grote verontwaardiging achter onze rug en sommige farizeeën konden het niet laten om het uit te roepen: “Als je graag slaag wilt, steeds welkom!” Vele farizeeën hadden een tollenaar in de familie en konden meeprofiteren van het gesjoemel. Ik sluierde mijn gezicht en draaide me onopvallend naar hen toe. Sommigen zaten op hun paard of hadden hun paard aan fiere jonge mannen in bewaring gegeven. Allemaal droegen ze hun toga met hun gebedsriemen en lange franjes met kwastjes die aan de vier hoeken van hun kleding waren vastgemaakt en waren bedoeld als een voortdurende herinnering aan Gods geboden. Wat me opviel was dat de vijandige taal van de meesten onder hen duidelijk niet door sommigen van hen werd gedeeld, ja zelfs dat die zich discreet distantieerden van de grote groep. Twee van hen vielen me nog sterker op door hun neergeslagen ogen vol eerbied voor de boodschap van Jezus en omdat ze bevestigend durfden te

knikken. Ik leerde hen pas later kennen: Jozef van Arimathea en Nikodemus.

Jezus

“Als jullie een gift geven aan een behoeftige mens, laat dan uw linkerhand niet weten wat uw rechterhand doet, zodat jullie gift in het verborgene zal zijn, en uw Vader, die in het verborgene ziet, zal het jullie in het openbaar vergelden. Oordeel niet, opdat jullie niet geoordeeld worden, want met het oordeel waarmee jullie oordelen, zullen jullie zelf geoordeeld worden, en met welke maat jullie meten, zal er bij jullie ook gemeten worden. Waarom zien jullie wel de splinter in het oog van uw broeder, maar merken jullie de balk in jullie eigen oog niet op?
Of, hoe zullen jullie tegen uw broeder zeggen: ‘Laat mij de splinter uit uw oog halen’, en zie: er is een balk in jullie eigen oog? Huichelaar, haal eerst de balk uit je oog en dan zul je pas goed kunnen zien om de splinter uit het oog van uw broeder te halen.”

Maria Magdalena
Het tumult en het gehoon achter onze rug zwollen aan: “En jij oordeelt niet? Huichelaar! Spreek voor jezelf! Wij zullen jou veroordelen net zoals jij ons veroordeelt. Wie laatst lacht, best lacht, onnozelaar.”

Het was angstwekkend. Maria en ik durfden ons niet te bewegen.

Jezus

“Ga binnen door de nauwe poort, want wijd is de poort en breed is de weg die naar het verderf leidt, en velen zijn er die daardoor naar binnen gaan; maar de poort die naar het leven leidt is nauw en de weg die naar het leven leidt is smal, en weinigen zijn er die hem vinden.”

Maria Magdalena

Ze lachten hem uit: “Wij gaan jouw poort sluiten, beste vriend! Je hoeft nergens meer naartoe te gaan! Maak het jezelf niet moeilijk. Wij zullen je graag helpen!”
Het was angstaanjagend, maar anderzijds was het verrassend voor ons om Jezus op zo’n belerende wijze te horen spreken. Ik zag een Jezus die in niets te vergelijken viel met de Jezus aan de rivier. Het kon geen toeval zijn dat we nu hier waren aanbeland. Hij sprak een heel andere taal die ik nog niet kende van hem. Streng, zelfs hard, maar steeds voelde ik zijn bezorgdheid voor de mens in zijn woorden. Het was geen woede, geen onwetendheid, geen duisternis, geen begeerte. Het was meer dan bezorgdheid, het was een grote bekommernis of zelfs een noodkreet om de mens aan te manen tot ommekeer en om een nieuw kleed aan te trekken. Het was tegelijk akelig om te horen hoe er openlijk achter onze rug werd bedisseld hoe hem te doden. Hoe vreselijk moest dit wel niet zijn voor Maria!

En zij scheen mijn gedachten te hebben gelezen en sprak me zachtjes toe, aangezicht tegen aangezicht: “Laten we gaan, Maria Magdalena. Ik word hier niet gelukkig van. Ikzelf ken mijn Zoon zo niet, ook al spreekt hij waarheid. Maar ik begrijp hem al te goed. Hij lijdt immers onder wat hij zelf moet zeggen, hij spreekt streng en zelfs te streng misschien, maar iemand moet opstaan tegen het kwaad. Ik ken hem: in zijn binnenste weent hij om de dwalende mens en smeekt hij elke mens om zijn blik te richten op de liefde, en niet naar de nacht die de schoonheid verduistert. Het is ontroerend om die menigte te zien en hoe hij hoop brengt in hun harten, en toch lijdt hij eronder. Zelfs wanneer hij de farizeeën als huichelaars bestempeld, de tollenaars als bedriegers, lijdt hij onder deze woorden omdat hij weet hoe zij zelf lijden onder het juk van het kwaad. Hij wil hun graf openen en hen oproepen tot opstanding in een nieuw begin, een nieuw leven. Hij weet dat hij dit enkel kan door zelf de hoogste prijs hiervoor te betalen. Ik dank zijn Vader dat ik dit al een stukje heb mogen begrijpen vanaf de eerste dagen van zijn geboorte toen mij het geschenk van de mirre werd aangeboden. Zo groots en liefdevol de schepping ooit werd geschapen, zo pijnlijk is het om het verval van de mens te aanschouwen. Voor ons staan mannen in tranen en vrouwen met kinderen aan de borst die hem aanbidden, enthousiast zijn door zijn strengheid om hun bestwil en hoop koesteren op een betere wereld voor hun kind. Terwijl achter onze rug razende mannen tekeergaan die openlijk plannen beraden om mijn

zoon te doden. Mijn lieve vriendin, kom, laten we Lazaros opzoeken en het leven vieren in plaats van de dood." We draaiden ons zachtjes om en ik keek plots in de vier ogen van de 'goede' farizeeën, die zachtjes en onopvallend hun hoofd bogen voor ons.
Ik had Maria nog nooit zo'n lange ontboezeming weten toevertrouwen aan mij. Het zei iets over haar eigen smart en pijn op dit moment. Mede tussen de grote menigte van eenvoudige mensen staan die allemaal in vervoering naar haar zoon kwamen luisteren, en tegelijk met mensen die alleen nog op het geschikte moment aan het wachten waren om hem te doden… het betekende troost maar ook angstige bezorgdheid. Ik heb zelf geen kinderen en het doet al zo'n pijn als ik eraan denk. Heel de tocht naar Ein Karem piekerde ik en mijn gemoed werd steeds meer bezwaard. Het voelde alsof ik van een grote waterval naar beneden was gedonderd en ik nog steeds niet aan het oppervlak was geraakt om adem te nemen. Ik hoopte vurig om Jezus nog éénmaal persoonlijk te kunnen spreken.
Tegen de avond bereikten we Bethanië.

Geluk, liefde en dankbaarheid deden de deur voor ons open en hadden ook nog andere namen: Martha, Maria en Lazaros. Hun wedervaren van die ene dag met Jezus die hun broer deed opstaan uit de dood was zo indrukwekkend en werkte zo aanstekelijk, dat we de pijnlijke emoties van tijdens de Bergrede opzij konden zetten. Maria en Martha waren euforisch, maar het was Lazaros die aan Maria iets zag dat niemand van ons zag. Hij stond op en vroeg Maria of hij haar het rotsgraf mocht tonen waaruit hij herrezen was. Zij knikte dankbaar van ja en de nog stramme Lazaros stond moeizaam op, nam zijn staf, gaf haar een van de twee toortsen en samen gingen zij de nacht in.

Maria

De grot lag helemaal onderaan een heuvel niet heel ver van hun huis. We kwamen aan bij de grot en we bukten ons voor de toegang. Eenmaal binnen konden we juist staan, en aan de linkerzijde van deze grot was een lage tafel van platte stenen voorzien. Lazaros ging voorzichtig languit op de stenen tafel liggen en zei niets. “Wat gaat er door je heen, Lazaros?” vroeg ik hem zacht.
“Dankzij jouw zoon ben ik er nog, en zonder jou was je zoon er nooit geweest en daarvoor wil ik jou speciaal danken,” sprak hij wat onwennig.

“Kun jij me zeggen waarom je mij uitdrukkelijk vroeg om deze grot te zien?” vroeg ik, want ik begreep toen nog niet waarom het belangrijk was om deze grot te zien.
“Ik weet het niet, Maria. Iets zei me dat ik je deze plek moest tonen: een plek waar ik slechts drie dagen dood heb verbleven. Ik voel me erg dankbaar telkens als ik deze plek bezoek, minstens één keer per dag. Ik wil deze plek nooit vergeten, zoals ik mijn dankbaarheid voor Jezus en jou nooit wil vergeten.”
“Wat gebeurde er toen je stierf? Herinner je je nog iets van toen je dood was?”
“Nee, ik herinner me niets van die drie dagen. Mensen vertelden me later dat de ontbinding van mijn lichaam al was ingezet en wikkelden mij helemaal in repen linnen. Trouwens, ik heb nog duidelijke sporen van lijkvlekken.” Hij keek nog helemaal verbaasd om wat hem was overkomen. Hij ging zitten, herinnerde zich blijkbaar hoe hij ontwaakt was uit de dood en keek me aan: “Ik hoorde eerst een zachte stem die me toefluisterde: ‘Lazaros, sta op en wandel!’ en niet lang erna opnieuw, maar luider: ‘Lazaros, sta op en wandel!’ en ik deed wat de stem mij vroeg.” En Lazaros keek me aan en in zijn ogen lag het mysterie nog steeds verborgen. Ik hielp hem op te staan.
“Zullen we teruggaan, goede vriend, de toortsen beginnen te doven en het wordt hier moeilijker ademhalen.”
Op de terugweg in de nacht werd het gebeuren mij stapje voor stapje duidelijk. Djibril! Ik dankte hem met heel mijn moederhart! Dit geschenk was vele malen groter dan een

brood. Djibril bereidde mij voor op de dood én op de opstanding van mijn Zoon. De opstanding van Lazaros gold als een steun voor al de mensen die Jezus liefhadden. “Heb vertrouwen, Maria, moeder van de zoon van God!” Dat was zijn boodschap. Het maakte mijn onwrikbare vertrouwen nog krachtiger en ik dankte de Vader van mijn zoon.

Maria Magdalena

Toen ik Maria zag binnenkomen, zag ik opnieuw die sterke vrouw van Asjkelon, de moeder van veertienduizend kinderen. Wat de farizeeën ook zouden doen met haar zoon, ze konden hem misschien doden als mens, maar niet als zoon van God.
Ik voelde nooit meer liefde voor deze oersterke en oerzachte vrouw als toen in het bijzijn van de tot leven gewekte Lazaros.
Het was een avond dat toen wij beiden gingen slapen, we geen woord tegen elkaar spraken, maar onze ogen zich versmolten en onze beider harten vulden met diepe genegenheid en respect de één voor de ander en de ander voor de één. Eén.

Maria

De volgende dag zocht ik een moment om Maria Magdalena alleen te spreken, en in de vroege middag hadden we even de tijd zodat ik haar het graf van Lazaros kon tonen.

We gingen samen even in de grot zitten op de lage tafel terwijl de zon naar binnen scheen. De troost die ik afgelopen nacht had gekregen van Djibril wilde ik haar niet ontzeggen. “Ik kreeg gisteren nadat ik hier buitenkwam met Lazaros een boodschap van Djibril. Wij tweeën zijn de enigen waarmee Jezus sprak over zijn nakende dood. Lazaros heeft hier drie dagen dood op deze steen gelegen.” Ik keek haar aan of ze het begreep, maar ik gaf haar niet de tijd om zichzelf dom te voelen: “Lazaros is de derde dag opgestaan door Jezus bij de kracht van de Vader. En als Jezus zelf wordt opgewekt uit de dood, dan kan geen Jood nog zeggen dat dat gebeurde vanuit de kracht van Belial. Zo levert de Vader zelf het ultieme bewijs dat Jezus zijn zoon is en dat Jezus’ wonderlijke kracht vanuit de Vader komt, zoals Jezus nooit zichzelf heeft verheerlijkt.” Ik keek Maria Magdalena nogmaals aan, en haar mond en ogen vielen open van verbazing. “Maar natuurlijk! Ook de zoon van de Vader zal de derde dag tot opstanding worden gebracht door de Vader!” We vielen in elkaars armen en weenden elkaars tranen van blijdschap en troost. Onze vreugde en troost werden onoverwinnelijk.

Maria Magdalena

Ik dacht ook in mijn bed aan het gesprek bij de rivier toen Jezus me vertelde: “De wonderen die ik mag verrichten kan ik slechts doen op een moment dat ik één ben met mijn Vader. Ikzelf heb die macht niet, ik krijg ze blijkbaar alleen ter

beschikking wanneer mijn Vader en ikzelf één zijn in één en dezelfde geest. Ik heb vanaf mijn kindertijd met vallen en opstaan geleerd aan te voelen of ik op dat moment in staat ben om een mens te genezen, of zelfs zijn leven terug te geven of niet. Het belangrijkste gevoel daarover is nederigheid, want het komt niet van mij, maar van mijn Vader."

De reis bood ons alle uitersten aan die we zelf niet konden bedenken en het zou ons beiden goed doen om wat uit te rusten. Ik deed haar een voorstel: "Wat denk je hiervan? Ein Karem is slechts één dag reizen hiervandaan als we heel vroeg vertrekken. Het huisje van de buren van Zacharias en Elisabeth zaliger staat nog leeg en de kindjes ontmoeten van Samuel en Rebecca is een verademing. Maria's gezicht bloeide open en we zouden de volgende morgen alweer vertrekken. We vroegen aan Maria, Martha en Lazaros of ze het niet erg vonden en ze waren blij in onze plaats om ergens tot rust te kunnen komen. De avond zelf namen we al afscheid van Lazaros, zodat hij de volgende morgen kon blijven rusten. Bij het eerste hanengekraai stonden Maria en Martha mee op. Ze hielpen ons met voedsel en hadden een welkomstverrassing klaar, speciaal voor Samuel. Toen we vertrokken, dacht ik meteen: we verlaten Eden. Dank u, Heer, voor uw gastvrijheid en uw boodschap."

Maria

Terwijl Maria Magdalena buiten de ezels aan het optuigen was, kwamen Martha en Maria naar mij om afscheid te nemen. Ze vroegen mij om mijn zegen en ik was erg geraakt door hun verzoek. Ze noemden mij ‘de moeder van God’. Ik schrok even, maar ikzelf kon op geen enkele manier zeggen dat het niet juist was. Ik was maar een mens, ik was maar een moeder zoals alle moeders, ik was maar een hulpeloos wezen dat probeerde goed te doen, ik voelde me niet anders dan ook zij waren, ik was even onverdienstelijk en verdienstelijk als zij, ik begreep ook niet waarom deze vrouwen niet waren verkozen die het zeker beter zouden doen als ik, en dat ik ook vaak twijfelde en toch, toch, ondanks dit alles kon ik onmogelijk ontkennen dat ik de moeder van de zoon van God was. Het enige wat ik zeker wist was dat ik zelf geen god was en ja: dat ik de moeder van diens zoon was. Maria en Martha waren snel nog iets gaan halen: een van de lange windels met het lijkvocht die Lazaros droeg bij zijn opstanding. “Ruik er maar eens aan”, zei Martha. Ik deed wat ze vroeg, en het geurde helemaal niet naar lijkvocht maar naar jasmijnbloesem. “We hebben het echt niet gewassen”, voegden ze eraan toe. Nu begreep ik waarom Maria en Martha mij aanspraken met de ‘moeder van God’: ook zij legden intuïtief het verband met wat er volgens hen stond te gebeuren. ik zou windels nodig hebben, maar hoefde er niet bang voor te zijn. Ik nam de windel in dank aan en

voelde me net zo gezegend met hen als ik misschien voor hen kon zijn.
Maria Magdalena kwam al lachend binnen: “De heren Oz en Az zouden graag vertrekken! Lem verwacht hen!” We konden onze lach niet inhouden. Op naar Ein Karem!

De lente brak nu helemaal open.

Ten noorden van Jeruzalem lag een belangrijke oost-westhandelsroute, van Joppe aan de kust van de Middellandse zee tot Jericho en zo verder door de woestijn naar Syrië. Deze hoofdweg scheerde rakelings langs de noordelijke poort van Jeruzalem. Het stuk handelsweg tussen Joppe en Jeruzalem baande zich een weg tussen alle omliggende heuvels door. Ertussen meanderde behendig een rivier waaraan handelskaravanen zich konden laven.

Op een dag vertrok een man bij het eerste kraaien van de hanen vanuit Arimathea met paard en kar geladen met grote en kleine meubels, op weg naar de grote oost-westweg voor de markt in Jeruzalem. Niet zo ver voor de noordelijke poort van Jeruzalem moest hij stoppen om zijn behoefte te doen. Hij klom over de eerste de beste dorre heuvel heen en zocht een plek. Daarna stond hij op en merkte dan pas, helemaal beneden op een open plek in het groene dal, een immense boom in al zijn macht en pracht. Nog dieper in de vallei kabbelde een riviertje. De man was timmerman en meubelmaker. Hij was rijk. Hij was ook een

eerbiedwaardige farizeeër en lid van het Sanhedrin[62]. Maar wat niemand wist was dat hij een discipel van het eerste uur was van Jezus, de Nazareeër. Zijn naam was Jozef. Hij kon maar niet genoeg krijgen van die boom. Die intrigeerde hem en ofschoon hij een houtkenner was, kon hij de boomsoort van ver niet thuisbrengen. Het leek hem een appelboom qua verhoudingen, maar in deze tijd van het jaar stonden die allemaal in bloei en al zeker in de warme valleien. Hij daalde verder af in de vallei en vond in het midden van het grasland de machtige boom met een stam van ongeëvenaard veel meters omtrek. Hij onderzocht meteen de bladeren en jawel, het was een appelboom. Hij vond de boom prachtig, er alleen maar naar kijken maakte hem op onverklaarbare wijze gelukkig en verdreef al zijn zorgen. Het verbaasde de kenner dat de boom geen bloesem droeg in de lente en hij meende te begrijpen dat het misschien kwam doordat alle energie nodig was om het hout levend te houden. Hij kon toen niet weten hoeveel waarheid er in deze gedachte zat. Hij schatte de boom eeuwen oud, maar durfde geen gok te wagen en hij vond het ook niet belangrijk. Hoe meer hij ervan onder de indruk kwam, hoe vaster zijn besluit werd om de plaats met de boom te kopen. Dan kon hij er zeker

[62] Sanhedrin: de hoogste raad en rechtbank van de Joden tijdens de periode na de ballingschap, geleid door de hogepriesters Annas en Kajafas en met religieuze, civiele en strafrechtelijke jurisdictie.

van zijn dat niemand het in zijn hoofd zou halen om deze prachtige boom te kappen.

Hij nam vanaf de top van de dorre heuvel de plaats goed in zich op en oriënteerde zich op de dichtstbijzijnde heuvel, die de vorm had van een schedel en daarom ook Golgotha[63] werd genoemd. Hij zette verwonderd zijn reis verder naar de markt in Jeruzalem.
Na de verkoop van de kast, tafel en stoelen haastte hij zich naar de ingang van de tempel, waar zich een kantoor bevond voor eigendomsbewijzen. Ook al wisten ze dat hij rijk was, ze vroegen slechts een schijnbedrag voor wat geboekstaafd stond als de 'bloedakker' en niemand kon hem vertellen waarom die plaats zo'n naam had gekregen. Gegadigden haakten juist af vanwege de angstaanjagende naam, want bijgeloof was veel mensen niet vreemd. Jozef betaalde de som graag. Telkens als hij via de handelsroute hout of meubels ging leveren aan klanten, stopte hij even langs de weg om vanaf de top van de heuvel van de boom te genieten. Op een dag, toen het flink had geregend, stopte hij zoals gewoonlijk, liet zijn paard en kar in handen van een leerjongen achter en ging de boom van dichtbij bewonderen. Bij het afdalen moest hij door de zware regen van de vorige dagen een andere route kiezen en vond hij helemaal onderaan de voet van de heuvel een opening in de rotswand. Hij riep en hoorde een galm die bevestigde

[63] Golgotha betekent 'schedelplaats'.

dat het een grot moest zijn. Hij had geen fakkel bij zich en besloot om later terug te komen.

Jozef

In het Sanhedrin had ik slechts één vriend die ik volledig kon vertrouwen. Ik vertelde hem over de bloedakker met de immense appelboom en het gat in de rotswand dat misschien zelfs een grot verborg, en vroeg hem of hij niet mee op onderzoek wilde gaan. Nikodemus stemde meteen toe. We waren leeftijdsgenoten en ook wij waren getuige geweest van de Bergrede in de groep van de farizeeën, maar we hoonden niet mee met de meerderheid van farizeeën. Integendeel, wij waren allebei beschaamd in hun plaats, maar wij durfden onze toga niet neer te leggen bij de opperrabbi om onszelf niet verdacht te maken. Wij voelden ons erg slecht in ons vel door ons laffe gedrag tegenover die moedige man, die goed wist wat er voortdurend beraamd werd tegen hem en dat hij daar onmogelijk aan kon ontkomen. Hij deed alleen maar wonderdaden en nooit iets voor zichzelf. Integendeel, Nikodemus was ooit in het holst van de nacht Jezus gaan opzoeken en had een lang gesprek met hem gehad. Hij was nog steeds onder de indruk van de zachtmoedigheid waarmee Jezus sprak, zonder het minste verwijt en alleen maar bezorgd om ieder schepsel.

Nikodemus

Mijn vriend Jozef sprak zo enthousiast over de bloedakker met de enorme appelboom zonder appels en de toevallige vondst van een opening in de rotswand, dat het mij ronduit verbaasde. Dit was immers zijn aard niet. Hij had van ons tweeën juist de meest berekende en realistische kijk op de zaken, terwijl ik nogal eens overdreef of er helemaal naast zat. Ik was soms te snel enthousiast en durfde makkelijker buiten de lijntjes te kleuren. Soms brak mij dit mij op, maar mijn gedurfde ontmoeting met Jezus als lid van het Sanhedrin was de beste beslissing die ik in mijn leven nam. Jezus nam geen aanstoot aan mijn gewaad van schriftgeleerde, integendeel, hij wist perfect wat voor risico ik nam. En ik geloofde hem op zijn woord: “God heeft zijn zoon niet naar de wereld gezonden om de wereld te oordelen, maar opdat de wereld door de Vader zou worden gered.” Jezus was de Verlosser, de Messias, de ark van het verbond in persoon, waar Mozes al over sprak, er is geen twijfel mogelijk. Jozef en ik besloten om ons binnen het Sanhedrin gedeisd te houden tot we misschien ooit iets konden doen om Jezus’ heilsplan te steunen. En dit zou sneller gebeuren dan we konden vermoeden.
Jozef en ik begaven ons met houwelen en fakkels naar de bloedakker. We gingen meteen aan de slag. De rotswand liet zich makkelijker openen dan verwacht. Eenmaal de opening groot genoeg was, ontstaken we de toortsen en kropen naar binnen. Onmiddellijk werden we verwelkomd op een geur van appelbloesem. We stonden aan de grond

genageld: het leek wel of de boom zonder vruchten zijn bloesem in de grot bewaarde. “Wat moet het heerlijk zijn om in deze geur begraven te worden”, opperde Jozef, en we besloten om er een rotsgraf van te maken voor wie van ons beiden eerst zou sterven. We onderzochten de grot minutieus en vonden sporen van aardewerk en slaapplaatsen rond vuurhaarden met houtskoolresten. Hier hadden mensen gewoond. Jozef maakte me attent op twee takjes, waar verdroogde bloesems nog steeds een indringende geur verspreidden. We gaven de takjes een ereplaats in de grot waar ze niet beschadigd konden worden. We zochten ook naar bloedsporen die de naam ‘bloedakker’ kon verklaren, maar deze waren nergens te bespeuren. De dagen daarop werkten we koortsachtig verder om onze grafkelder klaar te maken, niet omdat we vreesden snel te sterven, maar gewoon om te genieten van die heerlijke geur, want we vroegen ons af of die geur wel zou standhouden nu de grotopening volledig openlag. Wonder boven wonder, het leek of de rotswand er al eeuwenlang van doordrongen was en de grot zelf blij was om nieuwe bewoners te ontvangen. De zon priemde met haar stralen gul de grot binnen, en na een dagje steenhouwen bracht een wegje ons naar de rivier lager in het dal ons verkoeling en verfrissing. Niet veel verder stroomopwaarts was er een prachtige kloof. Vogeltjes kwetterden, konijntjes keken ons verbaasd aan en stoorden zich niet verder aan onze aanwezigheid. De rode kroonanemoon stond aan de oevers te pronken. De

lycheebomen met karmijnrode bloesems en de granaatappelbomen met rood-oranje bloesems wedijverden met elkaar om het mooist.
Voor we vertrokken namen we afscheid van de machtige appelboom. We werden er stil en nederig van.

Kortom, we waanden ons in Eden.

Maria Magdalena

Eenmaal we onze oude weg naar Ein Karem insloegen, wist Oz de weg beter dan ik. Het weer zat mee en de weg was effen en droog. Ik kon mijn ogen op dit lange stuk af en toe sluiten. De vaste tred van Oz maakte herinneringen in mij los. Ik dacht terug aan hoe ik als jonge vrouw voorop bij Caspar op de kameel door zijn sterke armen overeind werd gehouden tijdens die wonderlijke nacht met de ster pal voor ons. En ik draaide me om naar Maria en riep: “Het doet me denken aan hoe ik naar jou en de kleine Jezus op weg was in Betlehem.” Ik begreep niet waar dit plots vandaan kwam, het was gewoon een inval. Maria antwoordde ook niet. Misschien had het te maken met de mirre die ik steeds bij me had, waar ik ook naartoe ging. Hopelijk voorspelde het iets goeds.

We stopten, we aten, we trokken verder, we stopten, we aten, we trokken verder. Oz en Az hielden de pas er nog steeds goed in, precies of ze hun vriend Lem al van verre hoorden balken. De zonsondergang was buitengewoon prachtig en lag op onze laatste mijl pal voor ons. Nog één laatste bocht en we hoorden Lem inderdaad al balken. Halsreikend keek ik vooruit, maar van wat ik zag krijg ik nog steeds koude rillingen. Rebecca was op het gebalk van Lem naar buiten gelopen, zag ons aankomen en schreeuwde van angst en onmacht: “Ma Ma, Ma Ma!” en

ze liep naar ons toe: “Ma Ma, wat een geluk! Hannah! Hannah!” en ze kreeg er door de tranen geen woord meer uit. Ik sprong van Oz af en nam haar vast. Huilend pakte ze me vast en in horten en stoten kwam het eruit: “Hannah, wonde aan haar been… al dagen koorts… pijn, kan niets meer eten of drinken… buiten bewustzijn… ze zal sterven…” en toen brak ze helemaal. Ik ondersteunde haar. Ondertussen was ook Samuel, donkere oogkassen en bleek van vermoeidheid, naar buiten gekomen en nam haar van mij over. Ik haastte me samen met Maria naar binnen om te kijken of we nog iets konden doen. De kleine Johannes was aan het schreien van opwinding. De kamer van Hannah was verduisterd, alleen een olielampje scheen op haar witte, stervende gelaat. De koorts nam blijkbaar af, maar dat was een slecht teken, als het begin van de overgave van het lichaam aan de geest. Ik onderzocht haar onderbeen en de bedorven geur was niet te harden. Ik keek Maria in de ogen en begreep dat ik een stap achteruit moest zetten. Ik bekommerde me verder om Rebecca en Samuel. Ik vertelde hun wie Maria was, terwijl ze in haar reistas zocht en de windels vond die zij van Martha en Maria had gekregen. Ze begon onmiddellijk het geteisterde been van Hannah met water te reinigen om het daarna te verbinden met de windel die ze had gekregen van Martha. De stank verdween onmiddellijk en maakte plaats voor de geur van jasmijnbloesem. Op slag kregen ook Rebecca en Samuel weer hoop en vonden dit op zich al een wonder. Vooral voor de ongelovige Samuel was dit onbegrijpelijk, en het

maakte andermaal bij hem gevoelens en inzichten los die zijn verstand nooit meer zouden ontkennen. Rebecca vloog Maria om de hals en ik hoorde haar fluisteren: “U bent de moeder van het kind van de koning, u bent mijn moeder. Ik ben u eeuwig dankbaar.” Dag en nacht losten wij elkaar af bij Hannah, de koorts bleef weg en Hannah kreeg weer een normale ademhaling en kleur. We spoelden elke dag tweemaal de windels, en de wond aan het been genas zowaar beetje bij beetje. We konden haar water, geitenmelk en honing toedienen met natte doekjes in de mond. Ze begon er langzaamaan op te zuigen, tot ze op de derde dag haar ogen opende, mij zag en met een zwakke stem fluisterde: “Ma Ma”, om weer in een diepe slaap te verzeilen.

Maria

Al onze aandacht ging terecht naar Hannah. Het verlegde mijn zorgen over mijn zoon naar dat kleine meisje in het huisje waar ik ooit met Elisabeth buik tegen buik stond, en waar Zacharias vervuld raakte van grote dankbaarheid en nog grotere nederigheid om zoveel geluk te mogen ontvangen op zijn leeftijd. De windels van Lazaros hadden Hannah genezen en betekenden eens te meer dat ik niet hoefde te vrezen voor wat met mijn zoon zou gebeuren.

Maar vrees kun je wel bekampen of onderdrukken, doch nooit wegnemen. Het is een gevoel met honderd koppen die je een voor een eraf moet slaan. Ik kan stellen dat mijn

zoon via Hannah mij hielp om enkele dagen mijn zorgen opzij te zetten met het wonder van de windels, windels die ook voor mijn zoon al klaarlagen. Ik die dacht dat ik zelf geen hulp nodig had en moest nu zelf lachen om mijn dwaasheid. Mijn zoon en zijn Vader, zorgden onophoudelijk voor mij. Het was niet omgekeerd. Niets verbaasde mij nog, en mijn vertrouwen in zijn missie werd met de dag weer groter. Mijn naam was 'Druppel van de Zee' en in de zee zou ik verblijven. Hoe meer ik mijn zoon liefhad, hoe meer ik elke mens meer liefhad. Mijn moederschap kende geen grenzen meer. Het leek een natuur te worden zonder herfst en winter.

Ik nam samen met Maria Magdalena mijn intrek in het huisje van de vroegere eigenaars Jair en Hannah. Het verhaal van Maria Magdalena over de dood van Jair en de zelfmoord van Hannah trof mij diep en was erg tastbaar: het bed waar beiden in stierven, het graf met de paarse bloemetjes waar ze verenigd lagen, beiden onrechtstreekse slachtoffers van de kindermoorden van Herodes. Ik vroeg Maria Magdalena om mij even alleen te laten bij hen.

Ik stond alleen voor hun graf.

Ik opende mijn hart.

Ik weende veertienduizend tranen en ving ze op in mijn handen.

Ik sloot mijn ogen.

“Djibril, waar ben je?” Ik draaide me tegelijk om omdat ik wist dat hij achter mij stond.

“Wil jij deze tranen voor Jair en Hannah aan de vader van mijn zoon overbrengen?”

Ik voelde hoe Djibril de tranen uit mijn handen overnam en ik draaide mij weer om naar het graf.

Ik opende mijn ogen.

De mens kan de engel niet aanraken, maar de engel wel de mens.
En opnieuw was het geen toeval dat ik het menselijke lijden van zo dichtbij mocht voelen om mijn eigen toekomstige lijden bij de dood van mijn zoon makkelijker te dragen. En wellicht, zo dacht ik, zou mijn toekomstige lijden zelfs minder zwaar zwegen dan het lijden dat Jair persoonlijk droeg, zowel geestelijk als lichamelijk, of het lijden van Hannah, die zwaar leed door haar onmacht om het dagenlange lijden van haar geliefde Jair dag en nacht hulpeloos te moeten aanzien. Ik wist toen al wie ik was: de moeder van alle mensen, maar het drong helemaal nog niet tot me door dat ik ooit, zoals Hannah, bij het lijden van elke mens heel dichtbij zou bijstaan. De paar dagen dat we in Ein Karem bleven, bleef ik met goedvinden van Maria Magdalena helemaal alleen in het huisje van Jair en Hannah en slechts af en toe ging ik op bezoek bij de kleine Hannah. Het verblijf in dit huisje was op dit moment van mijn leven wat ik nodig had en wat me sterkte gaf. Dit

huisje ademde mijn levensopdracht. Hier begon mijn kruistocht als moeder voor de mensheid.

Maria Magdalena

Ik stond met Samuel buiten te praten over de wonderbare genezing van Hannah. Samuel was de kluts kwijt: “Zoveel toeval kan toch niet bestaan, Maria Magdalena? Niemand in Massilia zou me geloven en toch is het waar… Hoe kunnen wij jullie danken?”

“Je moet ons niet danken, Samuel, maar wel Jezus, de zoon van Maria.”

Ik ging af en toe eens bij Maria langs en merkte een verandering bij haar die ik tot op de dag van vandaag niet kan omschrijven. Ze stond dichter, maar ook veel verder. Ik druk me niet goed uit: ze stond dichter, maar ook veel hoger. Ook niet juist: ze stond hoger, maar ook veel dichter. Ja, zo leek het wel: met nauwelijks woorden, dichter, dichter bij het hart van de mens. Het leek niet zo, want het was intens voelbaar. Woorden kunnen het niet beschrijven.

En…

En…

Je wordt er stil van.

Hoorbaar stil.

Rebecca

De vijfde dag kon Hannah al vaster voedsel eten en kon ze wat langer haar ogen openhouden. “Ma Ma?” Ik kon niet goed inschatten wie van ons beiden ze bedoelde, want nu Maria Magdalena er was, waren er plots twee Ma Ma’s. Maria Magdalena en ik gingen ervan uit dat wie het hoorde de mama was die ze wilde horen.

“Ja, schat?”

“Ga ik dood?”

“Nee, schat.” Ik moest even slikken.

“Is die vrouw met de windels hier nog?” Haar ogen leefden even op. “ik wil haar een kusje geven.” Maar het spreken zelf was al te vermoeiend, met dat verschil dat ze met een lach op het gezicht naar dromenland vertrok. Ik vroeg Maria Magdalena me even af te lossen, want ik zou Maria opzoeken om haar te danken in Hannahs naam. Maria Magdalena keek me bezorgd aan: “Gaat het wel met je?”

“Nee, Ik weet niet wat ik moet zeggen, maar ik moet iets zeggen. Het is één warboel in mijn hoofd.”

“Volg je hart en heb geen vrees”, zei Ma Ma in een poging me wat te helpen, maar helpen deed het niet. Zo dacht ik toch.

Ik besefte terwijl ik naar Maria ging hoe mijn hoofd leeg was gelopen door de verschrikkelijke angst om Hannah te verliezen. Nu ze aan de beterhand was, zou ik weer vooruit moeten kijken, maar ik zag geen vooruit meer. Ik was mijn

vertrouwen in het leven kwijt, of nee: ik was mijn vertrouwen in de liefde kwijt. Ik kon elk moment zomaar Hannah verliezen, of Johannes of Samuel. Hoe kun je dan nog in een God van liefde geloven? Mijn vorige losbandige leven scheen makkelijker en veiliger, ik had toen niets en kon ook niets verliezen. Waarom wilde ik naar Maria gaan? O ja, een kusje vragen voor Hannah. Ik trilde op mijn benen van zwakte, van onzekerheid, bang om iets verkeerds te zeggen, om iets doms te zeggen, iets… Nee, het was van pure leegte.

Ik stond voor haar deur.

Hoelang weet ik niet.

Ik staarde naar mijn voeten. Er kwam plots één gedachte in mij op: de vreemdeling die me destijds de weg wees naar Maria Magdalena. Had ik hem niet blind vertrouwd, dan had ik nooit, nooit, nooit… nooit hier gestaan. Ik klopte aan en hoopte dat ze niet zou opendoen.

Maria

“Kom binnen, Rebecca. Ik zag je komen en heb verse muntthee voor je klaar.” Ze aarzelde.
“Het komt goed met Hannah.” Rebecca knikte onwennig.
“En met jou moet het ook nog goed komen.” En ze begon te snikken en alles barstte in haar los als een donderwolk die zich in één seconde ledigt. Ze zocht troost in mijn armen en haar pijn deed ook mij verschrikkelijk pijn, een pijn die mij leerde om te gaan met de pijn van iemand

anders. Het leek wel of ik haar pijn overnam, want hoe zachter zij werd hoe meer ik haar pijn kon aanvoelen. Pijn voelen is niet aangenaam, maar voelen dat je hem van iemand kunt overnemen is zelf zalf op de pijn die je voelt. Ik dankte Djibril dat hij haar naar mij had gestuurd.

Ik kreeg vrij snel een antwoord van Djibril hoe ik hiermee om moest gaan: “Weet je, lieve Rebecca, ik heb ook een speciale windel voor jou bij me.” Ze keek me verwonderd aan en na wat ze gezien had met de windel van Lazaros had ze meteen hoop. Ik ging achter haar staan en sloot mijn beide armen zachtjes om haar buik heen. “Kijk, wanneer mijn armen zich rond jou sluiten en mijn vingers zich in elkaar verstrengelen tot één geheel, vormen ze een eenheid die je helemaal omvat als één windel van liefde. En dan zeg ik: ‘Wees gegroet, Rebecca, de Heer is in u.’” Ik keek haar van opzij aan tot ik in haar ogen kon lezen dat ze het ook zo begreep. “Maar… er is één voorwaarde: ik zou ook graag deel uitmaken van jouw windel, Rebecca…” en ik liet haar los. Rebecca begreep waar ik naartoe wilde. Ze draaide zich om en sloeg op haar beurt haar armen om mij heen, sloot haar handen in elkaar achter mijn rug en fluisterde me toe: “Wees gegroet, Maria, de Heer is in u.” “En dan, lieve Rebecca, zal ik je in je hart toefluisteren: ‘Wees gegroet, Rebecca, de Heer is ook in u.’ Nu sta ik hier dicht bij jou, maar telkens als ik er niet meer ben en je hebt verdriet of pijn of hulp nodig, open je armen en sluit je handen in elkaar, en groet mij en ik zal je met mijn windel graag troosten.” Terwijl ik het haar uitlegde, keek

Djibril van buiten het raam naar ons beiden. Ik liet haar zachtjes los en beloofde haar: “Ik kom Hannah morgen een kusje geven.”

Rebecca verliet verlost van pijn het huisje van pijn. Later drong tot me door hoe ik in dat huisje mijn ‘opleiding’ kreeg van Djibril en hoe dat huisje van pijn de dimensie van de wereld van pijn zou aannemen en ik ontiegelijk veel windels nodig zou hebben, die ik ook ter beschikking kreeg zonder enige eigen verdienste. Elk hart van elke mens was een geschenk van liefde voor mij. Ik dankte de vader van mijn zoon om zoveel generositeit. En tot op de dag van mijn dood heb ik nooit begrepen waaraan ik dat verdiend had.

Maria Magdalena

Rebecca kwam zichtbaar verlost terug van Maria. Ze sloeg haar armen om mij heen en lachte opgelucht: “Ik heb een windel van Maria gekregen.” En ze draaide zich om omdat ze het leuk vond dat zij iets wist waar ik nog niets van kende. Dat vrolijke spelletje ging zo de hele dag door en dat bracht zoveel vrolijkheid in huis dat ook Samuel opnieuw kon lachen en de kleine Johannes ook opnieuw kon lachen door de spanning die verdween. Hannah kreeg ook al een glimlach terug als ze af en toe wakker werd en een gelukkige mama zag. De volgende ochtend pas vertelde Rebecca wat er gebeurd was in het huisje van pijn,

terwijl ze me met beide armen vasthield zoals ze had geleerd van Maria. Gedurende de dag zocht Samuel mij op. “Maria Magdalena, begrijp jij nog wat hier gebeurt? Wil jij straks met me praten? Ik moet het ook even over Lem hebben, ik maak me zorgen om Lem. Er is iets. Ik heb vanmiddag tijd.”
Ik zocht intussen de ezels op, want ik was erg bekommerd om Lem. Hij stond stilletjes bij Oz en Az. Die gedroegen zich verrassend onderdanig en gunden hem het beste voedsel. Lem leek niet ziek, maar hij was inmiddels stokoud voor een ezel. Hij was minstens veertig jaar oud. Ik wachtte tot na de middag om Samuel erover te spreken.

Samuel

Rebecca leek wel als herboren. Ik vroeg de hele tijd wat er was gebeurd. Maar ze herhaalde steeds maar: “Ik kan het je nu nog niet vertellen, schat. Ik begrijp zelf nauwelijks wat mij overkomen is. Geef me tijd tot ik het zelf beter begrijp. Ik kan je al wel vertellen dat ik naar Maria ben geweest en zij heeft me gerustgesteld. Ik weet nu dat Hannah zeker zal herstellen.” Natuurlijk begreep ik er niets van, maar ik had ondertussen geleerd dat er in deze familie niet veel gewoons gebeurde, maar wel steeds iets goeds. Dus was mijn beste manier van antwoorden haar goed vast te nemen en een zoen te geven, en ze riep plots “Au, je windel doet me pijn.” Ze schaterde van het lachen toen ik verbaasd naar haar stond te staren. Windel???

Hannah werd wakker van het tumult en keek met pretoogjes naar het gehakketak. Rebecca stopte meteen en vroeg of ik Maria Magdalena niet moest spreken over Lem.
Ik vond Maria Magdalena vroeger dan gepland bij de ezels en was benieuwd wat zij ervan dacht.

“Ik maak me niet echt zorgen, Samuel, maar ik heb een vermoeden van wat er gaande is. Lem is stokoud voor een ezel en lijkt me uitgeblust, hij is levensmoe, maar hij is steeds trouw geweest en zal niet zonder toestemming een eigen beslissing nemen. Ik ga het hem vragen.” Ik knikte van ‘ja’, al vond ik haar analyse geen steek houden, alsof een dier zou kunnen redeneren zoals een mens. Ze begon namen op te sommen in zijn oor. ‘Zacharias?’ en ze wachtte even, niets, en zo ging het dan verder: ‘Johannes?’ niets, ‘Rebecca?’ niets, ‘Hannah?’ niets, ‘Samuel?’ niets, ‘Elisabeth?’ en plots begon hij luidkeels te balken. Maria Magdalena aaide hem en er kwam weer leven in Lem. Maria Magdalena keek me aan: “Het lijkt mij logisch dat hij wil sterven op de plek waar Elisabeth is gestorven, op de berg Hebron. Ik kan het mis hebben, maar we moeten hem de vrijheid geven. We moeten zijn getuig van hem afnemen zodat hij als een vrije ezel en niet als een lastdier zijn laatste weg kan gaan om te sterven, daar waar ooit zijn belangrijkste opdracht lag. Hoe zouden wij zelf zijn, Samuel?” En ja, het was niet precies alsof, het was wat ze wilde zeggen: “Je hoeft me niet te geloven, Samuel.” Ik moest schoorvoetend voor mezelf toegeven dat Lem

reageerde alsof hij onze taal kende, want je zag vreugde in zijn ogen. Oz en Az voelden ook iets vreemds gebeuren, maar begrepen het duidelijk niet. Maria Magdalena sprak opnieuw in Lems oor: “Vertrek vannacht, Lem, jij kent de weg als geen ander en morgenvroeg ben je al ver buiten het bereik van de mensen. Ik zal je getuig van je afnemen en ik vraag Rebecca om nog afscheid van je te nemen.”

Ik deed mijn best om te geloven dat Lem het begreep en als ik het zo op die manier deed, leek het wel, ik meen het, alsof hij haar begreep. Ik lachte om mezelf: waar ben ik toch terecht gekomen? En ik beantwoordde de vraag voor mezelf: “In iets heerlijks, mijn beste Samuel!” Maar ik voelde me tegelijk wat triest als ik aan mijn vader en broers terugdacht in Massilia: konden zij dit ook maar ‘leren’ om zo te leven.

Ik ging meteen naar Rebecca en vertelde haar het droevige nieuws. Na zoveel vreugde om de genezing van Hannah kwam er plots weer een domper, maar ze gunde het Lem onmiddellijk en stond erop om ook Hannah afscheid te laten nemen, hoe zwak Hannah ook was. Ik haalde Hannah op en wikkelde haar goed in een deken en zo namen wij allemaal afscheid van een trouwe vriend. Lem had vooral oog voor Hannah en nu hij haar ogen openzag leek hij gerustgesteld en hij snuffelde aan haar en aaide met zijn muil heel teder haar wang. Het kietelde Hannah en ze begon te lachen en wij evenzeer. “Dag Lem,” zei Hannah nog en we lieten alles over aan Maria Magdalena en

gingen terug naar binnen. De volgende morgen bleek Lem inderdaad vertrokken op zijn laatste reis. Ik begon het al wat gewoon en vanzelfsprekend te vinden. Oz en Az stonden er maar beteuterd bij. Ik pinkte een traan weg en wist wat mij te doen stond: vandaag nog een ezel kopen voor Hannah op de markt in Ein Karem.

Ik had Maria Magdalena nog zoveel willen vragen, maar zou dit uitstellen. Zo redeneerde ik toen, maar alles zou plots in een stroomversnelling komen.

Maria

Ik ging andermaal naar het graf van Jair en Hannah en streelde de paarse voorjaarsbloemetjes die als een deken op hun graf lagen. Het deed me denken aan het paarse voorhangsel dat ik moest weven voor het heilige der heiligen in de tempel van Jeruzalem toen ik nog maar pas aan Jozef was toegewezen. Maanden werkte ik eraan en het paars kleurde mijn ziel vanbinnen met de jaren paarser en paarser en bracht mij gemoedsrust tussen gedachten en handelen en evenwicht tussen geest en emoties. Ik droeg geregeld de paarse sjaal van toen ik aan tafel zat in Betlehem met mijn zoon, Johannes en Maria Magdalena en we ons met elkaar verbonden, wat er ook mocht gebeuren. En dat gebeuren kwam steeds dichterbij. De moeder van Asjkelon in mij was nooit ver weg en ik vroeg me af waar de veertienduizend zielen nu verbleven? Het

was een paarse vraag die ik me zelf stelde en dat vroeg om een paars antwoord en dat antwoord kwam tegelijk in mij op: heb vertrouwen, de zielen van de dode mensen verblijven in hun vertrouwen. Om eerlijk te zijn, ik kon me niet inbeelden dat men twijfels daarrond kon hebben en toch had ik dat wantrouwen al meermaals gezien en gehoord en ik dacht bijvoorbeeld aan de vreselijke uitspraken van de farizeeën achter mijn rug terwijl Jezus op de berg sprak. Ja, ik geef toe, het maakte mij bang voor één seconde, maar in diezelfde seconde had ik al meteen medelijden met hen om wat zij vergooiden en had ik hen zo willen omarmen en troosten om hun onwetendheid. Zoals ik nu ook Jair en Hannah in hun onwetendheid over hun handelen troost had kunnen bieden, waardoor hun paars in puur goud van zonlicht zou kleuren.

Het was pas na Jezus' dood en opstanding dat ik begreep dat wat ik bij mezelf zo vanzelfsprekend vond, absoluut zo niet was voor mijn medemens. En dit was wat ikzelf dus leerde en begreep na zijn opstanding: dat ik nog meer en breder en zelfs grenzeloos openstond voor troost aan iedere, gevallen of niet gevallen mens.

Ik ging meteen een kusje geven aan de lieve kleine Hannah.

Het begon stilletjes te regenen.

Samuel

Terwijl ik onderweg was naar de markt op de rug van Oz, ging ik in mijn herinneringen terug naar mijn kind en jeugdjaren. Mijn vader was kapot van verdriet om mijn moeder, die bij mijn geboorte leegbloedde en in zijn armen stierf. Het lukte hem ook niet om mij daarna nog graag te zien, ook al leed hij hier zelf ook onder, het lukte hem gewoon niet. Ik vermoed zelfs dat hij op de lange duur meer afzag van het feit dat hij me niet kon liefhebben dan van de dood van zijn vrouw. Verdriet uit het verleden slijt makkelijker dan spijt in het heden. Mijn drie broers waren zijn oogappels en namen het nakomertje ook niet op in hun midden. De oudste zus van mijn moeder ontfermde zich over mij. Mijn vader was geen slechte mens en was haar erg erkentelijk omdat zij me probeerde te geven wat hij me niet kon geven. Ik had geen moeder en ik had per slot van rekening ook geen vader. Materieel kwam ik niets tekort en ik ging naar een schooltje, maakte er vriendjes, maar hoe ouder we werden, hoe moeilijker ik het kreeg door hun jaloezie op mijn rijke afkomst. Ik reageerde alle frustraties af op al wie ik liefhad: stiefmoeder, vader en mijn broers. Ik was losgeslagen: vaak dronken, vaak vechten en ik zocht fysieke pijn op om de innerlijke pijn niet te hoeven voelen. Vader was een groot koopvaardijhandelaar geworden en vond maar één oplossing, en dat was mij op

een van zijn boten wegsturen naar verre handelsgebieden, met als belangrijkste post de haven in Sidon, Fenicïe: afladen wat uit Massilia kwam en oosterse goederen opkopen, daarna nog een tussenstop in Asjdod, Judea, en daarna alles verkopen in Massilia. Het was geen slechte oplossing, want de oude kapitein werd mijn tweede vader die me echt graag zag. Met het ouder worden nam ik hoe langer hoe meer afstand van mijn familie. Ik ging vanuit Massilia telkens graag de wijde zee op, maar wanneer ik van Asjdod in Judea of Sidon in Fenicië terug moest keren naar huis was dit keer op keer met droefheid en tegen mijn zin. De zee was mijn thuis geworden. Toen ik andermaal mocht vertrekken naar de haven van Asjdod in Judea, wachtte mij slecht nieuws: mijn oude kapitein was plots gestorven en een nieuwe kapitein wachtte mij op. Vanaf de eerste minuut klikte het niet tussen ons. Hij was ook maar luttele jaren ouder dan mezelf en ik had het moeilijk om als een beginneling behandeld te worden. Al wat ik de jaren ervoor geleerd had was volgens hem verkeerd en alles moest nu anders worden uitgevoerd, ik kon voor hem niets goed doen. Het was een zegen dat ik hier in Ein Karem de liefde vond en Maria Magdalena was werkelijk een tweede moeder voor mij en Rebecca.
Ein Karem kwam in zicht.

De markt van Ein Karem ligt aan de rand van het stadje, en van ver zag ik al wat beroering. Er werd niet zozeer naar de koopwaren gekeken, maar mensen hokten samen in kleine groepjes. Ik zocht mijn weg naar de dierenmarkt. Ik

zag ossen, paarden, ganzen, kippen en ezels. Een oude man met maar één ezel viel me op en ik vermoedde dat die man in geldnood verkeerde. Hij verkocht een jonge ezelin en het dier zelf leek me graag te hebben. Oz was ook erg in haar geïnteresseerd en gedroeg zich meer dan hoffelijk. We werden het snel eens over de prijs en terwijl ik afrekende met de oude man, vroeg ik benieuwd wat er aan de hand was met al die mensen die zo geagiteerd met elkaar in discussie waren. “Jezus de Nazareeër is gisteren gevangengenomen door de farizeeën nadat hij op een ezel in Jeruzalem als een koning ontvangen werd door een menigte mensen zoals u en ik. Dit was de druppel te veel in de hoofdstad van de Joodse machthebbers. Hij komt overmorgen al voor het Sanhedrin in Jeruzalem. De mensen maken ruzie onder elkaar, de een is voor, de ander tegen. Ik kan alleen maar zeggen dat die man volgens mij niets verkeerds deed, en ik durf dit maar te zeggen tegen jou omdat jij vreemd bloed hebt en dit niet zo belangrijk zult vinden.” Hij keek me plots angstig aan: “Ik hoop toch van niet?” Ik stelde hem gerust en betaalde hem iets extra. Mijn hart bonsde. Ik zou thuiskomen met slecht nieuws. Ik verliet eerst rustig het stadje, maar eenmaal uit het gezicht spoorde ik Oz aan om sneller te lopen.

Maria Magdalena

Ik zag in de verte Samuel terugkeren met een jonge ezel naast hem. Ik wuifde enthousiast naar hem, maar hij

wuifde niet terug. Hoe dichter hij naderde, hoe meer ik kon merken hoe bedrukt hij was en zelfs op het randje van wenen stond. Hij riep al van ver: “Jezus is gevangengenomen!” Ik liep naar hem toe en halverwege stopten we allebei. “Maria Magdalena, Jezus komt overmorgen voor het Sanhedrin! Hij is gevangengenomen!” Ik draaide me meteen om om Maria het slechte nieuws te brengen. Geen minuut later zat ik bij haar aan tafel. We keken naar elkaar en onze ogen vertelden elkaar wat we al lang wisten: het kind van de koning zou sterven.
Maria stond op. “Maria Magdalena, we gaan nu meteen inpakken en naar Jeruzalem vertrekken.” Ik knikte en ze voegde de daad bij het woord. Samuel en Rebecca hielpen zoveel ze konden. Iedereen hield zich sterk. Alles verliep snel doch niet overhaast. Ik zorgde voor voedsel onderweg. Samuel zorgde voor Oz en Az en pakte de lading. Rebecca nam als eerste afscheid van Maria en omsloot haar met beide armen en vingers: “Gegroet, Maria, de Heer is in u.” Maria omsloot haar met een glimlach. Samuel deed haar onwennig na en bedankte haar voor de goede zorgen voor zijn gezin. Hannah kreeg een kusje en Maria legde haar hand op het hoofd van de kleine Johannes. Rebecca’s ogen vertelde me alles. Ze kon geen woord meer uiten of ze zou wenen. We omarmden elkaar. “Wat komt moet komen en wat komt is goed. Wees sterk. We zien elkaar weer.” Samuel fluisterde me toe: “Ik had

je zoveel nog willen vragen, maar dat doen we later wel. Bedankt voor alles."

En zo vertrokken Maria en ik op weg naar Jeruzalem. Oz en Az waren goed uitgerust en we vorderden snel. Er bestond een waterkans dat we op tijd nog in Jeruzalem zouden arriveren. We bespraken onderweg alleen het hoogstnodige en wilden het voor elkaar niet lastiger maken dan het al was.

Jozef van Arimathea

Nikodemus en ik hadden al een hele week gewerkt op de bloedakker en de grot was eindelijk zo goed als klaar. De aangename geur bleef intens. Het begon stilaan te regenen en de aankomende wolken van over de zee voorspelden niet veel goeds. Tegen de avond barstte de hel los. Het stortregende en donder en bliksem speelden een spelletje met elkaar. We keken geboeid vanuit de grot door een regengordijn naar de bloedakker. Zelfs in dit beschermde dal scheurde de wind bladeren en dikke takken van de bomen af. Zo'n spektakel zagen we nooit eerder. Plots vulde een lichtflits de hele vallei en binnen dezelfde seconde sloeg een enorme bliksem in op de appelboom, gevolgd door een windhoos die hem optilde en als een stokje liet omvallen. De grond trilde, beefde, scheurde. We durfden niet langer in de grot te blijven, bang dat er nog een aardbeving zou volgen. We waren doorweekt en trilden eerder van angst dan van de kou en we klampten ons aan elkaar vast. Spreken met elkaar werd onmogelijk door het geraas van regen en wind. De wereld zou vergaan. Het was alsof de toorn van God ons trof. Wij vielen op onze knieën en baden om vergiffenis en hulp. De wind nam af, de regen milderde, de wolken trokken open en een volle maan verlichtte de vallei. We durfden ons hoofd weer op te richten. We slaakten tegelijk een kreet van

angst: vier gestalten stonden rond ons. In het wit gekleed, omgeven door een helder schijnsel. “Vrees niet, Jozef en Nikodemus. De Heer is met u. Dit is niet het einde van de wereld, maar het begin van de nieuwe wereld.” Wij konden onze ogen niet geloven bij het zien van de vier engelengestalten. Wij durfden niet te spreken en konden niet spreken, sprakeloos bij zoveel eenvoudige schoonheid en rust na de storm.
“Wij zijn Raphael, Djibril, Henoch en ikzelf, Michaël. Jozef, er werd tijdens uw afwezigheid door de Romeinen aan uw leerjongen Philippus gevraagd om een kruis te maken voor de Verlosser. Maar er is maar één houtsoort die waardig is om door Christus te worden gedragen, en dat is het hout van de boom van goed en kwaad in Eden dat doordrenkt is met alle tranen van de mens sinds de val van Adam en Eva. Het hout is niet onmenselijk zwaar maar vooral hard. Geen mens kan het bewerken. Daartoe werden wij door de Vader gezonden. Ga heen in vrede en wij zorgen voor het kruis. Philippus zal jullie duidelijk maken wanneer je het kruis kunt komen halen.”

Nikodemus en ik stonden moeizaam op en hielden elkaar recht, want het duizelde in onze hoofden. We bogen voor zoveel schoonheid en verlieten bedeesd de bloedakker. We passeerden de gevallen boom en de engelen waren al druk bezig de stam van de wortelstronk los te maken. Nikodemus kreeg daarbij de ontstellende gedachte dat Jezus tijdens onze werkdagen in de grot blijkbaar al

gevangen was genomen en dus mogelijk al ter dood was veroordeeld. We waren triest, maar tegelijk ook dankbaar om deel te mogen nemen aan het heilsplan van de mensheid en we waren het er direct met elkaar over eens dat we Jezus in het rotsgraf op de bloedakker zouden begraven. We lieten paard en kar achter wat we nooit zouden doen, maar gebruikten de twee uur te voet om te praten en te bekomen van onze emoties.

Maria Magdalena

Maria en ik kwamen aan in Jeruzalem en zagen een mensenmassa op de loop. Zonder te weten waar het over ging, volgden we de massa blindelings en kwamen zo uit bij het ambtsverblijf van Pontius Pilatus. Daar zagen we toevallig in een van de aanpalende huizen Johannes op het dak van een rijhuis uitkijken naar het pretorium, waar Pilatus in het openbaar zou verschijnen. Ik sprong van Oz af en gaf Maria de teugels. Ik zou Johannes halen en wrong me door de menigte, tot bij het huis waar Johannes me al had gezien en zelf al naar beneden was gekomen. “Waar is Maria?” vroeg hij.
“Zij wacht iets verder bij de ezels.”
“Oké, ik ga met je mee.”
We vochten ons een weg terug door de massa. Maria was blij Johannes te zien, maar Johannes had het moeilijk om haar het pijnlijke nieuws te moeten vertellen. “Ik weet niet hoe ik je dit moet vertellen, moeder. Jezus werd gisterenavond gevangengenomen in Gethsemane en is

inmiddels door Kajafas overgeleverd aan Pilatus om ter dood te worden gebracht. Maar Pilatus twijfelt nog en vanwege de dag voor Pascha zal hij het overlaten aan de volkskeuze: Barabbas of Jezus. Maar talloze farizeeën hebben zich ondertussen goed georganiseerd en voorbereid. Het ziet er slecht uit." Maria hield zich bewonderenswaardig sterk.

Jozef

Nikodemus en ik naderden de noordelijke stadspoort van Jeruzalem, met links van ons Golgotha. Romeinen waren al bezig met de voorbereiding van de weg naar de schedeldberg, waar naar gewoonte een kruisiging zou plaatsvinden. Ik kreeg er kippenvel van. Hoe kan een mens een mens zoiets aandoen? Hoeveel haat moet je daarvoor hebben? Hoe kun je daar zelf mee verder leven? Op welke God kun je je dan beroepen? Hoe vervormd en misvormd moet je geweten daarvoor zijn? Waarom? …….Waarom? Een massa volk drong om de poort binnen te gaan. Nikodemus stootte me plots aan: “Kijk, daar!” en hij wees met zijn vinger: “Simon Petrus en Simon de zeloot! En kijk daar, aan de andere kant: Matteüs en Andreas! De anderen ken ik niet zo goed en heb ik nooit van nabij gezien… Ze durven blijkbaar niet in groep binnen te gaan.” We sloten aan op weg naar het pretorium van Pilatus. Ondertussen hoorden we van mensen die er meer van wisten hoe Kajafas erop gebrand was om Jezus te doden, al had hij het Joodse recht niet om mensen ter dood te veroordelen en zeker niet om ze te doden. Het was de dag voor Pascha, en die dag zou Pontius Pilatus naar jaarlijkse gewoonte één ter dood veroordeelde de vrijheid geven. Pilatus wist hoe gevoelig Jezus lag voor het Sanhedrin. Kajafas was een meesterstrateeg die Pilatus

perfect in de hoek dreef, al hoopte Pilatus door Jezus al te geselen en hem dan aan het volk te tonen samen met de opstandige leider Barabbas van de zelooten, dat het volk er nog voor zou kiezen om Jezus vrij te laten. De farizeeën hadden zich echter goed voorbereid en tussen het volk over het hele plein verspreid. Wij stonden nog in onze werkkleding voor het pretorium te wachten, waar een collega-farizeeër in vol ornaat ons zag. Hij wurmde zich naar ons toe en begroette ons schijnbaar hartelijk, maar zijn ware bedoeling werd een paar minuten later duidelijk. Pilatus verscheen met de twee terdoodveroordeelden: Barabbas perfect lichamelijk ongeschonden met een triomferende en uitdagende blik en de gegeselde Jezus met een doornenkroon en paarse mantel, bebloed kleed en een bord rond zijn nek met 'koning der Joden' erop. Pilatus riep het volk toe: "Hier is uw koning!" Vele farizeeën in vol ornaat begonnen onmiddellijk uit volle borst te roepen: "Kruisig hem! Kruisig hem!" en veel gewone mensen durfden niet anders dan mee te roepen. Ook onze collega schreeuwde fanatiek, maar Nikodemus en ik zwegen in alle talen. De meeste mensen volgden ons voorbeeld en niet dat van de barbaar en dwaas naast ons. De collega keek eens achterom en opzij en werd steeds stiller tot hij helemaal zweeg, want hij voelde zich plots onveilig. Hij zette zijn neutrale kap op zijn hoofd, zodat zijn medeconfraters hem niet konden terugvinden in de menigte om verantwoording te eisen over zijn zwijgen. De mensen van goede wil sloten de rangen en zorgden ervoor

dat hij onmogelijk kon wegglippen om het op een andere plaats nog eens te proberen, en hij durfde zich niet meer te verroeren of zich verheugd uit te laten over het verdict van Pilatus. Daarna beseften wij hoe wij werden gered door de mensen om ons heen die de man monddood maakten: de man durfde ons achteraf niet aan te klagen of zelfs tegen te spreken in het Sanhedrin. Pilatus waste zijn handen inmiddels in onschuld: “Ik vind hoegenaamd niet de minste schuld in deze man.” En het hartstochtelijke, harteloze en opruiende geroep van de farizeeën begon opnieuw, Pilatus gaf toe en Kajafas nam Christus met zijn beulen van hem over.

Het verdict kwam hard aan bij ons, ook al waren we voorbereid door de vier engelen. De engelen namen de laatste twijfel van ons weg dat Jezus de Messias was. De plaats liep stilaan leeg en plots zag ik een van mijn jonge knechten mij zoeken. “Meester, je paard en kar staan klaar aan de noorderpoort, geladen met een kruis.” Hij keek erg ongelukkig en ik vroeg wat er aan de hand was. Hij zei: “Ik vind het erg dat je kruisen gaat maken en verkopen.” “Philippus, het is niet wat je denkt. Ik maak geen kruis en verkoop geen kruis. Dit kruis werd gemaakt door Gods engelen en ze hebben mij gevraagd om het te vervoeren.” Ik loog niet. Hij keek verbaasd, maar Nikodemus en ik waren nog veel meer verbaasd door zijn antwoord: “Jezus heeft mij mijn vader teruggegeven. Mijn vader was een verstoten lepralijder en hij genas hem. Nooit zullen de Joden een koning krijgen groter dan Jezus. Ik durf mijn

vader niet te vertellen wat hier gebeurt." Zo'n volwassen taal voor een jongen van twaalf jaar! Hij voegde eraan toe: "Mag ik alsjeblieft naar huis gaan? Ik kan dit niet aanzien en ik wil mijn vader bijstaan wanneer hij het verneemt." "Natuurlijk, Philippus, en help je ouders zolang als het nodig is." Nikodemus keek me aan: "Vele farizeeën kunnen nog iets leren van je leerling en hebben niet zoveel verstand en begrip van de liefde van Christus. Vind je het erg dat ik even naar huis ga en het nieuws ga vertellen aan mijn vrouw?" En we gingen bedrukt uit elkaar. Ik ging terug naar de noorderpoort, waar paard en kar stonden met onder het canvas het kruis. Ik betastte het: het zinderde onophoudelijk, het hout leefde alsof het zo het slachtoffer in leven zou kunnen houden… Het hout was gepolijst en zo glad als een spiegel, geen schram of splinter waar je je aan zou kwetsen. Ik vond evenwel niet het gevraagde bord met 'INRI' erop. Ik gebaarde naar een Romein en legde hem uit dat dit het kruis voor de Nazareeër was, en dat ik nog iets vergeten was en dat snel zou gaan halen. Ik haalde mijn paard van de kar en in galop spoedde ik mij naar de bloedakker.

Ik kwam aan en beklom bezwaard de heuvel. Helemaal bovenaan op de top keek ik neer en zag geen spoor mee van de boom van weleer, alleen in het midden zag ik nog één engel zitten bij de stronk van de boom. Terwijl ik voorzichtig afdaalde, zag ik hoe hij de ringen betastte. Ik hoorde hoe de wind namen van mensen in mijn oren legde, vreemde namen: "Kenaz, Korach, Gatam, Amalek, Korah,

Seïr, Lotan, Sobal, Sibon, Dison, Eser, Disan, Chori, Hemam, Timna, Alwan, Manachat, Ebal, Sefo, Onam, Akan, Us, Aran, Bela." Ik was hem genaderd tot op vijftien el[64] en herkende Henoch als enige achtergebleven engel. Ik zag nu duidelijk hoe hij bij elke minimale verplaatsing van zijn wijsvinger op een jaarring er een naam aan verbond en die naam luid riep, waarbij er telkens één traan uit zijn ogen op de bloedakker viel. Ik bleef eerbiedig staan en luisterde een tijdje mee met gesloten ogen: "Seba, Obal, Abimael, Ofir, Chawila, Jobab, Eber, Peleg, Reü, Serug, Nachor, Terach, Abram, Sarai, Haran, Lot, Milka, Jiska…" Het was geen wonder dat het hout van het kruis leven en pijn in zich vasthield en zinderde.

Ik keek verder rond. Al de resten van de boom van goed en kwaad, wortels, bladeren, takken, spaanders, zaagsel, waren verdwenen op één bordje na: het lag binnen het bereik van Henoch. Kon ik het hem aandoen zijn vinger los te laten van de plaats waar die nu was? Stap voor stap kwam ik dichterbij. "Tebach, Gacham, Tachas, Maäka, Jisbak, Suach, Seba, Dedan, Efa, Efer, Chanok, Abida, Eldaä, Sochar, Nebajot, Kedar, Abdeël, Mibsam, Misma, Duma…" Het bordje kwam binnen handbereik, ik bukte mij en Henoch las geconcentreerd verder: "Arjok, Birsa, Tidal, Sunab, Semeber, Bera, Melchisidek, Amer, Eskol, Mamre, Eliëzer, Hagar, Seraphim, Ismaël, Isaak, Abimelek, Pikol, Milka, Nachor, Us…" Ik knielde naast

[64] 15 el is 10 meter.

hem, raakte het bordje met INRI aan en wachtte beleefd. Hij ging verder: “Tebach, Gacham, Tachas, Maäka, Efron, Laban, Ketura, Zimran, Joksan, Medan, Midjan, Jisbak, Suach, Seba, Dedan, Efa,” Hij stopte plots, hield zijn vinger op de plaats waar hij was en sprak met lieve ogen recht in mijn ogen: “Jozef, Mamre, Eliëzer, Beachur, Nikodemus, Japka, Ismaël, Isaak, Philippus, Simon, Alexander, Rufus, Abila.” Zonder zijn vinger te verroeren en tijdens het uitspreken van mijn naam en die van mijn vrouw en kinderen, van Nikodemus en de leerjongen Philippus schonk hij ieder één traan. Ik moet toegeven dat de namen Simon, Alexander, Rufus en Abila mij in het geheel niets zeiden. Daarna knikte hij eerbiedig dat ik het bordje weg mocht nemen, keek opnieuw naar zijn vinger om te zien waar hij gebleven was en ging verder: “Jisbak, Massa, Chadad, Tema, Jetur, Nafis, Kedema, Esau, Jakob, Jehudit, Basemat, Rachel, Lea, Zilpa, Bilha, Simeon, Levi, Judea, Dan, Naftali, Gad, Aser, Issakar, Zebulon…”

Ik trok me op wankele benen terug, versuft bij zoveel schoonheid, en emotioneel overweldigd bij het noemen van de namen van mijn vrouw, dochter en zoon. Ik keek nog even om en zag hoe andere engelen de steen voor de grot hadden weggerold. Er was geen twijfel meer mogelijk: deze plaats was voorbestemd en hier zouden we Jezus zijn laatste rustplaats geven. Ik haastte me met het bordje terug.

Maria

Maria Magdalena stond bij mij. Johannes had het erg moeilijk toen zijn jeugdvriend en broer Jezus in handen van de farizeeën viel, ook al wist hij dat dit ooit zou gebeuren. Alle mensen haastten zich naar Golgotha. Velen uit nieuwsgierigheid, velen uit leedvermaak, velen uit sympathie voor hem, velen die twijfelden omdat hij zich niet verdedigde terwijl ze zoveel hadden gehoord van de wonderen die hij deed, maar slechts enkelen beseften ten volle wie hij werkelijk was. Ik kon het de mensen niet kwalijk nemen. Het belangrijkste deel van de vijfde papyrusrol van het Kind van de Koning moest nog komen: zijn opstanding na de dood. Wat anderen moesten proberen te geloven, hoefde ik niet te proberen. Het was voor mij als mijn zwangerschap: iets dat je onmogelijk kunt ontkennen. Het was een geschenk om Maria Magdalena naast mij te hebben, want ook zij kende geen twijfel, en we wisten beiden toen we in het graf van Lazaros zaten dat wij ooit in het lege graf van mijn zoon zouden zitten. Toch was het lijden van mijn zoon zowel geestelijk als lichamelijk niet te onderschatten. Ik kon mijn machteloosheid enkel overwinnen door vertrouwen. Heel mijn leven, van mijn aanname als driejarig kind in de tempel tot nu, was één lange weg, geplaveid met diep verankerde stenen, die moerassen deed verdrogen, rivieren overbrugde en mij had voorbereid op wat nu gebeurde. En ook nu zou ik niet struikelen over hoge treden of worden

gestopt door het diepste water van de zee. Zoals ik ook de steile berg van Golgotha zou opgaan en desnoods plaveien. Niets kon mij tegenhouden.
Het zij zo.

Maria Magdalena

Ik was verbijsterd door het zien van de gegeselde man in een purperen gewaad, met doornen gekroond tot 'koning der Joden' en uitgescholden, verworpen, uitgelachen door een opgehitste menigte. De man die ik liefhad. De man die alle mensen liefhad. Het kind van de koning op weg om ons de weg te tonen naar zijn en ons aller Vader. Hoe kan iemand deze man niet liefhebben? Het purperen gewaad doet me terugdenken aan hoe we met z'n vieren aan de keukentafel bij Maria zaten toen Johannes de Doper werd onthoofd en we ons met elkaar verbonden met de purperen sjaal. Het was een voorbereiding op wat nu gebeurt, dat begrijp ik nu. Het was geen toeval dat ook Johannes en Maria dit stukje paars in hun handen klemden. Het was ons teken van geloof in het leven en niet in de dood. Jezus' dood doodde de dood maar niet het leven.
O ja! Ik stond aan de rand van een immense waterval met uitzicht op de zee en ik sprong zonder de minste aarzeling.

Johannes
Jezus werd door opgehitste mensen uitgejouwd, bespuwd en bespot op zijn weg door de stad naar de noorderpoort. Daar wachtte hem het kruis aan de voet van Golgotha. Een

zekere Jozef van Arimathea wilde Jezus helpen om het kruis te dragen, maar de Romeinen hielden hem nog tegen en hij verdween uit het beeld. Achter hem volgden ook twee boeven, gebogen onder dezelfde last. Golgotha, de schedelplaats, was een verschrikkelijke berg om te beklimmen: het begon met een neusrug die gestaag steiler werd om daarna plots over te gaan in het laatste, nog steilere stuk van het voorhoofd van de schedel om te eindigen op het horizontale schedeldak. Het gejoel en de juichkreten van bloeddorstige mensen maakten het inferno compleet. Achter hem volgden nog twee beruchte rovers, die hetzelfde lot ondergingen. Ik volgde de kruisweg van mijn broer met Maria en Maria Magdalena gestaag mee naar boven. Het was voor de eerste keer dat ik hen beiden zag wenen. Telkens als Jezus viel, namen beide vrouwen elkaar vast om zelf niet te vallen van ellende. Het was hartverscheurend. Ikzelf heb vele herinneringen eraan bewust verdrongen, anders zou ik mijn geloof in de mensheid eeuwig hebben verloren. Ik focuste op mijn broers missie voor de mensheid en daar ging al mijn aandacht naartoe. Ik kon niet wat de vrouwen wel konden: toen ik er later samen met hen op terugblikte, bevestigden ze dat ze niet alleen medelijden hadden met Jezus, maar ook met de beulen, de soldaten en de opgehitste mensen die niet beter wisten en zeker niet begrepen waarom Jezus zijn leven gaf voor hen en de mensheid. “Een Verlosser maakt geen onderscheid in wie hij verlost”, verduidelijkte Maria. “Vergeef hen, want zij weten niet wat ze doen”, had

Jezus nog tegen zijn moeder gezegd. O ja, ik voelde me daarna erg klein tegenover mijn moeder en Maria Magdalena. Oersterke vrouwen. Ze namen mij nochtans niets kwalijk, integendeel. Het was een levensles die ik nooit meer zou vergeten en altijd verder zou uitdragen.

Jozef

Nikodemus en ik hadden ons de voorgaande avond beraden op wat ons te doen stond. Nikodemus zou de kruisweg volgen en ik zou me zo snel mogelijk naar Pilatus begeven voordat iemand anders van het Sanhedrin dit zou doen. Ik drong er erg op aan om niet alleen het lichaam van Jezus te vragen, maar ook of we over het kruis mochten beschikken. Dit kruis kreeg immens veel symbolische waarde nadat ik Henoch aan het werk had gezien.

Ik begaf mij naar de vertrekken van Pilatus. Pilatus kende mij persoonlijk van toen ik namens het Sanhedrin een gunst ging vragen en dat gesprek was toen erg hartelijk en met wederzijds respect verlopen. Toen ik me vandaag bij hem aanmeldde, was hij zelfs blij om mij te zien. Hij kon maar niet begrijpen dat de farizeeën zo fanatiek reageerden terwijl ze een beruchte moordenaar als Barabbas vrijlieten. Hij was nog steeds erg geschokt door het feit dat hij de verantwoordelijkheid droeg voor Jezus' dood, voor een mens waar hij niet het minste kwaad in zag. Integendeel zelfs, dat had hij uit menig verhaal kunnen opmaken. Het

was ook voor mij een opluchting dat we hetzelfde dachten en voelden over Jezus en ik liet duidelijk merken dat ik in zijn plaats ook niet anders had kunnen handelen. Het schiep plots ruimte om samen iets goed te maken, en ik vroeg hem of ik het lijk van Jezus samen met het kruis nog voor de sabbat begon mocht meenemen en onder begeleiding van Romeinse soldaten mocht vervoeren naar het graf op de bloedakker en of enkele soldaten het graf een week zouden kunnen bewaken. Hij vond het een uitstekend idee, maar begreep maar niet waarom ook Kajafas had gevraagd om het graf een week te bewaken. Ik legde hem uit dat Christus meermaals had gezegd dat hij op de derde dag zou opstaan uit de doden en het dus zowel voor gelovigen als voor niet-gelovigen belangrijk was dat een neutrale partij erover kon getuigen. Hij begreep het en vond het inderdaad belangrijk dat er niet nog meer onrust zou komen. Zijn laatste vraag was: “En jij, Jozef? In welk kamp sta jij?” Ik vertelde hem over mijn vriend Nikodemus, die op een nacht stiekem Jezus had bezocht, en hoe liefdevol deze mens was en welke wonderen hij allemaal had verricht. “En waarom dat kruis? Het is toch maar hout?” “Veel gelovigen zullen het als een belangrijk symbool ervaren, heer”, antwoordde ik. Meer kon ik er niet over kwijt, de tijd ontbrak om er dieper op in te gaan. “Ik geef je mijn volle toestemming, Jozef.” En niet alleen ik was opgelucht, maar Pilatus zo mogelijk nog meer. Ik kreeg van Pilatus een perkament mee met zijn zegel erop als absolute vrijgeleide voor Nikodemus en mij.

Geen farizeeër zou ons nog durven stoppen. Voor Pilatus was dit een rechtzetting van wat hij door het manipuleren van Kajafas gedaan had. Wee diegene die het zou aandurven ons nu te doden. Dit perkament zou ons beider leven tegen moord beschermen. Zoveel haat ging er om in het Sanhedrin zelf en zoveel haat voelde Pilatus voor het Sanhedrin. Bij het verlaten van Pilatus liet ik de hoofdman het perkament zien. Hij was ermee in zijn nopjes en stuurde meteen enkele soldaten met mij mee.

In de vroege ochtend dat Jezus werd aangehouden op de Olijfberg, verspreidde dit nieuws zich als een lopend vuurtje van Judea naar Samaria, Galilea, Perea, zelfs naar Dekapolis ten westen van de Jordaan, en ik haastte me om deze mens die mijn zoon genas eer te betuigen.
Mensen zeggen dat ik gedwongen werd door de Romeinen om het kruis van Jezus te helpen dragen. Dit is helemaal niet juist.
Mijn hele Joodse familie stamt uit het verre Cyrene[65], een bloeiende stad aan de Middellandse zee. Een grote Jodenvervolging dwong mijn verre voorouders te vluchten en mijn ouders vestigden zich in Sichar in Samaria. Ik heb twee zonen, Rufus en Alexander. De jongste, Alexander, werd blind geboren en toen hij eenmaal oud genoeg was, stond hij erop om te bedelen om zo iets bij te dragen aan ons gezin. Breed hadden we het niet. Het gebeurde op een sabbat toen Jezus[66] toevallig met zijn leerlingen voorbij Alexander kwam en Alexander om een aalmoes vroeg. Hij hoorde zijn leerlingen hem vragen: “Rabbi, wie heeft gezondigd, hij of zijn ouders, dat hij blind werd geboren?” Jezus antwoordde: “Hij heeft niet gezondigd, en zijn ouders evenmin.” Nadat Jezus dit gezegd had, spuwde Hij op de grond, maakte slijk met het speeksel en streek het

[65] Het huidige Shahhat in het noordoosten van Libië (Noord-Afrika) aan de Middellandse Zee
[66] Evangelie van Johannes 9:1-38

slijk op de ogen van Alexander, en Hij zei tegen hem: “Ga heen, was u in de badvijver van Siloam.” Alexander deed wat hem gevraagd werd. Hij kwam al ziende terug en schreeuwde zijn dank uit over het hele plein. Alle buren schrokken van dit wonder en dan nog op een sabbat, en vroegen hem: “Waar is die man die je genas?” Alexander kon dit niet weten. De buren waren er niet gerust op en gingen met Alexander naar de farizeeën. De farizeeën vroegen hem hoe hij ziende geworden was. En hij vertelde hun: “Jezus legde slijk op mijn ogen, ik heb me gewassen en nu kan ik zien.” Sommigen van de farizeeën zeiden: “Deze mens is niet van God, want Hij onderhoudt de sabbat niet.” Anderen zeiden: “Hoe kan een zondig mens zulke tekenen doen?” Er was verdeeldheid onder hen. De Joden geloofden niet dat Alexander ooit blind was geweest en nu kon zien, totdat zij mijn vrouw en mij riepen. En zij vroegen ons: “Is dit uw zoon, van wie gij zegt dat hij blind geboren is? Hoe kan hij dan nu zien?” En wij antwoordden en zeiden: “Wij weten dat dit onze zoon is en dat hij blind geboren is; maar hoe hij nu kan zien, weten wij niet, of wie zijn ogen geopend heeft, ook dat weten wij niet. Hij is volwassen en hij kan voor zichzelf spreken.” Mijn vrouw en ik waren bevreesd voor de Joden, want de Joden hadden al onder elkaar besloten dat als iemand Jezus als de Christus belijden zou, hij uit de synagoge gebannen zou worden. Toen riepen zij Alexander voor een tweede keer terug en zeiden tegen hem: “Geef eer aan God; wij weten dat deze man die je schijnbaar genas een zondaar is.”

Alexander antwoordde zonder dralen: “Of Hij een zondaar is, weet ik niet; één ding weet ik, dat ik blind was en nu kan zien.” En zij zeiden opnieuw tegen hem: “Wat heeft Hij met u dan gedaan? Hoe heeft Hij uw ogen geopend?” Hij antwoordde: “Ik heb het u al gezegd, maar gij hebt er niet naar geluisterd. Waarom wilt gij het nog eens horen? Wilt gij soms ook leerlingen van Hem worden?” Toen scholden zij Alexander uit en wierpen hem de synagoge uit. Jezus kwam even later ter ore dat zij hem uit de synagoge geworpen hadden, en toen Hij Alexander gevonden had, vroeg Hij hem: “Gelooft gij in de Zoon van God?” Alexander antwoordde: “En Wie is Hij, Heer, dan zal ik in Hem geloven.” En Jezus zei tegen hem: “Gij ziet Hem, en Hij Die met u spreekt, Die is het.” En hij zei: “Ik geloof, Heer!” En Alexander aanbad Hem. En ons gezin en vele van onze buren aanbaden Jezus vanwege deze ongeziene weldaad. Ons gezin werd door de farizeeën verstoten uit de synagoge, maar dat deerde ons niet, integendeel: het merendeel van het dorp die Alexander blind hadden gekend lieten ons niet links liggen, wat de farizeeën ook mochten zeggen. Nu ik vernam dat hij gevangen was genomen twijfelde ik niet, en ik kwam slechts net op tijd aan bij de noorderpoort toen Jezus het kruis op zijn schouders torste te midden van een joelende menigte die op een afstand gehouden werd door de Romeinen. Ik wrikte en wurmde mij zonder vrees tussen dolle farizeeën en opgejutte mensen heen tot ik voor mij alleen nog de Romeinen zag achter Jezus. Het publiek was

uitzinnig en de farizeeën waren in hun nopjes: “Kijk daar! Anderen kon hij genezen, maar zichzelf redden kan blijkbaar niet. Ziedaar onze Messias!” En ze spuwden letterlijk op hem zodra ze een gaatje zagen tussen de soldaten. Ik keek omhoog naar de verschrikkelijke Golgotha: “Mijn God! Welke verzwakte en gemartelde mens kan zoiets halen?” Ik wist wat mij te doen stond. Ik zou mijn plaats net achter de soldaten onder geen enkel beding vrijgeven. De gedachte aan Alexander gaf mij kracht en moed. Ik kreeg al oogcontact met de hoofdman van de soldaten en knikte eerbiedig. Ik was niet jong, maar mijn gespierde armen vertelden hem genoeg. Het was duidelijk dat de hoofdman liever de vrijgelaten Barabbas, die een massa soldaten van hem had gedood, naar het kruis had willen leiden. Hij verachtte de farizeeën overduidelijk. Toen een van hen Jezus probeerde te raken met stenen, reageerde hij alert en trok hij vernederend aan hun baard zodat de joelende omstanders de boodschap begrepen.
Ik volgde de kruisweg mee de berg op en toen Jezus voor de derde keer viel, zocht de hoofdman mijn blik en hij knikte. De twee soldaten voor mij zetten ieder een stap opzij en ik mocht Jezus helpen om het kruis te dragen. Ik nam zoveel mogelijk van het gewicht van het kruis over en stelde me zo dicht mogelijk tegen hem op, zodat de beul hem niet langer kon raken met zijn gesel zonder mij te raken. Het was vreselijk om de doornenkroon van zo dichtbij te zien, als een helm van gestold bloed. Ik probeerde Jezus met mijn lichaam te beschermen als ik zag

hoe sommige toeschouwers gereedstonden om hem te bespuwen of zelfs te slaan. Mijn God van Liefde, kon ik nog dichter bij je komen, dan zou ik het doen, en vergeef me mijn zonden. Plots hoorde ik hem met moeite één woord prevelen, één naam: “Alexander”. Ik kon mijn tranen niet meer bedwingen. De hoofdman kwam bezorgd naar mij toe en vroeg me of het nog ging. Ik knikte. Achteraf vertelde Jozef van Arimathea mij dat het dezelfde hoofdman was als bij de gevangenneming van Jezus in de hof van Gethsemane en die getuige was van hoe Jezus het afgehakte oor van een knecht genas.

We bereikten erg moeizaam de top van de schedelplaats. De soldaten namen Jezus van mij over. Ik kon ook niet meer. Het einde kon ik niet meer aanzien en ik keerde me af van het vreselijke tafereel achter mijn rug. Johannes ving mij ietsje lager op de berg op, ik kende hem toen nog niet. Hij legde zijn arm om mijn schouders en toen het geklop begon met de hamers op de nagels, krompen wij samen ineen. Het was een god die mens was en een mens die god was die ze aan het kruis nagelden. De vrouwen stonden op gelijke hoogte, en ook zij keerden hun rug naar het kruis en huilden hartstochtelijk terwijl ze elkaar probeerden recht te houden. Het duurde nog minstens een uur voor de twee andere bandieten ook gekruisigd werden en de drie kruisen werden opgericht. De zon werd midden op de dag plots overschaduwd door beangstigende donkere donderwolken, alsof er wraak genomen zou worden, en de vele toeschouwers verlieten als bange hazen

de schedelplaats. Enkele Romeinen bleven de plek bewaken. Ik vertelde Johannes in horten en stoten het verhaal van Alexander, en hij pakte me vast en fluisterde in mijn oor: “Ik was erbij toen Alexander kon zien, Simon. En weet, beste Simon van Cyrene, je bent gezegend door hier je dank uit te spreken, niet alleen met woorden, maar vooral met je daden, die getuigen van grootse moed.”

We namen afscheid van elkaar. Bij het passeren van de vrouwen kwam er een vrouw op me af die me bedankte voor wat ik gedaan had… voor haar zoon. Ik daalde de berg af.

Toen ik halverwege de berg was, werd het plots pikdonker en werd ik aangesproken door twee mannen: ‘Wij hebben je bezig gezien en zijn je uiterst dankbaar, maar ons werk is nog niet voltooid en we zouden je hulp kunnen gebruiken…” We zetten onze kappen op, want regen en bliksem gingen bijwijlen furieus tekeer. De avond viel nog voor hij viel. Het verbaasde ons niet. En ik keerde me in blind vertrouwen om en ging samen met hen opnieuw de berg op. Ze vertelden mij hun verhaal onderweg. En pas nadat ik het verhaal van Alexander had verteld, schrok Jozef en vroeg: “Heb jij soms een zoon die Rufus heet? En je vrouw, heet die soms Abila?” Toen was het mijn beurt om perplex te staan: “Ja, natuurlijk, hoe weet jij dat?” Jozef vertelde vanwaar het kwam, en meteen was het ijs tussen ons gebroken en durfden deze mannen hun identiteit prijs te geven: twee ‘goede’ farizeeën en ze

vertelden me hun namen, Jozef en Nikodemus. Ik was enorm blij dat ik hen mocht helpen.

Toen we de top naderden, zagen we drie mensen onder het kruis staan: twee vrouwen en een man. Ik herkende alleen Johannes en de moeder die me bedankte. Nikodemus vertelde me de naam van de andere vrouw, Maria Magdalena. Jozef hield even halt om hun plan uit te leggen: paard en kar stonden aan de voet van de berg klaar, Jezus zou samen met het kruis vervoerd moeten worden naar de bloedakker. Met ons drieën zouden we paard en kar wel tot boven krijgen voor de sabbat begon, zodra de zon opkwam. Romeinse soldaten zouden ons begeleiden en beschermen, en ze lieten me het perkament met Pilatus' zegel zien. Ik voelde me meer dan vereerd.

Maria Magdalena

De Romeinen hadden hun beulswerk gedaan en de drie slachtoffers hingen aan de nagels van het kruis, met in het midden de 'koning der Joden'. Dat was allerminst juist, want hij was een koning voor alle mensen en niet voor Joden alleen. Maria, Johannes en ik begaven ons naar Jezus' kruis. Het was middag en zelfs de zon schaamde zich voor het vreselijke schouwspel. Ook al was het slechts 20 el[67] ver, het leek onze eigen kruisweg naar hem toe. Elke stap was een stap te veel. Het was vreselijk om te zien hoe de drie lichamen door het doorhangen moeite hadden om adem te halen. De dikke nagels door de polswortelbeentjes en voetwortel heen geslagen… Het kreunen. Bij de minste ademhaling, hoe klein ook, bewogen de polsen en voeten. Als ze niet schreeuwden van de pijn, dan was het omdat ze er de adem niet voor hadden. De twee misdadigers naast Jezus waren erg gespierd, waardoor het sterven alleen maar langer zou duren. Maria hield zich kranig, ze keek aandachtig naar de twee rovers en leek hen te kennen. Ze vroeg me naar de mirre die ik bij me had.

[67] 14 meter

Maria
Ik herkende hen als de rovers Dismas en Gestas van tijdens onze vlucht naar Egypte. Zij herkenden mij ook. Gestas sprak brutaal tegen Jezus: “Als gij God zijt, haal ons hier dan af. Waarop wacht gij?” Dismas antwoordde hierop: “Wij verdienen dit, Gestas, maar hij is de liefde in persoon voor de wereld nu en later.” En mijn zoon antwoordde Dismas: “Vandaag nog zal ik je welkom heten in mijn koninkrijk.” Gestas had het heel moeilijk, vooral zijn beide grote voeten waren al aan het scheuren. Drie nagels hadden ze gebruikt, het moest werkelijk vreselijk pijn doen. Ik nam de mirre[68] met haar verdovende kracht en wreef er zachtjes zijn enkels mee in. De bruut Gestas kon niet geloven dat hij al minder pijn voelde. “Vergeef mij, vrouw”, zei hij en ik boog mijn hoofd voor hem. Daarna gebruikte ik de mirre bij Dismas en als laatste bij mijn zoon. Mijn zoon sprak ons toe met een gebroken stem: “Vrouw, ziedaar uw zoon.” En tot Johannes sprak hij: “Broer, ziedaar uw moeder.” Johannes nam mijn hand vast en we bogen beiden het hoofd. Ik sprak nog tot mijn zoon: “Breng mijn dank over aan je Vader voor Zijn vertrouwen.” Dit drong niet meer tot hem door, hij kon niet meer en zei: “Ik heb dorst.” Een Romein toonde zijn goede hart en doopte een spons aan een hysopstengel in zure wijn met mirre en bracht dit aan Jezus’ mond. Mijn zoon dronk ervan en met een laatste inspanning riep hij plots klaar:

[68] Mirre staat zowel bekend als lokaal gebruikt verdovingsmiddel als een in wijn opgelost en algemeen verdovingsmiddel.

“Het is volbracht.” En hij boog het hoofd en gaf de geest. Een bliksem sloeg in op de tempel van Jeruzalem en de donder deed de muren van de tempel trillen. Ook ik boog mijn hoofd en zei: “Het is volbracht…” Dit gold voor ons beiden. Het duizelde in mijn hoofd en ik zocht houvast bij Johannes, die mij omklemde. Hoeveel tranen zich nu ook opdrongen, ik wilde ze niet toelaten, want mijn Zoon en ik hadden onze opdracht volbracht zoals de Vader het had gewild. Hoe vreselijk pijnlijk het ook was, het was goed zo want het was de wil van onze Vader. De kruisiging van mijn zoon was verschrikkelijk om te zien, maar één ding was minstens zo pijnlijk: hoe sommige opgehitste ouders met hun kinderen toekeken en dit alles als een schouwspel beschouwden. Ze lieten hun lachende en uitgelaten kinderen de vrije loop om mijn zoon uit te jouwen en met stenen naar hem te gooien. Wat moest er ooit van deze kinderen worden? Wat hadden hun ouders meegemaakt in hun jeugd om dit gedrag van hun kinderen toe te laten? Ik dacht terug aan de woorden van mijn zoon terwijl men hem kruisigde: “Vergeef hen, Vader, want zij weten niet wat zij doen”[69], het waren misschien de belangrijkste woorden voor de mensheid tijdens en na hun leven die mijn zoon ooit sprak. Als de zoon dit zei en vroeg aan zijn Vader, dan kon het niet anders dan dat deze woorden ook kwamen van de Vader zelf, want zij zijn beiden één. Wolken schoven eventjes opzij om de zon afscheid te laten

[69] Deze uitspraak stelt gans het laatste oordeel in vraag.

nemen van Hij die het licht in de wereld was en immer het licht zou blijven. Ik was slechts een druppel van de zee die de zee had mogen baren.
Johannes stond erop om bij hem in Jeruzalem te verblijven en ik vond het mijn plicht als zijn moeder om er ook voor hem te zijn als hij erom vroeg. Johannes sprak me daarna steeds aan met 'moeder'. Dit bood me troost en ik voelde me allesbehalve kinderloos als ik terugdacht aan de uitspraak van de moeder in Asjkelon. Ik werd nu gerechtigd de moeder van alle mensen.

Maria Magdalena
De mens die alle mensen liefhad ondanks al hun onvolkomenheden stierf bewust als het kind van de koning. Ik kon nu de vijfde papyrusrol toevoegen en deze hoefde slechts uit één regel, één zin, te bestaan: "Het Kind van de Koning komt in ieder van ons." Ik was erg triestig, maar tegelijk dankbaar dat hij me in vertrouwen had genomen om me voor te bereiden op dit moment. O ja, hij sprak de waarheid: "Ik ben in U." Het voelde sterker dan ooit aan. Woede was voor hem een verkeerde variant van bezorgdheid en moest tot elke prijs worden vermeden. Onwetendheid nodigde uit tot heel bewust blijven zoeken in ons naar Hem. Begeerte vroeg om liefde uit te dragen, niet om liefde te krijgen. Duisternis was er om zelf het licht te worden.

Ik kon geen woede voelen voor de mensen die verantwoordelijk waren voor zijn kruisiging. Ik was ook

niet onwetend over dit gebeuren, want ik was door hem op de hoogte gebracht en voorbereid. En wie in hem gelooft doodt meteen elke begeerte of jaloezie of naijver waardoor men zijn boodschap van ware onbaatzuchtige liefde kan doorgeven. En duisternis en dwaling waren al van bij ons eerste contact ontkracht. Hij is immers niet dood, want hij is in mij, voor altijd. Hij drukte hierop. Ik hoef hem niet te zoeken, want hij is er steeds. Hij hoeft niet te komen omdat hij er steeds is. Ik kan niet buiten mij vinden wat ik in mij draag. En wat ik in mij draag heeft eeuwig leven als een naakte zuivere liefde, ontdaan van regels, straffen en wetten, als een nieuw en toegankelijk Eden waar de boom van goed en kwaad vervangen wordt door een met tranen gezuiverd houten kruis, geschaafd en ontdaan van alle kwaad.

Johannes

Mijn broers dood na zovele jeugdherinneringen, na zovele wonderen en genezingen van mensen. De hemel sloot zich op in rouw en zwarte losgeslagen wolken botsten tegen elkaar. Jeruzalem beefde op de grondvesten van een oud geloof.

Op het ogenblik dat Jezus de geest gaf sloeg in alle hevigheid een hevige bliksemflits in op de tempel van Jeruzalem, waar Kajafas triomfaal de eredienst leidde toen voor ieders ogen het paarse voorhangsel dat Maria nog gemaakt had, plots doormidden scheurde tussen beide cherubijnen in. Hierdoor vertoonde de Ark van het

Verbond met de stenen tafelen van Mozes zich aan al de aanwezigen en verschrikt begonnen velen onder hen te twijfelen of ze dan toch niet de Messias hadden vermoord. Zelfs Kajafas kreeg het moeilijk om zich tegen hen staande te houden. Hij liet onmiddellijk de poorten van de tempel sluiten en verbood iedereen die aanwezig was om weg te lopen tot ze er eensgezind een betekenis aan konden geven. Hevige discussies braken los. Niet heel veel later kwamen bespieders vertellen dat de verraders Jozef en Nikodemus samen met nog iemand het lichaam en het kruis wegvoerden van de schedelplaats, onder forse bescherming van Romeinse soldaten met een bevelschrift van Pilatus. Toen hoorde iedereen Kajafas tandenknarsen van opgekropte woede en onmacht en er dreigde meteen een begin van opstand in hun gelederen. Kajafas paaide hen door te stellen dat de derde dag na Christus' dood pas cruciaal was en hij beloofde dat hij, indien Jezus zou opstaan, afstand zou doen van zijn voorzitterschap. De gemoederen bedaarden, maar Kajafas' positie was vanaf dat moment verzwakt. Het duurde tot juist na zonsopgang bij het ingaan van de sabbat voor de farizeeën naar buiten durfden te komen, bang voor de reactie van de inwoners van Jeruzalem. Vele gewone mensen hadden immers al spijt dat ze zich zo hadden laten ophitsen en waren beschaamd, diep beschaamd om hun gedrag tegenover een mens die geen vlieg kwaad had gedaan, die integendeel mensen genas of zelfs uit de dood deed opstaan. Ze beseften niet dat Jezus hen hierom zou vergeven als ze

erom vroegen. Een gedachte om vergeving wordt vergeven, want Hij is niet dood, integendeel: Hij wacht elke mens op ín de mens zelf, zoals Hij het me onder vier ogen had beloofd: “Ik zal jullie niet als wezen achterlaten. Ik kom tot jullie. De wereld zal Mij niet meer zien, maar jullie zien Mij, want Ik leef en jullie zullen leven. Op die dag zullen jullie weten dat Ik in Mijn Vader ben en jullie in Mij en Ik ín jullie.”

Jozef

Ook al waren we alle drie uitgeput, ook de Romeinen die ons beschermden en meehielpen, niemand kloeg. Ik had samen met Nikodemus Jezus op een berrie naar beneden gebracht en Simon van Cyrene had samen met een welwillende Romein het kruis voor zijn rekening genomen tot halverwege de calvarieberg, verder waren we met paard en kar niet geraakt. Nu de sabbat bij het eerste licht zou worden geboren, viel nergens nog een farizeeër te bespeuren. In de verte zagen we wel twee mannen ons volgen, duidelijk verspieders van Kajafas, maar dat deerde niet. De honderdman van de Romeinen stond erop om aanwezig te zijn op onze tocht met paard en kar naar de bloedakker. Hij was ontdaan door alles wat hij had meegemaakt sinds de gevangenneming van Jezus in de hof van Gethsemane. “Gaat het, heer?” vroeg ik bezorgd. “Ik zag hoe Jezus iemands oor er terug aan zette alsof het niets was, en een paar jaar geleden heb ik een oude rabbi[70] ontmoet die me vertelde dat jullie verste voorvader Adam begraven werd op Golgotha, de schedelplaats, en dat er

[70] Bron: Johannes Chrysostomus. “Sommigen zeggen dat Adam stierf en begraven werd op Golgotha en Jezus werd gedood op de plaats van zijn graf. Adam was hersteld tot leven door de druppels bloed die op Adams schedel vielen.”

een Verlosser zou komen wiens bloed op zijn schedel zou vallen en Adam weer tot leven zou wekken." Hij zweeg even en Nikodemus en ik keken elkaar verbaasd aan, maar het was Simon die hem gedecideerd antwoordde: "Jezus heeft mijn blindgeboren zoon de ogen teruggegeven, heer. Hij is waarlijk degene waarop de mensheid heeft gewacht. Hij zal de derde dag opstaan." De honderdman antwoordde schouderophalend: "We zullen zien."

We kwamen aan op de bloedakker, rolden de steen weg en de appelbloesem kwam ons tegemoet. We legden Jezus op de platte steen te rusten, olieden het lichaam met geurige kruiden en omwikkelden het met zwachtels, en legden een zweetdoek op zijn hoofd. De grot werd daarna gesloten. Daarna ging Nikodemus samen met Simon het kruis halen, terwijl ik de exacte plaats zocht waar ooit de appelboom stond en waar Henoch twee dagen nauwgezet alle tranen van de mensheid had vergaard. We richtten het kruis kaarsrecht op en hingen de paarse sjaal van Maria over beide armen van het kruis. Het voelde alsof van de appelboom van goed en kwaad het kwade hout met de zonden van de mens door de engelen weg was geschaafd, en er enkel een kern van het goede hout van zuivere liefde in de vorm van een kruis uit de stam overbleef.

De eerste stralen van de opgaande zon verdreven de donkere wolken boven de vallei. Simon, Nikodemus en ik, wij kusten de drie plaatsen waar de nagels in Jezus' lichaam werden geslagen en stonden stil. De honderdman kwam zeggen dat hij telkens drie soldaten gedurende drie

dagen zou achterlaten om het graf te bewaken. We dankten hem om zijn begrip en menselijkheid en hij klopte ons op de schouders en vertrok. Wij vertrokken niet veel later en ik nodigde Nikodemus en Simon uit om bij mij thuis in Arimathea te overnachten. Wij waren allemaal toe aan rust en Arimathea was een veilige haven om te ontsnappen aan de wraak van Kajafas.

Maria

De spanning in Jeruzalem was om te snijden. Er werd over niets anders gesproken dan over de derde dag. Er werd om gejokt, om gegokt maar vooral om gespot met de clan van de farizeeën op kop. Er deden geruchten de ronde in de stad dat Jezus de zoon was van een legionair die zelfs een naam kreeg, Panthera zou zijn vader heten. Ik werd uitgejouwd en openlijk vernederd. Ik durfde mij hoe langer hoe minder te vertonen en Johannes en alle andere apostelen hielden zich gedeisd in de stad. Maar ik kon het niet laten, voor dag en dauw vertrok ik samen met Maria Magdalena op Az en Oz naar de bloedakker om het graf te bezoeken en we zouden er tot de middag blijven. De Romeinen waren vriendelijk tegen ons, maar ze maakten er wel een zootje van. Het leek wel of ze met vakantie waren, de wijn vloeide overvloedig en er werd gelachen met het gedrag van de farizeeën. Ze speelden hen na, maar tegenover ons tweeën gedroegen ze zich met eerbied: ieder mens heeft immers een moeder en in Rome bestond grote eerbied voor het moederschap. Maria Magdalena trok zich

terug bij het kruis, want ze voelde zich ertoe aangetrokken. Ik begreep goed waarom: voor haar betekende het kruis voortaan de troon van het kind van de koning, een troon die nooit meer leeg zou zijn en voor eeuwen het symbool zou worden van het gekruisigde kind. Zelf ging ik die eerste morgen naar het riviertje dieper in de vallei om wat rust te zoeken ver van het kabaal van de soldaten. Ik voorvoelde trouwens wie ik er zou treffen. Het was een wondermooie plek met een geschiedenis van eeuwen. Ik ging zitten en keek naar het water, ik keek naar de imposante kloof een eindje stroomopwaarts, ik keek naar de prachtige keien in het water, en één kei trok mijn volle aandacht.
“Wees gegroet, Maria”, klonk het niet geheel onverwacht achter mijn rug en ik hoefde mij niet om te draaien.

“Wees gegroet, Djibril.”

“Je hebt goed gekeken, nieuwe Eva.”

Ik stond rustig op zonder om te kijken, waadde de ijskoude rivier in, nam de bewuste kei in mijn handen en nam hem mee naar de oever. Ik ging zitten. De steen voelde warm aan en zinderde zachtjes, en ik drukte hem tegen mijn hart aan. Het gebeuren voerde mij terug naar de eerste vrouw Eva in Eden, en ik glimlachte dankbaar omdat Djibril mij zo had aangesproken en mij zo zijn boodschap duidelijk maakte: mijn zoon leefde.

“Dank je wel, Djibril”, zei ik. En ik kuste de steen en legde hem terug op dezelfde plaats. Ik keerde terug naar het graf en ging naast Maria Magdalena bij het kruis staan en sprak tot haar: “Wees niet bedroefd, Maria Magdalena, hij leeft en morgen zul jij hem zien.”

Ik vertrok gerustgesteld en vreugde regeerde mijn hart. En ik bad voor alle mensen, oud en jong, en vooral voor de mensen die me beschimpten en lelijke woorden toeriepen, want zij wisten niet wat ze deden.
We raakten veilig thuis.

Het is genoeg geweest! Meer dan genoeg!
Ik heb lang genoeg gewacht. Niemand kan me verwijten dat ik niet geduldig ben. Mijn wraak is niet te stoppen en de schouderstompen van mijn beste generaal Iedereen jeuken al. “Mijn beste Iedereen, de opdracht is simpel maar van uiterst belang. Zorg ervoor dat op de avond van de tweede dag genoeg wijn en het lekkerste eten voorhanden zijn voor de bewakers. Vooraleer een engel de dag erna de zware steen voor het graf wegrolt, zullen de aanwezige soldaten al in een diepe slaap zijn. Zo diep, dat ze zich niet kunnen herinneren wie daar is geweest of weggegaan. Zorg voor dubbel zoveel lege flessen wijn, zodat elke bezoeker zal denken dat ze stomdronken waren. Zo zullen de discussies over de opstanding van Jezus voor eeuwig verzanden in een welles-nietesverhaal van woord tegen woord, van geloof tegen ongeloof.”

Generaal Iedereen vond het een magistraal plan en voerde het perfect uit.

DE BOOM VAN HET GOEDE

De Vader sprak de Machten en Krachten in het heilige der heiligen toe: “Heden zal Mijn Zoon opstaan uit de dood.”

“Raphaël en Henoch, jullie brengen het kruis naar het heilige der heiligen en planten het helemaal bovenaan en hoger dan de serafijnen als de boom van het zuivere goede, ontdaan van alle kwaad.”

“Djibril, jij neemt de ongeschonden appel uit de Troonwagen en legt deze aan de voet van het kruis.”

“Michaël, jij bewaakt de ingang van het rotsgraf, zodat geen duivelse kracht er in afwachting kan binnengaan.”

“Daarna is het wachten tot Mijn Zoon en zijn Moeder het heilige der heiligen vervoegen.”

En zo geschiedde.

Maria Magdalena

Het was heel vroeg en nog donker toen ik de derde dag opstond. Ik had geen oog dichtgedaan. Ik dacht dat ik alleen zou zijn, maar dat was buiten Maria gerekend. Zij had al thee gezet en schonk mijn beker in. “Ga je mee?” vroeg ik.

Ze schudde van nee: “Ik ga straks met Johannes en Simon Petrus mee.”

“Ben je niet erg nieuwsgierig dan?” Ik begreep er niets van.

“Hij is al opgestaan”, zei ze en ze keek me met een gelukzalige blik aan. “Ik heb wat eten voor jullie klaargemaakt en Oz, Uz en Az hebben al eten gehad.”

“Mag ik zo vrij zijn te zeggen wat ik denk?” vroeg ik, haar nauwlettend aankijkend.

Zij was me voor: “Mijn lieve vriendin, ik kan ook niets voor jou verbergen. Ik heb gisteren Djibril ontmoet aan het riviertje.”

Ik zweeg en stelde geen vragen meer, ik hoefde niet te weten wat er gezegd of gedaan werd. Ik glimlachte enkel naar haar, als blijk dat ik gelukkig was voor haar na alle pijn van de laatste dagen. Als zij het wilde vertellen, dan zou ze het wel uit zichzelf doen. Maar er zijn nu eenmaal boodschappen die tijd vragen om in de diepte begrepen te kunnen worden, en haar hele houding voelde zo aan. Mijn glimlach was het beste antwoord en een glimlach van haar

naar mij was het mooiste en meest complete antwoord voor elkaar.
Ik trok de deur al open om te vertrekken toen Johannes geeuwend binnenkwam, terwijl Simon Petrus blijkbaar nog sliep. Ik kon niet op hen wachten en vertrok met Oz, de snelste van de drie, en zette er de pas in.

Johannes

Ik ging aan tafel zitten.
“Goed geslapen, zoon?” vroeg Maria me met schalkse ogen.
“Ik ben vaak wakker geweest, moeder. Er spookt veel door mijn hoofd. Het is een warboel. Ik heb er hoofdpijn van.” En ze kwam achter me staan en gaf me een zoen: “Zo beter, mijn zoon?”
O ja, het was beter, maar ik was stomverbaasd om haar optimisme die ochtend. Het was niet zeker dat Jezus zou opstaan. Simon Petrus kwam ook aan tafel zitten en twee bezorgde mensen keken elkaar met dezelfde twijfelende ogen aan.
“Moeder, ben je er wel zeker van dat jij niet naar de bloedakker gaat vandaag?” probeerde ik het andermaal.
“Ik ben gisteren geweest en doe mijn zoon mijn groeten.” Petrus en ik keken elkaar met nog grotere ogen aan.
“Petrus, neem gerust Az.” Met dit antwoord maakte ze ons duidelijk dat aandringen of nieuwe vragen hierover onnodig waren. We begrepen er beiden niets van. Hoe kon zij zo zeker zijn?

Even later waren we op weg met Uz en Az.

Maria Magdalena

De zon was nog maar net opgestaan en toen ik naderbij kwam, zag ik de soldaten uitgeteld hun roes uitslapen tussen de lege wijnflessen. Ik maakte bewust veel kabaal in de hoop dat ze wakker zouden worden en ik hen kon vragen of er iets gebeurd was, maar niets hielp. Ik haastte me naar de grot. De grote steen was weggerold en ik keek naar binnen: Jezus' lichaam was verdwenen! De windels en de zweetdoek lagen er nog, maar zijn lichaam was nergens te bespeuren. Ik riep zijn naam uit volle borst. Ik smeekte hardop dat hij zich zou tonen, maar kreeg enkel mijn woorden teruggegooid vanuit de vallei.

Ik wist niet wat ik ervan moest denken en ging in zeven haasten met Oz terug naar huis om Johannes en Petrus in te lichten. Ik kwam hen tegen en vertelde hun dat 'ze' Jezus hadden weggenomen en dat hij nergens te bespeuren was. "En de soldaten dan?" vroegen ze meteen. "Die liggen stomdronken in het gras te slapen." En ik ging samen met hen nogmaals naar de grot om te kijken of zij iets konden doen. Johannes en Petrus onderzochten even verbijsterd en ontgoocheld als ik de grot: de zweetdoek lag in een hoek op een hoopje en de zwachtels in een andere hoek. Zij vertrokken halsoverkop om het Maria te melden, maar ik wilde nog wachten om het verhaal van de dronken Romeinen te vernemen, in de hoop dat zij meer wisten. Ik was ook al gaan kijken aan het riviertje, maar ook daar

vond ik niet het minste spoor. Daarna keerde ik terug naar de grot om even tot rust te komen, ik ging naar binnen en schrok. Twee in het wit geklede engelen wachtten mij op en vroegen: “Vrouw, waarom ween jij?” Ik moest even bekomen van de schok, maar tegelijkertijd voelde ik mij onmiddellijk gerustgesteld en hoopvol. “Ze hebben mijn heer meegenomen en ik weet niet waarheen”, zei ik. Mijn ogen deden nog pijn van het wenen.
Een mannenstem achter mij vroeg mij eveneens: “Vrouw, waarom ween jij?” Het was blijkbaar de tuinman. “Ik zoek het kind van de koning en zijn naam is Jezus van Nazareth. Ze hebben mijn heer weggenomen en misschien weet u waar ik hem kan vinden?’ Ik draaide me naar hem om. “Maria Magdalena”, sprak hij zacht.

“Rabboeni! Mijn leraar!” antwoordde ik opgelucht, en ik viel op mijn knieën en stak mijn handen uit om hem te kunnen voelen, om te voelen of het wel waar was wat ik zag.
“Houd mij niet vast, want ik ben nog niet opgestegen naar mijn Vader. Maar ga naar mijn broeders en zeg hun: ‘Vanavond ontmoet ik jullie in Jeruzalem.’ Pas later stijg ik op naar mijn Vader en uw Vader, naar mijn God en uw God.”
En hij draaide zich om, en de twee engelen gingen samen met hem mee en begaven zich naar het kruis en namen het met zich mee. Een van de engelen keek mij aan met de paarse sjaal van Maria in de hand, legde deze eerbiedig

neer en knikte naar mij. Ik knikte eerbiedig terug en begreep de boodschap.
Ik haastte me naar Jeruzalem om Maria en de leerlingen het goede nieuws te melden. Iedereen was verrukt en opgetogen door het nieuws.
Diezelfde avond nog verscheen hij aan al zijn leerlingen, Thomas uitgezonderd.
Maria hield zich wat afzijdig en genoot van op een afstand van hun blije gezichten. Ik ging naast haar zitten en toen pas vertelde ze me over Djibril aan de rivier. Ze wist dat ze dit maar aan één persoon kon vertellen die het zou geloven.
Het huisje van Johannes in Jeruzalem was erg krap en nu Johannes de opdracht van 'zoon van zijn moeder Maria zijn' meer dan vroeger ernstig nam en er nog zes andere leerlingen verbleven, vond ik het beter om naar Ein Karem terug te keren. Ik sprak er met Maria over.

We vernamen daarna dat de drie soldaten zwaar gestraft werden door Pilatus vanwege hun gedrag, maar vooral omdat het in de kaarten had gespeeld van Kajafas. Die bleef in de stad vertellen dat zijn apostelen Jezus' lichaam hadden geroofd en hadden laten verdwijnen en dat de soldaten mee in het complot zaten. Kajafas geloofde het zelf en het hele Sanhedrin haalde opgelucht adem, met uitzondering van de afvallige afwezigen Jozef en Nikodemus.

Maria

Maria Magdalena's boodschap om te vertrekken kwam niet als een verrassing. Niet voor haar en niet voor mij. Het hoofdstuk van het kind Jezus en de volwassen man Jezus op aarde was afgesloten en vanaf nu kregen we beiden, samen met de apostelen, een nieuwe opdracht om Jezus' boodschap uit te dragen aan de mensheid. Wij waren verbonden met elkaar, met een enorme geschiedenis van onuitwisbare gebeurtenissen, diepgaande gesprekken, vreugde en verdriet die we samen deelden en die niet met nog meer woorden tussen ons beiden telkens opnieuw hoefden te worden herhaald, maar nu wel moesten worden verkondigd aan de mensen, waar ook ter wereld.
Onze wegen zouden niet uit elkaar gaan, want we kenden beiden slechts één weg en dat was diezelfde ene weg. Het was ontroerend hoe Maria Magdalena afscheid van mij nam: toen de engelen het kruis op de bloedakker hadden meegenomen keek een van beide engelen haar aan en liet voor haar mijn purperen sjaal achter. Maria Magdalena gaf me deze bij ons afscheid terug, al was het slechts de helft ervan. Maar wat zo bijzonder was: ze had de sjaal niet halverwege dwars doormidden gesneden, maar overlangs over de hele lengte. Zij wikkelde de ene helft van de sjaal nu rond mijn hals en daarna deed zij hetzelfde met de andere helft rond haar hals, wat ons beiden een gevoel van tweelingschap gaf, en zo vertrok ze met Oz, en ik liep haar nog even na en schonk haar Az, voor Hannah. Zonder woorden, zonder tranen, alleen maar vreugde om wat we

van en door elkaar hadden gekregen. We zagen elkaar nooit meer terug in dit leven, maar dachten elke dag aan elkaar. Paars betekende voor ons ook versmelting, niet scheiding. Dat mijn zoon haar boven Johannes en Petrus had verkozen om zich na zijn dood aan het kruis aan haar te vertonen, als eerste mens, was van grote betekenis, een betekenis die voor veel controverse zorgde in een maatschappij waar de vrouw ondergeschikt was. Het sierde Maria Magdalena dat zij dit zelf nooit ofte nimmer in de weegschaal legde. Van Johannes, die haar ook van jongs af gekend heeft, hoorde ik veel later hoeveel weerstand zij moest overwinnen om zich staande te houden bij de jaloezie, miskenning en onderschatting van sommige apostelen.
Ik kreeg niet zo heel lang geleden haar enige schrijven dat ze me stuurde na al die lange jaren vanuit een vreemd land waarin ze alludeerde op ‘ons’ tweelingschap: “Ik ben je eeuwig dankbaar om onze liefde en vertrouwen in ons en om de liefde en lessen van onze zoon.”

Dit verbaasde mij niet: ook ik heb ‘ons’ lief.

Veertig dagen na zijn opstanding steeg Jezus ten hemel op de Olijfberg net buiten Jeruzalem en verenigde zich opnieuw met zijn Vader.

Serafijnen, cherubijnen, alle machten en krachten met aartsengelen en alle engelen zongen het trisagion: “Heilig de nieuwe Adam, en heilig de nieuwe Eva, die terugkeren naar de Vader.”

De nieuwe Adam nam plaats rechts van het kruis in afwachting dat Maria zou worden opgenomen in het heilige der heiligen om plaats te nemen links van het kruis.

Zodra ook Maria plaatsnam naast het kruis hoger dan de serafijnen, ontpopte het kruis zich tot een nieuwe boom van het immer goede, en geen mens die het welkomstgeschenk van een ongeschonden appel kon weigeren. Welke fouten hij ook mocht hebben gemaakt, hij was uitgenodigd om plaats te nemen aan de lange tafel onder de boom van het nieuwe Eden.

Liefde gooit noch de eerste, noch de laatste steen.

HET EVANGELIE VAN MARIA MAGDALENA

INLEIDING

Kajafas ontbond zijn duivels en voerde een schrikbewind in Jeruzalem. Pilatus kwam niet tussenbeide en hield zich grotendeels gedeisd uit schroom voor het falen van de drie Romeinse wakers aan het graf. Hij had het stilaan gehad met de Joden, met álle Joden, zolang ze maar hun belastingen betaalden, en daar zorgde de uitgekookte Kajafas dus nauwgezet voor.

De eerste jaren verliepen eerder turbulent voor de apostelen, en het was een zoektocht om zich te organiseren en als eenheid overeen te komen. In alle dorpen of steden waar Jezus ooit wonderen had gedaan, in een synagoge had gesproken of een daad van liefde had verricht, voelden de mensen er de nood om samen te rouwen en zich daarna te organiseren in geheime kleine vergaderingen teneinde het vuur warm te houden. Van daaruit werden mensen naar plaatsen gestuurd waarvan ze hadden gehoord dat er een apostel was opgedoken. Telkens als een apostel een groep verliet, vertelde hij welk dorp of stadje hij zou aandoen. Zo groeide het aantal koeriers gestaag en werden stilaan ook de redevoeringen van de apostelen neergeschreven en gingen de brieven rond van groep naar groep. Johannes en Maria waren vrij snel gevlucht naar Efese om daarna terug te keren naar Jeruzalem, waar Maria dagelijks het graf van

haar zoon bezocht, tot grote ergernis van farizeeën en vooral sadduceeën die zelfs pogingen deden om haar te doden. Maar de pelgrims die haar elk dag opnieuw in groten getale omringden beschermden haar. Uiteindelijk bleek er geen andere manier te zijn om te ontkomen aan de wraak van de farizeeën dan opnieuw te vluchten naar Efese. Simon Petrus had zijn handen vol en kreeg ondertussen de hulp van een zekere Paulus, die zich aansloot bij de apostelen en vele nieuwe gebieden en steden opzocht. Vooral Jozef[71] van Arimathea stond op de zwarte lijst van de farizeeën, en vertrok naar verre streken om het verhaal te verkondigen van de Messias en liet er geschriften na. Het uitgebreide netwerk van koeriers zorgde voor een basis waarop het christendom zich kon vestigen, ondanks de vele vreselijke vervolgingen door Romeinen en Joden. Er was echter geen houden aan. Vele apostelen schreven hun belevenissen op: Thomas, Jakobus, Lucas, Marcus, Matteüs, Ebionieten, Egyptenaren, Paulus, Petrus… Alleen maar mannen?

Eén vrouw vormde een uitzondering, een vrouw die Jezus liefhad van in het begin en die Hij ook liefhad en die als eerste mocht getuigen van zijn opstanding: Maria Magdalena.

[71] Jozef van Arimathea belandde in Engeland. Nikodemus stierf in Jeruzalem.

Ik was onderweg naar Ein Karem, samen met Oz en Az. Mijn hart verkeerde in tweestrijd: ik had gekozen voor mijn gezin en niet voor de opdracht om Jezus' boodschap te verkondigen. Zo leek het toch voor mij. Het voelde als vaandelvlucht, zelfs als verraad, tot ik halfweg was en er plots een duif neerstreek, recht voor ons op de weg. Oz en Az hielden bruusk halt en rechtten vriendelijk hun lange oren. De duif keek mij onbeweeglijk aan. Ik maande Oz aan om verder te gaan zodat de duif zou wegvliegen, maar Oz bewoog zich niet. Er ontwaakte een verre herinnering in mij. Ik had dit beeld al ooit gezien. Ik stapte af en nog verroerde de duif zich niet en bleef mij strak aankijken. Ik hurkte neer voor hem die plots geen duif meer voor me was, maar wel Djibril. "Toon het me, Djibril, welke weg moet ik gaan?"

Ik dacht dat ik moest wachten op zijn antwoord, maar het was eerder omgekeerd, zo begreep ik later. Het was Djibril die wachtte op mijn antwoord, en dat antwoord vroeg tijd om mij eraan te herinneren hoe Jezus mij aan de rivier op het hart had gedrukt: "Ik ben in U." Pas bij deze gedachte vloog Djibril omhoog richting Ein Karem. En ik riep hem uit volle borst na: "Hij is in mij, Djibril! Hij is mijn alles!" En ik stortte van een bergmeer weer dieper naar beneden naar een figuurlijk eiland, Ein Karem genaamd. Jezus is mijn alles en er bestaat geen meer boven alles. Een last viel van mij af en mijn gemoed klaarde op. Na alle spanningen

van de laatste weken kon ik weer genieten van het alleen zijn, me veilig te weten ver van het gevaarlijke Jeruzalem, popelend van geluk om het gezinnetje dat ik als mijn familie beschouw weer te zien. De avondzon hulde zich in rood-purperen gewaden en van verre kon ik de schouw zien roken. Het was thuiskomen.
Ik klopte aan. Ik hoorde wat kabaal en dan wat onhandig getrek aan de koord van de deur en ik kon meteen raden wie daar verantwoordelijk voor was. Rebecca's stem probeerde haar peuter wat in te tomen, maar Hannah was haar voor en ze deed open. "Ma Ma!" riep ze vrolijk en ze vloog me in de armen. Rebecca was al naar Samuel op zoek en de kleine Johannes werd wakker en begon te wenen, maar dat kon de vreugde niet bederven. Ik slaagde er niet in Hannah van mij los te krijgen tot ze plots Az in de gaten kreeg en zag ze me het eerste uur niet meer staan. Rebecca haalde de huilende Johannes uit zijn bedje en reikte hem mij aan. Het verbaasde mij dat hij niet nog meer huilde door mij, integendeel, hij stopte met wenen en begon te lachen… Rebecca lachte erom: "Ma Ma mag hier blijven wonen, hè, Hannah?" Het bleek een nutteloze vraag, want Hannah had het te druk met Az. Samuel kwam binnen en ook hij snelde naar me toe en sprak me voor de eerste keer aan met 'moeder'. Ik keek hem aan en ook hij keek me in de ogen, en het was alsof hij voorvoelde en begreep dat ik hoofdzakelijk voor hem naar Ein Karem was gekomen. En dat was ook zo…

Rebecca maakte meteen plaats aan tafel. Een beker fris bronwater deed me deugd. Er was zoveel gebeurd en Rebecca en Samuel waren erg benieuwd en nog meer bezorgd om de toekomst. Kajafas, Pilatus, Jozef van Arimathea, de bloedakker, het rotsgraf, de boom van goed en kwaad waaruit het kruis zou opstaan, Golgotha, de kruisiging, Maria en Johannes onder het kruis, Jezus' opstanding, mijn ontmoeting met Jezus, Jeruzalem in rep en roer en het begin van de vervolging van de mensen die Jezus aanbaden, de vlucht van Maria en Jozef naar Efese, Petrus als leider en de nieuwe apostel Paulus die van zijn paard werd geworpen. Ik kon blijven vertellen. Het was voornamelijk Samuel die mij af en toe onderbrak voor meer uitleg en geen minuut van de tafel week, terwijl Rebecca regelmatig naar de kinderen ging kijken. Mijn dierbare Samuel! Hoe herkende ik mezelf een groot stuk in hem! We hebben beiden een hart dat zich eerst moeilijk opent en overgeeft, tot het helemaal openbarst en zich daarna volledig geeft en geen weg terug meer kent. Een hart van alles of niets. Hij bleef maar vragen stellen en hij besloot triest met: "Hoe erg voor mijn geboortestad Massilia, en dat mijn vader en broers en zus hier niets van weten." Rebecca probeerde hem te troosten en zei: "Niets houdt ons tegen om naar daar te gaan, toch?" En ze omarmde zijn hoofd en ze keek me aan: "Kijk, Ma Ma, dit is mijn engel en ik volg hem waarheen hij ook gaat." En ze bezegelde haar belofte met een kus. Samuel was ontroerd en keek mij aan: "Wat denk jij, moeder?" Ik

hoefde niet lang na te denken: “Je vader heeft schepen en zal blij zijn je weer te zien, en het zal er veiliger zijn voor de toekomst van de kinderen. En als jullie het goed vinden reis ik met jullie mee.” Samuel en Rebecca fleurden helemaal op. “Natuurlijk, moeder!” riep Samuel uit. “We zullen goed voor jou zorgen…”
“Weet wel, Samuel, dat ik alleen wil wonen en graag op bezoek wil komen om jullie met de kinderen te helpen, maar vergeet niet dat ik een missie te vervullen heb. Elke mens heeft het recht om het verhaal van Jezus de Verlosser te horen.” Hannah kwam naar binnen: “Waar blijven jullie?” En we veerden alle drie tegelijk op en ik installeerde mij in het huisje van Jair en Hannah zaliger, en Hannah mocht trots als een pauw mijn bagage met Az vervoeren, terwijl Oz jaloers toekeek.

Samuel

Dit land, mijn vrouw, mijn kinderen, mijn nieuwe moeder en hun geloof hadden me zoveel gegeven en geleerd, dat ik het een plicht vond om mijn geboorteland dit aan te bieden. Zodra ik de druivenstokken had gesnoeid, zou ik naar de haven van Asjdod vertrekken om contact te zoeken met een koopvaardijkapitein van mijn vader. Dag na dag groeide mijn heimwee naar mijn geboorteland en keek ik ernaar uit mijn familie terug te zien en de vrienden van weleer.

Alles ging zijn gangetje in het huisje van Rebecca en dat van Maria Magdalena. Samuel was inmiddels vertrokken naar Asjdod om informatie te vergaren voor de oversteek naar Massilia. Hannah en Az leerden elkaar blindelings te vertrouwen en Hannah was zo eerlijk om Oz evenveel te verwennen door af en toe uit de rijke tuin van Samuel een wortel te stelen. Wanneer ze dan door Rebecca ter verantwoording werd geroepen, liet ze het grote litteken op haar been zien en zei dat wortels goed waren voor de genezing. Kortom, het was nog een kind, maar helemaal niet dom: bij Rebecca de herinnering oproepen van haar bijna sterven, deed op slag alle straf smelten als sneeuw voor de zon. Niet mooi, maar wel slim.
De zomer deed zijn intrede. Op een dag, laat in de middag, liep Hannah opgewonden naar het huisje van Maria Magdalena: “Ma Ma, kom kijken, twee paarden!”

Maria Magdalena

Ik liet alles vallen en haastte me naar buiten: twee ruiters kondigden zich aan op hun dampende paarden. Petrus herkende ik onmiddellijk, maar de andere was mij totaal vreemd. Ik zwaaide naar hen en ook Petrus herkende mij, ze lieten het huisje van Rebecca links liggen en kwamen recht op mij af. Ze hadden de hele nacht doorgereden onder een volle maan en een ‘vriendelijke man’ had hen op een moeilijk en belangrijk kruispunt de juiste weg

gewezen. De paarden kregen onmiddellijk vers bronwater te drinken van Hannah, die al snel door hen aanvaard werd. Petrus stelde zijn vriend voor: “Dit is Paulus, hij is ons nog niet heel lang geleden komen vervoegen en hij is een grote hulp, want hij kent de Romeinse gewoonten en taal als geen ander. Je hebt trouwens de groeten van Johannes en Maria en ze drongen erop aan om jou te bezoeken.” Ik heette Paulus welkom en bood hun een maaltijd aan met verse groenten uit Samuels tuin en versgebakken brood. Het was vooral Petrus die me vragen stelde en die bijvoorbeeld meteen vroeg waarom ik naar Ein Karem was gevlucht en niet bij Maria in Jeruzalem was gebleven. Ik probeerde hem duidelijk te maken dat ik mijn gevoel volgde, maar ik zag in zijn ogen dat hij dat maar een zwak argument vond. Daarop vertelde ik hem over de duif onderweg die me had bevestigd in mijn gevoel door voor mij uit te vliegen, maar ook dat leek hem nauwelijks geloofwaardig. Ik vervolgde daarop op zachte toon: “Voor mij is die duif hetzelfde, Petrus, als Jezus die een afgeslagen oor weer aanzet.” En toen sloeg hij zijn ogen neer: “Vergeef me, Maria Magdalena. Ik ben erg moe van de reis.” En zijn toon milderde tijdens de rest van ons gesprek.

Paulus nam daarop het gesprek in handen en vertelde in het kort zijn verhaal, over hoe hij als Saulus in een niet zo fraai vorig leven menig gelovige aan de farizeeën had overgeleverd en zo de dood had ingejaagd, tot hij onderweg naar Damascus van zijn paard werd gebliksemd

en werd aangesproken en blind geslagen door God, en hoe hij na drie dagen van bezinning en inkeer door handoplegging van Ananias weer kon zien en zo als de nieuwe mens Paulus zijn verdere leven in dienst wou zijn van Gods zoon. Door de deugdzame maaltijd na een slapeloze nacht sloeg de vermoeidheid bij de twee mannen genadeloos toe, en ik bood hun mijn slaapplaats aan zodat ze konden uitrusten. Het gaf me tijd om na te denken, want niets gebeurt zonder reden. Petrus, de apostel die steeds met Jezus optrok en vele wonderen had mogen aanschouwen, en daarnaast Paulus, iemand die Jezus nooit in levenden lijve had ontmoet, en daar, tussen hen beiden in, stond ik als vrouw. Waarom kwamen ze mij, 'maar' een vrouw, opzoeken? Uit woede, onwetendheid, duisternis of begeerte? Of ervaarden ze misschien zelf ook dat Jezus elk ogenblik in hen was? Wat ook de reden was, dit was een belangrijk gebeuren en ik kon enkel maar dankbaar zijn. Ik had niets te verliezen, integendeel, ik kon mogelijk iets leren van hen. Ik ging Rebecca opzoeken en haar vertellen van dit hoge bezoek. De paarden hadden voldoende eten en drinken, Hannah raakte maar niet uitgekeken op deze prachtige dieren terwijl Az jaloers toekeek. Ik trof Rebecca in huis aan terwijl ze borstvoeding gaf aan Johannes. "Ik heb steeds minder melk", zei ze, al maakte ze zich zonder reden zorgen. "Dat moet zo, Rebecca, dat is normaal. Het was bij Hannah toch ook zo? Beetje bij beetje op vaste voeding overgaan", hoorde ik mezelf zeggen, alsof ik er alles van kende! Ik,

die nooit een zogend kind aan mijn borst had gehad! Rebecca dacht blijkbaar hetzelfde, ze stond al lachend op en duwde Johannes in mijn armen: “Probeer jij het eens met jouw borsten?” We schaterden het beiden uit en zelfs Johannes moest lachen en kraaien om die twee dwaze vrouwen. Dit waren onvergetelijke ogenblikken van liefde en geluk, waarmee ik jaren later nog een lach kon toveren op moeilijke momenten.

Petrus

Ik droomde die middag dat ik met een toorts een grot binnenging en er mijn schaduw ontmoette. We begonnen met elkaar te praten en vroegen ons af wie van ons beiden nu de echte was. Mijn schaduw en ikzelf vonden ieder van ons beiden de echte: we dachten hetzelfde, we bewogen ons hetzelfde en we dachten beiden hetzelfde op hetzelfde moment. We hadden geen geheimen voor elkaar en namen na een korte wandeling broederlijk afscheid van elkaar. Buiten de grot scheen de zon in alle hevigheid in mijn onwennige ogen en ontwaarde ik een gestalte in het verblindende licht. Ik was ervan overtuigd dat het mijn schaduw was die me gevolgd was naar het licht. De gestalte sprak me aan: “Ik ben in u”, en ja, dat kon ik onmiddellijk geloven en ik antwoordde: “Ja, u bent steeds in mij zoals ik in u ben.” Ik werd even afgeleid door een duif die neerstreek voor mijn voeten en ik wilde deze pakken, maar de duif was sneller dan ik. Ik keerde me snel weer om, maar de gestalte was verdwenen en ik voelde me

op slag eenzaam, al wist ik heel zeker dat ik niet alleen was. Ik schoot wakker en wankelde nog slaapdronken naar het woongedeelte, waar Paulus en Maria Magdalena al met elkaar aan het praten waren over de rabiate vervolgingen van de christenen waar hij ooit zelf met veel spijt had aan deel genomen. Ze zwegen plots en keken mij aan: "Gaat het wel, Petrus? Je ziet er bedrukt uit."
Ik legde uit dat ik raar gedroomd had en dat de droom me een dubbel gevoel gaf, van vreugde en gemis. Het was Paulus, maar meer nog Maria Magdalena, die ineens heel geïnteresseerd was in mijn droom en beiden drongen erop aan om mijn droom aan hen te vertellen. Ik nam een slok thee en vertelde mijn droom in alle details. Paulus begreep er niets van en Maria Magdalena begreep er alles van, zo bleek achteraf. Ze had na mijn laatste zin direct een vraag voor me klaar: "Wie denk je dat die gestalte was buiten de grot?" Ik antwoordde: "Het was mijn schaduw die mij gevolgd was naar buiten. Ik was één met hem en het voelde veilig, vredevol en eendrachtig aan." Ik keek Maria Magdalena diep in de ogen en kon zien dat ze er een andere mening op nahield. Ze schudde minzaam haar hoofd.

Maria Magdalena: "Die gestalte in het zonlicht was niet je schaduw, het was Jezus. Hij drukte me tijdens onze gesprekken in Nazareth aan de rivier op het hart dat hij in ieder van ons is: 'Ik ben in U.' Je droom is veel meer dan een droom. Je droom is een onschatbare boodschap, niet alleen voor jou, maar voor de hele mensheid."

Petrus: “Ook Johannes heeft mij iets dergelijks verteld, maar anderzijds gaf Jezus mij wel de opdracht om de leiding te nemen.”

Maria Magdalena: “Dat is helemaal niet tegenstrijdig: je belangrijkste opdracht is om de mens duidelijk te maken dat hij in ieder van ons is. Dat vraagt om blind vertrouwen in zijn liefde en niet om aardse regels of wetten. Liefde heeft geen baat bij wetten en vraagt enkel om je vrije hart van de mens ten dienste te stellen van je medemens. Waar kan Hij dichterbij zijn dan door in ieder van ons elke seconde aanwezig te zijn? Daar kun je niets van af doen. De verantwoordelijkheid voor onze liefde voor elke medemens ligt bij ieder van ons, maar de eindverantwoordelijkheid ligt bij iedere mens die jouw liefde aanneemt of afwijst en ligt nooit bij Hem. Net zoals Hij deed: Hij gaf zichzelf aan ons en is in ons, maar Hij treft geen schuld om wie zijn liefde negeert. Het voorbeeld dat Hij in elke mens meegeeft moeten wij trachten zelf op te brengen voor elke medemens.”

Petrus: “Waarom heeft hij me dat dan nooit met die woorden verteld toen hij mij de opdracht gaf om zijn lammeren te hoeden? Paulus en ik hebben onze handen vol met de organisatie van zijn koninkrijk hier op aarde: geheime bijeenkomsten afspreken, lezingen geven,

brieven schrijven en met koeriers heimelijk overbrengen van stad tot stad. Is dat dan zo overbodig?"

Maria Magdalena: "Nee, zeker niet, maar de boodschap die je aan de mensen geeft moet juist zijn, zoals hij dit letterlijk ook aan Johannes vertelde: 'Ik ben in U.' En hij had het ook over de vier oerkrachten in ons die hiertegen vechten: woede, duisternis, begeerte en onwetendheid. Wat moet er meer gebeuren opdat je dit zou aannemen, Petrus? Jezus en Zijn Vader zijn de bron van alle leven: de Vader schiep het leven van alles, en de Zoon gaf zijn leven aan ieder mens en leeft nu verder in ieder van ons. Je hoeft mij niet te geloven, Petrus, maar geloof ten minste Johannes als je mij niet gelooft. Jezus rekent erop. Denk goed na!" Ik wachtte even en vervolgde uiterst voorzichtig en zachtjes uit grote bezorgdheid voor zijn eergevoel, nauwelijks hoorbaar: "En hoed u voor hoogmoed en jaloezie, Petrus."

Paulus

Het hoge woord was eruit: hoogmoed. Petrus trok wit weg en beet op zijn lippen. Ik was de hele tijd op de achtergrond aan het luisteren, het was de eerste keer dat ik Maria Magdalena bezig hoorde en was na vijf minuten al diep onder de indruk van haar vurigheid. Ik werd na elke uitspraak van haar meer benieuwd naar wat Jezus haar nog meer had verteld. Het was duidelijk dat Jezus en Maria Magdalena samen erg diepe gesprekken hadden gevoerd

en ik kon me makkelijk voorstellen hoe ook Jezus haar door haar intelligentie, leergierigheid en eerlijke zelfkennis en openheid graag te woord stond. Ze was een open boek en vertelde op mijn vraag over de vier kwade machten in ons: woede, duisternis, begeerte en onwetendheid. En vooral dat woord 'onwetendheid' kwam bij Petrus en mij hard aan. Waren wij dan dom? Of zaten wij er dan zo erg naast? En uitgerekend dat woord 'onwetendheid' verklaarde zij zoals Petrus en ik ons nu voelden: "Wat weet ik dan niet, Heer?" Het antwoord dat ze zelf ooit had gekregen van Jezus herhaalde ze nu voor Petrus en mij: "Het besef dat Ik in u ben, Ik laat u niet los, maar u vergeet Mij in uzelf te kennen." En Maria Magdalena vatte het daarna nog gebalder samen: 'Hij is de liefde in ieder van ons en ja, we vergeten vaak lief te zijn.' Ik werd opnieuw van mijn paard geslagen. Het klinkt erg verwaand, maar ik herkende mezelf ten dele in haar: ervoor gaan, koste wat het kost. Het verbaasde me helemaal niet dat Maria Magdalena de eerste mens was die de verrezen Heer had mogen ontmoeten en daar bestond geen twijfel over. Zij vertelde aan de apostelen dat Hij tegen haar had gezegd dat ze de apostelen moest laten weten dat hij diezelfde avond nog zou verschijnen aan hen en dat gebeurde zo dus ook. Daar kon niet de minste twijfel over bestaan: zij had de opgestane Christus als eerste ontmoet. Dat betekende toch heel wat, ook al gebruikte zij zelf dit argument in het geheel niet als breekijzer om in dit gesprek geloofwaardigheid af te dwingen bij Petrus. Ze

pleitte er integendeel voor dat Petrus ook zijn licht zou opsteken bij Johannes, wat weinigen zouden doen die zichzelf als het grote gelijk beschouwden. En toen ze dan Petrus zacht waarschuwde voor hoogmoed en jaloezie, kwam dit echt wel als een sterk gefundeerde en meer dan terechte bezorgdheid over. En dat gold net zozeer voor mij: ik voelde me klein tegenover een vrouw die zich kleiner opstelde dan ikzelf zou kunnen. Petrus worstelde eens te meer met de vraag: "Waarom heeft Hij me dat dan nooit zo met die woorden verteld toen Hij mij de opdracht gaf?" Ik wist waarom Maria Magdalena hier niet op wilde antwoorden, zij kon dit als vrouw immers niet doen zonder haar nederigheid prijs te geven. Het antwoord op de vraag waarom het een man moest zijn, luidde dat de maatschappij waarin we leefden er nog steeds een is die alleen door mannen wordt geleid, en het zou onmogelijk zijn voor een vrouw om mannen te overtuigen… trouwens, dit gesprek met haar was al zeer moeilijk te aanvaarden voor Petrus. En ik moet eerlijk zijn, ik had het eerst ook moeilijk. Er is blijkbaar zoveel dat wij, mannen, niet beseffen. Petrus en ik hebben deze ontmoeting later vaak naar boven gehaald, samen of ieder voor zich, en ik besef veel te laat dat ik Maria Magdalena en alle vrouwen te weinig kansen heb geboden. Wij deden niets anders dan regels en wetten maken, sloten de vrouwen in de belangrijkste bestuursorganen uit en voelden ons superieur tegenover hen. We vertrokken van een verkeerde basis.

We hadden van in het begin moeten luisteren naar Johannes én Maria Magdalena.

Maria Magdalena

Het bleef ook moeilijk om hen niet te kwetsen. Het verbaasde me dat Petrus blijkbaar nooit de andere Jezus had gekend in persoonlijke gesprekken, iets wat ik hem allerminst kwalijk mocht nemen. Waarom sprak Jezus niet met mannen zoals Hij met mij kon spreken? Ik weet het niet, nochtans moet hiervoor een belangrijke reden zijn geweest of op zijn minst toch een praktische reden. Ik wil het minstens kunnen begrijpen[72] om de boodschap van Jezus recht te doen en om het hele kader te begrijpen. Jezus toonde zich aan hen en aan mij van zijn twee voorkanten, menselijk en goddelijk, dat was duidelijk. Maar hij legde blijkbaar enkel aan Maria, Johannes en mij ook de achterkanten ervan uit: wat betekenden hun natuur, hun eigenheden, hun bronnen, hun verstrengeling van achterkanten met de voorkanten in de praktijk, waardoor deze zich soms schijnbaar tegenstrijdig gedroegen en zo

[72] De simpele reden: de vrouw werd in die tijd steeds als minderwaardig beschouwd, en Jezus had sterke vrouwen nodig zoals Maria en Maria Magdalena om de vrouwen aan het woord te krijgen. De millenia jaren hoogmoed van de man noopte Hem hiermee rekening te houden; de ongelijkheid tussen man en vrouw was in die tijd honderdmaal groter dan nu. Voor Maria Magdalena was dit onbegrijpelijk, want zij was zo helemaal het tegenovergestelde en stond voor gelijkheid van de geslachten. Met andere woorden, haar opzienbarende geschreven evangelie zou het nooit kunnen halen, toen niet en nu nog steeds niet.

tot misverstanden leidden, bijvoorbeeld de rol van het geslacht van de mens, wat in ons huidige gesprek weliswaar erg respectvol verliep, maar jammer genoeg niets veranderde of oploste voor de toekomst.

Petrus

Ik ging naar de paarden kijken. Zomaar. Ik had frisse lucht nodig. Maar noch de paarden, noch de frisse lucht konden het malen in mijn hoofd stoppen. Ik schreeuwde het vanbinnen uit: “Waarom hebt u ons hierheen gestuurd, mijn Heer? Om van uw geliefde te leren wat u ons niet leerde? Mijn hoofd barst, mijn hart twijfelt, mijn geloof wankelt. Laat een bliksem op mij neerkomen en verlos me van deze taak. Ik ben zwak. Het spijt me. Wat kom ik hier doen, Heer? Ik voel dat ik iets niet weet, maar ik weet niet wat ik niet weet. Ik word gek!”

Ik stond daar letterlijk rondjes te draaien toen ik plots een jonge vrouw met een baby in de armen en een klein meisje aan de hand in mijn richting zag komen. Johannes had me al iets verteld over een jong gezin dat er woonde.
Ze riep al van ver: “Het spijt me dat ik jullie niet kan laten overnachten in het huis van Johannes de Doper, maar jullie zijn altijd welkom.” Ik ging haar snel tegemoet. Ze vervolgde: “Misschien zijn jullie wel geïnteresseerd in de papyrusrollen van Zacharias, de vader van Johannes de Doper? Ik weet niet of Maria Magdalena erover gesproken heeft. O ja, ik ben Rebecca en dit hier is Hannah en deze

jonge heer heet Johannes, omdat hij in het huis van Johannes de Doper is geboren." Het was een meer dan welkome uitnodiging, ik dacht dat Maria Magdalena in het huis van Johannes de Doper verbleef, maar dat bleek dus een vergissing. Rebecca vertelde me onderweg naar haar huisje hoe zij hier op wonderbare wijze was aanbeland en ratelde maar door terwijl ze thee maakte. Ze viel pas stil toen ze haar eerste slok thee dronk. Ik vond het fijn om er te zijn en om nauwelijks zelf te hoeven praten. Ze begon over Samuel te vertellen, dat hij de zoon was van een rijke handelaar in Massilia en dat ze zouden vertrekken samen met Maria Magdalena omdat Samuel erop stond om ook in Massilia het verhaal van Jezus de Nazareëer te verkondigen. Hannah kwam erbij staan en ik zag plots dat lelijke litteken op haar been en vroeg haar waar het vandaan kwam. Rebecca vertelde het hele verhaal van Maria met de wonderbare windels die haar genas, en ze eindigde haar verhaal met: "Ik heb van Maria iets geleerd, eigenlijk is het juister als ik zeg dat ik een geschenk van haar kreeg: ze leerde me dat wanneer ik pijn of verdriet heb dat ik mijn armen in gedachten rond haar lichaam moet leggen en mijn vingers in elkaar sluiten, alsof ik zo een windel van liefde leg rond haar aanwezigheid, om haar daarna te verwelkomen met de woorden: 'Wees gegroet, Maria, de Heer is in u' en dan zou zij van heel ver antwoorden: 'Wees gegroet, Rebecca, de Heer is in u.'" Rebecca veerde op en wilde het me voordoen… ik moest gaan staan en zij sloeg haar beide armen rond mij, sloot

haar vingers achter mijn rug en drukte zich tegen mij aan, en sprak zachtjes: “Wees gegroet, Petrus, de Heer is in u.” En ik sloeg mijn armen rond haar en sloot mijn vingers en antwoordde: “Wees gegroet, Rebecca, de Heer is in u.”
Ik kon niet verhinderen dat een traan verscheen in mijn ogen, ik was niet ontroerd maar eerder overrompeld door de manier waarop die jonge vrouw, net geen meisje meer, me met zulke woorden aansprak en mijn hart deed openbloeien. Het leek alsof Zacharias en Elisabeth, die ik nog gekend heb, naar me keken en me aanmoedigden om mijn faalangst en wanhoop achter mij te laten.

“O ja,” bracht Rebecca me snel weer bij de les, “de vier papyrusrollen van Zacharias? Zelfs Johannes de Doper kende de rollen vanbuiten. ” Ik knikte gretig van ‘ja’ en ze dook meteen onder het bed en haalde de rollen tevoorschijn. “Dit is de eerste rol en deze is die met de woordenschat en grammatica.” Ik onderzocht erg nieuwsgierig de eerste rol. Dit Grieks was voor mij mijn tweede moedertaal, de woordenschat en grammatica had ik bijgevolg niet nodig. Ik zei haar al spelend in het Grieks dat ik deze woordenschat en taal goed kende en eindigde met ‘ευχαριστώ πολύ’ of ‘dank u zeer’. Ze lachte en antwoordde met ‘γκρέγκενταν’ of ‘graag gedaan’. Het ijs tussen ons was nu helemaal gebroken. Grieks was nu eenmaal mijn tweede taal omdat mijn moeder van Griekse afkomst was. Op een halfuurtje had ik de vier rollen gelezen en bepaalde stukken zelfs herlezen. Wat een mooi

sprookje, maar met zo'n triest einde: de koning die tot inkeer komt in een kerker door het kind in zich terug te vinden, maar gevangenzit. Ik gaf de rollen terug aan Rebecca. "Een mooi verhaal, Rebecca, maar zo'n triest einde… Bewaar de rollen goed." Maar zij antwoordde: "Er is nog een vijfde rol en alleen Maria en Maria Magdalena kennen het einde." Hannah kwam aan haar rokken hangen en Johannes kreeg honger en we namen afscheid.
Ik vertrok erg nieuwsgierig naar Maria Magdalena en de vijfde papyrusrol.

Paulus

Maria Magdalena was erg teleurgesteld toen Petrus met een uitvlucht vertrok om 'naar de paarden te gaan kijken'. Ik stelde haar meteen gerust: "Hij draagt een zware last op zijn schouders en hij is het niet gewoon om met een vrouw om te gaan, en zeker niet met een vrouw die Jezus beter gekend heeft dan hijzelf. Ik heb het daar ook moeilijk mee, want mijn moeder was de meest onderdanige vrouw die ik gekend heb. Mijn vader was de baas. De man is bij de Joden, en in alle omringende landen waar ik geweest ben, de baas. Jammer dat Jezus daar zelf nooit over sprak in het openbaar of met zijn apostelen, terwijl het duidelijk was dat hij in zijn handelen zeer respectvol was voor vrouwen. Veel vrouwen hadden hem daarom ook lief. Het is vreselijk om te zeggen en erger nog, ik schaam me dood om mijn slechte verleden: ik heb meer vrouwen de dood ingedreven dan mannen. Vergeef me! Vrouwen waren

standvastiger in hun geloof en weinig mannen hielden stand tijdens de soms verschrikkelijke martelingen. Ik schaam me diep om dit te zeggen. Een keer was ik erbij toen een vrouw die haar baby zoogde en die ik had gevangengenomen, haar baby mee het vuur in nam. Ik denk er steeds aan terug, zoals toen we hier aankwamen en ik die jonge vrouw met haar baby in de armen zag die ons toewuifde, het doet me telkens pijn… En toch heeft Jezus het mij vergeven. Kun jij mij dit vergeven, Maria Magdalena?"

Maria Magdalena: "Ik hoef het je niet te vergeven, Paulus, omdat het vergeven is. Ik denk wel dat ik door mijn gesprekken met Jezus eveneens gelijk welke folterdood zou aankunnen en mijn folteraar zou kunnen vergeven met dezelfde woorden als Jezus: 'Vergeef hen, Heer, want zij weten niet wat zij doen.' Zoals jij nu weet wat je toen niet wist. Het is moedig van jou om dit aan een vrouw te bekennen en dat siert je, want weinig mannen zouden dit over hun lippen krijgen. Ik hoop dat Petrus dit nog leert…" Een stilte volgde. Dit laatste had ik nooit mogen zeggen, ik mag niet oordelen over een ander, ik moet dit tegen Petrus zelf zeggen. Ik denk niet dat het tot Paulus doordrong, hij leek nog steeds verlamd door de gedachte aan die jonge vrouw met de baby in het vuur. Ik had medelijden met hem en bewonderde hem tegelijk: dit kunnen toegeven aan een vrouw was iets wat in deze gemeenschap nauwelijks bestond. Paulus bleef door het

raam naar buiten staren. Hij droeg schuld. Wat had hij in zijn jeugd mee gemaakt? Ik dacht terug aan mijn jeugd, toen ik mijn moeder en drie broertjes had zien afslachten door de Romeinen als vergelding nadat mijn vader, een zeloot, al was gedood in de strijd. Het heeft mijn leven bepaald en leerde mij één belangrijk ding: dat de boodschap van Jezus in de wereld van onschatbaar belang is om deze wereld van verder onheil te redden. En Paulus, hier voor mijn neus, was een bewijs hoe dat kon. Deze gedachte deed me opstaan en naar hem toe gaan om hem in mijn armen te nemen en te troosten als een moeder, als een Maria onder het kruis, en Paulus jankte als een kind dat de schaamte voor zijn tranen voorbij is. Hij klampte zich wanhopig aan mij vast en zijn pijn boorde zich diep in mijn hart, en ook ik kon mijn tranen niet bedwingen en troostte hem: “Jezus is in ons beiden, Paulus. Sta op en wandel, Paulus!” En de verlamde stond op en sprak door zijn tranen heen: “Ik kan gaan!” We lachten beiden van geluk, veegden onze tranen af en ik schonk nog eens thee in voor hem.

Ik gooide het meteen over een andere boeg. “Ik vertrek binnenkort met Rebecca en Samuel en de kinderen naar Massilia om over Jezus te spreken. Je mag altijd op bezoek komen, maar schrik niet: ik behandel je als een gelijke zoals Jezus mij behandelde als gelijk aan een man. Maak dus geen onderscheid en maak zeker rond het geslacht van de mens geen onderscheid, regels of wetten. Goddelijke kennis wordt gedeeld door man én vrouw, en wat de een

meer weet kan de ander aanvullen met wat de ander meer weet. Behandel mij als een man en ik behandel jou als een vrouw en zo zijn we beiden gelijk en gelijkwaardig voor de liefde. En als daar dan praktische afspraken rond moeten worden gemaakt, dan blijft de gelijkwaardigheid geworteld en gewaarborgd in die liefde en overstijgen we het krakeel rond de verschillen tussen man en vrouw. Dan worden wetten en regels, nogmaals en ik kan het niet genoeg benadrukken, als zodanig compleet overbodig. Jezus die in u en in mij verblijft houdt zich niet bezig met ons geslacht. Jezus' boodschap is universeel. O ja, ik ben verliefd op hem geweest. Mijn liefde was oprecht en ik vertelde hem hierover."
Paulus antwoordde me: "Ik dank je voor zoveel openheid. Mag ik vragen hoe hij hiermee omging?"
"Hij zei me dat zijn liefde voor mij eveneens oprecht was, maar dat onze liefde van natuur verschilde: ik leef volgens de menselijke natuur en hij leeft volgens de goddelijke én menselijke natuur. De menselijke natuur kent verliefdheid als een belangrijke perpetuum mobile voor het overleven van de mens, terwijl bij hem de goddelijke liefde de menselijke verliefdheid volledig overklast en nauwelijks relevant maakt. Goddelijke liefde heeft elk creatuur onbaatzuchtig lief, iets wat wij ons nauwelijks kunnen voorstellen." Paulus knikte. Wie kon het beter weten dan iemand die vergiffenis kreeg nadat hij een vrouw en kind de vuurdood injoeg? En was hij schuldig? Ik vroeg hem hoe zijn jeugd verliep. Hij schrok enorm van deze vraag,

alsof ik het antwoord al wist. Hij aarzelde even en durfde me niet in de ogen te kijken: “Mijn vader was een bruut en mijn moeder niet minder omdat ik hun ongewenste kind was. Ik was er te veel. Vind je het erg als ik je vraag niet verder beantwoord?”

Ik zag het riet voor mijn ogen knakken. Alleen al de gedachte aan zijn hulpeloze jeugd deed mij pijn, hoe moest het dan zijn voor deze schuldige volwassene die met een verkeerd beeld over liefde door het leven moest gaan. “Natuurlijk niet, Paulus”, zei ik en ik wachtte tot hij zijn hoofd kon oprichten na dit onthutsende schaamtegevoel. Ik had vreselijk met hem te doen en probeerde de wond te balsemen: “Schuld die pijn doet is een begin van genezing, maar tegelijk is het goed dat je begrijpt dat ook jouw ouders waarschijnlijk erge dingen hebben meegemaakt.” Het leek niet door te dringen. Nog niet.
“Ik kan het mezelf nooit vergeven”, sprak hij zachtjes, want door de diepe schaamte bleef zijn stem breken.
“Waarom is het zo moeilijk om onszelf te vergeven, beste Paulus?”
Paulus dacht even na, maar dan keek hij me hulpeloos aan en bleef hij het antwoord schuldig. Het sprak boekdelen: hij stond op oudere leeftijd nog geen stap verder dan toen hij nog een kind was. Ik ging verder: “Naar mijn gevoel kunnen we onszelf niet vergeven omdat wij er bij onze medemens maar zelden in slagen zijn fouten te vergeven.

Heb jij je ouders vergeven in de diepste zin van het woord?"
Hij keek me verwonderd aan en knikte ootmoedig van nee.
Ik ging verder met mijn betoog: "Ik denk dat dit de essentie van de val van de mens is: de man van Eden voelt zich nog steeds gerechtigd om de vrouw niet en nooit te vergeven, waardoor hij zich superieur kan blijven opstellen en de vrouw eeuwenlang mag straffen en daardoor voelt hij zich 'beter en meer'. Of nee, hij dénkt dat hij beter is en meer weet. Jezus kwam om de mens te tonen dat hij zowel man als vrouw vergeeft en deze boodschap wil meegeven: liefde is universeel en heeft niets uit te staan met geslachten, en nog minder met onderdrukking of misprijzen of afrekeningen. Jezus is in iedere man én vrouw gelijk, en zijn komst moet een keerpunt zijn in de geschiedenis van de mensheid na de val van Eden, na de scheiding van man en vrouw. Hij verwacht dat wij onze medemens vergeven, wat hij ook gedaan mag hebben, zodat wij onze eigen schuld vernietigen en onszelf weer toegang geven tot de liefde: een nieuw Eden. En de zoon van God op aarde gaf ons het voorbeeld."
Het werd stil. Hij leek sprakeloos maar niet gekwetst. Ik zag integendeel zelfs hoop in zijn blik.
Ik beken: het is veel en haast onbegonnen werk om het een medemens diets te maken. Had ik Jezus niet persoonlijk van nabij liefgehad, dan zou ik er ook eeuwen voor nodig hebben gehad om het trauma van Eden in de mens te

doorgronden. Ik voelde het aan alsof ik een boodschapper van Jezus was, ook al beschouwde ik mijzelf als diep onwaardig voor deze opdracht. Ik vraag me nog steeds af waarom Hij dit niet rechtstreeks meegaf, aan Petrus bijvoorbeeld in plaats van aan twee vrouwen? Zou dat niet efficiënter geweest zijn? Ik kan er maar één zwakke uitleg voor vinden: een vrouw die een kind draagt en baart staat al dichter bij het geheim van de liefde, en ik die dat niet heb meegemaakt en nooit zal meemaken, sta een beetje tussen man en vrouw in bij heel deze gebeurtenis. Wat Maria meemaakte is van een veel grotere orde en lijkt me ondoorgrondelijk voor elke sterveling. Maria staat als enige mens zo hoog dat haar menselijke natuur stilaan verandert in een goddelijke natuur die achter de schermen meer kan verrichten voor de mens dan ervoor. Ik denk bijvoorbeeld aan de hulp die ze bood aan Rebecca.
Paulus gemoed klaarde stilaan op. Ik keek door het raam en zag Petrus komen. Ik liet hem binnen, en vreugdevolle fonkelende ogen veranderden even later aan tafel in woorden.

Petrus

“Rebecca! Haar verhaal van Maria! Hoe Maria haar leerde bidden! Ze deed het voor en ik deed het haar na en voelde een vrede over mij neerdalen! “Wees gegroet, Maria, de heer is in u…” Paulus, dit moeten we in een brief melden aan onze christengemeenschappen!”

Paulus

En Petrus deed het ons voor. Ik begreep maar niet waarom Petrus nu wel kon leven met ‘de Heer is ín u’ terwijl hij Maria Magdalena’s eerdere verhaal in twijfel trok. Maria Magdalena keek naar mij in plaats van naar hem en ook zij begreep de omzwaai niet. Ik vond het mijn plicht om Petrus erop te wijzen. “Petrus, je hoorde Rebecca toch goed: ‘de heer is ín u’? Petrus schrok even van zichzelf, keek naar mij, daarna naar Maria Magdalena.

Petrus

Ik dacht even na en ging zitten. Er bestonden maar twee mogelijkheden: ‘in u’ of ‘met u’. Ik begreep de boodschap van Paulus meteen: ‘met u’ geeft minder controverse dan ‘in u’ en ik herhaalde het nog eens: “Wees gegroet, Maria, de Heer is met u. ‘Met u’ is veel breder en makkelijker om het je voor te stellen.” En ik voegde eraan toe: “Op mijn verantwoordelijkheid!”

Paulus

Mijn vriend begreep het helemaal niet en ik was bang dat hij zijn goede luim weer zou kwijtraken. Maria Magdalena kwam met een mokerslag, al was het niet zo bedoeld, op de proppen: “Petrus, sta jij hoger dan de moeder van God zelf?” en dit betekende de druppel te veel. Petrus had er genoeg van: “Heeft Jezus jou aangesteld tot hoeder van Zijn kerk? Hij heeft de opdracht aan mij gegeven, niet aan

jou, en daar had Hij blijkbaar goede redenen voor. Twijfel jij soms aan Hem?" Maria Magdalena antwoordde: "We zijn beiden mensen toch, en we kunnen ons allebei vergissen. Vraag het aan Maria zelf, want het is in wezen erg belangrijk."
Petrus' toon werd rustiger en hij stelde een compromis voor: "We zullen het voorlopig gebruiken met 'met u' in afwachting dat we van Maria uitsluitsel krijgen." En Maria Magdalena gaf toe om bestwil en keek me tegelijk aan. Ik knikte enkel. Maria Magdalena vertrok naar Rebecca.

Maria Magdalena

Ik vluchtte naar buiten: alle vier de krachten vochten in mij tegen de liefde. Maar ik vocht heftig terug.
Woede? Wees boos op je boosheid. Bedaar en vergeef.
Onwetendheid? Weet dat je niet alles weet.
Begeerte? Wees nederig en dankbaar voor al wat je ooit kreeg.
Duisternis? Stop dit gevecht en lach met jezelf.
En tegen dat ik bij Rebecca aankwam was alles al zoals voorheen. Ik had mijn innerlijke vrede herwonnen.

Petrus

Ik was razend omdat ik voor dom werd versleten. Ik kan niet ontkennen dat ik jaloers was omdat zij blijkbaar veel intiemer omging met Jezus en omdat zij, en niet ik, de opstanding van Jezus als eerste mocht zien. Dit alles kon ik helemaal niet relativeren.

Wat me nog veel meer stoorde was dat ik het gevoel had dat Paulus haar eerder geloofde dan mij. Ik moest tegen mezelf vechten om geen ruzie te maken met Paulus, en het gevolg was een koude oorlog tussen ons. Ik voelde me rotslecht vanbinnen. En hoe slechter ik me voelde, hoe meer ik Maria Magdalena verwenste omdat ze mij in deze hoek had geduwd. Een beetje respect had er wel mogen zijn. Het is makkelijk praten vanaf de zijlijn. Hoe Paulus ook probeerde om vriendelijk tegen me te zijn, het werkte averechts zolang hij niet openlijk mijn zijde koos, maar nee: hij koos ervoor om haar al minstens ten dele gelijk te geven. Hoe kon ik dit begin van haat tegenover Maria Magdalena stoppen? “Voor mij is die duif hetzelfde, Petrus, als Jezus die een afgeslagen oor er weer aan zet.” Hoe durft ze? Heer, help me als het u belieft! Waarom koos u mij dan in plaats van Maria Magdalena? Het davert in mijn hoofd. Ik kan geen kant op. En juist nu, op dit moment komt Paulus me doodleuk vertellen dat hij een wandelingetje gaat maken! Van een vriend verwacht ik wel iets anders. Nu zit ik hier alleen. O ja, ik zie hem richting het huisje van Rebecca en Maria Magdalena stappen, wat voor een fijne vriend heb ik... Daar kan ik mooi op rekenen! Ga nog wat christenen vervolgen, man, je werk is nog niet af! Stoof hen gaar! Ik was losgeslagen en herkende mezelf niet meer. Tot plots een duif bij het raam neerstreek en me strak aanstaarde. Op dat moment brak ik. Ik viel lang uit op de grond en kromp in elkaar van schaamte en pijn: “Heer Jezus Christus, Zoon van God,

wees mij zondaar genadig[73]", en ik bleef deze zin uren herhalen zodat niets anders in mijn geest ertussen kon komen, en ik voelde de genade werkelijk in mijn hart nederdalen. Ik kreeg genade om wat ik smeekte. Paulus kwam binnen en we vielen elkaar broederlijk in de armen en vroegen elkaar om vergiffenis. De hemel klaarde op.
Even later kwam Maria Magdalena kijken of ze nog iets voor ons kon doen en ik antwoordde meteen: "Zeker." En ook haar omarmde ik en ik vroeg haar om vergeving. Een glimp in haar ogen deed me begrijpen waarom Jezus haar zo liefhad en het ontlokte mij de volgende woorden: "De Heer is in jou." En ze antwoordde me: "Vergeef me mijn voortvarendheid en ik bid voor Zijn sterkte in jouw taak." Ik dankte haar en stelde daarop de vraag: "Ik las de vier papyrusrollen van Zacharias, maar Rebecca zei me dat er nog een vijfde rol is. Kun je me er iets over zeggen?" Zij knikte en we schoven beiden aan tafel bij Paulus.

---

[73] Dit is het belangrijkste gebed dat ons nog steeds wordt aangereikt vanuit de orthodoxe kloosters, waar werkelijk twee uur lang in het donker met spaarzaam licht op de iconen van Christus en Maria hardop wordt voorgegaan door elkaar afwisselende monialen en monniken. Er bestaat een belangrijkere variante op deze eenvoudige zin die individueel toegepast wordt. Stel dat je iemand met de naam Paulus werkelijk haat, dan raadt de geestelijke vader je aan om het gebed als volgt te bidden: "Heer Jezus Christus, Zoon van God, door de heilige gebeden van Paulus, wees mij, zondaar, genadig." Wanneer je heel geconcentreerd gedurende dagen en zelfs weken tussen twee handelingen door dit in jezelf herhaalt, dan verdwijnen de haatgevoelens stapje voor stapje en ervaar je deze bevrijding als fundamenteel voor de rest van je leven.

Paulus

Ik had nog nooit gehoord van de vier papyrusrollen. Maria Magdalena legde eerst in grote lijnen uit waar de tekst vandaan kwam, vertelde iets over Zacharias en Elisabeth en hoe Johannes de Doper de vierde rol zelfs vanbuiten kende, waarna ze Petrus vroeg om het verhaal te vertellen omdat het nog vers in zijn hoofd zat. Zij maakte intussen verse thee klaar en zette ook droge koeken met druiven op tafel. Petrus ging sterk op in het verhaal, en het was wonderbaarlijk met hoeveel zin voor detail hij het zich kon herinneren. Hij eindigde met: "De poortwachter nam daarop het ebbenhoutje kistje en legde het te rusten in de schoot van de vreemdeling die niet meer wist, en deze opende het kistje. Alsof de aanraking met de inhoud een sleutel was, openden zich plots de trieste ogen van de vreemdeling. Toen de poortwachter in hun donkere holten keek, was het alsof hij werd neergeslagen door de aanblik van de ziel van het Kind. 'Mijn Koning!' zei hij. Hij viel wenend neer en zette de kroon op het hoofd van de oude Koning."

Petrus en ik, onze ogen blonken andermaal van ontroering terwijl Maria Magdalena roerloos door het raam staarde. Petrus en ik begonnen meteen hardop onder elkaar te gissen wat bedoeld kon zijn met het verhaal. We fantaseerden erop los, temeer omdat Rebecca hem had verteld dat er nog een vijfde papyrusrol bestond en dat Johannes de Doper zelf ook had gezinspeeld op deze vijfde rol.

Petrus vroeg meteen aan Maria Magdalena wat er nog meer op de vijfde papyrusrol stond geschreven.

Maria Magdalena
Ik keerde me naar hen beiden en vroeg: “Wat denken jullie dat er verder gebeurde?” Ze dachten even na en begonnen onder elkaar en met elkaar naar een antwoord te zoeken.

Petrus: “De tovenaar is het zinnebeeld van de dolgedraaide wereld.”
Paulus: “Hij is de duivel die enkel belust is op macht en onheil en de mens wil overheersen.”
Petrus: “Hij schept wanorde en is bang dat de Koning weerkeert.”
Paulus: “Het kind zit nu in de vader. En … En ook omgekeerd: de vader in het kind.”
Petrus: “Juist, het is opmerkelijk hoe dit overeenkomt met Jezus en de Vader waar Hij steeds naar verwijst.”
Paulus: “En de poortwachter, wie is dat?”
Petrus: “De poortwachter? Tja… hij lijkt me een soort van gezant, een boodschapper van hogerhand. Wat denk jij, Paulus?”
Paulus: “Ik hoorde dat toen Johannes de Doper Jezus doopte in de Jordaan, er een duif zacht neerstreek op Jezus’ schouder… het moet iets dergelijks zijn.”
Petrus: “Helemaal niet onmogelijk inderdaad, en na al wat wij hebben meegemaakt moeten we er niet van versteld staan dat oude papyrusrollen een voorbode zijn van een scenario dat ons van hogerhand wordt aangeboden om nog

maar eens te bevestigen dat Jezus het kind van de koning is. Net zoals trouwens de ster bij zijn geboorte niet te geloven is, maar toch is gebeurd. Maar wat zou er dan in de vijfde papyrusrol kunnen staan? Wat is de bedoeling ervan?"

Petrus keek mij onmiddellijk vragend aan. Ik had dit natuurlijk verwacht en had mijn antwoord al klaar: "De vijfde papyrusrol, beste Petrus, had op de eerste plaats tot doel om Maria, zijn moeder, voor te bereiden op het ergste. Hij vertelde haar woordelijk wat er met hem zou gebeuren: het kind van de koning zou wederkeren in de wereld om de mensheid te redden van alle duistere en liefdeloze machten en krachten. Hij vertelde haar letterlijk dat hij zou gekruisigd worden zodat zij er zich kon op voorbereiden. Hoe zou de liefde in persoon niet lief zijn voor zijn moeder? De vijfde rol is geen papyrusrol, maar is het hele verhaal van Jezus' leven dat wij gaan verkondigen aan de wereld. De vijfde rol vertelt ons hoe de dood werd overwonnen. De vijfde rol is een eindeloos boek waarin iedere mens een hoofdrol krijgt en een vrije keuze heeft tussen kiezen voor de geestelijke dood of voor de eeuwige liefde."

Het werd plots stil in het huisje van Jair en Hannah. Ik vond het wijselijk om mezelf niet als bron te vermelden en enkel Maria te noemen. Ik had al begrepen hoe gevoelig het was voor mannen om te aanvaarden dat ik meer vertrouwen van Jezus zou hebben gekregen dan zij. Het was voor hen al zo moeilijk om te begrijpen dat hij zich na

zijn dood eerst aan mij vertoonde. Het bleef stil en ik verontschuldigde me, ik liet hen even alleen, want Rebecca had me rond deze tijd van de dag nodig om de kinderen te wassen en te slapen te leggen.

Petrus

Paulus keek me met grote ogen aan, wat begrijpelijk was, want hij had nog maar weinig gezien of gehoord van al de wonderen die wij, de apostelen, de laatste twee jaar hadden gezien.
Nu begrepen we beiden waarom Maria erop aanstuurde om Maria Magdalena te bezoeken. We stonden sprakeloos en dronken stilzwijgend onze thee verder op, aten een paar stukken fruit en legden ons te rusten. Morgenvroeg bij het ochtendkrieken zouden we weerkeren naar Jeruzalem. We kwamen er aan met lege koffers en verlieten Ein Karem zwaarbeladen met kostbaar goed. Ik dacht terug aan mijn eerste contact met Jezus die me bezig zag aan het vissen met lege netten en me de raad gaf om mijn netten uit gooien aan de andere kant en mijn netten deden scheuren. En nu was het Maria geweest die op haar beurt mij aanmaande om Maria Magdalena op te zoeken ….. het zij zo.

SAMUEL EN DE HAVENMEESTER

De haven van Asjdod was in niets veranderd sinds ik er jaren geleden was vertrokken. Ik liep de kade op om te kijken of er toevallig niet een schip van mijn vader aangemeerd lag. Het zou een groot toeval zijn geweest, maar Asjdod is Ein Karem niet. Meteen dacht ik dankbaar terug aan al de kleine wonderen die ik daar meegemaakt had. Ik ging dan maar naar het huisje van de havenmeester en zag zijn deur al van ver openstaan. De oude Caleb[74] was al jaren havenmeester, en in zijn beginjaren was hij goed bevriend met mijn vader. Toen ik het zo moeilijk had met mezelf, stond hij steeds voor mij klaar om te helpen. Ik zag hem plots in de deuropening verschijnen. Hij keek me onzeker aan en verloor mij niet uit het oog, tot ik zijn gezicht zag opklaren en hij me van blijdschap al hinkend met zijn wandelstok tegemoetkwam. Hij riep al van ver: “Samuel! God zij dank!” Toen hij me omhelsde, fluisterde hij dat iedereen dacht dat ik dood was: “Je bent uit de dood opgestaan, mijn zoon!” Hij beschouwde me destijds inderdaad als een zoon omdat hij zelf geen kinderen had. Ik antwoordde vrolijk: “Ik ken maar één iemand die uit de dood kan opstaan.” En hij keek onmiddellijk rond of iemand er iets van zou hebben opgevangen. Gerustgesteld zei hij zachtjes: “Christus is opgestaan!” Ik had van Maria

[74] *Caleb* betekent ‘liefdevol, met het hele hart’.

Magdalena geleerd hoe ik moest antwoorden met een vreugdevolle stem: “Hij is waarlijk opgestaan!” Hij schrok weer en opnieuw keek hij rond of iemand het had gehoord. Ik begreep het toen nog steeds niet. Even later zaten we binnen in zijn huisje met de deur gesloten en begon hij heerlijke Arabische thee te schenken. Ik bedankte hem: “Zo lang geleden dat ik dit nog kon drinken. Komt deze thee van Sidon in Fenicië?” “Nee, deze komt van de laagvlakte in Hermon. Natuurlijk kwam deze thee hier aan via de schepen van je vader uit Sidon.”

Hij kwam bij me aan tafel zitten: “Iedereen dacht werkelijk dat er iets ergs met je gebeurd was en dat je dood was. Je vertrok van hier met een kostbare lading bestemd voor Jericho en we hebben nooit nog iets van je gehoord, je broers vragen telkens opnieuw naar je, je vader is dubbel zo triest naar het schijnt, omdat hij je niet vaderlijk genoeg behandeld heeft en ook omdat hij de kans niet meer kreeg om het goed te maken. En voor je me de vraag stelt: o ja, hij leeft nog en hij zal enorm blij zijn als je hem zou bezoeken.” Caleb schonk nog wat thee bij en moest nog iets kwijt: “Je oudste broer Boaz[75], dat zal wel iets anders worden, daar zul je voor moeten oppassen. Hij heeft je verwenst in alle toonaarden, van ‘lui’ tot ‘profiteur’ tot ‘dief’, omdat hij het eerste jaar jouw plaats moest innemen en hij was nog maar net getrouwd. Ik hoef het je niet uit te leggen, je hebt het al van in je jeugd veel aan de stok gehad

[75] *Boaz* betekent ‘sterk’.

met hem. Je had geluk dat je al van jongs af sterk was. De eerste keer dat je hier aanmeerde dacht iedereen: wat komt dat jonge kereltje hier zoeken? Tot ze je bezig zagen, je had nog geen begin van een baard, maar je armen hadden spieren die best gezien mochten worden door het jonge vrouwvolk." Ik onderbrak hem meteen: "En dat jonge kereltje, Caleb, heeft nu een vrouw en twee kindjes." Hij zou van zijn stoel zijn gedonderd en riep: "Proficiat, Samuel, vertel me alles!" En ik vertelde vanaf het moment dat een vreemdeling me in het schemerdonker op het kruispunt de afslag naar Ein Karem deed nemen, en voor Caleb was dat al een reden om op het puntje van zijn stoel te gaan zitten om geen detail te missen. Rebecca, Hannah, Maria Magdalena, de geboorte van Johannes in het geboortehuis van Johannes de Doper, de genezing van Hannah door Maria. Caleb kreeg er niet genoeg van. De avond viel al toen ik klaar was met vertellen.

Caleb had heel die tijd intens geluisterd en gezwegen. Hij verbaasde me toen hij sprak: "Je bent een godsgeschenk, Samuel." Ik was uit mijn lood geslagen: "Wat bedoel je daarmee, Caleb?" "Wat jij uit de eerste hand hebt mogen leren van Maria Magdalena en van Maria, die Jezus zo van nabij hebben gekend en opgevoed, en dat ik nu jouw verhaal mag vernemen. Ik ben christen, gedoopt door Johannes de Doper. Sinds de opstanding van Jezus komen wij hier in Asjdod elke week met alle christen gedoopten samen in het hoogste geheim. Ik stel vast dat jullie in Ein Karem zo geïsoleerd leefden, dat jullie daar geen angst

voor hoeven te hebben. Maar hier in Asjdod zijn de farizeeën bang dat het christendom zich van hieruit verder zou verspreiden, de wereld rond, via andere havens en landen." Caleb kreeg plots tranen in zijn ogen.

"Wat is er gebeurd, Caleb?" Hij schudde eerst zijn hoofd en haalde zijn schouders op alsof er niets was, maar dat deed hem plots nog harder wenen en hortend en stotend kwam het eruit: "Nog geen maand geleden… werd hier een vrouw uit onze groep gestenigd op het marktplein… Ik beken: ik ben bang en zij… was een heldin." Het snikken nam stilletjes af tot het heel stil werd en hij door het raam staarde alsof hij nog iemand verwachtte. De avondzon trok lichte schaduwen over zijn rimpels. Ik was er voor hem niet meer en het leek of hij met iemand anders sprak. Het dwong diepe eerbied bij me af en ik boog mijn hoofd voor zoveel ingetogen verdriet. Toen barstte het los: "De vrouw die gestenigd werd was mijn jongste zus, Adina[76]. Zij zorgde voor mij." Een vloed van tranen overviel Caleb, die dierlijk begon te janken als een voor rot geslagen wolf, wanhopig vechtend tegen de pijn. Toen pas zag ik in een hoek van zijn kamer een bebloed vrouwenkleed hangen. Ik voelde angst en afschuw en voelde zelf tranen komen, we probeerden elkaar te helpen om te stoppen met wenen maar het leek alleen maar erger te worden, tot we uiteindelijk uitgeput en wezenloos met droge en lege ogen in niets anders keken dan het ijle, het

[76] *Adina* betekent 'zacht'.

onbegrijpelijke. Het werd muisstil, zoals ook de tijd verstilde. Ik dacht terug aan het verhaal van het Kind van de Koning, hoe het kind Jezus de kruisdood stierf, en hoeveel kinderen van Jezus zouden een soortgelijk lot ondergaan omwille van de liefde? Ik dankte Jezus' voorbeeld toen Hij me liet zien welke risico's ik kon verwachten in Massilia, voor mijn kinderen op de eerste plaats en voor Rebecca en Maria Magdalena op de tweede plaats. De zon ging onder.

"Kom," sprak Caleb, "ik toon je je slaapplaats." Hij ging me voor en opende de kamerdeur: "Ik kan je geen andere plaats geven dan deze. Dit is… dit was de kamer van Adina. Het spijt me dat ik niet mee naar binnen ga, het is nog steeds te pijnlijk." Ik stelde geen verdere vragen. Hij sloot snel de deur achter mij.

Ik had me nog nooit zo vreemd en onwennig gevoeld en legde me doodmoe maar respectvol neer op het bed van een martelares. Ik bedankte Caleb en Adina omdat ik, hoe raar het ook was, hun pijn mocht delen, ontdaan van vanzelfsprekendheid en eigenliefde. Het relativeerde en legde balsem op het moeten missen van Rebecca, wetend dat zij op mij wachtte en mij de juiste woorden zou influisteren, nu pas beseffend hoe belangrijk zij was in mijn leven. Haar afwezigheid vulde ik met beelden van haar ogen die mij aankeken, en haar ogen toonden mij onze kinderen Hannah en Johannes, en ik beeldde me in dat als Johannes later zou doen wat ik heb gedaan met mijn

vader… Ik mocht er niet aan denken en ik beloofde mezelf om het weer goed te maken met mijn vader en er zeker met Maria Magdalena over te praten en… en… ik viel in slaap.

Voor dag en dauw de volgende morgen maakten we duidelijke afspraken. Ik zou met Calebs paard en kar terugkeren naar Ein Karem voor de verhuizing met Oz gans achteraan. Caleb schatte dat er binnen drie à vier weken een schip van vader zou aanmeren vanuit Sidon om daarna met de goederen uit Fenicië verder naar Massilia door te reizen. Caleb beloofde dat hij het schip in de haven zou houden tot wij er waren. Vooral Maria Magdalena wilde hij spreken en hij liet me verstaan dat zij dan eventueel hun christengroep kon toespreken. Ik verzekerde hem dat Maria Magdalena zulks zou doen. Ik zag eindelijk een lach op zijn gezicht verschijnen en de oude man nam me vast alsof ik zijn zoon was: “Wees voorzichtig, jongen.” En ik vertrok met paard en kar en liet Uz achter.

Caleb maakte me op één dag volwassen. Voorheen was het Rebecca die alles in Ein Karem op zich nam, maar vanaf heden zou ze er niet meer alleen voor staan. Ik hunkerde ernaar om haar weer te zien en gedurende de tocht naar huis liet ik alle herinneringen van mijn jeugd weer opborrelen en het verwonderde me hoe ik problemen nu meer kon relativeren, en me meer oplosbaar toeschenen en ik er naar uit zag om orde op zaken te zetten en maakte me enkel nog zorgen over hoe Boaz zou reageren. Ik

probeerde me in zijn plaats te stellen en ik kon zo al terechte vermaningen aan mijn adres begrijpen. Ik voelde me ook niet zo heilig meer als voordien. Ik vertrouwde op één ding: ik sta er niet alleen voor.

Rebecca

Ik miste Samuel, maar ik was niet alleen. Ik zag aan Maria Magdalena dat ook zij hem miste. En Hannah wist met zichzelf geen blijf zonder haar papa: "Ma Ma, wanneer komt papa terug?" Maria Magdalena en mezelf lachten erom en hardop vroegen we ons af of we Samuel nu écht misten of dat het enkel door Hannahs gezeur kwam dat we hem misten… terwijl we beiden goed wisten welke optie de juiste was: ik verlangde hartstochtelijk naar hem en hij zou zich doodschrikken wat hij die eerste nacht terug samen in bed zou meemaken en hij zou erom smeken om stante pede terug te mogen keren naar Asjdod! O ja, ik wist zeker dat het wederkerig was. Zo lukte het mij perfect om de glimlach op mijn gezicht te behouden. Ik voelde dat hij onderweg was. En Hannah kwam andermaal aan mijn rok hangen: "Ma Ma, wanneer komt papa terug?"

Maria Magdalena

De stilte na het bezoek van Petrus en Paulus deed me deugd en het onderhoud van de tuin van Samuel tijdens zijn afwezigheid was een zegen van rust en toonde mij met de neus er van dichtbij op hoe het kleinste leven van de insecten mij een inzage gaven in het wonder van Eden.

Geen mens is in staat om zoals de kleine werkmier met een vracht van drievoudig eigen gewicht zich te verplaatsen over meters afstanden, of zelfs verticaal, op of neer. Ik deed mijn uiterste best om er toch maar geen te doden met mijn lompe voeten. Er schoot me plots iets te binnen: ik had het mis: er bestond één mens die zulks wel kon, en véél meer kon, één mens die de hele mensheid kon torsen op zijn schouders en optillen naar het huis van zijn Vader. Ik voelde me in gezelschap met deze mens onderweg met af en toe een halte in een meertje, soms werd ik weer opgetild om van hoog wederom zalig onzacht neer te plonsen in een andere rivier. Ik was onderweg en niets zou ons stoppen want Hij is in mij… Rebecca vroeg me onlangs: "Hoe komt het dat je niet bedroefd bent na al wat je van zo dichtbij hebt meegemaakt met Jezus aan het kruis? Als ik nog maar aan Samuel denk dat er iets met hem zou gebeuren en ik hem niet meer zou zien, mijn leven zou geen zin meer hebben." En zo vertelde ik haar over mijn les van Jezus over de druppel en de zee. En ze antwoordde heel verwonderlijk voor zo'n jonge vrouw: "We hebben er gelukkig geen regen voor nodig," en ze liet haar tranen de vrije loop. Ik volgde meteen haar voorbeeld, terwijl we lachten van geluk om zoveel vriendschap tussen ons.
Hannah kwam naar binnen gestormd: "Ma Ma, Ma Ma, een paard!"

We lieten alles vallen en haastten ons naar buiten. Een zwarte kroeskop wuifde ons van ver al toe en Rebecca liep

hem tegemoet terwijl ik Hannah tegenhield: ze was nog een beetje te jong om een verliefd koppel te zien vrijen. “Kom, Hannah, wij gaan iets lekkers voor je papa zoeken! Hij zal heel veel honger hebben. We gaan eerst kijken in de tuin of er nog lekkere druiven zijn…” Ik rekende erop dat het wel een tijdje zou duren voor dat koppel binnenkwam.

Samuel kwam binnen en Rebecca bood hem meteen Johannes aan: “Kleine beer, wat ben jij groot geworden in één maand!” en Johannes kirde van plezier. De tafel was al gedekt en hoefde enkel één bord bij. Hannah was al op een stoel gekropen om Samuel te pakken waar ze ook maar kon. Ik zou voor het paard zorgen, zodat het gezinnetje op adem kon komen. Oz en Az keken al niet meer verwonderd op naar een paard. Ze vonden een paard blijkbaar maar niets.

Even later zaten we allemaal aan tafel en ik liet Rebecca en Samuel begaan. Ik genoot van hun geluk. Na de eerste grote blijdschap veranderde Samuels toon stapje voor stapje naar ernst en naar meer dan ernst. Samuel bleek erg onder de indruk van Caleb te zijn geweest. Rebecca moest hem helpen: “Wat is er gebeurd, schat? Je klinkt plots zo triest.” Samuel antwoordde: “Caleb zou graag hebben dat Maria Magdalena hun christengemeenschap zou toespreken,” en hij wachtte even, “maar dan in het geheim.” Rebecca keek me aan met een gefronste blik die enkel wilde zeggen dat ze dit niet begreep. Maar ik dacht

onmiddellijk terug aan het verhaal van Saulus. “Ik wil dat graag doen, Samuel, ik weet waarom het in het geheim moet gebeuren. Christus is opgestaan uit de dood en nog zijn alle duistere machten aan het werk om zijn liefdevolle boodschap te breken. Tijdens je afwezigheid waren Petrus en Paulus hier op bezoek. Paulus vertelde me over zijn duistere verleden: een vreselijk verleden waar hij verschrikkelijk veel pijn en spijt over heeft.” Ik keek Samuel in de ogen. Hij keek naar kleine Hannah en zijn Rebecca en schudde bedroefd zijn hoofd: “Waarom is alles toch zo ingewikkeld? Waarom is het zo moeilijk om liefde,” en hij kneep zijn handen krampachtig in elkaar tot zijn vingers wit werden, “vast te houden?” Het was wanhoop én lief tegelijk en leek aandoenlijk, maar was het niet. Het gevoel doelde pijnlijk op een onderliggend gemis, een gemis aan een levensbron. Ik gebruikte mijn open vlakke handpalm en streelde zijn wang ermee: “Omdat liefde geven is, Samuel. En wat je geeft raak je soms kwijt. En dan moet je wel zoeken om te vinden. Jezus leerde mij te zoeken naar de bron van de liefde. Het is maar van helemaal aan het begin van de bron dat je de zee kunt worden. En Jezus is de bron én de zee. Zoek hem, vraag hem, vind hem. Hij is in ieder van ons.” En ik streelde nog steeds zijn wang: “Je gezin kan een hand zijn zoals deze.” Ik trok zijn beide verkrampte handen voorzichtig uit elkaar en nam één hand ervan, streelde met zijn hand mijn wang en liet zijn hand los, en Samuel streelde mijn wang heel zachtjes en voorzichtig verder en sloot zijn ogen, en met

zijn andere hand zocht hij Rebecca's wang op en voorzichtig en teder streelde hij ons beider wangen. Zelfs Hannah zweeg en leek als betoverd en begon spontaan Samuels wang te aaien. En ik aaide Hannahs wang en Hannah streelde met haar andere hand nu ook Rebecca, die haar hand zachtjes op het hoofd van de kleine Johannes legde en zo was de cirkel rond. Een kring van handen die liefde gaven omdat elke hand zich vrij voelde om te zoeken en enkel zo elkaar als één vonden en voelden. "Alleen zo wordt de liefde vastgehouden, lieve Samuel." Ik wachtte tot Samuel zijn handen nu liet rusten. "Dit was de eerste les, de tweede les vraagt oefening: we moeten met onze liefdevolle gedachten hetzelfde doen bij elkaar als wat me onze handen deden en je zult merken dat deze automatisch dan ook je daden zullen sturen." Ik wachtte even en kon mijn lach nauwelijks verbergen met wat ik nu zou besluiten met een grote glimlach op mijn gezicht "En de liefde vasthouden, Samuel, kun je niet beter doen dan in jullie bed. En ik denk dat ik het best nu naar de ezels ga om dag te zeggen en ik zal Hannah maar meenemen: kom, schat." Daarop volgde een ontlading van lachsalvo's. En plots begonnen Oz en Az die aan het raam waren komen kijken, te balken alsof ze alles hadden begrepen.

Wanneer ik nu op dit moment terugblik, stel ik vast dat ik eigenlijk nooit heb gelachen of humor heb gekend tijdens mijn gesprekken met Jezus. Zijn goddelijke natuur maakte deze menselijke trek overbodig, zowel voor hem als voor mij in zijn nabijheid. Ik miste humor op geen enkel

moment tijdens onze gesprekken. Ik dacht terug over wat hij vertelde over verliefdheid, iets wat hij niet behoefde te kennen. Het moet iets dergelijks zijn: humor was een geschenk voor de menselijke natuur om een noodzakelijk facet van zowel de liefde als pech, met name haar onontbeerlijke ernst, te relativeren en te compenseren door het met humor ademruimte, of misschien zelfs overlevingsruimte, te schenken. Ik zag Samuel na een uurtje de olijfboomgaard onder mijn huisje in trekken. Ik wilde hem nog even alleen spreken.

Samuel

Ik trok me terug in de olijfboomgaard om alles te laten bezinken.
Was het mogelijk om met mijn broers en zus en vader zo'n liefdeskring herop te bouwen? Ik dacht de afgelopen jaren dat dat onmogelijk was, maar nu diende ik deze mogelijkheid terug kansen te geven. Zeker omdat Maria Magdalena mij kon raad kon geven. En ik had sowieso twee grote handlangers gekregen die het koudste hart konden openen: Hannah en Johannes onder de bekwame leiding van Rebecca met haar levenservaring waarbij mijn leven alleen maar op een luxeleventje geleek. Ik sprak hardop: "Waar zit u in mij, Jezus? Leer mij u te vinden want ik ben doof en blind. Hoe open ik mijn ogen? Hoe leer ik horen? Is het met verstand? Hoe? Spaar mij niet. Verdien ik dit alles wel? Ik ben niets in vergelijking met Caleb. Zeg me wanneer ik moet sterven voor u en ik doe

het. Liever vandaag dan morgen.” en ik stuikte in elkaar. Maria Magdalena’s stem achter mij deed me plots schrikken: “Je vergeet je hart, Samuel! Ieder heeft zijn karakter, Samuel, en dat karakter wordt gestuurd door verstand én hart maar ieder kreeg ook een kiem mee als een zaadje dat slechts na de geboorte moet en zal ontkiemen op voorwaarde dat hart én verstand er beiden voor open staan. En dat zaadje is Jezus, en naarmate je hart en verstand in gesprek komen met Jezus bloeit dat zaad open tot een bloem van vreugde die geurt en eenieder mens rondom jou deelt mee in deze vreugde. Maar, er is een maar: tranen kunnen ook een bron van vreugde geven en zijn vaak sterker dan vreugde zonder tranen. Toen ik samen met Maria onder aan het kruis van de dode Jezus stonden weenden wij negen tranen van geluk en slechts één traan van verdriet. Eén traan om zijn dood. Maar negen tranen van onnoembare dankbaarheid wetende dat zijn missie volbracht was en dat hij weer zou opstaan. En jouw gebed met tranen van daarjuist is een gebed dat wordt gehoord, zoals jouw gedachten al waren gericht op het goede: hoe maak ik het goed met mijn familie? En je zult merken op een dag dat dit gebed zal worden beloond met daden. Moeilijkheid en opdracht nu is dat je je vertrouwen en hoop en geloof behoudt, want niemand weet wanneer je gebed precies zal worden verhoord. Zelfs Jezus tijdens alle beproevingen in Gethsemane diende te wachten en te blijven vertrouwen op Zijn Vader.”

Maria Magdalena legde haar hand even op mijn schouder: “Gaat het? Is het allemaal niet te veel?” Ik knikte dankbaar van nee en volgde haar. Ja, dat was wat ik verder mijn hele leven zou blijven doen: haar volgen.

Die nacht kon ik niet en wilde ik niet slapen. Ik vertelde alles aan Rebecca en voegde eraan toe dat ik alle zinnen van Maria Magdalena vanbuiten zou leren opdat ik ze zeker zou onthouden om ze later ook door te kunnen geven aan mijn kinderen. Ze fluisterde me half slapend toe dat ze me morgenvroeg niet zou wakker maken en me gerust zou laten doorslapen. Ik herhaalde alles stilletjes zachtjes hardop, telkens opnieuw en opnieuw en opnieuw met mijn lieve Rebecca in mijn armen, tot ik me overgaf aan een droom van engelen die een gestenigde vrouw in hun midden opnamen.

Ik nam me voor de volgende zin elke dag voor mezelf te herhalen in goede en kwade dagen: “Opdracht is dat je je vertrouwen en hoop en geloof behoudt, want niemand weet wanneer je gebed precies zal worden verhoord. Zelfs Jezus tijdens alle beproevingen diende te wachten en te blijven vertrouwen op Zijn Vader”. Vooral dit geduld bleek later mijn redding te zijn geweest.

Rebecca

Voor dag en dauw waren Samuel en ikzelf al volop bezig met in te pakken, en we lieten Maria Magdalena langer uitslapen. Samuel hamerde erop dat we geen meubels hoefden mee te zeulen. Maar matrassen en dekens zouden wel uiterst nuttig zijn aan boord van het schip.
Het leek alsof we onze jeugd ten grave droegen, hoe jong we allemaal nog waren, zelfs Oz en Az hadden door wat er stond te gebeuren en waren buiten alle gewoonte stil. Ze kregen ieder een zwaar pak met allerhande vracht te dragen. De kar droeg kleine huisraad, slaapgerief, kleding, werkgerief van Samuel, eten voor onderweg voor mens en dier, water en natuurlijk de koffer met de papyrusrollen en schrijfgerief. Twee slaapplaatsen werden klaargemaakt voor Johannes en Hannah tijdens het reizen, maar net zo goed ook voor Samuel of Maria Magdalena of mijzelf, we zouden elkaar afwisselen.

Maria Magdalena

Ik werd wakker en zag door het raam dat Samuel en Rebecca al volop bezig waren. Ik had behoefte aan een beker thee om alle gebeurtenissen in dit huis een onvergetelijke plaats te geven in mijn geheugen, en dat begon meteen met Jair en Hannah te gedenken. Ik nam mijn beker thee mee naar hun beider graven en ging zitten.

De zon deed me deugd en herinnerde me eraan hoe graag Hannah hier ook zo met een beker thee zat. Hannahs afscheidsbrief en haar allerlaatste woorden schoten me te binnen: “Uit dankbaarheid voor wat je voor Jair deed en omdat je de papaver wist te vinden, daarom lieve en beste vriendin die ik ooit heb gehad, vertrek ik nu met vreugde naar mijn Jair. Dat jouw God je moge zegenen, Je Hannah” O ja, Hannah, en dat Jezus en zijn Vader jullie mogen ontvangen in Hun koninkrijk, want ook jullie beiden hebben een kruis getorst naar de schedelplaats. En dat bracht me op het idee om twee eenvoudige kruisen na te maken. Ik begon meteen hout en touw bijeen te zoeken. Het resultaat was niet al te best, maar daar was de tijd te kort voor, en ik plantte ze zo goed en zo kwaad als het kon op hun beider graf. Ik ging er opnieuw even bij zitten en keek. En wat ik zag bracht mij terug aan de voet van het kruis van Jezus, en ik smeekte hem om Jair en Hannah genadig te zijn, want wat zij deden op het einde van hun leven was noch woede, noch duisternis, noch begeerte. En mocht het nu nog onwetendheid zijn, dan was het door een onvrijwillig gebrek aan kennis omdat ze Jezus en diens boodschap nooit hebben kunnen leren kennen en enkel werden bedolven onder vreselijke pijnen, lichamelijk bij Jair en geestelijk bij Hannah. De kruisen voelden mij als billijk en rechtvaardig aan. Maar wie was ik om daarover te oordelen? Ik hoopte dat Jezus en Zijn Vader zich deze kruisen zouden laten welgevallen en niet als hoogmoedig gedrag van mijn kant zouden opvatten. Ik zou het nooit

weten. Ik stond op en begon het weinige gerief dat ik had in te pakken, en Rebecca sprong binnen om te kijken hoever ik al stond. Voor we vertrokken keek ik voor de laatste maal vanuit het raam nog even naar de graven en riep: “Snel, Rebecca, kom kijken! Een duif bij het graf van Jair en Hannah, kijk hoe ze palmtakjes brengt en neerlegt op de bovenkant van beide kruisen!” De duif keek ons daarna met een starre blik aan en schonk ons ruim de tijd om dit moment voor eeuwig vast te leggen in ons geheugen. Ze knikte even en vloog weer weg.

Ik kon met een gerust gemoed deze dierbare plek verlaten.

Danke Djibril en vaarwel EinKarem voor al uw wonderen en gastvrijheid voor zoekende mensen van goede wil!

Samuel

“Hoe gaan we het paardje noemen, Hannah? Jij mag kiezen…” Het antwoord liet niet op zich wachten: “Bruintje Bruin!” riep ze uit.
“Vooruit, Bruintje Bruin! Weg zijn wij.” Ik maakte er samen met Hannah op de bok van de kar een liedje van. Wij tweeën waren de baas. En Rebecca en Maria Magdalena moesten naar ons luisteren! Ik ben verkeerd: Hannah was de baas. Maar het duurde niet heel lang of de baas viel in slaap, werd van de bok gehaald en te slapen gelegd. Een stuurloze kar geleid door een slapende prinses! Maar de koningin kwam me troosten op de bok en ik dacht aan de rijkste koning op aarde, en die koning was ik.

Vier dagen zou het minstens duren met deze kleine karavaan met Oz en Az helemaal achteraan. Op de eerste dag zuidwaarts tot net voorbij Betlehem, het eerste grote kruispunt rechts naar het westen volgen en daar overnachten. Op de tweede dag van daaruit het westen blijven aanhouden tot aan Beth-Sémes en daar overnachten. Op de derde dag nog steeds westwaarts tot Thimnat. En op de vierde dag van daaruit andermaal westwaarts tot Asjdod.

Ik kende de weg in beide richtingen op mijn duimpje, de derde dag zou de moeilijkste worden door versmallingen en heuvelachtig gebied. Tegenliggers waren daar soms een probleem, maar we hadden hoop, want ik voelde een extra passagier dicht bij mij.

Bij het eerste ochtendgloren vertrokken we en tegen de late namiddag wanneer Maria Magdalena had vernomen dat we Betlehem gingen kruisen, werd ze stil. Ze trok zich een beetje terug, en Rebecca en ikzelf dachten dat ze moe was en gunden haar de rust naast Hannah. Rebecca nam plaats naast mij met Johannes aan de borst. We trokken verder. De weg was droog, de karrensporen waren effen, we meden de stenen en Bruintje Bruin was de rustigheid zelve.

Maria Magdalena
Betlehem! En ik lag hier met mijn arm rond Hannah geslagen om voor haar de schokken op te vangen in een kar die leek op een rijdende grote kribbe. En toen de weg weer effen was, leek het of ik voorop bij Caspar zat op een wiegende kameel. Ik zag de ster opnieuw in mijn gedachten. Ik sloot mijn ogen en kon de details van toen opdiepen uit de heiligste en meest beveiligde kamer van mijn geheugen. Een kamer die niet door mij kon worden geopend, maar werd bewaakt door mijn beschermengel en die had een naam: Djibril. En Djibril opende deze kamer voor mij. Details van zo lang geleden speelden zich opnieuw voor mij af en deden me ontwaken uit de sleur

van het alledaagse leven. Die lieve Caspar, hoe zou het hem vergaan? De kar stopte en de kamer werd gesloten. Samuel dacht dat ik sliep en meldde me zachtjes dat we bij een bron waren gekomen en dat we de dieren drinken zouden geven, de benen zouden strekken en iets eten. Samuel hielp me af te stappen en natuurlijk herkende ik de bron van weleer waar ik de drie wijzen had ontmoet. Het paard en de ezels kregen eerst eten en drinken, Rebecca zorgde voor de kinderen en ik zocht wat eten voor iedereen bij elkaar. Toen we klaar waren, vertelde ik Rebecca en Samuel wat ik hier had meegemaakt en waar de ster precies te zien was. Samuel riep enthousiast: “Het is die richting die we nu ook uit zullen gaan, wie weet komen we voorbij dat huisje waar Maria met Jezus verbleef. De weg loopt langs het stadje, niet door het stadje. Het zou kunnen… Kijk, Maria Magdalena, daar in de verte tussen die twee kleine heuvels loopt de weg die wij moeten volgen richting Beth-Sémes.” Het verbaasde me niets. Toeval bestaat niet. We zouden het geboortehuisje van Jezus tegen de avond nog passeren. We vertrokken opnieuw: Samuel en Hannah op de bok met Bruintje Bruin helemaal voorop en Hannah maar zingen. Rebecca met de kleine Johannes en ik op de slaapplaats. “Je hebt er me ooit over verteld, Ma Ma. Wat voel je nu?” Ik hoefde er niet over na te denken: “Ik ontmoet als het ware opnieuw het prilste begin van mijn relatie met Jezus. Ik begin een nieuw hoofdstuk in mijn leven en dat zal daar in dat huisje opnieuw beginnen. Hoe weet ik niet, maar het komt goed.”

Ik keek naar boven en strekte mijn handen uit: “Jammer dat het nu even niet regent.” Rebecca keek me met ongeloof en fronsende pretoogjes aan en ik zag haar al denken: wie vraagt er nu om regen? En ons karavaantje trok verder. Ik knipoogde al lachend en zij deed ook een mislukte poging tot knipogen en we lachten ons beiden kreupel. En ze bleef maar oefenen …. Het oog dat niet mocht knipperen deed het beter dan het ander. Hannah werd wakker en ook zij begon …. En dat eindigde in een dringende halte voor een plasbeurt van de drie ‘meisjes’.

Samuel

Maria Magdalena zat nadien naast mij op de bok en we hadden nog maar net het stadje Betlehem achter ons gelaten. Een laatste oranjerode zon bereidde zich erop voor om onder te gaan voor onze ogen. Maria Magdalena herkende al van ver het alleenstaande afgelegen huisje waar het kindje Jezus, Maria en Jozef hadden verbleven. Ik bleef over de kar met de dieren en Hannah en Johannes waken terwijl Rebecca en Maria Magdalena naar het huisje trokken.

Maria Magdalena

Wij klopten aan. Een jonge vrouw deed open.

“Verontschuldig ons, maar kan ik uw vader misschien spreken?”

“Het spijt me, maar mijn vader is vorig jaar overleden. Kan ik u van dienst zijn?”

“Excuseert u ons voor de storing. Ik hoor uw kindje wenen. Goede avond nog,” en we draaiden ons al om.

“Wacht even! Bent u soms Maria Magdalena?”

Ik schrok even: “Jazeker, en dit is Rebecca.”

“Drie; vier weken geleden kwam hier een man aankloppen met dezelfde vraag, hij had een donkere huid, een grijze baard en donkerbruine ogen, en hij vroeg me om een pakje af te geven aan Maria Magdalena. Hij noemde me zijn naam, een vreemde naam voor deze contreien: Caspar van Arabië, zo stelde hij zich voor. Mijn vader had me het verhaal over Jezus verteld en de drie koningen. Wacht even, ik zal het pakje zo halen…”

Haar kindje weende nog steeds. We namen het pakje in ontvangst en dankten haar zodat ze snel haar kindje kon helpen. Rebecca stond compleet aan de grond genageld. Ik moest haar werkelijk met zachte hand een duwtje geven. Ze kreeg geen woord meer gesproken.

Rebecca

Het was net of het normaal was voor Ma Ma. Ze zei me ook letterlijk voor ik ook maar iets had gevraagd: “Het is niet abnormaal. Caspar zoekt mij. Hij was de jongste van de drie wijzen en ik zat die nacht voorop bij hem op zijn

kameel. Ik weet wat er in het pakje zit, maar we wachten even tot straks wanneer de kinderen slapen."
Het zou me niet verbazen als Caspar verliefd zou zijn geworden op de mooie Ma Ma, en verliefdheid verzet vaak bergen. En welke vrouw vindt dat niet leuk? Caspar zou hier niet ver vandaan zijn? Ik gunde het beiden van ganser harte. Ik was natuurlijk razend nieuwsgierig naar dat pakje, maar ze had meer dan gelijk: ook Samuel moest erbij aanwezig zijn, want ook hij was erg nieuwsgierig naar het resultaat van onze korte uitstap. Samuel had blijkbaar een eindje hiervandaan een zijsprong gevonden waar we makkelijk de nacht konden doorbrengen. De dieren kregen eten en drinken, we wasten Hannah en onszelf in een beekje. Het pakje hadden we voor Hannah verstopt, want anders zou ze niet willen slapen. De avond viel, de nacht begon. We zaten met ons drieën bij een knapperig vuurtje. Maria Magdalena nam het woord: "Ik had jullie al eens verteld over Caspar de Arabier, niet? Of toch aan jou, Rebecca?" Ik knikte en Samuel zei direct dat ik het hem ook al had verteld. Maria Magdalena ging daarop het pakje halen en kwam terug bij het gezellige vuurtje zitten: "Het geschenk van Caspar zit niet zozeer in dit pakje, maar veeleer in zijn gebaar, zijn weg, zijn zoeken en ja, noem het: het geschenk zit in zijn liefde zoals zijn liefde in dit geschenk zit. Hij toont hiermee een grote les aan ons: hij bewijst dat ware liefde lankmoedig is. Hij bewijst dat liefde niet zozeer een eigenschap is, maar eerder een doen-woord: 'liefde is lang moedig zijn'.

Caspar zoekt mij, ook al heeft hij me al lang geleden al gevonden. Is het verliefdheid? Nee, absoluut niet, het is duizendmaal meer dan dat. We hebben samen die nacht iets beleefd dat gewone liefde oversteeg: het was goddelijke liefde in een heilige nacht. Caspar zoekt mij niet als mens of vrouw, nee, hij zoekt iemand om deze heilige liefde opnieuw te kunnen delen, iemand die dit net als hem heeft meegemaakt, die weet wat hij heeft meegemaakt en die hem onvoorwaardelijk gelooft wanneer hij erover spreekt. Wie de goddelijke liefde ooit heeft meegemaakt is voor de rest van zijn leven eenzaam onder de mensen die dit niet hebben meegemaakt, want iemand die het niet meegemaakt heeft kan onmogelijk de diepte ervan peilen. Ik heb die eenzaamheid tot nu toe niet gekend, want ik was bevoorrecht door Jezus' aanwezigheid zelf en Maria en Johannes. En nu ik hen allemaal verlaat, voel ik nu al hoe alleen ik ben onder de mensen, behalve ten dele bij jullie. Wanneer Caspar mij zoekt, gaat het niet om mij als vrouw maar om wat ons voor eeuwig verbindt. Het is liefde die niets vandoen heeft met een gezin stichten. De oude Melchior en Balthazar zullen ongetwijfeld dood zijn, en hij blijft als enige getuige over in die verre landen. Hij is niet vertrokken uit Arabië om mij te vinden, maar hij wilde Jezus vinden en hem kunnen spreken. Nu dat niet meer kan, zoekt hij mij. Ik zou hetzelfde doen in zijn plaats. Morgen voor we vertrekken, ga ik aan de vrouw van het huisje een brief geven waarin ik hem schrijf dat ik naar Massilia afreis via

Asjdod. Caspar zal mij blijven zoeken en vinden. Het kan gewoon niet anders. En laten we nu het pakje openmaken." Ma Ma gaf het pakje aan mij. Heel de avond had ik ernaar uitgekeken om te weten wat erin zat en nu, na haar uitleg, leek dit materiële geschenk me overbodig: ik had haar les als ultieme intieme geschenk al mogen ontvangen, ook al kon ik het niet helemaal bevatten, maar haar woord was voor mij onweerlegbaar en ik hoefde er niet aan te twijfelen. Ik maakte het pakje open en ook daar werd ik snel op mijn plaats gezet. Materieel? Het was letterlijk een hemels geschenk: de geur liet zich al stelen nog voor ik het eerste stuk papyrus eraf haalde. Samuel legde meteen een stukje van de inhoud voorzichtig op een kooltje van het vuur en heerlijke wierook zocht zijn weg naar de hemel met een geur waar je alleen maar gelukkig van kon worden. 'Ja, Rebecca, materieel? Je hebt nog veel te leren, en leer jezelf wat te onthaasten in je besluiten,' zei ik voor de honderdste keer tegen mezelf. Ma Ma las mijn gedachten: "Komt goed, Rebecca." Ze durfde precies niet meer knipogen!

Maria Magdalena

Die morgen was ik voor dag en dauw wakker en de stilte deed me deugd. Ik stond voorzichtig op om niemand wakker te maken en ging meteen even terug naar het geboortehuisje van Jezus om er mijn brief voor Caspar achter te laten en keerde terug. Ik ging naar het beekje om mij te verfrissen en zocht daarna wat hout bij elkaar langs de weg om een vuurtje aan te maken zodat ik thee kon zetten. Plots zag ik heel in de verte twee personen te voet op ons afkomen, zo leek het toch. Hoe dichter ze naderden, hoe beter ik zag dat het een man en een vrouw waren met ieder een kind aan de hand, en nog wat later zag ik de bagage die ze meesleurden. Dit was niet normaal en ik besloot ze tegemoet te gaan en te vragen of ik ergens mee kon helpen. Hoe dichter ik hen naderde, hoe beter ik hun erbarmelijke toestand kon inschatten. De vrouw leek draaierig en strompelde eerder dan dat ze liep, de kinderen hadden hun ogen gesloten, ze werden bijna voortgetrokken en vielen om de haverklap. De man was de enige die nog een beetje kracht in zich had, maar ook dat zou niet lang blijven duren. Ik haastte me naar hen toe.
In hun ogen stonden angst en afgrijzen te lezen, waarvoor wist ik niet, maar het was duidelijk: ze waren voor iets op de vlucht. Ik vroeg de man wat er aan de hand was, maar ik zag dat hij zelfs bang was van mij. “Wees niet bang. Ik zal jullie helpen. Ik heb een vuur klaar en heb eten en

drank voor jullie zodat jullie even kunnen uitrusten.” Het was de vrouw die meteen akkoord ging, en zonder het haar man te vragen zocht ze al steun op mijn schouder. Ze liet alle bagage vallen, en ik nam de hand van haar zoontje om hem te ondersteunen, de man volgde ons gewillig met het dochtertje. Ze gingen niet zitten aan het vuur, ze vielen erbij neer en bleven op hun rug liggen. Het jongste dochtertje leek in zwijm te zijn gevallen, of was het diep slapen, het baarde me zorgen. Ik had nog een pot honing meegenomen voor als het feest was, maar dit kreeg absolute voorrang. Ik deed de honing in de thee, gaf hun een voor een een slok, en zo was ik gemakkelijk een half uur bezig. De vader en zoon herstelden al ietsjes, maar de moeder en dochter bleven achter. De vader dankte me. Hun bagage was erbarmelijk arm. Het was niet normaal om het huis tijdens de nacht zo te verlaten, als ze al een huis hadden gehad. Ik warmde de restjes van de maaltijd van gisterenavond op en gaf vader en zoon al wat te eten, en ondertussen bleef ik de honingthee doorgeven aan moeder en dochter. Moeder opende haar ogen en ik schrok, want ik zag de dood en wanhoop in haar ogen. Ik ging nog een deken zoeken voor beide kinderen. Vader keerde beide bagagezakken uit op de grond, maar hij vond niet wat hij zocht en zuchtte. Ik vroeg voorzichtig of er iets gebeurd was, maar hij keek me smekend aan om toch maar geen vragen te stellen. De angst in zijn ogen was afgrijselijk, alsof hij de dood had gezien. Achteraf bleek dat het veel erger was dan de dood. Rebecca was wakker

en had me waarschijnlijk al een tijdje bezig gezien, en ze kwam naar het vuur alsof er niets speciaals aan de hand was. Ze sprak de man en vrouw zeer lief aan en stelde zichzelf voor en daarna bejubelde zij haar Ma Ma, maar deze mensen hadden daar geen boodschap aan. “Kan ik helpen, Ma Ma? Ik heb nog een verrassing bij me en dat is nu het goede ogenblik.” Als er één vrouw bestond die deze mensen perfect kon aanvoelen, dan was het wel Rebecca die in haar jeugd zelf zoveel had meegemaakt. Geen medelijden tonen, maar wel liefdevol handelen. De mensen in hun waardigheid laten. Hen de kans geven om te spreken wanneer zij er klaar voor zijn. Geen verwachtingen scheppen. Ik had destijds veel van haar geleerd. Maar ook Rebecca botste heden op een muur toen zij de vrouw aansprak en dat bracht haar zelf van slag. De vrouw kromp in elkaar van haar reactie. Niemand begreep wat er aan de hand was: niet de man, noch ikzelf. Rebecca stond snel op en ging naar de ezels: het was vluchten dat ze deed. Ik ging haar achterna: “Wat is er, Rebecca?” “Ik herken mezelf, Ma Ma, de apathie, de zinloosheid van het leven, smeken om de dood, ze voelt zich vies en vuil, ze is… ze werd… verkracht en gisteren was het volle maan.” Ik nam haar vast en ze drukte haar mond hard tegen mijn schouder aan om haar kreten te smoren. Ik dacht na. “Mijn lieve Rebecca, dan ben jij het beste voorbeeld hoe je zoiets kunt overleven en hoe je dat kind graag kunt zien. Denk aan Hannah, een schat van een kind. Neem even je tijd en ik weet nu al dat je het juiste zult doen. Ik was ooit

een vondeling voor jou: jij maakte mij tot moeder, en ook nu heb je een vondeling gevonden en nu is het jouw beurt om voor haar een moeder te zijn. Je kunt het." Ze keek op en knikte en we keerden terug naar het vuur. Haar man was net met de twee kinderen naar het beekje gegaan om zich te verfrissen. De vrouw lag nog steeds als een foetus ineengekrompen bij het vuur. Helemaal alleen.

Rebecca

Gesterkt door Ma Ma, ging ik naar de vrouw terug en boog me over haar heen. Ik begon te fluisteren. "Ik ben Rebecca, ik heb nooit mijn ouders gekend, ik groeide op in geweld en werd verkracht toen ik veertien lentes was. Ik kreeg een meisje, Hannah. Door een groot toeval kwam ik terecht bij Maria Magdalena en dit heeft mijn leven volledig veranderd. Mijn grootste schat op aarde zijn mijn kinderen die ik gebaard heb, van wie ze ook zijn. Ze worden wat wij ervan maken door ons voorbeeld. Als jij dit ongeboren kind haat, zul je ook je twee kinderen haat aanleren."
Haar ogen gingen open en ze zette haar hart op een kiertje: "Ik werd verkracht door een farizeeër in het bijzijn van man en kinderen. Ik voel enkel haat, ik hoop dat ik het kind mag verliezen of het zelf doe… hoe ook…"

Het was net of ik mezelf destijds hoorde spreken. "Hoe heet je?"

“Ik voel me niemand. De naam van mijn lichaam is Amana[77], maar de betekenis van mijn naam zit niet meer in dit omhulsel. Ik voel enkel wraak. Mijn kinderen en man werden verplicht om toe te kijken: ‘vuile christenen’, zo noemden ze ons. Na de farizeeër waren er nog twee andere mannen die mij gebruikten. Mijn haat is sterker dan mijn tranen. Hoe lief mijn man ook is, ik verdraag zijn aanraking niet langer. Dood is de enige oplossing en zo kan mijn man een nieuw leven opbouwen.” Ze keerde zich van mij af en ik herkende dit maar al te goed. Ik gaf de moed niet op.

“Je sprak daarjuist over ‘christenen’, zijn jullie gedoopt?”

De vraag maakte blijkbaars iets positiefs los.

“Jazeker, en ik kreeg van Johannes de Doper in de Jordaan de naam ‘Amana’.” Ik zag plotseling een spoortje van licht in de duisternis van haar ogen: haar naam beroerde haar nog steeds, zij het heel licht. Ze keek al niet meer weg van mij terwijl ze sprak en we kregen opnieuw oogcontact.

“Hoe heet je man?”

“Younes, we werden samen gedoopt door Johannes de Doper. Was ik nu maar bij Johannes de Doper!”

“Younes betekent ‘duif’ toch? Samen zijn jullie een vredesduif. Hoe voelde dat toen aan in de Jordaan?”

---

[77] *Amana* betekent ‘vrede’.

“Wij werden samen werkelijk een vredesduif op dat ogenblik. Niets kon ons scheiden en niets zou ons kunnen scheiden…” En toen brak ze alsof de Jordaan zelf haar opnieuw onderdompelde om haar wortels van liefde terug te vinden. Ze schopte, ze sloeg, ze jankte, ze smeekte, ze krijste, ze vocht tegen een beest, ze krabde met haar nagels op stenen. Maar de Jordaan bracht haar terug in de handen van Johannes de Doper, en deze sprak haar naam uit: “Amana”, en ze herwon haar naam. En haar tranen werden in dank meegenomen in de Jordaan. Uitgeput viel ze neer met haar hoofd in mijn schoot en ze viel in een diepe slaap. Ik neuriede een wiegelied en zag haar kinderen en Younes naderen. Ik gaf een teken dat ze stil moesten zijn en rondom haar moesten gaan zitten. Younes kon zijn ogen niet geloven: ze sliep met een glimlach op haar gezicht, en hij keek opgelucht naar mij. Ik stak mijn duim naar hem op en hij antwoordde opgelucht met zijn hand op zijn hart. Ik gebaarde naar Younes om van plaats te wisselen zodat zij met haar hoofd in zijn schoot sliep. Hij knikte gretig van ja, blij om haar weer te mogen aanraken. De eerste stap tot herstel was gezet, maar vele stappen zouden nog moeten volgen. Hoeveel geluk had ik destijds niet gehad om in Ein Karem te belanden… Ik ging meteen naar Maria Magdalena en de ezels. Ik had een voorstel.

Maria Magdalena

Ik zag van verre de verandering in de houding van de vrouw, hoe Rebecca nader tot haar was gekomen, en door

de heftige bewegingen van de vrouw wist ik meteen dat we ze morgen en zelfs de volgende dagen niet alleen konden laten. Samuel was ondertussen bezig de ezels te bevrijden van hun last, want ook voor hem was het duidelijk nadat de vrouw zo vreselijk tekeer was gegaan: “Maria Magdalena, we kunnen hen niet zomaar aan hun lot overlaten. Daar moet iets vreselijks zijn gebeurd.” Verder kwam hij niet, ook al bedoelden we blijkbaar hetzelfde. “Inderdaad, Samuel, er is iets vreselijks gebeurd en we zullen hen helpen. We blijven hier voorlopig.” Rebecca vervoegde ons en zorgde ervoor dat Younes en de kinderen haar niet konden zien. Ze zocht onmiddellijk de armen van Samuel op en begon zachtjes te huilen: “Amana werd brutaal verkracht door een farizeeër en nog twee andere mannen terwijl Younes met de kinderen moest toezien. Ze moesten hun huis verlaten. Volle maan… Ze werden gedoopt door Johannes de Doper. Ik… kreeg de kracht dankzij onze lieve Hannah.” En haar stem stokte. Het was zo lang geleden dat ik zelf nog had geweend, maar nu had ik geen verweer meer en ik zocht steun bij hen beiden, en zo hingen we alle drie aan elkaar als een trosje druiven aan de wijnstok van Jezus na stormweer. O ja, ik voelde hem in ons. Hannah werd wakker van haar middagdutje en het leven ging verder. “Wat denk je, Hannah, zin in een ananas?” “En voor de andere kindjes ook… mag ik het geven?” Samuel nam haar op: “Wat denk je, lieve schat, gaan we straks met de andere kindjes een wandelingetje maken met Oz en Az?”

Ik hoef het niet te beschrijven: Hannah is wakker en het leven moet verder en krijgt zelf geen keuze hoe zich te leiden.

Rebecca

Ik was wat bekomen. Ananas is een wondere vrucht én een wondergeneesmiddel: ik stelde Maria Magdalena voor dat ik samen met Hannah met de ananas zou rondgaan bij Younes en Amana en de kinderen. Ze wilde het me zelf voorstellen en was blij dat ik het deed. Ja, van wie anders zou ik alle fijngevoeligheden van de mens geleerd hebben? Ik gaf haar een zoen en fluisterde in haar oor: "Mijn Ma Ma."
We gingen naar Amana en Younes met de schotel. Amana was wakker geworden en leek wat opgekikkerd. Ik bood haar als eerste de schotel aan en ze keek me met dankbare ogen aan terwijl zij een stukje nam. "Hoe heten de kinderen?' vroeg ik terwijl ik verder ging met de schotel en het was Amana zelf die me antwoordde: "Mijn zoon heet Tobi[78] en mijn kleinste meisje heet Tirza[79]." Toen kwam ik bij Younes en hij was zo erkentelijk dat hij de schotel bijna liet vallen. "Mag ik samen met Hannah bij jullie komen zitten, Amana?" vroeg ik, terwijl Hannah al pardoes ging zitten tot ieders plezier. "Oeps, we hebben al geen keuze meer: Hannah heeft beslist. Hannah is de

[78] *Tobi* betekent 'God is goed'.
[79] *Tirza* betekent 'plezierig'.

dochter van Samuel en mij en is het zusje van Johannes," zo stelde ik Hannah voor, en ik observeerde Amana's reactie. Zij knikte en begreep wat ik ermee bedoelde. Younes begreep het blijkbaar niet helemaal: de afgelopen 'volle maan' scheen aan hem voorbij te zijn gegaan door angst, verdriet, schaamte, twee huilende kinderen, een verkrachte echtgenote, uitputting en bovenal de torenhoge zorgen voor de toekomst. Deze mensen verdienden absoluut een tweede kans. Straks zou ik er met Samuel en Maria Magdalena over spreken.

Maria Magdalena

We spraken erover en wisten niet welke kant het zou uitgaan. "Misschien kunnen die mensen van het huisje ons raad geven of helpen?" vroeg Rebecca zich af. Samuel vond dit een schitterend idee en ik vertrok onmiddellijk.

We hadden hulp nodig en daar zou ik hulp krijgen: de vrouw was zo vriendelijk en zou door de verhalen van haar vader zaliger perfect begrijpen wat het betekende om in deze tijd van vervolging christen te zijn. De echtgenoot kwam opendoen, keek me vriendelijk aan en vroeg me binnen te komen. Zijn vrouw was bezig met hun kind borstvoeding te geven en zou meteen komen. In hun woongedeelte hing een grote ster in hout: "Van mijn schoonvader zaliger, hij vertelde elk jaar opnieuw hetzelfde verhaal, maar het was ook een wonderlijk verhaal, we hebben de wieg waar Jezus in lag bijgehouden en ook ons dochtertje heeft erin gelegen…"

“Jullie zijn christen gedoopt, vermoed ik?”

“Mijn vrouw wel en ook ons dochtertje, maar ik moet voorzichtig zijn in mijn familie. Mijn vader is rabbi hier in de synagoge van Betlehem en zit tussen twee vuren. Hier in Betlehem werden alle pasgeborenen afgeslacht. Dat trauma is nog steeds niet verwerkt. Wij waren al blij dat we geen jongetje hadden dat besneden moest worden. Dat zou een heel moeilijke beslissing zijn geweest. Ik ga nu even kijken naar mijn vrouw …”

En even later waren we met ons drietjes: “Kan ik iets voor je doen?” vroeg ze lief. En ik vertelde het verhaal van onze toevallige gasten en ik zag hoe zij zich volledig inleefden in de vreselijke situatie waarin Younes en Amana verzeild waren geraakt. De vrouw spoedde zich naar de keuken en moest braken. Haar man hoorde het en ging haar helpen. Beiden keerden lijkbleek terug en begonnen te praten: “Mijn vrouw heet Elyana[80] en ikzelf ben Benjamin[81], zelfs mijn vader zou jullie helpen en daar ben ik fier op.” Daarop volgde een aangenaam gesprek van mensen van goede wil die zich steeds voor ogen hielden dat als ze zelf in nesten zouden zitten, ze ook graag zouden worden geholpen. Voor ik vertrok liet Elyana mij de plaats zien waar Jezus en Maria hadden verbleven, met de kribbe van weleer met nog steeds dezelfde lakentjes en dekentjes. Ik werd ernaartoe gezogen en ik kuste het hoofdkussentje.

[80] *Elyana* betekent ‘God heeft geantwoord’.
[81] *Benjamin* betekent ‘zoon van mijn rechterhand’.

“Caspar handelde juist hetzelfde”, merkte Benjamin met alle respect op. Ik vertrok om het nieuws te melden aan Younes en Amana. Ik was nog maar net op weg of Benjamin haalde me al in: “Mijn vader heeft nog een ezelskarretje dat al jaren niet meer wordt gebruikt, als dat kan helpen? En ik zal ook zorgen voor wat fruit.” “Schitterend idee, Benjamin, ik vroeg me al af waar ik zoiets zou kunnen vinden. Je bent een mooie mens, Benjamin, en dat welke God van liefde ook jouw gezin mag zegenen.”

Ik kwam terug en zag Samuel al met groot jolijt met de drie kinderen op Az terugkeren. Rebecca zat met Johannes aan de borst bij Amana en Younes, en Amana scheen de aanwezigheid van de zogende Johannes makkelijk aan te nemen. Niet zo heel ver van hen vandaan zat een duif roerloos toe te kijken, ik herkende haar kleurrijke tekening maar al te goed. Dank u, Djibril.

Samuel hielp de drie koningen Hannah, Tobi en Tirza afstijgen en ze vlogen naar hun mama en papa om hun verhaal te brengen.

Samuel

Er is niets mooiers dan een kind lachend gelukkig te zien. En wanneer Maria Magdalena lacht, lijkt ook zij op een kind, en deze gedachte bracht me aan het lachen: vier kinderen dus! Ze kwam naar me toe, zichtbaar opgelucht. “Goed nieuws?” vroeg ik haar.

“Zeker, heel goed nieuws. We moeten samen even overleggen. Ik stel voor dat we Oz en Az aan Younes en Amana meegeven zodat ze de kans krijgen om een nieuw leven op te bouwen. Ik wilde het jou eerst vragen om het daarna ook aan Rebecca voor te leggen. Voor Hannah zal het moeilijk zijn.”

Ik dacht even na… “Ik kan proberen al eens samen met Hannah op Bruintje Bruin te rijden als afleiding en zeggen dat ezels voor kleine kindjes zijn en paardjes voor grote kinderen. Zoiets?” Maria Magdalena knikte en lachte, maar sprak verder: “Ik ben vergeten het goede nieuws te melden: de mensen van het huis waar de wieg staat, gaan voor een ezelskarretje zorgen en ook fruit voorzien. Het zijn lieve mensen, Elyana en Benjamin…”

Hier werd ik helemaal stil van en ik kon geen woord uitbrengen. Ik stak mijn vinger in de lucht, keek naar boven en boog mijn hoofd uit ontzag voor de kracht van de liefde. Rebecca kwam net aan en ik vertelde haar wat Maria Magdalena net had gezegd, en ook zij werd overweldigd. “Ik weet op de duur niet meer waarvoor ik nog snotter,” lachte ze haar tranen weg. Beide vrouwen gingen ermee akkoord dat ik het aan Younes zou vertellen. Hoe vlugger hij een uitweg zag, hoe beter voor hen allemaal. Ik liet er geen gras over groeien en wilde hem opzoeken, maar Maria Magdalena hield me nog net tegen: “Er is nog iets en misschien zelfs belangrijker. Wat denken jullie: de beide huisjes in Ein Karem staan leeg?”

“Natuurlijk!” riepen Rebecca en ik tegelijk uit. Vooral Rebecca was verrukt: “Geen betere plek op de wereld dan het huisje van Johannes de Doper voor een vrouw die verkracht werd, ik spreek uit ervaring.” En iedereen beaamde haar woorden. Ik vroeg Rebecca om samen het nieuws aan hen te melden, Maria Magdalena zou de kinderen even bezighouden. Even later zaten we met ons vieren bij elkaar: “Younes en Amana, wij kunnen jullie helpen.” En we begonnen de plannen al uit de doeken doen en zagen hun beider gezichten opklaren, enthousiast om deze nieuwe kans in hun leven. Het geboortehuis van Johannes de Doper was voor Amana erg belangrijk op dit tragische moment in haar leven, zeker omdat een lotgenote zoals Rebecca daar tot bloei kwam en ze de stille hoop koesterde om dat voorbeeld te volgen. Younes was op zijn beurt verlangend om de wijngaard, de moestuin en de olijfboomgaard te verzorgen. Alles lag afgelegen, en van christenvervolging was daar voorlopig geen sprake. Het was een paradijs voor de kinderen. Naarmate we over de gebeurtenissen in Ein Karem vertelden, kon Amana de hoop niet langer verbergen, die veranderde in een aanstekelijk enthousiasme dat iedere aanwezige gelukkig maakte. Younes pakte zijn vrouw vast en kuste haar innig. Ik vond dat geen slecht idee… “Niet overdrijven, Samuel”, zei mijn lieve vrouw zogezegd smekend, goed wetend dat ze dan een tweede kus kreeg. Amana en Younes vonden ook dat geen slecht idee.

Maria Magdalena

De volgende morgen arriveerde de ezelskar getrokken door de ezel genaamd Benjamin met bovenop heerlijk fruit en nog extra kleding voor Amana. Het vertelde veel over Elyana en Benjamin: een verkrachte vrouw snakt naar nieuwe kleding om het oude makkelijker te vergeten. Younes hielp zijn vrouw naar het beekje om haar te helpen wassen en kleden. Ik gaf Benjamin een flink stuk van de wierook die we hadden gekregen van Caspar, 'zodat hij zich onze dankbaarheid steeds zou herinneren'. Benjamin zag Amana even later terugkeren van de beek in het nieuwe kleed. Hij liet ons allemaal alleen en liep naar haar toe. Terwijl iedereen de ezelskar bewonderde, keek ik nieuwsgierig naar Benjamin en Amana. Ze spraken met elkaar, geen monoloog, maar een dialoog. Het was ontroerend om te zien hoe teder en begrijpend Benjamin zich opstelde, alsof hij als zoon van een farizeeër de last van de dader op zijn schouders nam, terwijl de houding van Amana getuigde van liefdevolle vergeving. Helemaal op het einde zag ik Amana 'ja' knikken en beiden kwamen ons vervoegen.

Toen Benjamin al een tijdje was vertrokken en Samuel met de ezelskar met Oz en Younes en de kinderen aan het oefenen waren, kwam Amana zelf naar me toe: "Maria Magdalena? Benjamin vroeg me daarnet of ik niet graag de wieg van het kind Jezus wilde hebben en ik heb ingestemd. Er bestaat nog liefde in de wereld. Met de kribbe van Jezus in het geboortehuis van Johannes Doper

wordt een kind al gezegend." Ik vroeg haar naast me te komen zitten en vertelde haar over mijn gesprekken met Jezus aan de rivier, hoe Jezus benadrukte om geen regels en wetten te maken, want regels en wetten dragen steeds een oordeel in zich van juist of onjuist, van goed of kwaad. "Jezus is in jou en in mij en is een realiteit dat een ongenuanceerd begrip van regels volledig overstijgt. Wie zegt dat jouw dader ooit zelf niet door een veel ergere dader dan hijzelf werd getroffen en bijvoorbeeld zelf als kind misbruikt werd door zijn eigen vader? Bid om kracht om je dader te vergeven en je pijn verdwijnt. Ik leerde van Simon Petrus een speciaal gebed. Het gaat als volgt: telkens als je je kind in je armen neemt of het in de kribbe van Jezus legt, zeg de volgende woorden tegen jezelf: 'Heer Jezus Christus, Zoon van God, door de heilige gebeden van mijn verkrachter, wees mij zondaar genadig.' En haat verandert in liefde, zelfs in liefde voor je verkrachter die jou met een schat van een kind achterliet. Wees niet bevreesd, dit vraagt tijd én volharding. De eerste keren draait je maag om. Je krijgt deze woorden slechts met grote moeite uitgesproken en kunt ze niet menen, ze smaken zuur, bitter en je wilt ze niet herhalen, maar hou vol! Hoe vaker je deze woorden herhaalt, hoe makkelijker ze worden uitgesproken en hoe meer jijzelf er zachter van wordt, en hoe meer je zelfs begrip begint te voelen voor de onverwerkte pijn van de dader, want een ongeschonden liefdevol mens kan zo'n misdaad niet plegen. Ikzelf werd misbruikt nadat mijn moeder en mijn drie broers werden

vermoord door Romeinen. Ik was het oudste kind en een vriendelijke Romein nam me mee, ik was dertien jaar, en hij verkrachtte mij, op een vriendelijke manier weliswaar. Het is niet te vergelijken met de bruutheid die jij hebt moeten doorstaan, maar wat het me moeilijk maakte, was dat ik helemaal alleen op de wereld was. Tot ik opperpriester Zacharias in Jeruzalem ontmoette die me een soortgelijk gebed aanleerde, want Jezus was zelfs nog niet geboren. En lieve Amana, Zacharias en Anna waren de ouders van Johannes de Doper en het is in hun huisje dat jullie zullen verblijven. En stel nu dat je er niet in slaagt om je vijand te vergeven, wees niet ontmoedigd en veroordeel jezelf dan niet zoals niemand, geen mens, het recht heeft om je te veroordelen. Er zijn geen wetten en geen regels. Alleen de spiegel in onszelf zal en moet ons ter verantwoording roepen." Het werd even stil. Het bleef lang stil en plots antwoordde Amana: "Heer Jezus Christus, Zoon van God, door de heilige gebeden van mijn verkrachter, wees mij zondaar genadig."

Amana

Ik herhaalde een tweede keer: "Heer Jezus Christus, Zoon van God, door de heilige gebeden van mijn verkrachter, wees mij zondaar genadig." En nog een derde keer en een vierde keer en nog en nog en nog en nog en inderdaad, ik voelde hoe ik een seconde een begin van controle kreeg over iets dat onmogelijk te wissen leek. En terwijl ik nog maar dacht controle te krijgen, verloor ik de controle en

moest ik weer opnieuw beginnen, en nog en nog en nog… tot ik weer iets voelde van vergeving, ja, dat was het juiste woord: vergeving voor de daders. Maar geen minuut later was het opnieuw haat. Maar nu kreeg ik een uitweg naar 'leven' in plaats van naar 'dood'.

De betraande ogen van Maria Magdalena schonken mij vertrouwen. Ook de lachende kinderen op de ezelskar deden mij opstaan en mijn viezigheid van mij afschudden. Er is leven na de dood! Maar nog geen vijf seconden later zakte ik weer in toen ik de vreselijke sarcastische ogen van mijn verkrachter weer voor me zag die ervan genoot dat mijn wenende kinderen toekeken. Wat had Maria Magdalena weer gezegd? Volhouden! Ik begon het Jezusgebed weer te herhalen en ja, het ging weer even beter. Door de heilige gebeden? Dat was het moeilijkste deel van het gebed: mijn verkrachter heilig? O, mijn lieve God, wat doet u mij aan? Wat heb ik u misdaan? Vergeef me dat ik u niet zomaar vertrouw. Snel reageerde ik: "Heer Jezus Christus, Zoon van God, door de heilige gebeden van mijn verkrachter, wees mij zondaar genadig." O ja, Heer, ik vertrouw weer op u. En zo leerde ik telkens na vallen weer op te staan en deed ik het instinctmatig, als een reflex. Honderden keren per dag. Langzaam voelde ik door mijn vergeving aan hen dat ik ook hoopte en bad dat ook Jezus mijn verkrachters zou vergeven, want zij weten niet wat ze doen. De dag dat mijn kind werd geboren en ik in haar ogen keek, stopte alle pijn. Ik kreeg zelfs medelijden met haar biologische vader en vergaf mijn

verkrachter opnieuw. Ik dankte hem niet alleen om het kind, maar ook om wat ik geleerd had, wat ik nu zelf kon leren aan mijn kinderen zoals Maria Magdalena het mij leerde: de cirkel van het kwaad doorbreken. Mijn allergrootste geschenk was dat Younes alle haat voor de drie verkrachters opgaf en de naam ‘Maria Magdalena’ voor onze dochter koos. Wij waren rijk

Samuel

Rebecca en Amana namen alle kinderen mee voor een wandelingetje naast de beek zodat Younes en ik rustig alle zadelriemen, de ‘achterbroek’ riemen en het toomgestel dat behoorde aan een ezelskar konden aanpassen aan Oz, de sterkste van de twee ezels. Az zou de twee kinderen moeten dragen met nog wat lichte bagage, dat moesten we nog bekijken. Het kon net zo goed zijn dat Amana beter op Az zou rijden. Hannah hield zich sterk, tegen alle verwachtingen in. Younes was er niet met zijn gedachten bij. Hij vertelde me dat hij slecht had geslapen.
Eenmaal alles was aangepast en nadat met Oz in de ezelskar een proefritje was gemaakt, leek het moeilijkste gedeelte achter de rug. Ik begon alle gereedschap te verzamelen in mijn gereedschapskist, maar er ontbrak een mes. Ik keek alles nog eens na, zocht tussen het gras, maar vond niets. “Younes, heb jij mijn mes soms gezien?” Hij knikte van nee. Ik keek hem lang in de ogen en liegen was hij precies niet gewoon. “Younes, heb jij mijn mes soms gezien?” sprak ik hem andermaal begripvol aan. Hij sloeg zijn ogen neer en haalde het mes uit zijn zak. “Het spijt me, Samuel”, stamelde hij en zijn ogen werden nat. Hij zonk neer op zijn knieën met zijn handen voor zijn ogen van schaamte. Ik ging voor hem zitten en pakte hem vast, en hij sloeg zijn armen om mijn nek en al wenend begon hij zijn ellende te verwoorden: “Ik heb mijn vrouw en

kinderen niet kunnen beschermen, ik voel me laf. Had ik toen maar een mes gehad, dan had ik ten minste een van de drie verkrachters kunnen doden. Voortaan zal ik altijd een mes bij me dragen. Het zal me niet meer overkomen. Liever dood dan laf. Wat een voorbeeld ben ik nu voor mijn kinderen en vrouw? Het zal niet meer gebeuren, zeker weten…" Hij sprong op en begon met zijn vuist tegen het karrenwiel te boksen. Oz roerde zich onmiddellijk, rem of geen rem, hij trok zijn kar meters verder. Ik vloog op Younes en hield hem in een houdgreep. Hij brulde en schreeuwde van onmacht. De spanning in zijn spieren nam af en ik liet hem beetje bij beetje los. "Ik begrijp je, Younes, ik zou ook niet weten wat ik zou doen als zoiets voor mijn ogen met Rebecca zou gebeuren. Ik neem je niets kwalijk, integendeel, ik stel het volgende voor: je krijgt van mij het mes mee op voorwaarde dat je er eerst met Maria Magdalena over spreekt. Akkoord?" Younes bedaarde en veegde zijn tranen af: "Akkoord. Ik zal er met Maria Magdalena over praten." Hij stond op en ging Maria Magdalena tegemoet. Ik dacht plots terug aan hoe Caleb, ofschoon de situatie misschien heel verschillend lijkt, met geen woord over wraak sprak. Iedereen was voortdurend om Amana bekommerd, maar iedereen vergat Younes blijkbaar. En de kinderen dan? Ik weet het niet.

Maria Magdalena

Ik was nog maar net onderweg om Benjamin en Elyana nog eens extra te bedanken, tot ik achter mij een gebrul

hoorde en onmiddellijk op mijn stappen terugkeerde. Younes! Ik zag Younes aan komen lopen met roodomrande ogen en hij begon spontaan zelf te vertellen hoe hij een mes had proberen te stelen van Samuel om zijn gezin te kunnen beschermen als alles zich nogmaals zou voordoen. Hij vertelde het zonder enige emotie van spijt, zodat ik schrok en zelfs bang was. Ik nam hem bij de arm en we gingen samen in stilte terug naar onze kampplaats: "We zullen samen thee drinken." Hij werd rustig, maar in mij ontstond een soort van paniek, een tweestrijd. enerzijds vond ik het normaal dat je je gezin beschermt met een mes op risico van eigen leven, anderzijds wist ik heel zeker dat Jezus een heel andere oplossing zou voorstaan. Maar welke? En hoe?
We kwamen aan in het kamp en ik maakte een beker thee voor ons beiden klaar. Het duurde erg lang ik het vuur aan had en de thee kon opzetten, maar dan moest ik wel gaan zitten bij hem. Ik sprak hem aan: "Er zit diep in mij een antwoord verscholen, beste Younes, maar ik vind het nu niet meteen terug. Ik heb vele gesprekken gevoerd met Jezus en ik moet me al deze gesprekken opnieuw voor de geest halen. Ik heb hier even tijd voor nodig. De nacht brengt raad. Ik laat het je zeker weten. Morgen weet ik het zeker. Vind je het goed?"

Younes

Ik vond het goed. Ik werd niet veroordeeld door Samuel noch door Maria Magdalena. Ik voelde me door beiden

begrepen, wat al een hele geruststelling was. Eén grote fout had ik al zeker gemaakt: het mes stelen. Ik had net zo goed aan Samuel het mes kunnen vragen om er mijn gezin mee te beschermen, en dan had hij minstens evenveel begrip getoond als nu. Mijn gevoelens zijn nog steeds geschokt, omdat ik mijn geloof in de mens heb verloren. Misschien kan Maria Magdalena mij helpen, ook al geloof ik er niet in. Het spijt me om het toe te geven, maar liegen is al zeker de oplossing niet. Komt dit ooit nog goed? Ik zit klem. Ik schuif zelf op richting die smeerlappen. Wraak nemen lijkt me meer dan gerechtigd en het zou mijn vrouw helpen. Maar niemand kan mij helpen. Ik moet dit alleen doen.

Maria Magdalena

De avond viel en de nacht moest een oplossing brengen, daar ging het al mis. Ik begon al verkeerd: het trauma van Younes leek me plots moeilijker om op te lossen dan het trauma van Amana. En mijn briljante verstand zou het wel oplossen: wat zijn de verschillen dan, Maria Magdalena? Ik was er minstens een uur mee bezig geweest en kwam tot de volgende conclusies.
De mannelijke trots is bij een man doorgaans zeer sterk aanwezig en wordt in combinatie met fysieke onmacht door de man ervaren als een pijnlijke nederlaag die gewroken moet worden.

De vrouw daarentegen ondergaat verschrikkelijke schaamte, misbruik en fysieke onmacht tegenover de

fysieke overmacht van de dader, waardoor zij haar schaamte en verantwoordelijkheid zichzelf al minder zwaar aanrekent als een tekortkoming.

Kort samengevat: een aanwezige man voelt zich een stuk medeverantwoordelijk voor wat er zich afspeelde, terwijl de vrouw een zuiver slachtoffer is en zichzelf niets kan verwijten. De vrouw is doorgaans minder uit op wraak en vergeeft zichzelf makkelijker, de man daarentegen vergeeft nauwelijks, noch de dader, noch zichzelf. De aanwezigheid van kinderen maakt alles dubbel zo zwaar. Het is een prachtige analyse, maar hoe nu verder, slimme Maria Magdalena? Ik kwam geen stap dichter bij een oplossing. Integendeel, ik verwijderde me van een geweldloze oplossing.

Lieve Jezus… Help me, dit kan ik niet alleen. Waar is Djibril? Waar moet ik beginnen? Ik zie het niet zitten!

En plots kreeg ik een kortsluiting als een flits in mijn hersenen. En ik sprak mezelf boos aan: “Mijn beste maar ook domme Maria Magdalena, je gedraagt je net zo blind als Younes! Open je ogen, je oren, je hart, kijk om je heen. Denk jij dat jij op deze manier de mens helpt gelukkig te worden? Jij, hoogmoedig wicht! Je gedraagt je als een blinde terwijl jij je ogen zelf dichtknijpt en dan maar jammeren! Ik gedroeg me als onwetende, ik doofde het licht, ik begeerde de eer van ‘zij die alles kan oplossen’, alleen tegen de woede maakte ik geen fout. En de woede

die ik nu voelde tegenover mezelf was al een begin van de enige juiste oplossing.

Ik gedroeg me net zo onwetend als Younes! Ik was net zo blind als Younes en dus was ik minstens dubbel zo verkeerd als Younes, want ik had ooit les gekregen van Jezus zelf.

Vergeef me, Heer! Er zijn in wezen geen verschillen tussen man en vrouw. Wij maken dezelfde fouten: u bent in mij, net zoals u in Younes en Amana bent, niet meer, niet minder. Wij zijn allemaal gelijken voor U.

Mijn allerlaatste gedachte was de enige juiste: U bent in mij, niet ik ben in mij. Ik moet U volgen en niet omgekeerd. Het hart moet spreken, niet het verstand. Mijn ogen mochten zich nu sluiten. Ik viel gerustgesteld in slaap.

Younes
Ellendige nacht! Ik werd heen en weer geslingerd, maar kwam steeds uit op wraakgevoelens. Ik had niet de minste zin om Maria Magdalena te spreken. Ik zou wel zorgen dat ik me op tijd uit de voeten maakte. Het had allemaal geen zin. Ik zou ergens een groter mes moeten kunnen vinden.

Maria Magdalena
Ik was vroeg op. Younes sliep nog terwijl Amana en de kinderen al op waren. Hoe Amana ook vroeg om stil te zijn voor papa, de kinderen lachten voluit en speelden en het

hek was helemaal van de dam toen Hannah erbij kwam. Dat Younes niet wakker werd betekende veel en was niet onbegrijpelijk. Ik gebruikte de tijd om te overleggen met Rebecca en Samuel en ik stelde voor om de volgende dag verder te reizen naar Asjdod. Beiden gingen daarmee akkoord en Samuel stelde voor om Younes en Amana genoeg dekens en ander huisraad mee te geven, want in Ein Karem was er nauwelijks huisraad en in Asjdod konden we makkelijk nieuwe dingen kopen met het geld dat we nog hadden. Ik was het er helemaal mee eens. Voor ik wegging, vroeg ik Samuel of ik zijn mes mocht lenen en aan Rebecca vroeg ik om samen met Elyana of Benjamin de kribbe van Jezus naar hier te brengen.

Amana

Ik zocht Maria Magdalena op.
“Maria Magdalena, ik maak me zorgen om Younes. Wil jij zo goed zijn om met hem te praten? Hij sluit zich af van mij en het is al zo moeilijk om me niet vuil en vies te voelen. Het Jezusgebed helpt me wonderlijk om de daders beetje bij beetje te vergeven, maar Younes is mijn man en niet een dader en ik ben bang dat ik hem van alles ga verwijten omdat een afwijzing van hem me misschien meer pijn doet dan een… ik wil het woord niet meer uitspreken. Het spijt me.”

Maria Magdalena pakte me vast en fluisterde zachtjes: “Ik heb gisteren met hem afgesproken om zodra hij wakker is met mij te spreken en ik bid voor hem op dezelfde wijze

als hoe jij voor je verkrachters bidt. Heb vertrouwen, het komt goed met jullie gezin." Ik knikte en snikte zachtjes, want er was hoop. "Ik heb je lief, Maria Magdalena, en ik hoop dat ik een even goede moeder mag worden als jij dat voor ons bent." Ze gaf me nog een kus en ik vertrok. Ik keerde terug en Younes bleek te zijn ontwaakt… en ik moest alle overredingskracht gebruiken om hem tot bij Maria Magdalena te krijgen.

Maria Magdalena

Ik had geduld en gebruikte de tijd om me mijn drie dagen durende opleiding van destijds in Betlehem voor de geest te halen en eentje sprong er nu uit: "Ooit zul je de moeilijke taak op je schouders krijgen om dit te leren aan andere mensen." En die moeilijkheid begon blijkbaar op de eerste plaats bij mezelf. Jezus' leer draaide om vertrouwen: "Vertrouwen in mijn liefde is voor de mens de zon, het licht, wantrouwen in mijn liefde voor de mens de duisternis."
O ja, ik verbleef na mijn gevecht van vannacht nu in de zon, letterlijk en figuurlijk. Ik zag Younes aan komen wandelen.

"Heb je kunnen slapen, Younes?"

"Eigenlijk heb ik geen zin om langs te komen. Het heeft niet de minste zin. Het spijt me. Het is sterker dan ikzelf. Ik wil minstens een van die smeerlappen doden. Hoe kan

ik nu nog kinderen maken met Amana? We hoopten erop. Maar ook dat kan niet meer."

"Hoezo?"

"Maar snap jij dat dan niet? Heb jij dan nooit een man gehad?

"Ik werd alleen maar verkracht toen ik dertien jaar was, meer niet."

"Dan zou je ons toch mogen begrijpen?" klonk het ongezouten boos, koud en scherp.

"Mag ik even een moeilijke vraag stellen? Wie van jullie beiden werd eigenlijk verkracht? En wie is dan het voornaamste slachtoffer? Begrijp jij je vrouw? Want haar reactie is compleet het tegenovergestelde van de jouwe. Zij staat open voor een heel nieuw leven, terwijl jij de dood opzoekt: een lichamelijke dood voor de daders en een geestelijke dood voor jezelf, waar je ook je kinderen en vrouw in mee zult sleuren. Je bent christen gedoopt en Christus is al dood voor jou, maar niet voor je vrouw. Ik ga even thee inschenken. Arabische thee met honing, lust je dat?"

Hij knikte onwennig.

Ik zag hem nadenken en zijn felheid was al een beetje verminderd. Ik wachtte tot hij een slok had genomen. Ik ging verder: "Wat heb jij sinds je aankomst op deze plek meegemaakt, Younes? Jullie ontmoeting met Rebecca,

Samuel, Hannah en Johannes, Benjamin met de ezelskar, twee huisjes in Ein Karem in het vooruitzicht, twee ezels cadeau, je vrouw herstelt zich langzaam en kan soms al lachen, je kinderen hernemen hun leven en schieten goed op met Hannah, wie denk je, Younes, wie denk dat je dat alles gaf? Allemaal toeval? Wacht, ik zie hen net aankomen, kijk, daar bij de ezels. Elyana komt net spontaan de kribbe van Jezus aan jouw lieve vrouw geven: kijk hoe je vrouw straalt van dankbaarheid!" Het ontroerde hem wel, maar het leek tegen zijn zin, alsof hij zichzelf een strikt verbod had opgelegd om zich nog gelukkig te voelen.

"Hoeveel meer moet jij nog krijgen voor je het ziet? Is het niet genoeg, meneertje nooit genoeg?

Je bent je vrouw niet kwijt hoor, Younes! Zij wil je niet kwijt, ook al doe jij alles om haar kwijt te raken.

Hier is het mes dat tussen ons beiden ligt. Gebruik het en je zult alles verliezen: jezelf, en dat is het minste, maar ook je kinderen en je vrouw.

Wil je van je kinderen mensen maken die zich ook hebben leren wreken naar jouw voorbeeld? Tot vele generaties daarna? Zo je dat verkiest, hier is het mes. Wacht niet!

Wil je je kinderen aandoen wat je jezelf hebt aangedaan? Zo ja, hier is het mes. Je hoeft het niet nog eens te stelen.

Kijk in een plas water en je ziet je vriendje Belial. Hij wacht op je. Hij geeft je volledig gelijk. Ga!

Je moet nu kiezen: ofwel keer je morgen terug naar Beth-Sémes met dit mes ofwel vertrek je morgen naar Ein Karem zonder dit mes.

Met wat jij nu zou kunnen leren kun je op jouw beurt mensen helpen in plaats van mensen te doden."

Dit was geen woede van mijn kant, ook geen wanhoop, dit was enkel oprechte bezorgdheid voor iemand die op de rand van een ravijn stond om te beslissen of hij al dan niet zou springen. En… ik mocht het ook liefde noemen.

Ik stond op en maakte aanstalten om Elyana te gaan bedanken.

Younes vloog me plots om de hals en snikte: "Vergeef me, vergeef me, dank u, dank u om uw geduld." Ik opende mijn armen evenzeer in tranen van geluk: "Kom hier, mijn zoon. Ik hou van je. Vraag Amana maar naar het Jezusgebed, zij zal het je leren. Wat doen we met het mes?"

"Ik geef het meteen aan Samuel af, maar wat als…" Hij durfde het enkel stilletjes in mijn oor te fluisteren en aarzelde nog even: "Het was volle maan… Wat als Amana nu zwanger is? Gaat u het mij kwalijk nemen als ik daar niet mee kan leven? Hoe moet je daarmee leven?" Ik liet

hem even los en zag ogen die hun opstandigheid waren verloren om gelijk welke hulp en houvast te aanvaarden.

“Kijk naar Hannah, kijk naar Rebecca, maar kijk vooral naar Samuel: hij is de echte vader van Hannah niet. Wat jij hier als voorbeeld voor jouw ogen mag zien, werd heden door God aan jou gegeven omdat Hij weet hoe moeilijk het voor jou is. Het is geen toeval, Younes, dat wij elkaar hier aantreffen op deze plek. Amana en jij zullen ooit deze kribbe van Jezus, die jullie nu van Jezus zelf krijgen, op jullie beurt doorgeven aan ouders die in eenzelfde moeilijke positie beland zijn. Er is zelfs nog een groter voorbeeld voor jou dan Samuel en dat is Jozef die Jezus adopteerde, puur op het woord van Zacharias, die destijds opperrabbi was in Jeruzalem en in wiens huisje jullie zullen wonen. De oude Jozef werd uitgelachen en bespot omdat velen, zo niet iedereen, niet geloofden dat Maria de draagster was van de zoon van God. Weet je, mijn dierbare Younes, je bent gezegend en wat jou door deze storm heeft gered is je openheid en eerlijkheid. Kom, ze wachten op ons!”

Samuel nam even later het mes in ontvangst met een glimlach van opluchting en klopte hartelijk op Younes’ schouders.

Amana merkte hoe opgelucht Younes was en dat hij weer kon lachen en ze haastte zich naar hem, klampte zich aan hem vast, kuste hem tot beider tranen toe. Ze trok hem mee

naar de kinderkribbe waar ook Rebecca en alle kinderen voor in bewondering stonden.

Ik stond van op een kleine afstand te kijken naar het hele schouwspel en dacht terug naar de tijd toen ik als jonge vrouw aan de oever van het riviertje in Betlehem luisterde naar de woorden van Jezus: “Wees allen één van hart en vermeng dat zuivere hart met niets: geen regels, geen hiërarchie, geen woede, geen begeerte, geen duisternis, geen onwetendheid. Heb elkaar lief, wees één, ongeacht geslacht of natuur. Ooit zul je de moeilijke taak op je schouders krijgen om dit te leren aan andere mensen.” Ik leerde door Younes nu zelf wat ‘moeilijk’ betekende: zelf nederig blijven. En ik kon maar één wens uitdrukken: blijf dicht in mij, Heer, neem mij helemaal. Houd me vast en wijs mij streng terecht als ik dwaal. Het zij zo.

Rebecca

De volgende morgen was het alle hens aan dek. Samuel en Younes hielpen elkaar met Bruintje Bruin in te spannen en daarna de ezelskar met Oz overvol te laden, tot grote dankbaarheid van Younes, en ze hielden net één plaatsje vrij voor Tobi. Az kreeg slechts een kleine vracht van mondvoorraad, want Amana zou erop plaatsnemen samen met Tirza. Younes zou te voet gaan of soms afwisselen met Amana.
De hele morgen mocht Hannah op de rug van Bruintje Bruin zitten, en zo voelde ze zich al een grote meid en woog het verlies van Oz en Az al iets minder zwaar.

Onze grote kar gaf ons plots veel meer ruimte nu we een belangrijk deel van de huisraad aan Younes en Amana hadden meegegeven. Samuel was er gerust in dat we eenmaal in Asjdod niets tekort zouden komen.

Ik zag Maria Magdalena heel melancholisch kijken. “Wat denk je, Ma Ma?” Ze keek me glimlachend aan: “Ik ben benieuwd waar Caspar rondhangt… maar vinden zal hij mij.”

“Is Ma Ma verliefd?” plaagde ik haar. Ze lachte: “Ik ben maar op één iemand verliefd geweest en dat was op Jezus.”

“En?”

“Hij zag alle mensen graag. Maar hij kon van liefde boos zijn op de farizeeën, zoals jij boos kunt zijn op Hannah uit een diepe bekommernis en haar onmiddellijk vergeeft. Hij zag in elke falende mens de mens van liefde. Zelfs Belial zou hij vergeven als die erom vroeg. Zijn parabel over de verloren zoon ging net zo goed over de verloren engel.”

Maria Magdalena

Elyana en Benjamin met hun baby’tje kwamen ons nog uitwuiven en het was vreemd om te ervaren dat dit een afscheid ‘voorgoed’ was. Hannah stapte af van Bruintje Bruin om nog een laatste maal afscheid te nemen van Oz en Az en hun stille verdriet leek wederzijds. Rebecca had haar zachtjes aan het verstand gebracht dat Oz en Az onmogelijk mee op de boot konden en dat het dan beter was dat ze zeker in goede handen waren bij Tobi en Tirza.

Tobi en Tirza beloofden haar om goed voor ze te zorgen. Ik was de hele tijd met Elyana aan het praten, tot op het moment van het afscheid. Het was vreemd hoe we in slechts drie dagen tijd zo vergroeid leken met elkaar. We lieten vrienden voor het leven achter, en Hannah zat helemaal achteraan op de kar naast Rebecca steeds naar kleiner wordende vriendjes te wuiven tot na de eerste bocht het afscheid afscheid nam van het afscheid. Zij richting Ein Karem, wij richting Beth-Sémes.

Samuel

We sjokten verder. De weg was vlot begaanbaar. De zon was onze vriend.
Sterk Bruintje Bruin stapte urenlang in cadans op de vlakke weg. Er waren waterbronnen genoeg langs de weg. Nauwelijks tegenliggers. En we waren al bijna halfweg naar Asjdod.
Tegen de avond zagen we gans in de verte Beth-Sémes opduiken.
Alles verliep sereen tot op het moment dat ik heel in de verte een groepje mensen zag staan op de weg. Er was blijkbaars iets gebeurd. Toen we naderden, zag ik dat het enkel mannen waren met stokken in de hand en dat er een farizeeër in vol ornaat tussen stond. Ik overlegde snel met Maria Magdalena en vroeg haar om mij het woord te laten voeren omdat ik er nog steeds met mijn pikzwarte kroezelhaar als een vreemde buitenlander uit zie. Toen de farizeeër op me afkwam begon ik voor hij ook maar iets

kon zeggen in mijn moedertaal, het koine[82] Grieks, een hele uitleg te geven, waarbij ik vooral het woord Asjdod verscheidene keren liet doorklinken, en ik zorgde ervoor dat hij er niets van verstond. Ik vermengde het opzettelijk met het Keltisch zodat het volledig onverstaanbaar werd en ik deed of ik hem niet verstond. Ik antwoordde steeds maar 'Asjdod'. De arme man gaf het op en liet ons onze weg vervolgen. De grimmige mannen met lange baarden weken opzij. Het was beangstigend, zelfs Hannah voelde instinctief de dreiging die van hen uitging. Ik mocht er niet aan denken wat Younes en Amana hebben meegemaakt… In Massilia zou mijn gezin veilig zijn.

We besloten om meteen na Beth-Sémes ons kamp op te slaan langs de weg en probeerden na de stress nog te genieten van de avond bij een vuurtje. De dieren konden zo wat extra uitrusten. Alles liep als vanzelf. Kortom: tot dusver was iedereen gelukkig.

---

[82] Ten tijde van Jezus, in de Griekse kolonie Massilia (het huidige Marseille), sprak men Grieks, meer specifiek een dialect van het koine (spreektaal) Grieks. Dit was de lingua franca van de Hellenistische wereld, waartoe ook Massilia behoorde. Anderzijds werden in Massilia, als belangrijke handelsstad, ook andere talen gesproken, zoals het Keltisch, aangezien de stad in een gebied lag waar Keltische stammen woonden.

De volgende morgen vertrokken we weer naar de voorlaatste halte: Thimnat.

Maria Magdalena

Samuel stopte niet in zijn rol en de rest van de dag sprak hij koine Grieks tegen ons, wat niet slecht was als voorbereiding op wat ons te wachten stond in Massilia. En hij was een goede lesgever! Vooral Hannah vond het leuk de klanken na te bootsen en hoe harder we lachten om haar uitspraak, hoe liever zij het had. Ze begon zelfs les te geven aan Johannes. De uren vlogen voorbij en we bereikten Thimnat, waar opnieuw zo'n bende ons stond op te wachten. We waren al onder elkaar bepaalde zinnen in het koine Grieks aan het uitkramen en speelden het spelletje met Samuel mee. We toonden niet langer de minste angst, bleven beleefd, en ze lieten ons zonder het minste probleem door en wensten ons terecht een voorspoedige reis, maar we deden alsof we dat niet goed begrepen. Ze hadden ook geen enkele keer de vraag gesteld of we al dan niet christenen waren. Welja, 'doen alsof' leek in deze heel precaire toestand verstaanbaar en toch vroeg ik me nu af of dit ook als een leugen, of als bedrog of als een gebrek in geloof in Jezus kon worden bestempeld. Onwetendheid? Nee, het ging om eerbied voor ons leven en we waren zelf geen bedreiging voor iemands leven. Duisternis? Er was niet de minste

kwaadheid mee gemoeid. Begeerte? We voelden ons absoluut niet meer waard dan hen. Woede? Helemaal niet, het was eerder angst. Het was met andere woorden geen leugen, noch bedrog, noch gebrek aan geloof. Tegelijk kon ik me moeilijk voorstellen hoe Paulus ooit een rabiate leider van zo'n bende had kunnen zijn. Het fijne was dat niemand van ons hoefde te liegen dankzij Samuel: we gingen blijkbaar naar Asjdod en konden er opgelucht met ons allen achteraf om lachen hoe gewiekst hij dat voor elkaar had gekregen. We trokken verder tot het vallen van de duisternis. We waren doodop. Bruintje Bruin werd verwend door Hannah. Samuel verwende Hannah. Rebecca verwende Samuel en haar borst verwende Johannes. En ik werd verwend door mijn herinneringen aan mijn gesprekken met Jezus. We vielen allen op één twee drie in slaap.

De volgende dag zouden we Asjdod bereiken.

ASJDOD

Maria Magdalena

We naderden Asjdod na de middag en andermaal werden we opgewacht door een groepje mannen gewapend met stokken en knuppels. In dit havenstadje was koine Grieks niet onbekend en Samuel kon perfect verstaanbaar voor hen vertellen dat hij de zoon was van Joachim van Massilia, wiens schepen al jaren een begrip waren in heel Asjdod, en terwijl Samuel zijn uitleg gaf, kwam er een man met een sikje voorzichtig naar me toe. Terwijl hij met zijn vinger op de bodem van de kar een kruisteken tekende, fluisterde hij: “Bent u niet Maria Magdalena?” Ik knikte en hij knikte eerbiedig terug, draaide zich om en begon luid te roepen dat we door mochten. En stel dat hij me de vraag had gesteld of ik Maria Magdalena was en hij het kruisteken niet had getekend, dan weet ik nu zeker dat ik hetzelfde antwoord zou hebben gegeven. Ik zou me bekend hebben gemaakt.
Een klein uurtje later bereikten we de haven.

Samuel
Caleb was blijkbaar al op de hoogte gebracht, want hij stond ons al zenuwachtig op te wachten. Het was een hartelijk en warm welkom. Het eerste wat hij al van ver riep was: “Er ligt een boot klaar!” Hij aaide zijn paard en kroop wat sukkelachtig mee op de kar nadat hij ieder persoonlijk had verwelkomd, en toonde de weg aan

Samuel. Ik hoorde Samuel nog vragen: “Nog steeds aan dezelfde kade, Caleb?” “Nee, een beetje verder omdat ik niet wist wanneer je zou aankomen. De kapitein kent je en jij kent hem, maar ik zeg niet wie het is…” en hij klopte bemoedigend op mijn schouder.

Even later zag ik de boot liggen en mijn liefde voor de zee kwam weer naar boven. Ik stopte Bruintje Bruin, kon me niet bedwingen en sprong enthousiast het schip op om kennis te maken met de kapitein. Ik klopte aan op de kajuit van de kapitein en de deur ging open. Ik versteende: Boaz! Het was wederzijds: geen van ons beiden vertrok een spier en we keken elkaar roerloos aan. Zijn haat was af te lezen in al zijn gelaatstrekken: zijn mondhoeken omlaag, priemende ogen, emotieloos, geen spier die vertrok. Bestonden wij nog voor elkaar? Caleb had me verwittigd. Boaz sprak sec en monotoon: “Wie bent u, meneer? Kennen wij elkaar? Morgen varen wij af. Maak alles klaar.” En hij sloeg de deur voor mijn neus dicht. Ik keerde terug naar de wal en Caleb keek mij heel bezorgd aan en fluisterde me toe: “Hij zal morgen niet vertrekken: er is storm op komst. Hij wil je enkel maar jennen. Hij was razend omdat hij op jou moest wachten van mij. Net op het ogenblik dat hij ging vertrekken uit Sidon, vernam hij bij groot toeval van de kapitein van een ander schip van je vader dat net aanmeerde, dat zijn zoontje erg ziek is. En nu weer slecht weer op komst, tja, het is natuurlijk begrijpelijk, maar ja, je kunt ook spreken in plaats van

iemand af te blaffen. Maar het komt wel goed, Samuel." Caleb keek me bezorgd aan: "Bewaar je kalmte, mijn jongen, dan komt het goed." Maria Magdalena had alles gehoord en Caleb vroeg haar: "Is het mogelijk dat je vanavond nog onze christengemeenschap kunt toespreken? Het is niet zeker wat Boaz morgen zal beslissen." Maria Magdalena knikte bevestigend.

Caleb hielp me om onze bagage op het schip te laden en even later nam Hannah afscheid van Bruintje Bruin. Ik liet de vrouwen, groot en klein, de boot zien en we passeerden de kajuit van de kapitein. Ik klopte met een klein hartje aan om hen voor te stellen aan mijn broer. Hij deed open en ging onmiddellijk weer aan zijn tafel zitten zonder verder nog op te kijken. "Broer, ik wil je mijn gezin voorstellen: Maria Magdalena, moeder van Rebecca en grootmoeder van Hannah en Johannes. Wij willen je alvast bedanken dat we mogen meereizen. Het spijt ons te horen dat jouw zoontje blijkbaar ziek is en wat er ook van zij, we vertrekken op jouw order." Het bleef stil, we bestonden blijkbaar niet, en zelfs de vrolijke Hannah werd muisstil en keek bang naar deze grijzende man die slechts een beetje op mij leek.

Mijn broer keek nauwelijks op en zweeg, en wij dropen na een tijdje een voor een af. Ik bleef, als laatste: "Het spijt me nogmaals, broer, en ik kan je alles verklaren, ik heb fouten gemaakt, ik was terecht soms, of nee, vaak een nietsnut in jouw ogen. Maar ik heb sinds ik voor mezelf

moest zorgen ook goeie dingen gedaan dankzij jouw voorbeeld. Ik hoop en bid dat het goed mag komen met je zoontje. Ik hoop dat we binnenkort met elkaar kunnen praten. In afwachting wens ik je welterusten." En ik wachtte niet op een antwoord en sloot de deur zachtjes.

Maria Magdalena

Caleb zou me komen halen zodra de zon afscheid nam en het minder gevaarlijk was om samenkomsten te houden onder christenen.
Ik was nochtans uit mijn lood geslagen door de broer van Samuel en had de grootste moeite om die man geen vijg rond de oren te geven. Woede was zeker geen goede houding om daarna over de liefde van Jezus te praten. Het was Samuel die me tot rust bracht door over zijn fouten uit zijn verleden te spreken, waardoor de grote broer het vaak had moeten ontgelden en ervoor had moeten opdraaien omdat Boaz zogezegd niet genoeg op zijn jongste broertje had gelet. Mijn woede maakte plaats voor begrip en zelfs voor respect, waardoor rust en vrede zich opnieuw van mij meester maakten.

Caleb kwam Rebecca en mij ophalen, Samuel zou voor de kinderen zorgen. De bijeenkomst werd steeds op een andere plaats gehouden en slechts één dag van tevoren zou worden doorverteld waar de bijeenkomst zou plaatsvinden. De angst was groot, de vastberadenheid groter.

We kwamen aan. De opkomst verbaasde mij: alle leeftijden, van baby's aan de borst tot oude bejaarde mensen die nauwelijks nog konden gaan, en iedereen staarde me aan alsof ikzelf een Jezus was. De

verwachtingen in mij waren groot. Ik opende: “Welkom. Verwacht niets van mij, verwacht enkel wat ik leerde van Jezus. Ik zal proberen mezelf eerder als een tolk van Jezus te gedragen en niet als een spreker.” Ik vertelde in het kort mijn levensgeschiedenis, om snel te komen tot mijn drie dagen opleiding in Nazareth en om te eindigen met de ontmoeting met Jezus na zijn dood. Het leek of zelfs de baby’s meeluisterden. Voor ik openstond voor vragen, sloot ik af met Adina te eren en het verband te leggen met Saulus die Paulus werd, en die nog steeds gebukt ging onder zijn bloedige verleden, en ik riep iedereen op tot vergeving.

Een vrouw stond op om de vergadering verder te leiden: “Willen alle mensen met een vraag aan Maria Magdalena opstaan?”

Een zestal mensen stond op. De regel was dat de oudste onder hen het eerst haar of zijn vraag mocht stellen. Wanneer de vraag gesteld werd, konden de andere vraagstellers gaan zitten en na het antwoord weer opstaan, waarbij opnieuw de oudste onder hen zijn of haar vraag kon stellen. Het was een eenvoudig systeem dat vlekkeloos verliep en geen ergernis kon wekken. Het bood het voordeel dat sommige vraagstellers na het antwoord op de vraag van de voorganger het antwoord al hadden meegekregen, waardoor de voordrachtgever ook beter kon inschatten hoelang of hoe diep hij kon antwoorden op vragen van anderen die nog niet ingevuld waren.

De oudste vraagsteller was een man: “U sprak over de vier tegenkrachten: woede, begeerte, duisternis en onwetendheid. Maar wat we met Adina gezien hebben wekt angst op bij ons. Is angst ook niet zo’n tegenkracht?” En de man ging zitten.

“U raakt een complex onderwerp aan. Angst leert ons voorzichtigheid ten goede, maar schept ook wreedheid ten kwade. Het is een verhaal met twee kanten. Enerzijds zit angst negatief vervat in duisternis en onwetendheid. Anderzijds kan angst positieve hulp bieden om woede en begeerte te overwinnen.

De omstandigheden bepalen welke kant. Als je twijfelt, spreek dan met Jezus in jezelf: “Alsjeblieft, Heer, corrigeer me indien ik verkeerd ben.” Het neutraliseert de angst om de verkeerde keuze te maken. Zijn naam alleen al stelt je gerust en bevrijdt je van faalangst, en leidt veel vaker en makkelijker tot de juiste keuze. Of bidt als volgt: “Bewaar mij in uw wonden[83], Heer, waar geen duivel U durft te benaderen.”

De tweede vraagsteller was een oude vrouw: “U zegt dat Jezus sprak dat Hij in ons is. Ik kan me dat moeilijk voorstellen. Wie ben ik dan nog?”

“Hij is in ons, maar dringt zich niet op. We zijn in vrijheid geboren, en Hij stelt zich nederig op in ieder van ons. Wij

[83] Wijsheid van de huidige Paus Leo IV

hoeven Hem niet meer te zoeken, Hij antwoordt steeds en vaak in toevallige gebeurtenissen of met gevoelens van troost of liefde van je medemens of kind of echtgenoot of vriendin of zoals in deze groep van nu. Of een duif bijvoorbeeld: ik stond ooit met mijn ezel op wat een cruciaal kruispunt van mijn leven zou blijken, en ik wist letterlijk niet welke van drie wegen ik moest nemen om Ein Karem te bereiken: een duif streek neer, onbeweeglijk en onbevreesd mij aankijkend, en ik dacht: Heer, wijs mij de weg. Ik ben verdwaald. De duif vloog op en iets vertelde me om haar te volgen en zo bereikte ik Ein Karem. Is dit een wonder? Nee, dit kun je niet weten, maar je kunt ook niet weten dat het geen wonder of een geschenk is van Hem voor je vertrouwen, waarbij nederigheid de kracht is achter toeval. Maria leeft nog steeds volgens zo'n evidentie, terwijl ik het in het begin puur toeval vond om erin te geloven. Bij Jezus' doop in de Jordaan was ik aanwezig en daalde er een duif neer op zijn schouder. Jullie kennen dit verhaal? Is het toeval? We weten nu beter. Maria leerde me hoe om te gaan met 'toeval': ze vatte het als volgt samen: 'Vertel het niet verder als een wonder, maar ontken het ook niet. Houd het stil en dankbaar verborgen voor jezelf. Wanneer je het van de daken schreeuwt, dan ontkracht je dit geschenk door te denken dat jij er verdienste aan had en verlies je meer dan je kreeg, maar erger nog is wanneer je dit kostbare geschenk ontkent, want dat is niet alleen jammer, maar

ook hoogmoed, alsof jij het beter weet dan de gulle schenker[84].'

Om nu terug te komen op je vraag: wie ben ik dan? Het antwoord luidt: ik ben niet 'ik' maar ik ben 'wij': ik én Hij die in mij is, wij zijn wij."

Ik verontschuldigde me even om naar buiten te gaan. Zoveel aandacht maakte me enigszins bang. Ik had nog nooit een lezing gegeven en ik was erg bevreesd dat de lezing mij zelf hoogmoedig zou maken in plaats van nederigheid te leren. Ik moest even in mijn binnenste met Jezus kunnen praten: "Jezus, stop mij alsjeblieft wanneer ik verkeerde zaken zeg of wanneer mijn hoogmoed toeslaat." Ik voelde me opnieuw 'wij' en ging gerustgesteld terug naar binnen.

De derde vraagsteller was een vrouw van middelbare leeftijd: "Mijn man en ik hebben het soms moeilijk met de gelijkwaardigheid van man en vrouw. Ik bedoel: hij heeft het vooral moeilijk om zich hieraan aan te passen. En voor mij is het moeilijk om me zo te gedragen, omdat ik dat bij mijn ouders nooit zo heb gezien en heel onze maatschappij is opgebouwd alsof een vrouw geen intelligentie bezit en enkel maar moet luisteren naar de man. Ik heb een lieve echtgenoot, maar het lijkt soms of we juist geen eenheid

[84] Wijsheid uit de Orthodoxe kerk: Archimandriet Sophrony: "Don't accept, don't ignore."

meer vormen door er de verandering in te brengen van gelijkwaardigheid."

Het was een moedige en zeer terechte vraag en ik, die nooit heb samengeleefd met een man, was misschien nog meer onder de indruk van haar moed om dit naar voren te brengen in een zaal waar veel echtparen aanwezig waren.

"Voor wat je man en jou betreft: gelijkwaardigheid kunnen jullie enkel en alleen leren door samen te vallen en samen weer op te staan in liefde voor elkaar, samen fouten ertegen te maken en ze samen te corrigeren: dat is wat jullie nog sterker zal binden dan ervoor. Het is zoeken in het begin, dat kan ik me levendig voorstellen, maar het lukt enkel als jullie samen bereid zijn om een herstel van de eerste man en vrouw in Eden te herwinnen. Wat de maatschappij betreft: de oude geest moet worden vervangen met een nieuwe geest. Het bewijs is hier vanavond: mannen en vrouwen zijn evenwaardig, want ik stel al verheugd vast dat van de zes opgestane vraagstellers er drie vrouwen zijn en er drie mannen zijn. En zo hoort het in alles te zijn: gelijkwaardigheid van man en vrouw. Van het oude het nieuwe maken vraagt vallen en opstaan, vraagt zoeken en aftasten en wederzijds in elkaar het vertrouwen opbouwen dat man en vrouw het beste willen voorhebben met elkaar. Dat wens ik jullie toe." Vele koppels zochten stiekem elkaars hand, sommigen zonder schroom, sommigen eerder verlegen, sommigen staken zelfs elkaars handen hoog in de lucht.

De vierde vraagsteller was een man van middelbare leeftijd: “Sinds een van de onzen, Adina, gestenigd werd, heerst er werkelijk veel angst tussen ons: wie zal de volgende zijn? We vernamen dat in sommige steden christenvrouwen werden verkracht. U staat op het punt om te vluchten, maar wij kunnen dit niet. Ik neem het u niet kwalijk, maar wij moeten hier hele families steunen en ervan weg lopen is geen optie. Maar toch komt het over dat het makkelijk praten is om te spreken over Jezus met de zekerheid dat je deze godsdienstoorlog kunt verlaten.” Ik was blij met deze vraag, want het gaf me de kans om mijn plan uit te leggen: “Ik ben blij dat ik hier mag en kan op antwoorden. Rebecca is mijn aangenomen dochter en is de echtgenote van Samuel, afkomstig uit Massilia, een stad door Grieken gesticht met Keltische wortels. Ze hebben samen twee kinderen, Hannah en Johannes. Niemand in Massilia heeft ooit van Jezus gehoord en de mensen kennen enkel Griekse, Keltische en in mindere mate Romeinse goden. Een van de volgende dagen vertrekken we met een boot van Samuels vader naar Massilia. Men spreekt daar een Grieks dialect doorspekt met Keltische woorden. Dit alles is geen toeval, het is mijn plicht om daar over onze Verlosser te praten. Hoe ik ontvangen zal worden, weet ik niet. Ik zal daar ongetwijfeld over Christus spreken zoals ik hier doe. Voel ik angst? Ja, ik voel angst, maar mijn vertrouwen en geloof in Jezus is groter dan mijn angst. Ik vraag jullie evenzeer om voor mij te bidden zoals ik jullie zal gedenken.” De

vraagsteller bood zijn verontschuldiging aan ook al hoefde dit niet, en ik bedankte hem omdat ik zo duidelijkheid kon scheppen voor alle aanwezigen.

De vijfde vraagsteller was een moedige jonge vrouw en het ging over mijn verliefdheid op Jezus: “Ik ben op dit ogenblik erg verliefd op een jongen, maar het komt mij over in je verhaal dat verliefdheid niet echt te vertrouwen valt, heeft dat dan nog wel iets te maken met echte liefde? Kon jij dat dan zo makkelijk aan de kant zetten en Jezus dan gewoon liefhebben zonder dag en nacht nog aan hem te denken?”

“Het is waar dat ik erg verliefd werd op Hem en dat was enerzijds moeilijk voor mij toen Hij me daarop antwoordde met: ‘Ik zie alle mensen graag’, maar anderzijds was dit het enige juiste en beste antwoord dat mijn verliefdheid kon doen relativeren. Verliefdheid is iets dat niet blijft duren zoals vele mensen hier weten, maar is een aanzet tot een diepere en rijpere maar tegelijk ook meer afgevlakte liefde. Het zou fijn zijn als we allemaal, vrouwen zowel als mannen, op Jezus verliefd zouden kunnen worden om daarna deel te worden van zijn goddelijke op rots gebouwde liefde en niet op zand. Verliefdheid is een onmisbaar gegeven in de wereld en iets dat Belial het liefst zou willen vernietigen. Jezus zelf droeg beide naturen in zich: de menselijke natuur via Maria en de goddelijke natuur via de Vader. En wat ik mij voorstel, maar daarin spreek ik enkel voor mezelf, is dat

verliefdheid de goddelijke liefde dichter benadert dan de menselijke liefde. Daarin verschillen wij totaal van Hem.

Bij ons mensen is verliefdheid gefocust op één persoon, bij Hem is 'verliefdheid', als je dat zo nog kan noemen, gefocust op alle mensen. Deze uitspraak van mij is niet juist, maar ook niet geheel onjuist. "Ik heb alle mensen lief." Wie van ons kan dit hier zeggen?

Er gaan geruchten rond dat wij seksuele gemeenschap hebben gehad, maar ik kan getuigen dat Hij niet de minste seksuele aspiratie toonde: "Ik zie alle mensen graag." Zijn missie is niet kinderen maken, maar wel van ons allen tot kinderen te maken van Zijn Vader. Mag ik aan de echtparen vragen of zij nog even verliefd zijn als in hun prille beginjaren? Ik zie vele echtparen nu gniffelen en nee schudden, maar tegelijk elkaars hand opzoeken… ja, dat is liefde. Verliefdheid is een belangrijke aanzet en vraagt van twee vrije mensen om duurzaam te rijpen met vallen en opstaan."

Er heerste plots animositeit in de grote kamer en het was giechelen om een wedstrijdje om het hardst je partner graag zien.

Ik zocht met mijn ogen naar de zesde vraagsteller: een jonge man met een voor zijn leeftijd scherpzinnige vraag. Hij stond op en iedereen verstilde: "U vertelde dat Jezus erop aandrong om geen regels te maken en geen hiërarchie in te stellen. Maar ik begrijp dit niet zo goed… 'geen regel'

is toch evengoed een regel? ‘Geen hiërarchie’ lijkt me toch ook een regel op zich?”

Ik was verheugd en tegelijk verbaasd, vanwege zijn jeugdige leeftijd, dat een jonge man zo’n belangrijke opmerking maakte en ik stak gelukkig niet onvoorbereid van wal, want ik had er zelf al veel over nagedacht: “Jezus bedoelt dat Hij in ons is en dat Zijn relatie met iedere mens een unieke relatie is waar geen externe, algemene regels op kunnen worden toegepast. Elke mens is immers uniek: ieder van ons heeft lichamelijk al zoveel verschillen, maar ieder beleeft ook een unieke levensweg in goed en kwaad, in makkelijke en moeilijke omstandigheden. Het is dus onmogelijk om spirituele regels op te stellen die op alle mensen toepasselijk zijn en dingen opleggen die haaks staan op de inhoud van je levensweg. Die doen soms, om niet te zeggen vaak, meer kwaad dan goed. Regels onderdrukken spontaneïteit. Hij is in ons en onze gesprekken met Hem in ons zijn uniek en daarop moeten wij leren vertrouwen. Ieder van ons leert en voelt hoe we liefdevol kunnen leven nadat we de vier grote tegenkrachten duisternis, begeerte, woede en onwetendheid dag na dag overwinnen. Elke mens is en blijft uniek zoals onze relatie met Hem uniek blijft. Iedere mens krijgt van Hem unieke hulp van intuïtie of zogezegde toevalligheden waar ik het daarstraks al over had, of zelfs expliciete gebeurtenissen op de absolute voorwaarde dat we de liefde voor de medemens als doel centraal stellen. En liefde voor de medemens kunnen we alleen opbrengen

als we ook onszelf graag zien, als een geschenk van Hem die in ons is. Een hiërarchische structuur met algemene regels en verplichtingen van bovenaf, hoe goed ook bedoeld, maakt dit verloop eerder contraproductief en maakt de mens, gewild of ongewild, tot een onderdeel en onderdaan. Een hiërarchische structuur raakt steevast hopeloos in de knoei met zichzelf en leidt tot onoverkomelijke verdeeldheid die nog meer aanzet tot meeer regels. En het is net dat wat Hij niet wil: Hij wil ons als een spontane, unieke individuele mens ontmoeten en helpen en omarmen. Hij wil niet dat zijn kinderen slaven zijn van een structuur, maar kinderen van één vader, de Vader. Het amalgaam van de vele liefdefacetten in ieder van ons is net zo verscheiden als het amalgaam van de kwade krachten in ons en is voor niemand van ons hetzelfde. En daarvoor moet Hij IN ieder van ons kunnen verblijven en ons begeleiden en niet van buiten ons. Maar wij moeten Hem toelaten. Dit wens ik jullie allemaal toe." Ik voelde dat ik moest stoppen, maar ik kon zo blijven doorgaan. Het was stil geworden. Vele ogen glinsterden. Ik maakte tijd om de mensen één voor één aan te kijken, velen maakten discreet een kruisteken, anderen bogen het hoofd, weer anderen keken extatisch naar omhoog, sommigen lieten een traan van ontroering, anderen zochten ook mijn ogen op en ik beantwoordde hun blik. Het bleef stil. Ik knikte naar de jongeman met de vraag in mijn ogen of dit antwoord volstond. Hij knikte bevestigend en ging zitten.

Ik besloot de avond: “Spreek in jezelf met Hem, want Hij is in ieder van u. Hij antwoordt steeds. Zelfs stilte kan een antwoord zijn als Hij voelt dat stilte je kan helpen om Hem makkelijker te ontmoeten. Voel je niet gedwongen, maar uitgenodigd. Wees beducht voor de vier tegenkrachten in schapenvacht, maar heb Jezus lief. Het staat iedereen vrij Adina en alle andere martelaren te gedenken, zoals het iedereen vrijstaat om te bidden voor onze vijanden, want zij weten niet wat ze doen. Alleen de liefde wijst de juiste weg.”

Caleb was diep ontroerd en dankbaar. Rebecca kwam stilletjes naar me toe en fluisterde in mijn oor: “Mijn Ma Ma.”

Het bleef heel stil op de kar van Caleb onderweg naar de boot.

Samuel

Ik kreeg maar niet genoeg van het relaas van Rebecca over de lezing van Maria Magdalena, en toen was het mijn beurt om te vertellen of ik nog nieuws had van mijn broers plannen. Ja, ik had met Hannah een avondwandelingetje gemaakt op de kade bij ondergaande zon terwijl Johannes sliep, en kwam een lokale visser tegen die me vertelde dat Boaz ruzie had gemaakt met zijn enige overblijvende stuurman die het voor bekeken hield om nog onder hem te varen en die hem vertelde dat Boaz razend kwaad was omdat hij niet direct verder kon reizen vanwege mijn komst omdat zijn zoontje mogelijk zou sterven. Met andere woorden, Boaz had mij nodig om te kunnen vertrekken wat hem blijkbaar uit onmacht dubbel razend maakte. Die visser vertelde er nog bij dat er overduidelijk storm op komst was en dat hij morgen zeker niet zou uitvaren. Ik ben toen meteen teruggekeerd naar de boot en vroeg Boaz om met elkaar te overleggen. Hij snauwde dat hij liever met man en muis verging om zijn zoontje in het hiernamaals te ontmoeten, dan hier lijdzaam te blijven wachten om mijn gezin meer kans op overleven te gunnen. “Ik vertrek morgen, alleen of niet: ik vertrek! Ik heb genoeg tijd verloren door jou!”
Rebecca werd bleek van angst toen ik het haar vertelde en ging kijken of Maria Magdalena al klaar was met de kinderen in bed te leggen. Even later zat ik in afzondering

met beide vrouwen. Toen ik alles nog eens herhaalde, stond Maria Magdalena op en zei: “Morgen bij het eerste ochtendgloren sta ik op en zal ik met Boaz praten. Laat ons alleen: breng onderwijl een bezoek aan Caleb met de kindjes, dat zal hem plezieren. Blijf rustig en heb je broer lief. Ik ga nu slapen.”

Maria Magdalena
Het was een loodzware dag geweest, van de morgen tot de avond. Vanmorgen bij ons allereerste contact had ik een oorvijg kunnen uitdelen aan Boaz, terwijl ik nu al heel anders begon te denken door al wat die man te dragen had gehad en nog steeds. Het is nooit goed snel te oordelen. Ik dacht na over mijn tegenkrachten, want ze alleen al overdenken helpt me vaak ze te verslaan. Op ééntje na vandaag: ik verbleef nog wat in onwetendheid over Boaz’ achtergrond, maar weten dat je iets niet weet is de enige weg om het antwoord te zoeken. O ja Heer, u bent in mij. Ik heb geen stenen tempel nodig om u te ontmoeten of te vinden. Mijn lichaam is uw tempel, volledig zuiver van bij mijn geboorte, maar sindsdien moet ik er elke dag met de bezem doorgaan om alle tegenkrachten te verjagen. En ik viel met een druk doende bezem in mijn hoofd in slaap.

Boaz
Het leven is één hel. Alles keert zich tegen mij. Wat heb ik u misdaan, god die niet eens bestaat? Neem mij in plaats van mijn zoontje: hij treft geen schuld. Neem mij! Het is

niet eerlijk: mijn broer, de eeuwige nietsnut, de profiteur, de gelukzak zonder er iets voor te moeten doen, een mooie en lieve vrouw: hoe doet hij dat? Met mooie praatjes, zo ken ik hem al heel mijn leven: hij kan zich aan iedereen verkopen, maar verantwoordelijkheid nemen, dat is voor een ander. En nu mijn zoontje, nog maar drie jaar en naar het schijnt stervende en niemand weet waarvan en hier zit ik nu vastgebonden met een meertouw aan de kademuur. Storm of geen storm, ik maak me los, ik wil bij vrouw en kind zijn.

Maria Magdalena

De storm kondigde zich al duidelijk aan vannacht: de golven in de beschermde haven maakten steeds hogere golven en klotsten met veel herrie in cadans tegen de houten scheepswand als een oorlogstrom.
Ik klopte ’s morgens aan bij de kapiteinskajuit. Ik had mezelf voorgenomen om niet over Jezus te beginnen en er enkel over te praten als hij er zelf om vroeg. Ik klopte nogmaals en riep zijn naam: “Boaz?” Hij deed open.

“Ik maak me zorgen om jou.”

“Ik ben geen kind. Je zou je beter zorgen maken om dat grote kind dat hier boven rondloopt op het dek.”

“Ik heb vernomen dat je wilt uitvaren terwijl de stapelwolken vanuit het zuidwesten komen aangestormd en we voor Massilia richting zuidwesten moeten varen.

We worden naar achteren geduwd in plaats van voorwaarts. Als we al niet zinken… Hier blijven liggen is de enige optie om niet nog meer tijd te verspelen, toch?"

"Het kan me niet schelen. Mijn zoon is al gestorven door jullie schuld en dan ontmoet ik hem hierboven wel. Jullie mogen steeds de boot verlaten."

Ik zweeg.

Was dit jaloezie, bars en boers, nors, koppig, onbeschoft? Zo leek het, maar dat was het niet. Nee, het was onmacht.

Ik bleef zitten, deze man had hulp nodig en moest tegen zichzelf beschermd worden. In zijn binnenste hoopte hij dat iemand hem kon redden, want hij had zichzelf al opgegeven. Als ik nu zou opstaan, dan was het voor hem einde verhaal om nooit meer op zijn stappen terug te keren. Ik dacht aan zijn vrouw, zijn kind. Dit mocht dagen duren: ik zou blijven zitten. Aanwezig zijn was het enige geneesmiddel dat misschien nog kon helpen. Ik zweeg en deze stilte was het enige wat rust kon brengen in zijn radeloze geest. Honger, dorst, slaap, het zou aan mij voorbijgaan, ik kreeg hulp van hogerhand. Het werd een mentaal gevecht: één van ons beiden moest breken en het klinkt misschien hoogmoedig dat ik wist wie zou winnen en dat was noch hij, noch ik, maar wel de kracht van Jezus in mij.

Uren gingen voorbij, de storm raasde als gek boven onze hoofden en we hoorden Samuel en Rebecca op het dek

heen en weer lopen en elkaar in paniek roepen om touwen bij te zetten, we hoorden Rebecca schreeuwen naar Hannah dat ze benedendeks moest blijven. We hoorden weinig later Hannah schreeuwen naar Rebecca dat er iets was met Johannes. We hoorden Hannah hysterisch huilen. Het enige wat ik deed was Boaz in de ogen kijken, niet beschuldigend, want ik was niet minder schuldig, maar ik had vertrouwen. Ik zag Boaz' wrange gezicht beetje bij beetje veranderen van nors naar bezorgd om Hannahs geschrei: de vader in hem ontwaakte en hij sprong op om te gaan helpen. Samuel was in gevecht met een losgeslagen hoofdzeil, Rebecca trachtte te helpen en durfde niet los te laten om Samuel niet te verliezen maar ook om het zeil te beschermen tegen scheuren, want dan kon het vertrek zeker niet doorgaan. Boaz vloog naar Rebecca zodat zij hulp kon bieden aan Hannah. Ik vond onderwijl Johannes op de plankenvloer: zijn mand lag omgeslagen en hij lag levenloos op de grond met aan zijn hoofd een lelijke open wond. Hannah stampte van onmacht met beide voeten in het vele bloed. Rebecca keek mij aan terwijl ze Hannah trachtte te kalmeren: "Is hij dood?" Ik knikte van nee: "Hij is buiten bewustzijn, maar hij heeft een hoofdwond. Ik blijf hier met Hannah en Johannes. Zeg voorlopig niets tegen Samuel, hij moet zich kunnen concentreren of hij begaat ongelukken." De boot sloeg andermaal met een smak tegen de kademuur zodat alles daverde. Caleb, vooral bezorgd om de kinderen, arriveerde vanuit het niets met paard en kar in de

striemende regen en kwam ons halen. Ik nam mijn verbandgerief mee. Samuel kreeg zelfs de kans niet om iets te zeggen, een ander zeil aan het achterdek was ook losgerukt en begon te scheuren. Een grote scheur betekende dagen vertraging. Boaz durfde ons niet aan te kijken. De twee broers bleven achter. Rebecca omklemde Johannes, wit van angst voor het ergste. Hannah verborg zich in mijn zware doorweekte mantel. “Help ons, Jezus! Wat U ook doet, Heer, ik heb vertrouwen. Ik wil nog steeds de zee worden, ook al ken ik al haar krachten niet of ook niet haar waarom, maar ik vertrouw op u.”

Maria Magdalena

De dag erna was de storm gaan liggen. Johannes ademde nog, dat was het enige dat gezegd kon worden. Het leek op een diepe slaap. Maar zonder voeding? Hoelang kan een kindje zoiets volhouden? Ik had zijn hoofdje met de open wond ingewikkeld met dezelfde lazaroswindels die ik bij Hannah had gebruikt, maar ik was er niet gerust in, ik had ten minste een klein teken van leven verwacht. De pupillen reageerden nog op licht, maar dat was dan ook alles. Rebecca liet hem geen seconde alleen, hoe uitgeput zij ook was. Zij lag samen met Hannah op het op het bed van Adina met tussen hen in Johannes. Bewonderenswaardig was dat zij de schuld niet bij Boaz legde, maar bij de storm, ook al wist zij beter. Caleb was naar de boot om Samuel te halen. Wat als Johannes erdoor kwam? Zou hij er iets van overhouden? En erger nog, wat als Johannes stierf? Het was afwachten hoe Samuel zou reageren. Wat er ook van zou komen, ik kon God onmogelijk iets verwijten en bleef vertrouwen op een goede afloop, wat 'goed ook mocht betekenen.

Caleb

Wat een klap voor Rebecca en Samuel! Ik geloof er niet meer in dat Johannes dit overleeft: het duurt me te lang voor hij zijn ogen opent. Hij is lang voorbij de honger en zoekt zijn weg naar de hemel, waar het hemelse licht nog

even op zich laat wachten. Moge Adina hem opwachten en Johannes met haar hart van goud verwelkomen, tot steun voor Rebecca, Samuel en Hannah. De boot kwam in zicht en ik zag de beide mannen op de voorplecht zitten. Ik vreesde ervoor dat de storm van gisteren niets voorstelde vergeleken met wat ik nu moest meedelen. Ze wisten dat er iets was gebeurd, maar wisten niet wat. Ze leken op het eerste gezicht geen ruzie met elkaar te maken. Samuel riep al van ver: "Alles goed?" Ik antwoordde niet meteen, ik had immers geen nieuws te melden dat je uitbazuint. Ik kwam dichterbij en de schrik in Samuels ogen deed hem zachter spreken: "Zeg me dat alles oké is. Iets met de kinderen?" Ik moest doorbijten: "Ja, het is niet goed, Johannes' mand viel tijdens de storm. Hij is nog steeds bewusteloos en heeft een grote wond op zijn hoofd en hij verloor heel wat bloed. Hij eet niet, drinkt niet, wordt niet wakker, ziet er doodsbleek uit. Het spijt me je dit mee te moeten delen." Ik zag achter Samuel Boaz staan die meteen uit het zicht verdween. Ik klom zo snel mogelijk aan boord en Samuel vluchtte in mijn armen. "Kom jongen, Rebecca en Hannah hebben je nu hard nodig." Boaz was nergens meer te bespeuren.

De terugweg naar huis was een van de herinneringen die ik nooit zou vergeten: naast de oude man zat een jonge man met een wijsheid en maturiteit die de oude man op die leeftijd nooit had bereikt, sereen en zonder de minste uithaal van wrok naar zijn broer. Samuel zweeg en keek voor zich uit. We zagen al van ver Maria Magdalena naar

buiten komen om ons tegemoet te treden. Ze gebaarde ‘Kom gauw!’ en even later stonden we allemaal aan het sterfbedje van Johannes. Samuels tranen liepen door zijn ogen en neus en hij pakte zijn zoontje op, keek omhoog en prevelde: “Wij zijn allemaal kinderen van de Koning. Was U al die tijd zo dichtbij, Heer? U had mij mogen nemen, maar uw wil geschiede. Johannes is in goede handen.” Hij kuste het voorhoofd van Johannes zachtjes En hij legde Johannes opnieuw in de armen van Rebecca en Hannah en ging naast hen op het bed van Adina zitten. Tijd en ruimte weigerden dienst en gaven absolute voorrang aan hun liefde om elkaars pijn te dragen. Ik herkende die pijn van nog niet zo lang geleden. Ik ging voor de eerste keer sinds Adina’s dood op haar stoel in de verste hoek van haar kamer zitten en vroeg haar om voor de kleine Johannes te zorgen. De gedachte troostte mij. Maria Magdalena kwam even kijken en gebaarde naar mij. Deze oude man verliet stilletjes de kamer: “Caleb, we mogen Boaz absoluut niet vergeten.”
En we vertrokken even later samen naar de boot.

Maria Magdalena

Boaz was druk bezig de scheur in het zeil van de achtersteven te repareren. Hij had ons niet in de gaten, het leek alsof hij met duizend dingen in zijn hoofd bezig was en zijn ogen niet meer ruimte in zijn hersenen kregen om breder te kijken dan een naald door een scheur. Ik ging naar hem toe: “Boaz, kan ik je even spreken, het is

belangrijk." Hij schrok en knikte van ja en liet meteen alles vallen, alsof hij al voelde waarvoor ik kwam. Even later zaten we op de bank van de voorplecht: "Slecht nieuws, Johannes is gestorven." Hij versteende en hield zijn hoofd in zijn handen alsof hij zich schaamde. Hij keek van mij weg richting de weidse zee en schudde zijn hoofd: "Het is mijn schuld." Hij durfde mij nog steeds niet aan te kijken. Ik wachtte. Hij vocht met zichzelf, schudde constant met zijn hoofd om er toch maar iets uit kwijt te raken en stamelde: "Mijn zoon had moeten sterven, niet Samuels zoon. Ik verdien dat, hij niet. Ik kan zelfs niet wenen om zijn zoontje. Ik voel me geen mens meer en toch gedraag ik me alsof ik de enige vader ben op aarde. Kijk naar mij!" Hij keerde zich om naar mij. "Ik kan niet wenen!" En de dam brak ogenblikkelijk. Hij viel en kroop op beide knieën al jankend naar mij toe en verborg zijn gezicht in mijn schoot: "God die niet bestaat, wat heb ik toch gedaan? En als U dan bestaat, waarom nam U niet mijn zoon? Hoe moet ik daarmee leven?" Hij durfde zijn gezicht nog steeds niet te laten zien en stilletjes nam ik zijn hoofd in mijn handen zodat ik hem kon aankijken.

"Er is niets verloren, Boaz. Je tranen zijn diamanten, koester ze, en deel ze met je broer en Rebecca en Hannah. Je broer is helemaal niet haatdragend. Integendeel, hij beseft dat hij ook jou heeft tekortgedaan. Eer Johannes' dood door je eigenliefde te doden. Geef. Koester geen zelfverwijt als je bij aankomst in Massilia je eigen zoontje levend in de armen neemt. Samuel en Rebecca zullen het

je gunnen. Heb vertrouwen in het goede. Kom met ons mee, Caleb zal je naar Samuel en Rebecca brengen, zij hebben je steun nodig en verwijten je niets."

De laatste weeën van de zee deinden uit tegen de scheepswand en hadden een kind van God gebaard door een ander kind te nemen. Ik herinnerde me plots dat ik in zijn kajuit helemaal op het einde van ons zinloze gesprek in mezelf had gebeden: "Wat U ook doet, Heer, ik heb vertrouwen. Ik wil nog steeds de zee worden, al ken ik al haar krachten niet of ook niet haar waarom, maar ik behoud vertrouwen." En nu begrijp ik dit zelf beter: vertrouwen houdt niet per definitie een belofte in dat alles makkelijk moet verlopen, want niet zelden komt er alsnog iets goeds voort uit iets dat niet te voorspellen was en dat op geen enkel andere manier opgelost had kunnen worden dan met de droevigste tranen.

Ik trok Boaz overeind en hij volgde ons met langzame schreden.

Boaz

Ik was te verlegen om Caleb aan te kijken, ook al velde hij niet het minste oordeel met zijn mimiek of gedrag.
Ik was bang, ondanks de mooie woorden van Maria Magdalena, om Rebecca en Samuel in de ogen te moeten kijken. Angst om de dode kleine Johannes te zien nadat ik het vertikt had om hem in leven te zien toen ik Rebecca

met haar kind brutaal afwees. Angst voor een boze blik of om het geschrei van Hannah te aanhoren. Ik had geen verhaal meer, en voelde me nochtans opnieuw een mens met gevoelens die ik al lang geleden verloren had. Ik keek achterom in mijn leven en zag enkel een spoor van vernieling met mijn vader, vrouw en broers. Ik stond voor de moeilijkste opgave in mijn leven tot nu toe: Samuel en Rebecca onder ogen komen. Als ik zou zien hoe hun God hen vergevingsgezind kon maken, dan moest die God ook mij kunnen vergeven en was deze God zeer zeker een God van liefde en meer dan de moeite waard om gevolgd te worden. Maar ik kon er nog niet in geloven. Ik moest het eerst ervaren, want ik was nog steeds halfblind. Caleb wees me de weg naar de deur van de kamer van Adina. Ik hoorde het wenen van Hannah. Ik hoorde het wenen van Rebecca. Ik stond voor de deur en hoopte dat het wenen toch even zou stoppen voor ik binnenging. Ik zocht intussen naar woorden, het wenen leek te minderen, ik nam de deurknop in mijn hand, maar iemand was mij voor. Oog in oog met Samuel. Hij merkte mijn twijfel, maar omarmde mij broederlijk en fluisterde me toe: “We zijn samen ieder voor de helft verantwoordelijk, broer. Ik vraag u om vergiffenis voor mijn aandeel.” “En ik vraag u om vergiffenis voor mijn aandeel.” En ik trok hem hard naar mij toe, terwijl ik mijn tranen opnieuw niet kon bedwingen. Hij verzwakte zijn greep en leidde me naar Rebecca en ook Rebecca stond op om mij te omarmen: “Wees welgekomen, Boaz, om eer te betuigen aan de

kleine Johannes, zijn leven is niet tevergeefs geweest als twee broers daardoor elkaar weer vinden. Dank daarvoor, het is een hele troost." Voor Hannah was het simpel, zij liet het handje van haar broertje niet los. Ik streelde even haar haar en dat was voor haar genoeg. Het was allemaal erg confronterend, het kon net zo goed zijn dat mijn vrouw op ditzelfde moment aan het sterfbed zat van ons zoontje. Een paar jaren later, nadat ik Maria Magdalena beter had leren kennen en toen ik vaak gesprekken met haar had over de tegenkrachten, werd mij duidelijk wat mij bezielde toen de woede in mij de overhand had en hoe het anders had gekund en hoe de kleine Johannes dan nog had geleefd. Het was erg nobel dat Samuel een groot deel van de schuld op zich wilde nemen, maar dit was onterecht. Ik ben Samuel eeuwig dankbaar. Mijn zoontje is niet gestorven en leeft nog steeds. Mijn zoon en Samuel zijn ondertussen dikke vrienden met elkaar en dat legt balsem op mijn wond tot aan mijn dood. De kleine Johannes, dat kleine jongetje, had ons beiden herenigd en hielp mij voortaan te overleven als een liefdevolle mens.

Samuel

Twee dagen later konden we vertrekken, en het eerste wat ons te doen stond, was Johannes toe te vertrouwen aan de zee. Maria Magdalena had zich teruggetrokken in haar kajuit om er zich op voor te bereiden. Niet dat ze niemand binnenliet, integendeel, iedereen was welkom, maar iedereen voelde dat ze graag alleen was. Alhoewel

Rebecca me steeds zei, nadat ze haar even had bezocht, dat ze niet alleen was, en Rebecca kende haar Ma Ma het best van iedereen. Een geboorte brengt ouders dicht bij elkaar, het sterven van je kind maakt je band nog hechter[85].

Maria Magdalena

Het had me diep geraakt toen Samuel, die Jezus nooit in levenden lijve had ontmoet, zijn zoontje vasthield en Jezus aansprak: “Was u steeds zo dichtbij, Heer? Wij zijn allemaal kinderen van de Koning.” Het leverde naar mijn ervaring eens te meer een bewijs dat wij allemaal kinderen van de Koning zijn en dichterbij dan in ons kan Hij niet zijn. Maar er was veel meer uit te besluiten.
Ik voelde de nood om even alleen te zijn aan de voet van deze waterval voor ik de tocht als regendruppel weer kon voortzetten. Ik brandde regelmatig wat wierook van Caspar in een potje, ik zocht mijn oude paarse sjaal en vond daarbij toevallig het stuk papyrusrol van het Kind van de Koning met de passage waarin het kind van de koning stierf en zijn ziel achterliet in een houten kistje. En daar zat ik dan in mezelf te wachten, met naast mij het mandje met de kleine Johannes, de kleine prins die stierf. En ik voelde me als de poortwachter die straks het kind aan de zee zou toevertrouwen. De zee waar ik zelf zo naar

[85] Dit is jammer genoeg niet voor ieder ouderpaar weggelegd en is integendeel soms de oorzaak van een scheiding.

trachtte. En toch voelde ik dat ik iets veel groters aan het verhaal miste.

Het duurde. Kiemen vraagt tijd en ik nam de tijd. Het waren de eerste tekenen van een vulkaan die op uitbarsten stond.

Ik was me op dat moment sterk bewust van het grote voorrecht dat ik had om Jezus van kind tot volwassene van dichtbij te hebben gekend, waardoor het makkelijker is Hem in mij op te roepen dan gelijk wie die hem niet als mens heeft kunnen ontmoeten. Ik dacht dat ik bij de 'uitverkorenen' was en dat miljoenen mensen na Maria, Johannes, zijn stiefbroer en mezelf bijvoorbeeld nooit zouden kunnen voelen en nooit zouden kunnen geloven wat wij rechtstreeks hadden meegekregen. En toch… en toch kon Samuel, die Jezus nooit in levenden lijve had gezien, dit blijkbaar zo intens vernemen: "Was u steeds zo dichtbij, Heer?" zonder ooit iets als mijn intieme ervaringen met Jezus persoonlijk te hebben meegemaakt!!! Dit was een openbaring op zich waardoor ik omver werd geblazen, die mij compleet verraste en me tegelijk enorm blij maakte en me de zekerheid verschafte dat al de mensen die na Jezus' dood in hem geloven de oude poortwachter zouden kunnen worden van generatie op generatie. Het bood een eeuwig perspectief na Jezus' komst. Zoals zijn geest zou blijven rondwaren en worden gedragen door een ketting van poortwachters.

Poortwachters die wachten, verwachten én ontmoeten én getuigen als lichtbakens op zee.

En daar zat ik met de overlangse halve paarse sjaal in de hand, en ik begreep nu pas waarvoor ik hem zou gebruiken. Het was die sjaal die Jezus destijds aan tafel bij Maria in Nazareth met Johannes, Maria en mij vasthield als een ketting waarin ik nu de kleine Johannes zou wikkelen voor zijn reis in de zee. Rebecca, die Jezus in de Jordaan had gezien, kwam me even opzoeken, ik vertelde haar over de sjaal en vroeg of ze akkoord kon gaan met mijn voornemen: “Natuurlijk, Ma Ma, Johannes is een kind van de Koning. Samuel zal dit zeker goedkeuren.” Even later kwam Samuel me nog vragen om ook de originele papyrusrollen van het Kind van de Koning mee te geven met de kleine Johannes als eerbetoon aan zijn leven. Een beetje later bracht ook Hannah een schelpje in de vorm van een hart dat ze op het strand had gevonden en als laatste maakte Boaz een kistje met de naam van Johannes erin uitgesneden. Maar wat me nog het meest ontroerde was Caleb die met een oude kleine speelpop van Adina langskwam om de kleine Johannes gezelschap te houden op zijn reis. Rebecca vloog Caleb om de hals en beiden troostten elkaar om hun verlies.

Twee dagen later zouden we vertrekken, even voor de middag.

We vertrokken en tot onze verrassing kwamen een heleboel mensen onder leiding van Caleb ons sereen

uitwuiven en steunen. Ik herkende meteen de vraagstellers tussen hen en ja, het deed deugd om door hen allemaal gesteund te worden. De kans dat ik zou weerkeren was nagenoeg onbestaande. Al mijn aandacht ging nu uit naar Rebecca: ze hield zich nog steeds kranig, maar nu de zeewind zou opsteken zou het riet het hard te verduren krijgen. Ik sprak uit ervaring als wees. Geen mens is vervangbaar door een ander mens.

En zo gebeurde: eenmaal we de kust niet meer zagen, droegen we Johannes over aan de goede zorgen van de zee.

Het was goed zo.

Jaren gingen voorbij. Het hielp Maria Magdalena dat Samuel afstamde van een belangrijke familie in Massilia. Ze hoefde na jaren van consequent leven en spreken steeds minder zelf nog te spreken. Haar gedrag en voorbeeld vertelden immers alles. Rebecca en Samuel werden eveneens de oude poortwachter in het verhaal van het Kind van de Koning, en later zou Hannah hen opvolgen zoals vele oude poortwachters overal in de wereld zouden opstaan.

Wat Maria Magdalena in Massilia opgebouwd [86] had was ongelooflijk, en heel Massilia kende en roemde haar om haar voorbeeld. Menige verhalen deden de ronde en de mensen bewonderden haar eenvoud en wijsheid. Rebecca maakte zich het laatste jaar zorgen om Ma Ma en had haar op het einde van haar leven uit haar grot gehaald om haar in haar huis met Samuel en de kinderen te verzorgen.

Op een morgen kwam Maria Magdalena niet meer uit haar bed. Rebecca maakte zich grote zorgen.

“Ma Ma, ga je sterven?”

[86] Zij verbleef jaren in een grot in Saint-Maximim-la-Sainte-Baume in Zuid-Frankrijk op 65 kilometer van Marseille. In de crypte van de basiliek inVézelay staat nog altijd een reliekkistje waarvan de inhoud wordt toegeschreven aan Maria Magdalena.

“Ik kan nog niet sterven, want ik verwacht nog iemand. Wil je mijn paarse sjerp even halen?”

Rebecca zocht de sjerp en hielp haar om hem om haar hals te wikkelen. “Samuel zei me daarnet dat er hoog bezoek is voor jou. Mag ik hem binnenlaten?”

“Natuurlijk, schat, en blijf bij ons.”

Even later kwam Caspar binnen, gekleed als de koning van Arabië van destijds.

“Eindelijk zien we elkaar weer, mijn lieve Caspar. Je bent iets ouder dan ik, maar hoe blijf jij er nog zo jong uitzien?”

“Omdat ik die wonderlijke nacht met jou in mijn armen op mijn kameel voor eeuwig verbonden raakte met jou en ik je nog steeds liefheb. Ik heb een geschenkje bij me, ik zal het zelf even openmaken, het is geen echte verrassing, kijk… een buideltje wierook van dezelfde wierook die ik destijds aan de kleine Jezus schonk en die ik bewaarde om het jou te kunnen geven. Ik zal je even helpen met je sjerp. Maar vertel jij mij onderwijl iets over je leven, ik hoor van vele mensen dat je zoveel goeds voor hen doet.”

Maria Magdalena moest niet lang nadenken en keek hem met glinsterende ogen aan.

“Ikzelf doe niets, lieve vriend, ik word gedaan, zoals ik door mijn leermeester werd verwelkomd

en werd geliefd in zijn goddelijke cocon,

waaruit ik langzaam mocht ontpoppen,

om daarna, op eigen kracht, dartelend op en neer,

als een paarse vlinder,

uit te vliegen in zijn universum van liefde.

Wij zijn allemaal kinderen van God, lieve Caspar,

en Zijn troon is nooit meer leeg.

Hoe fijn om zo te mogen sterven met jou aan mijn zijde, lieve vriend. Sterven om eeuwig te leven. Ontsteek de wierook en geef me een kus, wil je?"

Caspar ontstak de wierook, wachtte even tot een licht kruidige en zoete geur de ruimte vulde en gaf haar voorzichtig een kus.

Tegelijk fladderde door een van de open ramen een

paarse[87] vlinder de kamer binnen. Caspar stak zijn hand uit en de vlinder landde voorzichtig in zijn handpalm.

Hij stond op, begaf zich voorzichtig naar het open raam en stak zijn hand hoog in de vrije lucht.

"Vlieg, mijn lief!"

Hij keek haar lang na tot zij uit het gezicht verdween,

doch nimmer uit zijn hart.

---

[87] De kleur paars staat voor vertrouwen op je gevoel. Einstein stelde: "De intuïtieve geest is een gave en de rationele geest is haar dienaar." Het woord 'gave' slaat werkelijk op 'geschenk', zoals de intuïtieve Maria Magdalena een geschenk betekende voor de mensheid.